

T.C
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SOSYOLOJİ ANA BİLİM DALI
GENEL SOSYOLOJİ VE METODOLOJİ BİLİM DALI

TÜRKİYE’DE SİYASÎ PARTİLERİN GENÇLİK
KOLLARINDA VE BAĞLI YAN KURULUŞLARINDA
FAALİYET GÖSTEREN GENÇLERİN SİYASÎ
KATILIMLARINA İLİŞKİN ALGILARI

DOKTORA TEZİ

DANIŞMAN
Yrd. Doç. Dr. Yelda SEVİM

HAZIRLAYAN
Onur YERLİKAYA ŞAŞMAZ

ELAZIĞ-2015

T.C
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SOSYOLOJİ ANA BİLİM DALI
GENEL SOSYOLOJİ VE METODOLOJİ BİLİM DALI

**TÜRKİYE’DE SİYASÎ PARTİLERİN GENÇLİK KOLLARINDA VE
BAĞLI YAN KURULUŞLARINDA FAALİYET GÖSTEREN
GENÇLERİN SİYASÎ KATILIMLARINA İLİŞKİN ALGILARI**

DOKTORA TEZİ

DANIŞMAN
Yrd. Doç. Dr. Yelda SEVİM

HAZIRLAYAN
Onur YERLİKAYA ŞAŞMAZ

Jürimiz, 04. 06. 2015 tarihinde yapılan tez savunma sınavı sonunda bu doktora tezini oy birliği / oy çokluğu ile başarılı saymıştır.

Jüri Üyeleri:

1. Prof. Dr. Zahir KIZMAZ

2. Prof. Dr. Taner TATAR

3. Doç. Dr. Cengiz YILDIZ

4. Yrd. Doç. Dr. Yelda SEVİM

5. Yrd. Doç. Dr. Beyzade Nadir ÇETİN

F. Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulunun tarih ve sayılı kararıyla bu tezin kabulü onaylanmıştır.

Prof. Dr. Zahir KIZMAZ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

ÖZET**Doktora Tezi****Türkiye’de Siyasî Partilerin Gençlik Kollarında ve Bağlı Yan Kuruluşlarında
Faaliyet Gösteren Gençlerin Siyasî Katılımlarına İlişkin Algıları****Onur YERLİKAYA ŞAŞMAZ****Fırat Üniversitesi****Sosyal Bilimler Enstitüsü****Sosyoloji Ana Bilim Dalı****Genel Sosyoloji ve Metodoloji Bilim Dalı****Elazığ - 2015, Sayfa: XII+275**

Siyasal katılma, hem demokratik yönetim sistemlerinin vazgeçilmez bir unsuru olarak, hem de küreselleşen dünyada bireylerin siyasi ve sosyal anlamda var oluşlarının iradî bir biçimde dışavurumunu mobilize eden bir yol olarak, her geçen gün toplum hayatını etkileyen bir kavram biçiminde karşımıza çıkmaktadır. Yalnızca seçime ilişkin süreçlerin yürütüldüğü bir etkinlik biçimi değil, bireyin yaşadığı toplumdaki her türlü siyasi ve sosyal gerçekliğe, karar alarak ve davranışta bulunarak katılmasını ve süreçlere etki etmesini içeren bu kavramın, toplumun çeşitli kesimlerince farklı yollardan idame edilmesi söz konusudur.

Türkiye’de gençliğin siyasi karar süreçlerine katılımında pasif bir eğilim gözlenmektedir. Özellikle geleneksel olarak örgütlenmeye bir karşı duruş sergilenmektedir. Gençliğin siyasete katılmadığı veya katılmamayı tercih ettiği bu yapılanmada bir siyasi parti örgütlenmesi içerisinde faaliyet gösteren gençleri siyasi katılıma teşvik eden sebepler ve kendi siyasi katılımlarını nasıl algıladıkları merak edilerek araştırılmaya çalışılmıştır.

Bu çalışma, toplumun önemli bir kesimi olan gençliğin siyasi katılımını, örgütlülük temelinde ele almaktadır. Çeşitli araştırmalar Türkiye’de gençlerin çok yüksek bir oranda geleneksel yollarla siyasete katılmadığını ortaya koymaktadır. Siyasi partilerde örgütlenen gençlerin kendilerine yönelik algıları, yaşanmışlıkları, ülke gerçekleri ve benzeri unsurlar vasıtasıyla siyasi katılımı algılayış biçimlerini ortaya koymak, çalışmanın temel amacıdır.

Nitel bir araştırma olarak tasarlanan bu çalışmada Türkiye’deki ana akım partilerinden AKP, CHP ve MHP (Ülkü Ocakları)’nin gençlik kolları ve organizasyonlarının genel merkezlerinde görev alan on beş gencin siyasal katılım hakkındaki algıları, 2012’de Ankara’da yapılan derinlemesine görüşmelerden elde edilen verilerin içerik analizine tabi tutulup yorumlanmasıyla tespit edilmeye çalışılmıştır.

Analizler sonucunda dört ana kategori ortaya çıkmıştır. Siyasal katılıma ilişkin kavramsal algılar, örgüte ilişkin algılar ve örgütlülük, Türkiye’de sosyal ve siyasal olay ve olgular hakkındaki algılar, gençlik ve siyaset hakkındaki algılar biçiminde temellenen bu temalarda, görüşme formundaki sorular şemsiye kategoriler olarak, görüşülenlerin verdikleri yanıtlar da alt kategoriler şeklinde gruplandırılarak oluşturulmuştur.

Elde edilen veriler kategorize edilerek yorumlandığında, siyasi partilerde örgütlenen gençlerin temelde siyasal katılım kavramına ilişkin algılarının yalnızca konvansiyonel katılım biçimlerini kapsamadığı, geniş anlamda tüm sosyal ve siyasal hayatı ilgilendiren her türlü etkileme faaliyetini siyasal katılım kapsamında gördükleri sonucu ortaya çıkmıştır. Bunun yanı sıra gençlerin örgütsel varoluşlarının birtakım ideolojik, duygusal ve davranışsal temellere dayandığı görülmekle birlikte, örgütte görev almanın çoğunluklu olarak siyasal motivasyonu belirleyen faktörlerden siyasi etkenlik duygusu ile gerçekleştiği, örgütlü olmama ihtimalinde dahi bu motivasyonun kendilerini yönlendireceği gerçeğine ulaşılmıştır. Örgütlü gençler, Türkiye’nin siyasal yapısı ve sorunları hakkında gerçekçi ve eleştirel bir tutum sergileyerek Türkiye’de gençlerin siyasette etkin bir konumda olmadıklarını ifade etmişlerdir. Buna rağmen mücadele etme gerekliliği için örgütlülüğün önemini vurgulamışlardır. Konvansiyonel yollarla siyasete katılan gençler hakkında önemli bir bulgu olarak, örgütlü gençlerin konvansiyonel olmayan yollarla da siyasete katıldıkları, bu noktada siyasi katılım gösteren fakat örgütlenmemiş gençlerden bir farkları olmadığı tespit edilmiştir. Siyasi partilerde örgütlenen gençler, örgüt çatısı altında faaliyet göstermenin kendilerine daha geniş bir etki alanı yarattığı konusunda hemfikirdirler.

Anahtar Kelimeler: Gençlik, Gençlik Kolları, Konvansiyonel Siyasal Katılım

SUMMARY

Doctorate Thesis

**The Perception about Political Participation of Young People Who Are Active in
Youth Organizations of Political Parties in Turkey**

Onur YERLİKAYA ŞAŞMAZ

Firat State University

Institute of Social Science

Department of Sociology

Elazığ – 2015, Page: XII+275

Political participation emerges in the form of a concept that affecting life of society day by day both as an indispensable component of the democratic government systems and as a way to mobilize the voluntary expression of individuals existence in political and social sense, in globalizing world. This concept performed by the various segments of society in different ways and includes not only an activity of electoral process but also the participation and affection of individuals by decision-taking and action in political and social realities in society.

A passive trend have been observed in participation of political decision-making process of the youth in Turkey. Especially they have been against the conventional forms of political organization. It is examined the reasons that encourages young people who are active in youth organizations and perception of own political participation in this emboidment.

In this study the political participation of youth who is an important segment of society are discussed in the organized basis. Various studies suggest that youth participation in politics is very low rates in conventional for of participation in Turkey. The main purpose of study is to reveal organized young people's perceptions of political participation by perception of themselves, experiences, social realities and other factors.

This study was designed as a qualitative survey. Fifteen young people who involved mainstream parties in Turkey the AKP, CHP and MHP (Grey Wolves) 's youth wing, and the organizations formed the study group. Depth interviews were conducted with this group in 2012 at headquarters of organizations in Ankara. The data obtained from depth interviews were interpreted or subjected to content analysis.

In this process questions were identified as umbrella categories and responses have created sub-categories. Analysis has emerged as a result of four main categories. These are conceptual perceptions of political participation, perceptions about organization, perceptions about social and political events in Turkey and perceptions on youth and politics.

When the obtained data were interpreted by categorizing, it has emerged organized young people's perceptions about fundamental concept of political participation include not only conventional forms of political participation but also all kinds of social and political affecting activities in broad terms. Besides youth's organizational existence is seen to be based on ideological emotional and behavioral basis, taking part in the organization realized with a sense of political efficacy which is a determinant factor of political motivation and even the possibility of not being organized, they orient themselves to this motivation. Organized youth have a critical and realistic attitude about Turkey's political structure and problems and they stated that young people are not an active position in Turkey's political structure. Despite this, they emphasized the importance of the organization to struggle. As an important finding for young people to participate in politics by conventional means, also organized young people participating in politics with non-conventional way and there are no difference between unorganized youth in this sense. Organized young people in political parties agree with that being a member of a political party creates a wider domain.

Keywords: Youth, Youth Wing, Conventional Political Participation.

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa No</u>
ÖZET	II
SUMMARY	IV
İÇİNDEKİLER	VI
ŞEKİLLER LİSTESİ	IX
ÖN SÖZ	X
KISALTMALAR	XII
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

1. ARAŞTIRMANIN KONUSU VE METODU	7
1.1. Araştırmanın Konusu	7
1.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi	9
1.3. Araştırmanın Soru Cümleleri	10
1.4. Araştırmanın Metodu	12
1.4.1. Araştırmanın Katılımcı Grubu	14
1.4.2. Araştırmanın Veri Toplama Tekniği: Derinlemesine Görüşme	18
1.4.3. Araştırmanın Veri Analizi Süreci	19
1.5. Literatür Taraması ve Tanıtımı	20

İKİNCİ BÖLÜM

2. ARAŞTIRMANIN KAVRAMSAL VE KURAMSAL ÇERÇEVESİ	28
2.1. Gençlik Olgusu	28
2.1.1. Türkiye Cumhuriyeti Gençliği	31
2.1.2. Gençliğin Siyasetle İlişkisinde 1980 Döneminin Etkileri	37
2.1.3. Türkiye’de Gençliğin Siyasal Katılımı	39

2.2. Siyasal Katılım	42
2.2.1. Demokratik Sistemlerde Siyasal Katılım ve Kavramsal Analizi	43
2.2.2. Siyasal Katılma Biçimleri ve Türleri	49
2.2.3. Siyasal Katılımın Düzeyleri ve Katılım Faaliyetleri	51
2.2.4. Siyasal Katılıma Etki Eden Kavramlar ve Faktörler	53
2.2.4.1. Siyasal Kültür ve Siyasal Sosyalleşme	53
2.2.4.2. Bir Siyasal Sosyalleşme Kurumu Olarak Aile	55
2.2.4.3. Siyasal Motivasyon ve Tutumlar	55
2.2.4.4. Siyasi Etkinlik Duygusu	57
2.2.4.5. Yurttaşlık Duygusu	57

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. ARAŞTIRMA BULGULARININ DEĞERLENDİRİLMESİ	58
3.1. Gençlerin Siyasal Katılım Tanımına İlişkin Algıları	58
3.2. Gençlerin Siyasal Katılım Etkinlikleri	73
3.3. Gençler Açısından Siyasal Katılım Hakkının Kullanılabilirliği	90
3.4. Gençlerin Siyasi İktidar Mekanizmalarını Etkileme Girişimleri	101
3.5. Gençlerin Siyasal Katılımlarında Aile Faktörü	109
3.6. Bağlı Bulunan Örgüte İlişkin Algılar	116
3.7. Örgütlü Olmanın Farkı	138
3.8. Türkiye’de Sosyal ve Siyasal Olay ve Olgular Hakkındaki Algılar	162
3.8.1. Türkiye’de Demokrasinin Varlığı ve İşlevi	162
3.8.2. 1980 Darbesi ve Apolitizasyon	177
3.8.3. Türkiye’deki Siyasal Örgütlenmelere İlişkin Algılar	191
3.8.4. Devletin ve Toplumun Gençlere Bakış Açısı	202
3.8.4.1. Devletin Örgütlü Gençlere Bakış Açısı	202

3.8.4.2. Toplumun Bakış Açısı (1. Genç Olarak 2. Örgütlü Bir Genç Olarak)	209
3.9. Gençlik ve Siyaset Hakkındaki Algılar	218
3.9.1. Gençlerin Türk Gençliği Hakkındaki Düşünceleri	218
3.9.2. Gençliğin Siyasete Etkin Katılımı	232
3.9.3. Gençlerin Türkiye’deki Gençlik Kuşakları ile Özdeşim Kurma Durumu	240
3.9.4. Gençlerin Kendilerine Dair Gelecek Tasavvurları	244
SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	250
KAYNAKLAR	264
EKLER	273
EK-1: GÖRÜŞME FORMU	273
EK-2: Tez Orijinallik Raporu	275
ÖZGEÇMİŞ	276

ŞEKİLLER LİSTESİ

	<u>Sayfa No</u>
Şekil 1: Demir Üçgen Analojisi.....	41
Şekil 2: Siyasal katılımın kavramsal analiz modeli.....	59
Şekil 3: Siyasal katılıma ilişkin doğrudan tanımlamalar grafiği	60
Şekil 4: Gençlerin gerçekleştirdikleri siyasal katılım faaliyetleri modeli	73
Şekil 5: Siyasal katılım hakkının kullanılabilirliğine ilişkin algılar modeli	90
Şekil 6: Gençlerin siyasi iktidarı etkileme girişimlerine ilişkin model	101
Şekil 7: Gençlerin siyasal katılım faaliyetlerinde aile faktörü modeli	109
Şekil 8: Bağlı bulunulan örgüte ilişkin algılar modeli.....	117
Şekil 9: Örgütlü olmanın farkını gösteren model	139
Şekil 10: Türkiye’de demokrasinin varlığı ve işlevine yönelik algılar modeli	163
Şekil 11: 1980 darbesi ve apolitizasyona ilişkin algılar modeli	179
Şekil 12: Türkiye’de siyasi örgütlenmelere ilişkin algılar modeli.....	192
Şekil 13: Devletin örgütlü gence bakış açısı hakkındaki algılar modeli	203
Şekil 15: Gençlik ve siyaset hakkındaki algılar modeli.....	218

ÖN SÖZ

Gençlerin, yaşadıkları toplumda kendi hayatları hakkında söz sahibi olabilmemesinin son derece önemli olduğu çoğunlukla göz ardı edilmektedir. Bunun sebebi toplumumuzda gençlik dönemine atfedilen anlamla ilişkilidir. Kendi iç dinamikleri sebebiyle fikirlerinin gelip geçici addedildiği bu yaşam döneminde gençler, henüz yetişkinliğe hazır olmayan, toplum hayatında deyim yerindeyse figüran olarak görülen, fakat pasifize edilme çabalarına rağmen eğitim ve işsizlik gibi ülkemizin büyük sorunlarıyla yüz yüze kalıp bu sorunlardan en çok etkilenen kesimi oluşturmaktadırlar.

Yaşadıkları hayatın nesnesi değil öznesi olabilmeleri için, kendi hayatlarını yönlendirecek kararlarda söz sahibi olabilmeleri için, gençliğin toplumun tüm kesimlerinde karar alma süreçlerine konvansiyonel ya da konvansiyonel olmayan yollarla, siyasal ve sosyal anlamda aktif bir biçimde katılımının desteklenmesi gerektiğine inanıyoruz. Bu sebeple gençlerin siyaset alanında gösterdikleri katılımın resmedildiği büyük tablonun bir cephesinden, siyasete siyasi partiler kanalıyla katılan gençlere bakmaya çalıştık. Siyasete ilgi duyan ve duymayan tüm gençlerin küçük bir yüzdesini oluşturan bu kesimin siyasi katılıma ilişkin algılarını, örgütlü olmalarının ayırt ediciliğini, yaşadıkları ülkenin siyasetle ilgili olay ve olgularına dair fikirlerini, Türkiye’de gençlerin siyasetteki konumunu nasıl gördüklerini anlamlandırmayı amaçladık.

Çalışmanın yürütüldüğü uzun süreç içinde desteklerini ve yardımlarını esirgemeyen, emek veren önemli kişilere teşekkür etmek isterim. Öncelikle doktora öğrenimimin en başından beri beni destekleyen ve yüreklendiren, çalışmanın yürütülme sürecinde fikirleriyle ve önerileriyle yol gösteren kıymetli danışman hocam Sayın Yrd. Doç. Dr. Yelda SEVİM’e en derin teşekkürlerimi sunarım. Bu çalışmanın ortaya çıkış sürecinin en başından beri, ne aradığımı bana sorgulatan, neyi nasıl çalışmam gerektiği konusunda beni düşünmeye sevk eden ve ufkumu açan Sayın Hocam Yrd. Doç. Dr. Beyzade Nadir ÇETİN’e desteği ve katkıları için çok teşekkür ederim. Değerli fikirleri ve önerileriyle bana yol gösteren ve akademik bakış açımı zenginleştiren Sayın Hocam Prof. Dr. Taner TATAR’a teşekkürlerimi sunuyorum. Ayrıca metodolojik kaygılarla başvurduğum ve sorularıma içtenlikle yanıt aldığım Sayın Doç. Dr. Elif KUŞ SAILLARD’a yakın ilgisinden dolayı teşekkürü borç bilirim. Çalışma boyunca akademik ve manevi desteklerini benden esirgemeyen, cesaretimin kırıldığı noktalarda

beni motive eden ve her zaman yanımda olan değerli hocam Sayın Yrd. Doç. Dr. Esen DURMUŞ başta olmak üzere sevgili dostlarım Yrd. Doç. Dr. Ümmühan ÖNER'e ve Arş. Gör. Dr. Özlem ÇAKAR ÇELİK'e teşekkür ediyorum.

Hayatımın her aşamasında beni özveriyle destekleyen, siyasal sosyalizasyon sürecimde bana yüksek toplumsal değerler ve hassasiyetler aşılayarak kişisel meraklarımın akademik arayışlara dönüşmesine vesile olan anneme ve babama teşekkür ederim. Akademik hayatımın en zor sürecinde benden desteğini ve fedakârlığını esirgemeyen, çalışmanın her adımında yanımda olup tüm olumsuzluklarıma katlanan sevgili eşim Sertaç'a ve varlığıyla bana ışık olan canım kızım Türkiz'e, sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

Bu çalışmanın katılımcı grubunu oluşturan değerli gençlere katkılarından, yardımlarından ve samimiyetlerinden ötürü çok teşekkür ederim. Ayrıca çalışmayı finansal açıdan destekleyen Fırat Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri (FÜBAP) Koordinasyon Birimi'ne teşekkür ediyorum.

Elazığ/2015

Onur YERLİKAYA ŞAŞMAZ

KISALTMALAR

AKP	: Adalet ve Kalkınma Partisi
BDP	: Barış ve Demokrasi Partisi
BİMER	: Başbakanlık İletişim Merkezi
BM	: Birleşmiş Milletler
CHP	: Cumhuriyet Halk Partisi
DTCF	: (A.Ü) Dil Tarih Coğrafya Fakültesi
GfK	: Growth From Knowledge (Stratejik Araştırma Merkezi)
HDP	: Halkların Demokratik Partisi
İMV-SAM	: İstanbul Mülkiyeliler Vakfı Sosyal Araştırma Merkezi
MHP	: Milliyetçi Hareket Partisi
MKYK	: Merkez Karar ve Yönetim Kurulu
MYK	: Merkez Yürütme Kurulu
ODTÜ	: Orta Doğu Teknik Üniversitesi
SHP	: Sosyal Demokrat Halkçı Parti
SP	: Saadet Partisi
STK	: Sivil Toplum Kuruluşu
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
TKP	: Türkiye Komünist Partisi
TÜSES	: Türkiye Sosyal Ekonomik Siyasal Araştırmalar Vakfı
UNDP	: UN Development Programme (BM Kalkınma Programı)
UNESCO	: United Nations Educational Scientific and Cultural Organization (Birleşmiş Milletler Eğitim Bilim ve Kültür Örgütü)

GİRİŞ

Günümüz dünyasında bilimsel, teknolojik ve küresel gelişmelerin hayatımızı ne denli etkilediği açıktır. Hızına yetişemediğimiz bütün bu gelişmeler, toplumsal hayatımızı yenilikler vesilesiyle değiştirip dönüştürmektedir. 2000’li yılların ikinci on yılını yarılادığımız bu dönemde görölmektedir ki 1970’lerden itibaren Batı toplumlarında başlayan ekonomik, siyasal ve sosyo-kültürel faktörlerin etkileşimiyle ortaya çıkan toplumsal biçimlenme, bugün tüm dünyayı etkisi altına alan bir dönüşüm yaratmıştır. Mevcut durumun “ötesine” geçme anlamı taşıyan bu dönüşüm, sanayi ötesi toplum tiplerinin bir bileşimi olarak ekonomik, sosyal, siyasal ve kültürel kurumların ve kavramların yeniden tanımlanmasını ve anlamlandırılmasını zorunlu kılmıştır.

Modern toplumun katılımcı bir toplum olarak betimlenmesi fikrinden hareketle, günümüz toplumlarında fertlerin birer “özne” olarak toplum hayatına çeşitli yollardan katılmasının sosyal ve siyasal yapıların sağlıklı bir biçimde işleyebilmesi için bir gereklilik hatta zorunluluk olarak ortaya çıktığı söylenebilir. Git gide karmaşılaşan toplum hayatında bu yapıyı şekillendiren süreçler hakkında bilgi sahibi olmak ve ilgi dâhilinde süreci etkilemek için çaba göstermek, hem bireylerin içinde bulundukları yapıdan haberdar olarak sisteme yabancılaşmadan onun bir parçası olmalarını sağlar hem de demokrasinin temel işlevlerinden biri olan “halkın siyasi erki denetlemesi” fonksiyonunu yerine getirerek toplumdaki bazı mekanizmaların işlerliğinin demokratik çerçeveler içinde uzlaşma yoluyla gerçekleştirilmesine olanak tanır. Geniş bir çerçeveden bakılacak olursa toplum hayatının her noktasında bireylerin bir parçası oldukları sosyal yapıya dâhil olmaları, siyasal katılım yollarıyla gerçekleşmektedir. Bu durum sadece siyasal kurumlar ve etki alanları dâhilinde değil, toplumsal yapıyı oluşturan diğer sosyal kurumlarda da gerçekleşmektedir.

Siyasal ve sosyal bilimlerde, özel olarak siyaset sosyolojisi alanında bireylerin siyasete katılmaları ile ilgili olarak çeşitli yaklaşımlarla bireylerin ve grupların siyasi katılım davranışlarını ele alan çalışmalarda yükselen bir eğilim olduğu gözlenmektedir. Katılım biçimlerinden katılımı etkileyen faktörlere, katılımın dinamiklerinden katılımı engelleyen faktörlerin neler olduğuna ilişkin toplumdaki birtakım kesimlerde siyasi katılım davranışının analizine yönelik yapılan pek çok çalışma bulunmaktadır. Özneler açısından konuya bakıldığında bu çalışmaların toplumun farklı kesimleri üzerinde yürütüldüğü gözlenmektedir. Toplumdaki aktörlerin çeşitli rol ve statülerle sosyal ve siyasal alana dâhil olmaları bazı ayırt edici faktörlerle değerlendirildiğinde farklı

demografik, sosyo-ekonomik, kültürel ve benzeri değişkenler cephesinden çeşitli yorumlamalar yapılabilir. Odak noktasını siyasal katılıma ilişkin algıların teşkil ettiği bu çalışmada ise çalışmanın öznesi gençlerdir. Her çağın kendine göre zorlukları olmasını göz önünde bulundurmakla birlikte özellikle ülkemizde gençlik genel anlamda gelecek kaygısı başta olmak üzere birtakım problemleri olan bir kesimdir. Gençlik, uzun bir süreden beri yönlendirmeye, koruyup kollanmaya ihtiyacı olan bir kitle biçiminde algılanmaktadır. Ayrıca toplum nezdinde gençler hakkında yüreklendirici olmaktan çok umut kırıcı birtakım önyargılar mevcuttur.

Değirmencioğlu (2009), gençleri “uzun süredir hareketsiz tutulmuş” bireyler olarak nitelemekte ve dünyada gelişmiş ya da gelişmekte olan ülkelerde gençlere ve çocuklara yönelik birtakım önyargılar olduğunu, onlara ilişkin kuralların ve düzenlemelerin bu bireylerin etkin birer yurttaş olabilmeleri önünde engel teşkil ettiğini ve bu durumun demokrasiyi zayıflattığını ifade etmektedir (Değirmencioğlu, 2009: 11).

Baş döndürücü bir hızla değişen günümüz dünyasında sözü edilen dönüşümlerle birlikte Türkiye özelinde ‘80 sonrası süreçle ilişkili olarak gençliğe dair söylemin de yeniden inşa edildiğini gözlemlemekteyiz. 12 Eylül darbesinin toplum üzerindeki en önemli etkilerinden biri, örgütlenme özgürlüğünün kısıtlanmasıdır. Bununla birlikte mevcut dönemde yaşanan kaos ortamının askeri bir darbe ile düzene sokulma çabası, bazı gerçeklerin su yüzüne çıkmasını engellemiş, baskı ve tepeden inme müdahaleler, toplumun ‘80 dönemi hakkındaki algılarında olumsuz yargılar edinmelerine sebebiyet vermiştir. Söz konusu dönemle ilgili sağlıklı bir değerlendirme ve yargılama süreci yaşanmamıştır. Bununla birlikte her ne kadar üzerinde değişiklikler yapılmış olsa da hâlâ 1982 Anayasası yürürlüktedir. ‘80 döneminin siyasal katılım üzerindeki kısıtlayıcı ve baskılayıcı uygulamalarının özellikle gençlik üzerinde birtakım etkileri olmuştur. Bununla birlikte toplumdaki genel algı, siyasetin uzak durulması gereken bir alan olarak görülmesi ile birlikte insanların çocuklarını bu konuda özellikle siyasal anlamda örgütlenmeden uzak tutmaları gibi bir sonuca yol açmıştır. Bu durumun çeşitli sosyolojik sebepleri vardır. İnsanların o dönemdeki yaşadıklarını bir arada tutan toplumsal hafıza ile birlikte siyasetten uzak durma ve uzak tutma davranışının altında yatan sebepler çeşitlenebilir. Söz konusu dönemde aktif siyasi katılım içinde olan insanlarla birlikte sürece dâhil olmayıp dönemin siyasi faaliyetlerini olumsuz değerlendiren insanlar aynı tutum içinde olabilmektedirler. Bir kesim, yaşanmışlıklar sonucu ödenen bedellerle ilgili gençleri koruyup kollama çabasıdayken, diğer kesim

yaşananlar üzerinden bir duygudaşlık kuramadığı için gençlerin siyasi katılımını tehlikeli ve zararlı olarak addedebilmektedir. 90'lı yıllarla birlikte tüketim toplumu özelliği gösteren ülkemizde, ideolojik kavramların içinin boşaltılmaya başladığı, insanların pragmatist bakış açıları ile kısa yoldan kendilerini kurtarma çabası içine girdiğini söylemek yanlış olmayacaktır.

Tüm bu sosyal gerçekliklerle birlikte artık günümüzde gençliğin, '80 sonrası süreç ve onu takip eden dönem içinde yavaş yavaş sürecin engelleyici yapısından sıyrıldığını, yapılan çalışmalarla da desteklendiği üzere artık kendi üzerinde ve toplum hayatında daha fazla söz sahipliği talep ettiği bu dönemde, farklı siyasal katılım yollarıyla kendisini ifade etme isteği ile birlikte bir değişim geçirdiğini varsayabiliriz. Bu kuramsal bakış açısı, ilgili araştırmacıları gençliğin ne tür siyasal katılım yollarıyla varlık gösterdiği sorusuna götürmektedir. Şüphesiz siyasal yapının birer unsuru olarak geleneksel ve geleneksel olmayan siyasal katılım biçimleri ilk akla gelenlerdir ancak günümüz gençliğinde yeni bir katılım eğiliminden de söz etmek mümkündür. Post-modern katılım olarak kavramsallaştırılan bu üçüncü türde gençler, siyasal ve sosyal organizasyonlardan bağımsız olarak bir siyasal katılma biçimini benimsemekte ve davranışlarını iletme konusunda etkili bir araç olarak sosyal medyayı kullanmaktadırlar. Gençliğin siyasal olarak örgütlenme problemleri yaşadığı ülkemizde siyasi partilerin gençlik örgütlenmelerinin daha geniş bir etki alanına sahip olduğu açıktır. Bu avantaja rağmen gençlerin siyasi partilerin gençlik kolları ve organizasyonlarına katılımın düşük bir düzeyde olduğu, bunun yerine görece konvansiyonel olmayan katılımların ve post-modern katılımların tercih edildiği saptanmıştır. Bu durumun sebeplerini '80 dönemi ile ilişkili bir biçimde açıklayacak olursak; siyasete ve siyasetçiye duyulan güvensizliğin, toplumsal hafızanın derinliklerinde yer alan olumsuz anıların, gençlerin hayat planlaması yaparken ülkedeki birtakım belirsizlik ve aksaklıkların onları gelecek kaygısına itmesinin yanı sıra yine o dönemlerden miras kalan fişlenme korkusunun da onları örgütlü siyasal yaşamdan uzak tuttuğunu söylemek mümkündür. Ayrıca ülkenin geleceğine yönelik karamsar bakış açısı ve gündelik siyasetin anlaşılabilir yapısı da gençlerin çözümün bir parçası olma konusunda isteksizlik içinde olduklarını göstermektedir. Yapılan çalışmalardan elde edilen sonuçlara bu çalışmanın çeşitli bölümlerinde yer verilmiştir.

Gençlerin siyasete katılmama sebepleri ve katılma yolları ile birlikte sürdürülen akıl yürütme sürecinin yönelttiği bir sorunsal olarak bu çalışmada irdelenen mesele, tüm

bu sosyal gerçeklere rağmen siyasi partilerin gençlik kollarında ve bağlı yan kuruluşlarında siyasi katılım faaliyetleri içinde olan gençlerin kendi siyasi katılımlarına dair algıları, sebepleri ve güdülerinin neler olduğudur. Ayrıca siyasi anlamda teşkilatlanmış bu gençlerin ülke gerçeklerine, siyasi örgütlere ve Türk gençliğine yönelik fikirleri de bu konudaki algılarının anlaşılabilmesi bakımından önem arz ettiği düşünüldüğünde siyasal katılım algılarının anlaşılması bakımından daha detaylı bir bakış açısı sunma maksadıyla çalışma kapsamı içine dâhil edilerek değerlendirilmiştir.

Bu çalışma üç ana bölümden oluşmaktadır ve birinci bölümünde araştırmanın konusu ve metodu hakkında bilgiler yer almaktadır. Öncelikli olarak araştırmanın konusu ile birlikte amacı ve öneminden söz edilmiş, ayrıca çalışmanın ana sorunsalı çerçevesinde araştırmanın soru cümleleri verilmiştir. Araştırmanın metodunun detaylı bir biçimde açıklandığı diğer bölümde ise çalışmayı yürütürken faydalanılan nitel araştırma modellerin neler olduğu belirtilmiş, çalışmanın katılımcı grubu tercih edilen örneklem seçimi ile birlikte tanıtılmıştır. Ayrıca bu bölümde çalışma sürecinde yaşanan zorluklardan ve araştırmanın sınırlılıklarından da söz edilmiştir. Çalışmanın katılımcı grubunu tanıtan özellikler ayrı bir alt başlık altında verilmiştir. Siyasal katılımı etkileyen sosyal faktörlerden yaş, cinsiyet, eğitim durumu, meslek gibi bilgilerin bu bölümde verilmesinin amacı, tanıtıcı bilgi sağlamaktır. Bir başka deyişle, söz konusu değişkenler çalışma kapsamında elde edilen verilerle ilişkilendirilmemiştir. Siyasal katılımı açıklayan modellerden Sosyo-Ekonomik Statü (SES) ile incelenmesi olanaklı görülen sözü edilen etkenler, bu çalışmanın yürütülme amaçlarının dışında kaldığı için böyle bir bilgilendirme uygun görülmüştür. Araştırma metodu kapsamında veri toplama tekniği ve veri analiz süreci de detaylandırılmıştır. Ayrıca, araştırmanın temel sorunsalı bağlamında yapılmış ilgili çalışmalar hakkında bilgi verilen bir literatür tanıtımı kısmı oluşturulmuştur.

Çalışmanın ikinci bölümü kavramsal ve kuramsal bir bakış açısını yansıtmaktadır. Çalışmanın dayanak noktası olan iki temel kavramın tanıtılmasına yönelik bu bölümde öncelikle çalışmanın öznesi olan gençlik kesimi hakkında bilgilere yer verilmiş, Türk gençliği dönemsel olarak ele alınarak Türkiye’de gençliğin siyasi katılımı açısından ‘80 döneminin etkisi değerlendirilmiştir. Bu bağlamda Türkiye’de gençliğin siyasete katılımı irdelenmiş, gençlerin siyasete katıl(a)mama sebeplerinden söz edilmiştir. Bu bölümün ikinci kısmında çalışmanın diğer odak noktası olan siyasal katılımın kavramsal analizine yer verilmiştir. Demokratik sistemlerin vazgeçilmez bir

unsuru olarak siyasal katılımın türleri, biçimleri, düzeyleri ve faaliyetleri ile birlikte, siyasal katılımı içeren ve etkileyen unsurlardan siyasal kültür, siyasal sosyalizasyon ve aile kavramlarından da bahsedilmiştir.

Çalışmanın üçüncü bölümü araştırma kapsamında toplanan verilerin analizi ve değerlendirme sürecini içermektedir. Öncelikli olarak çalışma grubunu oluşturan gençlerin siyasal katılıma ilişkin kavramsal algılamaları üzerinden değerlendirmeler yapılmıştır. Siyasal katılım kavramını nasıl anlamlandırdıkları, ne tür siyasal katılım faaliyetleri gerçekleştirdikleri, siyasal katılım haklarını ne ölçüde kullanabildikleri sorgulanmıştır. Ayrıca siyasal katılımı etkin birer birey olarak siyasi iktidar mekanizmasını etkileme girişimlerine yer verilmiştir.

Siyasal sosyalizasyon sürecinde, siyasi kültürün edinildiği aile kurumunun siyasal katılım davranışı üzerindeki etkisi, bu araştırmanın sorularından birini teşkil etmektedir. Gençlerin politikleşme öykülerinde aile faktörünün etkisi hakkındaki algılar değerlendirilmiştir. Öte yandan Türkiye’de gençler cephesinden konvansiyonel siyasal örgütlenmenin neredeyse yokluğuna rağmen örgütlü siyasal katılım gösteren gençlerin neden böyle bir oluşum içinde oldukları bu çalışmanın en temel merakıdır. Çalışma grubunu oluşturan gençlerin örgüte ilişkin algıları tespit edildikten sonra, onların bağlı bulundukları örgütteki bulunuş nedenleri ve amaçları, örgütlerine yönelik beklentileri ve sonuçları, örgütteki siyasal aktiflik durumları, örgütlü olmanın farkı gibi konularda verilen cevaplardan elde edilen verilerden hareketle gençlerin siyasi örgütlenmelere katılımı siyasal motivasyon bağlamında ele alınmıştır. Bu bölüm içinde yer alan bir başka analiz konusu, çalışma grubunu oluşturan gençlerin Türkiye’deki sosyal ve siyasal olgular bağlamında Türkiye’de siyasal alanı nasıl yorumladıkları üzerine eğilmiştir. Siyasal katılım hakkındaki algıların analizinde konuya daha geniş bir perspektiften bakmak amacıyla gençlerin Türkiye’deki demokrasinin varlığı ve işlevleri, ‘80 döneminin apolitize bir toplum yaratıp yaratmadığı hakkındaki düşünceleri merak edilmiştir. Ayrıca birer siyasal örgütlenme içinde yer alan bu gençlerin bir parçası oldukları kurumsal yapılar olan siyasal örgütlenmelere bakış açıları da konuya ilişkin verileri zenginleştirmiştir. Gençliğin siyaset alanında ve sosyal yaşamdaki konumlarına dışarıdan bir gözle bakmaları istenerek devlet ve toplumun gençlik algılamasının gençler tarafından iki boyutta (hem bir genç olarak, hem de siyasi örgütlenme içinde yer alan bir birey olarak) yorumlanması istenmiştir. Bu çerçevede gençlerin siyasal

katılımları hakkındaki algılarına daha geniş kapsamlı bir perspektif yaratıldığı düşünülmüştür.

Araştırma bulgularının analizi içerisinde, yapılan araştırmanın yine bu çalışmanın öznesi olan gençlik kesitine ve bu kesimin siyasal etkinliğine odaklandığı bir kısımdan söz etmek mümkündür. Çalışma grubunu oluşturan gençlerin düşünceleri doğrultusunda Türk gençliği ve gençliğin siyasete katılımı sorusuna dönüş yapılarak, yürütülen çalışmanın çıkış noktası olan gençlik ve siyasal katılım konusu hakkında değerlendirmeler yapılmıştır. Gençlerin gençlik hakkında kendilerini kimi zaman içselleştirip kimi zaman dışarda bırakarak yaptıkları yorumlar ve gençlerin siyasete katılıp katılmadıklarına dair yürüttükleri fikirler bir bakıma gençlik tarafından gençliğin bir anlatısını oluşturmuştur. Bu bölümün sonunda gençlerin kendi gerçekliklerini sorgulamasında ayrı bir boyuta geçilmiştir. Bu düzlemde çalışma grubu, yalnızca veri toplama amacıyla yönelinen profesyonel bir kesim olmaktan çıkarılarak nitel araştırmaların empatik yönüne vurgu yapar nitelikte bir bakışla değerlendirilmiştir. Geçmiş kuşaklarla özdeşim kurma durumu analiz edilerek kendilerine yakın hissettikleri bir gençlik kuşağı olup olmadığı sorgulanmıştır. Bununla birlikte çalışma grubunu oluşturan gençlerin geleceğe dair siyasi planları olup olmadığı merak edilmiş, kendilerini gelecekte nerede gördükleri sorusundan yola çıkarak gelecek tasavvurları hakkındaki düşüncelerine ulaşılmıştır. Her ne kadar bu durum çalışmanın amacı ve kapsamı açısından dolaylı bir bilgi edinimi olarak görülse de nitel çalışmanın temel prensiplerinden hareketle, bu verilere ulaşılması gençliği “anlamak” ve “anlamlandırmak” için atılan bir adım olarak kabul edilmiştir.

Çalışmanın sonuç bölümü, elde edilen veriler kapsamında genel bir değerlendirme şeklinde organize edilmiştir. Araştırmanın soru cümleleri ve bu konuda yapılan benzer çalışmalar ekseninde çalışmanın sonuçları değerlendirilmiş, gençliğin konvansiyonel ya da konvansiyonel olmayan siyasal katılımının önündeki engelleri kaldırabilmek adına birtakım öneriler sunulmuştur.

Bu çalışma niteliksel bir yapıda temellendirildiği için keşfedici ve yorumlayıcı bir bakış açısı benimsenmiştir. Herhangi bir genelleme, temsiliyet ve indirgeme kaygısı güdülmeyen bu çalışmada, görüşmelerden elde edilen veriler kendi bağlamları içinde bir anlam çerçevesinde izah edilmeye çalışılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. ARAŞTIRMANIN KONUSU VE METODU

1.1. Araştırmanın Konusu

Türkiye’de gençliğin önemi birçok platformda tartışılmaktadır. Sosyal ve demografik gerçekler Türk gençliğinin ülke açısından ne denli önemli bir potansiyel arz ettiğini ortaya koymaktadır. Ancak Türkiye’de gençliğe yönelik bakış, tutum ve davranışlar gençliğin potansiyelini ne derece göz önünde bulundurmaktadır? Toplumsal ve siyasal yaşamda gençlerin konumu nedir? Bu genel problemler çerçevesinde daha spesifik boyutlarda düşünülecek olursa, birer yurttaş olarak gençlerin toplumsal ve siyasal hayatta söz sahibi olup olmadığını söylemek mümkün müdür?

Modern ve demokratik toplumlar açısından yurttaşların sosyal ve siyasal hayata katılımı, sistemin sürdürülebilirliği ve sağlıklı bir temelde işleyebilmesi açısından önemli bir yere sahiptir. Toplumun çeşitli niteliklerle birbirinden farklılık gösteren kesimlerinin ülkedeki yönetim mekanizmalarının icraatlarını etkileme çabaları şüphesiz demokratik sistemin daha sağlıklı işleyebilmesine olanak tanımaktadır. Konu bağlamı içinde gençliğin siyasal katılım düzeyinin tespiti, olasılıkları ve olanaksızlıkları ayrı bir merak konusu olmakla birlikte, siyasal katılım davranışını siyasal anlamda organizasyonel bir biçimde yürüten gençlerin bu yolu seçmesinin sebebi bu araştırmanın en temel sorunudur.

Bu çalışmada Türkiye’de çeşitli siyasî partilerin gençlik kollarında ve bağlı yan kuruluşlarında faaliyet gösteren gençlerin siyasal katılımları konu edinilmiştir. Bu ana konu altında, teşkilatlanmış gençlerin siyaset kavramına, siyasi kurumlara bakış açıları, göstermiş oldukları faaliyetler, kendi teşkilatlarındaki varlıkları ve bulunuş sebepleri, Türkiye’nin siyasal gerçeklerine bakışları, gençlerin siyasetteki etkinliği hakkındaki düşünceleri bu çalışmada ortaya konmaya çalışılmıştır.

Siyasi katılım davranışı her birey tarafından farklı biçimlerde gösterilen bir etkinliktir. Bu çalışma, siyasal katılım gösteren bireyleri “gençlik” ve “örgütlülük” temelinde sınırlayarak ele almıştır. Siyasal katılım türleri içinde önemli bir yer tutan geleneksel siyasi katılım, organize olma ve resmi anlamda üyelik sistemine dâhil olma gibi parametrelerle diğer siyasal katılım türlerinden ayrılmaktadır. Konvansiyonel katılım da denilen geleneksel siyasal katılımı seçim sistemine yönelik siyasi faaliyet

biçimleri ile birlikte siyasal örgütlenmeler içinde yer almak anlaşılmaktadır. Geleneksel yollarla siyasal katılımı bulunarak örgütlenen bireyleri diğerlerinden ayıran en önemli fark, bireylerin faaliyetlerini bir siyasi organizasyon altında gerçekleştirerek, belli sınırlar ve kurallara dâhilinde kimi zaman bir iş disiplini ile kimi zaman örgütsel oluşum sağladığı kolaylıklarla siyasal katılımı bulunmalarıdır. Bu bağlamda en önemli noktalardan biri bu işin “gönüllülük” esasına dayanmasıdır. Bir teşkilata üye olmak, yoğun ve sistematik biçimde faaliyet göstermek genel anlamda bir gönüllülük gerektirmektedir.

Ülkemizde gençlerin siyasete karşı yaklaşımlarının soğuk ve tepkisiz olduğu, gençlerin siyasal organizasyonlara ve siyasetçilere güven duymadığı, gençlerin apolitize olmaya meyilli olduklarına dair yaygın bir kanı vardır. Çeşitli bilimsel sınıflandırmalarda siyasete ilgi duyma konusunda yaş gruplarına bakıldığında gençlik döneminde örgütlü siyasi katılıma ilginin yoğun olmadığı gözlenmektedir. Gençliğe dair bu iki bakış açısı bizi araştırmamızın ana sorusuna yönlendirmektedir: Siyasete katılım konusunda ilgisiz olarak nitelendirilen gençlerin bir kısmı neden çeşitli siyasi organizasyonlarda faaliyet göstermektedir, ya da çeşitli siyasi organizasyonlarda faaliyet gösteren gençlerin siyasete ilgi duymalarını sağlayan nedir? Bu noktada örgütlenmiş gençlerin siyasete katılım konusunda görüşleri, bu sorulardan kaynaklanan merakı tatmin etmek üzere bu çalışmaya veri sağlamaktadır. Planlı ve örgütlü bir biçimde siyasal katılım içinde bulunan gençlerin kendi siyasal katılımlarının amaçlarını, sebeplerini ve sonuçlarını ortaya koymaları onların siyasal katılımlarına ilişkin algılarını tespit etmenin ilk ve en önemli adımıdır.

Türkiye’de siyasal katılım ve gençlik üzerine yapılmış pek çok çalışma mevcuttur. Siyasal katılımın farklı boyutları ve farklı gençlik sınıflarıyla yapılmış olan çalışmaların yanı sıra siyasal partiler ve yan kuruluşlarındaki gençlerle yürütülen araştırmalar da literatürde yer almaktadır. Ancak genel anlamda siyasal katılımın seçim faaliyetleri yönlerine odaklanmış ve ağırlıklı olarak nicel yöntemler üzerinde yürütülmüş bu çalışmalarda örgütlü siyasal katılım da kurumsal boyutlarıyla öne çıkmaktadır. Analiz odağı seçmen davranışı ve etkenleri olan, siyasi örgütlenmelerin kurumsal yapılarına ve sosyolojik fikir tabanlarına yoğunlaşan çalışmalardan farklı olarak, Türkiye’de siyasi partilere üye olarak örgütlenmiş gençlerin kendi siyasal katılımları hakkındaki algılarının yorumlandığı bu çalışmada, gençlerin kendilerine

özgü siyasal katılımları konu edinildiğinden, odak nokta kurumsal yapılar değil gençlerin hangi siyasal partide bulundukları ayırt edilmeksizin, kendi siyasal katılımlarını algılayış biçimidir. Örgütlü olarak siyasal katılım gösteren gençlerin siyasi manada etkin oluşlarıyla sınırlandırılmış bu çalışmada ana amaç ideolojilere ve kurumsal yapılara ilişkin çıkarımlarda bulunmak değil, siyasi süreçleri yoğun bir biçimde yaşadığı düşünülen örgütlü gençliğin siyasal katılım sebeplerini, tutumlarını ve bakış açılarını kavramaya çalışmaktır. Bu noktada çalışmanın özgün bir araştırma konusuna sahip olduğu söylenebilir. Aynı zamanda yürütülen çalışmanın nitel deseni, sözü edilen teorik savı kuvvetlendiren bir bakış açısı sunmaktadır. Bu konuda Türkiye’de yapılan nitel çalışmaların varlığı, her ne kadar sınırlı düzeyde olsa da konuya ışık tutmak açısından umut vericidir.

1.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Türkiye’de çeşitli siyasî partilerin ve kurumların gençlerin siyasal katılımları odağında örgütlenmiş kuruluşlarında faaliyet gösteren, söz konusu organizasyonlara üye olan gençlerin siyasî katılımları, Türkiye gerçeklerine bakış açıları ve bir üyesi oldukları gençlik kollarında ya da bağlı yan kuruluşlarında bulunuş amaçlarından yola çıkarak kendilerini siyasî açıdan nereye konumlandıklarını ve siyasî katılımlarının sebeplerinin konu edinildiği bu çalışmada, planlı bir biçimde siyasî katılımında bulunan gençlerin kendi faaliyetleri ve genel olarak siyaset hakkındaki görüşleri yorumlanarak, siyasi anlamda kurumsal olarak örgütlenmiş gençlerin, siyasal katılımı algılayış biçimleri hakkında birtakım sonuçlara varılmaya çalışılmıştır.

Bu çalışmanın temel amacı Türkiye’deki siyasî partilerin gençlik kollarında ve bağlı yan kuruluşlarında faaliyet gösteren gençlerin kendi siyasal katılımlarının sebeplerini irdelleyerek söz konusu gençlerin Türkiye’nin siyasal gerçeklerini algılayış biçimlerini ve kendilerini siyasî bakımdan konumlandıkları noktayı tespit edebilmek ve bu sayede planlı bir biçimde siyasî katılım sergileyen gençlerin sosyolojik analizine kısmi ve sınırlı bir biçimde katkı sağlayabilmektir.

Bu amaç doğrultusunda ayrıca Türkiye’nin siyasî yapılanmasında bir rol oynayan ya da ileride rol oynamak isteyen, bu hedef doğrultusunda bir araya gelerek örgütlenen gençlerin analiz edilmesinin, Türkiye’de örgütsel siyasi katılımında bulunan gençlerin siyasal katılım konusunda hangi noktada olduklarını göstermek açısından ilgili literatüre aydınlatıcı bir yorumlama getirmesi hedeflenmektedir. Kendi iç

dinamikleri açısından bir değerlendirme yapılması amaçlanan bu çalışmada, ele alınan araştırma sorunsalından yola çıkılarak derlenen bilgilerin Türkiye’de hangi yollarla olursa olsun siyasal katılım gösteren gençlerin katılma sebeplerine siyasi örgütlenmelerde faaliyet gösteren gençler açısından açıklayıcı bir yorum getirilmesi çalışmanın diğer amaçlarındandır.

1.3. Araştırmanın Soru Cümleleri

Geleneksel yollarla örgütlenerek siyasal katılımında bulunan gençlerin siyasal katılım konusundaki algılarını öğrenmeyi amaçlayan bu çalışmada temel sorunsal gençlerin siyasal katılımlarını neden bir örgütte gerçekleştirdiğidir. Ayrıca örgütlü gençler olarak örgütlülük bağlamında kendi siyasal katılımları, ülkedeki siyasal yapı bağlamında da gençlerin siyasal katılımları hakkında ne düşündükleri sorusu da araştırmanın merakına bir temel teşkil etmektedir. Buna göre gençler siyasal katılıma ilişkin ne tür algılara sahiptir? Bağlı bulundukları örgüte ilişkin algıları nelerdir? Ve Türkiye’de gençlerin siyasal katılımını ülke gerçekleri bağlamında nasıl değerlendirmektedirler? şeklindeki ana sorular etrafında aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

- 1-) Örgütlü katılım gösteren gençler siyasal katılımı nasıl tanımlamaktadırlar?
- 2-) Örgütlü gençlerin kendilerine özgü bir siyasî katılım analizi var mıdır?
- 3-) Gençlerin gerçekleştirdikleri siyasal katılım faaliyetleri nelerdir?
- 4-) Örgütlü gençlerin siyasal katılım faaliyetleri çeşitli düzeylerde ve biçimlerde bir kategorizasyon yapmaya olanak tanıyacak çeşitlilikte midir?
- 5-) Geleneksel siyasal katılımında bulunan bu gençler siyasal katılım haklarını diledikleri gibi kullanabilmekte midirler? Önlerinde engel teşkil eden durumlar var mıdır? Varsa nelerdir?
- 6-) Siyasal katılımın “yönetici kesiminin siyasi hareketlerini etkileme çabası” işlevinden yola çıkarak gençlerin devleti etkileme girişimleri olmuş mudur? Nasıl sonuçlanmıştır?
- 7-) Siyasal sosyalizasyon sürecinde en önemli etkenlerden bir olan aile faktörü gençlerin siyasal katılıma yönelik tutum ve davranışlarını ne düzeyde biçimlendirmiş ve etkilemiştir?

8-) Gençleri bir örgüt çatısı altında faaliyet göstermeye iten sebepler nelerdir?

9-) Gençlerin örgütlerine yönelik arayış ve beklentileri nelerdir?

10-) Gençler partinin gençlik koluna ya da yan kuruluşuna katıldıktan sonra amaçlarına ulaştıklarını düşünmekte midirler?

11-) Örgütlü gençler kendilerini organizasyonda yeterince aktif ve etkin bulmakta mıdır?

12-) Gençler konvansiyonel biçimde örgütlenen birer genç olarak kendilerini diğer gençlerden ayırt etmekte midirler? Ediyorlarsa kendilerini farklı değerlendirdikleri noktalar nelerdir?

13-) Örgüt içinde bir birey olarak, onları diğer üyelerden ayıran özellikleri var mıdır? Varsa nelerdir?

14-) Siyasal katılımı örgütlülük ekseninde gerçekleştiriyor olmak ne derece önemlidir? Gençlerin örgütlü olmadıkları varsayıldığında siyasal katılım davranışında her hangi bir farklılık olacak mıdır?

15-) Gençler Türkiye’de siyasal katılımı bağlantılı kavramlardan demokrasinin varlığı hakkında ne düşünmektedirler? Türkiye’yi demokratik anlamda nasıl değerlendirmektedirler?

16-) Özellikle gençlerin siyasal katılımları noktasında engelleyici bir özelliği olan ‘80 darbesinin toplumumuzda siyasal katılıma yönelik yansımaları hakkında gençlerin fikirleri nelerdir?

17-) Örgütlü gençler Türkiye’deki siyasal örgütlenmeleri nasıl bulmaktadır? Bu kurumların nasıl örgütlenmesi gerektiğini düşünmektedirler?

18-) Örgütlü gençler, örgütlülük bağlamı ayırt edilmeksizin hem bir genç hem de konvansiyonel katılım gösteren bir genç olarak devletin ve toplumun kendilerine yönelik bakış açılarını nasıl yorumlamaktadırlar?

19-) Gençler gençlik ve siyaset kavramlarının ilişkisini nasıl değerlendirmektedirler?

20-) Örgütlü gençler, akranları olan Türk gençliğini nasıl görmektedirler, onları nasıl tanımlamaktadırlar?

21-) Örgütsel faaliyette bulunan gençler olarak ülke gençlerinin siyasetteki yeri ve etkinliği konusunda ne gibi fikirlere sahiptirler? Gençliğin siyasal katılımı hakkında ne düşünmektedirler?

22-) Gençlerin kendilerine yakın buldukları ve örnek aldıkları bir gençlik kuşağı var mıdır? Varsa hangi sebeplerle bir yakınlık ve/veya model alma isteği hissedilmiştir?

23-) Gençler kendilerini gelecekte nasıl bir konumda görmektedirler? Gelecek tasavvurları içinde siyasal katılımın yeri nedir?

1.4. Araştırmanın Metodu

Son yıllarda ülkemizde ve dünyada sosyal çalışmalar nitel verilerin analizine yönelik bir biçimde yürütülmeye başlanmıştır. Geçmiş yıllarda oldukça revaçta olan nicel yöntem ve teknikler kullanılarak yönetilen araştırmalar sosyal bilimlerin bazı alanlarında sorunların çözümüne cevap veremez hale gelmiştir. Günümüzde gittikçe karmaşıklaşan toplum yapısı, rakamlardan çıkarılacak sonuçlardan çok daha derinlikli bir analize ihtiyaç duyurmaktadır.

Türkiye’de siyasi partilerin gençlik kollarında ve bağlı yan kuruluşlarında faaliyet gösteren gençlerin kendi siyasi katılımları hakkındaki algılarını anlamak ve değerlendirmek üzere yapılan bu çalışmada derinlikli ve bütüncül bir bakış açısını gerekli kılan araştırma probleminin nitel bir biçimde ele alınması daha anlamlı bulunmuştur. Bu sebeple gerek çağdaş metodolojik gelişmeler gerekse konunun özü itibarıyla bu çalışma nitel bir araştırma şeklinde yapılandırılmıştır. Şöyle ki siyasi katılım algısının tespit edilmesine yönelik olarak yürütülen bu çalışmada siyasi katılıma yönelik algılayış biçimlerine ulaşabilmek, standartlaştırılmış sorular üzerinden yapıldığı takdirde elde edilen verilerin tek yönlü ve sığ olması gibi bir ihtimalle karşı karşıya kalınabilir. Çünkü çalışma açısından bakıldığında örgütlü siyasal katılımı bulan gençlerin her birinin ayrı bir düşünce ve duygu dünyası, farklı siyasi faaliyet alanları bulunmaktadır. Kendileri, örgütleri ve ülke gerçekleri hakkındaki algılayışlarının ne olduğu araştırılmaya çalışırken bir ölçek üzerinden yapılacak tespit çalışmaları işlevsiz kalabilir çünkü her bir görüşülenin anlatısı bir bütün olarak değerlendirildiğinde aynı örgütte olmalarına rağmen farklı fikirler ve geçmişler çerçevesinde inşa edilen bilgilere ulaşılabilecektir. Bu çalışmada örgütsel biçimler üzerinden değil örgütlülük şeklinde bir kimlik atfedilerek gençlerin anlam dünyası kavranmaya çalışılmıştır. Ayrıca nitel araştırma deseni dışındaki araştırma yöntemlerinin genelleme ve kanunlaştırma gibi

nihai amaçları bu çalışma açısından kabul edilemez bir durumdur. Çünkü siyasal katılıma ilişkin bazı kavramların örgütlülük temelinde değerlendirildiği bu çalışmada indirgemeci bir tutuma yer vermek metodolojik açıdan ciddi bir sorun teşkil eder. Bireyler üzerinde yapılan ve siyasal katılımı ilişkisi kavramsal çerçeveler içinde bireysel anlatılarla inşa edilen bu çalışmada elde edilen veriler, bir olay, olgu, kurum ya da kavram hakkında genel yargılara ulaştırma maksadıyla değil söz konusu değişkenlerin kişilerin kendilerine özgü olduğu gerçeği göz önünde bulundurularak derlenmiştir. Ayrıca çalışmanın ana konularından birini teşkil eden siyasal katılım davranışı yalnızca ölçülebilen seçmen etkinlikleri biçiminde algılanmadığından ötürü, miktar belirten ve ölçülebilen nitelikte bir arayış ve buluş gerçekleşmemiştir.

Nitel bir araştırma olarak yürütülen bu çalışmanın esnek bir deseni vardır ve nitel araştırma modeli olarak tek bir modelden faydalanılmamıştır. Araştırmanın çeşitli basamaklarında konunun özü sebebiyle bu çalışmada “yorumlayıcı fenomenoloji” ve “gömülü teori” modellerinin birlikte kullanılması uygun bulunmuştur. Sözü edilen iki yaklaşımın bir çalışma içinde beraber kullanımı, olumlu ve üretken bir deneyim olarak yorumlanmaktadır (Onat, 2011: 70).

Alansal yaklaşım ya da alt teori olarak da adlandırılan gömülü teori (grounded theory) yaklaşımının en temel sorusu “ne” değil, “nasıl ve niçin”dir (Mil, 2007: 56). Bu çalışmada da gençlerin “niçin” bir gençlik örgütlenmesinde siyasi katılım gerçekleştirdikleri ve bu davranışları “nasıl” yaptıkları, hangi sebeplerle böyle bir motivasyon içinde oldukları sorgulanmaya çalışılmıştır.

Gömülü teorinin temel amacı, tündengelim ve tümevarım düşünme tekniklerini bir arada tutarak elde edilen verilerden teori oluşturma sistematığıdır (Akturan ve Hatemoğlu, 2008: 65). Aynı zamanda bu verilerin analizinden yeni konuların ve olguların keşfedilmesi söz konusudur (Mil, 2007: 47). Gömülü teoride verilerin içine gömülü olan teori, araştırmacı tarafından ortaya çıkartılır ve süreç içinde yeni kavram ve teoriler oluşur. Bu teori verilerin nitel olarak çözümlenmesi ile ortaya çıkar, ayrıca bu yaklaşımda mevcut kavramlara ve algılara yönelik özgün bir katkı vardır (İlgar ve İlgar, 2013: 206).

Yorumlayıcı fenomenoloji, bireysel evrenin araştırılmasını temel alır. Bir başka deyişle fenomenoloji yaklaşımının özünü bireysel tecrübeler oluşturur. Katılımcının öznel tecrübeleri, bireyin algılamaları ve olaylara yüklediği anlamlar, araştırmacının

odaklandığı olgular olarak ortaya çıkmaktadır (Akturan ve Esen, 2008: 84). Bu çalışmada, görüşülen katılımcı grubun duygu ve değer dünyası, kişisel kabulleri ve dünya görüşleri, konu bağlamında ele alınabilecek yaşam öyküleri; veri analizi ve yaratımı sürecinde son derece önemli rol oynayan olgulardır.

Araştırmada derinlemesine görüşme tekniği ile veri toplanarak, elde edilen veriler içerik analizine tabi tutulmuştur. Verilerin kodlanarak sınıflandırılması süreci öncelikle kaba bir kategorizasyonla başlamış, tekrar yapılan kodlamalarla ana kategoriler ve alt kategoriler belirlenmiştir. Ayıklama ve kodlama süreçlerinin sonunda veriler, belirlenen 4 temel kategori altında yorumlanıp değerlendirilmiştir. Bu süreç için daha detaylı bilgi vermek adına, araştırmanın katılımcı grubu, grubun sosyo-demografik özellikleri, veri toplama tekniği ve veri analiz sürecini anlatan bölümler aşağıda yer almaktadır:

1.4.1. Araştırmanın Katılımcı Grubu

Bu çalışmanın geleneksel bir biçimde örgütlenmiş gençlerin siyasal katılımı üzerinden bir kuramsal çıkış noktası olduğu için çalışmanın katılımcı grubunun da Türkiye’deki siyasi partilerin gençlik örgütlerinden belirlenmesi gerekliliğinden yola çıkılarak üç partiden (AKP, CHP ve MHP) beşer görüşülen seçilmiştir ve bu gençlerle yapılan derinlemesine görüşmeler Eylül-2012’de gerçekleştirilmiştir. Türkiye’nin siyasî partilerinden AKP, CHP ve MHP’nin gençlik kolları ve organizasyonlarının seçilmesindeki temel amaç, halkın temsil edilmesi bakımından çoğunluk sağlayan ana akım partileri olmalarıdır. Gençlik dönemi insan hayatında yaklaşık 11 senelik bir zaman dilimini ifade etmektedir. Görüşmelerin yapıldığı tarihten itibaren son 11 yıldır “genç” kesimin tanık olduğu, birçoğunun da oy kullandığı, Türkiye’de gerçekleşmiş olan üç genel seçimin ikisinde söz konusu partiler TBMM’nde temsil edilmişlerdir. 2002 seçimlerinde MHP’nin seçim barajından dolayı meclise girememesi göz önünde bulundurulmuştur ancak son iki dönemde meclisteki varlıkları ve “Ülkü Ocakları” yapılanmasının kendine has oluşumu göz önünde bulundurulduğunda, bu çalışmada Ülkü Ocaklarının da yer alması uygun görülmüştür. Çalışmada BDP’nin yer almaması şeklinde bir eleştiri ortaya çıkabilir. Bu noktada 2007 ve 2011 genel seçimlerinde BDP’nin "bağımsız adaylar bloku" biçiminde seçilerek, seçimlerden sonra parlamentoda grup oluşturması, bununla birlikte ana akım partileri olarak nitelendirilen partilerden farklı olarak BDP’nin marjinal kabul edilebilecek niteliği bu çalışmaya dâhil

edilmemesinin sebebi olarak görülebilir.¹ Dengeli bir oranda ana akım ve marjinal partilerin çalışma grubu olarak belirleneceği farklı nitel araştırmalar yapılabilir.

Çalışmanın katılımcı grubu belirlenirken nitel araştırma örneklem türlerinden “amaçlı/maksatlı (purposive) örnekleme” ye bağlı “kartopu ya da zincirleme örnekleme” yönteminden faydalanılmıştır. Çalışma grubunu oluşturma aşaması izah edilecek olursa; siyasî partilerin gençlik kollarında ve bağlı yan kuruluşlarında faaliyet gösteren gençlerin siyasal katılımlarına ilişkin algılarının analiz edildiği bu çalışmada öncelikle sözü edilen partilere bağlı kurum ve kuruluşların merkez teşkilâtlarındaki yöneticilerle görüşülmek istenmiştir. Bu konuda CHP gençlik kollarında ve Ülkü Ocakları’nda üst düzey yöneticilerle görüşme imkânı bulunmuş, hatta yöneticiler görüşülen olarak çalışmaya katkı sağlamaya bizzat gönüllü olmuşlardır. Ardından onların yönlendirmeleriyle kuruluş içerisinde siyasî katılım konusunda aktif olan, çalışmaya katkı sağlayacaklarına inandıkları üyelerle görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmanın zorlukları bakımından AKP Gençlik kollarında, bir kısıtlılık olarak değerlendirilebilecek bir durum yaşanmıştır. Görüşmelerin gerçekleştirildiği Eylül-2012 tarihinde AKP 4. Olağan Kongresi’nin hazırlıkları sebebiyle parti içerisindeki teyakkuz durumu neticesinde, görüşülen tayininde sıkıntılar yaşanmıştır. Görüşmelerin on üç tanesi Ankara’da gerçekleşmiştir ancak AKP Gençlik kollarında yaşanan sıkıntı üzerine AKP Gençlik kolları üyelerinden ikisiyle Elazığ’da görüşülmüştür. AKP Gençlik kollarında genel merkezde sadece üç görüşülenle zorlukla bağlantı kurulmuş, kalan iki görüşülen ise yine AKP gençlik kollarının yönlendirmesiyle Elazığ il teşkilatından belirlenmiştir. Elazığ’daki gençlerle genel uygulamalardan çok daha sonra görüşüldüğü için, ülke gündemine dair değişikliklerin yapılan görüşmeleri etkileme durumu ihtimal dâhilinde olsa da elde edilen bulgularda keskin bir ayırım olmadığı fark edilmiştir. Ancak sözü edilen görüşülenlerin genel merkezde görev alan üyelerden farklı olarak il-ilçe teşkilatında görevli olmaları bazı noktalarda örgüt içi işleyiş ve görev alanı konularında siyasal katılıma ilişkin algılarda özelde farklılıklar yaratarak yorumları zenginleştirmiştir.

Görüşülen gençlerin tamamına yakını parti gençlik organizasyonu içinde belli görevlere sahiptirler. Kısaca değinmek gerekirse; Gençlik kolları başkanı, gençlik

¹ Çalışmanın veri toplama aşamasının gerçekleştiği dönemde Barış ve Demokrasi Partisi olarak faaliyet gösteren siyasi parti, 2014’te Halkların Demokratik Partisi’ne (HDP) katılma kararı almıştır. (http://www.zaman.com.tr/politika_bdp-milletvekilleri-hdpye-katildi_2213756.html)

kolları başkan yardımcısı, gençlik kolları genel sekreteri, il başkanı, il başkan yardımcısı, Merkez Yönetim Kurulu (MYK) üyesi, Merkez Karar Yürütme Kurulu (MKYK) üyesi (Parti Meclisi üyesi) gibi görevlerin yanı sıra aralarında kuruluşların halkla ilişkiler, eğitim, teşkilatlandırma, tanıtım ve medya gibi konularından sorumlu olan gençler de mevcuttur. Görüşülenlerden biri 2011 genel seçimlerinde milletvekili adayı olmuştur. Ayrıca görüşülenlerin birçoğu çok küçük yaşlardan beri siyasi katılım içinde olduklarını ve siyasi örgütlenmelerde yer aldıklarını ifade etmişlerdir. Görüşülenlerin pek azı organizasyonda yeni olduklarını belirtmiştir.

Nitel bir çalışma şeklinde yürütülen bu araştırmanın verilerden elde edilen bulguların genellenmesi konusunda herhangi bir iddiası yoktur. Belirlenen siyasî partilerden beşer üyeyle görüşülmesi, çalışma konusunun derinliği açısından düşünüldüğünde analiz açısından yeterli bir sayı olarak öngörülmüştür.

Bu çalışma siyasal katılım kavramını siyasal katılıma etki eden faktörler cephesinden değerlendiren deneysel bir bakış açısıyla yürütülmemiştir. Nitel bir yöntemle gerçekleştirilen bu çalışmada kişiden kişiye değişen belirleyici değişkenlerin araştırma bulguları ile bağlantısı kurulmamıştır. Ancak çalışma grubunu daha detaylı tanıtabilmek amacıyla edinilen sosyo-demografik bilgilere bu bölümde yer verilmiştir:

Bu çalışmada yer alan görüşülenlerin yaşları 22 ile 28 arasında değişmektedir. Görüşülenlerin büyük çoğunluğu (%40) 22 yaşındadır. 23, 24 ve 25 yaş, eşit oranlarla (%13,3) seyretmektedir. 26, 27, 28 yaş grubunda ise birer (%6,6) görüşülen bulunmaktadır. Siyasal katılıma ilginin yaş grupları açısından değerlendirilmesinde Öztekin (2007)'in, siyasal katılma davranışındaki yaş grafiği yorumlandığında; 16-20 yaş grubu ve 65 ve üzeri yaş grubunda siyasal ilgi ve katılım %5 düzeyindeyken, 20-25 yaş ve 45-65 yaş gruplarında bu oran % 20'dir. Ancak 25-45 yaş grubu %50 siyasal ilgi ve katılım oranıyla yaş grupları arasında ilk sırada gelmektedir. Görüşülenlerin demografik verileri, büyük bir çoğunluğun (%79,9) 20-25 yaş grubuna dâhil olduğunu göstermektedir. Görüşülenlerin çoğunluğunun %20 gibi küçük bir oranla siyasete ilgi gösterdiği iddia edilen bir kesimde yer alması, araştırma açısından farklı bir analiz boyutu oluşturmaktadır. Araştırmanın nitel yapısı ve amaçlı örneklem seçimi sebebiyle bu genelleme, görüşülenler açısından geçersiz kabul edilebilir.

Çalışma grubunu oluşturan görüşülenler cinsiyet özellikleri açısından değerlendirildiğinde, görüşülenlerin büyük bir çoğunluğunu (%73,3) erkekler

oluştururken, görece daha küçük kısmını (%26,6) kadınlar oluşturmuştur. Ancak görüşülenlere bağlı bulundukları teşkilattaki kadın üye sayısı konusunda kabaca bir oran tahmini yapmaları istendiğinde teşkilatlarındaki üyelerin yaklaşık dörtte birini genç kızların oluşturduğunu ifade etmişlerdir. Teşkilatların yapılanması anlamında bakıldığında görüşülenlerin cinsiyet özellikleri bağlı bulundukları organizasyon yapısıyla benzer bir eğilim göstermiştir. Niceliksel verilere uyum tamamen tesadüfi gerçekleşmiştir ancak çalışma grubu belirlenirken genç kızlarla da görüşme isteği üç ayrı gruba da iletilmiştir.

Eğitim durumu siyasal katılımı etkileyen faktörlerden biridir. Şüphesiz seçilme açısından bakıldığında eğitim şartı aranmamaktadır ancak bu çalışmanın ilgi alanı dâhilinde eğitim durumu, niteliksel bir etken olarak göze çarpmaktadır. Siyasi partilerin karar organlarının gençlik teşkilatlarını (en azından genel merkez kadrosunu) eğitilmiş gençlerden oluşturma yönünde adım attıkları görüşülenler tarafından ifade edilmiştir. Görüşme yapılan gençlerin eğitim ve meslek durumlarına bakıldığında, görüşülenlerin yükseköğretim gençliği kategorisine dâhil edilebileceği ortaya çıkmaktadır. Yaş değişkeniyle birlikte düşünüldüğünde görüşülenlerin üçte biri üniversite mezunudur ve içlerinden biri yüksek lisans yapmaktadır. Geriye kalan üçte ikilik bölümdeki gençler de üniversite öğrencisidir, bunlardan iki tanesi okullarını uzatmıştır. Bu hususta siyasi faaliyetlerinin yoğunluğunu gerekçe olarak göstermişlerdir. Gençler Ankara’da çeşitli devlet ve vakıf üniversitelerinde öğrenim görmüş ve görmektedirler. Görüşülenlerin ikisi Elazığ’da okumaktadır. Öğrenim görülen bölüm açısından bakıldığında Hukuk, Siyaset Bilimi, Kamu Yönetimi, Uluslararası İlişkiler gibi sözel bölümler ağırlıklıdır. Bunun yanı sıra Endüstri Mühendisliği, Kimya Mühendisliği ve Tıp alanlarında da öğrenim gören katılımcılar mevcuttur. Mezun görüşülenlerin ikisi halihazırda avukatlık yaptıklarını ifade etmiş, biri müteahhit olduğunu, biri de mühendislik firmasında çalıştığını belirtmiştir.

Görüşülenlerin tamamı kentsel yerleşim yerlerinde doğup büyüdülerini ifade etmişlerdir. Köken olarak ise aslen Doğulu olduklarını belirten birkaç görüşülen, memleketlerinde değil genelde büyük şehirlerde yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Birden fazla şehirde ikamet etmiş görüşülenler de mevcuttur.

Gençlere, ailelerinin sosyo-ekonomik düzeyini nasıl tanımladıkları sorulduğunda, gençlerin 9’u (%60) ailelerinin sosyo ekonomik seviyesini “üst, ortanın

üstü ve iyi” gibi sıfatlarla ifade ederken, 5’i (%33,3) düzeyi “orta” olarak nitelendirmiştir. Görüşülenlerden biri (%6,6) ise ailesini “Tipik bir Türk ailesi” şeklinde tanımlamıştır. Düşük düzeyde bir sosyo-ekonomik seviyeden söz edilmemiştir. Bu konuda herhangi bir gelir beyanı ya da anne-babanın eğitim durumu sorgulanmamıştır. Detay belirtilmeden alınan bu yanıtlarda görülmektedir ki görüşülenler, ortalama ve ortalamanın üstü sosyo-ekonomik seviyeleri olan ailelerden gelmektedirler.

1.4.2. Araştırmanın Veri Toplama Tekniği: Derinlemesine Görüşme

Çalışmada veri toplama amacıyla görüşme tekniği kullanılmıştır. Nitel araştırmalarda görüşmenin amacı, görüşülen kişinin bakış açısını ortaya çıkarmak, onun anlam dünyasını, duygu ve düşüncelerini anlamak, nicel görüşmelerden farklı olarak “derinlikli” bilgi edinmektir (Kuş: 2003: 87). Araştırma konusunun mahiyeti, derinlemesine görüşme tekniğinin seçilmesinde etkili olmuştur. Yorumlayıcı yaklaşıma göre görüşülenler, kendi sosyal dünyalarını oluşturan, deneyimlerini kendi kendilerine edinen öznelerdir. Bu açıdan esas olan insanların deneyimlerine ve düşüncelerine gerçekçi bir kavrama olanağı tanıyan verilerin toplanmasıdır. Bu amaçla yapılandırılmamış, açık uçlu ve derin katılımlı gözlem içeren görüşmeler tercih edilmelidir (Mil, 2007: 6). Çalışma konusunun kapsamı ve görece farklı detaylara yol açabilme durumu, soruların yarı-yapılandırılmış görüşme formu şeklinde inşa edilmesini gerektirmiş ancak görüşmeler esnasında konu çerçevesinde farklı detayların aktarılmasına, anlık sorularla imkân tanınmıştır. Görüşmeler için herhangi bir süre belirlenmemiş, 35 dakikadan 2 saat 30 dakikaya kadar değişen sürelerle görüşülenlerin sorular dâhilinde olabildiğince görüşlerini aktarmaları sağlanmıştır. Bu noktada soruların yarı yapılandırılmış olması, analiz açısından netlik sağlayan bir iskelet vazifesi görmüş; anlık sorular ve zaman sorunu olmadan görüşülenin kendisini istediği gibi ifade edebilmesi, görüşme verilerinin bir anlamda yapılandırılmamış görüşme zenginliğinde olmasına yol açmıştır.

Görüşmeler, görüşülenlerin izniyle yüksek kalitede ses kaydı ile netleştirilmiştir. Ses kaydı esnasında herhangi bir veri kaybı yaşanmamış, görüşülenlerden yana herhangi bir sorun çıkmamıştır.

Görüşmeler, gençlerin tayin ettikleri mekânlarda gerçekleşmiştir. Parti binalarında yapılan görüşmelerin yanı sıra, görüşülenlerin iş yerlerinde ve ofislerinde de onların uygun gördükleri zamanlarda görüşülmüştür. Halka açık mekânlarda da

görüşmeler yapılmıştır, araştırmacının ofisinde de yapılan görüşmeler olmuştur. Mekânlar ne kadar değişken olsa da, sıcak ve samimi bir sohbet ortamı oluşturulmaya gayret edilmiştir.

Görüşülenlerin her biri çalışmaya katkı sağlamak bakımından son derece olumlu, samimi ve yardımsever davranmışlardır. Çalışmanın konusu ve örnekleme göz önünde bulundurulduğunda gençlerin emek verdikleri, gönüllü katılım gösterdikleri bir sosyal gerçeği ifade etme konusunda oldukça istekli ve açık olduklarını söylemek yanlış olmayacaktır. Çünkü bir noktada onlar da kendilerini ifade etmek ve siyasî katılımlarını anlatmak, aktarmak için konvansiyonel katılım içerisindedirler. Bu durum araştırmacıya avantaj sağlamıştır. Bu açıdan araştırmacı ve görüşülenler arasında karşılıklı bir doyum söz konusu olmuştur.

1.4.3. Araştırmanın Veri Analizi Süreci

Veri analizi sürecinin ilk adımını ses kayıtlarının deşifre edilerek yazıya aktarılması oluşturmuştur. Deşifre edilerek yazıya aktarılan veriler, bilgisayar destekli nitel veri analizi programlarından *NVivo 10*'a aktarılmış ve analiz edilmiştir. Görüşmelerde yer alan yirmi soru “şemsiye kategori” olarak belirlenmiş, elde edilen yanıtlar ise gruplandırılarak alt-kategorileri oluşturmuştur. *NVivo 10* yazılımının modelleme işlevinden yararlanılarak, kategorilerin yer aldığı grafikler oluşturulmuştur. Ancak bu kategorileri belirlemek programın bir işlevi değildir. Kategoriler, araştırmacı tarafından belirlenerek tek tek programa dâhil edilmiştir.

Bu çalışmada “gömülü teori” modelinden faydalandığı daha önce belirtilmiştir. Özellikle verilerin kodlanma süreci bu yaklaşım temel alınarak gerçekleştirilmiştir. Alansal yaklaşım olarak da adlandırılan gömülü teoride (Grounded theory) yararlanılan kodlama stratejisinde, kodlama-temelli sistematik veri analizini önerilmektedir. Saillard-Kuş (2010), bu süreçte öncelikle soyutlama düzeyi en düşük olan in-vivo kategoriler oluşturulduğunu, verilere en yakın ifadeleri barındıran bu kategorilerin analizin daha sonraki aşamalarında yeniden düzenlenerek kategorileştirme sürecinin giderek daha soyut hale geldiğini ifade eder (Saillard-Kuş, 2010: 17). Bu bilgilerden hareketle bu çalışmada veri analizinde kategorizasyon süreci somuttan soyuta doğru sürekli yenilenen ve değişen, tekrar tekrar inşa edilen bir nitelikte gerçekleşmiştir. Ayrıca tekrar okumaların her birinde somut kategoriler azaltılarak soyutlaşmış, ayıklama süreci en temel ve kapsamlı kategorilere ulaşana dek sürmüştür.

Kategorizasyon sürecinin sonunda dört ana kategoriye ulaşılmıştır. Araştırma soruları dört ayrı grupta toplanarak ana kategorileri oluşturmuştur. Bu bağlamda ana kategoriler; Siyasal Katılıma İlişkin Kavramsal Algılar, Örgüte İlişkin Algılar ve Örgütlülük, Türkiye’de Sosyal ve Siyasal Olay ve Olgular Hakkındaki Algılar, Gençlik ve Siyaset Hakkındaki Algılar şeklinde belirlenmiştir. Ana kategoriler altında araştırma sorularından hareketle oluşturulan şemsiye kategoriler yer almış ve sorulara verilen yanıtlar daha alt açıklayıcı kategoriler olarak bu şemsiye kategoriler altında sınıflandırılıp yorumlanmıştır. Yapılan yorumlamalar çalışmanın kavramsal ve kuramsal çerçevesi ile birlikte ele alınarak karşılaştırmalı bir biçimde değerlendirilmiştir.

1.5. Literatür Taraması ve Tanıtımı

Gençlik ve siyasal katılım hakkında yapılan çalışmalara genel anlamda bakıldığında, 1970’lerde tek tük başlayan çalışmalara, 80’lerde belki de mevcut siyasal yapılanmanın etkisiyle pek az rastlanmaktadır. Gençlik çalışmaları ile ilgili asıl yoğunluk 1990’ların sonunda başlar ve 2000’li yıllarda artarak devam eder. Küresel dönüşümlerin ülkemizdeki yansımalarının 90’lı yılların sonuna rastladığını kabul edersek gençlik problemlerine ve çözümüne gösterilen ilginin 2000’li yıllarda artış göstermesi makul bir eğilim olarak kabul edilebilir.

Gençliği, sorunları açısından ele alan çalışmalar olduğu kadar (Kağıtçıbaşı, 1973; Saran, 1975; Gökçe, 1984; Ünver vd., 1986; Bayhan, 1997-2002; Karasar vd., 1999; Yazıcı, 2003; Çetin, 2004; Avcı, 2007; Dursun, 2007; Neyzi, 2009; TOG, 2009), Türkiye’de siyasi katılımı da gençlikle sınırlandırmadan işleyen çalışmalar da mevcuttur (Baykal, 1970; Özbudun, 1975; Kalaycıoğlu, 1983; Uysal, 1984; Tatar, 1997-2003; Wedel, 2001; Uluç, 2007; Karaçor, 2009) Ancak gençliğin siyasal katılımını analiz etmeyi amaçlayan araştırmaların başlangıcını Erdoğan (2009) Konrad Adenauer Vakfı ve İMV-SAM tarafından ortaklaşa yürütülen “Suskun Kitle Büyüteç Altında” adlı çalışmaya dayandırır (1999). Bu araştırmanın “Türk gençliğinin sosyolojik ve siyasal bir fotoğrafını çekmeyi amaçlayan ilk kapsamlı saha araştırması olduğunu” ifade eder (Erdoğan, 2009: 5).

1999 yılında ARI Hareketi ve International Republican Institute tarafından yürütülen ve Türk Gençliğinin siyasal ve sosyal katılımını tespit etmeye yönelik olarak yürütülen “Türk Gençliği ve Katılım” saha araştırması ise 2003 ve 2008 yıllarında

tekrarlanmıştır. Bu çalışmadan elde edilen sonuçlar en temelde Türkiye’de gençlerin siyasal katılımının gitgide azaldığı şeklinde bir yoruma yol açmaktadır. Oy kullanmak gençler arasında en yaygın olan siyasal katılım biçimi olarak ön plana çıkmaktadır. Ancak oy kullanma oranı 1999 yılından 2008’ e % 62’den % 48’e düşmüştür. Gençler geleneksel (konvansiyonel) siyasal katılım konusunda da isteksiz görünmekte ve katılımdan uzak durmaktadırlar. Bir siyasi partinin gençlik koluna üye olanların oranı 1999’dan 2008’e %10 ve %9 olarak seyretmiştir. Benzer konvansiyonel ve konvansiyonel olmayan katılım biçimlerinde de düşük yüzdelerde yansıtılan oranlar, Türk gençliğin katılım konusundaki ilgisizliğini ve isteksizliğini ortaya çıkarmaktadırlar (ARI Hareketi, 2008).

2005 sonrasında gençlik konulu saha araştırmalarının sayısındaki artışa dikkat çeken Erdoğan (2009), Türkiye’de gençlik çalışmaları ile ilgili bir bibliyografya bulunmadığından hareketle rastladığı çalışmaları kronolojik bir sıralamaya tabi tutmuştur (Erdoğan, 2009: 6-7). Geçmişten günümüze yapılan bu çalışmalar, sınırlı bir konu alanında yapıldığı için ulaşılabilirlik ölçüsünde aynı sıralamadan devam ederek çalışmaların sebep ve sonuçlarına yer vermenin uygun olacağı düşünülmüştür:

- Erdem-Artan vd., (2005) tarafından 2004’te 27 üniversitede 2200 öğrenci ile yürütülen Üniversite Gençliği Değerler Araştırması’nın amacı, katılımcıların gelecek beklentileri ve sahip oldukları sosyal ve psikolojik değerleri keşfetmektir.
- İstanbul Bilgi Üniversitesi Gençlik Araştırmaları Merkezi tarafından 2006 yılında yürütülen ve Zeylan (2007) tarafından derlenen “Eğitimin Değeri ve Gençlik: Eğitimli Gençliğin Değerler Dünyası” adlı çalışmada yaşları 15-24 arasında değişen 1014 gencin gençlerin sivil toplum etkinliklerine katılımları, tüketim alışkanlıkları ve sahip oldukları değerler araştırılmıştır. (Zeylan, 2007; Yentürk vd., 2008).
- Forum İstanbul, GfK Türkiye ile birlikte 24 ilde 37 üniversitede 930 öğrencinin katılımıyla yürüttüğü “Gençler 2023 Türkiye’sini Düşünüyor Mu?” isimli çalışmada, gençlerin siyasal katılım davranışları ve tüketim alışkanlıkları konu edinmiştir. (Forum İstanbul, 2007).

- Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) 2008 yılında gençlik konusunu ele alan “İnsani Kalkınma” raporunda 12 ilde 15-24 yaş aralığında 3227 gençle yürütülen “Gençliğin Durumu” araştırması 2007 yılında tamamlanmıştır. Araştırmada gençlerin sivil ve siyasal yaşama katılımları ve yaşamdan beklentileri ele alınmıştır (UNDP, 2008).
- METROPOLL Stratejik ve Sosyal Araştırmalar Merkezi’nin yürüttüğü “Üniversite Gençliği Araştırması” 2006 ve 2008 de iki ayrı çalışma olarak yapılmıştır. Çalışmada 1508 üniversite öğrencisinin yaşamdan beklentileri, siyasi yaşama yaklaşımları ve oy verme eğilimlerini ele alınmıştır (www.metropoll.com.tr).
- Türkiye Eğitim Gönüllüleri Vakfının, “Türkiye’de Gençlik, Gönüllülük ve Sosyal Sermaye” adlı kamuoyu araştırması, 18-35 yaş arası 748 gençle yürütülmüştür ve araştırmada gençlerin gönüllü faaliyetlere katılımının önündeki engeller konu edinilmiştir (Erdoğan, 2006).
- Türkiye Sosyal, Ekonomik ve Siyasi Araştırmalar Vakfı (TÜSES) tarafından 2007’de yürütülen ve gençlerin siyasal yaşama katılımlarının konu edinildiği çalışmada Türkiye’nin kentsel bölgelerinde yaşayan ve 16-29 yaş aralığındaki 1203 gençle görüşülmüştür. (Kılıç, 2009). Bu araştırmaya göre de, Türkiye’de gençlerin sadece %9’u aktif ya da pasif olarak herhangi bir siyasi örgütle ilişki halindedir. Gençlerin %91.17’si ise herhangi bir örgüte üye değildir ya da politik parti ve/veya örgütler tarafından düzenlenen hiçbir faaliyete katılmamaktadır (Boyras, 2009: 59).

Yukarıda derlenen çalışmaların araştırmacı kurumları tarafından aynı minvalde fakat farklı değişkenler açısından yapılan çalışmalar eklenmiştir. Forum İstanbul Gençlik Platformu da 2008’de yapılan bir çalışmaya imza atmış, “Üniversite Gençliğinin Politikaya Yaklaşımı” araştırmasını yine GFK ile birlikte yürütmüştür. Sonuç olarak gençliğin en büyük sorunları işsizlik ve eğitim olarak ortaya çıkarken, gençler sorun çözümünden hükümeti sorumlu tutmuşlardır. Kendilerini gelecek için çok sorumlu hisseden gençler, popüler kültür etkisinde kaldıkları için politikaya ilgi duymamaktadırlar (Forum İstanbul, 2009). Aynı şekilde METROPOLL Stratejik ve Sosyal Araştırmalar Merkezi, 2006 ve 2008’deki çalışmalarının ardından periyodik olarak gerçekleştirdikleri ve üniversite gençliğinin profilini çizme maksatlı yürüttükleri

gençlik çalışmalarına 2010'da "Üniversite Gençliğinin Askerlik Hizmetine Bakış" çalışması ile birlikte 2013'de bu kez 39 üniversiteden yüz yüze görüşülen 2801 öğrenci ile yine üniversite gençliği profili çıkarılması amaçlanarak bir çalışma yapılmış, gençlerin "demokrasi algısı, gençlik ve politika, gençlik ve oy verme davranışları, ülke yönetimine bakış" ve benzer konularda düşünceleri tespit edilmeye çalışılmıştır (Sencar, 2013).

Bu çalışmaların yanı sıra gençlik ve siyaset ekseninde yapılan diğer nicel çalışmalara da değinmek gerekirse, Kazgan (2004) tarafından derlenen "İstanbul Gençliği, Gençlik Değerleri Araştırması 2004" adlı çalışmanın ikinci bölümünde Yurdsever-Ateş (2007: 85) tarafından "İstanbul Gençliğinin Siyasal Değerleri" analiz edilmiş, Akgül (2007: 153) tarafından ise "Siyasal Kavramlara İlişkin Algılamalardan Kesitler" sunulmuştur. Araştırma bulgularından çıkan en çarpıcı sonuçlar; gençlerin siyaset içinde aktif bir rol almak istememeleridir (Yurdsever-Ateş, 2007: 145). Ayrıca çalışmaya konu edinilen gençler, siyasal kavramlardan büyük oranda habersiz ve bu konuda fikirsizdirler (Akgül, 2007: 181). Zeylan (2007) tarafından derlenen "Eğitimli İstanbul Gençliğinin Değerler Dünyası" konusunda birtakım çıkarımlar yapmayı amaçlayan araştırmada Kaya'nın (2007: 151) "Milliyetçilik, Dinsellik ve Avrupa Birliği" konulu çalışması ile Kirmanlıoğlu'nun (2007: 159), Eğitimli İstanbul Gençliğinin Siyasal Tercihleri ve AB Üzerine Düşünceleri" çalışması, araştırmanın siyasal değerlendirme içeren bir boyutunu oluşturmuştur.

Tüm bu çalışmaların ortak noktası kantitatif olmalarıdır. Ayrıca evrenin ağırlıklı olarak İstanbul şeklinde ele alınması ve örneklem seçiminde de çoğunlukla yükseköğretim gençliğinin tercih edilmesi göze çarpan bir diğer ayrıntıdır. Siyasal "katılamama" konusunda durum tespiti yapan bu çalışmaların elbette ki gençlerin siyasete katılmamalarının nedenleri ve bağıntıları üzerinde birtakım çıkarımları vardır ancak araştırma problemini çözmeye yönelik ihtiyaca cevap verebilecek nitelikte kalitatif çalışmaların elzem olduğu da açıktır.

Gençlik ve siyasal katılım hakkında yapılmış olan nitel çalışmaların sınırlı sayıda olduğu söylenebilir. Bu çalışmalara örnek verilecek olursa Demet Lüküslü (2009), 2005 yılında savunduğu doktora tezini Türkçeleştirerek, literatüre kazandırmıştır. "Türkiye'de Gençlik Miti 1980 Sonrası Türkiye Gençliği" isimli kitabında, siyasî gelişmeler ışığında 80 sonrası kuşağı anlamlandırmakta, nitel

tekniklerle görüşülen 80 üniversite öğrencisi ile de tespitler pekiştirilmektedir. Gençlerin politikadan uzak durma sebeplerinin başında siyasetin oldukça olumsuz bir imaja sahip olması gelmektedir. Politikacıların kendi çıkarları doğrultusunda hareket ettikleri, yolsuzluklarla dolu klientelist bir alan olarak görünen siyasal arena gençleri siyasal katılmadan uzak tutmaktadır. Ayrıca siyasetçilerin yaş ortalamasının yüksek oluşu, siyasetin genç bir alan olmaması da gençliği iten sebeplerden biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Önemli bir sonuç olarak araştırmacı, “ülkede ne olup bittiğini anlayamadıklarını” ifade eden bu gençlerin bir katılım içinde olmalarının beklenmeyeceğini söylemektedir. Sonuç olarak bu araştırmada görüşülen gençler siyaseti hem kirli ve güvenilmez, hem de katı ve değiştirilmesi imkânsız bir alan olarak görmektedirler. Ayrıca siyasi örgütlenmelere üye olmanın “bireyselliği” öldürdüğü ve bireyi katı kurallarla çevrelediği hatta bireyi militanlaştırdığı biçiminde bir algıya da ulaşılmıştır (Lüküslü, 2005: 145-161).

Bu araştırmanın sonuçları siyasi örgütlenme içinde faaliyet gösteren gençlerin katılımları ve siyasal ilgilerinin sebepleri konusunda derin bir merak oluşturmaktadır. Bu çalışma ile birlikte aynı meraktan yola çıkarak yürütülen ve konvansiyonel katılım gösteren gençlerin düşünce dünyalarını ve onları siyasal katılıma yönlendiren sebepleri bulma gayesiyle yapılan başka nitel çalışmalar, sınırlı sayıda da olsa vardır.

Birol Caymaz (2009), Yentürk, Kurtaran ve Nemutlu tarafından derlenen “Türkiye’de Gençlik Çalışması ve Politikaları” eserinin içinde yer alan “Siyasi Partilerin Gençlik Kolları” adlı çalışması ile siyasete parti kanalıyla katılan gençlerin parti içi konumları ile gençlikten kaynaklı farklı bir duruşlarının ve tarzlarının olup olmadığını tespit etmeye yönelmiştir. 2007 Genel seçimlerinin hemen ardından siyasi parti olarak AKP, CHP ve MHP (Ülkü Ocakları) ‘yi belirlemiş, derinlemesine görüşmeler sonucu konvansiyonel siyasal katılımı bulan gençlerin dar bir siyasi alana hapsediği ile ilgili temel çıkarımlarda bulunmuştur (Caymaz, 2009: 299-329).

Daha önce araştırmanın konusu detaylandırılırken sözü edilen TÜSES tarafından yürütülen ve Cemil Poyraz’ın derlediği “Gençler Tartışıyor: Siyasete Katılım, Sorunlar ve Çözüm Önerileri” adlı araştırmada aynı amaçla yapılan nitel çalışmalara yer verilmiştir. Konvansiyonel ve konvansiyonel olmayan katılım gösteren gençlerin yanı sıra, çeşitli sosyal ve ekonomik kesimleri ifade eden gençlerle oluşturulan çalışma

grubuna yönelik yapılan odak grup görüşmeleri, çeşitli konular altında farklı araştırmacılar tarafından analiz edilmiştir.

Konvansiyonel katılım gösteren gençleri konu edinen araştırmaların ilki Emre Erdoğan'ın "Olasılıksızlığın Kuramını Aramak: Türk Gençliği ve Siyasal Partilere Katılım" adlı çalışmasıdır. Erdoğan'ın çıkış noktası Türk siyasal kültüründe siyasal katılımın neredeyse "yok" olarak addedilecek ölçüde düşük düzeyde olmasıdır. Çalışmada, siyasi partilerin gençlik kollarına üye gençlerle yapılan odak grup görüşmeleri analiz edilmiş, Türk gençliğinin siyasal katılımının "olanaksızlığı" vurgulanarak gençlik cephesinden siyasal katılımın nasıl "olanaklı" hale getirileceğine dair çözüm önerileri sunulmuştur (Erdoğan: 2009: 56-83).

Yüksel Taşkın, "Siyasi Partilerin Gençlik Kolları: Politikleşme Öyküleri ve İdeolojik Yönelimler Üzerinden Bir Değerlendirme" isimli çalışmada siyasi partilerin gençlik kollarında faaliyet gösteren gençlerin, politikleşme süreçlerine ve ideolojik yönelimlerine değinmektedir (Taşkın, 2009: 84-113).

Gençlerin siyasal sosyalizasyonları ve siyasal katılımlarına etki eden faktörlerin örgütsel temelde incelendiği ve siyasi partilerin gençlik örgütlerinin gençlerin siyasal katılımlarında oynadığı rolün ele alındığı "Siyasi Partilerin Gençlik Teşkilatlarında Siyaset ve Demokratik Katılım" adlı çalışma, Cemil Boyraz tarafından yürütülmüştür (Boyraz, 2009: 114-144).

Pınar Uyan Semerci, "Gençlerle Beraber Siyasal Alanın Sınırlarını Düşünmek: Günlük Yaşam, Aileler ve 'Özgürce' Karar Almak" adlı çalışmada siyaset ve günlük yaşam arasındaki bağa dikkat çekerek, gençlerin günlük yaşamdaki sorunları ile siyaseti ne derece ilişkilendirdiklerini tespit etme gayesi gütmüştür. (Uyan-Semerci, 2009: 145-165).

Volkan Yılmaz ise, "Siyasi Örgütlenmelerde Genç Olmak: Kurtarmaya Giderken Yakalandıklarımız" adlı çalışmasıyla gençlerin siyasete katılmama sebeplerini siyasi örgütlenmeler üzerinden sorgulamaktadır. Gençlerin siyasal örgütlenmelerde diğer kesimlerle eşit söz hakkına sahip olmadığından yola çıkarak gençlerin siyasete katılımını gençlik ve demokratik talepler özelinde teşvik etmeye yönelik çözüm önerileri sunmaktadır (Yılmaz, 1999: 188-200).

Söz konusu derlemede nitel görüşmelerin yönlendirdiği farklı konu alanlarına da eğilmek mümkün olmuştur “Gençlerin Siyaset Algıları ve Deneyimleri: Yeni Bir Siyaset ve Örgütlenme Modeli Üzerine Düşünmek” (Lüküslü, 2009), “Gençlik ve Siyaset: Uluslararası İlişkileri Anlamlandırmak” (Boyras ve Özen, 2009) “Gençlere Göre Çevre: Küresel Ama Satırarası Bir Sorun” (Baykan ve Lüküslü, 2009) başlıklı çalışmalar, gençliğin konvansiyonel ya da konvansiyonel olmayan katılımları önündeki engelleri tespit edebilme ve bunlara yönelik çözüm önerileri geliştirebilme amacıyla yürütülmüştür.

Siyasi partilerin gençlik kollarında örgütlenerek siyasal katılım gösteren gençlerle ilgili olarak yürütülen başka bir nitel çalışma ise Ayşegül Bozan’ın (2013), “Politikleşme ve Siyasal Katılımı Etkileyen Faktörler: Adalet ve Kalkınma Partisi Gençlik Kolları Örneği” isimli çalışmasıdır. 2010 yılında Anadolu’nun 6 ilinde gerçekleştirdiği 63 derinlemesine görüşmenin analiz edildiği bu çalışma esasında kendisinin yurt dışında yapmış olduğu doktora tezinden derlenmiştir. Politik partilerde çalışan gençler arasında %34 ile en fazla siyasal katılım oranına ve Türkiye’deki illerin büyük çoğunluğunda aktif örgütlü bir yapılanmaya sahip olduğundan dolayı AKP’yi siyasal katılım ve gençlik konusu etrafında da incelemeye değer bulduğunu ifade eden Bozan, gençlerin büyük bir kısmının siyasal partilerde angaje olmaya mesafeli durduğu bir sosyal yapıda, gençleri siyasal katılıma teşvik eden faktörlerin neler olduğu sorusundan hareket etmiştir. Araştırmada elde edilen politikleşme hikâyeleri aile, politik lider, sosyal çevre, politik içerik, bireysel beklentiler şeklinde ayırdığı beş faktörün gençleri siyasal katılıma teşvik ettiğini tespit etmiştir (Bozan, 2013: 153-173).

Alanda yapılan tüm bu araştırmalarla birlikte ortaya çıkan amaç, Türkiye’de gençlerin siyasal katılıma özellikle de siyasal partiler yoluyla örgütlenmeye uzak durmaları sonucu gençlerin siyasete katıl(a)mama sebeplerini tespit etmek ve siyasal katılımın önündeki engelleri ortadan kaldırabilmek için çözüm önerileri bulabilmektir. Ancak sözü edilen çalışmalarla birlikte bu çalışmanın da çıkış noktası olarak böyle bir atmosfer içinde siyasete örgütlü bir biçimde katılmaya gönüllü olan gençleri anlama çabası ile yapılan araştırmaların oluşturduğu spesifik bir alandan söz etmek mümkündür.

Bu çalışma tarif edilen spesifik alanda yapılan ve yapılacak olan çalışmalara katkı sağlamak adına bir çaba olarak değerlendirilebilir. Temsiliyet kaygısıyla

yürütölmeyen nitel çalışmalarda, problem alanında yapılacak her çalışma bilgi inşasına bir tuğla eklemek gibi görölebilir. Genellenebilir bir kuram oluşturma iddiasında olmayan bu çalışmalarda, araştırma probleminin derinlemesine analiz edilmesi, çok yönlü çalışmaların bir bütöün oluşturması, tümevarımsal analizlerin vardığı nihai nokta ile birlikte belki de araştırma probleminin çözümü noktasında her bir çalışmanın alana sağladığı somut verilerin toplamından daha genel bir kuram inşa edilebilir.

İKİNCİ BÖLÜM

2. ARAŞTIRMANIN KAVRAMSAL VE KURAMSAL ÇERÇEVESİ

2.1. Gençlik Olgusu

İnsan yaşamının anlamlı ve önemli bir bölümünü temsil eden gençlik olgusunu tanımlamak görüldüğü kadar kolay değildir. Zihinde canlanan açık ve net bir kavram olmasına rağmen, taşıdığı biyolojik, psikolojik, demografik ve sosyal yönleriyle gençlik kavramı, tanımlanması konusunda üzerinde tam anlamıyla bir görüş birliği olmayan kavramlardan biridir. Bu nedenle aşağıda yer alan tanımlarla bütüncül bir bakış yakalanmaya çalışılacaktır:

Demografik açıdan bakıldığında gençliği rakamsal bir aralığa indirgeyen tanımlar mevcuttur. UNESCO gençlik dönemini 15-25 yaş arasına yerleştirirken, 1983 DPT raporuna göre 12-24 yaş arasındaki Türk vatandaşları “genç” nüfusu oluşturmaktadır. Bu tür resmî tanımlamalar belli biyolojik, sosyal, ekonomik ve hukukî sınırları çizmesi bakımından gerekli görülebilir fakat gençliğin başlangıç ve bitiş tarihlerinin neye göre kime göre değiştiğini belirlemek sıkıntı yaratmaktadır.

Yaş kavramını biyolojik, kronolojik bir kavram olarak görmek hata olur, yaş kavramının psikolojik ve toplumsal bir gerçeklik oluşu göz ardı edilmemelidir (Onur, 2000: 23). Sözelimi gençlik, çocukluktan çıkışı simgeleyen ve çeşitli bedensel değişimlerle kendini gösteren ergenlik dönemiyle başlıyorsa bunu neye göre belirlemek gerekecektir? Dünyada birçok ergenin bu sürece farklı ve birbirinden bağımsız yaşlarda başladığını söylemek yanlış olmayacaktır, aynı durum ergenliğin bitışı olarak kabul edilen yaş için de geçerlidir. Diğer taraftan ergenliğin ayırt edici özelliği cinsiyet rollerini biyolojik açıdan kazanma olarak kabul edildiğinde gençliğin bitiş tarihinin mantıksal açıdan bu özelliklerin ortadan kalktığı zamana denk gelmesi gerekmektedir. Gençlik döneminin başlangıç ve bitiş tarihleri arasındaki görece farklılıklar literatürdeki bir kısım çalışmacıların da dikkatini çekmiştir (Yörükoğlu, 1993: 13; Köknel, 2002: 22; Yavuzer, 2005: 21; Atabek, 2004: 18). Dikkat çekmenin ötesinde, gençliğin salt biyolojik ve sabit bir biçimde tanımlanmasına, yaş faktörünün başat belirleyici olmasına yönelik ciddi eleştiriler de yapılmıştır (Wyn ve White, 1997).

Kurtaran ve diğerleri (2008), Birleşmiş Milletler, Avrupa Konseyi ve Dünya Bankası verilerine dayanarak gençlik döneminin bitiş tarihinin 29 yaşına dek

uzatıldığını belirtirler. Bunun nedeni “uzatılmış gençlik” olgusudur, günümüz dünyasının küresel, sosyolojik ve ekonomik şartları gençlerin öncelikli olarak ekonomik bağımsızlıklarını kazanarak bir “yetişkin” statüsüne erişmelerini geciktirmektedir (Kurtaran ve diğerleri, 2008: 5). Günümüzde gençlik döneminin uzaması, gençlerin bireysel özgürlük, ekonomik bağımsızlık ve güvence konularında ve entelektüel biçimde toplumun ve toplumsal değerlerin sorgulanmasında zaman ve imkân yaratmıştır (Onur, 2000: 27).

Gençlik olgusunun tanımlanmasında neden biyolojik süreçlerin önemli olduğu sorusu sorulduğunda akla gelen ilk yanıt somutluk ölçütü olabilir. Çünkü ergenlik her gencin yaşadığı ve benzer belirtiler gösterdiği bir süreçtir. Şüphesiz ergenlik döneminde yaşanan ve insan hayatında ilk ve son kez ortaya çıkan bedensel değişimler ve hormonal süreçler kayda değer bir farklılığı ifade ettiği için gençlik dönemini tanımlamada ve yetişkinlikten ayırt etmede somut bir ölçüt olarak değerlendirilebilir ancak en azından söz konusu biyolojik ve fizyolojik gelişmelerin ergen dünyasında yarattığı duygu ve düşünce karmaşasına ve içinde kopan fırtınalara da bir değer atfedilirse gençliği gençlik yapan özelliklerden en önemlisi de tanıma dâhil edilmiş olur.

Ergenlik her şeyden önce karmaşık bir arayış sürecidir. Birey yaşadığı değişimler ışığında bir nevi kabuk değiştirdiğini düşünerek kendisine sorular sormaya başlar, ne olduğunu ve ne olacağını sorgulamaya başlar, kendisi hakkındaki her şeyi bir an önce öğrenmek ister. Yakın ve uzak çevresini sorgular ve eleştirir. Şüpheli, hassas ve kaygılıdır (Yavuzer, 2005: 18). Bu anlamda genç bireyin her şeyden önce kendisini tanımaya çalıştığı söylenebilir. Yaşadığı iç çelişkilerin yanı sıra toplumla da yüz yüze gelmesi gereken noktalar vardır. O yetişkinliğe yaklaştıkça toplumun ondan bekledikleri artacaktır. Hem anlamlı bir yaşantı tesis etmek hem de toplumsal normlara uyma çabası genç için sancılı bir süreç olsa da yoğun bir sosyalizasyon süreciyle bu karmaşanın üstesinden gelmeye çabalamaktadır.

Gençlik çağının bedensel, ruhsal değişimi ve gelişimi toplumsallaşma süreci içinde olur. Toplumsallaşma, gencin içinde yaşadığı toplumda durumunu, rolünü, yerini, görevini, özgürlük ve özerklik sınırlarını, sorumluluğunu belirlemesi, kimliğini ve kişiliğini kazanması sürecidir. Bu süreç gencin ailesinin, mensubu olduğu toplumun ve sahip olduğu kültürün niteliklerine göre genci etkiler (Köknel, 2001:19). Bu noktada

toplum yapısı ve toplumun gence atfettiği değer önemlidir. Baskıcı, katı ve dışa kapalı toplumlarda gencin kendini bulma çabası daha da zor hale gelmektedir.

Sonuç olarak tüm faktörleri göz önünde bulundurup genel bir tanım yapmak gerekirse gençlik; bireyin biyolojik ve duygusal süreçlerindeki değişikliklerle başlayan cinsel ve psiko-sosyal olgunluğa doğru gelişmesiyle sürerek bireyin bağımsızlığını ve sosyal üretkenliğini kazandığı, belirlenmiş bir zamanda sona eren kronolojik bir dönemdir (Özbay ve Öztürk, 1995: 12).

Genç kesimi, çeşitli kriterler göz önünde bulundurarak belli kategorilere ayırmak mümkündür. Yaşanılan yer, okuma, çalışma gibi ayırt edici faktörler gençliğin tasnif edilmesine yardımcı olmaktadır. Doğan (1991: 569) gençliği dört gruba ayırır:

1-Öğrenci Gençlik;	a) Ortaöğretim Gençliği
	b) Yükseköğretim Gençliği
2-Okul-dışı Gençlik;	a) Çalışan Gençlik
	b) Kırsal Gençlik
	c) İşsiz Gençlik
	d) Asker Gençlik
	e) Gecekondu Gençliği
	f) “Altkültür”el Gençlik
3-Özel durumlu Gençlik;	a) Bedensel/Zihinsel Engelli Gençlik
	b) Suçlu/Hükümlü/Tutuklu Gençlik
4-Yurtdışı (Gurbetçi) Gençlik;	a) İkinci Kuşak Gençlik
	b) Yurtdışından Dönen Gençlik

Gençliği sınıflandırma ölçütleri birtakım genel kategorilerden oluştuğu için literatürdeki mevcut tasnifler, Doğan’ın sınıflamasına benzerlik göstermektedir. Örneğin Gökçe (1984: 10) de gençliği köy, kent, gecekondu; okuyan, okul dışı; çalışan, işsiz gibi kategorilere ayırır.

Bu genel özelliklerin dışında farklı yönleriyle göze çarpan ve değişik sıfatlarla nitelenen gençler de vardır. Örneğin; eyyamcı (günöbirlikçi) gençlik, metropol gençliği,

sosyete gençliği, marka düşkünü gençlik, apolitize gençlik, arabeskçi gençlik, bunalım gençliği (Doğan, 1991: 597); suçlu gençlik, aykırı gençlik (kültürel asiler), dinci gençlik, siyasî militan gençlik ve yabancılaşmış gençlik (Tezcan, 2000: 101) gibi... Tezcan (2000) ayrıca olumsuz ya da sıra dışı özellikler taşıyan bu farklı grupların dışındaki çoğunluğu oluşturan kesimin “düz gençlik” ya da “uyumlular” olarak nitelendiğini ifade etmektedir.

2.1.1. Türkiye Cumhuriyeti Gençliği

Türk gençliğinin bugünkü durumunu anlamlandırabilmek için öncelikle Türk gençliğinin geçirdiği aşamalardan söz etmek gerekmektedir. Türkiye’de gençliği tanımlamak için kullanılan iki farklı bakış açısından söz edilebilir: Bir yandan “olması gereken, ideal” bir gençlik tanımı (gençlik miti) diğer yandan günümüz gençliğinin, idealize edilen gençlik kavramından ne kadar uzak oluşunu ortaya koyan, bugünkü genç kuşağın önceki kuşaklardan ne kadar farklı olduğuna vurgu yapan ve gençliği eleştiren tanımlamalar mevcuttur. Bu eleştiriler yalnızca 2000 kuşağı olarak nitelenen kuşağa değil 1980 sonrası gençliğe yöneliktir (Lüküslü, 2009: 287).

Lüküslü (2009), gençliğin siyasi bir kategori olarak kabul edilmesini eleştirmektedir. Fakat Türkiye’de gençliğin 19. yüzyıldan itibaren siyasi bir kategori olarak görülüp bu durumun bir “gençlik miti” yarattığını söylemektedir. Jön Türk kuşağı, Cumhuriyet’in ilk dönemindeki kuşak, ‘68 ve ‘78 kuşakları ile birlikte ‘80 sonrası kuşağa dek gençlerin devlet merkezli ve politik eksenli “gençlik miti” rolünü içselleştirdiklerini ifade etmektedir (Lüküslü, 2009: 14-15).

a) 1923: Cumhuriyet Çocukları

Neyzi (2009), gençliğin insan yaşamının belli bir aşaması olarak ortaya çıkışının tarihsel olarak Avrupa modernitesiyle ilişkili olduğunu belirterek bu durumun Batılı olmayan toplumlarda tezahürünü merak eder ve şöyle bir çıkarım yapar: “Yaş kavramı Türkiye’de akrabalık ilişkilerinde olduğu kadar milliyetçi söylemde de önemli bir yere sahiptir. Cumhuriyetle birlikte modernleşmeci bir gençlik anlayışı benimsenmiş, bununla birlikte yaş konusundaki geleneksel kavramlaştırmalar da yok olmamıştır. Özellikle eğitilmiş gençlik için kuşak kimliği çok önemlidir” (Neyzi, 2009: 105).

Atatürk niçin “en büyük eseri” olarak kabul ettiği cumhuriyeti gençlere armağan etmiştir? Neden gelecekteki siyasî iktidarların “kişisel çıkarları” sebebiyle düşmanla iş

birliği yapma olasılığını dahi düşünüp gençlikten bir an bile kuşku duymamıştır (Kışlalı, 1994: 62)? Atatürk gençliğe olan güvenini, umudunu ve gençliğe yüklediği misyonları pek çok kez sözlü ya da yazılı olarak dile getirmiştir. Türk gencinin ezbere bildiği “Gençliğe Hitabenin” yanı sıra Atatürk’ün “Bursa Nutku” da bu anlamda kayda değer bir kaynaktır (Ülker, 2008: 20).

Atatürk’ün gençliğe duyduğu güven ve sosyal ortamın gerektirdiği toplumsal duyarlılıkla 1923-1950 yılları arasında Türk Gençliği modernleşmeci bir bakış açısıyla Atatürk devrimleri doğrultusunda devrimlerin amacına ulaşmasında taşıyıcı konum üstlenmiştir (Tezcan, 2000: 95). Yeni ulus en somut ifadesini gençlikte- özellikle eğitimli gençlikte bulmuştur (Neyzi, 2009: 105).

Atatürk devrimlerinin ve gençlik ruhunun örtüşmesi kaçınılmaz bir sonuçtur. Genç insan, yeniliklere açık insandır. Köklü değişikliklerden korkmaz. Daha iyi bir yarın umut eder ve bunun için çaba göstermeye hazırdır. Gençliği diğer kuşaklardan ayıran söz konusu temel tutum farkını yaratan etkenlerin başında “bireysel enerji” düzeyi gelmektedir. Yıllar geçtikçe enerjisi azalan kişi, yeni çabalar gerektirecek köklü değişikliklerden korkmaya başlar, ayrıca yeni durumlara uyum göstermek için zamanının git gide azaldığını hisseder. Çağdaş toplumlarda gençlik, genellikle yetki ve sorumluluk verilmeyen bir kesim olagelmıştır. Gençlik düzenle bir çıkar bağı içine girip bütünleşmemiştir. Üstelik kendi dışında kimsenin sorumluluğunu yüklenmemiştir. Davranışlarını ayarlarken ya da toplumda bazı köklü değişimlerden yana tavır takınırken bir bakıma özgürdür. Öte yandan her toplumsal hareket giderek kurumsallaşmaya ve dolayısıyla uysallaşıp tutuculaşmaya başlar. Fakat bu durum gençlik hareketleri için söz konusu değildir. Çünkü gençlik sürekli yenilenir ve bu özelliğiyle kalıplaşmayacak bir güç olmaktadır. Tüm bu özelliklerinden dolayı gençlik idealisttir. Hiçbir çıkar bağı olmaksızın inandığı değerlerin peşinden gidebilir. Bu noktada Kemalizm’in öngördüğü hedeflerden biri, toplumu çağa taşımayı kolaylaştıracak en ileri kurumları getirmek ve onlar eskidikçe onları da yenilemektir. Bu bir “sürekli devrim” anlayışıydı. Sürekli ileriden yana olma manasına gelen bu anlayış iki temel niteliğe ihtiyaç duymaktaydı: Çıkarların hiçbir zaman düzenle bütünleşmemesi ve yeniliklere uyum gücü. Bu iki nitelik sadece “gençlikte” olduğu içindir ki Atatürk en çok gençliğe güvenmiştir (Kışlalı, 1994: 64).

b) 1950: Amerikan Rüyasının Başlangıcı (10 Yıl Süren Bir Demokrasi Denemesi)

1950’li yıllar siyasî anlamda çoğulculuk kavramının Türkiye’de ortaya çıkması bakımından önemlidir. Tek parti rejimine karşı çıkıp “demokratikleşme” adına kurulan Demokrat Parti ne yazık ki anti-demokratik uygulamalarla siyasî anlamda Türkiye’yi bunalıma iten yolu açmıştır. Tezcan (2000) bu yıllarda gençliğin çoğulculuktan, demokrasiden yana olduğunu, gençlerin katkılarıyla demokrasinin geliştirildiğini yaygınlaştırıldığını ifade eder ancak 50’li yıllar gençler için beklentileri karşılamaktan uzak kalmıştır.

İsmet İnönü, iktidarı Demokrat Parti’ye teslim ederek Türkiye tarihinin ilk muhalefet lideri olmuştur ve bunu bir demokrasi utkusu olarak değerlendirmiştir. Demokrat Parti’nin icraatları Kemalist eksenin dışında şekillenmiştir. Türkçe yerine Arapça ezan ve Kur’an, Köy Enstitülerinin ve Halk evlerinin kapatılması anti-demokratik ve anti-laik uygulamalar olarak görülmekteydi. Öte yandan Türkiye’de bir “küçük Amerika” sevdası baş göstermişti. Marshall yardımı ülkeye para ve bağımlılık getirmiştir. 1957 seçimleri ve sonrasında çıkan yasalar “anti-demokratik” özellikleriyle anılmıştır (Özcan, 2006: 58).

c) Devrimci Gençlik

Bu on yıllık dönemde ise 50’li yıllarda ipuçları verildiği üzere Türk gençliği, siyasî sahnede daha aktif, dinamik ve sorgulayıcı bir rol üstlenmiştir. Türk tarihine damgasını vuran 68 kuşağı bu dönemde ortaya çıkmıştır ve süreç içerisindeki gelişmeler bugün bile Türk toplumuna etki etmeye devam etmektedir.

Demokrat Parti hükümetinin politikalarına muhalefet eden gençler, “ordu gençlik el ele” sloganı ile hükümet karşıtı eylemlerde bulunmuş ve 27 Mayıs 1960’da yapılan askerî müdahaleyi desteklemişlerdir. Bu durum 68 kuşağından önce de Türk gencinin devrimci bir anlayışla hareket ettiğini göstermektedir. (Lüküslü, 2009: 51). 60’lı yılların gençliği rejimi yozlaştırmaya yeltenen siyasal iktidara karşı eyleme geçmiş ve 27 Mayıs darbesiyle önemli bir gençlik hareketi deneyimi kazanmıştır. 60 hareketi, tamamen ulusal-reformist bir karakterde yapılmış, cumhuriyet gençliği cumhuriyet rejimine sahip çıkma misyonunu üstlenmiştir. Bağımsızlıkçılık, eşitlikçilik ve anti-otoriter karakter, bu dönemdeki gençliğin değerler sistemini oluşturmuştur. Rejimle barışık ve rejimi temel ilkelerinden saptıran siyasal iktidara karşı, cumhuriyet

ideolojisiyle özdeşleşmiş Kemalist rejimin devrimci ilkelerine sahip bilinçli bir gençlikten söz etmek mümkündür (Tezcan, 2000: 96). 27 Mayıs devrimiyle Türk Silahlı Kuvvetleri yönetime el koymuştur. “Demokrat” bir parti dönemini sona erdiren ve terimsel anlamda anti-demokratik kabul edilen bir “darbe”nin ülkeye demokrasi sağlama çabası ve bunu görece başarması ilginç bir karşıtlık oluşturmaktadır.

1960 darbesi her ne kadar hazırladığı özgürlükçü anayasa ve uyguladığı politikalarla ülkede “devrim” yapma amacı gütsede 15 Ekim 1961 seçimlerinde CHP %36,7 oranında oy alırken, yeni kurulan ve Demokrat Parti geleneğinden beslenen Adalet Partisi %2’lik bir oy farkıyla ikinci konuma düşmüştü. 4 sene sonraki genel seçimlerde ise Süleyman Demirel’in AP’si açık ara farkla seçimi kazanmış, aynı durum 1969 seçimlerinde de tekrarlanınca Türkiye, tüm dünyada “gençlik rüzgârlarının” estiği yıllara yani 68’e AP hükümeti ve Süleyman Demirel başkanlığında girmiştir (Lüküslü, 2009: 51).

Türkiye’de gençlik hareketlerinin en yoğun olduğu dönem 1961-1971 yılları arasındır. 27 Mayıs 1960 darbesinden sonra gençlik, toplumda büyük saygınlık kazanmıştır. 1961 Anayasasında düşünce ve anlatım özgürlüklerinin güvence altına alınması daha önce dile getirilmesi zor olan sol düşüncelerin açıkça ifade edilmesine yol açmış ve bu durum sağ-sol çatışmaları konusunda ilk kıvılcımların çıkmasına sebep olmuştur. Komünizmin lanetlendiği, sol düşüncelere yer veren gazetelerin yakıldığı eylemler (Kabacalı, 2007: 160), Taksim Meydanında iki kişinin öldürüldüğü “Kanlı Pazar” olayına dek sürmüştür (Özcan, 2006: 59).

1964 yılına gelindiğinde gençlik iyiden iyiye politize olmaya başlamıştır. Öğrencilerin ve örgütlerin duyarlılık alanları genişlemiş, ekonomik ve toplumsal sorunların hemen hemen hepsine yönelinmiştir. Bu durumda özgürlüklere daha fazla yer veren 61 anayasasının büyük etkisi vardır. 1964’te Türkiye Millî Talebe Federasyonu ve Millî Türk Talebe Birliği, “Toprak reformu”, “Türkiye-ABD ilişkileri”, “Tam bağımsızlık”, “Üniversite reformu”, “Demokratik gelişmeyi engelleyen ve anayasaya aykırı kanunlar” gibi konularda açık oturumlar ve yürüyüşler düzenlemişlerdir. 1965 yılı başlarında gençliğin büyük çoğunluğu, artık bütün iç ve dış sorunlarla ilgilenmekte, bunlara “toplumcu” bir bakış açısıyla yaklaşmaktaydılar. 1967’ye gelindiğinde Kıbrıs sorununda Amerika’nın takındığı tutum ve ABD başkanı Johnson’un Başbakan İsmet İnönü’ye gönderdiği ünlü mektup, Türkiye-ABD ilişkilerini gerginleştirmiştir. Bu

durum neticesinde II. Dünya Savaşı'ndan beri Türkiye'yi ziyaret eden ve dostça karşılanan Amerikan 6. Filosuna karşı, genç kesimde bir tepki oluşmuştur. Filonun her gelişinde tepkilerin dozu artmış, bu nedenle “Kanlı Pazar”dan sonra Türk limanlarına uğramayan 6. Filo, ziyaretlerine ancak 12 Mart döneminde tekrar başlayabilmiştir (Kabacalı, 2007: 157-169).

68'liler Birliği Vakfı Başkanı Atahan 68 kuşağını şöyle tarif eder: “68 kuşağı, yeni imaj devriminin yarattığı bir ortamda doğmuştur. Yeni imaj hareketinin yaratmış olduğu nispî özgürlük ortamında serpilip gelişen, büyüyen ve Türkiye'nin anti-terörist, anti-feodal çizgisi içinde tam bağımsız ve gerçek tek demokratik Türkiye ülküsüne sahip çıkan, bunun mücadelesini veren bir kuşaktır” (Cevizoğlu, 2008: 6).

d) Politize Gençlik

Türkiye’de ve dünyada 68 yılı hareketleri “daha çok özgürlük”, “daha çok ekmek”, “kalıcı barış” gibi isteklerin sözcüsü konumundadır. Bu hareket Türkiye’ye de aksetmiş ve ağırlaşan ekonomik koşullarla birlikte toplumda hızlı bir siyasallaşma görülmüş, 70’li yıllarda hızla politize olan gençlik hareketi kısa zamanda siyasal şiddete dönüşmüştür. Bu dönemde gençlik fikirden, radikal eyleme geçmiştir. 27 Mayıs’ın heyecanı geçmiş, darbe ile devrilen kadroların devamı olan siyasîlerin tekrar siyaset sahnesine çıkışları, reformların yetersiz kaldığı izlenimini vermiştir. Gençlik ise, çözüm arayışlarında radikalleşmiş, farklı siyasal akımlar yönünde ayrışma göstermeye başlamıştır. 12 Mart darbesinin uygulamaları gençliği hüsrana uğratmış, Ordu-Gençlik işbirliği, İşçi-Köylü-Gençlik işbirliği şeklinde değiştirilmeye çalışılmıştır. 1970-1980 yılları arası olan dönem, sağ ve sol fraksiyonlarda katı kamplaşmanın yaşandığı ve ülkenin siyasî şiddetle yoğun biçimde yüz yüze geldiği bir dönem olmuştur. Bu dönem, sistem karşıtlığına geçiş dönemi olarak da kabul edilebilir. 1975-1980 arası süreçte gençlik, kesin çizgilerle sağ, sol ve İslamî ideolojiler doğrultusunda kamplaşma ve çatışma dönemine girmiştir. Sosyalist, İslâmcı, radikal milliyetçi tüm gençlerin ortak hareket noktası, toplumdaki eşitsizlikler, hoşnutsuzluklar ve çözüm arayışı olmuştur. Bu dönemde gençlik, köktenci bir değişim istemekte ve her grup daha iyiye gidişi amaçlamaktadır (Tezcan, 2000: 96). Bu dönemde gençler, sağ ve sol arasında kutuplaşmış olsalar da her iki grubun da asıl hedefi “memleketi kurtarmak” olmuştur ve düşünceleri devlet merkezlidir (Lüküslü, 2009: 15).

1950’den 1980’e dek gençlik, toplumsal söylemde ulusa yönelik bir tehdit olarak yeniden kurgulanmıştır. Ancak bu dönemde gençler iktidardaki yönetimin gayrimeşru olduğunu savunurken toplum adına hareket ettiklerini ileri sürmüşlerdir. Dolayısıyla gençliğe ilişkin söylem değiştiği halde eğitilmiş gençlik her iki dönemde de, kendisini toplumu dönüştürme misyonuyla özdeşleştirmiştir (Neyzi, 2009: 105).

e) Özal’ın Çocukları: 80 Sonrası Gençlik (Tüketim Topluma Giriş)

80’ler Türk Gençliği için bir dönüm noktasıdır. Dönem gençliği tek başına araştırmalara konu olacak kadar farklılığı bünyesinde barındırır. Turgut Özal yönetiminin bakış açısının işlediği, tüketime endeksli ve apolitik olmaya başlamış bir gençlik Türkiye tarihi açısından anlamlı ayırt edici özelliklere sahiptir.

1980’li yıllarda gençlik, depolitizasyon sürecine girmiştir. Türkiye bu dönemde tüketim toplumu özelliği taşımıştır. Tüketim eğiliminin artış sebebi, dışa açılım süreci ile sınırsız çeşitlilikte ürünün yurda girmesidir. Oysaki bu durum alım gücü sınırlı olduğu için sosyal farklılaşma yaratmış, sınıflar arası düşmanlık duygularını körüklemiştir. Tüketim isteğinin tatmin edilememesi kitleler üzerinde olumsuz etkiler yapmış bu yüzden gençlerin rejimle barışıklığı tehlikeye girmiştir. Gençler, 1980 döneminde depolitize olunca bireyselleşmişler ve toplumsal sorunlara karşı duyarsız hale gelmişlerdir. Radikal tutumlar benimseyen gençler de olmuştur. 1980 sonrası, Türkiye’nin en yoğun kentleşme sürecinin başladığı zamana rast gelmektedir. 1980 sonrası gençliğin yapısal değişiminde kent demografisinin değişiminin de etkisi olmuştur. Kırdan kente göç, hüsrarla sonuçlanmış; bu durumda moral arayışlara yönelenler İslâmî düşüncenin tabanını genişletmişlerdir (Tezcan, 2000: 98).

Hızla değişen, karmaşıklaşan ve küreselleşen dünyadaki kaos ve çok yönlü sosyal olaylar sadece Batı toplumlarını değil ülkemizi de etkisi altına almıştır. 1960-1970 döneminde dünya ve Türkiye gençliği nasıl değişim rüzgârlarına kapıldıysa, 1990’lar ve takip eden 2000’lerde gençlik; şiddet, anomi ve kargaşa fırtınasına tutulmuştur.

Siyasî eksenden kaymakla birlikte gençliğin şiddet eğilimleri 90’lı yıllarda da sürmüştür. Ankara ve İstanbul’da liseli cinayetleri, gençlik çeteleri arasında çatışmalar baş göstermiştir. Bu olumsuz gelişmelere sosyo-politik güvensizlik, ekonomik dengesizlik ve kültürel çatışmalar yol açmıştır. 1990’larda gençlik cephesinden gözlemlenen özelliklerden biri de küreselleşme isteğidir. Yurt dışına gitme isteği ile

umutlanan, Amerikan rüyasından etkilenen bir gençlik söz konusudur. Bu arzuyu körükleyen etkenlerin başında uyaran fazlalığı gelmektedir. Yani kitle iletişim araçlarının yaygınlık kazanması ve küresel çapta birçok durumdan insanları haberdar etmeleri globalleşme eğilimine zemin hazırlamıştır. Bu durum eğitim ve iş olanakları vesileleriyle yurt dışına gidişleri hızlandırmıştır. Eğitim ve istihdam 90'lı yıllar gençliğinin en önemli sorunları arasındadır (bu durum günümüzde de daha çetrefilli bir biçimde devam etmektedir). Eğitimin statü kazandırma ve dikey hareketlilik yaratma özellikleri işgücü fazlalığı ve diplomalı işsizlerin artışı sebebiyle işlevini kaybetmiştir. Bu noktadan sonra Türk gençliği, siyasal iktidarlardan yoğun talepleri bulunan bir çoğunluk haline gelmiştir (Tezcan, 2000: 99).

Ancak Neyzi (2009), daha farklı bir bakış açısıyla konuya yaklaşmaktadır. Ona göre, çağdaş gençliği apolitik bir tüketiciler yığını olarak gösterme eğilimi pek haklı değildir çünkü gençler medya çağında kendi temsillerine giderek daha çok meydan okumakta ve kendi kimliklerini ifade edebilecekleri yeni küresel alanlar yaratmaktadırlar (Neyzi, 2009:). Benzer bir olumlama Lüküslü (2009) tarafından yapılmaktadır. Öncelikle 1980'e dek oluşturulup sürdürülen gençlik mitinin artık geçerliliğini yitirmeye başladığını, gençliğin siyasi bir kategori olarak değerlendirilmemesi gerektiğini belirtmektedir. '80 sonrası gençliğin farklı kuşaklara ayrılmaması ona göre toplumda bu süreçte bir kriz yaşanmadığının ve bir süreklilik olduğunun göstergesidir. "İster 12 Eylül'ün çocukları" olarak nitelendirilsinler, ister "tüketim toplumunun çocukları", ister "değerlerini yitirmiş", "vurdumduymaz" bir kuşak, ister "televole kuşağı" ne şekilde tanımlanırlarsa tanımlansınlar" artık gençlere yönelik olumsuzlayan ifadelerin yerini gençliğin sorunlarını çözmeye ve katılımının önündeki engelleri aşmaya yönelik çözüm önerilerine bırakması gerektiğini ifade eder (Lüküslü, 2009: 288-296).

2.1.2. Gençliğin Siyasetle İlişkisinde 1980 Döneminin Etkileri

Bu çalışmanın kuramsal temelinde yer alan en önemli iddia Türkiye'de 80 sonrası yaşanan sürecin gençliğin siyasal katılımı üzerinde birtakım kısıtlayıcı sosyal ve siyasal etkiler yaratmasıdır. Belirtildiği üzere '90'lı ve takip eden 2000'li yıllarda gençliğin apolitik olma ve sosyal gerçekliklerden soyutlanarak küresel dünyada tüketim odaklı bir hayat gayesi edinme ile etiketlenmesinin kökeninde yatan sosyal gerçekliği ele almak gerekmektedir.

Öncelikli olarak bu süreçte yaşanan siyasal ilgisizliği sadece apolitizasyon kaynaklı görmek bir yanılgı teşkil edebilir çünkü Türkiye’de siyasal ilgisizliğe yol açan sadece bireysel siyasi tercihler ve kabullenişler değildir. Ülkede yaşanan siyasal sürecin topluma yansımaları hem yasal çerçevede birtakım sınırlılıklar çemberinde hareket serbestisinin kısıtlanması, hem de dönemin toplumsal bilinçaltında yerleştiği ve bir nevi kirli hafıza denilebilecek birtakım olumsuz izlenimler şeklinde ortaya çıkmıştır. Devlet eliyle siyasal ilginin ve hareket alanının kısıtlanması kavramı apolitizasyondan ziyade depolitizasyon kavramıyla açıklanabilir. Politikadan uzaklaşma olarak açıklanabilecek apolitizasyon/depolitizasyon kavramının alternatif bir anlamı, kavramı “politikadan uzaklaştırma” şeklinde betimlenecek bir yapıya eriştirir. Kapani (2007)’nin de bu biçimde değindiği bu kavramlaştırmada depolitizasyon, toplumda kendiliğinden ortaya çıkan bir eğilimi değil devlet otoritesi tarafından bilinçli olarak benimsetilen bir tutumdur (Kapani, 2007: 150). Her ne kadar genel literatürde apolitizasyon ve depolitizasyon arasında ciddi bir ayrım yapılmasa da depolitizasyona yönelik bu alternatif tanımlama, 80 sonrası süreçte Türkiye örneğini açıklayan bir teorik bakış sunmaktadır. Hâlihazırda yürürlükte olan 1982 anayasasının ilk halinde 33. ve 34. maddelerle belirlenmiş “toplantı hak ve hürriyetleri”; “dernek kurma hürriyeti ve toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hürriyeti” alt başlıklarında sivil toplum örgütleri ile siyasi örgütlenmeler arasında bir sınır çizdiği, yalnızca siyasetten uzak durma değil kendi aralarında da ortak hareket etmelerinin yasaklandığı söylenebilir. Biçimsel olarak siyasi olanla olmayan arasına bir duvar ören bu madde, şüphesiz ki konvansiyonel ve bununla birlikte konvansiyonel olmayan siyasal katılımdan insanları uzak tutmuştur. Ayrıca örgütlenme özgürlüğü cephesinden siyasi partilerin gençlik örgütlerine getirilen bir kısıtlılık 68. maddede yer alan: “Siyasi partiler, yurt dışında teşkilatlanıp faaliyette bulunamaz, kadın kolu, gençlik kolu ve benzeri şekilde ayrıcalık yaratan yan kuruluşlar meydana getiremez, vakıf kuramazlar.” ifadesinde vücut bulmaktadır. Aynı maddenin diğer hükümlerinde siyasi parti üyeliği yaşı 21 olarak belirlenmiş, bir başka maddede (md. 67) seçmen yaşı da yine 21 olarak geçmektedir. Seçme ve seçilme yaşlarında, siyasi partilerin ve derneklerin örgütlenme koşullarında 1987 ve 1995 yıllarında yapılan değişikliklere rağmen bu sınırlamaların siyasal katılım üzerindeki etkileri o yıllardan bugünlere varlığını sürdürögelmiştir.²

² 1982 Anayasası’nın ilk ve son hallerinin detaylı bir karşılaştırması için bkz. <http://www.adalet.gov.tr/duyurular/2011/eylul/anayasalar/1982ilkson.pdf>

Darbe sonrası süreçte siyasal katılım hakkı bağlamında yasal çerçevede getirilen ve depolitize edici olarak tabir edilen bu kısıtlamalarla birlikte, toplumsal algıyı apolitizasyona yönlendiren hafıza, özellikle ailelerin çocuklarını siyasal hayattan uzak tutma biçiminde bir tutuma yol açmıştır.

2.1.3. Türkiye’de Gençliğin Siyasal Katılımı

Günümüz gençliğinin siyasete katılım noktasında aktif bir çaba göstermediği, özellikle örgütlenmeden uzak durmayı tercih ettiği, çeşitli bilimsel araştırmalarla da desteklenen genel bir kanı halini almıştır (Erdem-Artan vd., 2005; Metropoll, 2006-2008; Zeylan, 2007; Forum İstanbul, 2007; Yurdsever-Ateş 2007; Akgül, 2007; Kirmanlıoğlu, 2007; Aytaç vd., 2008; Yentürk vd., 2008; Erdoğan, 2008-2009; Kılıç, 2009; Boyraz, 2009; Lüküslü 2009; Sencar, 2013).

Türkiye’de gençlik çeşitli dönemlerde siyasal etkinliği olan bir kesim olarak varlık sürdürmüştür. Gençliğe yüklenen misyon bazen “gençlik miti” (Lüküslü, 2009), bazen “rejimin bekçileri” (Neyzi, 2009) gibi nitelemelerle eleştirilse de gençlik ülkenin kuruluş aşamalarından itibaren ve ‘80lere kadar takip eden süreçte bir siyasal mobilizasyon kaynağı niteliğinde, siyasi katılım konusunda çeşitli biçimlerde etken bir varlık göstermiştir. Ancak 1980’lerde gerek ülkedeki siyasal çatışmaların tırmandırdığı gerginlik ve bu duruma devletin karar alma mekanizmalarının şaibeli müdahillliği gerekse dünyayı etkisi altına alan küresel dönüşümler, gençlerin siyasete katılımı konusunda ülkemize özgü olarak keskin bir biçimde sınırlanmıştır.

Anayasal düzlemde siyasi örgütlenme özgürlüğüne getirilen kısıtlamaların yanı sıra gençlerin sosyo-kültürel yaşam alanlarında da siyasetten uzaklaştırıcı birtakım mekanizmalar faaliyete geçmiştir.

İnanır (2005), gençliğin siyasete olan kayıtsızlığını eleştiren görüşlerin birçoğundaki ön kabulü şöyle ifade eder: “Genç, okulda aldığı eğitimi vasıtasıyla içerisinde yaşadığı toplumun ve dünyanın sorunlarını çözümleyebilecek *altyapıya sahip* olan hayata atılmadığından *sisteme dışarıdan bakabilmesinin* avantajıyla çarpıklıkları *görebilen* bu algılamadan sonra henüz derisi kalınlaşmadığı için *umut ve özgüvenle* bu çarpıklıkları gidermeye koyulabilecek, okul denen toplumsallaşma mekânlarında bulunan *tez canlı, dinamik* insandır” (İnanır, 2005: 37-51). Ona göre öncelikle uluslararası düzlemde ulusaldan küresele, modernden post moderne, Fordist üretimden esnek istihdama, sanayi toplumundan bilgi toplumuna olan geçişlerle birlikte

ulusal düzlemde “Türkiye’nin kendisine has tecrübelerinin (12 Eylül, 24 Ocak, medyalaşma...)” etkisiyle gence bu vasıfları edindiren kurumların ve süreçlerin anlamının, kapsamının, işlevinin, yönünün, biçiminin değişmiş olmasıdır (İnanır, 2005: 37-51).

Coşkun (2007), gençlerin siyasete katılımının olumsuzluğunu idealsizleştirilme ekseninde açıklar. İdealden yoksun bir siyaset anlayışının genci “bireysel hevesleri tatmin” biçiminde bir araçsallığa götürdüğünü, bunun sonucu olarak demokrasiyi ve modern ekonomik yaşamı henüz içselleştirememiş Türk toplumunda “idare-i maslahat-yolsuzluk” “hak edilmeyeni talep etme” çizgisinde bir anlayışın hâkim olduğunu söyler (Coşkun, 2007: 29).

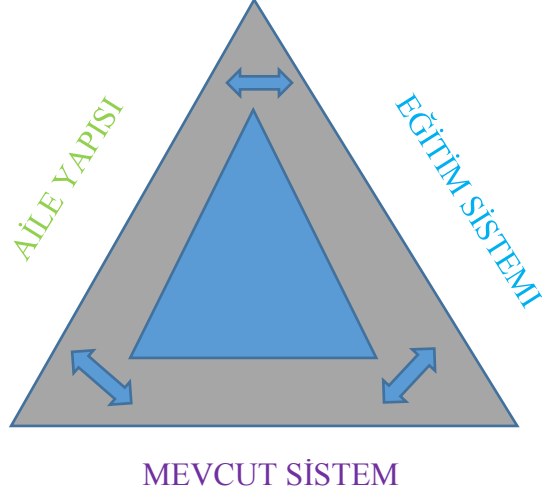
Türk Gençliğinin 80 dönemi sonrası siyasal yapıdaki sınırlılıklar ve toplumsal algı nedeniyle siyasal katılımdan uzak tutulması önce gençlerin siyasete katılamadıklarına dair bir algı oluşturmuştur. Ancak günümüzde her ne kadar demokratik siyasal kültürün istenilen ve beklenen düzeyde geliştiğini söylemek zor olsa da en azından örgütlenme üzerindeki engeller kalkmış, ’80 döneminin toplumsal hafızalarda yarattığı travmalar hafıflemiş, küresel değişimlerin etkisiyle değişen toplumda siyasal katılıma dair farklı yollarla da olsa bir arayış gerçekleşmeye başlamıştır.

Günümüzde gençliğin siyasete katılamama sebepleri kadar- hatta belki daha fazla- siyasete katılmamanın gençler cephesinde bir tercih olduğuna dair argümanlar geliştirilmiştir. Bazı çalışmaların sonuçlarında da desteklendiği üzere (bkz. Lüküslü: 2009, Boyraz (ed.), 2009) gençler kirli buldukları ve güvenmedikleri siyasi alana karşı uzak durmayı yeğler durumdadırlar.

Gençlerin siyasete katılmayı tercih etmemeleri üzerine Oktar (2001) tarafından geliştirilen demir üçgen analojisi, farklı ve sembolik bir biçimde konuyu anlamaya yardımcı olacaktır.

ARI Hareketinin Türkiye’de gençlerin siyasal katılım derecesini, katılımın önündeki engelleri tespit edebilmek ve bu engelleri ortadan kaldırabilmek adına başlattığı çalışmaların ilki, 1999 yılında gerçekleşmiştir ve demir üçgen modeli bu çalışmaların sonunda, sancılı bir bulgu değerlendirmesi sonucu ortaya çıkmıştır. Bir siyasal ve sosyal katılım modeli çizme amacıyla yapılan denemelerin hiçbirisi sonuç vermedikten sonra değişimi temel alan bir metodoloji takip edilmiş, farklı açılardan ele

alınan konu bu modelin geliştirilmesine olanak tanımıştır. Çalışma grubu içinde katılımın önündeki engellere yönelik somut çözüm önerileri getiren ve mevcut durumu değiştirmeye istekli olan öncü bir grup belirlenmiş, bu grubu oluşturan katılımcılardan elde edilen veriler doğrultusunda demir üçgen modeli ortaya çıkmıştır.

Şekil 1: Demir Üçgen Analjisi

Demir üçgen, Türkiye’deki gençlerin karşı karşıya kaldığı katılım engellerini sembolize etmektedir. Bu bağlamda katılımın artması için nelerin değiştirilmesi gerektiğine işaret etmektedir. Üçgenin kenarları aile yapısı, eğitim sistemi ve mevcut sistemi oluşturmakta, kenarlar birbirinden bağımsız olmakla birlikte birbirlerini desteklemektedirler.

Türkiye’deki aile yapısının kendi içinde katılıma açık bir yapı olmadığı düşünülmektedir. Genellikle baskın ebeveynlerden oluşan bu yapıda çocuk kendi ailesini kurana kadar kendisini tam anlamıyla ifade edemez. Bu durum bir kısır döngü şeklinde devam etmekte, genç de kendi çocuklarının fikirlerini dinlememektedir. Kısır döngüden çıkmanın bir engeli de ekonomik bağımsızlığın elde edilememesi olmaktadır.

İkinci boyut olan eğitim sistemi ise her ne kadar Atatürk döneminden beri sistemin iyileştirilmesi yönünde ciddi akademik ve maddi çabalar sarf edilmiş olsa da 150 yıldan beri köklü bir reform geçirmediği için genel bir sorun halinde kemikleşerek bireysel çaba ve başarıları engelleyen ve gençlerin katılım oranlarını düşüren bir etken olarak ortaya çıkmaktadır.

Devlet bürokrasisi olarak nitelenecek üçüncü kenarın yıpranmış, oldukça etkisiz ve yozlaşmış bir yapı olduğu, nitelik ve ihtiyaçlara cevap vermekten yoksun olduğu ileri sürülmüştür.

Dünyada pek çok ülkede bu tür engeller olabileceği kabul edilmesine rağmen Türkiye özelinde düşüncecek olursak, Türkiye’yi daha iyi bir ülke haline getirmek için katılımda bulunmak isteyen bir Türk gençliğinin algısını şekillendiren beklentilerin düzeyi ülke açısından fark yaratmaktadır (Oktar, 2001: 27-33).

Göle (2009) ‘80 sonrası dönemde Türkiye’deki politik söylemin değiştiğini; siyasi üslupta bir yumuşama gözlemlendiğini ve bu yumuşamanın toplumda bir uzlaşma arayışını ortaya çıkardığını söylemektedir. Bu anlamda ‘80 sonrası dönemi “apolitik” değil yeni bir politika arayışının gerçekleştiği bir dönem olarak görmektedir. (Göle 2009: 609).

Siyaset önceki dönemlerde büyüklere, teknik ekiplere, bürokratlara ve siyaseti meslek edinenlere özgü bir faaliyet biçimi olarak görülmüştür. Bu nedenle siyasete kayıtsız kalmak neredeyse bir erdem gibi sunulur olmuştur. Ancak günümüzde siyasetin bir arada mutlu yaşamın koşullarını aramak ve oluşturmakla ilgili insani ve ahlaki bir etkinlik olduğunun farkına varıldıkça, toplumsal katılım önem kazanmaktadır (Bağce, 2007: 25).

Bu iyimser görüşler çerçevesinde gençliğin siyasetle ilişkisinde bir yenileşme ve değişme olması umut edilmektedir. Neyzi (2009)’nin de gençlerin medya çağında kendi temsillerine giderek daha çok meydan okumakta ve kendi kimliklerini ifade edebilecekleri yeni küresel alanlar yaratmakta olduğu düşüncesini de bu umutlara katarak, gençliğin post-modern katılım biçimlerini daha tercih edilebilir bulduğu söylenebilir. Ancak sosyal ve siyasal tüm bu gerçeklere dönüp bakıldığında gençliğin aktif siyasal katılıma olan isteksizliği bir nebze anlaşılabilir bir durum olmakla birlikte aynı sebepleri ve toplumsal geçmişi paylaşan konvansiyonel anlamda örgütlenmiş gençlerin katılım sebepleri, amaçları ve beklentileri hususundaki merak, bir kez daha göze görünür hale gelmiştir.

2.2. Siyasal Katılım

Modern toplumun en önemli dinamiklerinden biri olan siyasal katılımı anlayabilmek ve analiz edebilmek için onu içeren ve etkileyen diğer bazı kavramlara

değınmek siyasal katılımı detaylı bir biçimde anlayabilmek için genel bir çerçeve sunacaktır. Çalışmanın bu bölümünde öncelikle demokrasinin vazgeçilmez bir koşulu olarak siyasal katılım ele alınacak, daha sonra siyasal katılım, kavramsal olarak betimlenecek; katılım türlerine biçimlerine düzeylerine ve faaliyetlerine yer verilecektir. Siyasal katılımı yönlendiren *siyasal kültür* ve *siyasal sosyalleşme* kavramları açıklanacaktır.

2.2.1. Demokratik Sistemlerde Siyasal Katılım ve Kavramsal Analizi

Günümüz koşulları içinde halkın doğrudan yönetime katılamayacağı açıktır. Onun için halk kendisini temsil edecek yöneticileri seçim yoluyla seçer (Ateş, 1995: 119).

Siyasal katılım demokrasinin varlığı için gerekli olan koşullardan biridir. Demokrasi hangi anlayışla tesis edilirse edilsin, demokrasinin yer aldığı siyasal sistemde halkın katılımı, demokrasinin pratiğe uygulanmasının en önemli ve gerekli koşuludur. Bununla birlikte demokrasinin varlığı zorunlu bir şekilde siyasal katılımı gerektirmektedir fakat siyasal katılım aynı koşullulukla demokratik bir yapıyı zorunlu kılmamaktadır. Yani katılım, beraberinde demokratik bir kültür oluşturur denemez. Örneğin demokratik bir sistemde demokrasiye inanmamış ideolojik bir kitlenin, demokratik sistemin siyasal katılım imkânlarını kullanarak, siyasal egemenliği eline geçirdikten sonra demokratik yapıyı devam ettireceği kesin olarak geçerli değildir (Uluç, 2007: 25). Bu kitle siyasal katılımı araçsallaştırarak, amaçladığı siyasi erke ulaştıktan sonra demokrasiye ilişkin kurum ve kavramları değiştirebilir.

Öte yandan eğer demokrasi terimi bütün vatandaşların gün be gün siyaset yapımına katılımını sağlayan siyasal sistemlerle sınırlandırılıyorsa, o zaman dünyadaki ülkeler içinde demokratik bir ülke yoktur. Ulus büyüklüğünde bir toplum biriminin saf bir demokrasi ile işleyebileceği şüphelidir. Günümüzde temsili liderlerin seçimler yoluyla iş başına geldiği siyasal sistemler söz konusudur ve çeşitli siyasal partilerin seçmenlere alternatifler örgütlediği seçim koşulları, günümüz çağdaş demokrasi sürecinin tanımlayıcı temelini oluşturmaktadır (Powell, 1990: 4).

Demokrasinin en çok üzerinde durulan biçimlerinden biri katılımcı demokrasidir. Katılımcı demokrasi, temsili demokrasiyi yadsımamakla birlikte demokrasiyi sadece seçimden seçime oy kullanma olarak görmemektedir (Sartori, 1996: 124). Katılımcı demokrasi, daha çok insanın oy kullanma işlevine katılması, politikaya genel ilgi ve politik grupların aktif siyasi katılımlarıdır (Catt, 1999: 39).

Siyasal katılım, sadece birey ya da grupların çıkarlarını korudukları bir mekanizma değil, bunun ötesinde bireyde sorumluluk duygusunu ve yurttaş olma bilincini geliştiren, bireyin siyasal yabancılaşmasını önleyen, dolayısıyla onu demokratik sürecin içine çekerek demokrasinin belirli güçlerin elinde oligarşik bir yönetime dönüşmesine izin vermeyen amaçsal bir araçtır (Uluç, 2007: 32-33).

İşler demokrasilere sahip olan ülkelerde vatandaşlar seçimlerde örgütlenebilir ve oy kullanabilirler. Ulusal siyasal liderler, vatandaşlarına karşı seçim yoluyla hesap verirler. Bu ulusların bazılarında siyasal süreç oldukça iyi işler görünmekte, vatandaşlar seçimlere etkin bir biçimde katılmakta, istikrarlı hükümetler kurulmakta ve hoşnutsuzluk, şiddete dayalı çekişmelerden ziyade demokratik yarışma yoluyla ifade edilmektedir. Diğer uluslarda ise demokratik süreç daha az başarılı bir biçimde işlemektedir. Vatandaşların siyasete ilgileri seçim yoluyla katılımı çok, karmaşa olarak nitelendirilebilir. Hükümetler istikrarsız, sorumsuz ya da her ikisidir. Şiddet yaygındır. Demokrasinin yaşam beklentisinin kendisi sürekli bir hesap konusudur. Neden siyasal süreçte bazı demokrasiler diğerlerinden daha başarılı işlemektedir?

Bu soruyu soran Powell (1990), kendi sorusuna siyasal başarının biçimlenmesinde etken olan bazı sebeplerle cevap verir. Ona göre ülkenin sosyal ve ekonomik çevresinin, siyasal kurumlarının ve örgütlenmelerinin ve ülkenin siyasal liderlerinin inançları ve stratejilerinin ülkedeki demokrasinin başarısını biçimlendiren sebeplerdir. Ayrıca siyasal parti sistemleri de bu başarıda anahtar bir rol oynamaktadır (Powell, 1990:).

Yönetimin halk tarafından belirlendiği ilkesi ile yola çıkan klasik demokrasi teorisi tüm vatandaşların eşit ve serbest iradeleriyle toplum yönetimine katılmaları fikrini temel alır ancak çağdaş demokrasilerde bu noktada teori ile pratik arasında bu anlayışa uygun düşmeyen noktalar vardır. Kapani (2007) bu çelişkili noktaları siyasal tercih özgürlüğü ve rasyonel düşünce temeli olarak detaylandırmıştır. (Kapani, 2007: 151). Ona göre:

-Siyasal tercih özgürlüğü: Verilen siyasi kararlarda bireyin tam anlamı ile hür iradesinden yola çıkıp çıkmadığı bir tartışma konusudur. Yapılan araştırmalar sınırlı iradi özgürlüğü ve birçok kimsenin, sözelimi evli kadınların eşlerine ve bağlı bulunan sosyal grupların isteklerine göre siyasi tercihlerini başkalarının istekleri doğrultusunda yaptıklarını göstermektedir.

-Rasyonel düşünce temeli: Siyasi alana ilişkin tutum ve davranışları akıl ve bilgiden çok duygusal tutumların, gelenek ve alışkanlıkların şekillendirdiği öne sürülmektedir. Bu konuda etken olan bir faktör de rasyonel siyasi düşünce konusunda sınırlılıklar yaşanan toplumlarda siyasal kültür düzeyinin düşük olmasıdır (Kapani, 2007: 151-152).

Modern demokratik toplumlarda ortaya çıkan sosyal sorunların karmaşık yapısı ve bu sorunları kavrayabilmek adına daha teknik bilgi edinimine ihtiyaç duyulması bireylerin sorunlar üzerinde birincil dereceden sorumluluk almaktan kaçınmaları gibi bir sonuç ortaya çıkarmaktadır. Bununla birlikte günümüzde partiler demokrasisi olarak tabir edilecek yapıda, sorunların çözümü konusunda aktif rol almak istense dahi buna imkân verilmemekte, seçmenin rolü partiler tarafından belirlenip kendilerine sunulan aday listeleri içinden bir tercih yapmak şeklinde sınırlanmaktadır. Kısacası “halkın kendi kendisini yönetmesi” ideası pratikte işlevini yitirmiştir (Kapani, 2007: 152).

Her ne kadar söz konusu kısıtlılıklar demokrasinin işleyişinde aksaklıklar meydana getirirse de halkın yöneticilerini seçim yoluyla belirlemesi ve kararından memnun olmadığı zaman onları yine seçim yoluyla iktidardan uzaklaştırması önemli bir fonksiyondur. Bu durum bir kontrol mekanizması olarak işlev görür ve iktidarı halka karşı sorumlu tutar. Yönetme hakkının kontrol hakkına dönüşmesi en azından otoriter ve totaliter sistemlerden daha iyi bir alternatif olarak ortaya çıkmaktadır (Kapani, 2007: 153).

Seçim ya da oy vermek olarak standartlaştırılan dar çerçeveli siyasal katılım davranışı, şüphesiz ki çağdaş çoğulcu demokrasilerde son derece önemli olmasına rağmen, siyasal katılımın tek seçeneği değildir. Halk seçimlere oy vererek katılmanın yanı sıra iktidarın tutumunu ve kararlarını etkileme amaçlı olarak değişik kademelerde ve yoğunluklarda siyasal davranışlar gösterirler. Çeşitli siyasal ve sosyal örgütlenmelere katılarak örgütsel faaliyetler gösterebilecekleri gibi politikacılarla iletişim kurmaktan sözsüz katılım diyebileceğimiz miting ve protestolara iştirak edebilirler (Kapani, 2007: 153-154). Vatandaşların rekabetçi seçimlere katılımı, siyasal katılım açısından demokrasinin ayırt edici bir özelliğidir (Powell, 1990: 17). Ancak demokrasilerde halkın işlevi belli sürelerde oy kullanıp kenara çekilmekten ibaret değildir. Sürekli cereyan eden bir kavram olarak siyasal katılma; toplu ve bireysel verilen dilekçeler, milletvekillerine ve kamu bürokrasisine yazılan mektuplar, edilen telefonlar ve yüz yüze

görüşmeler yoluyla fikirlerin, itirazların ve taleplerin belirtilmesi ve bunların dışında grev, boykot, yürüyüş gibi toplu faaliyetlerle birlikte seçim dönemi dışında da halk tarafından siyasal karar alma mekanizmalarının etkilenmesi sürecidir (Kalaycıoğlu, 1995: 46).

Böylelikle oy verme, siyasal süreçte siyasal katılımın sadece bir yönünü göstermektedir. Sorunların tartışılması, seçim kampanyalarında başkalarının da harekete geçmesi için uğraş vermek, seçimleri etkileyebilmek için grup faaliyetlerinde bulunmak ve siyasi aktörlerle iletişim kurarak etkileşimde bulunmak gibi davranış ve tutumlarla da vatandaşlar siyasi süreçlere katılabilmektedirler. Yapısal olarak oy vermekten daha karmaşık olan bu biçimler aynı zamanda da oy vermekten daha etkilidirler (Powell, 1990: 20).

Ayrıca otoriter sistemlerde görülen salt seçimlere katılma, rejimin meşruluğunun onaylanması şeklinde bir sembolik anlam yaratmaktadır (Powell, 1990: 20). Bu durum oy verme dışındaki siyasal katılım biçimlerinin demokrasinin işlerliği noktasında ne denli önem arz ettiğini ortaya koymaktadır.

Bütün bu açıklamaların ardından, demokratik sistemlerde önemli bir yer edinen *siyasal katılım* kavramının ne olduğuna ve ne biçimlerde ortaya çıktığına dair kavramsallaştırmalar yapılabilir.

Siyasi katılım açısından önce siyaset kavramı hakkında bilgi vermek gerekirse, siyaset, toplum düzenini amaçlar. Siyasete göre bütün mesele insanları, toplum içinde ve ortak değerler çerçevesinde kaynaştırarak belli bir hedefe yönlendirebilmektir. İlkel kabilelerden bugünkü çağdaş karmaşık toplumlara dek böyle bir yönelme söz konusu olmuştur. Yönelim, yöneltici bir enerjiyi doğurarak toplumu belli amaçlara yöneltme işlevini türdeşlik ve tümleşme amacıyla yerine getirecek bir otorite ihtiyacına yol açmıştır (Tunaya, 1982: 35-36).

Siyaset, bir kişinin, bir grubun ya da bir partinin icraatı değil, asıl ve soylu anlamında toplumca var olmanın felsefesidir. Bu ideale varmak için her türlü yönetim biçimlerini ve sistemlerini insanın akli ve çıkarları yaratır. Amaca varış yollarının ve fikirlerinin çok yönlülüğü bu sebeple ortaya çıkmaktadır (Tunaya, 1982: 38).

Nasıl hareket edilmesi gerektiği hakkındaki soruya herkesin tek ve mutlak bir cevabı varsa siyaset bitmiş demektir. Siyaset birincil ve etnosentrik değil evrensel bir

alan olarak, nesnel veya öznel bir ölçüte göre belirlenmiş kamusal alan içinde alınacak kararlara ilişkin seçimleri ifade eder. Bu anlamda siyaset, her toplum için zorunlu ve seçmeye dayanan bir faaliyettir (Baykal, 1970: 13).

Siyaset bilimcileri arasında siyasal katılma kavramının tanımlanmasında tam bir anlaşmaya varılamamıştır. Bu tanımlar sadece siyasal davranışları değil, siyasal davranışların belirleyicileri olarak tutumları da içermektedir. Siyasal katılma biçimleri sınıflandırıldığı zaman belli türleri siyasal katılma kapsamında ele alıp bazı türleri de kapsam dışı bırakma eğilimi söz konusudur. Örneğin hukuka uygun ve anayasal bir biçimde belirlenmiş olan davranışlar siyasal katılma biçiminde tanımlarken yasa dışı protesto eylemlerini katılım tanımı dışında bırakılabilmektedir. Kapsam çerçevesi çizme konusunda diğer bir örnek de irade ve irade dışı niteliklerle şekillenen siyasal katılım davranışlarıdır. Kimi siyaset bilimciler kişilerin sadece istekleri doğrultusunda bağımsız olarak yönedikleri eylemleri yani iradi ya da otonom kabul edilecek siyasal tutum ve davranışlarını siyasal katılma türü olarak benimsemekte, başkaları tarafından siyasal davranışa zorlanmayı tanım kapsamı dışında bırakmaktadırlar.

Siyaset bilimcilerin siyasal katılım tanımlamalarından örnekler verilecek olursa;

- Kapani (2007)'ye göre siyasal katılma, toplumdaki bireylerin siyasal sisteme yönelik durum, tutum ve davranışlarının belirleyicisi olan bir kavramdır. Basit bir meraktan yoğun bir eylem alanına kadar geniş bir tutum ve faaliyet ağı oluşturmaktadır. Her ne kadar ilgi düzeyi ve yoğunluğu farklı olsa da sadece oy verme davranışına indirgenemeyecek denli geniş kapsamlı bir duruma işaret eder. (Kapani, 2007: 144).
- Vatandaşların siyasal sistem karşısında takındıkları tutum ve gösterdikleri davranışlar farklılaşabilir. Bazı insanlar siyasal sistemi olduğu gibi kabul edip siyasal davranışlarını siyasal sistemin koşullarına göre ayarlamaya gayret ederler. Bazıları ise mevcut sistemden memnun olmayıp sistemi düzeltmek, değiştirmek için çaba sarf ederler. Yani insanların bir kısmı aktif olarak siyasete katılır bir kısmı ise hareketsiz kalırlar. Fakat genelde insanlar az ya da çok, bir biçimde siyasete katılırlar (Daver, 1993: 203).
- Çam'a göre dar anlamda siyasal katılma, siyasal sistem içinde bulunan vatandaşların doğrudan ya da dolaylı biçimde yöneticilerin seçimini ve

kararlarını etkilemeyi amaçlayan eylemlerin bütünüdür (Çam, 2002: 169-170).

- Siyasal katılma; vatandaşların, merkezi veya yöresel devlet organlarının personelini yahut kararlarını etkilemek üzere kendilerince ya da başkalarınca tasarlanmış, hukuki veya hukuk dışı, başarılı veya başarısız eylemlere girişmeleridir (Özbudun, 1975: 1).
- Siyasal katılma siyasal topluluğun bir üyesi olan bireyin otoritelerin kararlarını etkilemek için yaptığı, bireyi siyasal karar alıcılar ile temas içine sokan bir eylemden oluşur.(Turan, 1996: 200).
- Kalaycıoğlu'na göre kişinin otonom bir şekilde siyasal otoritenin karar ve oluşumunu etkilemek üzere siyasal faaliyetlerde bulunmasıdır (Kalaycıoğlu, 1983: 10).
- Katılımı ulusal ya da yerel, hükümetin herhangi bir düzeyindeki siyasal liderlerin kararlarını yasal ya da yasal olmayan yöntemler kullanarak etkilemeyi amaçlayan, sürekli ya da süreksiz, örgütlü veya örgütsüz olarak yapılan eylemler olarak değerlendiren görüşler de mevcuttur (Weiner, 1971: 164).

Bir bireyin siyasal davranışı olarak siyasal katılımı açıklarken temel anlamda insan davranışına özgü mekanizmalardan faydalanan görüşlerden öğrenme teorisini Clark L. Hull'(1943)'ın geliştirmiş olduğu modelin birçok siyasal bilimci tarafından kabul gördüğünü belirten Baykal (1970), bu modeli şu şekilde kavramlaştırmaktadır: Organizmanın belirli dürtüler karşısında göstermiş tepkiler, davranışları oluşturmaktadır. Çevreden gelen dürtülerin organizmanın algı süzgecinden geçerek davranışı etkilemesi söz konusudur. Organizmanın çevresel faktörleri ile bağıntılı olarak ön yönelimler şeklinde tanımlanabilecek olan inançlar, tavırlar ve ihtiyaçlar, algılanmış dürtülerle birlikte davranışa yol açar. Artık gerçekleşmiş olan davranış geri dönerek hem çevreyi değiştirebilir hem de organizmayı olumlu ve olumsuz biçimde etkileyebilir. Siyasal olsun ya da olmasın tüm davranışların ortak bir mekanizmadan türediğine ilişkin ön kabulde birlikte siyasal davranışlar sadece organizmaya ilişkin siyasal dürtüler ve sahip olunan siyasal ön yönelimlerin bir fonksiyonu şeklinde meydana gelir. (Baykal, 1970: 29-30).

İnsanlar bireysel ve grupsal biçimlerde siyasete katılırlar. Bireysel siyasal katılım genel olarak vatandaşlık görevleri arasında sayılan, hiç bir ilgili insan ilişkilerini özellikle genelleştirmeyen, yalnız olarak yapılabilen siyasal katılım türüdür ki; en belirgin örneği oy verme davranışıdır. Oy vermenin gizli olma prensibi bu davranışın bireyselliğini korumakta ve kolaylaştırmaktadır. Toplumsal siyasal katılım ise, bunun tersine, açıkça insan ilişkileri, grup dayanışması ve sosyal faaliyet ekseninde yapılmaktadır. Siyasi partilere üye olmak bu tür bir katılım biçimidir. (Ayata 1993: 293-294). Grup etkinlikleri, seçim süreci dışında kalan ve düzenli olarak başvurulmuş bir siyasal katılım yoludur. Bu etkinlikte bireyler siyasal ve toplumsal sorunları çözmek için tek başlarına davranmamakta, diğer kişilerle birleşerek grup ve örgüt düzeyinde siyasal sistemi etkilemeye yönelmektedir. En genel düzeyde bu örgüt siyasal parti olabilir: Daha alt düzeylerde, meslek kuruluşları, çeşitli amaçları gerçekleştirmek üzere belirmiş kuruluşlar da siyasal katılım aracı olabilirler (Turan 1986: 71).

2.2.2. Siyasal Katılma Biçimleri ve Türleri

Siyasal katılım kavramının içeriği hakkında bir uzlaşma olmayışının başlıca sebeplerinden biri katılım davranışının çerçevesini çizme gayretiyle yasal olanın kabul edilip yasal olmayanın dışlanması ile yapılan tanımlarla birlikte, illegal olarak nitelenebilecek birtakım protest ve yıkıcı faaliyetlerin de siyasal katılım olarak kabul edildiği tanımlar arasında karşılıklı kabullenmeme durumudur. Örneğin Kapani (2007), normal demokratik katılma yolları olarak tanımladığı siyasal katılım faaliyetlerini aktardıktan sonra, kurulu düzeni değiştirmek için zora başvurma, çeşitli şiddet içerikli eylemler, silahlı ayaklanma, terör, hükümete yönelik darbe girişimleri gibi illegal eylemleri, siyasal bir sonuç elde etme amaçlarına rağmen “normal” katılımın dışında tutmaktadır (Kapani, 2007: 146). Özbudun (1975) modern devletin geleneksel devletten katılımcı niteliği ile ayrıldığını belirterek siyasal faaliyeti toplum içindeki değerlerin dağıtılması süreci olarak görür. Katılmanın sınırlarını çizirken devlet dışı siyaseti ve eyleme dönüşmemiş tutumları dışarıda bırakır (Özbudun, 1975: 1-4).

Siyasal katılma davranışının hangi yönelimle ortaya çıktığı düşünüldüğünde katılımın biçimsel olarak farklılık göstereceğini söylemek mümkündür. Siyasi davranışın biçimleri gönüllü-uyarılmış, iradî-irade dışı ve özerk-mobilize gibi çeşitli karşıt kavramlarla nitelenerek sınıflandırılmaktadır.

Özerk katılma devlet organlarınca alınacak kararları etkilemek üzere aktörün kendisi tarafından tasarlanmış faaliyetleri ifade ederken, mobilize katılma devlet organlarınca alınacak kararları etkilemek üzere aktörün kendisi dışındaki bir kişi tarafından tasarlanmış faaliyetlerdir (Özbudun, 1975: 1-4).

Birey içine girdiği faaliyetleri, bir yurttaşlık görevi, bir tatmin ya da tatminsizlik aracı, bir siyasal parti ile kendisi arasında mevcut olan bir bağın vurgulanması şeklinde algıladığı andan itibaren siyasal bir eylemde bulunmuş olmaktadır. Eğer birey birilerinin yönlendirmesi sonucu siyasal bir faaliyette bulunuyorsa bu eylem değil bir davranıştır. Bu çerçevede birey başkalarının etkisiyle de olsa iradesiyle siyasal bir faaliyete geçiyorsa gönüllü katılım, salt başkaları tarafından yönlendiriliyorsa, uyarılmış katılım adı altında siyasal katılım göstermektedir (Kalaycıoğlu, 1983: 103). Bir başka deyişle özerk (iradî) siyasal katılım, iktidar mekanizmalarının kararlarını etkilemek üzere aktörün kendisi tarafından tasarlanmış ve uygulamaya geçirilmiş faaliyetler iken, mobilize (irade dışı) katılım ise, sözü edilen karar etkileme sürecinin aktörün kendisi dışında bir kişi tarafından tasarlandığı faaliyetlerdir (Akbal, 1998: 10).

Bazen siyasal katılma sadece devlet içi ilişkileri değil, aynı zamanda devlet-dışı iktidar ilişkilerini de kapsayacak şekilde kullanılmaktadır. Bazı tanımlar sadece siyasal eylemleri değil, siyasal tutum yönelim ve eğilimleri de içine alacak şekilde katılımın alanını genişletmektedirler. Siyasal davranışlar arasında, salt destekleyici ya da törensel nitelikteki bazıları (örneğin kanunlara uyma, vergilerini ödeme, sembolik nitelikteki seçimlerde oy kullanma), bir kısım tanımlarda katılma eylemleri olarak kabul edildiği halde, diğer bazılarında edilmemektedir. Bunların yanında bazı bilim adamları hukuka aykırı eylemleri ve irade-dışı katılma eylemlerini siyasal katılma içinde kabul ederken bazıları kabul etmemektedir (Özbudun, 1975: 2).

Geleneksel katılım ve geleneksel olmayan katılım ayrımının, siyasal katılım çalışmalarında genel olarak kabul görmüş bir sınıflama olduğu söylenebilir. Geleneksel ya da konvansiyonel olarak adlandırılan katılma biçimleri ağırlıklı olarak seçimleri ve seçimle ilgili etkinlikleri (kampanyalarda çalışma, bağış vs.) kapsamaktadır. Ayrıca siyasi tartışmalara katılmak, resmi kurumlar başvuru ve yasal çıkar gruplarına ve hükümet dışı örgütlere katılmak da bu kapsam içinde sayılır.

2.2.3. Siyasal Katılımın Düzeyleri ve Katılım Faaliyetleri

Siyasal katılmanın bu denli geniş bir kapsama yayılmasının sebebi, günümüz toplumlarında siyasal hayatın git gide karmaşıklaşan bir yapı arz etmesidir. Bu sebeple etkili bir siyasal katılım için birtakım gereklilikler doğmuştur. Her düzeyde siyasal gelişmenin yakından izlenmesi, farklı özelliklerdeki konularda siyasal tavırlar takınılması, siyasal tartışmalar, sosyal ve siyasal örgütlere üye olma, seçim çalışmalarında görev alma gibi siyasal eylemler birer gereklilik olarak ortaya çıkmıştır (Baykal, 1970: 27).

Siyasal katılma belli düzeylerde gerçekleşmektedir ve vatandaşların siyasal sistemde olup bitene olan ilgi ve merakının aynı düzeylerde seyrettiğini söylemek mümkün değildir. Hayatını tamamen siyasal olaylara göre şekillendiren küçük bir azınlığa rağmen politik olaylar karşısında bütünüyle kayıtsız bir güruhtan da söz edilebilir (Kapani, 2007: 144).

Dahl (1963), siyasal katılımın boyutlarını ilgi, önemseme, bilgi ve eylem olarak sıralar. Birbiriyle bağlantılı olan bu dört boyut, sırasıyla siyasal alan hakkında ilgi duymakla başlar, ilgi duyulan konular önemsenir, ardından haklarında bilgi edinilir ve son aşamada eyleme geçilerek siyasal olaylar içinde aktif bir konuma gelinir (Kapani, 2007: 144).

Baykal (1970) siyasal katılmayı yoğunluk derecesi açısından üç aşamada ele alır. İlk olarak siyasal olayları izleme, ikinci siyasal olaylar hakkında tavır takınma ve üçüncü aşamada siyasal olayların içine karışma. Bu aşamalar kümülatiftir yani her bir aşama bir önceki gerçekleştirildikten sonra yapılır. Yani siyasallaşma "izleme" ile başlayıp sonra "tavır takınma" en son "karışma" biçimini almaktadır (Baykal, 1970: 30-34).

Milbrath (1977), üç tür katılım düzeyinden söz eder. Kolaydan zora doğru bir sıralama izleyen katılım düzeylerinin temelini "izleyici faaliyetleri" oluşturur. En basit biçimden giderek mücadeleye dönük bir seyir izleyen bu faaliyetler şunlardır:

- Kendini siyasal dürtülere (uyarılar) karşı açık tutmak.
- Oy vermek
- Bir siyasal tartışma başlatmak

- Bir kişiyi belirli bir yönde oy vermesini sağlamak için ikna etmeye çalışmak
- Bir parti ya da aday rozeti taşımak, arabasına bunu yapıştırmak.

Daha etkin bir siyasi katılıma doğru bir basamak olarak “geçiş faaliyetleri” ile devam eder:

- Kamu görevlileri veya siyasi parti lideriyle temasta bulunmak.
- Bir parti ya da odaya para yardımında bulunmak.
- Bir mitinge ya da toplantıya katılmak.

Bu aşamaların ardından bir sonraki adım “gladyatör faaliyetler” biçiminde tanımlanmaktadır:

- Zamanı siyasi bir kampanyada sarf etmek.
- Siyasi bir partide aktif bir üye olmak.
- Önemli bir parti toplantısına katılmak.
- Siyasi amaçlı para temin etmek.
- Bir görev için aday olmak.
- Kamusal bir görev ya da bir siyasi parti içinde görev sahibi olmak.

Milbrath’ın bu kademeli olarak artan siyasi katılım basamakları, zamana, toplumlara ve seçimlere göre farklılıklar arz edebilir (Milbrath, 1977: 18-21). Ancak bu sıralamada esas olan siyasi katılım davranışının edilgen halinin etken hale geçişi ve dönüşümünü göstermesidir.

Dahl, Baykal ve Milbrath’ın siyasi katılımın boyutu ve yoğunluğu konusunda yapmış oldukları bu sınıflamaların ortak noktası her bir aşamanın bir kendinden öncekini kapsayacak nitelikte sistematik ve birikimli bir yapı oluşturmasıdır. Şöyle ki, söz konusu basamaklar her bir adımda daha da yoğunlaşarak siyasi faaliyetin kapsam alanını siyasi mücadeleye entegre olma gibi bir eylem alanı içinde yer alınması şeklinde genişletmektedir.

2.2.4. Siyasal Katılıma Etki Eden Kavramlar ve Faktörler

2.2.4.1. Siyasal Kültür ve Siyasal Sosyalleşme

Siyasal kültür; siyaset ve hükümet hakkında, hükümet özelinde meşruluk ve hükümetle olan ilişkiler açısından halkın değerleri, tutumları, eğilimleri, mitleri ve inançlarını oluşturan bir kavramdır (Huntington ve Dominquez; 1975: 13).

Kalaycıoğlu, siyasal kültür kavramının siyasal bir sistemin niteliklerini karşılaştırmalı olarak incelerken oldukça açıklayıcı güçte bir kavram olduğunu ve Almond ve Powell (1963) tarafından literatüre sunulduğunu ifade etmekte ve 1990'lı yıllarla birlikte hedef bir kavram olarak tekrar gündeme getirildiğini söylemektedir. Bu durumun sebebi ona göre artık kültürel ayrımların hem ulusal hem de uluslararası siyasi yaşamış ve olaylardaki rolünün ve öneminin artmış olmasıdır (Kalaycıoğlu, 1995: 43).

Sistem üyelerinin, o siyasal sisteme ve kendilerinin sistem içindeki rolüne karşı tutum, inanç ve değer yargılarını siyasal kültür olarak betimleyen Almond ve Verba'ya göre, siyasal kültür kavramı, bireyde temellendirilmelidir (Almond ve Verba 1989: 28-29). Bir başka deyişle siyasal kültür, bir siyasal sistemin ortak tarihi ile birlikte sistemi oluşturan bireylerin hayat tarihçelerinin ürünüdür. Kamusal olaylardan ve özel deneyimlerden köklenen bu kavram, toplumun temel siyasal değerlerini biçimlendirir (Huntington ve Dominquez; 1975: 13). Benzer bir ayırım yapan Türkkahraman'a (2000), "göre bir siyasal kültürün iki önemli ögesi vardır: birincisi devletin siyasal kurumlarına olan tavır ve davranışlar, ikincisi ise vatandaşların karar alma sürecine olan etki ve katılım derecesidir. Dolayısıyla siyasal kültür, birbiriyle ilişkili birçok faktörün bir ürünüdür (Türkkahraman, 2000: 29).

Turan (1986), siyasal kültürün iki temel işlevinden söz eder. Öncelikle bazı inanç ve davranış kuralları siyasal kültür sayesinde standartlaşarak siyasal sürecin işleyişini kolaylaştırır. Bununla birlikte siyasal kültür, mevcut siyasal sistemin benimsenmesini ve dolayısıyla sürekliliğini sağlayan bir araç olarak işlev görmektedir (Turan, 1986: 33-34).

Günümüz dünyasında toplumların geneline bakıldığında, istisnalar dışında demokrasinin siyasi bir rejim olarak kabul gördüğünü ve çeşitli biçimlerde işlediğini söylemek mümkündür ancak kültür, toplumdan topluma farklı içeriğe sahip olduğu için

demokrasi kavramının içini dolduran kültürün de farklı olduğu görülmektedir (Tatar, 1997: 27).

Siyasi kültürün farklı biçimlerde tezahür edebilme fikrinden hareketle Almond ve Verba tarafından bir kültür tipolojisi yapılmıştır. Beş çağdaş demokraside politik tutum ve demokrasi üzerinden yaptıkları araştırmalar sonucu Yurttaşlık Kültürü adını verdikleri eserlerinde Almond ve Verba, “yöresel kültür, uyrukluk kültürü ve katılımcı kültür” şeklinde üç ayrı siyasal kültür biçiminden bahsederler ve sırasıyla bu kültürlerdeki siyasal katılımı bireyin sistemden ve sistem içinde kendi rolünden haberdar olma açılarından git gide artan bir bilinci vurgularlar (Almond ve Verba, 1989: 16-18).

Siyasal kültürün sürekliliği, bir kuşaktan diğerine aktarılması yoluyla sağlanmaktadır. Bu aktarım sürecine siyasal toplumsallaşma (sosyalizasyon) denilmektedir.

Birey, doğuştan sahip olmadığı siyasal değer yargılarını, inançlarını ve tutumlarını bir öğrenme süreci içinde zamanla öğrenerek geliştirmektedir. Kişinin toplumun bir parçası haline gelmesine genel anlamda “toplumsallaşma” ve bu öğrenme sürecine ise “siyasal toplumsallaşma” denilmektedir. Bir başka ifadeyle toplumsallaşma, siyasal kültürün aktarılması ya da siyasal yaşamın yeniden üretilmesi sürecidir (Bektaş, 1996: 69).

Duverger, Hyman’ın “bireyler siyasal tutumlarını, yaşantılarının çok erken bir döneminde ve bir bütün olarak öğrenir, sonradan da bu tutumlara sadık kalırlar” ifadesinden söz ederek, bu iddiaya göre istisnalar dışındaki yetişkinlerin siyasal davranışlarını değiştirmenin mümkün olmadığı sonucunu çıkarır ve tartışmaya devam eder. Bu iddia doğruysa o halde çocukların siyasal sosyalleşmesinin yetişkinler düzeyinde yürütülen propagandadan çok daha etkili olduğu ve hükümetler, siyasi partiler ve baskı gruplarının harcadıkları yoğun çabaya rağmen siyasi propagandanın ancak bazı sınırlı sonuçlar sağlayabileceğini öne sürer (Duverger, 1998: 52).

Easton çocukların siyasal sosyalleşmesi konusundaki kuramsal modelinde dört aşamadan söz eder. İlk aşama, çocuğun siyasal alana duyarlı hale getirildiği “siyasallaşma” aşamasıdır. Bunu izleyen “kişiselleşme” aşamasında çocuk siyasal sistemle ilk temasını otorite sahibi birkaç kişi aracılığı ile kurar. Sonraki aşamada otorite sahipleri değer yargılarına konu edinilir. “İdealleştirme” olarak tanımlanan bu

aşamada kişiselleşmiş otorite, idealize olarak ya iyiliksever ya da kötücül bir nitelikte çocuğun sevgisini sağlar ya da çocukta nefret uyandırır. Son aşamada ise çocuk “kurumsallaşmaya” başlar; birbirinden kopuk siyasal otoriteleri kişisel bazda algılamak yerine, bir sistem oluşturan bu otoritelerin tümünü algılar (Duverger, 1998: 53).

Siyasal toplumsallaşma süreci, toplumsallaşmanın bir bölümünü oluşturur ve genel olarak bireyin siyasal kültür edinme sürecini ifade eder (Turan 1986: 47).

Siyasal toplumsallaşmayı Kışlalı ise, siyasal inanç, değer ve davranışların birey tarafından benimsenme ya da toplum tarafından bireye öğretilmesi süreci olarak tanımlamıştır (Kışlalı 1998: 103).

2.2.4.2. Bir Siyasal Sosyalizasyon Kurumu Olarak Aile

Siyasal katılım kavramını etkileyen boyutlardan biri de ailedir. Şüphesiz insanın ilk sosyalize olduğu kurum ailesidir. Birçok kavram, tutum, inanış, davranış ve kültür kodu aile içi etkileşimden ötürü nesilden nesile geçiş sağlar. Siyaset kavramı düşünsel ve davranışsal anlamda sosyal öğrenme yoluyla gerçekleşmesi en olası kavramlardan biridir.

Ailenin çocuğun sosyalizasyonunda önemli işlevi vardır. Özellikle siyasal ilgi düzeyinin yüksek olduğu ailelerde çocuğun da ailesinin eğilimlerinden etkilenmesi doğaldır. Anne ve babaların eğitim düzeylerinin yüksek olduğu ailelerde bu etkinin daha belirgin olması beklenir. Ama tersi durumlarda çocuğun yükseköğrenim yapması halinde, ailenin çocuk üzerindeki etkisi azalacaktır (Kışlalı 1998: 359).

Bourdieu ise, gencin sahip olduğu kültürel sermayesi, diğer bir ifade ile eğitim yoluyla elde ettiği mesleki bilgi donanımı, gencin sosyal sermayesini güçlendirerek genişlettiğini söyler. Öte yandan Bourdieu, yine habitus kavramı ile çocukluktan itibaren yetiştiği ailenin tüm normlarını ve alışkanlıklarını öğrendiğini ve bunu kültürel sermayesi ile birleştirerek bir toplumsal hareketlilik yaşadığını ve böylece kendinde belli zevk ve beğeniler geliştirerek yatkınlıklar kazandığını vurgular (Allan, 2006: 176-178).

2.2.4.3. Siyasal Motivasyon ve Tutumlar

Kalaycıoğlu siyasal katılım davranışını betimleyebilmek adına siyasi kaynaklar, siyasi güdüler ve bilişim kavramlarını ortaya atmış, onları ayrı ayrı tanımlayarak

birbirleriyle kurulan ilişkiler bağlamında siyasal katılım davranışının nasıl gerçekleştiğini ortaya koymuştur:

Siyasal kaynak olarak cinsiyet, yaş, kentleşme, eğitim, meslek, sosyo-ekonomik statü, kitle iletişim araçlarını izleme, örgüt üyeliği gibi unsurlardan söz edilebilir. Bu anlamda siyasal kaynak bir birey tarafından diğerlerinin tutum veya eylemlerini kendi istediği siyasal yöne veya amaca yöneltebilmek üzere kullanılabilecek nesnel ve öznel her şeydir. Kaynaklar belli bir siyasal fırsat yapısı ile birlikte katılmayı etkiler. Siyasi fırsat yapısı ise Siyasi otoriteyi etkileyebilecek bireylerin hangi niteliklere ve ne tür toplumsal öz geçmişlere sahip olacağı konusundaki yasal, toplumsal ve siyasal düzenlemeler ve kurallar bütünü olarak tanımlanmaktadır. Siyasal güdü, bireyin siyasal kaynaklarını, karşılaştığı fırsat yapısı içinde değerlendirmesini sağlayan yönelim, eğilim, beklenti ve tutumların tümüdür (Kalaycıoğlu, 1983: 39).

Siyasal güdü, siyasal etkinlik (bireyin içinde yaşadığı siyasal sistemi kendi çıkarı yönünde etkileyebileceği inancı) ve siyasal ilgi (siyasal faaliyetleri düzenli olarak izlemek) olarak ikiye ayrılır.

Genelde dört güdünün insanları siyasete katılmaya sevk ettiği söylenebilir. Kişisel bağlılık, dayanışma, çıkar ve yurttaşlık duygusu.

-Kişisel bağlılık, daha çok geleneksel toplumlarda görülen, bireylerin geleneksel liderlerine bağlılıklarına dayanan katılma biçimidir,

-Dayanışmadan doğan katılma, bireylerin mensubu olduğu gruba (köy, kabile, cemaat, sosyal sınıf) bağlılığını göstermek üzere gerçekleşen katılımdır,

-Çıkara dayalı katılım şekli ise bireylerin çıkarları doğrultusunda (patron-yanaşma, sektörel çıkarlar, sosyal refah) tercihte bulunmasıdır.

-Yurttaşlık duygusu dürtüsüyle katılım ise bir ahlaki yükümlülük veya görev hissinden doğan katılımdır.

Kişisel bağlılık ve dayanışma geleneksel toplumlara özgü nitelikler iken, çıkara dayalı katılım ile yurttaşlık duygusu ise modern toplumlara has tutumlardır (Özbudun, 1975: 5).

2.2.4.4. Siyasi Etkinlik Duygusu

Bireylerin siyasal katılımını etkileyen psikolojik etkenlerin başında siyasal etkinlik duygusu gelmektedir. Siyasal etkinlik duygusu, kişinin “içinde yaşadığı siyasal sisteme ve/veya onun parçalarına etki etmek suretiyle, bu sistemi kendisine yarar temin edecek şekilde çalıştırabileceği inancı veya duygusudur” (Kalaycıoğlu, 1979: 172).

Siyasal ve idari etkinlik duygusu yüksek olanların siyasal katılıma daha yatkın oldukları gözlenmiştir. Doğaldır ki bu duygulan eğitim, gelir, meslek ve benzeri etkenler güçlendirmektedir. Sosyo-ekonomik değişkenler ölçeğinde aynı ya da birbirine yakın durumda olanlar arasında etkinlik duygusu açısından farklar vardır. Dolayısıyla etkinlik duygusu salt sosyo-ekonomik etkenlere indirgenememekte ve bireyin siyasal katılımını ayrıca etkilemektedir (Baykal 1970: 100).

2.2.4.5. Yurttaşlık Duygusu

Yurttaşlık duygusunun güdülediği siyasal katılımda, bir ahlakî yükümlülük durumundan bir görev hissinden söz etmek mümkündür. Sözü edilen sorumluluk duygusu ya ideal toplumun niteliği hakkındaki inançlarda doğar (ideolojik katılma) ya da belli sorunlar üzerinde bireyin sahip olduğu güçlü değer yargılarına dayanır. Bu duruma bir davaya hizmet amacıyla katılma (crusading participation) da denir (Özbudun, 1975: 6).

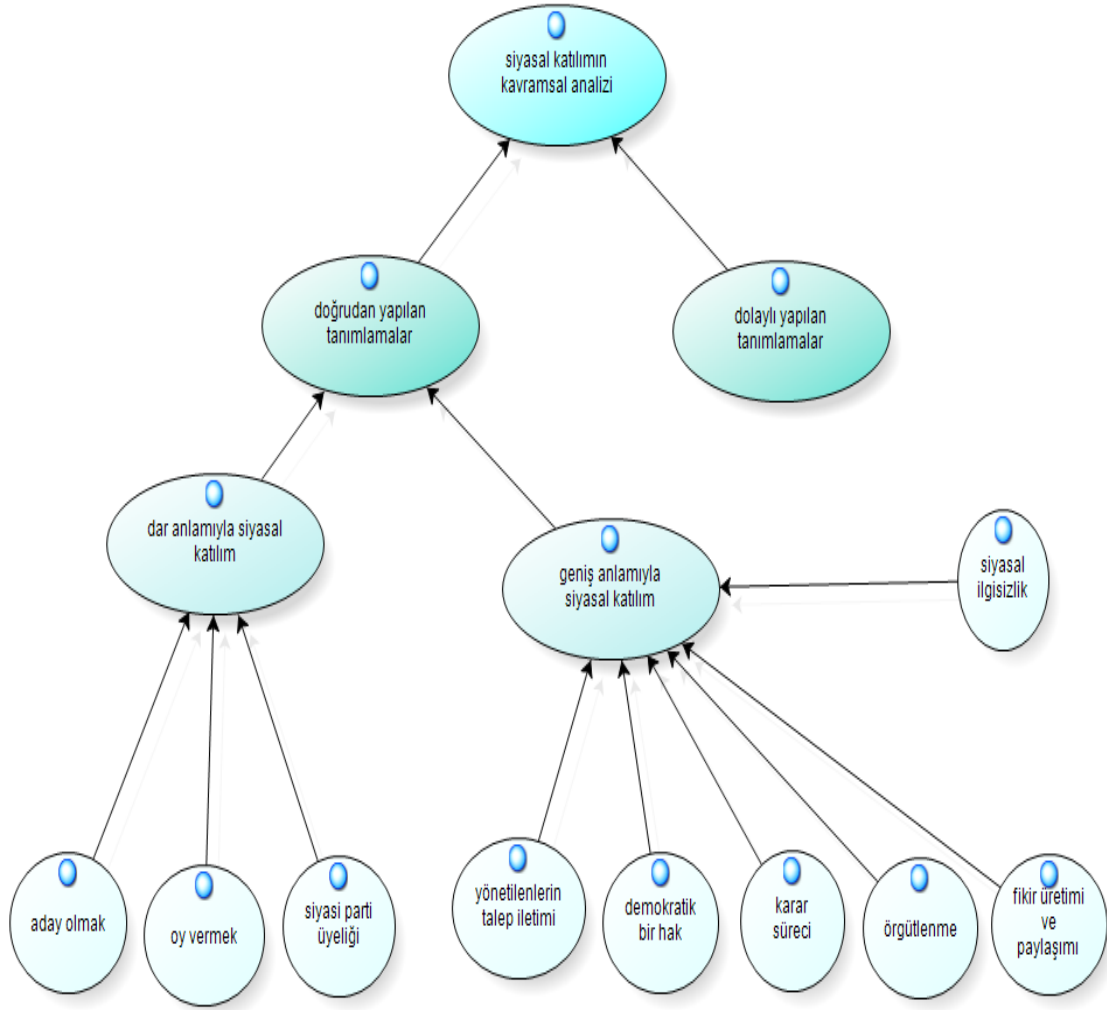
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. ARAŞTIRMA BULGULARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Çalışmanın bu bölümünde çalışma grubu ile yapılan nitel görüşmelerin analizlerine ve yorumlarına yer verilmiştir. Araştırma soruları dört ayrı grupta toplanarak ana kategorileri oluşturmuştur. Bu bağlamda ana kategoriler; Siyasal Katılıma İlişkin Kavramsal Algılar, Örgüte İlişkin Algılar ve Örgütlülük, Türkiye’de Sosyal ve Siyasal Olay ve Olgular Hakkındaki Algılar, Gençlik ve Siyaset Hakkındaki Algılar şeklinde belirlenmiştir. Ana kategoriler altında araştırma sorularından hareketle oluşturulan şemsiye kategoriler yer almış ve sorulara verilen yanıtlar daha alt açıklayıcı kategoriler olarak bu şemsiye kategoriler altında sınıflandırılıp yorumlanmıştır.

3.1. Gençlerin Siyasal Katılım Tanımına İlişkin Algıları

Türkiye’de çeşitli siyasi partilerde faaliyet gösteren gençlerin siyasal katılımlarına ilişkin algılarının değerlendirildiği bu çalışmada yapılan görüşmelerde, gençlere öncelikle “siyasal katılım sizce nedir?” sorusu sorulmuştur. Siyasal katılımın gençler cephesinden nasıl kavramlaştırıldığı merak edilmiştir. Öz yaşam deneyimlerini de göz önünde bulundurarak yaptıkları bu kavramsallaştırmalar, gençler açısından siyasal katılımda hangi faktörlerin ayırt edici olduğuna dair bilgi sağlamıştır. Görüşülenlerin bu soruya verdikleri yanıtların kategorizasyonunu gösteren model, aşağıda yer almaktadır:

Şekil 2: Siyasal katılımın kavramsal analiz modeli

Temel olarak soruya verilen yanıtlar kategorize edildiğinde, bunlar iki temel sınıfa ayrılabilir. Görüşülenlerin bir kısmı siyasal katılım kavramının kendi algılayışlarındaki anlamını belirtirken özgün bir dil kullanarak iç dünyalarına dair kavramlaştırmalarını literatürdeki tanımla harmanlamışlardır. Bu tür yorumlar “doğrudan” tanımlamalar şeklinde kategorize edilmiştir. Görüşülenlerin diğer bir kısmı ise bu kavramı açıklarken “dolaylı” bir anlatım yolunu seçmiş, siyasal katılımın fikir dünyalarındaki tanımını daha sübjektif daha kendine özgü bir şekilde vermişlerdir.

a) Doğrudan Yapılan Tanımlamalar

Siyasal katılım kavramının değişik yoğunlukta pek çok faaliyet alanını içinde barındıran ve bazı yorumlamalara göre birikimli bir şekilde kademeli olarak artan bir yapısı vardır. Literatürde pek çok siyaset bilimci tarafından farklı açılardan ele alınan bu

kavram, hangi şekilde yorumlanırsa yorumlansın siyasi ve sosyal anlamda demokratik bir birey faaliyeti olarak en basit ve bireysel çabadan yine bireysel inisiyatif taşıyan fakat kitleleri etkileyecek yani siyasi anlamda iktidar sağlayacak ve bu güçle toplum menfaatine katkıda bulunacak bir mücadele biçimine evrilen bir yapı arz etmektedir. Bu kavramı en net biçimde tanımlaması istenen görüşülenlerin kavramı *doğrudan* betimleyen yanıtları tümevarımsal bir bakış açısıyla derlenmiş, ortaya siyasal katılımı en soyut biçimiyle demokratik söz hakkı olarak gören görüşün tabanını oluşturduğu bir denge grafiği çıkmıştır:

Şekil 3: Siyasal katılıma ilişkin doğrudan tanımlamalar grafiği

Siyasal katılımın kavramsal analizine ilişkin algılar değerlendirilirken görüşülenlerin verdikleri yanıtların siyasal katılımın geniş anlamına vurgu yapan bir

kısmı bir bütünsellik içinde ortaya konmuştur. Siyasal katılım, yalnızca siyasi iktidarı ele geçirme maksatlı ve seçim sistemi odaklı bir faaliyet biçimi değildir. En basit karar ve düşünme sürecinden en yoğun ve somut sonuç veren siyasi mücadele davranışlarını kapsayan, basitten karmaşığa doğru bir dizi siyasal tutum içeren bir davranış biçimidir. Bu anlamda görüşülenlerin bir kısmı siyasal katılımı yorumlarken siyasal katılımı ifade eden pek çok ögeyi geniş bir perspektiften ifade etmişlerdir. Öncelikli olarak *demokratik bir hak olarak siyasal katılım, fikir üretimi ve paylaşımı, bir karar süreci olarak siyasi katılım, halkın taleplerini yöneticilere iletmesi ve örgütlü siyasal katılım* gibi alt kategorilere ayrılan bu yanıtlar, bir bütün olarak değerlendirildiğinde karşımıza siyasal katılımın çok boyutlu ve birikerek artan özelliğiyle geniş anlamda siyasal katılım kavramını çıkarmıştır.

Sanayileşmenin bir sonucu olarak ortaya çıkan aşırı kentleşme ve modernleşmeyle birlikte demokrasinin yükselişine paralel olarak siyasete katılımın da geliştiği görülmektedir. Bu sebeple bazı siyaset bilimcileri halkın siyasal katılımını, modern devletin en önemli özelliği olduğunu ileri sürmektedir. Lerner' e göre geleneksel toplum katılmacı olmayan toplumken modern toplum da katılmacı bir toplumdur (Lerner, 1958: 50-51). Benzer şekilde Huntington da modern devlet ile geleneksel devlet arasındaki en önemli farkın, halkın siyasete katılması ve onu etkilemesi olduğunu belirtmektedir (Huntington, 1968: 36).

Siyasal katılım ve demokrasi arasındaki ilişki, farklı yönlerden değerlendirilebilir. Modern toplumların geleneksel toplumlardan daha karmaşık olan yapısı yönetim biçimlerinde değişikliği zorunlu kılmıştır. Günümüzde karmaşıklaşan toplum yapısı için yönetim şekli olarak demokrasinin geçerliliği farklı bir tartışma konusudur. İşleyiş biçimi olarak farklılıklar taşıyan demokrasi türlerine çalışmanın ilerleyen bölümlerinde yer verilecektir. Ancak demokrasi cephesinden siyasal katılıma bakıldığında, siyasal katılım çeşitli boyutlarıyla demokratik yönetim sistemlerinde vatandaşın verilen bir haktır. Bu katılım hakkının siyasal etkinlik ve mücadeleye ilişkin ölçütleri anayasal çerçevede tanımlanmıştır. Siyasi mücadele içeren ve içermeyen her türlü siyasi söz hakkı, demokrasinin bir koşulu olarak işlerlik kazanmaktadır. Bu noktada görüşülenlerden **G5. (MHP, Yaş:23, C:E)** 'in; “*Siyasal katılım demokrasinin gerekliliği açısından her bireyin cinsiyet, yaş, eğitim durumu ayrımı söz konusu olmadan fikirlerini rahatça beyan edebilmesi. İnsanların tüm yönleriyle cumhuriyet*

yönetimine katılımıyla alakalı bir şey. Aslında siyasi partiler ve STK'larla daha geniş tabanlı düşünürsek ilkokullarda liselerde bile herkes söz hakkına sahip hissediyor. Bu siyasal katılımın daha geniş bir tabana ulaşmasıyla neticeleniyor” ifadeleri bu yargıyı yansıtarak siyasal katılımın görüşülenler cephesinden anlamlandırılması konusunda siyasal katılımın içeriğine bir taban görüş teşkil etmiştir.

Kısaca *demokratik bir hak olarak siyasal katılım* olarak tanımlayabileceğimiz bu boyut, kavramın hem sisteme içkin varlığına hem de eylemsel çeşitlilik bakımından geniş bir etki alanına sahip olmasına işaret etmektedir. Her ne kadar siyasal katılım etki ve kapsam alanı bakımından farklı demokrasi türlerine göre değişkenlik gösterse de, çeşitli demokrasi teorilerine göre katılımcılık noktasında karşılaştırmalı analizlerle demokrasi türlerine yönelik eleştiriler getirilse de sonuç olarak totaliter sistemlere göre demokratik yönetim sistemlerinde varlık alanı bulabilen bir kavramdır.

Şekil 3’ de görülen modelde en temel siyasal katılım faaliyeti “fikir üretmek, düşünmek” olarak ortaya çıkmıştır. Bir başka deyişle, “çevre, ülke ve dünya sorunları için fikir ve politikalar üretmek ve paylaşmak” siyasal katılım davranışının soyuttan somuta ilk adımını oluşturmaktadır. Herhangi bir kriter gözetilmeksizin yalın bir biçimde fikir üretme kavramını ele aldığımızda, bilinmektedir ki en basit en temel fonksiyon olmasına rağmen dünya üzerinde bilimin, teknolojinin, sosyal siyasal ekonomik ve kültürel hayatın oluşup şekillenmesi için akıl yürütme sürecinin başat rol oynaması kaçınılmazdır. Üretilen fikirlerin toplum hayatına faydası eylemle sınanmaktadır. Bu noktada siyasal yapının toplum hayatına katkı sağlaması adına politika üretebilmek için en gerekli eylem fikir üretmektir. Siyasal katılım davranışının ilk basamağı olarak nitelendirilebilecek bu süreç konusunda çalışmaya katılan görüşülenler şu yorumlarda bulunmuşlardır:

G2. (MHP, Yaş:22, C:K): *“Eğer biz siyaseti toplumu yönlendiren ya da toplumun içinden çıkan bir katma değer olarak ele alacaksak bu şartlar altında siyasi katılım her gün beyan ettiğimiz veya beyan etmediğimiz fikirlerimiz okuduklarımız yazdıklarımız ve çizdiklerimizi de içine alan daha kapsamlı bir halka olarak ortaya çıkıyor.”*

G13. (CHP, Yaş:22, C: E): *“Siyaset yalnızca bir siyasi partinin üyesi olmak değil tüm ülke için ve dünya için bir fikir üretmektir bence. Herkes elinden geldiği kadar ülkesi için ve hatta dünya için neler yapabilir? Örneğin bir çevre örgütüne katılıp*

çevre için politikalar üretebilir, dünyanın geleceğini tartışabilir bu da bence bir siyasal katılımdır.”

Fikir üretme sürecinin işlevsel olabilmesi adına bu fikirlerin eyleme dökülmesi gerekmektedir. Ancak arada bu bağı sağlayan bir başka tutum da bu fikirleri diğer insanlarla paylaşmaktır. Siyasal katılım davranışının eylemsellik noktasından bir önceki adımı olarak kabul edeceğimiz fikir paylaşımı, fikirlerin doğruluğunun ve işlevselliğinin sınanması gibi bir amaca hizmet etmekle birlikte bir anlamda nabız yoklaması niteliği de taşımaktadır. Başka insanlarla siyasi düşünceler paylaşılırken fikirlerin test edilmesinin yanı sıra ortak fikirlere sahip başka insanların varlığının olup olmaması fikirlerin toplumda kabul görüp görmemesi, sosyal ve siyasal hayat karşısında benzer ya da farklı memnuniyetlerin ve hoşnutsuzlukların varlığının bilinmesi siyasal katılım davranışının sürdürülebilirliği ve etkinliği boyutunda kişiye bir ufuk açabilir. Fikirleri beyan etme ve paylaşma konusunda görüşülenlerin yanıtları şu şekildedir:

G13. (CHP, Yaş:22, C: E): *“Bence bir kişinin siyasal katılımı gidip arkadaşlarıyla çevresiyle politik fikirlerini paylaşması veya bir emeklinin gidip kahvede oturup politika konuşması bir siyasal katılımdır.”*

G2. (MHP, Yaş:22, C:K): *“Benim şu an kendi fikirlerimi sizinle paylaşıyor olmam ya da dışarda bir arkadaşımın günlük siyasetten bahsediyor olmam da siyasal katılımın bir parçası bence.”*

Görüşülenlerin yukarıda yer verilen yanıtları bir bütün olarak değerlendirildiğinde “çevre, ülke ve dünya sorunları için fikir ve politikalar üretmek ve paylaşmak” şeklinde bir boyut ortaya çıkmaktadır. Bilişsel tutumlar sonucu ortaya çıkan siyasal katılım faaliyetleri olarak değerlendirilebilecek bu davranışlar, siyasal katılımı geniş açıdan ele aldığımızda aslında siyasal katılımın en temel boyutunu oluşturmaktadırlar. Çünkü siyasal ilgi ve önemsemeden doğan bu durum, en etkili ve somut siyasal katılım davranışına doğru giden yolda ilk adımları teşkil etmektedir. Siyasal olaylar karşısında bir sorgulama merakı ve buna bağlı olarak üretilen her türlü çaba siyasal katılım kavramının özünü oluşturmaktadır.

Siyasal katılım sözü edilen bilişsel tutumların yanı sıra bir karar sürecidir. Toplumun bir üyesi olan bir birey sosyal ve siyasal hayatta verdiği kararlarla siyasi katılım hakkını kullanır. Yasal ya da yasal olmayan siyasal katılım davranışları bireyin kendi iradesiyle gerçekleştirdiği eylemlerdir. Uysal (1984), katılım ve karar arasında

organik bir bağ olduğunu ifade etmektedir. Ona göre siyasal katılım, ya kararların alınmasını, ya karar alımında etkili olmayı veya alınan kararlarının uygulanmasını sağlar (Uysal, 1984: 3-4).

Bu konuda görüşülenlerden **G15. (CHP, Yaş:26, C:E)** ‘in “*Siyasal katılım destekleyeceğimiz siyasal partiden tutun da apartmana dikeceğiniz çiçeğin hangisi olması gerektiğine kadar her şeyi ifade ediyor*” yanıtı, siyasal katılımı oluşturan geniş yelpazenin iki ayrı ucuna atıf yapan bir nitelik taşımaktadır. Öte yandan görüşülenlerden **G12. (CHP, Yaş:27, C: K)**, “*Siyasal katılım kavramı benim için insanların politikada siyasette ya da hayatın herhangi bir noktasında hayatı değiştirmek dönüştürmek, hayat için yaşam için ülke sorunlarını için bir şey yapmaları.*” yanıtıyla karar ve katılım arasındaki organik bağa atfen, siyasal katılımın mücadeleye dönük yönünü ifade etmektedir.

Üretilen ve paylaşılan fikirlerle ve alınan kararlarla birlikte siyasal katılımın davranışsal bir tutum olarak ortaya çıkması yani fikir ve kararların eyleme dökülmesi, kavramın birikimli yönünü tasdik eder biçimde ayrı bir tanım olarak ortaya çıkmaktadır. Sonuç olarak *siyasal ve sosyal hayat için kararlar almak ve uygulamak* şeklinde kategorize edebileceğimiz bu durum, siyasal katılım kavramına geniş perspektiften bakıldığında, katılımın bir diğer boyutunu ve adımını teşkil etmektedir.

Demokratik sistemlerde vatandaşlara tanınan bir hak olarak siyasal katılım, bir açıdan halkın siyasi iktidar mekanizmaları ile olan ilişki biçimini ifade eder. Kavrama ilişkin temel tanımlara bakıldığında siyasal katılım, yönetilenlerin yönetenleri ve yönetime talip olanları etkileme girişimleri olarak da tarif edilmektedir. Halk; siyasi erki seçme, denetleme ve kendi fikir ve eylemlerini siyasi iktidara arz etme gibi haklara sahiptir. Siyasal katılımın bir boyutunu oluşturan bu ilişki biçiminde bireyler legal ya da illegal faaliyetlerle hükümetin kararlarına etki etme gayesi güderler:

G6. (AKP, Yaş:22, C:E): “*Siyasal katılım kavramı toplumdaki insanların siyasette üst kademelere açıkçası daha rahat ulaşabilecek insanların kendi politikalarını üst kademelere iletmesi noktasında benim aklıma geliyor. Siyasal katılımı halk tabanının üste yönetici tabanına kendi ilişkilerini isteklerini taleplerini politikalarını iletmesi. Siyasal katılımı bunun sağlandığını düşünüyorum.*”

Görüşülenin bu yanıtından da anlaşılacağı üzere siyasal katılım bir yönüyle *halkın fikir politika ve kararlarını yönetenlere iletmesi* şeklinde bir amaçla

gerçekleştirilmektedir. Hatta temelde siyasal katılımın demokrasinin bir koşulu olarak halkın kendini yönetme hakkı verdiği iktidar mekanizmasını seçme, denetleme ve istekleri doğrultusunda etkileme çabası olduğunu ifade eden görüşler, literatürde öncelikli olarak yer edinmektedir.

Ancak toplum, siyasal katılma ile tüm bu öğeleri bir örgüt çatısı altında gerçekleştirdiği zaman karşımıza siyasal katılımın bir başka boyutu çıkmaktadır. Toplumun farklı kesimlerinin bir organizasyon içinde topluca gerçekleştirdiği siyasal katılım, şüphesiz etkilemeye çalıştığı iktidar üzerinde bireysel katılımdan daha fazla etki alanı bulacaktır. Toplu mücadele sadece siyaset için değil sosyal konularda da sonuç getiren bir kavram olagelmıştır. Ancak bu çalışma bağlamında siyasi örgütlenmenin önemi özel bir yere sahiptir. Üretilen fikirlerin, gerçekleştirilen faaliyetlerin ve verilen kararların siyasi arenada yer bulabilmesi adına siyasi yapıya entegre olabilmek, siyasal katılıma ilişkin bu öğeleri siyaset sahnesine sunabilmek bir başka deyişle siyasal katılım çabalarını somutlaştırmak siyasal katılımın ileri düzey aşamalarından bir tanesidir. Gerek siyasal katılımın en geniş anlamıyla vücut bulduğu siyasi partilere ve siyasi iktidar mekanizmalarına bireysel ve grupsal düşünce ve faaliyetlerin iletilmesi, gerek söz konusu siyasi yapılar içinde yer alabilmek ve politika üretim sürecinin bir parçası olabilmek, siyasal katılım davranışının zihinsel duygusal ve görece küçük çapta davranışsal konumundan, bir siyasi mücadele alanına geçiş sağlayan gladyatör faaliyetleri şeklinde değerlendirilebilecek katmanına adım atılması şeklinde ortaya çıkmaktadır. Siyasal katılım her ne kadar demokratik bir ülkede yaşayan tüm bireylere sunulan ve en basit düşünce ve eylemlerden başlayan, sosyolojik nitelik arz eden siyasi bir kavram olsa da, konjonktürel yapı, siyasal etkenliğin siyasi örgütlenmeler yoluyla daha somut ve etkili gerçekleşmesine müsait bir nitelik arz etmektedir:

G11. (CHP, Yaş:26, C:K): *“Siyasal katılım kavramı devletin karar alma mekanizmalarında olmak etki edebilmek, birebir orada olmasanız bile. Yani şu anda ben bir partinin gençlik örgütünün yönetim kurulundayım. Benim için bu partinin politikalarına etki edebilmek oluyor. Meclis kuruluna etki edebilmek söz sahibi olmak oluyor. Yani burada siyasal katılım yasama üzerinde etki etmek karar alma mekanizmalarında yer almak hem siyasi partilerin hem de yasama organının kararlarına etki edebilmek anlamına geliyor.”*

Görüşülenin yukarıda yer alan yanıtından hareketle “*örgüt çatısı altında parti politikalarına ve siyasal karar alma mekanizmalarına etki etmek*” biçiminde kategorize edilebilecek örgütlü siyasal katılım, hem örgüt içi hem de örgüt üstü bir siyasal katılım biçimi yaratmaktadır. Gerçekleştirilen siyasal katılma faaliyetleri ile örgüt içi parti politikalarının şekillendirilmesi konusunda ve bağlı bulunan örgütün ülkedeki parlamenter varlığında söz sahibi olabilmek örgütlü siyasal katılımın bir yönünü oluştururken, sözü edilen faaliyet alanı aracılığıyla hâlihazırdaki siyasal iktidar mekanizmasına etki edebilmek, diğer yönünü oluşturmaktadır.

Siyasal katılımın geniş anlamıyla bağlantılı ancak eylemsizlik içerdiği için sınıflamanın dışında yer alan “*siyasal ilgisizlik*” ögesi, görüşülenlerden **G12. (CHP, Yaş:27, C: K)**’nin: “*Siyasal katılımı daha özele indirgediğimizde aklıma ilk gelen şey apolitik insanlar oluyor. İnsanların sürekli umursamaz tavırları oluyor ülkede dünyada olan bitenlerden haberleri olmaması ya da bunlara duyarsız olması...*” cevabı referans alınarak eklenmiştir. Siyasal katılımın literatürdeki kavramlaştırmalarına bakıldığında zaman “*siyasal ilgisizlik, apolitizasyon, depolitizasyon ve siyasal yabancılaşma*” gibi kavramlar siyasal katılımın olumsuz boyutları olarak değerlendirilmektedir. Şüphesiz siyasal katılım, çeşitli yoğunluklar içeren bir davranış biçimidir. Siyasal ilgiye bağlı olarak siyasal katılım davranışının yoğunluğunda farklılaşmalar olacaktır. Apolitik insanların varlığı, her ne kadar siyasal katılım kavramının içeriğiyle çelişiyor gibi görünse de bir anti-tez olarak kavram analizi kapsamında varlık göstermektedir. Çalışmanın ilerleyen aşamalarında 80 dönemi ile bağlantılı olarak sorulan apolitizasyon, daha detaylı açıklamalarla irdelenmiştir.

Görüşülenlerin siyasal katılım kavram analizi maksadıyla *doğrudan* yaptıkları tanımlamalardan, kavramın *geniş* anlamına istinaden verdikleri cevaplar, kademeli olarak artan yoğunlukta bir sınıflandırma şeklinde ortaya çıkmıştır. Siyasal katılımın geniş çerçevede yorumlanmasına olanak veren bu öğelerin siyasal katılımın etkinliği ve doğası açısından en temel basamaktan en üst basamağa birikimli bir şekilde arttığını söylemek mümkündür. Siyasal katılım davranışının özünde yer alan düşünce ve karar alımı süreçlerini oluşturan bilişsel tutumlardan, bir eylem biçimi olarak mücadele alanını işaret eden ve örgütlülük ekseninde en üst noktaya ulaşan davranışsal tutumlar farklı yönleriyle görüşülenler tarafından dile getirilmiş, verilen yanıtlar tümevarımsal bir bakış açısıyla kategorize edilerek yorumlanmıştır.

Siyasal katılım kavramı irdelenirken, kavramın çok boyutlu yapısı içeriksel öğelerin sınıflandırılmasını zorlaştırmaktadır. Siyasal katılım denilince ilk akla gelen oy vermek, seçim sürecinin öznesi veya nesnesi olmak, siyasi partilerde faaliyet göstermek gibi sonuç odaklı ve daha somut davranışsal öğelerdir. Her ne kadar bu unsurlar siyasal katılımın iskeletini oluşturan bir mahiyette olsa da yani siyasal katılımın işlerlik kazanabilmesi için gereken siyasal etmenler olsalar da paradoksal bir şekilde bir bütün olarak siyasal katılım kavramının özü olarak görülme yanılgısıyla birlikte kavramın kapsamını daraltmaktadırlar. Geniş bir faaliyet alanı içermelerine rağmen siyasal katılımın bütünü göstermekten uzak bir kısıtlılık yaratmaktadırlar. Bu yüzden, görüşülenlerin cevapları yorumlanırken siyasal katılımın söz konusu boyutu denge grafiğinin diğer ucunda yer almıştır. Aşağıda yer alan görüşülen ifadelerinde dikkat çeken bir husus, sözü edilen dar bakış açısının da bu yorumlarda vurgulandığıdır:

G13. (CHP, Yaş:22, C: E): “*Siyasal katılım tabi ki illa bir kişinin siyasi partiye üye olup aktif siyaset yapması değil.*”

G2. (MHP, Yaş:22, C:K): “*Herhalde bu siyaseti nasıl tanımladığınıza göre değişecektir. Eğer siyaset sadece siyasi partilerin varlık göstermeleri ve bunun sonucunda seçimlerden bir netice almaları şeklinde yorumlarsak siyasal katılımın oy vermek aday olmak seçilmek ya da seçtirmemek sürecinden ibaret olduğunu söyleyebiliriz...*”

Görüşülenlerin konu ile ilişkili bu yanıtları, daha önce verdikleri yanıtların öncesinde eleştirel bir mahiyette dile getirilmiştir. Siyaseti yalnızca bir seçim süreci faaliyeti olarak gören dar bakış açısını anlatan bu yanıtlarda, yalnızca örgütlü aktif siyasetten ibaret bir siyasal katılım tanımı olmaması gerekliliği ile birlikte, siyasi partilerin varlığı ve seçim faaliyetleri ekseninde bir siyasal katılım tanımlamasının, kavramın yalnızca seçimsel bir süreçten ibaret olduğu şeklinde dar bir anlam ortaya çıkaracağı ifade edilmiştir. Seçim faaliyetlerinin oy vermek, aday olmak, seçilmek ve seçtirmemek (muhalfe) gibi aslında siyaset kurumunda esas teşkil eden davranışsal öğeleri elbette ki siyasal katılıma içkin kavramlardır ancak siyasal katılımı yalnızca seçime ilişkin öğelerden müteşekkil olarak görmek, kavramın kapsamını daraltmaktadır.

b) Dolaylı Yapılan Tanımlamalar

Diğer görüşülenler, siyasal katılımı tanımlarken “*dolaylı*” yani kavramın literatürdeki tanımı ile doğrudan ilişkisi bulunmayan ancak bireysel anlamlandırmalar

ve örnekler çerçevesinde açıklamalarda bulunmuşlardır. Bu açıklamaların bir kısmı siyasi katılıma ilişkin bir takım göndermeler içermektedir ancak söz konusu yanıtlara bakıldığında görüşülenlerin kendi özgün fikirlerini vurgulayıp resmî bir tanımla görüşlerini sınırlandırmak istemedikleri şeklinde bir yoruma ulaşılmıştır.

Görüşlerden;

G1. (MHP, Yaş: 23, C: E); *“Bizler siyasetin terminolojideki veya normal literatürdeki kavramından ziyade siyasetin ülke ve millet hizmetine sağlayacağı katkıyı değerlendirmek durumundayız”* diyerek ve bir başka deyişle siyasal katılımı bir araç olarak görerek siyaseti ve siyasal katılımı spesifik ve işlevsel olarak tanımlamıştır. Öncelikli olarak; *“siyaset genel anlamda ben ve içinde bulunduğum müessesenin siyaseti yorumlaması ülke ve millet sevgisi, ülkesine ve milletine hizmet etme aşkı, Türk dünyasına ve Türk milletine ve Türk İslâm âleminde duyulan derin muhabbetin, derin sevginin politik dünyaya yansımaları olarak yorumlanmalıdır”* şeklinde öznel bir siyaset tanımı yapmıştır. Mensubu olduğu örgüt ve ideolojik kabulleri açısından siyaseti bu şekilde tanımlayan görüşülen, bu bağlamda siyasi katılımı yine kendisi ve örgütü adına *“Türk dünyasına milletine ve Türk- İslâm âleminde hizmet etmek ve Türk milliyetçiliğini Türk-İslâm ülküsünü bir mücadele ruhuyla her arenaya taşıma ideali ülküsü siyasal katılım da bu ülkeye bu ideale hizmet etme anlayışı, teşebbüsü”* olarak yorumlamıştır.

Aynı gençlik organizasyonunun mensubu olan bir diğer görüşülen;

G4 (MHP, Yaş: 24, C:E), siyasal katılımı ifade eden ve siyasete ilişkin terminolojik yorumlamalarını *örgüt ideolojisi, örgütün amaçları ve hedefleri* cephesinden şu şekilde açıklamayı tercih etmiştir: *“Ben bunu bir ülkücü hareket çerçevesinde cevaplandırayım bir de normal toplumsal gerçekler cephesinden anlatayım. Ülkücülerin siyasal katılımı belirli bir hedefi gerçekleştirmek için seçtiği yol. Bizim için amaç MHP’yi iktidar yapmaktansa ülkücü fikir dünyasını iktidara getirmek. Şöyle düşünelim bir toplumsal grubu ifade ediyorsunuz belirli bir gücünüz var belirli bir örgüt yapınız var. Koskoca Türk toplumunu düşünürsek bu sadece sizden oluşmuyor. Belirli örgütlerden belirli yapılardan belirli fikir akımlarından oluşuyor. Bunlar arasında bir iktidar savaşı var. Siyasetin ana aktörü iktidar olabilmektir. Buradaki amaç da iktidarı ele geçirip kendi inandığınız yolla kendi fikir sisteminizi ya da kadrolarınızı bu doğrultuda yönetime yerleştirerek kendi istediğiniz gibi yönetmektir. Bunu uzun bir dönemde biz demokrasi olarak görürüz. O siyasi elitin seçilmesi halkın*

kararına bırakılıyor. Sizin de bir dünya görüşünüz var, bir hayaliniz var. Bu hayali gerçekleştirmek için seçimlere girmeniz gerekir. Türkiye'yi yönetmek istiyorsanız herkesi tek tek ülkücü yapmaktansa ülkücü kadronun oluşturduğu bir Türkiye yönetimi tercih ediyorsunuz. MHP'nin siyasi arenaya atılma sebebi budur."

Görüşülenin siyasal katılımın ne olduğuna ilişkin verdiği bu cevap, en temelde siyasetin "siyasi iktidarı/gücü elde ederek yönetim işlevini gerçekleştirme" amacına gönderme niteliği taşımaktadır. Demokratik bir hak olarak seçim yoluyla ülke yönetiminde söz sahibi olmak siyasal katılımın amaçlarından biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Karmaşıklaşan toplum yapısının "doğrudan demokrasi" biçimini işlevsiz kıldığı günümüzde, belli ideolojiler etrafında örgütlenen siyasi grupların siyasi gücü elde etme mücadelesinde, kendi oluşturdukları kadroları siyasi iktidar mekanizmalarına taşımak üzere siyasal katılım göstermesi kaçınılmazdır.

Her iki görüşülenin yanıtlarına bakıldığında ağırlıklı olarak örgütsel temalar üzerinden yapılan kavramlaştırmalar göze çarpmaktadır. İlk görüşülenin yanıtı diğer görüşülene göre daha öznel ve tikel bir yapıdadır fakat ortak nokta, yalın bir biçimde sorulan bu kavramın öncelikli olarak ideolojik cepheden ifade edilmesi hatta siyasal katılım kavramından önce ideolojik temelin ifade edilmesi çabasıdır. Bu çalışma, görüşülenlerin "kendi" siyasal katılımlarını ortaya koymayı hedeflediği için böyle yanıtların alınması normal kabul edilmelidir ancak yapılan görüşmeler bir bütün olarak değerlendirildiğinde araştırmacının şöyle bir gözlemi olmuştur: Çalışma öncesinde görüşülenlerle yapılan kısa sohbette, araştırmanın amaçları açıklanırken sadece söz konusu görüşülenlerden değil pek çoğundan daha önce bu tür çalışmalara katıldıkları bilgisi edinilmiştir. Fakat sorularla birlikte mülakat ilerledikçe daha önce bu tarz sorularla karşılaşmadıkları, soruları çok farklı buldukları ve kendilerini geliştirme konusunda yapılan görüşmenin bir farkındalık sağladığı gibi yorumlar yapıldığı gözlenmiştir. Bu tespiti dayanarak görüşülenlerin daha önce katkı sağladıkları çalışmaların "**örgütsel**" temelli oldukları, yani örgütün mahiyetini anlamak üzere sorular yöneltildiği varsayılmış, daha önceki algıları sebebiyle ilk sorudan, örgütsel amaç vurgulu yanıtların alındığı düşünülmüştür. Bu varsayım ilerleyen sorularla birlikte görüşülenlerden daha özgün daha kişisel ve serbest yanıtların alınmasıyla sınanmıştır.

Bu kategoride değerlendirilecek bir başka yanıt;

G3. (MHP, Yaş:25, C:E) ‘ün *siyasal kültür* ile birlikte *siyasal sosyalleşmeyi* işaret eder nitelikteki; “*Siyasal katılım kavramını kendi adıma şöyle ifade edeyim açıkçası çocuk yaşlardayken üzerimizdeyken ne olduğunu da tam bilmeden inandığımız, aslında ailemizden bize kalan bir miras diyebiliriz. Türkes demekti. Ama tabi ilerleyen süreç, ocaklarda devam etmemizi sağladı bu inanç, siyasal katılım artık genç yaşlarda ne olduğunu kavramaya başladıktan sonra bizim için bir idea haline geldi bu ülkenin veya dünyanın daha iyi bir noktaya varabilmesi anlamında kişisel bir sorumluluk gibi üzerimde yüklü hissediyorum çünkü bir hizmet kısacası, kişisel ciddi bir sorumluluk. Yaşadığımız hayatın daha iyiye varabilmesi için. Hayatım için vazgeçilmez bir parça.*” cevabıdır. Siyasal katılımın bir unsuru olarak “*siyasal kültür*” ve siyasi katılıma etki eden psikolojik ve sosyolojik etkenlerden biri olan “*aile faktörü*”, bu görüşülenin kendi siyasal katılımını değerlendirmesi bakımından öne çıkmaktadır. Siyasal kültür, bireylerin içinde yaşadıkları toplumun yönetimiyle ilgili algı, ilgi, bilgi değer ve eylemlerini ve bunları etkileyen maddi ve manevi şartları anlatır (Ozankaya, 1995: 32). Yücekök, siyasal kültürün toplumsal bilinç ve bilinçaltının yanı sıra kişisel tecrübe ve davranışlarda da kök bulduğunu belirtmektedir. Ona göre siyasal kültür; toplumun geleneklerinin kurumlarının, ruhunun, vatandaşların ortak arzularının ve liderlerinin siyasi stillerinin meydana getirdiği anlamlı bir ilişki ağıdır (Yücekök, 1987: 179). Bu bilgilere aile faktörünün de etkisini katarak yorumlarsak, bireyin ilk sosyalizasyon birimi olan ailenin sosyal kültür kodlarıyla birlikte siyasal olanı da bilinçli veya bilinçsiz bir biçimde bir sonraki kuşağa aktarması kaçınılmazdır. Ailede siyasal katılıma atfedilen önem ve siyasal ideolojiler ve semboller kuşkusuz ailenin diğer fertlerini de etkilemektedir. Bu noktada siyasi düşünce biçiminin, siyaseti algılayış biçiminin ve gönül bağı kurulan siyasi sembollerin etki alanı ailede başlayan ve bireyin siyasal ilgisini şekillendiren bir yapı arz etmektedir. Görüşülen, bu cevabı ile ailedeki siyasal kültürün etkisiyle şu anki siyasal katılımını birleştirerek ailesinden bir miras olarak gördüğü siyasi kültürün birikimli bir biçimde şu anki siyasal katılım davranışlarının temelini oluşturduğunu, zamanla siyasal kültür bileşenlerini içselleştirerek, ideolojik bilincin hayatında önemli bir yer teşkil ettiğini ifade etmiştir.

Görüşülenlerin, “siyasal katılım nedir?” sorusuna verdikleri yanıtları “dolaylı” olarak nitelendirilen diğer bir kısmı belki ilk soru olmasının verdiği konsantrasyon eksikliğinden veya soruyu tam anlamıyla kavrayamadıklarından ötürü kısmen bağımsız tanımlamalar yapabilmişlerdir. Bu noktada eklenmesi gereken bir husus; araştırmacı, sorunun anlaşılamadığı noktalarda ya da kendisine yöneltilen “nasıl, biraz açabilir misiniz?” gibi sorular karşısında soruyu başka cümleler ve örneklerle açmaya çalışmış, alınan cevaplarda sorunun anlaşılamadığını fark ettiğinde araya girerek görüşülenleri soruya yöneltmeye çalışmıştır.

Genel anlamda siyasal katılım kavramına yapılan “*dolaylı*” yani kavramın literatürdeki tanımı ile doğrudan ilişkisi bulunmayan ancak bireysel anlamlandırmalar ve bağımsız düşünceler çerçevesinde açıklanan kavramsallaştırmalara şu örnekler verilebilir:

G7.(AKP, Yaş: 24, C:E): “*Biraz açabilir misiniz? ... (açıklamadan sonra) Şimdi siyasal katılım bizim hayatımızın % 80-90 etkiliyor çünkü aktif olarak siyasetin içindeyiz. Bunun için siyasi katılım derecesini soruyorsanız yüksek. Önemli bir rol oynuyor bizim hayatımızda. Vaktimizin çoğunu burada geçiriyoruz. Ülkemize milletimize bir katkı sağlayabilmek adına burada çalışmalarda bulunuyoruz*” yanıtında, görüşülenin siyasal katılıma ilişkin algısının *siyasal katılmada aktiflik* vurgusu üzerinden gerçekleştiği göze çarpmaktadır. Milbrath’ın belirlediği siyasal katılım türlerine atfen siyasal katılımında aktif olmak, siyasal katılımın yoğunluğu ile orantılı olarak artmaktadır. Bir partinin gençlik kollarında önemli bir konumda faaliyet gösteren bu görüşülenin siyasal katılım dendiğinde ilk aklına gelenin siyasal katılım davranışında aktiflik temelli olması, yoğun bir görev ve sorumluluk alanında gerçekleştirdiği faaliyetlerin kendi hayat akışında önemli bir yer tutması sebebiyle ortaya çıkmıştır.

G8. (AKP, Yaş:22, C:E): “*Siyaset ikiye ayrılır birisi katkı kısmı ikincisi katılım kısmı. Siz katılım kısmını soruyorsunuz. Siyasal katılım belli bir ideolojide belli bir düşüncede belli bir paradigmanın etrafında toplanılması ve o paradigmalarda konusunda alınan kararlara riayet edilmesidir. Katılınmasıdır. Aile reisini düşünün baba bir ev alır siz o evde oturursunuz. Bu katılımdır. Ev alırken size sorarsa fikirlerinizi siz de ev alınmasına katkı sunarsınız. Şu an Türkiye’de maalesef siyaset özellikle gençler konusunda katılım noktasında ilerliyor. Siyasette de katılım hiyerarşik düzene bağlı*

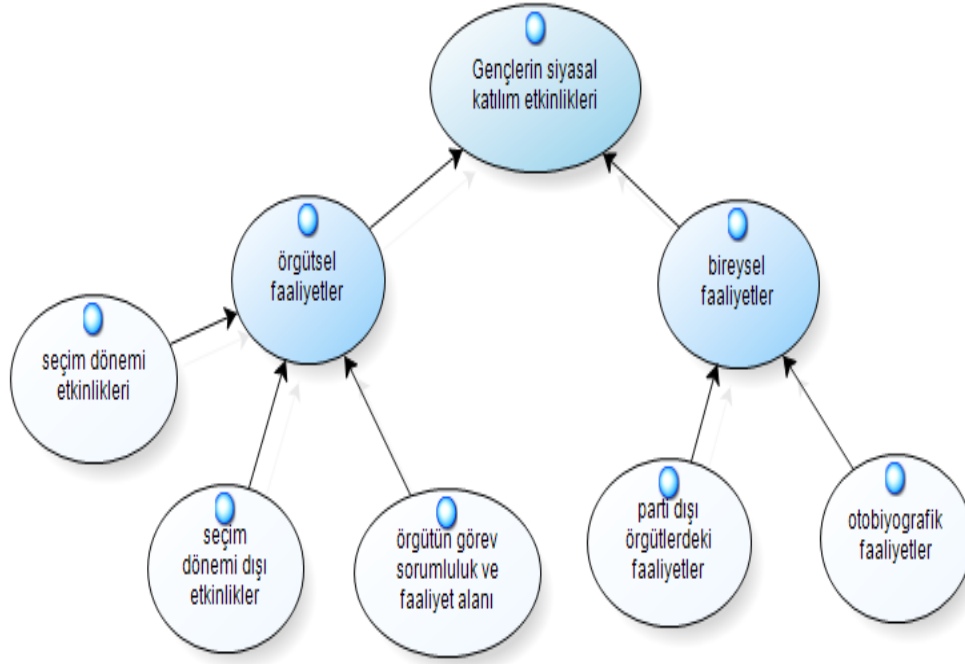
olarak paradigmlar etrafında o yapılan o düşünölen en azından yapılması istenen hareketlere katılımdır. Budur yani.”

Bu yanıt, siyasal katılımın kavramsal analizinden ziyade, siyasal katılım türlerinden *mobilize* katılıma gönderme yapar niteliktedir. Her ne kadar siyasal katılıma ilişkin kavramlar yanlış kullanılmış ve farazi bir sınıflandırma (katkı-katılım) yapılmış olsa da yanıtın tamamına bakıldığında burada irade dışı ve zorlanmış siyasal katılımı çağrıştıran bir iddia görölmektedir. Bireyin iradesine göre şekillenen siyasal katılımın irade dışı olarak gerçekleştiğı durumlarda özerk bir karar ve davranış sürecinden bahsedilemez. Gençlerin siyasal katılımının mobilize olduğunu ima eden bu yanıtta siyasal katılım, aktörün kendi iradesi dışında yönlendirildiğı pasif bir eylem biçimi olarak eleştirilmekte, verilen aile reisi örneğı ile birlikte gençlerin ölkö yönetimindeki kararlara ilişkin siyasal katılım faaliyetlerinin pasifize edildiğı veya bu kararlara başka kişilerce tasarlandığı iddia edilmektedir.

Siyasal katılım kavramına verilen dolaylı yanıtlar, siyasal katılıma ilişkin bazı boyutları ve öğeleri içermelerine rağmen, bir bütün olarak değörlendirildiğinde siyasal katılımın özüne işaret eder nitelikte değöllerdir. Bu durum iki yönden değörlendirilmiştir. Öncelikle örgütün ideolojisi ve işlevleri açısından siyasal katılma tanımları yapılmış, bu tanımlar çerçevesinde ön planda yer alan örgötsel ifadeler, meselenin son derece sübjektif ve kendine özgö bir yönünü ortaya koymuştur. Diğöer cepheden göröşölenler siyasal katılım denilince kendi yaşayış biçimleri ve kişisel düşönceleri çerçevesinde yine sübjektif ifadelerle soruyu yanıtlamışlardır. Ancak bu çalışmada göröşölenlerin kendilerine özgö yanıtlarına ulaşmaya çalışıldığı için, her ne kadar soruyu siyasal katılımın literatürdeki anlamına atfen cevaplandırılmasalar da sonuçta örgötsel ya da bireysel olarak kendi düşönce dünyalarındaki siyasal katılım kavramına erişilmesi bakımından farklı yönlerle de olsa araştırmanın problem cümlelerinden birinin yanıtı böylelikle elde edilmiştir. Burada ifadelerin literatürle olan uyumu gözetilmeksizin göröşölenlerin siyasal katılımı kendi açılarından nasıl algıladıkları hususu önem kazanmıştır çünkü bu çalışmada amaçlanan, belli çerçevelerle çizilmiş kavramın yanıtlarını alma beklentisi değöil, örgötlö katılım gösteren gençlerin düşönce dünyasını keşfederek onların anlatımlarından bilgi inşa etmektir.

3.2. Gençlerin Siyasal Katılım Etkinlikleri

Yapılan görüşmelerde, görüşülenlere şu ana kadar gerçekleştirdikleri siyasal katılımların türlerini, boyutlarını, düzeylerini ve yoğunluğunu öğrenebilmek amacıyla “gerçekleştirdiğiniz siyasal katılım faaliyetleri nelerdir?” diye bir soru yöneltilmiştir. Görüşülenlerden alınan yanıtlar, belli kategorilere ayrılarak aşağıdaki modelde gösterilmektedir:

Şekil 4: Gençlerin gerçekleştirdikleri siyasal katılım faaliyetleri modeli

Modelde yer aldığı üzere, “Gerçekleştirdiğiniz siyasal katılım faaliyetleri nelerdir?” sorusuna verilen yanıtlar en temelde örgütsel ve bireysel faaliyetler olarak kategorize edilmiştir. Ancak bireysel faaliyetlerin yine örgütlülük temelinde bir bağ içerdiği gözden kaçmamaktadır. Anlatım dili olarak genellikle birinci çoğul şahısın kullanıldığı ifadelerin, tematik anlamda daha çok örgütün siyasi aktivitelerini ve örgütsel sorumluluklar bakımından yapılan siyasal katılım faaliyetlerini kapsadığı tespit edilmiştir. Bireysel olarak nitelendirilecek faaliyetler son derece kısıtlıdır. Örgüt dışında gerçekleştirdikleri siyasal katılım faaliyetleri örgütlülüğün yadsınamaz biçimde kendine özgü toplumsal siyasal katılım olarak vücut bulmaktadır. Bu durum hem örgütsel kimlik açısından hem de örgütteki görev paylaşımı ve uzmanlaşma açısından ortaya çıkmaktadır. Bireysel faaliyetlerin en yoğun gözlemlendiği alan, görüşülenlerin bugüne

dek gerçekleştirdikleri siyasal katılım faaliyetlerini geçmişten günümüze öznel bir şekilde otobiyografik olarak aktardıkları yanıtlardır ancak bu anlatımlarda dahi örgütlü oluş başat bir rol oynamaktadır. Bu ifadelerin bireysel olarak nitelendirilmesinin sebebi görüşülenlerin şahıs olarak gerçekleştirdikleri bu faaliyetlerin diğer görüşülenler tarafından bir görev alanı oluşturmamasından kaynaklanmaktadır. Örgütsel faaliyetler olarak kategorize edilen yanıtlarda ise sadece yanıtı veren görüşülenin değil, örgütteki diğer mensupların da sözü edilen faaliyetlerde rol oynaması esas alınmıştır.

Bu çalışmanın amaçlarından biri olarak bir siyasi parti çatısı altında örgütlü siyasal katılım gösteren bir gencin gerçekleştirdiği siyasi katılım faaliyetleri en genel çerçevede görüşülenlerden birinin şu ifadeleri ile anlam bulmaktadır:

G11. (CHP, Yaş:26, C:K): *“Benim gerçekleştirdiğim siyasal katılımlar; en başta oy kullanmak, bir siyasi partinin içinde bulunup politika üretmek o partinin yönetim kurulunda yer alarak yani seçimle iş başına gelerek o partinin politikalarına etki etmek ve milletvekillerimiz aracılığıyla yasamaya etki etmek. Aynı zamanda medya kuruluşları aracılığıyla basın yayın aracılığıyla politik görüşlerimi ifade etmek, çevreyle paylaşmak...”*

Görüşülenin bu yanıtından hareketle siyasal katılım faaliyetleri bir bütün olarak ele alındığında, oy verme davranışı ile birlikte politik görüşlere sahip olunması, bu fikirlerin çeşitli yollarla paylaşılarak ifade edilmesi ve en nihayetinde bir örgüt çatısı altında üretilen bu politikalarla hem örgüt içinde hem de partinin milletvekilleri aracılığı ile parlamenter düzlemde siyasi iktidar mekanizmalarına etki etmek şeklinde bir dizi siyasal mücadele davranışının ortaya çıktığı söylenebilir.

Oy verme davranışı bir tek görüşülenin dile getirdiği bir etkinlik biçimi olmasına rağmen diğer görüşülenlerin oy verdiklerini ifade etmemeleri oy vermedikleri anlamı taşımamaktadır. Her ne kadar siyasal katılım denince ilk akla gelen davranış olsa da oy verme konusunda görüşülenlere özel bir soru yöneltilmemiştir. Bu durum en az onlar kadar araştırmacı tarafından da *a priori* kabul edilmiştir. Ayrıca oy vermenin en bireysel siyasal katılım faaliyetlerinden biri olduğu düşünülünce kolektif amaç ve eylemlerin ön plana çıktığı bulgularda belki de sessiz ve sübjektif gerçekleştirilen bir siyasal davranış olmasından ötürü yer bulamamış, ama daha çok çalışma grubunun yapısı sebebiyle zaten örgütler üzerinden bir seçim yapıldığı için oy verme/vermeme bulgusu işlevsiz kalmıştır.

a) Örgütsel Faaliyetler

Örgütsel faaliyetler, örgüt içi işleyişe bağlı olarak çeşitlenmiştir. Öncelikle gençlik kolları ve organizasyonları şeklinde ana kademe ve yan kol örgütlerinin işleyişi açısından farklılıklar özelinde sınıflandırmalar yapılmıştır. Gençlik kollarının faaliyet alanının ana kademedan farkı ve görev paylaşımı şeklinde çeşitlenen bu durum, gençlik kolları içinde de karşımıza genel merkez ve genel merkeze bağlı il ilçe teşkilatlarının görev alanı konusunda farklı faaliyet ve görev alanları çıkararak devam etmiştir:

G6. (AKP, Yaş:22, C:E): *“Şu anda gençlik kolları genel merkez olarak illerin daha çok yönetimi noktasında illerden gelen bilgilerin koordinasyonu verilen bilgiler doğrultusunda kendi politikalarımızın bilinip daha sonra medyaya iletilmesi noktasında biz genel merkez olarak koordinasyon görevini üstlenmiş oluyoruz. İllere kendi politikalarımızın iletilmesi, illerdeki sorunların buraya aktarılması noktasında koordinasyon kuruyoruz. Talep iletimi talep alımı, illerin düzenlenmesi şeklinde, daha çok denetçi konumunda oluyoruz. İlçelerde illerde farklı oluyor. İlde ilçede daha çok halkla irtibata geçildiği için daha çok ilçedeki bir arkadaş yaptığı çalışmalarda daha çok esnaf ziyareti yapar milletvekili, bakan ya da genel başkan yardımcısıyla. Ondan sonra evlerde ya da arkadaş ortamlarında bir araya gelip siyasal katılımın sağlanması noktasında toplantılar düzenler. Daha çok sahada yer alır evleri ziyaret eder. Evlerde tek tek kendi derdini anlatmaya çalışır, fikir paylaşımı noktasında ilde ilçede budur. Temel görev halktan gelen talepleri toplamaktır (...) İller koordine eder bize raporlar gelir “şunu bunu yaptık” diye ben onları düzenler, politikalarımıza uygunluğunu değerlendiririm.”*

G7.(AKP, Yaş: 24, C:E): *“Biz burada genç milletvekili arkadaşlarımız aracılığıyla meclise öneri yoluyla fırsat sağlayabiliyoruz. İktidar partisinin gençlik kolları burası. Biz yan kuruluş olarak ana kademeye bağlıyız ama kendi içimizde ayrı bir faaliyet alanımız var. Kongreyle seçiliyoruz. Seçimle iş başına geliyoruz. Atama yoluyla gelmiyoruz. Onun için ayrı bir yapıyız. Biz burada partimizin gençliğini idare ediyoruz ve çalışmalara destek veriyoruz.”*

G11. (CHP, Yaş:26, C:K): *“CHP gençlik kolları pratik anlamda bir politika üretiyor öncelikle gençlik sonra genel siyaset konusunda ikincisi bu ürettiği politikayı daha çok sokakta yer alarak insanlarla paylaşıyor. Üç, partinin eli kolu ayağı oluyor çoğu zaman, bunu göz ardı edemeyiz. Seçim çalışmalarını sokak çalışmalarını*

yürütüyor. Dört, eylemsellik gösteriyor ülkede hoşumuza gitmeyen bir durum olduğunda sosyal bir konu olduğunda, sosyal ekonomik ya da siyasal bütün bunlara tepki gösteriyor. Beş, örgütleniyor, örgütünü büyütüyor, üye kaydediyor, örgütünü büyütmeye çalışıyor yayılmaya çalışıyor. Altı, ilerdeki kadrolara kişi yetiştirmeye çalışıyor bu araçlarla yani genç yaştan itibaren siyasal katılımı öğrendikçe bu artıyor. Yedi, parti okulu aracılığı ile partinin genetiklerini alıp onu bir sonraki nesle taşımaya çalışıyor. Oldukça geniş faaliyet alanı var aslında. Sekizi de sayabiliriz, aynı zamanda sosyal alanı da olan birbirine destek olan beraber yiyen içen sıkıntılarına çözüm arayan bir örgüt gençlik örgütü. Aynı zamanda da toplum için sosyal sorumluluk projeleri geliştiren mesela halk dershanesi yapan, varoşlardaki genç arkadaşlarımızın ekonomik sorunlarına çözüm arayan bir örgüt.”

G4 (MHP, Yaş: 24, C:E) : “...Bizim eğitim faaliyetlerimiz kademe kademe olur yani üniversite son sınıfa doğru gelmiş arkadaşlar için farklı bir eğitim düşünürken, üniversiteye yeni girmiş arkadaşlar için farklı, ortaöğretimdekiler için farklı eğitim sistemimiz var. Biz lise 1 e gelen bir çocuğa tekrardan İslami değerleri anlatmaya çalışıyoruz. Tarihi değerleri aşılama çalışıyoruz. Ailevi yaşantısının nasıl olması gerektiğini anlatmaya çalışıyoruz. Bunlar da genelde ya üniversitedeki ağabeyleri tarafından gerçekleştiriliyor ya da onların o romantizm dünyasına etki edecek hocaları tarafından. Bu çok bilimsel olmuyor, liseye gelen bir çocuğa çok bilimsel davranılmasını doğru bulmuyorum açıkçası, daha romantik olunması lazım. Bunu biraz da model alarak bizim onlara aksettirdiğimiz hâl hareket ve tavırlar çerçevesinde sadece derslerde değil sosyal yaşam içinde yanımızda bulundurmaya çalışıyoruz. Onların gelecek tayininde, ders çalışmalarında, üniversite seçimlerinde onlara yardımcı oluyoruz. Üniversiteye gittiklerinde de oradaki bağlı teşkilatta, kuruluştaki eğitimlerine kaldıkları yerden devam ediyorlar. Bizim buradaki üniversiteler için eğitim ise akademik yapıda yer alıyor. Genelde öğretim görevlisi olan hocalarımız tarafından veriliyor. Ankara olarak şöyle bir avantajımız var; milletvekillerine daha kolay ulaşabildiğimiz için hafta sonu derslerimize milletvekilleri de iştirak edebiliyor. Bunun çok güzel bir örnek olduğunu düşünüyorum. Belirli aşamalardan geçmiş, Türkiye’nin yönetiminde söz sahibi bir insanın bir üniversite öğrencisiyle bire bir ilgilenebilmesi, onu dinlemesi ona bir şey anlatabilmesi, çok büyük bir etki yaratacağını düşünüyorum ve biz bunun meyvelerini alıyoruz. Milletvekilleri de kendi üzerlerine düşen sorumluluğun bir kısmını da yapmış oluyorlar aslında. Gerçekten milletin içerisinde

milletten kopmadan gençliğin içerisinde bulunmuş oluyorlar. Çift taraflı bir kazanç var. Onun dışında bizim belirli kitap listelerimiz oluyor. Kütüphanelerimiz var. İstek doğrultusunda- istekli arkadaşları ön plana alıyoruz. Aslında zorlayıcı bir yapımız var, çağırdığımızda arkadaşlarımız gelir ama biz bunu kullanmıyoruz. Daha çok istekli arkadaşlarımız üzerinde kendi kişisel gelişimleri noktasında kitaplar verebiliyoruz. Strateji merkezlerini gezdirebiliyoruz. Dışarıda tarihi geziler yaptırabiliyoruz. Ziyaretlerde bulunabiliyoruz yazarlara ya da kitabevlerine... Genel manada bu noktada ilerliyor ama bunu yaparken kesinlikle bir ideolojiye saplanıp kalmıyoruz. Yani bir gün seminerimizin konusu Stalin olabiliyorsa, Lenin olabiliyorsa bir gün de Alparslan Türkeş olabiliyor. Bu konuda tek bir noktada yapılmasını doğru bulmuyoruz. Çerçeve de sadece kendilerini algıladıkları noktayı değil o resmin tamamını görmelerini istiyoruz. Ki bu Ülkü Ocaklarında çok yaygın bir durumdur. Dediğim gibi siz Ülkü Ocaklarında Gülen'in Bediüzzaman'ın, Marx'ın kitaplarını okuyabilirsiniz. Bu konuda bir ayrıştırma yok. Bu durumun daha uzantılı kısmını anlatayım. KPDS kurslarımız var. İngilizce vs.. dershanelere yönlendiriyoruz. Aslında devletin yapması gereken, milli eğitimin yapması gereken pek çok şeyi biz Ülkü Ocakları olarak yapıyoruz.”

Görüşülenlerin yukarıda yer alan yanıtları her gençlik organizasyonu açısından kendi görev sorumluluk ve faaliyet alanının sınırlarının çizilmesi amacıyla verilmiştir. Bu yanıtlara bakıldığında her iki gençlik kolunun örgütsel işleyişinin bağlı yan kuruluş olan ülkü ocaklarına göre farklılaştığı ortaya çıkmaktadır. Ülkü Ocaklarının yapılanması eğitim ve kültürleme üzerine odaklandığı için görev alanı kapsamında eğitim faaliyetlerine detaylı yer verilmiştir. AKP gençlik kolları üyeleri ise örgütsel işleyiş bakımından genel merkez ve il-ilçe teşkilatlarının örgütleniş biçimlerini ve faaliyetlerini ayrıntılı bir biçimde ifade etmişlerdir. CHP gençlik kollarının faaliyet alanları görüşülen tarafından birer cümleyle en genel biçimde ifade edilmiştir.

Örgütlerin faaliyet alanlarının kapsamını genel bir biçimde vermek amacıyla çalışmanın bu kısmında yer verilen alıntılar yalnızca temel bir taslak çizebilmek amacıyla kategorize edilmiştir. Bunun dışında görüşülenlerin gerçekleştirdiği örgütsel ve bireysel nitelikteki siyasal katılım faaliyetlerini açıklayan diğer görüşler alt kategoriler halinde detaylı bir biçimde ele alınmıştır.

Görüşülenlerin gerçekleştirdiği siyasal katılım faaliyetlerinden “örgütsel” kategorideki faaliyetler kendi içinde çeşitli sınıflandırmalarla ayrılmıştır. Öncelikli

olarak görüşülenlerin “*seçim döneminde ve seçim dönemi dışında*” bazı faaliyetler gerçekleştirdikleri, seçim döneminde yaptıkları aktivitelerin bağlı bulundukları siyasi partinin ana kademesi ile birlikte yürütüldüğü, seçim dönemi dışında ise daha özerk ve ana kademedan bağımsız hareket ettikleri söylenebilir.

Seçimlerde aktif rol alma, gönüllülük esası ile birlikte söz konusu gençlik kolları ve bağlı yan kuruluşları tarafından bir görev sorumluluğu olarak ortaya çıkmaktadır. Seçim döneminde ana kademeye bağlı birer yan kol olarak gençlik kolları ve organizasyonlarının siyasi propaganda amaçlı yapılan çeşitli faaliyetlerde ve kampanyalarda ana kademeye birlikte görev aldığı, verilen göreve bağlı olarak söz konusu kampanyalarda öncü veya yardımcı pozisyonda yer aldıkları söylenebilir. Bununla birlikte çalışmaya konu edinilen örgütlü gençlerin bağlı bulundukları kuruluşların yapısı gereği gençlik kollarında yer alanlar için özellikle seçim dönemi faaliyetleri önemli bir etkinlik alanı oluştururken yani yeri gelince seçim kampanyalarında öncü olarak rol alırken siyasi partileriyle bir gönül bağı olan ve bir vakıf şeklinde faaliyet gösteren Ülkü Ocaklarının seçim dönemlerinde bir adım geri planda durdukları, görüşülenlerden **G1. (MHP, Yaş: 23, C: E)**’in yanıtındaki “*genellikle miting gibi faaliyetleri, siyasi yoğunluklu faaliyetleri parti politikalarında (MHP) daha yoğun gözlemliyoruz*” ifadesinden çıkarılmaktadır.

Gençlik kollarının seçim dönemlerinde yaptıkları çalışmalar en temelde ana kademe ile birlikte belirlenen bir rota doğrultusunda *seçim kampanyaları yürütmek* şeklinde ortaya çıkmaktadır. Seçim kampanyalarında siyasi propaganda yapma amacıyla yürütülen faaliyetler şöyle ifade edilmiştir:

G12. (CHP, Yaş:27, C: K): “*Bizim için çalışmalar belli kategorilere ayrılıyor. Seçim döneminde ve seçim dönemi dışında yaptığımız çalışmalar olarak. Seçim dönemi yaptığımız çalışmalarda kadın kolu ve gençlik kolu şeklinde yan kollarla ana kademeye daha senkronize hareket ederiz genel seçimse milletvekili adaylarıyla yerel seçimse belediye başkan adaylarıyla mahalle toplantıları sokak gezileri, kapı çalmalar dönem dönem broşür dağıtmalar stand kurmalar vs. onun haricinde normal TV’den gördüğümüz gibi mitingler, grup toplantıları, ziyaretlerimiz olur ana kadememizle daha senkronize olmuş bir şekilde çalışırız.*”

Görüşülen, bu yanıtıyla adaylarla birlikte gerçekleştirilen toplantılar, sokak gezileri ve ev ziyaretleri, broşür dağıtımı ve stand kurma gibi etkinlikler, mitingler, grup

toplantıları gibi siyasi anlamda yoğunluk içeren bu tür siyasal katılım faaliyetlerinin seçim döneminde gerçekleştirilen faaliyetleri en net biçimde ifade ettiği görülmektedir. Aslında bu tür etkinliklerin siyasi partileri besleyen ve destekleyen yan siyasi örgütlenmelerin pek çoğunda vuku bulduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Nihayetinde bu durum bir görev sorumluluğu ve paylaşımı olarak ortaya çıkmaktadır.

Bu kategori altında seçimden kasıt sadece demokrasinin bir gereği olarak ulusal düzlemde siyasi iktidara talip olmak adına gerçekleştirilen seçimler değildir. Bunların yanı sıra örgüt içi organize edilen ve sınırları Siyasi Partiler Kanunu'nun 21. maddesinde ifade edilen olağan ya da olağanüstü parti kongreleri de söz konusu olmuştur. Parti içi demokrasinin bir koşulu olarak belli şartlarda ve zamanlarda gerçekleştirilen bu kongrelerde yapılan seçimler de “seçim dönemi faaliyetleri” kapsamında değerlendirecek olursa, gençlik kollarının ulusal seçimlerde olduğu gibi kongre seçimlerinde de bir görev sorumluluğu içinde siyasi katılım faaliyetlerini yürüttüğünü ve de organize ettiğini görüşülenlerden **G8**'in şu ifadelerinde bulmak mümkündür:

G8. (AKP, Yaş:22, C:E): *“Dün saat sabah 7’ ye doğru arenadan evime geldim. Kontrol ettik. Kapılara baktık. Beyefendiyi nerede oturabiliriz? Ekibi, sandıkları nereye koyarız? İlleri ilçeleri nereye yerleştirelim? Hangi il tezahürat etsin, hangi il bağırsın, hangi il alkışlasın, hangi il pankart açsın, pankartta ne olsun? Biz bunları da yapıyoruz.”*

Görüşülen, o dönem gerçekleşen AKP 4. Olağan Kongresi'nde bir gençlik kolları üyesi olarak, kongrenin organizasyonunda illerin açacakları pankartlardaki yazılara kadar ne kadar faal bir rol oynadığını bu cümleleriyle ifade etmiştir.

Sonuç olarak, gençlik kolları üyelerinin seçim dönemlerinde partilerinin ana kademeleri ile birlikte ve onların istekleri doğrultusunda bir takım siyasal katılım faaliyetleri gerçekleştirdikleri ve bu faaliyetlerinin hem bir görev sorumluluğu olarak hem de gönüllü olarak ortaya çıktığı söylenebilir.

Seçim dönemi dışında gerçekleştirilen siyasi katılım faaliyetleri ise “*örgüt içi ve dışı örgütlenme çalışmaları, gündeme ilişkin siyasi eylemler, halka yönelik propaganda faaliyetleri, eksiklikler ve görev alanı kapsamında gerçekleştirilen çözüm odaklı faaliyetler*” şeklinde nitelenebilir.

Seçim dönemi dışında gerçekleştirilen siyasi katılım faaliyetlerinin başında *rgt içi örgütlenme çalışmaları* n plana çıkmaktadır. Örgüte daha fazla siyasi katılım sağlanması için bir diğer ifadeyle örgüte ye kazandırılması için yapılan çalışmaların yanı sıra mevcut üyelere örgüt ideolojisini ve örgütün işleyiş yapısını anlatabilmek ve bağlı bulundukları siyasi partinin kültürel kodlarını aktarabilmek amacıyla gerçekleştirilen eğitim faaliyetlerinden de bahsedilmiştir:

G12. (CHP, Yaş:27, C: K): *“Bizim en önemli çalışmalarımızdan biri örgütlenme adınadır. Hem parti olarak hem gençlik kolları olarak. Bir insanın parti için çalışması gidip partiye oy vermesi demek değil bizim için. Gelecek CHP’ye ye olacak ve diğer insanlara ve CHP’li olmayan insanlara bizim politikalarımızı anlatacak. Biz örgütlenmeden bunu kastediyoruz. Daha çok rgtlenelim daha çok insanla birlikte çalışalım. Bir sokak çalışmasında daha çok insan olsun bir salon toplantısında daha çok kişide merak uyandıralım ve gelip bizim politikalarımız nasıl, ğrensiner.”*

G6. (AKP, Yaş:22, C:E): *“Genel merkez olarak teşkilat içinde eğitimler oluyor. Teşkilat içi eğitimler her zaman oluyor. Seçimden seçime seçim öncesi sonrası parti politikasını gençlere iletmemiz noktasında oluyor.”*

G1. (MHP, Yaş: 23, C: E): *“lk Ocaklarının geleneksel faaliyetlerini kendisindeki mücadele ruhunu diri tutma amaçlı siyasi alandaki varlığını sürdürmesi anlamında geceler ve şölenler organize ediyoruz. Ülkü Ocaklarında ideolojik bir atmosfer düşünce iklimi oluşturan konferans sempozyum anket stand bununla birlikte kendi gençliğinin gelişimine yönelik faaliyetler vs. diye özetleyebilirim.”*

G5. (MHP, Yaş:23, C:E): *“Eğitim alışmaları tabi. Eğitimden ziyade aslında örgütlenme söz konusu. nce eğitime tabi tutulacak bir insan topluluğu oluşması lazım. Çalışmalarımız bu yönde gerçekleşti.”*

Görüşülenlerin rgtlenme çalışmaları kapsamında vermiş oldukları bu yanıtlara bakıldığında, hem sokaktaki vatandaşı partiye çekebilmek ve rgt büyütebilmek adına yapılan faaliyetlerden hem de hâlihazırda organizasyon içinde yer alan, örgütün bir parçası olan üyelere parti ideolojisini ve politikalarını aktarabilmek adına yapılan eğitim odaklı faaliyetlerden bahsedilmektedir. Daha önce örgütsel işleyiş konusunda verilen yanıtlarda da yer bulan örgüt içi ve dışı örgütlenme çalışmaları bir kurum olarak siyasi partilerin organizasyonel işleyişi açısından önemli bir siyasal katılım işlevi olarak ortaya çıkmaktadır.

Gençlik kolları ve yan kuruluşları olarak faaliyet gösteren örgütlerin gerçekleştirdikleri bir diğer seçim dışı siyasal katılım faaliyeti “*gündeme ilişkin siyasi eylemler ve halka yönelik siyasal propaganda faaliyetleri*” şeklinde kategorize edilebilir. Ayırt edici olarak söz konusu faaliyet biçiminin daha topluma dönük ve sosyal içerikli olduğunu söylemek mümkündür:

G14. (CHP, Yaş: 28, C:E): “*Birincisi CHP’de gençlik kolları olarak gündemi takip ediyoruz siyasi parti olduğumuzdan dolayı gündemi takip edip yorumlama yapmamız gerekiyor daha çok bunu yapıyoruz. Onun dışında eylemler yapıyoruz. En son Ankara’da İstanbul’da ÖSYM ile ilgili eylemler yaptık. Yurt gazetesi pankartımızı manşetten vermişti “Cin Ali istifa” mesela “Kaç Yanlış bir Ali’yi götürür?” Bunun yanında STK’larla iletişim halindeyiz. Onlarla birlikte yapılması gereken sıkıntılar sorunlar. İllerde mesela gençlik kollarımız kendi muhalefetlerini yürütürler. Metro inşaatında göçük olup bir vatandaş hayatını kaybettiğinde ilk olay yerine giden gençlik kolları oldu. Bu şekilde ilçelerde de öyle normal yaşam alanlarında yerelde daha çok muhalefet edilmesi gereken yerlerde CHP Gençlik Kolları elinden geldiğince çalışıyor.*”

G12. (CHP, Yaş:27, C: K): “*...Seçim dönemi dışında yaptığımız çalışmalarımız daha bağımsız olur. Yani gençlik kolları kendi genel merkez yapısıyla il ilçe olmak üzere birlikte çalışırlar ortak eylem yaparlar. Gündeme yönelik eylemler olur mutlaka ve genel olarak ülke siyasetine yönelik çalışmalar olur. Gündeme dair eylemler nasıl oluyor KPSS’de sorular çalındığında sesimizi duyurabilmek adına protesto etmek belki bir yürüyüş yapmak onları basına bir şekilde duyurabilmek ve üzerinde durulmasını sağlamak amacıyla eylemler olur.*”

G8. (AKP, Yaş:22, C:E): “*Tavır koyarız genel olarak, herhangi bir sıkıntıda. Onun dışında bir ses çıkarma eylemi yaparız. İktidar biziz çok protesto edeceğimiz bir şey yok.*”

G12. (CHP, Yaş:27, C: K): “*Üniversite çalışmalarımız var. Üniversitelerde konsey seçimler oluyor çeşitli gruplar topluluklar oluyor biz bir şekilde topluluk üzerinden siyaset yapmak politika üretmek ve oradaki gençleri ikna edebilmek CHP’nin çatısı altında toplayabilmek için de çalışmalar yapıyoruz. (...) biz daha çok kendimizi ifade etmeye yönelik çalışmalar yapıyoruz. Aslında yaptığımız tüm çalışmalar hem politikalarımızı anlatmak hem de kendimizi doğru ifade edebilmek adına... Yani çok*

siyaset yapıyorum konuşmalarında belki ama biz de çok zor şeyler yaşıyoruz çünkü bizi temsil eden bir basın yok. Basın her zaman bize daha mesafeli. Dolayısıyla biz insanlara kendimizi birebir anlatmak zorundayız o yüzden daha çok alan çalışması yapıyoruz.”

G1. (MHP, Yaş: 23, C: E): *“Gerçekleştirdiğimiz siyasal katılımlarda vatandaşlarla iç içe onların duygu düşünce ülke meseleleri hakkındaki yorumlarını ve beklentilerini test etme amaçlı projeler geliştirdik Ankara’nın en yoğun bölgelerinde belki günde 20-30 bin insanın geçtiği caddelerde standlar kurduk. Özellikle eğitim ve terör meselelerine vatandaşlarımızın nasıl baktığını test edip vatandaşlarımızın milletimizin nabzını tutup bu tespitleri yetkili mercilere aktarma konusunda imza kampanyaları, mektup kampanyaları vs. gibi programlar düzenledik.”*

G6. (AKP, Yaş:22, C:E): *Sosyal faaliyet olarak tiyatro etkinliklerimiz oluyor. Halka yönelik, halkın da partiye yakınlaşması tanışması için halka açık tiyatro sinema gösterileri düzenlenir örneğin bir ilde bir salon kapatılır. Bin kişi gelir izler. Genel merkez olarak sempozyumlarımız da oluyor.”*

Görüşülenlerden alınan bu yanıtlarda “gündeme ilişkin siyasi eylemler” genel olarak hoş gitmeyen, bir problem olarak görülen siyasal ve sosyal olaylar karşısında bir protesto mahiyetinde gerçekleştirilmektedir. Siyasal katılımın işlevlerinden biri olarak siyasi iktidar mekanizmasının sorumlu olduğu sosyal ve siyasal etki alanını denetleme işlevi ile birlikte siyasal katılımın yönetilenlere vermiş olduğu söz hakkı aracılığıyla herhangi bir sosyal/siyasal olgu için görüşülenler örgütsel protesto haklarını kullandıklarını belirtmişlerdir. Bu noktada aynı hakları dile getiren görüşülenlerden **G8**, “*iktidar partisi biziz çok protesto edeceğimiz bir şey yok*” ifadesiyle söz konusu denetleme işlevinin kendi cephelerinden işlevsiz kaldığını belirtmiştir. “*Halka yönelik siyasal propaganda faaliyetleri*” ise toplumsal birtakım sorunlarda kamu efkârını tespit edebilmek için siyasi fikir paylaşımı noktasında bazı etkinlikler ve bunlara uygun olarak yetkili mercilere iletebilmek adına imza ve mektup kampanyaları gibi çeşitli siyasal katılım etkinlikleriyle birlikte sosyal faaliyet olarak nitelendirilebilecek gösteriler düzenlendiği belirtilmiştir. Yalnızca nabız yoklama ve sosyal etkinliklere ev sahipliği olarak sınırlanamayacak bu faaliyetler aracılığıyla parti propagandası yapıldığı, partinin ideolojisini ve icraatlarını anlatmak ve yine örgütlenebilmek adına bu tür siyasal katılım faaliyetlerinin gerçekleştirildiği şeklinde bir yoruma ulaşılmıştır.

Gerçekleştirilen siyasal katılım faaliyetlerini öğrenebilmek amacıyla yöneltilen bu soruya bazı görüşülenler “*eksiklikler ve görev alanı kapsamında gerçekleştirilen çözüm odaklı faaliyetler*” olarak kategorize edilen yanıtlar vermişlerdir. Görev alanı ile birlikte yapılan ve örgüt içi sosyalizasyonun bir parçası olarak sosyal ve siyasal sorunlara yönelik çözüm önerileri ile birlikte örgütün özüne ilişkin olarak “*gençlik*” konusunda birtakım çalışmalar yapıldığı ifade edilmiştir:

G2. (MHP, Yaş:22, C:K): “*Eksik gördüğümüz bazı noktaların tamamlanması şeklinde cereyan ediyor. Örneğin bir tiyatro eksigi vardı bununla alakalı bazı çalışmalar yaptık ülkücü şehitlerimizle ilgili kaynak sıkıntısı, var olan kaynakların çok güvenilir olmaması gibi sorunlar vardı. Bununla ilgili bir çalışma yaptık ülkücülerin sosyal sorumluluk meselesine bakış açılarını geliştirmemiz gerektiğini düşündüğümüz bazı noktalar var. Trafik, çocuk, eğitim, kadın meseleleri olabilir. Kadınlar konusundaki sorunların çözümü sadece kadınlar değil erkeklerin de eğitilmesiyle olabilecek bir şey. Dolayısıyla biz teşkilatları besleyecek, onların faydalanabileceği değerlendireceği dokümanlar faaliyetler üzerinde duruyoruz bunların ne kadarını değerlendirecekleri il ve ilçe teşkilatlarımızın kendi tercihlerine kalmış. Bizimki daha çok sahada değiliz ama yazalım çizelim derleyelim özelinde ilerleyen bir çalışmamız var. Ama çalışıyoruz yani.*”

G7.(AKP, Yaş: 24, C:E): “*Gençler olarak ne yapabiliriz diye sürekli toplantı halindeyiz. İstişareler yapıyoruz. Bu ülkenin gençliğini nasıl daha iyi yetiştirilebilir? Bu ülkenin gençliği nasıl yönetilir? Ya da belli noktalara nasıl getirilir onunla ilgili çalışmalar yapıyoruz. Aynı zamanda başbakanımız gençlere en çok önem veren lider. Bizim milletvekillerimiz de var gençlik kollarından giden. Ülke politikalarını parti politikalarını ya da ülke meselelerinde gençlerin de var olmalarının etkin bir rolü var. Biz de bu role mümkün olduğu kadar katkı sağlamak için buradayız. Yaşayan herkes için bir çözüm önerisi...*”

G11. (CHP, Yaş:26, C:K): “*Türkiye’de sanırım bir tek bizim bir gençlik raporumuz var. Bu rapor gençliğe bakış açımız ve stratejimizi belirliyor. Bunu biz parti içindeki bilim kültür yönetim platformu ve gençlik örgütleriyle birtakım odak grup toplantılarıyla ciddi çalışma yaparak oluşturduk. Bir strateji geliştirdik. Biz nasıl bir gençlik hayal ediyoruz? Değişim programlarından tutun, siyasal katılımda özgür politika üretmede ya da düşüncesini ifade etmekte özgür, neşeli, mutlu, birtakım*

güvenceleri olan bir gençlik hayal ediyoruz. Bunlara yönelik ciddi stratejiler ürettik. Beş on yıllık kalkınma planı gibi düşünün. Bu partimizin politikasıydı fakat dediğim gibi bu gençler tarafından görüldüğü için bu konuda basınla toplantılar yaptık gençlerin desteğini aldık fakat tabii ki ülke genelinde maalesef çok önem verilmiyor. Var olan hükümetin de çok önem vermediğini gözlemliyoruz. Onların gençleri mutlu herhalde.”

Görüşülenlerden alınan bu yanıtlar gençlik kollarında faaliyet gösteren bu gençlerin örgüt içi görev alanlarıyla ilişkili biçimde birtakım sorunlara çözüm önerisi sunmak adına bazı faaliyetler gerçekleştirdiklerini göstermektedir. Öncelikli olarak yapıda bir işlevi gerçekleştirmek üzere, örgüt içi bilgi sağlanması noktasında gençler üzerlerine düşen sorumluluğu bir görev alanı çerçevesinde yerine getirmektedirler. Ayrıca bir yan kol olarak temsil ettikleri gençlik kollarının öznesi olan gençliğe dair birtakım çalışmalar içerisinde oldukları tespit edilmiştir. Gençliğin beklentilerini karşılamak ve sorunlarını en aza indirmek için yapılan çalışmalar ve geliştirilen politikalar, gençlik kolları üyelerinin bir diğer faaliyet alanını oluşturmaktadır. Ayrıca ana muhalefet partisinin gençlik kolları üyesi olan görüşülenimiz gençlik üzerine ürettikleri politikaların hem toplum düzeyinde hem de hükümet nezdinde karşılık bulamadığını ifade etmiştir.

b) Bireysel Faaliyetler

Görüşülenlerin bireysel olarak nitelenen siyasal katılım faaliyetleri, tamamen örgütsel kimlikten ayırt edilerek kategorize edilmemiştir. Çünkü görüşülenlerin tümü verdikleri yanıtlarda kendilerini sıradan bir seçmen olarak değil örgüt çatısı altında faaliyet gösteren gençler olarak tanımlamışlardır. Burada bu faaliyetlerin bireysel olarak nitelendirilmesinin amacı daha önce örgütsel faaliyetler olarak tanımlanan siyasal etkinliklerden farklı olarak öncelikle örgütteki konumlarının ve görev alanlarının dışındaki siyasal katılım faaliyetlerini, farklı örgütlenmelerdeki etkinliklerini anlatmalarından ileri gelmektedir. Daha sonra görüşülenlerin bu güne kadar yaşadıkları siyasal katılım faaliyetlerinin örgütteki diğer üyelerden farklı bir biçimde kendilerine ve bireysel yaşantılarına göre şekillenmesi sebebiyle yanıtlarına bireysel bir nitelik atfedilmiştir.

Bazı yanıtlarda örgütsel ve bireysel faaliyetlerin iç içe geçtiği gözlenmiştir. Bu benzeşik siyasal faaliyetleri açıklarken görüşülenlerin bağlı bulundukları örgütün bir üyesi olarak gerçekleştirmiş oldukları faaliyetler her ne kadar bireysel bir kimlik taşısa

da içinde yer aldıkları örgütün kişiliklerine kattığı tüzel nitelik, örgüt ideolojisinin ve örgütlülük kavramının vermiş olduğu sorumluluk, bireysel faaliyetlerine etki edebilmektedir. Bununla birlikte örgütsel konumlarından kaynaklanan durumlar da siyasal katılım faaliyetlerini etkileyebilmekte ve siyasal anlamda örgütlü olmak onlara başka örgütlerle irtibat kurma fırsatı verebilmektedir. Söz gelimi bazı görüşülenler siyasal ya da sosyal amaçla kurulmuş başka örgütlerde de faaliyet gösterdiklerini ifade etmişlerdir. Dernek, topluluk gibi organize edilen bu örgütlerdeki varlık sebepleri kimi görüşülenlere göre bağlı bulundukları siyasal partinin gençlik organizasyonları ile iç içe kurumlarken kimi görüşülenler ise mensubu oldukları örgütteki konumları doğrultusunda birtakım farklı kuruluşlarda siyasal katılım faaliyetleri yürütmektedirler:

G10. (AKP, Yaş:22, C:E) : *“Şu an bir dernek kurma aşamasındayız. Bölgesel amaçlı başlamıştık. Şark’ın Gençliği diye. Merkezimiz Urfa bu hafta sonu kuracağız tüzüğümüz hazır. Her şey partiyle de olmuyor. Şu an kitap toplama kampanyamız var. Biz AKP topluyor dediğimizde insanlar çekiniyor. Ama Şark’ın Gençliği herhangi bir STK topluyor dediğimizde daha çok katılım oluyor. İnsanlığa yararlı olacak şeyler yapmak istiyoruz.”*

G13. (CHP, Yaş:22, C: E): *“Ben biraz yaşıma göre fazla katılıyorum sanırım. Örneğin Modern Birleşmiş Milletler Derneği var bilmiyorum duydunuz mu? Bu dernekte genel direktörlük yapıyorum orada Birleşmiş Milletlerin tüm komitelerinin ve diğer uluslararası örgütlerin yapılarını tümüyle gençlerden oluşan üniversite öğrencilerinden oluşan kişilerle her üniversite öğrencisi veya bazılarında lise öğrencileri oluyor eğer İngilizce seviyeleri yeterliyse. Bir ülkeyi temsil ediyorlar kendi ülkelerini değil ama ben bundan önce Rusya’yı daha önce Danimarka’yı temsil etmiştim. O ülkelerin politikaları savunuluyor. Örneğin Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi var onun dışında Dünya Sağlık Örgütü var OECD var NATO var NATO’nun parlamentosu, genel kurulu temsil ediliyor. Orada tamamen gençler için gençler tarafından bir siyaset ortaya konuyor. Bir de genç Atlantik Anlaşması Derneği var yurtdışında daha çok konuşmacı olarak davet ediliyorum. Onda o kadar aktif değilim sadece çağırdıkları zaman gidiyorum fakat ana olarak bu üç temelde gidiyorum. Ben dediğim gibi biraz fazla sadece siyasal değil aynı zamanda sosyal aktivitelerim de çok fazla müzik, sanat... Böyle bir yoğunluk içindeyiz. Örneğin bu yaptığımız konuşmalar, modern BM’de gerçekleştirdiğimiz aktivitelerin sonuç önerileri BM’nin Türkiye Ofisine*

gönderiliyor. Orada bunlar “bu da gençlerin önerisi” şeklinde oradaki çözüm önerilerimiz değerlendiriliyor. BM temsilcileri tarafından. Aynı zamanda NATO komitemiz var NATO’nun ilgili birimlere gidiyor. Türkiye’de bir birimi yok fakat açılacak, Brüksel’e gönderiliyor orada değerlendiriliyor. Yurt dışında geçen yaz Moskova’da bir konferansa katıldım bir konuşma yaptım. Portekiz-Lizbon da tüm dünyadan genç katılımcıların olduğu bir haftalık bir seminere katıldım. Tüm Avrupa ve dünyadan katılımcıların olduğu bir seminerdi. Orada bir konuşma yaptım, konuşmamın konusu “Türkiye’de Kürtler” idi. Şimdiye kadar Avrupa’da Kürt denilince akla ya PKK’nın oradaki faaliyetleri ya da cemaatin ve uzantısı olarak AKP’nin bir görüşü vardı. Cemaatin başka bir algısı var. Yeni Türkiye, değiştirildiğine yönelik bir algı var. Ben onlara farklı bir perspektif sundum. Kürt sorununun çözülmediğini, daha da derinleştiğini, terör sorununun çok daha fazla bir noktaya geldiğini anlattım. CHP’nin çözüm önerilerini ve kendi fikirlerimi de anlattım. Çok başka bir tepkiyle karşılaştım, “biz bunları bilmiyorduk” dediler. Üstelik oradaki gençler ülkelerinin en üst düzey gençleri, en iyi okullarda okuyan gençler ve gelecekte ülkede söz sahibi olacak gençler. O gençlere CHP’yi anlattım. İlk defa bir CHP’li genç, Avrupa’da Kürt sorununu anlattı. Bu çok etkili oldu. Onların ülkelerine döndüklerinde yaşadıkları olayları hala e-mailleşiyoruz fikir alış verişinde bulunuyoruz”

Görüşülenlerin örgütten daha bağımsız olmaları sebebiyle daha bireysel gerçekleştirmiş oldukları bu faaliyetler yine de örgütsel varlıklarından yadsınamaz bir biçimde ortaya çıkmaktadırlar. Şöyle ki herhangi bir STK’da ya da gençlik organizasyonlarında farklı görevler alan bu görüşülenler, gerçekleştirdikleri siyasal katılımı yine örgütsel kimlikleri üzerinden ortaya koymaktadırlar. Bağlı bulundukları gençlik organizasyonunun bir üyesi olarak farklı örgütlenmelerdeki varlıklarında örgütün bir tüzel kişiliği olarak varlık göstermektedirler. Bu açıdan “gerçekleştirdiğiniz siyasal katılım faaliyetleri nelerdir?” sorusuna verilen bireysel yanıtlar olarak karşımıza çıkan bu düşünceleri yine de örgütten bağımsız olarak yorumlamak olası değildir. Her ne kadar görüşülenlerden **G9**, parti kimliğinden sıyrılarak bazı sivil toplum faaliyetleri içine girdiklerini ifade etse de sonuçta parti isminin geçmemesi onu örgütten bağımsız hale getirmemektedir. **G13** ise bireysel olarak gerçekleştirdiği etkinliklerde örgüt kimliğiyle örgütünün politikalarını ilettiğini ifade etmiştir.

Görüşülenlere yöneltile ve siyasi katılıma ilişkin faaliyetleri bilmeyi anlamayı amaçlayan bu soruda görüşülenlerin zaman algısı da bir etken olarak ortaya çıkmıştır.

Yani görüşülenlerin bu soruya cevap verirken gerçekleştirdikleri siyasal katılım faaliyetlerini zamansal olarak istedikleri yönde vurgulamaları kaçınılmazdır ve müdahale edilemez bir boyuttur. Bu noktada hâlihazırdaki faaliyetlerini anlatan görüşülenler olduğu gibi, bazı görüşülenler siyasal katılıma ilişkin yapıp ettiklerini kronolojik bir bakış açısıyla geçmişten günümüze “otobiyografik” bir biçimde anlatmayı tercih etmişlerdir:

G15. (CHP, Yaş:26, C:E): “Ben yaşamımın tümünde hep siyasetin içinde oldum son on senedir aktif politika yapıyorum. Sendikacı bir ailenin çocuğuyum. Benim için siyasal katılım demek siyasal parti demek, hiç apartman yöneticiliği yapmadım ama defalarca siyasal parti yöneticiliği yaptım. Bence zaten siyasal katılımın özünü de siyasal partiler oluşturur. Dernekler sendikalar etkindir ama son yıllarda sendikalaşmadaki düşüşü görüyorsunuz. Biz örgütlü bir toplum değiliz maalesef sivil toplumu çok önemsiyoruz. Dernekleri vakıfları sendikaları çok önemsiyoruz ama örgütlü değiliz. Onun için siyasal katılımın ana damarı siyasal partilerdir ben de buralarda görev yaptım. 2002 yılında seçim bürosunda çalışmaya başladım CHP’de sonra SHP’ye gittim SHP’de gençlik kolları MYK üyesi oldum genel sekreter oldum genel başkan, parti meclisi üyesi oldum sonra CHP’ye geldim CHP’de genç Ankara gönüllülerini kurdum gençlik kolları MK üyesi, genel sayman, genel sekreter, genel başkan yardımcısı oldum. Ondan sonra da bu kurultayda parti meclisine seçildim.”

G2. (MHP, Yaş:22, C:K): “Benim en eski hatırladığım anım 4 yaşıma dair. 3,5 -4 diyelim. Erciyes Zafer Kurultayı’nı hatırlıyorum, MHP’nin o zamanlar Kayseri Erciyes Dağı’nda düzenlemekte olduğu faaliyeti hatırlıyorum. Orda bulunduğumu kardeşimin kundakta olduğunu hatırlıyorum. Dolayısıyla buna siyasal katılım denir mi bilinçli miydi bilmiyorum ama o günü ve gece orada kalışımızı çok net hatırlıyorum. Sonra ilkokul sıraları, ailenin de etkisiyle bilincin olduğu sıralar... İlkokul ortaokul yıllarında tabi arkadaşlar arası sohbetten öteye gitmiyor lisede biraz daha sistemli bir düşünce halinde geliyor ister istemez ortak siyasi fikirleri paylaştığınız arkadaşlarınızla bir araya geliyorsunuz biz buna teşkilat diyoruz. Süreç genel başkanlığa yöneltti beni. Sonra biraz arası kopuk sonra doğrudan genel başkan yardımcısı oldum eskiden başkan yardımcısıydım (basın birimindeyken). Şimdi daha çok sosyal ve kültürel faaliyetlerle ilgileniyorum görev tanımım da bu.”

G3. (MHP, Yaş:25, C:E): *“İki seneye yakın öğrenci liderliği yaptım Ülkü Ocakları çatısı altında. Özellikle üniversitede çok ciddi bir durum vardı. İnsanlara önce kendimi sevdirmekle başladım aynı şekilde benimle aynı fikre sahip arkadaşlarımı da bu yönde yönlendirmekle başladım ve insanlara kendimizi bir şekilde şahıs olarak bir birey olarak siyasi kimlik taşıyan biri olarak değil, sevdirme yoluna gittik ve bunda ciddi bir başarı elde ettik. Aynı ideolojiye sahip olmayan tam zıt siyasi fikirlerle sahip olan insanların bize saygı duymaya başladığını gördük. Ankara Üniversitesi yapısından kaynaklı böyle bir çalışma şarttı ve bunu atlattık. Bunun dışında yine üniversite yapısı gereği biraz ciddi arızaların doğduğu bir üniversite. Bazı terör örgütlerinin odak noktası halinde olduğu için öğrenci burada aslında özgür değil. Terör örgütleriyle birlikte eyleme katılmak zorunda, katılmıyorsa ikinci sınıf vatandaş oluyor aslında biz bir anlamda baktığımızda oradaki öğrencilerin bir kısmına özgürlük şansı verdik. Bir yol açtık. Bu konuda aslında umut ışığı doğdu. Anadolu’dan gelen küçük şehirlerden geldiği ortamlardan ciddi şaşkınlığa uğrayan insanlar bir umut olduğunun farkına vardı bu bizim başarı kazanmamızda çoğalmamızda ve en önemlisi toplumda saygı ve sevgiyle karşılanmamızda etkili oldu. Bize bunu kazandırdı. Teşkilat yapılanmalarımızda sürekli dışarıyla diyalog halinde bir yapımız vardı. Lise çağlarında da Ülkü Ocaklarındaydık. O dönemlerde de tabi biraz daha amatörceydi, yetişme evremizdeydik. Öğrenip, inandıklarımızı üniversitede aktarmamız gerektiğini düşündük. Lise döneminde de aktif görevlerim vardı (...) Ankara Üniversitesi’nde komple başkanlığını üstlendim. İlk yapmak istediğimiz şey bütün fakültelerdeki ayrı ayrı Türk milliyetçiliğini herhangi bir şekilde, siyasi bir kimlik olmadan da benimsemiş, arkadaşların hepsini bir araya getirme faaliyetine başladık %100 başarı elde ettik diyemem ama mevcut durumda yaklaşık %70 başarı elde ettik diyebilirim.”*

Gerçekleştirdikleri siyasal katılım faaliyetlerini öz yaşam öykülerini anlatarak ifade eden bu görüşülenlerin anlatılarından yola çıkarak, politikleşme öykülerinin küçük yaşlardan itibaren başladığını ve aile içi siyasal kültür aktarımı ve sosyalizasyon sürecinin önemli bir rol oynadığını söylemek mümkündür. Zaman içerisinde kazandıkları fikirleri eyleme dökme noktasında da edindikleri siyasal kültürle birlikte ve kendi kararları çerçevesinde birtakım siyasi pozisyonlar elde ettikleri ortaya çıkmaktadır.

Görüşülenlerin bu soruya verdikleri yanıtlara bir bütün olarak bakıldığında, görüşülenlerin örgütlü oldukları da göz önünde bulundurularak gerçekleştirdikleri ve gerçekleştiriyor oldukları faaliyetlerin siyasal katılıma ilişkin literatürde yer alan birtakım tür, biçim, boyut, yoğunluk ve düzey sınıflandırmalarına göre genel anlamda hep katlanarak artan, kolektif, aktif ve mücadeleye dönük eylemler olarak ortaya çıktığı görülmektedir. Gerçekleştirilen faaliyetleri bir başlık altında kategorize etmek mümkün değildir fakat genel anlamda bakıldığında görüşülenlerin gerçekleştirdikleri örgütsel ve bireysel faaliyetler ilk etapta “gladyatör faaliyetler” e atıf yapar niteliktedir.

Siyasal katılma siyasal olayları izleme, bunlar hakkında fikir üretme ve paylaşma basamaklarının yanı sıra çoğunluklu olarak siyasal olaylar karşısında tavır alma ve eyleme geçme faaliyetlerinden müteşekkildir. Kalaycıoğlu, siyasal katılımı siyasal otoritelerin aldıkları ve alacakları kararları etkilemek üzere yapılan eylemler olarak tanımlamıştır (Kalaycıoğlu, 1984: 200). Siyasi modernleşme bağlamında siyasal partiler de tüm sosyal grupların siyasete katılımını örgütlendirmek üzere geliştirilen kurumlardır (Özbudun, 1975: 1). Bu bilgilere dayanarak, araştırmanın bu bölümünde sorulan, gerçekleştirilen siyasal katılım faaliyetlerinin neler olduğu sorusu bir vatandaş olarak bireysel nüanslar taşısa da bir siyasal parti üyesi olarak halkın siyasal katılımını yönlendirmek ve siyasal otoritelerin kararlarını etkilemek üzere daha çok örgütsel temelde inşa edilen faaliyet biçimleri olduğu görülmüştür.

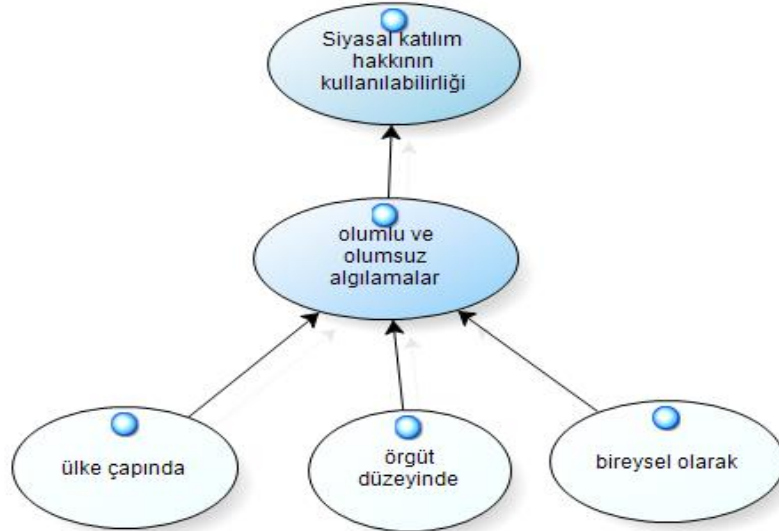
Görüşülenlerin verdikleri bu yanıtlar göstermektedir ki, hangi faaliyet biçimini tanımlarlarsa tanımlasınlar, geçmişten bugüne gerçekleştirmiş oldukları siyasal katılım faaliyetleri uzun bir çaba ve emek sürecinde vuku bulmuştur. Çok küçük yaşlardan itibaren siyasal ilgi çerçevesinde edindikleri siyasal kültür ve buna bağlı olarak örgütlülük çerçevesinde gösterdikleri siyasal faaliyetler yoğun bir mücadele alanında süregelmiştir. Örgüt içinde farklı görevler ve sorumluluklarla bugüne dek siyasal katılım gösteren gençlerin faaliyetleri katlanarak artan bir yoğunlukla devam etmiştir.

Çalışma grubunu oluşturan örgütlü gençlerin siyasal katılım faaliyetlerine genel olarak bakıldığında çeşitli görevlerle ve uzmanlık alanları ile örgütsel ve bireysel mahiyette pek çok faaliyet gerçekleştirdikleri söylenebilir. Kimi zaman ana kademe ve yan kademe örgüt içi talepler doğrultusunda bir görev sorumluluğu ile ortaya çıkan bu etkinlikler, kimi zaman da siyasal ilgiye bağlı olarak tercih edilen doğrultuda ve yine örgüte katkı sağlamak amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Bireysel olarak nitelendirilecek faaliyetler son derece kısıtlıdır. Örgüt dışında gerçekleştirdikleri siyasal katılım faaliyetleri örgütlülükten yadsınamaz biçimde kendine özgü toplumsal siyasal katılım olarak vücut bulmaktadır.

3.3. Gençler Açısından Siyasal Katılım Hakkının Kullanılabilirliği

Araştırma kapsamında görüşülenlere yöneltilen sorulardan bir diğeri “siyasal katılım hakkınızı kullanabiliyor musunuz?” olmuştur. Bu soruya verilen yanıtların siyasal katılım hakkının kullanılması çerçevesinde temelde “*olumlu*” ve “*olumsuz*” olarak sınıflandırıldığı söylenebilir. Bu iki temel kategori ise “*örgüt düzeyinde, bireysel olarak ve ülke çapında*” farklı değerlendirmeler ortaya çıkarmıştır. Yani görüşülenler siyasal katılım hakları kullanımlarını *örgüt, birey ve ülke* düzeyinde farklı oranlarda kullanabildiklerini dile getirmişlerdir:

Şekil 5: Siyasal katılım hakkının kullanılabilirliğine ilişkin algılar modeli

Şekil 5’te yer alan modelde görüldüğü üzere siyasal katılım hakkının kullanılabilirliği konusundaki olumlu ve olumsuz algılar, birbirinden ayrı bir biçimde verilememiştir. Bunun sebebi olumlu ve olumsuz algılamaların iç içe geçmiş olmasıdır. Şöyle ki; her bir görüşülen, siyasal katılım hakkını ne derece kullandığını ve bu konuda ne derece kısıtlandığını açıklarken, görüşülenlerin bireysel yaşam deneyimlerine göre farklı algılar ortaya çıkmıştır. Bu konudaki en net soyutlama, görüşülenlerin olumlu/olumsuz algılarının ülke, örgüt ve birey temalarına göre şekillenmesi olmuştur. Algılamaların çeşitli kombinasyonları, bulguların değerlendirme sürecinde daha rahat anlaşılacaktır.

Siyasal katılım haklarını rahatça kullanabildiklerini *örgüt* bazında yanıtlayan görüşülenlerin yanıtları şu şekilde gösterilebilir:

G3. (MHP, Yaş:25, C:E): *“Bu çatı altında yıllardır halimden memnunum tabi zaman zaman aksaklıklar söz konusu istediğimizi yapamadığımız durumlar olabiliyor ancak şu da var yıllar sonra o istediğimizin çok da doğru olmadığını görüyoruz. Alanımız açısından inisiyatife müsait bir görev alanı o anlamda istediğim oranda açıkçası yapının müsaade ettiği oranda inisiyatif kullanabiliyorum bu anlamda rahatım. Ciddi, dikkate değer bir engelleme söz konusu değil ama bazı noktalarda fikir uyuşmazlığı oluyor şu dönem özellikle. İstişare yapabiliyor olmamız bu konuda bizi rahatlatıyor.”*

G7.(AKP, Yaş: 24, C:E): *“Sürekli istişare halindeyiz. Genel başkanımız Zafer Çubukçu başbakanımızın MYK’sında yer alan birisidir. Gençlik kolları adına partinin en yüksek organında bizim genel başkanımız da yer alır. Alınan kararlarda etkin bir biçimde rol alır. Bu olmuyor mu oluyor tabi bizim yapmak istediğimiz bazı şeyler istişare sonucunda yapılmamasına karar verildiği oluyor. Başbakanımız da direkt istişare halinde, direkt olarak onunla çalışıyor. Bizim istişaremiz sayın başkanımızla başbakanımız arasında oluyor. Onun uygun görmediklerini biz de uygulamıyoruz.”*

Yukarıda yer alan yanıtlara bakıldığında, yanıtlar “örgüt düzeyinde siyasal katılım hakkının rahatlıkla kullanılabiliyor olduğu” fikrini uyandırır da içlerinde bazı çelişkiler barındırmaktadır. Şöyle ki görüşülenlerden **G3** örgüt içerisinde siyasal katılım çerçevesinde halinden memnun olduğunu belirtmekle birlikte zaman zaman istediklerini yapamadığını belirtmiştir ve geriye dönüp baktığında isteklerinin hatalı olduğunu kabul etmiştir. Bu çıkarımın bir öz eleştiri mi yoksa biat kültürünün bir parçası mı olduğu belirsizdir. Görüşülenlerden **G7**’nin yanıtına bakıldığında ise kendi siyasal katılım hakkından ziyade içinde bulunduğu örgütün siyasal katılım hakkını yorumladığı gözlenmektedir. Burada “istişare” sonucu yapılmasına veya yapılmamasına karar verilen faaliyetler gençlik kolları başkanı ve başbakan arasında görüşülmektedir. Görüşülen ise kendisini burada sadece örgütün bir parçası olarak değerlendirmiştir. Bu noktada bu cevabın örgüte aidiyet duygusuyla verildiğini söylemek mümkündür. Ancak her iki görüşülen de “istişare” olarak nitelendirdikleri örgüt içi iletişimin, siyasal katılım hakkının kullanılabilirliği açısından rahatlatıcı olduğunu düşünmektedirler.

Görüşülenlerin bir kısmının bu soruya verdikleri olumlu yanıtlar bireysel odaklı değerlendirilebilir. Siyasal katılım hakkı kullanımı konusundaki serbestlikleri ya da bu hakkı kullanma konusunda engellenmemelerinin gerekçeleri olarak kendilerine özgü, bireysel sebepler öne sürmüşlerdir. Söz gelimi görüşülenlerden **G15. (CHP, Yaş:26, C:E)** siyasal katılım hakkını mücadele ile kullandığını, bu hakkı talep etmemek gerektiğini, siyasal katılım hakkının bireysel mücadeleyle “kazanılması” gereken bir hak olduğunu ayrıca siyasal katılım hakkının siyasal katılım amacına bir araç teşkil ettiğini şu cümlelerle ifade etmiştir: *“Ben kullanıyorum ama arsızlıkla kullanıyorum. Kimseye siyasal katılım hakkı vermiyorlar zaten siyasal katılım hakkını biri verdiği zaman onun bir anlamı olmaz. Gidip siyasal katılım hakkınızı da almak zorundasınız ki aldığınız o hakkın kıymetini bilesiniz onu araç olarak kullanıp amacınıza ulaşabilesiniz. Size siyasal katılım hakkını biri veriyorsa şayet, kim verdiyse onun türküsünü söylemek zorundasınız.”* Bu yanıtta dikkat çeken bir başka husus; “siyasal katılım hakkını verenin türküsünü söyleme” ifadesidir. Burada kast edilen, bağımlılığın karşılıklı tavizi doğurmasıdır. Bu cümlelerde siyasal katılım hakkının özgürce kullanılabilmesi için bu hak bir kişi ya da kuruma bağımlı ve onların direktifi doğrultusunda kullanırsa, bu hakkın bir anlamı olmadığı, bireysel mücadele ile elde edilen iradi katılımın esas olduğu ifade edilmiştir.

Bir başka görüşülen **G5. (MHP, Yaş:23, C:E):** ise siyasal katılım hakkı konusundaki inisiyatif alanının genişliğini özel bir sebebe bağlamıştır. Bu durumu: *“Kendi açımdan fazlasıyla kullanabiliyorum. Bu durum genel başkanımızın görev süresince Ankara’da olmam hasebiyle kendisinin şahsımıza vermiş olduğu özel değerden kaynaklanan bir durum. Tabi kişisel özelliklerimizden dolayı gerçekleşen bir durum. Başka biri olabilirdi tabi. Başka değer verilen arkadaşlar bu fırsatı değerlendirme girişimleri bulunabilirdi. Liderlik sultasından dolayı bu aslında. Ben yapı içinde yer aldım görevlerde bulunduğum için değil. Şu an bu durumdan fayda gören kişiyim. Rahatsız değilim kendi açımdan ama demokrasi kültürü oluşmaz böylelikle, Türkiye’de bir şey değişmez böyle giderse.”* şeklinde açıklamıştır. Genel başkan tarafından kendisine iltimas gösterildiğini ifade eden görüşülen, bir bakıma da bu durumdan rahatsızlık duyduğunu ima etmiştir. Her ne kadar kendine has özelliklerinin kendisini bu konuma getirdiğini düşünse de, tanınan bu ayrıcalığın yani liderin özel ilgisinin diğer mensuplara bir noktada haksızlık olduğunu, demokratik

anlamda böyle bir özel durumun sisteme fayda sağlamayacağını, aksine zarar vereceğini ifade etmiştir.

Siyasal katılım hakkını görev alanıyla özdeşleştiren görüşülenlerden **G6. (AKP, Yaş:22, C:E)**, örgütte üst düzey bir konumda bulunmasından ötürü siyasal katılım faaliyetlerini rahatlıkla gerçekleştirebildiğini, görev ve sorumluluk alanı dâhilinde her hangi bir problemle karşılaşmadığını şu cümlelerle ifade etmiştir: *“Siyasi katılım hakkı şu anda kendi açımdan kullandığımı söyleyebilirim. Dediğim gibi dışardan bir talebi sorun çözümü noktasında iletmem zor değil. Bir rapor hazırlanır kabul görür. Onun iletilmesi çözümlenmesi noktasında rahatım.”* Görüşülenin siyasal katılım hakkını, örgütteki görev alanı ve iş akışıyla sınırlandırdığı görülmektedir.

Siyasal katılıma etki eden faktörlerden aile unsuru, bir başka görüşülenin siyasal katılım hakkını kullanması konusundaki algısıyla ilişkili olarak ortaya çıkmıştır. **G2. (MHP, Yaş:22, C:K)**: *“Gençler olarak biz önce kendimizi ailemiz içinde konumlandırıyoruz. Ve aile içinde ilk aşamalarını yani ilk fikir beyanları siyasi fikri tartışmaları aile içinde gerçekleştiriyoruz. Ben bu açıdan şanslıydım babam çok severdi böyle muhabbetleri bu konuları konuşmayı teşvik ederdi. Mitinglere veya başka faaliyetlere katılmayı da çok teşvik ederdi”* yanıtıyla, küçük yaşlardan itibaren kendisini ifade etme konusunda ailesinin desteği ve teşvikinin, siyasal katılım hakkı konusunda da kendisini cesaretlendirdiğini, bu konuda hem ailede siyasetle ilgili her türlü bilgi ve fikir alışverişlerinin hem de siyasal katılımın aile içinde teşvik edilmesinin kendisine girişken ve özgüvenli bir temel sağladığını ifade etmiştir. Bu yanıtın siyasal katılıma ilişkin haklarını rahatlıkla kullanabildiği ve siyasal katılım faaliyetlerinde öncelikli olarak ailesinden destek gördüğü sonucu çıkarılabilir.

Genel olarak siyasal katılım haklarını rahatlıkla kullanabildiğini ifade eden görüşülenler, bu durumun kaynağını bireysel özellikleriyle ve örgüt içi konumlarıyla ifade etmeyi tercih etmişlerdir.

“Siyasal katılım hakkınızı istediğiniz gibi kullanabiliyor musunuz?” sorusuna kesinlikle *“hayır”* şeklinde verilen yanıtlar değerlendirildiğinde görüşülenlerin siyasal katılım hakkını diledikleri gibi kullanmalarının önündeki engeller; *“örgüt işleyişi, okullarda siyasal katılıma olumsuz bir bakış açısının varlığı ile dinlenme, takip edilme paranoyasının etkisi”* şeklinde ortaya çıkmaktadır.

Görüşülenlerden **G9. (AKP, Yaş: 22, C:K):** “Kullanamıyoruz. Bunu açık konuşayım çünkü genel merkezle burası çok farklı ben de genel merkezde olsam her türlü olanağı her şekilde konuşurum ya da istediğimi yaptırabilirim ama burada öyle değil.” cevabıyla siyasal katılım hakkını kullanma konusunda yaşadığı zorluğun sebebinin örgüt içi kurumsal yapılanma olduğunu ifade etmek istemiştir. Görüşülenin siyasal katılım faaliyeti gösterdiği il-ilçe örgütlenmelerinin hiyerarşik düzeni, görev ve sorumluluk alanı ve faaliyet biçimleri şüphesiz genel merkezden farklıdır. Ayrıca sözü edilen bu faaliyet ve yapılanmalar genel merkez tarafından belirlenmekte ve kontrol edilmektedir. Genel merkezin faaliyet ve sorumluluk alanı il-ilçe örgütlerine göre daha karmaşık yapıda olmasına rağmen inisiyatif alanı ve karar süreçlerindeki otoritesinin il-ilçe örgütlerinden daha geniş olduğu açıktır. Yukarıda aynı gençlik kollarından olan görüşülen **G6**’nın yanıtında da bu serbesti desteklenmektedir. Bu noktada görüşülenin kendisini görev alanı ve hiyerarşi açısından ve kendisini ifade etme özgürlüğü bakımından kısıtlanmış hissettiği söylenebilir.

Siyasal katılım haklarını istedikleri gibi kullanamadıkları konusunda fikir belirten diğer görüşülenlerin ortak bir gerekçeleri olduğu gözlemlenmiştir. Hali hazırda çoğunluğu üniversite öğrencisi olan ya da öğrenci olmayıp üniversitelerde siyasal katılımı ilgisi olan görüşülenler, üniversitelerde siyasal katılıma yönelik olumsuz bir bakış açısı olduğunu vurgulamışlardır:

G11. (CHP, Yaş:26, C:K): “Üniversitelerde her ne kadar yasalar değişmiş olsa da baktığımız zaman hâlâ genç arkadaşlarımızın fişlendiğini görüyoruz. Bir şeyi protesto etmek istediklerinde gözaltına alınıp hemen bir terör örgütüyle bağlantı kurulduğunu düşünüyoruz. Ben sadece dediğim gibi bugünkü hükümetle alakası olmadığını düşünüyorum bunun 12 Eylül sonrası olan bütün devlet anlayışla alakalı olduğunu düşünüyorum.”

G14. (CHP, Yaş: 28, C:E): “Türkiye genelinde siyasi katılımcılık üniversitelerden ortada zaten. Üniversitelerin artık siyaset konuşmaması sadece meslek yetiştiren kurumlar halinde çalışması bunun en büyük örneği. Daha dün bir sıkıntı yaşadık bir üniversitede bir topluluk kurmak istiyoruz örgütlenmek için, arkadaşlarımız kurduğumuz ilk topluluklardan olan bir üniversitemizden tepki alıyorlar hocalarından “siz CHP’liymişsiniz” diye. Gazetelerde bizim bir partimiz parti büyüğümüz gazeteye demec veriyor bu şekilde örgütleneceğiz diye bu toplulukların adını veriyor. Bir

üniversitemizde danışman hocamız tarafından çağırılıyor “bu topluluğu kapatacaksınız” diyor. Böyle bir ortamda yaşarken kimse siyasi katılımcılığın önü açılıyor diyemez. Genelde böyle bir durum var. Tutuklu öğrenciler bunun en büyük örneği. Herhangi bir fikri beyan eden aykırı olsun bir başka fikir olsun tutuklanıyor çeşitli nedenlerle. Gerçi iktidar onların düşüncelerinden dolayı değil katıldıkları eylemlerden dolayı tutuklandıklarını söylüyor ama bu da samimiyetsiz. Başbakan çıktı Erdal Eren için gözyaşı döktü ama bir arkadaşımızın evinde Erdal Eren’in fotoğrafı var diye gözaltına alınıyor.”

G12. (CHP, Yaş:27, C: K): ...Üniversitelere gittiğimizde bu bir siyasal katılım mıdır bilmiyorum ama yaşadığımız en büyük sorunlarda biri, rektörler bile çok ciddi sıkıntı yaşıyor bize bir baroda bir konuşmacı arıyorlar bizim bir partimizin adı gidiyor bu çok siyasi bir figür diyorlar onun alternatifi iktidar partisinden bir konuşmacının adı geçiyor onu kabul ediyorlar. Burası bir meslek kuruluşu, düşünün.

G2. (MHP, Yaş:22, C:K): “Okullarda şöyle bir sıkıntı yaşıyoruz lisede siyasi faaliyete katılmak yasak üniversitede üyelik ya da faaliyet açısından bir yasak olmamasına rağmen özellikle kendi üniversitemde (Bilkent) siyasi katılımın siyasi duruş sergilemenin lanetlenmesi gibi psikolojik bir dayatma var. Bu başka üniversitelerde de böyledir belki bilmiyorum. Yani öğrencinin siyasi bir söylemde bulunması ya da fikrinin olması sanki yanlış yaptığının göstergesiymiş gibi algılanıyor. Benim kendi üniversitem özelinde, darbeden sonra kurulmuş bir üniversite dolayısıyla gençliğin siyasi faaliyetlerde bulunmasının ideolojik birikim geliştirmenin tehdit olarak algılandığı sanki gençliğin kendisini öldürmek ya da bir başkasını öldürmek zemininde konuşlanmaya sebep olduğu gibi bir algı üzerine inşa edilmiş daha çok “akademik başarılarını pompalayalım çok iyi İngilizce öğrensinler İngilizce eğitim alsınlar ve sistemin içine entegre olsunlar hoca olarak çalışan olarak” vs. Bu aslında psikolojik bir baskı olarak nitelendirilebilir. Örneğin derste düşük not almanın dersle okulla ilgisiz olunması gibi hem hocaların hem de onların yansıtmasıyla ailenin üzerinde kötü bir intiba uyandırması, bu da çoğu arkadaşımızda zaten siyasi katılımını gerçekleştirmekten uzak durmak gibi bir neticeye varıyor. Hele şu aralar herkeste “dinleniyor muyuz acaba, takip mi ediyoruz?” gibi paranoya oluşmuşken özellikle kalabalık ortamlarda evlerde telefon üzerinde arkadaşlarımızın hiçbir şekilde bu tip ifadelerde bulunmak istemediğini gözlemliyorum.”

Boyras (2009), yukarıda alıntılanan ifadeyi destekler nitelikte bir dönem çıkarımı yapar. 1960-1980 arası ileri düzeyde siyasallaşmış ve mobilize olmuş gençliğin merkezi olan üniversitelerin, düşünce yerine piyasa talepleri doğrultusunda kalifiye eleman yetiştiren ve gün geçtikçe ticarileşen kurumlar haline geldiğini öne sürer. Ona göre, yükseköğrenim süreci, 1980 sonrası dönüşümün bir sonucu olarak, geleceğe-iş yaşamına yönelik altyapının kurulduğu bir geçiş ve gerekli niteliklerin kazanılması dönemi olarak betimlenmektedir (Boyras, 2009: 118-119).

G3. (MHP, Yaş:25, C:E): *“Okula ilk gittiğim günden başlayarak siyasi katılıma engel koyma gerek okul idaresi gerek okuldaki diğer siyasi katılımcılar tarafından –PKK’nın uzantılarının olduğu bir üniversite. Bu anlamda çok ciddi sıkıntıların olduğu bir yer açıkçası en başından başlayayım ben bu üniversiteyi bilinçli bir şekilde tercih ettim. Bu durumdan hep haberdardım ve üzerimde şu yükü hissettim; aldığım eğitim ve bilinç bana şunu düşündürdü: “Ben Ankara Üniversitesi’ne gidip orada inandığım değerlere hizmet etmeliyim ve bunun için Gazi Üniversitesi’nin bana ihtiyacı yok.” İlk girdiğim günden itibaren çok ciddi fiziki tehditler öğrenciler tarafından farklı söylemler (PKK, TKP, ÖDP, EMEP, Yurtsever Gençlik (BDP ile TKP) ciddi siyasi oluşumların hatta örgütsel yani anarşist oluşumların var olduğu bir üniversite. Anarşizm yanlısı bir grubun ilk geldiğim zamanlar hâkim olduğu bir üniversiteydi. İlk anlamda bu bizi şaşırttı. Zaman zaman hocalardan gelen uyarılar, şu an siyasi katılımlarım dolayısıyla yaklaşık bir çuvala yakın soruşturmaya uğradım. En son geçen sene yaşanan olaylar oldu ama biraz biz orda bu sıkıntıları şu şekilde aşmaya çalıştık. Burası Türkiye ve Türk çocukları da burada okuyor. Türk çocuklarının Türk bayrağı altında eğitim görme hakkını kimse engelleyemez. Buna inandığımız için hiçbir zaman mücadelemizden taviz vermedik inandığımız değerler bizi taviz vermemeye itti. Bir defa DTCF’de bayrak indirme meselesi yaşandı ondan dolayı çok ciddi sıkıntılar yaşadık. Okulda bazı önemli günlerde yaptığımız faaliyetler oldu onlar sürekli baltalandı. 3 Mayıs Türkçüler Günü 4 Nisan, Hocalının yıl dönümü, kutlu doğum haftası... Kutlu doğumda bütün okula gül dağıttık bu çok olumlu karşılanan bir şeydi. Bu anlamda Türkiye’de bugün siyasi konjonktürde çok güçlü olan mevcut partilerin yapılanmaları da var ancak o yapılanmalar biraz daha kendi kendilerini pasifize etmiş durumdalar öyle olmayı seviyorlar. Biz tepkileri olan bir camia olduğumuz için duruşu olan tavrı olan belli meselelere karşı tavır gösterebilen insanlarız bu sebeple siyasi katılımlarımız bizi okul çağlarında ciddi anlamda engellenmeye çalışıldı. AKP CHP*

Cemaat hiçbir şekilde okulda bu katılımları engellenmeye çalışılmaz pasiftirler onlar yokturlar aslında. Bireysel olarak görünürler o anlamda biz bu arkadaşlarla da belli bir mücadele içinde olduğumuzu düşünüyoruz çünkü hem katılımcı olduğunu iddia edip hem de işine gelince bireysel yaşamak omurgasızlık gibi geliyor. O ruh olmadığı için şu var o fikriyatta birçok hocamız 4-5 dekan gördüm birçoğu ciddi sıkıntı çıkaran hocalar oldu. Bugünkü mevcut dekan belli bir siyasi görüşte hükümete yakın önceki çok ciddi bir anarşistti sürekli biz ülkücüler ve Türk milliyetçileri olarak siyasi katılımlarımızı çok ciddi fedakârlıklar ederek yapabiliyoruz.”

Görüşülenlerin bu yanıtlarında üniversitelerde siyasal katılım faaliyetleri önünde yasal bir engel olmamasına rağmen öğrencilerin siyasetten uzak durması amacıyla faaliyetlerinin engellenmesi, öğrenci topluluklarının kapatılması, öğrenciler üzerinde baskı kurularak sindirilmesi, öğrencilerin fişleme, deşifre etme gibi yöntemlerle bezdirilmesi ve öğrenciler üzerinde takip edilme paranoyası oluşturulduğu iddia edilmiştir. Yasal düzlemde siyasal katılım hakkı toplumun her kesiminde ve kurumunda olduğu gibi üniversitelerde de kabul edilmesi gereken bir haktır. Öğrencilerin legal siyasal katılım faaliyetlerini engelleyen bir yasal düzenleme bulunmamaktadır. Bu noktada görüşülenlerin iddia ettiği baskıcı tutumlar siyasi mobbing olarak yorumlanabilir.

Siyasal katılım hakkı konusunda olumsuz algılamalara sahip görüşülenlerin yanıtları bir bütün olarak değerlendirildiğinde görülmektedir ki, gerek örgüt içi görev ve sorumluluk alanındaki sınırlılıklar gerekse görüşülenlerin iç içe kurumlar olduğu üniversitelerde siyasal katılıma yönelik olumsuz tutumlar ve engellemeler hem bireysel hem de örgütsel olarak görüşülenlerin siyasal katılım haklarını istedikleri ölçüde kullanamamalarına yol açmaktadır.

Görüşülenlere yöneltilen söz konusu soruya verilen birtakım yanıtlar iki uçlu olarak yorumlanabilir. Şöyle ki bazı görüşülenler siyasal katılım haklarını bazı durumlarda kullanabildiklerini bazı durumlarda da kullanamadıklarını ifade etmişlerdir. Bu ikili duruma gerekçe olarak *örgüt içi hiyerarşi, ülkenin konjonktürel yapısı ve bağlı bulunan örgütün siyasi arenadaki durumu* gibi değişkenler gösterilebilir:

G8. (AKP, Yaş:22, C:E): *“Örgüt içinde kullanamıyoruz ama Türkiye genelinde çok ciddi kullanıyoruz. Örgüt içinde kullanamazsınız çünkü AKP diğer siyasi partilerden farklı değildir her siyasi parti kendi içinde baasçılarını doğurur. Her*

statüko kendi statükolarını üretir. Biz statükoya karşıyız derken statükolar oluşur ve statükolar tabi ki bize döner. Dönüyor da. Tek başlı olan yerde kulis, demokrasi daha zor olur. Biz de tek başlıyız. Bizim gençlik kolları genel başkanımız bu durumdan-görüşme yaptığımızdan- haberdar değil haberdar olursa sıkıntı olur bizim için. Genel başkanımı seveyim ya da sevmeyeyim ondan habersiz hareket etmem genelde, bu benim karakterime de uygun değil. Aslında muhafazakâr olan her siyasi kesimde bu var.”

G12. (CHP, Yaş:27, C: K): *“Örgütten başlayalım, biz hep demokrasiden dem vuruyoruz. İlk başta dedik ki kendi içimizde demokrasi yaratalım bizim eski genel başkanımızdır (Baykal) saygımız sonsuzdur onun döneminde birazcık daha azdı parti çalışmalarına katkımız kendimizi bir şekilde ifade edebilmemiz. Daha az noktadaydı ama genel başkanımızın gelmesi (Kılıçdaroğlu) yaptığımız tüzük değişikliği bizim siyasal katılımımızı biraz daha arttırdı. CHP’nin en genç parti meclisi üyeleri biziz bu bir ilkti daha önce 40 yaşın altında kimse girmemişti. Parti içine katılımımız biraz daha arttı gençlere eski dönemlerde çok ciddi önem verilmezdi önem verildi. (...) Parlamento ayağında siyasal katılımı gerçekleştirebiliyor muyuz hayır. Bazı soru önermeleri alt komisyona bile gelmeden reddediliyor. Genel kurula gelsin komisyona girmeden sıra var diyorlar mesela Haziran ayında verdiğimiz bir kanun teklifi vardı bekliyoruz ki genel kurula gelecek. İktidar partisinin yaptığı bir şey diye düşünüyorum çünkü aynı sıkıntıyı meclisteki diğer partiler de yaşıyordur. Çok ciddi sorunlar yaşıyoruz biz mesela milletvekillerimizin verdiği soru önermelerine o kadar ilginç ve aşağılayıcı cevaplar geliyor ki meclis başkanlığı tarafından sanki “lanet olsun bunu niye verdiniz?” der gibi. (...) Sonra üniversitelere gittiğimizde bu bir siyasal katılım mıdır bilmiyorum ama yaşadığımız en büyük sorunlarda biri rektörler bile çok ciddi sıkıntı yaşıyor bize bir baroda bir konuşmacı arıyorlar bizim bir partimizin adı gidiyor bu çok siyasi bir figür diyorlar onun alternatifi iktidar partisinden bir konuşmacının adı geçiyor onu kabul ediyorlar. Burası bir meslek kuruluşu, düşünün. Aynı şeyleri TV programlarında yaşıyoruz. Toplumun her noktasında biz kendimizi ifade edemiyoruz ama bunun sebebi tamamen iktidar partisinin bize karşı yaptığı engellemeler. Bizim milletvekilimiz konuşurken Meclis TV kapanıveriyor. Onlar konuşurken yayına geçiyor biz de bunu kabul etmiyoruz. Biz bir şey yaptığımızda mesela kürsü işgali yaptık saatlerce milletvekillerimizin yüzüne zoom yapa yapa gösterdiler. Bir yere gittiğimizde mesela bu hep onların başına geliyor ama kolektifler yumurta atıyor ya da öğrenciler*

yuhalıyor ama bunun temel sebebi onlar. Neden bizim vekillerimiz gittiğinde aynı şey başına gelmiyor? Bize yaptıklarını bir şekilde insanlar hıncını çıkartmaya çalışıyor.”

G13. (CHP, Yaş:22, C: E): *“Siyasal katılımı hakkımızı nispeten daha iyi kullanabiliyoruz diyebilirim. Eskiye göre, açık söyleyeyim mevcut genel başkanından öncekine göre. Daha doğrusu şöyle ifade edeyim, değişen tüzükten önce desem daha doğru bir ifade olur. Yeni tüzüğe göre kadın kollarının %33 gençlik kollarının %10 kotası var. Bazen bu birleştirilebiliyor, hem genç hem kadın oluyor biz daha mutlu oluyoruz bundan. Biz katılım hakkımızı kullanabiliyor muyuz? Bence Türkiye’de çok klişe bir laf söylemek istemiyorum aslında ama çok doğru da bir laf: 1980 darbesi gerçekten Türkiye gençliği üzerinde çok klişeleşmiş bir deyim- silindir gibi geçti.”*

G14. (CHP, Yaş: 28, C:E): *“Türkiye’de tabi ki kullanamıyorsunuz. Partide o yönde bir sıkıntı yok ama şu var CHP’de normal bir örgüt var yan kollar var biz bir yan koluz bunun gerektirdiği ölçüde hareket etmemiz gerekiyor. Ana kademenin işleyişine çok giremeyiz. Daha farklı bir çalışma yöntemimiz var daha genç, daha aykırı da olabilir mesela o nedenle ana kademenin görev alanına girmememiz gerekiyor. O sınırları da korumaya çalışıyoruz hem biz hem de ana kademe. Bizim misyonumuz daha farklı. Onlarla aynı şekilde değil. Öyle bir örgütlenmemiz var. (...) Siyasal katılım özgürlüğü Türkiye genelinde yok. CHP’de 2010’dan sonra Kemal Kılıçdaroğlu genel başkan olduğu tarihten sonra gençlerin katılımı ön plana çıktı. En son kota uygulaması var bu 30 yaş altı için bir de 30-40 yaş arası siyasetçilerin sayısı da arttı parti meclisinde. Muhalefet partisi olmamızın dezavantajları var iktidar elinizde değilse maalesef toplumsal bir gerçek var güç neredeyse toplum oraya doğru kayar. Sizin de karşınızda da çok büyük bir güç var sermaye gücü var maddi manevi güçleri var farklı şeyler etrafında da birleşebiliyorlar bizim daha çok örgütlenmeye ihtiyacımız var siyasi katılımın önünü daha çok açmamız gerekiyor. Parti olarak da bunun farkındayız bu nedenle de gençlerin önü daha çok açılıyor.”*

Siyasal katılım hakkının örgütte ve ülke genelinde istenildiği gibi kullanıp kullanılmadığını açıklayan bu yanıtlarda, görüşülenlerden **G8**’in bu hakkı örgüt içinde istenildiği gibi kullanamayıp ülke genelinde rahatlıkla kullandığını ifade ettiği görülmektedir. Diğer görüşülenler ise bu ifadenin tam tersi bir durum söz konusudur. Onlar da örgüt içinde bu hakkın rahat bir biçimde kullandıklarını söyleyerek bunun sebebinin parti içi uygulamalardan biri olan tüzük değişikliği olduğunu belirtmişlerdir.

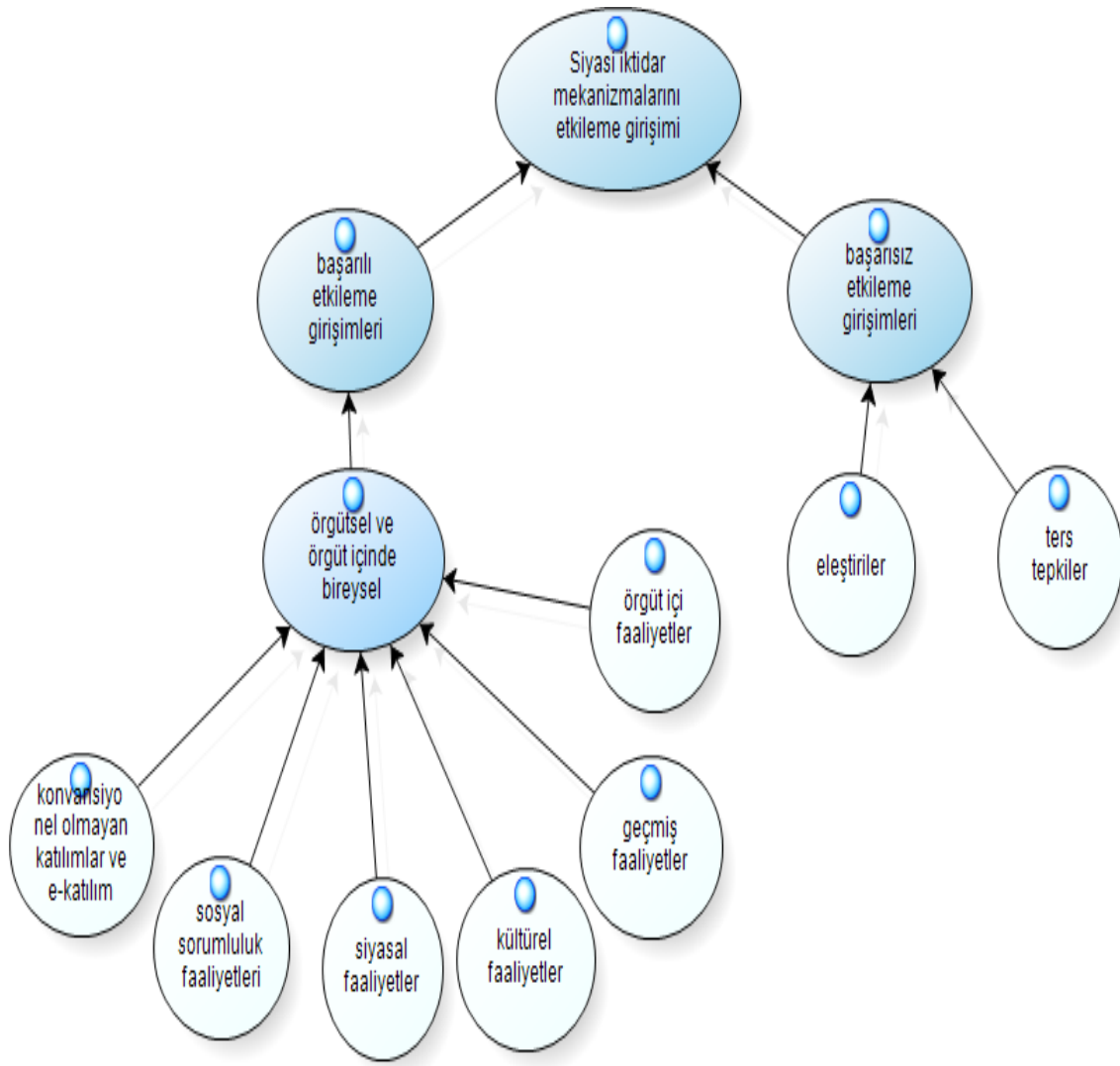
Ülke genelinde bu hakkı istedikleri gibi kullanamadıklarını ise hem toplumsal düzlemde üniversitelerde, hem de parlamenter düzlemde yaşadıkları engellemeler çerçevesinde ortaya koymuşlardır. Ayrıca medyanın bu konuda kendileri üzerindeki baskılarına ve olumsuz tavırlarına değinmişlerdir. Görüşülenlerin bu yanıtlarında örgüte dair bir farklılaşma söz konusudur. Şöyle ki, iktidar partisinin bir üyesi olan görüşülen bu durum sebebiyle ülke genelinde siyasal katılım hakkı konusunda daha rahat olduğunu belirtirken üyesi olduğu siyasi örgütlenmenin merkeziyetçi yapısına atfen siyasal katılım faaliyetlerinde inisiyatif alanının istediği ölçülerde geniş olmadığını altını çizmiştir. Kurumsal olarak “tek başlı” bir örgütlenmeden söz edilmesinden, kurum içi statükonun kendilerinin siyasal katılımının sınırlarını belirlediği sonucu çıkarılmıştır. Bu konuda hem olumlu hem de olumsuz algılamalara sahip diğer görüşülenler ise parti içindeki özgür katılımlarını yeni döneme atfetmişlerdir. Bir önceki dönemde bu dönem kadar rahat olmadıklarını ifade ederek bu değişime sebep, partide gençlerin daha fazla yer almasını sağlayan tüzük değişikliğini göstermişlerdir. Fakat onlar da muhalefet partisi olduklarından ötürü ülke genelinde siyasal katılım konusunda istedikleri ölçüde özgür olamadıklarını iddia etmişlerdir. Örgüt düzeyinde farklılaşmanın yanı sıra ülke düzeyinde bir farklılaşma da söz konusudur ve bunun sebebi olarak iktidar-muhalefet ayrımını işaret eden yorumlar tespit edilmiştir.

Çalışmaya katılan gençlerin siyasal katılım haklarını diledikleri gibi kullanıp kullanamadıklarını öğrenme amaçlı yöneltilen bu soruda görüşülenlerden alınan yanıtların verdiği genel izlenim, aslında siyasal katılım hakkının özgürce kullanılması hususunda bir tatminsizlik yaşandığı yönündedir. Her ne kadar görüşülenlerin siyasal katılım hakkı konusunda olumlu izlenimleri olsa da bu konuda inisiyatif alanlarının istedikleri kapsamda olmadığını düşünen görüşülenlerin fikirlerinin daha yoğun olduğunu söylemek mümkündür.

Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı’nın (UNDP) gençlik üzerine olan 2008 Türkiye Ulusal İnsani Gelişme Raporu’nun katılıma ayrılmış olan beşinci bölümünde, Türkiye’de gençlerin ülkenin sosyal ve siyasi yaşamına çok sınırlı düzeyde katılabildiği belirtilmektedir. Bu durumun en başta gelen nedenleri arasında ekonomik, davranışsal, kültürel ve ayrıca siyasi faktörler sayılırken, siyasal katılım karar alma süreçlerine katılım olarak tanımlanır (UNDP, 2008: 75-77).

3.4. Gençlerin Siyasi İktidar Mekanizmalarını Etkileme Girişimleri

Siyasal katılım kavramı daha önce de belirtildiği gibi sadece siyasal karar alma mekanizmalarında veya iktidar sahipliği amacıyla bir faaliyet göstermek değil, kamusal alanda bir birey olarak her türlü sosyal, siyasal, kültürel, toplumsal konuda yani kamuya ilişkin herhangi bir konuda fikir beyanı ve vatandaşlık hakları çerçevesinde hak talebi şeklinde bir davranış biçimi olarak da kabul edilebilir. Bu maksatla görüşülenlerin bugüne dek “devletin herhangi bir uygulamasına bu hakkı kullanarak etki edip etmedikleri” merak edilmiştir. Soruya verilen yanıtlar, kategorize edildiğinde aşağıdaki model ortaya çıkmıştır:

Şekil 6: Gençlerin siyasi iktidarı etkileme girişimlerine ilişkin model

Gençlerin siyasi iktidarı etkileme çabalarına yönelik yanıtları “başarılı” ve “başarısız” olarak iki temel gruba ayrılabilir. Devletin her hangi bir uygulamasına etki

edebilme konusunda başarılı olduklarını ifade eden görüşülenler, bu etkiyi genel olarak “örgütsel ve örgüt içinde bireysel” bağlamda ele almışlardır.

a) Başarılı Etkileme Girişimleri

Görüşülenlerin devletin kararları üzerindeki örgütsel etkilerini ifade eden yanıtları aşağıda yer almaktadır:

G1. (MHP, Yaş: 23, C: E): *“Ülkücüler çoğu zaman Türkiye’de paranoya olarak görülürdü. Ülkücü hareketin tarihinde bu böyle 70’li yıllar “Türkiye’ye komünizm geliyor Sovyet İhtilali olacak” dendiği zaman pek çok insan ülkücüleri paranoyaklıkla suçladı ama öyle bir dönem olmuş ki o yıllar içinde üniversitelere Türkiye’nin kalbi beyni olan üniversiteler işgal altına alınmış durumda. Bilinçsiz, gafletten ihanet düzeyine gelen bir kitle tarafından üniversiteler işgal edilip silahlarla şiddetle istibdatla kendileri dışında hiçbir düşüncüyü kabul etmeyen ve Sovyet İhtilali’ne Türkiye’yi Afganistanlaştırmaya zemin hazırlayan bir anlayış doğunca ülkücülerin haklılığı anlaşıldı. Ülkücülerin o dönem verdiği mücadelenin bugün ne ifade ettiğini daha rahat anlıyoruz bunun dışında “Kıbrıs’a dikkat edin” dedi ülkücüler, “burada Türk varlığı silinecek buradaki Türklere zulüm yapılıyor” diye haykırdığı zaman “Kıbrıs duruyor bir şey olmuyor” dediler sonunda süreç yine ülkücülerin haklılığını gösterdi. 2000’ li yıllarda Kerkük diye kıvrandı ülkücüler, Türkiye çapında mitingler düzenlendi “burada Türkmen varlığına istibdat var buraya dikkat” diye yaza yaza söyleye söyleye boğazı yırtıldı yine aynı muameleyle karşılaştık. Ta ki tapu binaları yıkıldı ta ki orda insanlar öldü şehitlerimiz başladı o zaman ancak ülkücülerin haklılığı çıktı PKK terörü konusunda da aynı şeyi söylemek mümkün. Başbuğ yıllar önce yaptığı bir röportajda bu Barzani’ye güven olmaz diyor o dönem Barzani’yle Talabani’yle ülke arasında bir yakınlaşma var bunlar sürekli söylem değiştirecek ve samimi olmayan insanlar bunlara güvenmeyin diyor bunlara güvendiğimizde neler olduğu ortaya çıktı. Ülkücüler devlet terbiyesini algısını şuurunu aynı zamanda millet olma bilincini algısını çok çalıştığı bildiği için bazı konuları sezgisel kabiliyetlerle yakalıyor bazı konuların öngörüsünü doğru tespitlerle yakalıyor ama bazı noktalarda toplum ülkücüleri dinlemiyor. Türkiye’nin Afganistanlaşma sürecinden bahsettik bu süreç durduruldu, Kıbrıs meselesi keza, “ya taksim ya ölüm” sloganları vardı bu ülkücülerin yapılanmasıyla gerçekleşmişti. Türk dünyasının bağımsızlığa kavuşmasında çok etkili olundu. En son bahsettiğim sözde demokratik açılımın durdurulmasında çok etkili*

olundu. İlk başta teşkilatlı olarak müdahale ettiğimize inandığım son dönemde demokratik açılım aslında bizim PKK açılımı olarak gördüğümüz o süreci kesinlikle MHP'nin, Ülkü Ocaklarının sağduyusu öngörüsüyle aştığımız düşünüyorum en son gözlemlediğime inanıyorum. O dönemde genel başkanımız 2010 Oslo görüşmelerini açığa vurmuştu başbakan da bu görüşmelerin yapıldığı ispatlandığı takdirde kendisini şerefsiz olarak niteleyecekti. Bu görüşmeler 2012 de açığa çıktığında başbakanın tutumu tavrı bambaşka bir hale dönüştü ve bu demokratik açılım sürecinde genel başkanımızın kararlı dik tutumu, ülkücü hareketin ortak kararlılığı ve tutumu demokratik açılım sürecinin önüne bir ket vurdu. (Demokratik açılım demek istemiyorum ama öyle adlandırdılar bir kere)”

G11. (CHP, Yaş:26, C:K): “1 Mart tezkeresine bu insanların tepkileri siyasi partilerimizin tepkileri ortaya koydu.”

G2. (MHP, Yaş:22, C:K): “Ülkü Ocakları genelinde bakarsak biz eğitim ve kültür vakfıyız bu minvalde politika yapıyoruz. Aynı zamanda üzerinde fikir ürettiğimiz siyasi meseleler de var örneğin Suriye meselesi şu an çok gündemde bu konuyla alakalı fikirlerimizi hem yazılarımız çıkardığımız dergiler yoluyla hem de legal faaliyetler mitingler yoluyla toplum nezdinde hükümetle devletle paylaştığımız faaliyetler. Yapıldığı anda dikkate alınmıyormuş gibi lanse edilirken ben devlet politikalarına yansıdığını düşünüyorum geçmişte de birtakım örneklerini gördük siyasi zümre elitler toplumu başka bir yöne çekmeye çalışırken ülkücülerin bu konuda özellikle Ülkü Ocaklarının reaksiyon hatta aksiyon gösterdiğini bunu uzun vadede devleti bu yöne gitmekten alıkoyduğunu bulunduğu çizgide yürümeye devam ettiğini sağladığını görüyoruz. Yine bugün pek çok meselede biz zaten tek bir meselede fikir beyan eden bir örgüt değiliz eğitim, kültür bizim için güncel meseleler ben zaten sosyal ve kültürel faaliyetlerle ilgileniyorum. Siyasi fikirleri yüzünden görmezden gelinen yazarlar hakkında çalışmalar yapıyoruz. Görmezden gelinen edebiyatı, sanatı parlatmaya olması gerektiği yere koymaya çalışıyoruz. (...) Şu an aklıma gelen Irak Savaşı'nda Amerika'nın Irak'a müdahalesinde Mart 2003 tarihli bir tezkere meselesi vardı bu tezkerenin meclisten geçmemesi konusunda çalışmalarımız oldu ve bunun sonuç verdiğini gördük. Kıbrıs, Azerbaycan ve Karabağ Kürt açılımı... Kürt açılımını toplumun temelini dinamitleme gibi gördüğümüz atılımları hükümetin terk ettiğini ve milliyetçi muhafazakâr çizgiye kaydığını gördük. Bu örnekler “ülkücüler doğru

söylüyor biz onların söylediğini yapalım” şeklinde yansımamış olabilir uzun bir sürece yayılarak ve adımız zikredilmeden yapıldığını gördük.”

G3. (MHP, Yaş:25, C:E): *“Üniversiteden örnek vereceğim. Çok ciddi olaylar yaşanıyor zaman zaman ölüme yakın olaylar. Burada emniyet güçlerini ya da polisi durdurduğumuz, görmedikleri hataları onlara gösterdiğimiz oldu. O anlamda zaman zaman bunu yaşadık. Üniversitede liderlik yaptığım dönemlerde kendi üniversitemde bunu yaşadığımı ifade edebilirim. Polis müdahalesinde veya yaşanan soruşturmalar dekanlığın resmi anlamda gösterdiği tavır gibi meselelerde bunları değiştirdiğimiz etkilediğimiz durumlar oldu.”*

G2. (MHP, Yaş:22, C:K): *“...Aynı şekilde lisedeyken Türk dil bilincinin geliştirilmesi için TDK genel merkezinde bir araya geldik oradaki daire başkanlarıyla onların afiş çalışmalarını okulumuzda ilçemizde yayınladık.”*

G1. (MHP, Yaş: 23, C: E): *“Bireysel katılım konusunda dil meselesini biz çok önemseriz. Türkçe’yi doğru güzel kullanmak, milletimizin en önemli değerinin dil olduğunu söyleriz devamlı bu anlamda çalışmalar yaparız etrafımda lise çağlarında çok insanın Türkçe dışında bir dil kullanmasını millet varlığımıza bir tehdit olarak görüp kendi özverimle kendi çabamla durdurabildiğime inanıyorum. İlk başta bireysel mücadeleyle oldu daha sonra çok enteresan bir yapıya ulaştık bir iki arkadaş imza topladık belediye başkanına götürdük. Yabancı isim taşıyan işyerlerine ruhsat verilmesin diye, kameraları basını çağırdık, köşe yazılarına konu olduk, (Elazığ’da) o dönem Sadık Kemal Tuğal gelmişti o bizi sahiplendi dönemin o zaman belediye yetkilisine bizi götürdü. Onun dışında çevre konusunda çok duyarlı olmaya çalışırım çevre temizliğinin Türk milliyetçileri için gerekli bir hassasiyet olduğunu düşünüyorum çok basit belki ama kendi önemimi sağlarım daha sonra etrafımda duyarlılık oluşturmaya çalışırım ufak uyarılarla. Devamlı mail atarım katkısı olmayacaksa bile, ifade etmeye çalışırım doğru gördüğümü takdir etmeye tebrik etmeye çalışırım. Farklı camiadan olsa bile Türk milleti yararına olacak.”*

G2. (MHP, Yaş:22, C:K): *“Sosyal sorumluluk projeleri içinde bulunduk kanserli çocukların yararına faaliyetler yaptık Gazi Hastanesi Onkoloji biriminde yatan hastalara moral gecesi organize etmiştik bunlar sosyal sorumluluk olarak kabul edebiliriz.”*

G6. (AKP, Yaş:22, C:E): *“Fikirselsel anlamda kendi açımdan şu an çok büyük bir değışiklik yaptığımı düşünmüyorum. Geleceğe katkı sağladığım için onun gözlemlenmesi zor olduğu için şu an çok bir şey değıştirdiğimi düşünmüyorum ama örnek vereyim; illere gittik bir eve giriyoruz evde ailenin buzdolabı yok mesela bunun karşılanması noktasında milletvekilimiz kendi cebinden çıkarıp buzdolabını temin ediyor. Mesela valilikten yoksulluk maaşı bağlanması noktasında ricada bulunuyoruz. Onlar gereken bilgileri veriyorlar. Evraklar işleme konuyor. Bu noktada benim için çok büyük bir sorun olmayan şey aile için sorun oluyor ve onu çözüme kavuşturuyoruz. Mesela çocuğun eğitim masraflarının karşılanması burs sağlanması konusunda kolaylık sağlayabiliyoruz. İldeki arkadaşlarımızın aktifliği, belediye parti belediyesi ise belediye yardımlarından yararlanma noktasında sorun çözümlüyor rahatlıkla. Mesela ağaçlandırma sorunu varsa bir proje hazırlayıp iletiyoruz. Bunun en kolay yöntemi bakana ulaşıyorsa ona iletilir ulaşılamıyorsa bakan yardımcılara ulaşma noktasında aktif rol oynuyoruz.”*

G11. (CHP, Yaş:26, C:K): *“Bireysel olarak düşünüyorum kendi örgütüm adına söyleyeyim, bu örgütte daha fazla gencin yönetim kademelerine girebilmesi için gençlik ve kadın kontenjanlarının geliştirilebilmesi için bir etkim oldu. Örgütümün politikaları üzerinde etkim oldu ama ülkeyle alakalı bir etkim olabildi mi bilmiyorum.”*

G5. (MHP, Yaş:23, C:E): *“Anayasa çalışmalarını ülkü ocakları olarak hazırlayıp sunduk meclise. 6-7 aylık bir şey bu. Bir anayasa çalışması siyasi partiler bu yönde çalışıyor. Ülkü ocakları olarak yapı gereği biraz sıkıntılıydı ama böyle bir çalışmamız söz konusu oldu. Gerekli mercilere ulaştı. Dikkate alırlar, almazlar...”*

G13. (CHP, Yaş:22, C: E): *“Buraya ilk geldiğimde 2010 da ne gençlik kotası ne kadın kotası vardı. Ne gençlerin bu kadar söz sahibi olma hakkı vardı fakat bugün bu haklara kendim sahibim bu tüzüğü yazan kişilerle çok ciddi görüşmelerimiz oldu. Hatta bir tüzük önerisi verdim. Bu tüzüğün hazırlanmasında emeği geçen Ankara Baro Başkanı Prof. Dr. Metin Feyzioğlu ile baro başkanı olmadan önce tanıştıyordum. Ona tüzük önerisi verdim: “Partide gençler böyle yer almalı gençlik kolları genel başkanı Merkez Yönetim Kurulu’nun bir parçası olmalı” dedim ve bugün oldu. Hatta Metin hoca da “al istediğiniz oldu” diye espri yaptı.”*

Görüşülenlerin örgütsel ve örgüt içinde bireysel anlamda işlerlik kazanan bu siyasal katılım girişimleri “geçmiş faaliyetler, siyasal faaliyetler, kültürel faaliyetler,

sosyal sorumluluk projeleri ve örgüt içi faaliyetler” şeklinde gruplandırılan yanıtlardan oluşmuştur. Bu yanıtlara bakıldığında geçmişteki bazı siyasal olaylar karşısında bağlı bulundukları örgütün meclisteki varlığı açısından siyasal birtakım adımlar atıldığının ve bunlarda doğrudan ya da dolaylı etkileri bulunduğunun altı çizilmiştir. Örgüt kimliği ile gerçekleştirilen birtakım siyasal faaliyetlerin de amacına ulaştığı belirtilmiştir. Ayrıca yapılmış olan kültürel faaliyetlerin ve sosyal sorumluluk projelerinin çeşitli yollarla sonuca ulaştığı ve sosyal anlamda gerçekleştirilen yardımların ihtiyaç sahiplerine ulaştırıldığı ifade edilmiştir. Bunların yanı sıra örgüt içindeki birtakım olumlu değişiklikler ve yenilikler karşısında çaba gösterildiğinden bahsedilmiştir. Kısacası örgütle birlikte ve örgütlü olarak gerçekleştirilen birtakım siyasi etkileme faaliyetlerinin doğrudan ya da dolaylı olarak başarıya ulaştığı iddia edilmiştir.

Sosyal ve siyasal anlamda pek çok talebin devlet kademelerine iletilmesi ve sonuçlanması konusunda sözü edilen bu örgütsel siyasal katılım çabalarının yanı sıra görüşülenler, birtakım *“bireysel”* faaliyetlerle de böyle bir hareket içinde olduklarını belirtmişlerdir:

G11. (CHP, Yaş:26, C:K): *“İmza kampanyaları, 4+4+4 ile ilgili olsun bunların sonuca ulaşp ulaşmadığı ile ilgili size cevap veremem ama günlük bazda bunlar müthiş derecede oldu bizde. Bu hak aktif bir şekilde kullanılıyor.”*

G2. (MHP, Yaş:22, C:K): *“Görevlerimiz dolayısıyla mümkün olduğunca siyaseti anlık değişen gündemi yakından takip ediyoruz twitter, internet, köşe yazıları TV üzerinden olabilir. Köşe yazarlarıyla çok mailleşmelerim oldu Ahmet Takan’la referandum döneminde mailleştik.”*

G10. (AKP, Yaş:22, C:E): *“BİMER’i de çok kullanırım.”*

G9. (AKP, Yaş: 22, C:K): *“Birey olarak partide olmasam da BİMER’i kullanırım.”*

G10. (AKP, Yaş:22, C:E): *“Belediyede işlerimi yaptım AKP’ye katılmadan önce. Çöpler alınmıyordu. TEDAŞ belediyenin elektriğini mi kesmiş borcu mu varmış belediye inat etmişti. Aradım söyledim. Önce bir şey olmadı iki gün sonra tekrar arayıp “başbakanlığa mı şikâyet edeyim?” dedim sorun çözüldü.”*

G14. (CHP, Yaş: 28, C:E): *“İstanbul’da ulaşım zammı. Belki bizim etkimiz olmuştur olmamıştır ama geri aldı Topbaş ulaşım zammını. Otopark ücretlerini iptal ettirdim ama Gökçek hala para alıyor o ayrı konu.”*

G5. (MHP, Yaş:23, C:E): *“Trafikte çok kişinin polis gelmeden anlaşmalarını sağladım.”*

G8. (AKP, Yaş:22, C:E): *“Çok oldu. Rektörle kavga ettim. Konsey başkanı olarak. Ödenek çıkarmadı. Senato toplantısında tartışma çıktı terk etmek durumunda kaldım. Okuldaki dört kantini boykot ettirdim kantinler iflas etti kira ödeyemedi sıkıştırdım. Pes etmedi. Yapacak fazla bir şey kalmadı, cumhurbaşkanının genel sekreterine arattım. Böyle bir siyasi gücüm olmasaydı sonuç alabilir miydim? Bu kadar net ve acele bir çözüm olmazdı. Hızlı olmazdı.”*

Şüphesiz ki bağlı bulundukları organizasyonun bir üyesi oldukları için kendilerini tamamen siyasi kimliklerinden, tüzel kişiliklerinden soyutlayamasalar da bu grupta değerlendirilen yanıtlar, genel anlamda “bireysel” etki edişler olarak yorumlanabilir. Özellikle “kamu hizmetleri” konusunda “Dilekçe, sosyal medya ve elektronik posta, BİMER, telefon” gibi araçlarla taleplerini ilettiklerini ifade eden görüşülenlerle birlikte *siyasal gücünü* kullandığını belirten bir görüşülenimiz de mevcuttur.

b) Başarısız Etkileme Girişimleri

Görüşülenlerden bu soruyla ilgili olumsuz yorumlar da gelmiştir. Yani çabaların sonuç vermediğini ifade eden görüşülenler olmuştur:

G15. (CHP, Yaş: 26, C:E): *“Protesto ettiğim rahatsız olduğum çok şey oldu ama devlet beni takip bunu değiştirmede.”*

G12. (CHP, Yaş:27, C:K): *“Aleyhimize gelişenler oldu. Etki edemedim ters yönde etkiledi oturduğum sokaktan otobüs geçmez, bir üst sokaktan geçer, o sokağa çıkabilmek için de bir yokuş çıkmamız gerekiyor. O kadar çok öğrenci var ki, öğrenciler okuldan çıkınca otobüs yarım saatte bir geliyor sıkıntı yaşıyorlar. Ben de duyarlı bir vatandaş olarak Büyükşehir Belediyesine gittim. Dilekçe yazdık imza da topladık. Ankara’nın en büyük sokaklarından biri dilekçe üzerine otobüsü iptal etti. Düşünüyorum mesela çok ciddi eylemler yaptık ama sonuç alamadık. Mesela UYAP sistemine geçelim dedik ulusal yargı ağı projesi. Elektronik imzayla işlem hem kâğıt*

hem zaman tasarrufu oluyor. Ağır aksak işliyor ama uygulanıyor ama ücretli. Biz de barolar birliğine bir dilekçe verdik dedik ki bu çok yüksek bir ücret çünkü her işlem başı 5 lira para alıyor bunu düşürün dedik. İşlem başı 10 liraya çıktı.”

G4 (MHP, Yaş: 24, C:E) : *“Keşke Amerika’da yaşamış olsaydım Amerika Türkiye olmuş olsaydı ben de bir birey olarak devlete bir şikâyetle bulunduğum zaman ya da bir dilekçe verdiğim zaman sonuç alabileceğimi bilseydim... Burada Amerika’yı övmüyorum tabii ki o ayrı mesele. Türkiye’de siyasal yapı dediğim gibi ülkeyi yönetmek nasıl daha iyi olur mantığı değil iktidarın gücünden yararlanmak olduğu için iktidar sahiplerinin düşüncesinin dışında bir düşünce önem arz etmiyor amaç Türkiye’yi daha iyi yönetmek olsa ben bir aksaklık görsem gidip o adama ifade etsem onun da aklına yatarsa değiştirir. Çünkü daha iyi yönetmek için oraya gelmiş karşısına giden insanı tehlike olarak görmüyor. O adam rahatsızlığını belirttiğinde başkan bunu çözüyor. Türkiye’de bu yok bu yüzden bunun için uğraşmanın mantığı yok. Ben bir aksaklık gördüğümde oraya dilekçe vermek yerine belediye başkanı olmayı düşünüyorum şu an.”*

En iyi ifadeyle “eylem var sonuç yok” şeklinde yansıtılabilecek bu görüşler, *eleştiri ve aleyhe gelişen ters tepki örnekleri* içermektedir. Siyasal katılım hakkı çerçevesinde gerçekleştirilen etkileme faaliyetlerinin sonuç bulamadığı bu örneklerde etkileme çabasının karşılık bulamamasının yanı sıra durumun daha da kötüye gittiğini ifade eden görüşler vardır. Ayrıca Türkiye’de bu konuda sistemin işlevsizliği eleştirilmiş, siyasi iktidara talip olma fikrinin bir araca dönüştüğü, ülke yönetiminde bireylerin daha iyi hayat standartlarına sahip olması gibi bir amaca hizmet etmediği şeklinde bir sonuca varılmıştır.

Bu soru hakkında en son yer verilen bu eleştirel görüşe bir başka görüşülenin sağlama niteliğindeki şu ifadesi de eklenebilir:

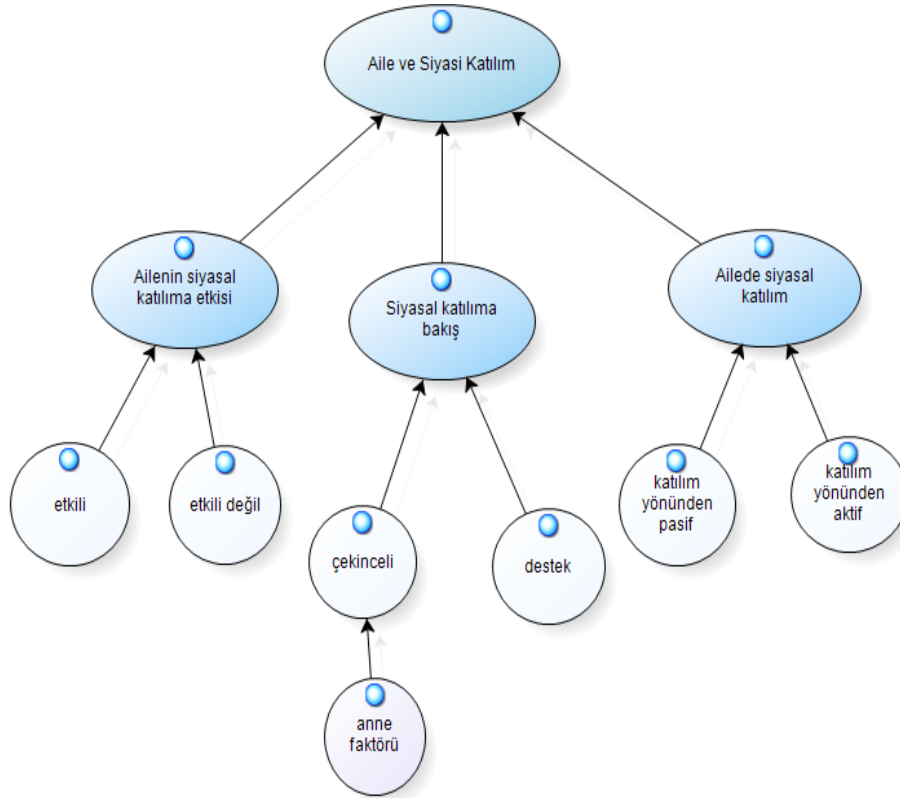
G9. (AKP, Yaş: 22, C:K): *“Zaten iktidar partisinde olduğumuz için yaptığımız her çalışma bir karşılık buluyor.”*

Görüşülenlerin bu soruya verdikleri yanıtlara genel olarak bakıldığında, örgütsel ve bireysel olarak çeşitli yasal yollar ve siyasal katılım hakkı çerçevesinde siyasal iktidar mekanizmasını etkileme girişimlerinde bulundukları, bu girişimlerin bazen doğrudan ve bazen dolaylı olarak sonuç verdiğini ancak sonuç alamadıkları durumlar da yaşandığını söylemek mümkündür.

Ayrıca bu soruya verilen yanıtlar bir kez daha göstermiştir ki gençler, sadece alışlageldik siyasal katılım biçimleri olan konvansiyonel katılım değil konvansiyonel olmayan katılım biçimlerini ve post-modern siyasal katılım biçimlerini de kullanmaktadır. Bu anlamda kendilerini siyasi düzlemde ifade edebilmek için sorunlara karşı farklı katılım yolları ile siyasi süreçle etkileşim içine girme çabaları olduğu söylenebilir.

3.5. Gençlerin Siyasal Katılımlarında Aile Faktörü

Siyasal sosyalizasyon sürecinin temelinde ailedeki mevcut siyasi kültürün etkili bir faktör oluşu çokça değinilen bir konudur. Bu maksatla görüşülenlere siyasal katılım konusunda aile etkisi hakkında yorumlamalar yapabilmek için, ailede siyasal katılımın ne boyutta olduğu ve ailelerinin gençlerin siyasal katılımına nasıl baktıkları sorulmuştur. Verilen yanıtları gösteren model aşağıda yer almaktadır:

Şekil 7: Gençlerin siyasal katılım faaliyetlerinde aile faktörü modeli

Bu konuda bildirilen görüşler ve yapılan yorumlar, verilen cevapları üç temel kategori şeklinde sınıflandırmaya olanak sağlamaktadır. Bu noktada verilen cevaplar “*ailede siyasal katılıma bakış, ailede siyasal katılım ve ailenin siyasal katılıma etkisi*” açılarından yorumlanabilir.

a) Ailede Siyasal Katılıma Bakış

Görüşülenlerin ailelerinin görüşülenlerin siyasal katılımına *bakış açısı* “*destek*” ve “*çekinceli*” olarak iki ayrı grupta nitelendirilebilir. Çekinceli yaklaşımda “*anne faktörü*” yadsınamaz bir etkiye sahiptir.

Gençlerin genel olarak aileleri tarafından desteklendikleri şu yanıtlardan çıkarılabilir:

G13. (CHP, Yaş:22, C: E): “*Ben ilk defa siyasete atıldığımda daha yaşım yetmiyordu bir partiye üye olmaya. Ankara’daydım annemi babamı aradım ve dedim ki ben şu siyasi partiye üye olmak istiyorum orada siyaset yapmak istiyorum. Babam olur oğlum dedi. Destek verdi fakat annem tabi daha duygusal...*”

G2. (MHP, Yaş:22, C:K): “*Ailelerimiz bizi muhafaza etme gayretinde- oğlum karışma kızım elleme nasıl olursa öyle devam etsin- şeklinde yaklaşıyor olsalardı belki bugün bizim de durumumuz farklı olurdu.*”

G3. (MHP, Yaş:25, C:E): “*Ailemin hemen hemen bütün fertleri Ülkü Ocaklarına bağlıydı. Ağabeyim başkan yardımcısıydı. Ailemin destek olması çok ciddi anlamda beni rahatlatan bir konu, sonuçta burada yaşadığımız şeyler özellikle üniversitede, zaman zaman kendi hayatımızla ilgili aksaklıklara ve fedakârlık yapmamıza yol açıyor. Bunu aileyle aynı paralelde götüremediğinizde sıkıntı oluyor kendinizden verim alamadığınızı hissediyorsunuz ben o verimi aldığım için kendimi çok rahat hissettim.*”

G5. (MHP, Yaş:23, C:E): “*Bulunduğum konumlardan dolayı ailenin itirazı konularını çoktan geçtim. Hiyerarşik yapıyı üniversitenin herhangi bir bölümünde de yapabilirdim. Organizma içinde yer alabilirdim. O zaman tepkilerle karşılaşabilirdim bilmiyorum. Lise zamanlarında bu konumum söz konusu değildi yine de tepki almıyordum. Ocaklara gidip geldiğimiz zaman yönetici insanların ailemle tanış olmasından da kaynaklanıyor.*”

G6. (AKP, Yaş:22, C:E): “*Ailem destek ama onlara zaman ayıramıyorum diye kızıyorlar. Ama içten içe dışarıda bunu söylediği zaman sevindiği belli oluyor.*”

G7. (AKP, Yaş: 24, C:E): “*Siyasi düşünceleri bizimle paralel destekliyor. Annem de aynı şekilde destekliyor. En azından değerlerimizle paralel bir organizasyon içinde olmamı destekliyorlar.*”

G12. (CHP, Yaş:27, C: K): *“İlk başta çok endişeleniyorlardı ama şunu biliyorum artık çok mutlular. Siyasetle uğraşmama başarı sağlamama bir şeyler yapma amacıyla sokaklarda olmamdan çok mutlular. Geçen hafta Tunceli’deydik o zaman çok endişelendiler.”*

Görüşülenlerin ailelerinin siyasal katılım konusunda çocuklarına destek vermeleri, her ne kadar endişelenseler de bir bakıma gurur duydukları mutlu oldukları bir durumdur. Her ailenin kendine has kuralları ve özellikleri olduğu düşünülmeyle beraber, ailelerin de ideolojik olarak çocuklarıyla uyum içinde oldukları, ailedeki sosyalizasyon sürecinde siyasi kültüre ilişkin belli kodların çocuklarına aktarıldığını söylemek mümkündür.

Görüşülenlerin siyasal katılımına ailelerinin, özellikle annelerinin daha çekinceli yaklaştığı belirlenmiştir. Bunu duygusal gerekçelerle açıklamak mümkündür. Toplumsal cinsiyet özellikleri bağlamında kadınların ve çoğunlukla anne olan kadınların daha duygusal mizaçlı oldukları söylenebilir. Aşağıda sorunun bu boyutuyla ilgili cevaplara yer verilmiştir:

G10. (AKP, Yaş:22, C:E): *“Beni bir noktaya kadar destekliyorlar. Haftada iki gün partiye gittiğimde sorun olmuyor ama haftada 4-5 gün gidince “derslerine bak sana bir faydası mı olacak sanki gitme şey yapma” demiyorlar ama ölçülü yap dersini de.”*

G11. (CHP, Yaş:26, C:K): *“Ben ODTÜ’ye ilk başladığım zaman annem “ne olur siyaset yapma orada” dedi ki annem içerde kısa bir süre bulunmuş gözaltına alınmış bu dönemi yaşamış biri.”*

G13. (CHP, Yaş:22, C: E): *“Annem “sakın oğlum gitme orada ne olur ne olmaz fişlenirsin zarar görürsün hem fiziksel hem manevi olarak yapma gitme” dedi. Gençlerin önü kesinlikle kapatılmış annemin bana söylediği ilk sözlerden biri “ne yani milletvekili mi olacaksın başbakan mı cumhurbaşkanı mı ne işin var orada?” Evet dedim olacağım ben milletvekili olacağım gerekirse bakan olacağım neden olmayayım? Hâlâ annem “ya oğlum orada harcanırsın yapma etme” diyor hâlâ biraz duygusal davranıyor bu konuda ama eskisi kadar değil. İlerledikçe “bak anne böyle böyle oldu” deyince tamam diyor ama anne duygusallığından başbakan olsam da vazgeçmeyecek.”*

G8. (AKP, Yaş:22, C:E): *“Annem biraz kızıyor. Okulunu bırakmayacaksın okulun uzayacak nedir bu başkanlık vs. Gece saat iki buçukta eve gitmek sıkıntı oluyor. Babam da çok fazla istemiyor aslında.”*

G9. (AKP, Yaş: 22, C:K): *“Annem çok karşıdır benim siyasetle uğraşmama. Özellikle de bayan olduğumuz için mi bilmiyorum sürekli toplantılar oluyor dışarı gidip geliyoruz annem “yardım etmiyorsun bana” tarzında şeyler... O yönden de annem bir milletvekili filan olsam desem ki “ben bırakacağım”, “bırak kızım boş ver gel evine otur” der.”*

Ailelerin, görüşülenlerin siyasi katılımı konusunda çekinceli duruşlarının gerekçeleri konjonktürel sebeplerle açıklanabilir. Görüşülenlerin yorumlarında da yer verildiği üzere, öncelikli olarak “gelecek kaygısı” siyasi katılım konusunda olumsuz bakışın en önemli etkeni halindedir. Çoğunluğu üniversite öğrencisi olan bu görüşülenlerin aileleri daha realist bir biçimde, öncelikli olarak çocuklarının gelecekleri konusunda kaygılanmakta, siyasi katılım faaliyetlerine ayırdıkları zaman ve enerji sebebiyle mesleki eğitimlerini ihmal edeceklerini düşünmektedirler. Gelecek kaygısının yanı sıra bir başka konjonktürel etken de 80 döneminin ülke üzerinde bıraktığı olumsuz izlerdir. Bu dönemde aileler siyasi anlamda aktif olsalar da olmasalar da olumsuz etkilenmişlerdir. Toplumsal bir olgu olarak ele alınması gereken 80 darbesi sonrası ülkenin içine düştüğü durum, toplumun hafızasında son derece acı dolu anılarla yer etmiştir. Bu yüzde ailelerin, toplumsal bellekten çağırdıkları olumsuz izlenimler, gençlerin siyasal katılım faaliyetleri konusunda çekinmelerine yol açmıştır.

b) Ailede Siyasal Katılım

Görüşülenlere ailede siyasal katılım olup olmadığı varsa ne boyutta olduğu sorulmuştur. Cevaplar bakıldığında ailelerin siyasal katılımlarını *aktif* ve *pasif* olarak değerlendirmek mümkündür. Siyasal olarak aktif katılım *“eylemsel ve düşünsel”* şeklinde sınıflandırılabilir:

G14. (CHP, Yaş: 28, C:E): *“Zamanında annem ve babam çok aktiftiler. Ama milletvekilliği ya da yöneticilik gibi bir statüleri olmamış. Hâlâ bir seçim olunca çalışırlar. Seçim dönemi dışında geriye çekilirler. Ama seçim olduğu zaman var güçleriyle çalışırlar.”*

G15. (CHP, Yaş:26, C:E): *“Ben solcu bir ailenin çocuğuyum. Cezaevi görmüş evi kurşunlanmış sendikacılık yapmış bu uğurda bedel ödemiş bir ailenin çocuğuyum. Bu ailemin bir tarafı. Diğer tarafı da sermaye tarafından biri emek biri sermaye o da müteahhitlik yapmış para kazanmış elinde bir tahta bavulla Ankara’ya gelmiş zengin olmuş sülalesine bakmış. Ben emek-sermaye çelişkisinin çocuğuyum.”*

G1. (MHP, Yaş: 23, C: E): *“... MHP konvoylarına giden, mitinglerine giden bir aileden geliyorum. Açıkçası daha 7-8 yaşında veya 4-5 hayal meyal hatırlarım kendi ilçemizde MHP’nin düzenlediği mitinge babamla katıldığımızı rahmetli başbuğumuzun sağlığında Kocayayla şenliğinde (sağlığını hatırlayacak durumdayım). Onun bir şölenine ailecek katıldığımı hatırlarım ülkücü gelenekten gelen bir ailedenim.”*

G2. (MHP, Yaş:22, C:K): *“Adaylık durumu yok arkadaşları içinde seçim kampanyalarında bulunmuşlukları var. Sendikal yolun kapalı olduğu dönemde Türk Eğitim-Sen bünyesinde faaliyet gösterdiler.”*

G3. (MHP, Yaş:25, C:E): *“Ailem çok fazla apolitize olmadı düşünen insanların bu ülkeyle ilgili insanların kötü de olsa fikirleri olduğunu gördüm annem babam ilkökul mezunu ama bir şekilde bu ülke üzerinde sorumluluk hissediyorlar aileden aldığım terbiye, ahlâk beni buna itti. Aslında çok da meraklı olduğum bir konuydu. O dönem önümüzde çok ciddi bir Türkiye profili vardı onun şahsına bağlılık ailemde özellikle çok ön plandaydı. Türkiye’in öldüğü günü hatırlıyorum daha on yaşındaydım iki gün bizim evde yemek yapılmadı kimse konuşmadı, gülmedi on yaşındaki bir çocuğun psikolojisini düşünün. Sanki o cenaze bizim evden çıktı.”*

G5. (MHP, Yaş:23, C:E): *“Ailede siyasal katılım oranı yüksek. Aidiyet duygusu bu aslında biraz. Siyasi partiye değil siyasi fikre o ideolojiye bir aidiyet duygusu söz konusu benim ailemde. Şu an babamla bir baba-oğul ilişkisinden ziyade politika ve siyaset konuşuyorum.”*

G6. (AKP, Yaş:22, C:E): *“Ailede siyasal katılım aktif olarak çalışma ailede yok ama sandığa gidip oy verme gönül bağı olarak düşünürssek var.”*

G7. (AKP, Yaş: 24, C:E): *“Babamda amcamda çekirdek olarak soruyorsanız siyasi katılım var. Babam çok ilgilidir.”*

G8. (AKP, Yaş:22, C:E): *“Bizim sülalemiz her zaman devletçidir her zaman da siyasettedir. Faaldir. Siyasal katılım çok üst düzeyde. Dayım başbakanımızın özel kalem*

müdürü. Babam baş müşaviri, ağabeyim başbakanlık müşavirliğinde halamın oğlu başbakanlık başmüfettişi. Hükümete göre değişen bir aile değiliz.”

G9. (AKP, Yaş: 22, C:K): *“Babam hep kameranın arkasındaki kişilerdendi. Elazığ’da görevler almış kişiler arasında. O da şu an nasıl diyeyim aslında Hoca’ya sadakat gibi bir şey onlardaki. Onlar da biliyorlar SP’nin artık bir aile partisi olduğunu. Geçen seçimlerde CHP’ye kadar desteklemeye çalıştılar. Karışıklıklar falan. Bence dava işte o, dava aslında onlarınki. Kazanacaklarını bilmiyorlar kazanamayacaklar biliyorlar ama mücadele ediyorlar.”*

G13. (CHP, Yaş:22, C: E): *“Babamın geçmişte bir siyasi parti üyeliği yok ama okuyan yazan iki üniversite bitirmiş biri.”*

G11. (CHP, Yaş:26, C:K): *“Ailemin birçoğu solcu hepsi bir hapis nezarethane görmüş insanlar. Siyasal katılım çok üst düzeyde. Ama buna rağmen ODTÜ gibi bir okula giderken bana verilen nasihat “ne olur siyasete bulaşma.”*

Görüşülenlerin ailelerindeki siyasal katılım düzeyinin anlaşılabilmesi için sorulan bu soruda, ailelerin siyasal katılım konusunda hem eylemsel olarak aktif hem de düşünsel olarak siyasal ilgi sahibi olduğuna dair sonuçlara ulaşılmıştır. Verilen yanıtlara bakıldığında bir davranış biçimi olarak siyasal katılım hem siyasal ilgi duyma bakımından ailelerin gerçekleştirdiği bir tutum olarak, hem de oy verme, çeşitli siyasi örgütlenmelerde görev alma, seçimlerde aday adayı olma gibi siyasi katılımın üst düzey faaliyet biçimlerini kapsayan davranışlar olarak ortaya çıkmaktadır. Görüşülenlerin siyasal katılım konusundaki tutumlarının ve aktif siyasi katılım göstermelerinin aile desteği ile birlikte ailedeki tutumlar tarafından da teşvik edildiği sonucu çıkarılabilir. İdeolojik anlamda görüşülenlerin ailelerinin siyasal katılım açısından benimsedikleri fikirlerle, görüşülenlerin fikirleri ve mensubu oldukları örgütler uyum göstermektedirler.

Siyasal katılım konusunda *pasif* olarak değerlendirilebilecek aileler de söz konusudur:

G10. (AKP, Yaş:22, C:E): *“Benim ailemden hiç kimse siyasette değil.”*

G12. (CHP, Yaş:27, C: K): *“80 döneminde annem ve babam üniversite öğrencisiydiler. Babam bu işlerin en kaynak noktası Ankara Hukuk mezunu, bilfiil tüm çalışmaların içinde olmuş o sıkıntıları yaşamış. Gözünün önünde arkadaşları*

öldürülmüş, işkencede ölen arkadaşları olmuş. Böyle bir süreçten gelen öğrencilik yılları var. Ailede ilk siyasi parti üyesi benim. Babam zaten devlet memuru olduğu için katılmadı. Annem de siyasetten uzaktır. Ülke sorunlarıyla ilgilenir ama siyasete girmez.”

Görüşülenlerden sadece birinin yanıtı net bir şekilde ailede siyasi etkenlik olmadığını ortaya koyarken, ailesini pasif olarak niteleyen bir diğer görüşünün de her ne kadar siyasi süreçlerde yer almasa da ailesinin yaşamış olduğu dönemler ve bulundukları ortamlar sebebiyle siyasi bir donanımdan uzak kalamadıkları,, siyasette faal olarak yer almasalar dahi güncel sorunlar konusunda siyasi ilgi gösterdikleri sonucu çıkarılabilir.

c) Ailenin Siyasal Katılma Etkisi

Ailelerin gençlerin siyasal katılma *etki edip etmediği* konusunda ortaya çıkan görüşler şu şekildedir:

G2. (MHP, Yaş:22, C:K): *“Ailenin –empoze ettiği demeyelim- aktardığı bir ülkücülük var hem Türklük bilinci hem de İslamiyet bilinciyle yoğrularak ilerleyen bir dönem var.”*

G1. (MHP, Yaş: 23, C: E): *“Bu durumun etkisi bende ne derece yansıyor herhalde bilinçaltımdan kaynaklı bir güdü oluşuyordur fakat bu durum bende bilinçli bir tercih olmasını da engellemiyor. Şu an bulunduğum camiada çok bilinçli bir şekilde kendi tercihimle olduğumu düşünüyorum.”*

G4 (MHP, Yaş: 24, C:E) : *“Türkiye’de şu âdet vardır. Sabah 7 ile 9 arasında haber izlenir. Oradan öğrenilen bilgilerle de ertesi gün gün boyunca kahvede o gelişmeler ve siyaset konuşulur. Anadolu’daki siyasi katılım algısı budur. Sandığa da gidince o haberlerden aldığı ya da kendi dünyasına daha yakın hissettiği duygusal bir bağ kurabildiği liderin peşinde gider. Mesela benim babam Türkeş döneminde Türkeş’i desteklerdi sonra Necmettin Erbakan’ı şimdi de Tayyip Erdoğan’ı destekliyor. Lideri biz ekonomik ve sosyal faaliyetlerden çok o insanın konuşması, duruşu, bizi ne kadar yansıtabildiği, aramızda nasıl bir duygusal bağ var buna göre seçiyoruz. Benim babamın ekonomik durumdan çok his ve duyguları Tayyip Erdoğan’a daha yakın gördüğü daha babacan bulduğu için seviyor. O yüzden seçimi o noktada oluyor. Ortaokul mezunu. Büyük bir siyasi vizyonu olduğundan değil sadece kendine yakın*

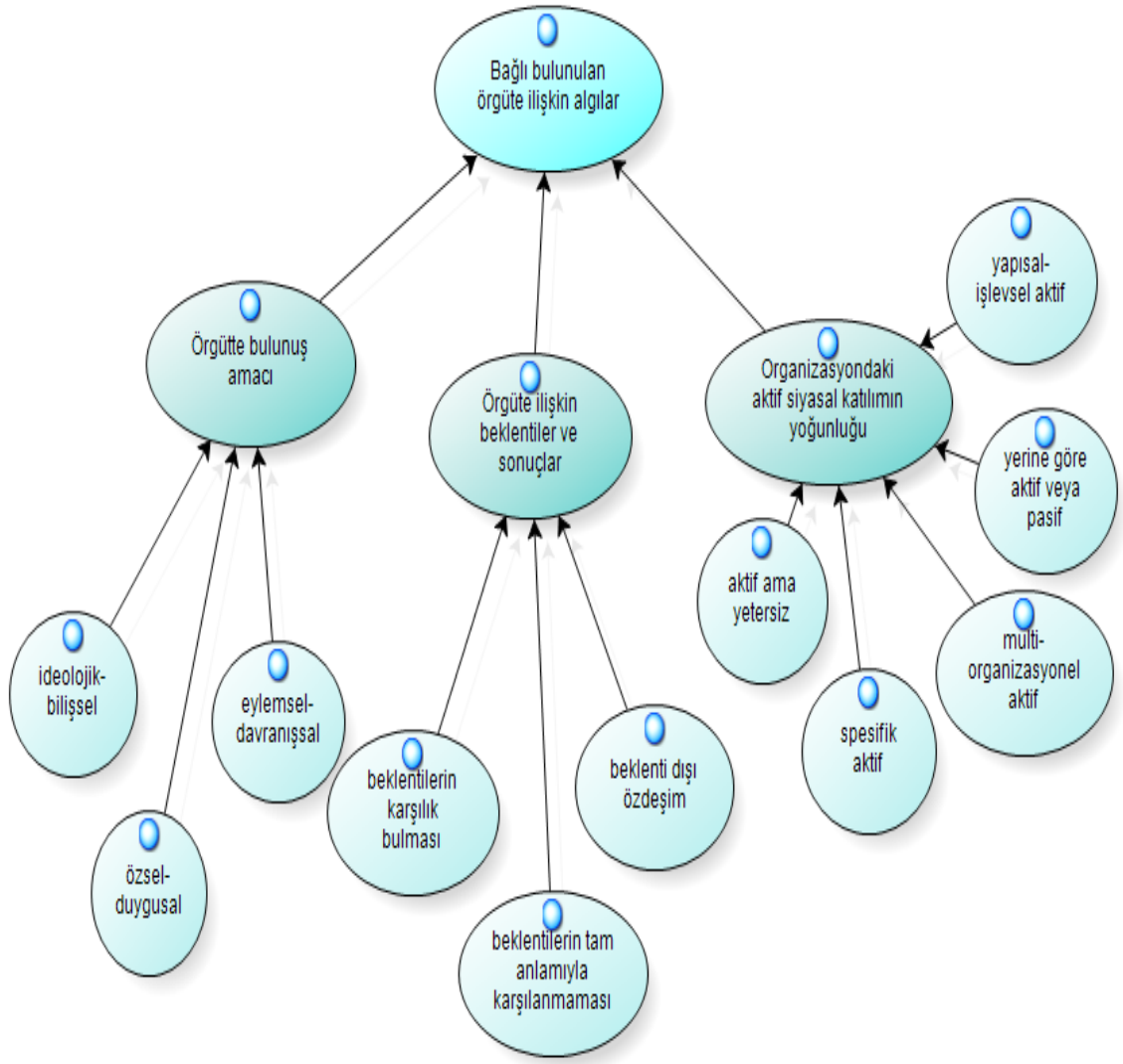
gördüğü için onu destekliyor. Bu noktada beni sağlıklı yönlendireceğini düşünmüyorum.”

Ailelerin siyasal katılımlarına olan etkisi konusunda görüşülenlerden alınan bu üç yanıt, etki varlığından etkinin olmamasına doğru bir eğilim göstermektedir. Görüşülenlerden **G2** aile içi kültürlenme vesilesiyle kendisine siyasi kültür kodlarının aktarılmış olmasını kabullenmektedir. Diğer görüşülenlerden **G1** ise, siyasi katılım hakkındaki algılarının ve faaliyetlerinin kendinden menkul olduğunu düşünerek, etkilenme varsa bile bunun pasif nitelikli bir bilinçaltı etkisi olduğunu düşünmektedir. **G4**, öncelikle ailesinin sosyal ortamından bahsederek, siyasi katılım konusundaki eğilimlerini açıklamıştır. Ailesinde siyasi tercihlerin duygusal bağlarla oluştuğunu ifade ederek, kendisini bu düzlemin dışında tutmuş, tercihlerini duygusal yollarla yapmadığını ifade etmiştir.

Sonuç olarak siyasal katılımı etkileyen faktörlerden biri olan aile faktörünün çalışma grubunu oluşturan gençler üzerinde ne denli etkili olduğunu analiz etmek üzere yöneltilen bu sorudan alınan yanıtlar, ailelerinin gençler üzerinde bilinçli ya da bilinçsiz etkili olduğu şeklinde yorumlanmıştır. Ailelerin siyasal ilgi ve birikimleri, siyasi etkenlik dereceleri ve görüşülenlerin siyasal katılım faaliyetlerine yönelik algılarını ortaya çıkaran bu yanıtlarda her ne kadar siyasi anlamda pasif ve görüşülenler üzerinde etkisiz ailelerden söz edilse de çoğunluklu olarak ailenin siyasi kabullerinin gençlerin siyasal katılımını şekillendirici ve destekleyici konumda varlık gösterdiği söylenebilir.

3.6. Bağlı Bulunulan Örgüte İlişkin Algılar

Çalışmanın bu bölümünde görüşülenlerin siyasal katılım faaliyetleri yürüttükleri örgütlerdeki varlıkları ve örgütte bulunuş amaçlarını öğrenebilmek maksadıyla onlara birtakım sorular yöneltilmiştir. “Neden buradasınız? Amacınız nedir? Bu örgütte aradığınızı buldunuz mu? Peki, ne arıyordunuz? Kendinizi organizasyonda aktif buluyor musunuz? Neden?” gibi sorularla onların örgütlerine ilişkin hedefleri, beklentileri, arayışları ve arama sonuçları, örgütteki varlıklarının etkinliği gibi konulardaki algıları tespit edilerek yorumlanmıştır.

Şekil 8: Bağlı bulunulan örgüte ilişkin algılar modeli

a) Örgütte Bulunuş Amacı

Görüşülenlerin siyasal katılım gösterdikleri örgütlerde bulunuş amaçları çalışmanın bir başka merak konusudur. Bu sebeple görüşülenlere “örgütte bulunuş amaçları” sorulmuştur. Alınan cevaplar kategorize edildiğinde bu konuda belirtilen görüşleri “*ideolojik-bilişsel, özel-duygusal, eylemsel-davranışsal*” amaçlar olarak gruplandırmak mümkündür. Yani görüşülenlerin amaçlarına temel olarak bakıldığında bazılarının bulunuş amaçlarının ideolojik yönü, bazılarının duygusal tarafı bazılarının da eyleme, pratiğe dönük özelliği ağır basmıştır. Bu sınıflandırma akla tutum kavramının bileşenleri getirmiştir. Siyasî manada en küçük düşünsel süreçten en genel ve yoğun davranış biçimine doğru geniş bir ifade alanı olan siyasal katılım kavramının, siyasî konuları takip etmekten, faal olarak siyasî kurumların içerisinde bulunmaya kadar

oldukça geniş bir yelpazede şekillendiğini ifade eden Tatar (2003), bu süreçte tutumların önemine değinir. İnsan davranışının temelinde yatan tutumların dâhil edilmediği bir siyasi katılım tanımının eksik kalacağını belirten Tatar, tutum kavramından hareketle siyasî katılımın sadece oy verme davranışına indirgenemeyecek denli geniş kapsamlı olduğunu ve bireyin hayatına daha derin bir biçimde nüfuz ettiğini ifade eder (Tatar, 2003: 332). Siyasal katılımı aynı zamanda bir tutum olarak tanımlayan bu görüşlere istinaden, görüşülenlerin bu soruda siyasal katılımları bir tutum olarak bütünlüğünü korumakla birlikte her birinin vurgu yaptığı noktalar tutum kavramının bir başka özelliğine atıf yapmıştır. Tutum kavramının temelinde yatan özelliklere bakıldığında siyasî katılımı bulmanın doğasına gösterdiği uygunluk hemen göze çarpmaktadır.

Tutumlar uzun sürelidir. Bireyin geçici olarak gösterdiği birtakım eğilimler tutum olarak görülmez. Bir eğilimin tutum olabilmesi için bireyin o eğilimi uzun süreli göstermesi gerekir. Tutum, bilişsel, davranışsal ve duygusal birimler içerir. Tutum yalnız bir düşünce ya da duygu olarak tanımlanamaz, bu eğilimin içinde inanç olarak ifade edilebilecek bilişsel, duygu ve heyecanları içeren duygusal ve gözlemlenebilen faaliyetleri oluşturan davranışsal öğeler içerir (Cüceloğlu, 1999: 521). Bu mahiyetiyle tutumlar, siyasî manada bir ideolojiye gönül vermekten, bir siyasî yapılanma içerisinde aktif katılımı bulmaya varan faaliyetler bütünü olan siyasî katılımı anlamlandırma noktasında kavramsal analize derinlik katmaktadır.

İdeolojik-bilişsel anlamda örgütte bulunuş amaçlarını belirten görüşülenler, bu soruya verdikleri cevapları “*hedef, hizmet sorumluluğu, ortam, ideal-ideolojik bakış, siyaset bilinci, dava inancı-milli görüş, sosyal demokrasi-sol, parti tarihi ve mezhepsel sebepler*” gibi kavramlar ekseninde açıklamayı tercih etmişlerdir:

G2. (MHP, Yaş:22, C:K): “...Ortak gelecek tasavvurlarımız planlarımız var. Bizim hedeflerimiz var hem bugün Anadolu’da bulunan Anadolu Türklüğü adına, Dünya Türklüğü adına ve insanlık adına hedeflerimiz var biz bunu böyle söylediğimiz zaman bize çok hayalcisiniz diyorlar ama biz bunu gerçekten kalpten gönülden istiyoruz önümüze koyduğumuz hayalleri. Bugün belki Turan dediğimiz zaman insanlar gözlerini deviriyor biraz diğer şeylerden konuşun diyorlar ama biz hakikaten uzun vadede Türk Dünyası Devletleriyle ekonomik kültürel ve sosyal entegrasyonu sağlayacağımızı ve bunun Türk milleti adına son derece olumlu sonuçlar doğuracağını ve bir dünya gücü

olarak Türklüğün dünyaya nizam vereceğini hâlâ düşünüyoruz. Burada bulunma sebebimiz ve amacımız bu hedefe gitmek. Bu hedefi belki ben görmeyeceğim belki torunlarım da görmeyecek ama önemli olan bu inandığım şey üzerinde çaba göstermek belki sadece bugün bir taş koyabileceğim ama bu taş belki yarın öbür gün büyüüp bir Turan İmparatorluğunun merkezini teşkil edecek inşallah.”

G3. (MHP, Yaş:25, C:E): “Bu ülke üzerinde Türk milleti ve insanlık üzerinde bir hizmet sorumluluğum olduğunu hissediyorum. Bu yüzden buradayım çünkü Ülkü Ocaklarının insanlığa ve Türk milletine hizmet eden ve bu milleti besleyen bir kurum olduğuna inanıyorum. Aslında Türk milletinin komple ülkücü olduğuna inanıyorum bu biraz uçuk gelebilir ama Türk-İslam geleneğiyle yetişen gençlerin olduğu bir ülkede yaşıyoruz. Bu yüzden burada da vazifemizin insanlara ülkücü olduğunu hissettirmek bana göre. Türk-İslam felsefesine inanan bir insan olarak buna inanıyorum.”

G4 (MHP, Yaş: 24, C:E) : “Ben araştırmayı seven bir insanım şahsım adına ben Atatürk’ü seviyorum, cumhuriyet dönemi ile ilgili de çok fazla araştırma yaptım. Osmanlı tarihi ile de ilgili çok fazla araştırmam oldu keza İslamiyet öncesi Türk tarihi ile de... Ben bunların hepsini konuşacağım bir ortamın hasretini çekiyordum. Bu ortamı ben Ülkü Ocaklarında buldum. Tavsiye üzerine gittim. Seminerimiz var gel denildi. Gittim 7-8 sene önce. Sonra bir kez daha bir kez daha gittim. Genelde kütüphane için gidiyordum. Sadece ocak için gitseydim şu an ülkücü olmayabilirdim. Öyle de bir durum var. Yani Erzurum’da çok farklı. Bizim oranın gençlerinin kanı biraz hızlı akar.”

G12. (CHP, Yaş:27, C: K): “Birincisi hayata bakışım siyasete ülke yönetimine olması gerekene bakışım ideolojik olarak CHP’de buluyorum kendimi.”

G5. (MHP, Yaş:23, C:E): “Fikri bazda benim için Türk milliyetçiliği fikrinin Türkiye Cumhuriyeti’nde devlet politikası haline gelmiş bir şekilde idame edilmesi, daha sonra- kitabi konuşmuyorum samimi bir şekilde cevap veriyorum; bir idealim var bu idealin gerçekleşmesinin yegâne yolu, ülkücülük bir yaşam tarzı aslında siyasi bir bakış açısı değil. Bu yaşam tarzının yaşadığım toplumda ülkede memleketimde ve birçok Türkî cumhuriyette fikrin güçlü olmasını temenni ediyorum. Bunun yolu da ülkü ocaklarında yetişmiş, kendisini yetiştirmiş kadrolu elemanlarla gerçekleştireceğini düşünüyorum.”

G8. (AKP, Yaş:22, C:E): “Amacım spesifik olacak ama hakikaten öyle bu gençler maalesef bizim en büyük değerlerimizi bilmiyor. Bir Nizam-ül Mülk’ün

Siyasetnamesini, bir Evliya Çelebi'nin seyahatnamesini, bir Fuzuli'nin Şikâyetnamesini bilmeyen toplum coğrafyasına dönüştü burası. Bir şeyleri değiştirmek zorundayız. Yarın bir gün siyaset AKP'de olmayacak bunun bilincinde olmalıyız. Yarın bir gün siyasi bir parti kurup kendi oluşumumuzu yapacağız ben bunun da bilincindeyim yani on beş sene sonra AKP'nin Türkiye Cumhuriyeti'nde bu şekilde otorite olmayacağını farkındayız. On beş yıl sonrasında siyasi ideolojiler hedefler AKP çatısı altında milletvekili, belediye başkanı, il genel meclisi gibi küçük hedeflerimiz olmadığından dolayı AKP genç olduğu şu anki gençlik yarının yöneticileri olduğundan dolayı biz AKP'deyiz. Yarın bir gün AKP'de siyaset yapmayacak bu kesin. MHP gibi CHP gibi ideolojik bir parti olmadığı için, isme göre bir parti olduğu için isim gittikten sonra AKP olmayacak. Tabanda ideoloji olmaması beni çok rahatsız ediyor siyaset yapamıyorum çok zorlanıyorum. Türkiye'nin ücra bir köşesinde “neden AKP'ye, Recep Tayyip Erdoğan'a oy veriyorsun?” diye adama soruyorum. “Çünkü uzun boylu, kilolu değil, saçı var güneş gözlüğü de çok yakışıyor” diyor. “Takım elbise yakışıyor” diyor. Ben de bunları duyunca bazen neden buradayım diye kendimi sorguluyorum.”

G9. (AKP, Yaş: 22, C:K): “... Bir dava inancı. Şu anda da davamıza yakın olan AK Parti. O yönden AK Parti teşkilatındayım. Hani bana “senin davan ne?” derseniz bana göre Müslümanlar... Aslında bu Erbakan hocanın davasının şeyidir. Milli Görüş. Yani Milli Görüş'çüyüz öyle bir ailede yetiştik zaten. Onu devam ettirmeye çalışıyoruz. Dediğim gibi davamıza yakın olan neden SP'de değilsin diyebilirsiniz. SP ondan çok uzaklaştığından AK Parti'nin aslında en başta gömlek değiştirdi gibi olduğunu ama şu an milli görüşün temellerini attığını görüyoruz yaptığı çalışmalarla. O yüzden AK Parti'deyim.”

G13. (CHP, Yaş:22, C: E): “Ben bir kere görüş olarak sosyal demokrat bir insanım. Sosyal demokrat doğdum “aileden sosyal demokrat” sevmiyorum bunu. Bir insan aileden sağcı olabilir ama solcu olamaz bence. Çünkü sosyal demokrat okuyarak olunur, görerek olunur yaşayarak olunur. Ben de okuyarak yaşayarak görerek sosyal demokrat oldum. Ailem sağcı değil fakat nispeten daha muhafazakârlar bana göre ben çok özgürlükçü bir insanım benim için kadın erkek tümüyle her konuda eşittir. Tüm etnik kökenler tüm mezhepler tüm dinler tüm cinsel yönelimler eşit derecede yaklaşılmalıdır. Benim farkım bu. Bu yüzden buradayım.”

G14. (CHP, Yaş: 28, C:E): *“Birincisi CHP’nin tarihi beni çok etkiliyor kim ne derse desin bu tarihte iddia edildiği gibi sıkıntılar da olsa tartışılması gereken konular da olsa CHP’nin tarihi beni etkiliyor. Atatürk’ü bir dahi olarak görüyorum ben. Bazen eleştiriyorlar “Atatürk’ün ismini kullanmıyorsun” diye ama ben herkese söylüyorum ben herkesten daha Atatürkçüyüm ismini kullanmak değil Atatürk’ün değerlerini yapmak istediklerini anlamak ve çok büyük kaygı duyuyorum bir iktidar var vizyon çiziyor 2023 ama alt tarafta derin devleti eleştiriyorlar ama kendileri oluşturuyorlar sivil darbe diyorlar kendileri yapıyor. Bunlar beni kaygılandırıyor o yüzden buradayım başka bir partide de olmam.”*

G15. (CHP, Yaş:26, C:E): *“İsmimi kullanmayacağınızı söylediğiniz için söyleyeyim. Her Alevinin ilk rotası CHP’dir. Çok fazla bir şey ayırt etmezsiniz çok fazla bakmazsınız çünkü Alevilerin derdi cumhuriyetin temel kazanımlarını korumaktır. Bu konudaki gayeleri de yaşam standartlarını korumaktır. Aleviler ve kadınlar cumhuriyeti daha fazla savunurlar çünkü şeriat geldiği zaman bizi kesecek diye düşünürler. İkincisi ben solcuyum gerçekten örneğin Neşet Ertaş’ın bir türküsünü dinlerken Neşet Ertaş’ın çektiği acı gelir benim aklıma sonra orada bir aşk hikâyesi varsa kendi aşk hikâyem gelir aklıma ama solcu olmayan biri için Neşet Ertaş’ın çektikleri hiç gelmez kendi aşk hikâyesine yoğunlaşmıştır ve onu öyle dinler. Ve şöyle Türkiye’de sol siyaset yapıyorsanız CHP’de olmanız en makulüdür çünkü etkili olmak için yetkili olmanız gerekir yetkili olmanız için iktidar olmanız gerekir iktidar olmak için de iktidara en yakın parti CHP’dir. Meseleye Atatürk’ün partisi ideoloji vs. en rasyonel en kalıcı en çözüm odaklı kendimizi en iyi ifade edebildiğimiz parti.”*

Bu çalışmanın örgütlerin yapısı, işleyişi ve kurumsal olarak varlığı üzerinde temellenmediği, örgütlülük değişkeniyle kişisel algılamalar üzerinden yürütüldüğü daha önce metodolojik olarak ifade edilmiştir. Ancak çalışmanın bu kısmında yine aynı hedef gözetilmekle birlikte söz konusu sorunun mahiyetinde siyasi ideolojilere ilişkin verilerin varlığı, bu yanıtlarda siyasi cephelerden yoruma olanak tanımıştır. Şöyle ki zihinsel tutumlar olarak ayırt edilen bu ideolojik düşüncelerin temelinde her görüşülenin mensubu olduğu gençlik kuruluşunun bağlı olduğu siyasi partinin arka planındaki siyasal teorik zemin yatmaktadır. Her ne kadar çalışmanın bu kısmında diğer çözümlemelerin aksine siyasi konjonktürden bahsedilecek olsa da yine tutum bazındaki sınıflama belli bir siyasi görüş çerçevesinde değil, çalışmaya konu edinilen gençlerin

tamamının dayandığı siyasal zeminlere atıf yapmaktadır. Düşünceler, ideolojiler ve siyasi yapılar temelinde sınıflandırılan bu görüşlere detaylı olarak bakıldığında öncelikle göze çarpan bağlı bulunan siyasi partinin ideolojilerine yapılan göndermelerdir. Öncelikli olarak Ülkü Ocakları mensubu gençlerin diğer kurumlardan ayrı bir yapılanma içinde yer aldıkları göz önünde bulundurularak kurumda bulunuş amaçları salt siyaset değil bir düşünce yapısı bir yaşam tarzı olarak vurgulanmıştır. Bununla birlikte kurumun da adını aldığı “idea- ideoloji” kavramlarına sıklıkla değindikleri görülmektedir. “Türk milliyetçiliği, Türk-İslam ülküsü, bir yaşam tarzı olarak ülkücülük, diğer Türk devletleriyle entegrasyon, ortak ideallerin ve tasavvurların hakim olduğu bir yönetim sistemi ve bunlara ilişkin hedefler, sorumluluklar ve hizmet düşüncesi” gibi fikirlerle bulundukları kurumda varlık gösterdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Öte yandan CHP gençlik kolları üyeleri, ideolojik anlamda kendilerini neden CHP’de konumlandıklarını öncelikle hem kişisel anlamda siyasete ve yönetime bakış açısıyla olan uyumluluk, hem köklü bir parti tarihi ve kurumsal yapının geçmişe dayanan zemini ve Atatürk’e dair düşünceleri bakımından ifade etmişlerdir. CHP’nin bu çalışmada yer alan diğer örgütlerden ayrılan bir özelliği sol tandanslı bir parti olmasıdır ve bu gerçek, görüşülenler tarafından örgütte bulunuş amaçları noktasında ayırt edici bir faktör olarak belirtilmiştir. Görüşülenlerden **G13** öncelikle sosyal demokrasi ve solculuk kavramları üzerinden örgütteki varlık sebebini açıklayarak, ideolojik anlamda kendisini sol kulvarda bulduğunu özgürlük ve eşitlik gibi kişisel kabulleriyle desteklerken, **G15**, solculuk vurgusunu mezhepsel sebepleriyle detaylandırmıştır. Bir Alevi olarak CHP’de bulunuş sebebini sosyolojik gerekçelerle açıklamış, ayrıca Türkiye’de sol siyasetin CHP’de yapılması gerekliliğini konjonktürel sebeplere dayandırmıştır. Bağlı bulundukları örgütte ideolojik sebeplerle varlık gösterdiklerini vurgulayan iki AKP’li görüşülen ise örgütte bulunuş amaçlarını birbirinden oldukça farklı bir biçimde açıklamışlardır. Görüşülenlerden **G9** bir siyasi ideoloji olarak “millî görüş” kavramının örgütte bulunma amacının temelinde yer aldığını ifade etmiştir ve bu ideolojinin kökenine değinerek mensubu bulunduğu siyasi partinin bu “dava”ya şu an en yakın olan parti olduğunu belirtmiştir. **G8** ise tam aksi biçimde AKP’nin MHP ve CHP gibi ideolojik bir parti olmadığını, isme göre yani lider olarak Recep Tayyip Erdoğan odaklı bir parti olduğunu, bulunduğu partide kısa vadede isim üzerinden bir siyaset yapıldığını, söz konusu lider bağı olmayınca partinin de varlık göstermeyeceğini ifade etmiştir. Tabanda ideolojisizlik olduğunu iddia eden görüşülen,

siyasi katılım faaliyetleri açısından bu durumdan olumsuz etkilendiğini, sadece lidere olan bağlılığın ve bu bakış açısının siyaset dışı öğelerle oluşmasının hatta zaman zaman seçmenin lidere yönelik kabullerinin dış görünüşle ilgili olmasının kendisini örgütteki varlığını sorgulayacak hale getirdiğini söylemiştir. Fakat bunlara rağmen AKP’de bulunuş amacını “gençlik” olarak belirtmiş, AKP’yi yarının yöneticilerini barındıran gençlerle dolu bir kurum olarak tanımlamıştır.

Bu soruda “özel-duygusal” temelde varlık sebebi açıklayan görüşülenlerden, lidere olan bağlılık odağında aşağıda analiz edilecek bir yanıt veren AKP’li bir görüşülenin cevabı, bu yoruma eşlik eder niteliktedir. Ayrıca Sarı (2008), “Gençlerin Siyasî Tercih Oluşturmalarında Parti Gençlik Kollarının Etkisi: 2005-2007 AKP ve CHP Gençlik Kolları Çalışmaları” adındaki yayınlanmamış yüksek lisans tezinde, 197 denek üzerinde beş ilde siyasi partilerin gençlik kolları teşkilatının, genç seçmenlerin oy verme davranışı üzerinde ne derece etkili olduğunu öğrenemeye yönelik nicel bir araştırma yapılmıştır. Araştırmanın bir bölümünde genç seçmenlere siyasi tercihlerini belirleyen etmenler sorulmuştur. Alınan yanıtlarda CHP seçmeni için “ideoloji” (CHP: %68,9 AKP: %33,6, Genel: %49,7) seçeneği önde gelirken, AKP seçmeni için “parti lideri” (AKP: % 38,3, CHP: %4,4, Genel: %22,8) seçeneği öne çıkmaktadır. Diğer seçenekler aile ve arkadaş çevresi şeklinde belirlenmiştir (Sarı, 2008: 110). Bu bulgular CHP ve AKP seçmeninin siyasi tercihleri açısından “ideoloji” ve “parti liderliği” etmenlerini azımsanamayacak oranlarda ön plana çıkarmıştır. Her ne kadar metodolojik açıdan farklı bir çalışma olsa da gençlerin siyasal katılım davranışlarının analiz edilme gayesinde olan bu çalışmada da görüşülenlerin söz konusu siyasi partilerde varlık sebepleri örnek verilen çalışmanın bulgularıyla bir uyum göstermektedir. CHP açısından “partinin ideolojisi ve kurumsallığı” vurgusu sıklıkla yer almakta, AKP açısından ise farklı yorumlar getirilmesine rağmen “parti lideri” etmeni dikkat çekmektedir.

Örgütte bulunuş amaçlarını “özel-duygusal” temellere dayandıran görüşülenlerin yanıtları, “değerler ve hassasiyetler, lider sevgisi ve yaşam deneyimi” gibi ayrıntılar dâhilinde belirtilebilir:

G1. (MHP, Yaş: 23, C: E): “Çok özet bir şekilde Müslüman olduğum için Türk olduğum için insan olduğum için taşıdığım değerlerden kaynaklanıyor ve ilgili olduğum için hassasiyetlerimin güçlü olduğunu hissettiğim için.”

G2. (MHP, Yaş:22, C:K): “Seviyorum. Galip Erdem’den bir alıntı yapmak isterim: “Asıl noksanımız birbirimizi yeterince sevmeyi hâlâ öğrenememiş olmamızdır.” Ben bu hareketin temelinde, Ülkü Ocaklarının temelinde bir sevgi bağı olduğunu düşünüyorum. Yani birbirimizi sevmesek kişinin birbirine tahammül etmesi hele ki ortada paylaşılacak bir pasta yoksa çok zor. Dolayısıyla biz birbirimizi sevmek durumundayız ki bir arada yer alabilelim. Maddi bir çıkarınız yoksa kısa ve uzun vadede bulunduğunuz siyasi yapıda bir şey beklemiyorsanız neden orada bulunasınız ki eğer oradaki insanları sevmiyorsanız oradaki insanlarla vakit geçirmekten keyif almıyorsanız? Ben bu keyfi aldığım için buradayım muhtemelen bu görevim bitse de geleceğim burada oturacağım.”

G10. (AKP, Yaş:22, C:E): “Tayyip Erdoğan. Ama neden Tayyip Erdoğan? Bir söz vardır kaşına gözüne vurulmadım diye ama kaşı gözü duruşu da etkiliyor. Duruşu olsun hitabeti olsun. Her gittiği ortamda mükemmel şekilde hitap edebiliyor.”

G11. (CHP, Yaş:26, C:K): “–çok ilginç bir cevap vereceğim- 9 yaşında ben siyaset bilimi okuyacağım dedim. Bu da Tayyip Erdoğan sayesinde oldu. Gizli videoları vardı bu şiirleri okuduğu dönemde. Demokrasi bir trendir vs. O videoları TV’de deşifre ettiler çok küçüğüm TV’ye bakıyorum ondan sonra bir sürü değişik kıyafetli sakallı adam çıkmış diyor ki “demokrasi bir trendir istediğin yerde iner binersin”. 9 yaşında siyaset bilimi okumaya karar verdim. Ailem hep engellemeye çalıştı. Hep örgütlenmeler içindelerdi hapis yattılar ama konu ben olunca engellemeye hafif hafif çalıştılar ama başaramadılar. Ama 9 yaşında kararımı vermiştim. O zamandan beri bunu okuyacağımı biliyordum.”

Örgütte bulunuş amaçlarını özsel-duygusal ve bir bakıma kişisel gerekçelere dayandıran bu görüşülenlerin yanıtlarına bakıldığında ülkü ocaklarında faaliyet gösteren gençlerin kurumla olan ilişkileri, değer yargılarının ve hassasiyetlerinin uyumuna ve sevgi gibi güçlü bir duyguya bağlı olarak şekillenmektedir. Görüşülenler hem örgütün amaçlarının kişisel amaçları ile uyumu konusunda bir özdeşim kurduklarını hem de kurum içi örgütlenme yapısında, mensuplar arasında sevgi bağının var olması gerektiğini ifade etmişlerdir. Görüşülenlerden **G10**, faaliyet gösterdiği siyasi partinin liderine beslediği sevgiden ötürü bu yapılanmada var olduğunu ifade ederek, liderin birtakım fiziksel özellikleri ile birlikte retorik (belâgat) açısından bazı özelliklere sahip olduğunu ve bu durumun kendisini etkilediğini ifade etmiştir. Bu soruya verilen

yanıtlarda ilginç bir bağ ortaya çıkmıştır. AKP’li görüşülen pozitif yönden lider etkisinden bahsederken, CHP’li görüşülen **G11**, aynı öznenin kendisini siyaset bilimi okumaya ve siyasete merak duymaya ittiğini ifade etmiştir. Bir görüşülen için lidere duyulan hayranlık ve sevgi, örgütlü katılımın gerekçesi olurken diğer görüşülen için küçük yaşlarda medya yoluyla edindiği izlenim onun siyasal katılım üzerindeki birikimi ve faaliyetleri açısından harekete geçirici bir faktör olarak yorumlanmıştır.

Aşağıda yer alan örnek olay, bir görüşülenin yaşadığı bir deneyimi anlatmaktadır. Görüşülen yaşamış olduğu bu durumun kendisini nasıl örgütlü siyasete ittiğini ve siyasal katılım açısından nasıl bir farkındalık sağladığını başına gelen bu olayı örnek vererek açıklamaktadır:

Örnek Olay 1: G4 (MHP, Yaş: 24, C:E) : *“Üniversiteye geçince özellikle Ege Üniversitesi’nde, haklı bir davanın temsilcisi olduğuma inandım. Bunu nasıl anladım? Bir genç olarak üniversiteye girdiğimde ilk gördüğüm şey Öcalan posteriydi. Türkiye Cumhuriyeti’nin sınırları içinde üniversiteye gidiyorsunuz ve bunu görüyorsunuz. Bir dergi satıyorlar. Öcalan’ın demeçleri vardı. Bildiri dağıtıyorlar. Bildiriyi yırtan bir çocuğun darp edildiğini gördüm. Ne oluyor dedim ben Türkiye’de değil miyim? Bunlara Güney Doğu’da bile rastlayacağımı düşünmeyen bir insandım. Ama ister istemez milli duygularınız biraz daha yoğunlaşıyor. Ülkü Ocaklarına tekrardan gitmeye başladım. İlk gittiğimde üniversiteye aile baskısından dolayı cemaat evinde kalmak zorunda kaldım iki ay kadar. Onların bu olaydan rahatsızlık duyduklarını, kesinlikle müdahale etmeyi düşünmediklerini, -bu müdahale şiddet ve cebir değil altını çiziyorum- Sosyal sorumluluk olarak oraya giden insanların çevrilmesi ya da yeni gelen insanların akıllarını çelmemesi şeklinde bir çabaları olmadığını gördüm. Onlar için tek amaç “bizim evlerimizde kalsın bizim gibi düşünsün, konuşsun, dünyaya tek bir açıdan baksın” mantığıydı. Şahsım karakterim açısından bu çok yanlış. Neden diğer oluşumlara, fikir akımlarına sırt çevirip, dünya gerçeklerini bir tarafa atıp bir gözlük etrafında dünyayı seyredeyim? Zaten kısa olan bir dünya yaşamında hayatı iyice kısırlaştırmanın bir manası olmadığını düşündüğüm için oradan hemen uzaklaştım. Ülkü Ocaklarında devam ettim, daha da sivrileştiğim nokta şu oldu, biz tabi bir yapılanma içine girdik orada, bir topluluk filan etkinlikler yapıyoruz. Türk Dili ve Tarihi adında bir topluluğumuz vardı. Bir konferans oldu Cuma günüydü bayan arkadaşlarımız vardı onlar salon hazırlığı için gittiler biz de Cuma namazına gittik.*

Sünneti kılındı, telefonum sürekli çalıyor. Orada bayanlardan sorumlu olan arkadaşımız arıyor. “Reis bizi salona sokmuyorlar” dedi. Herhalde yönetsel bir sıkıntı var dedim ama ihtimal de vermiyorum. Çünkü dekanlık, rektörlük onaylı bir etkinlikti. Her şey yasal. “Kim sokmuyor?” diye sordum, “PKK’lılar sokmuyor” dedi. İşgal etmişler. Hemen gittik, bu arada emniyet müdür yardımcısını aradım. Dedim, “böyle bir durum var. Olay çıkacak gelin”. Tek gezemiyoruz zaten. Gittim konferansın olacağı yerin çaprazında durdum. 45 dakika emniyeti bekledim İzmir gibi bir yerde. Bir noktada sorumluluk almanız gerekiyor. Sorumluluk almazsanız arkadaşlarınızın size olan güveni sarsılacaktır ve bin bir emekle kurduğunuz teşkilat dağılacaktır. Allah’a emanet oraya doğru yürüdük. Yürüyünce taşlanmaya başladık. 14-15 kişiyiz. Onlar da yaklaşık 100 kişiler, 100 kişinin 5 taş attığını düşünün 500 taş yapar. Taşlar yağmaya başlayınca tamamen Allah’ın hikmeti hiçbirimize bir şey olmadı. Biz onların attığı taşı geri atıyorduk sonuçta bir savunma psikolojisi olmak zorunda yani. 45 dakika polisi beklemişsin gelmiyor arkadaşların orada gitmek zorundasın sonuçta canından bir can... Olaydan sonra emniyet çevik kuvvet geldi içeri girdi. “Neredeydiniz amirim?” dedik “niye gittiniz?” diye bana hesap sordu. Haklısınız. Topluluklardan sorumlu müdür geldi, topluluğunuzu kapatacağız dedi. Adamlar bizim arkadaşlar oraya gitmedi önce orayı çevreliyorlar, bildiri dağıtıyorlar: “Türk Dil ve Tarihi topluluğu faşist bir yapıdır. Bu fakülte işgal edilmiştir. TDT topluluğunun yapacağı hiçbir faaliyete izin verilmeyecektir”. Öğrenci kolektifleri, Yurtsever cephe vs. bir sürü grup. O gün öyle bir şey yaşadık. Kişileri biliyoruz kamera kayıtları var. Şikâyetçi olduk, soruşturma açılmasını istedik. Ne okul tarafından soruşturma açıldı, ne de emniyet cephesinden bir gelişme oldu. Topluluğumuz kapatıldı ve biz bir daha etkinlik yapmadık. Şimdi bunu yaşamış bir gencin, Türk milliyetçisi olmaması için biraz moron olması gerekir.”

Görüşülenlerin bir kısmı örgütte bulunuş amaçlarını **“eylemsel-davranışsal”** bir perspektiften açıklamış, “çözüme ulaşma, aktiflik, proje üretimi, karar alma mekanizmalarında yer alma isteği ve örgütlü mücadelenin etkililiği” gibi sebeplerle soruyu yanıtlamışlardır:

G6. (AKP, Yaş:22, C:E): “Kendime bu soruyu çok sordum. Buraya gelmeden önce burada bulunduğum halde tasvip edip etmediğim birçok nokta var. Etmediğim noktalar olmasına rağmen “neden buradayım?” diye sordum. Burada bulunmasam zaten sosyal hayatım çok renkli olacak mutlaka bir dernekte olacağım evde kalmayı

seven biri değilim. Dışarda bir yere gittiğimde sorun çözümü noktasında bir fikrim olacak. Konuşacağız ama fikirler lafta kalacak, kahve sohbeti olacak. Ülkeyi kurtarıp ülkeyi batıracağız ama hiçbir farkı olmayacak. Bunu fark ettiğimde Türkiye ve dünya sorunları üzerinde nasıl çözüm noktasında yer alabilirim diye düşündüğümde bugün en kolay –ben biraz orada pragmatik düşünmüş kolaya kaçmış olabilirim ama çözüme ulaşma noktasında en kolay burayı düşünmüş olmalıyım.”

G7. (AKP, Yaş: 24, C:E): *“Bir arkadaşımla beraber şu an o da burada, üniversitedeyken dedik ki “biz ne yapıyoruz vaktimizi nasıl değerlendiriyoruz?” Geziyoruz tozuyoruz biraz şeyimiz var ama aktif değiliz. Kafa yoruyoruz ama aktif değiliz. Dinimize göre de öteki tarafta soracaklar gençliğini nerde harcadın diye. Öteki tarafta sorarlar gidelim birilerine belki faydamız olur siyasetle ilgiliyiz takip ediyoruz gidelim gençlik kollarına üye olalım. Kendimizi geliştiririz insanlara faydamız olur diye girdik. Bakan olalım milletvekili olalım gibi bir giriş amacımız yoktu. Vaktimizi iyi değerlendirelim. Hesabını soracaklar biz de hesabını veremeyeceğimiz şey yapmayalım diye geldik. AK Parti gençlik kollarında olmak bazı şeylere de yaşam tarzına da yansıyor burada bir parti temsil ediyorsunuz her şeyi kafanıza göre yapamıyorsunuz. Ahlaki değerler neyi gerektiriyorsa onu yapıyoruz. Her yerde bulunamayız bazı şeyleri istişare etmemiz gereken kişiler vardır ve bağlı olduğumuz bir hiyerarşi vardır. Teşkilatta bunlar gözetilir. Bunun neticesinde geldik. İldeydik şu an Allah nasip etti genel merkezde görev aldık Genel Başkan Yardımcısı görevi nasip oldu. Hizmet etmeye devam ediyoruz. İlerde ne olur Allah bilir. Kişisel anlamda tatmin oluyorum. Buraya geliyorum siyasi noktalarda sıkıntı olduğu zaman insanlarla konuşabiliyorum sıkıntılarımı giderebiliyorum fikir alışverişinde bulunuyorum bu aynı zamanda sosyalleşme burada aktivitelerimiz oluyor.”*

G10. (AKP, Yaş:22, C:E): *“Yaptıkları ve projeleriyle bir CHP’ye baktığımızda MHP’ye, bir projeyle gelmiyor bana. AKP yaptıklarından ziyade proje üretiyor. O yüzden bana daha yakın geliyor. Bence en çok gençler siyasete AKP ile katılabiliyor.”*

G11. (CHP, Yaş:26, C:K): *“....Karar alma mekanizmalarında yer almayı seviyorum. Bu kişilik meselesi bence. Kurumsal bilincim çok yüksek. Küçük yaşlarda il ilçe binalarında büyüdüm. Ailem eskiden beri örgütlenmelerin içindelerdi farklı örgütlenmeler içindelerdi. Önemli olan adının ne olduğu değildi. Amaçlarını onlar aracılığıyla gerçekleştirebilmeleriydi. Bunu savunmaları yaymaları, sokaktaki*

vatandaşı ikna çabaları, seçimlerde gidip kapı kapı dolaşıyor olmaları. Buydu benim gözlemlediğim. Ama şunu da söyleyeyim bu emek zaman ve özveri isteyen bir şey siz normal hayatınıza devam ediyorsunuz mesleğiniz var öğretmensiniz akademisyensiniz sokaktaki vatandaşsınız bu sizin boş zamanınızda yaptığınız bir şey ben milletvekili değilim 24 saat profesyonel siyasetçi değilim. Günümüz koşullarında çok kişinin yapamadığı bir şey beni ayıran bu konuda çok fedakâr olmam oldu herhalde. Emek sarf ettim.”

G12. (CHP, Yaş:27, C:K): *“Neden bir siyasi partideyim sorusu olursa örgütlü mücadele etmenin çalışmanın bir yerlere gelebileceğini düşünüyorum. Örgütsüz olursanız yok olup gidersiniz. Örgütlü olursanız daha çok şeyler yapabilirsiniz hep aynı örneği veriyorum öğrenci kolektifleri çok kalabalık bir gruptur çok güzel eylemleri çalışmaları vardır ama topluma dönüp baktığınızda bir gerçeklikleri yok çünkü bir şey yapamıyorlar çözüm odaklı bir şey yapamıyorlar. Somut olan şeyi eylemlerle... Ama bunu kendilerine yakın bir siyasi partide yapsalar çözüm üretebilirler. Ben o yüzden siyasi bir çalışmanın içindeyim. Kendimi CHP’de buluyorum ve CHP’nin bu ülke için yapacağı çalışmalar var. O çalışmalara katkım olsun ülkemiz bir adım daha ileri gitsin diye CHP’de bulunuyorum.”*

Siyasal katılım davranışının mücadeleye dönük yönü, bu görüşülenlerin örgütteki varlık sebepleri açısından daha ön planda vurgulanmıştır. AKP’li görüşülenlerin verdikleri yanıtlara göre somut sonuçlar alabilme doğrultusunda birtakım tercihler gerçekleştirildiği, fikirlerin lafta kalmayıp bir çözüme ulaşması adına, bir proje sunulduğu için söz konusu örgütün tercih edildiği görülmektedir. Bu noktada AKP’nin iktidar partisi olmasının gizil etken olarak varlık gösterdiği söylenebilir. Bu yorum farklı soruların yanıtlarında da ortaya çıkmıştır. Görüşülenlerden biri örgütte bulunuş amacını sözü edilen gerekçelere dayandırırken, pragmatist düşündüğünü ifade etmiştir. Ayrıca örgütte tasvip etmediği noktalar olduğunu da belirtmiştir. Buna rağmen bu örgüte katılımından, fikirlerinin lafta kalmayıp bir karşılık bulması isteğinin örgütte tasvip etmediği noktalara baskın geldiği sonucunu çıkarmak mümkündür. Aynı şekilde gerçekleştirdikleri siyasi mücadeleyi somutlaştırmak adına bulundukları kurumda yer aldıklarını ifade eden CHP’li görüşülenler için yüksek kurumsal bilincin bir getirisi olarak karar alma mekanizmalarında bulunma isteği ve örgütlü mücadelenin etkililiği ön plana çıkmıştır.

b) Örgüte İlişkin Beklentiler ve Sonuçlar

Görüşülenlere örgütte bulunuş amaçlarından hemen sonra “Aradığınızı buldunuz mu? Peki, ne arıyordunuz?” sorusu sorulmuştur. Alınan yanıtlara bakıldığında bazı görüşülenler “aramadım-içinde buldum” derken, görüşülenlerin büyük çoğunluğu aradıklarını bulduklarını ifade etmişlerdir, bazı görüşülenlerde tam anlamıyla aradıklarını bulamadıklarını söylemişlerdir. Böylelikle görüşülenlerin örgütün bir üyesi olmalarına ilişkin beklentilerinin genel anlamda karşılandığı sonucu ortaya çıkmıştır.

Verilen yanıtlar, görüşülenlerden bir kısmının kendilerini çok küçük yaşlardan itibaren örgüt içinde konumlandırmalarından ötürü “*beklenti dışı bir özdeşim*” e işaret ederken, bir kısım görüşülen için de “*beklentilerin karşılık bulması*” söz konusu olmuştur. Öte yandan bazı gençlerin genel anlamda örgüte yönelik beklentileri karşılanmakla birlikte “*beklentilerinin tam anlamıyla karşılanmadığı*” durumlar da ortaya çıkmıştır.

Aranılanın ve bulunanın ne olduğu sorusuna da “*merak duygusu, doku özdeşimi, sevgi, örgütsel amaç ile bireysel ideal uyumu, yaşam tarzı, gençlik, dava, idealleri gerçekleştirme alanı, yeni fikirlere açık oluş, gençlere verilen önem, sosyal-demokrat özgürlükçü ortam, büyük bir parti ve ideal gömlek*” gibi her görüşülenin kendine özgü nedenleri cevap olarak verilmiştir:

G1. (MHP, Yaş: 23, C: E): “*Aslında bu da enteresan oldu. Ülkü Ocaklarında bir şey aramadım aslında bir şey arayarak gelmedim. Şimdi düşündüğüm zaman ilk Ülkü Ocaklarıyla tanıştığımda 13 yaşında filandım. O çağda Ülkü Ocaklarına kendi arzumla kendi ayaklarımın beni götürmesiyle gittim aradığım bir şey yoktu. Ülkü Ocaklarını kendimle çok hemhâl hissediyordum merak vardı.*”

G3. (MHP, Yaş:25, C:E): “*Hayır. Ailem beni daha küçük çocukken kucığında götürdü bıraktı. Ülkü Ocaklarının güvenilir bir kurum olduğunu gösterir bu. O zaman bizim yaşlarımızda ailesi serserilik yapan haylazlık yapan çocukları ocağa getirirlerdi. Kur'an öğretin bir şey öğretin. “Biz ki ustasıyız vatan sevmenin” diye bir sloganımız var. Vatan sevmenin öğretildiği bir yer gibi burası. Ülkede baktığınızda vatani sevdiğini iddia edip ülkeye çok zarar veren insanlar var ör: Ogün Samast. Ama bu topluma verdiği zarar tartışılmaz. Ülkü Ocakları bu vatansever insanların yanlış yönlendirilmeyi de engelliyor. Kültürlü birikimli ve hizmet şuuruyla yetişen gençleri bu ülkeye hediye ediyor. Bir nevi içinde buldum kendimi diyebilirim. İyi ki içinde bulunmuşum diyorum.*”

Görüşülenlerden **G1** ve **G3** bu soruya verdikleri yanıtlarda aslında bir şey aramadıklarını, kendilerini kurumun içinde bulduklarını ifade etmişlerdir. Ülkü Ocaklarının yapısal anlamda diğer gençlik kuruluşlarından farkı bu yanıtlarda da ortaya çıkmıştır. Şöyle ki Ülkü Ocakları esasen bir eğitim ve kültür vakfı şeklinde organize olduğu için, mensuplarının küçük yaşlarda kurum yapılanmasına dâhil oldukları gözlenmektedir. Görüşülenlerin de kendilerini bu örgüt içinde bulduklarını ifade etmeleri de çocuk yaşlarda dâhil oldukları örgüte katılımları noktasında daha çok ailevi teşviklerin ve yaş dönemine özgü duyguların böyle bir yönlendirmeye yol açtığını doğrular niteliktedir. Görüşülenler, henüz siyasi katılım hakkında doğal olarak net bir fikir sahibi olmalarının beklenmeyeceği yaşlarda bu kuruma katılmışlardır ve görüşülenlerin kendi arayışları hakkındaki sorgulamalarında “merak ve özdeşim” duygusunun ve haylazlık yapmamaları “bir şeyler öğrenebilmeleri” için aileleri tarafından yönlendirilmelerinin örgüte katılım yaşlarıyla ve örgütün işleyiş yapısıyla alakalı olarak ortaya çıktığı söylenebilir.

G1. (MHP, Yaş: 23, C: E): *“Ülkü ocaklarının kurumsal yapısını dokusunu şahsi dokumla özdeş kabul ediyordum. Kendimi buldum orada. Herhalde o yaşa kadar taşıdığımız değerler, hassasiyetler tamamen Ülkü Ocakları zemininde bulunmamızda müsait değerlerdi ki bu böyle oldu. Bir uyum arayışı da değil bunu nasıl ifade edeyim sevgi yani sevgi diyebilirim. Zaten hissettiğim içimde taşıdığım bir inanç o yaşa kadar okuduğum kitaplar, sohbet meclisleri, edindiğim izlenimler bende zaten bu ideali oluşturmuştu Ülkü Ocaklarıyla tanışmadan da kendimi ülkücü olarak tanımlıyordum. Ülkü Ocaklarına gittiği zaman kendini ülkücü olarak tanımlayan bir insanın Ülkü Ocaklarında bir şey araması da mantıklı değil Ülkü Ocaklarında genelde ülkücü yetişir o tip şeyler Anadolu’da yaygındır. “Çay ocağında çay pişer aş ocağında aş pişer ülkü ocağında da insan pişer” derler. Yani dediğim gibi o sevgi diyebilirim.”*

G2. (MHP, Yaş:22, C:K): *“Yani ben zaten bu teşkilatın amaçları benim ideallerimle örtüştüğü için buradayım. Dolayısıyla benim aradığım bu teşkilattaki herkesin aradığı olduğu için ben de buradayım. Ben bu samimiyet ortamını burada oturup çayın ortak paydasında bir meclis kurabilmemizi, elektriğimiz suyumuz yokken yine ocağın kapısını açıp içeri girebilmemizi... Belki ben bunu bir marjinal sol örgütte de bulabilirdim. Yani kapıyı açıp içeri girip sohbet edebilirdim ama benim hayat tarzıma, bir kadın olarak toplumda kendimi konumlandırıdığım yere, hayata, milletime,*

dinime, bakış açım en çok uyan topluluk burası. Buna yaklaşabilen başka bir topluluk olabileceğini düşünmüyorum. Yani kadın-erkek ilişkilerinin yönlendirilmesi olsun, birbirimize karşı olan tavrımız, birbirimize duyabileceğimiz güven derecesi olsun... Biz sonuçta birbirimize ağabey-kardeş baci-kardeş gözüyle bakıyoruz bizim ilişkilerimiz bu minvalde ilerliyor belki bir Kanarya Sevenler Derneği'ne gidebilirdim ama oradaki ortak paydam sadece kanaryalar olacaktı. Buradaki ortak paydam çok daha büyük bir dünya tasavvuru ve birbirimize duyduğumuz sevgi. Sevgi ve hayal bir araya gelince ister istemez yerimiz burası oluyor."

G8. (AKP, Yaş:22, C:E): *"AKP'de aradığım şey gençlikti o da mevcut. Yarın kim olacak sahada gençlik olacak ne aramamı bekliyorsunuz ki? Kalifiye okumuş gençlik. Okumuş bir teşkilattan bahsediyorum. Teşkilatın hepsi değil."*

G9. (AKP, Yaş: 22, C:K): *"Buldum. Şöyle söyleyeyim bulduk yani o davayı bulduk. Bazen çok "bu dava işini çok abartıyorsunuz" dediğimiz de oldu "ya bizim davamız bu" dediğimiz de oldu. Kısmen. Ben 3 yönetim değiştirdim. Her gelen bir olmuyor. Tayyip Erdoğan orada olduktan sonra pek sorun olmuyor ama çalışma ortamımız da önemli ama buldum yani. Gerçekten getirilen insanlar da o zihniyette olduğu için buldum."*

G11. (CHP, Yaş:26, C:K): *"Buldum çünkü bu örgütte ideallerimi gerçekleştirme alanı buldum örgütte düzeltilmesi gereken şeyler vardı mükemmel tıkr tıkr işleyen bir mekanizma değildi bu da benim kendi vizyonumu bu böyle olmalı düzeltebiliriz kurultayımızı yapalım şöyle yapalım gençlik kotası olsun diye örgüt içinde burası bir iktidar partisi ya da bir devlet kurumu olmamasına rağmen mücadele edebileceğim değiştirebileceğim bir alan olduğu için doğru adresteyim."*

G12. (CHP, Yaş:27, C:K): *"Kesinlikle evet. Özellikle bu yeni dönemde daha çok buluyorum. Her yeni fikre her şeye açık bir parti. Çünkü biz birçok kişiden kendi yaş grubumuzdan yaşımızın üstündekilerden anne babamızdan çok daha farklı yorumluyoruz her şeyi çok daha farklı bakıyoruz her şeye. En büyük şansımız genel başkanımız bir kere çünkü genel başkanımız bizim düşüncelerimize çok açık bir insan fikirlerimizi değerlendiriyor. Bence bu tüm gençler için çok büyük bir şans. Son yirmi otuz yılda gençlere sadece bizim partimizde değil tüm partilerde en çok değer veren biri aslında. Bize çok bel bağlamış ümit duyan ve inanan bir kişiliği var ben kendimi orada*

buldum ve bundan da çok memnunum ilerleyen süreçte de daha güzel şeyler yapacağımızı düşünüyorum.”

G13. (CHP, Yaş:22, C: E): *“Elbette. Aradığım şeydi daha sosyal demokrat daha özgürlükçü... Aradığının %100 ünün bulunması dünyada çok mümkün değil aradığımız her zaman çok gerçekçi olmuyor. Benim aradığım biraz hayalî. Herkesin eşitliği diyorum herkesin özgürce kendini ifade etmesi diyorum. Tüm gençlerin istediği gibi siyasi alana katılımı diyorum.”*

G14. (CHP, Yaş: 28, C:E): *“CHP’deki en güzel şey dışarıdan her ne kadar öyle gösterilmek istenmese de çok kaliteli insanlar var çok yürekten çalışan insanları var. Ancak maalesef istisnaları sürekli topluma yansıtarak kendi içinde didişen halk için bir şey yapmak istemeyen elitist bir grup gibi göstermeye çalışıyorlar bunu kesinlikle kabul etmiyorum. Bunu söyleyen CHP örgütlerine ihanet etmiş olur. Yanlış bir söylem olur. CHP’de bulunan bütün üyeler beni çok etkiliyor. O insanların örnek vereyim Tunceli’de 80 yaşındaki eski il başkanımız kravatını takıyor grand tuvalet bizi karşılamaya geliyor. Bunu AKP’de kimse yapmaz 80 yaşındaki insan oraya gelmez ben 28 yaşındayım bana saygı duyuyor bana bunu gösterdiği için demiyorum. O örgütlülük bilinci o yılların birikimi çok önemli bir şey. “Biz CHP bir çınarız.” Bunu Ecevit söylemiş, bazen yapraklar dökülebilir ama birden öyle bir açarsın ki herkes şaşırır. Böyle bir parti olması beni çok etkiliyor. Tarihi ve insanlar arasındaki bağ. Çok büyük kavgalar yaşasam da parti içinde bir sıkıntı olsa ilk ben koşarım. Onu da bağlayan tarihi ve dayanışma duygusu.”*

G15. (CHP, Yaş:26, C:E): *“E tabi yani CHP benim üstümdeki ideal gömlektir ben başka bir partide de görev yaptım bu gömlek benim üstüme oturdu ben memnunum.”*

Görüşülenlerin bu soruya verdikleri yanıtlar analiz edildiğinde, bir önceki soruda örgütte bulunuş amaçlarını açıkladıkları görüşlerle bir uyum olduğu görülmektedir. Görüşülenlerin büyük bir kısmı aradıklarını bulduğunu ifade etmişlerdir. Aradıklarının ne olduğu sorulduğunda vermiş oldukları cevapların örgütte bulunuş amaçlarına uyumlu oluşu aslında görüşülenlerin bağlı bulundukları gençlik örgütlerine belli bir arayışla gittiklerini göstermektedir. Görüşülenlerin bir kısmı yine hedef, ideoloji, değer yargıları gibi konularda kişisel fikirlerinin örgüt amaçlarıyla uyumunu ifade etmişlerdir. Dava inancı, sosyal demokrasi, parti tarihi ve ideal kalıp gibi ideolojik öğelerden de söz

edildiği göze çarpmaktadır. Hem örgütteki diğer mensuplara ve örgütün kurumsal yapılanmasına hem de siyasi ideolojinin liderine yönelik sevgi bağı, farklı görüşülenler tarafından ifade edilmiştir. Davranışsal anlamda siyasi mücadelenin hazzı, yine bir arayış sonucu bulunan bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu soruya yanıt veren görüşülenlerin çoğu için “gençlik” önemli bir kriter olmuştur. Gerek örgüt organizasyonu, gerek örgütsel düzenlemeler sonucu ortaya çıkan gençlik kotası, siyasi parti liderinin gençlere bakış açısı ve siyasal katılım bağlamında gençlerin varlığının önemi gibi konularda görüşülenler bağlı bulundukları örgütten memnuniyetlerini ifade etmişlerdir.

Görüşülenlerin bir kısmı örgütte aradıklarını bulamadıklarını ifade etmişlerdir. Bu yoksunluğu “*fikir geliştirme konusunda kısıtlılık ve samimiyet eksikliği*” ekseninde değerlendirmişlerdir:

G6. (AKP, Yaş:22, C:E): “*Aradığımı bulma noktasında hiçbir zaman bilmiyorum kim aradığını bulmuş denebilir. Kendi fikirlerimin çözüm önerilerimin iletilmesi noktasında aradığımı fazlasıyla buldum ama bulunduğum ortamda ben kendimi daha çok geliştirmeyi dışarda fikirselle anlamda burada geliştirmeyi çok kuvvetli yapamıyorsunuz. Zaman ayıramıyorsunuz kitap okumaya, ondan sonra bir tez okumaya sürekli bir faaliyet içinde yer aldığımız için kendinizi eğitime noktasında eğitip kendi fikirlerinizi geliştirme noktasında dışarda boş vakit daha fazla olduğu için ayırabilirsiniz ama burada kalan boş vakit dinlenme ve aileye kaldığı için kendimi o yönden kısıtlanmış buluyorum. Burada mutlaka etrafımdaki ağabeyler, büyük insanlar onların fikirleri noktasında tecrübeleniyoruz ama kendi fikirlerimi geliştirme noktasına aradığımı bulamıyorum. Faaliyet açısından kendimi tatmin etme noktasında çok şey bulurum. Fikirlerin iletilmesi noktasında ama kendi dünyamı geliştirme anlamında kısıtlanıyorum.*”

G10. (AKP, Yaş:22, C:E): “*Çok bulmadım açıkçası. Daha fazla şey bekliyordum aslında girdiğim zaman. İlk girdiğimde herhangi bir bilgim yoktu yönetim örgütlenme şekli açısından. Bir AKP gençlik kolları deyince daha farklı şeyler bekliyordum. Girdikten sonra örgütlenme şemasına gözüm alıştı ama daha farklı olabilirdi. Mesela milletvekilleri ile daha fazla iç içe sürekli siyaset değil de muhabbet de edilmeli. Elazığ’da 50 kişinin zaten gençlikte, toplamda 150. Ana kademedekilerle genel merkezle daha rahat konuşulabileceğini sanıyordum. Ama o kadar değilmiş.*

Siyaset konuşabiliyorsunuz ama. Aradığım zaman vekile ulaşabiliyorum ama bir işim olur o şekilde veya siyasi bir şeyde. Ama daha farklı “vekilim ben G10” dediğimde tanınmasını isterdim, “bayramınız mübarek olsun” veya “nasılsınız?” demek isterdim ama öyle değilmiş. Türkiye genelinde bence böyle bir eksiklik var. Hiçbir yapıda bu dediğimin olduğuna inanmıyorum.

Görüşülenlerin örgütlerine yöneltmiş oldukları bu eleştirilerle, bir açıdan beklentilerinin karşılık bulmadığı anlaşılmaktadır. Görüşülenlerden G6 siyasal katılım açısından aradığını bulma konusunda herhangi bir olumsuzluk olmadığını belirtirken, kendisini özellikle fikir anlamında geliştirmede sorun yaşadığını, bir anlamda faaliyetlerin getirmiş olduğu sorumluluk ve iş temposunun zaman sorunu yarattığını ifade etmiştir. Bununla birlikte “fikirlerini geliştirme noktasında aradığını bulamadığını” söyleyerek kendi dünyasında, bireysel anlamda ideolojik donanım sürecinde kısıtlandığı çıkarımına varmıştır. Diğer görüşülen G10, temelde samimiyet eksikliğinden bahsederek örgütlenme şemasının beklentilerini karşılamadığını ifade etmektedir. Örgütte ve bağlı bulunduğu siyasi partide görev alan siyasilerle daha samimi bir ilişki kurmak istediği, daha informel ilişkilere özlem duyduğu gözlenen G10, aslında idealize bir örgütlenme şeması beklentisinde olduğunu itiraf etmiştir. Sadece kendi örgütünde değil genelde de böyle bir yapılanma olmadığını düşünmektedir.

c) Organizasyonda Aktif Siyasal Katılımın Yoğunluğu

Siyasal katılımın boyutlarından biri de etkinlik durumudur. Her ne kadar doğrusal bir sonuç olmasa da siyasal katılımı aktif davranış, katılımın boyutunu etkileyen bir durum olarak karşımıza çıkabilir. Görüşülenlerin gerçekleştirdikleri siyasal katılım kapsamında kendilerini aktif olarak tanımlayıp tanımlamadıkları sorulmuştur. Görüşülenlerin örgütteki siyasal katılım faaliyetlerinde kendilerini ne derece aktif bulduklarına ilişkin verilen yanıtlar kategorize edildiğinde “aktif, aktif ama yetersiz, yapısal-işlevsel aktif, multi-organizasyonel aktif, yerine göre aktif ya da pasif” şeklinde bir sınıflandırma yapmak mümkündür:

G10. (AKP, Yaş:22, C:E): *“Evet. İki yıl olacak yakında yeterince aktif olduğuma inanıyorum.”*

G3. (MHP, Yaş:25, C:E): *“Tabii ki. Hiç durmuyoruz.”*

G8. (AKP, Yaş:22, C:E): *“Çok aktifiz fazla aktifiz biraz pasifize etmemiz lazım. Özel hayatımız yok hiçbir şeyimiz kalmadı.”*

G9. (AKP, Yaş: 22, C:K): *“Ben gayet aktifim. Her organizasyon da mutlaka bulunuyorum. Seviyorum bu durumu.”*

G12. (CHP, Yaş:27, C:K): *“Kesinlikle buluyorum. Girişken bir tarafım vardır her faaliyetin içinde olmak isterim.”*

G13. (CHP, Yaş:22, C: E): *“Yani evet buluyorum fakat tabi ki her zaman daha fazlası yapılabilir.”*

G1. (MHP, Yaş: 23, C: E): *“Aktif buluyorum fakat hiçbir zaman yeterli bulmuyorum burada aktiflikten kasıt kendimi yeterince verebilmemse elimden geleni gücümün yettiğini Allah’ın bana bahsettiği hasletleri aktarabilmemse bunu elimden geldiği kadar yapıyorum fakat yeterlilik düzeyinde sorarsanız kendimi yeterli bulmadığım gibi mensuplarımızın da hiçbir zaman kendilerini yeterli bulmamaları gerektiğini ifade ediyoruz. Yeterlilik doygunluk hissini uyandırır bu doygunluk hissi de zamanla sizin bünyedeki hizmet aşkınızı mücadele ruhunuzu dingin hale getirebilir dolayısıyla hiçbir zaman yeterli hissetmeyeceksiniz zaten Allah rızasını gözetken Türk İslam âleminin müreffeh bir yapıya kavuşmasını Türk milletinin yükselmesini isteyen bir bireye bu mensubiyet şuuru da hiçbir zaman yeterli gelmez.”*

G2. (MHP, Yaş:22, C:K): *“İster istemez bizim için seçenek değil bir mecburiyet aktif olmamız ama aynı zamanda da zevk alarak yaptığımız bir şey bünye içinde aktif çalışmak durumundayız ki bunu teşkilatlarımıza da yansıtabilelim ya da eksik gördüğümüz birtakım açıkları kapatabilelim.”*

Bu yanıtlardan görüşülenlerin kendilerini örgütsel faaliyetlerde oldukça aktif buldukları, her ne kadar bu aktiflik dolayısıyla kişisel hayatlarına yoğunlaşmasalar da genel anlamda bu durumdan memnun oldukları söylenebilir.

Görüşülenlerin bir kısmı ise kendilerini aktif ama yetersiz bulduklarını söyleyerek bu yanıtlarda her zaman daha fazlasının yapılabileceğini, kendini yeterli hissetmenin bir noktadan sonra insanlarda doygunluk hissi yarattığını ve bu düşüncenin insanı pasifleştirebileceğini, aktif çalışmanın hem bir mecburiyet hem de bir zevk olması gerektiğini ifade etmişlerdir.

Görüşülenlerden **G4 (MHP, Yaş: 24, C:E)** : “Şöyle düşünelim 80 il var her ilde 70 tane Ülkü Ocağı var Ülkü Ocaklarının her birinde 10 ilçe var her birinde Ocak Başkanı var. Türkiye’de yaklaşık şu anda 300 e yakın Ülkü Ocağı var. Eminim ki en az 200 tanesinde Eğitim Masa Başkanı vardır. İlk ifade ettiğim şeyi anlatmaya çalışıyorum. Tabi bunun üstünde MHP İl teşkilatları, içinde ana-ara kollar var MHP Genel Merkezi, Ülkü Ocakları Genel Merkezi bayağı bir hiyerarşik ve örgütlü yapı var. İçerisinde siz de yapbozun bir parçasısınız, siz olmazsanız yapbozu düşünelim bir parça çıkınca resmi algılayabilirsiniz ama resim eksik kalır. Ben kendimi böyle değerlendiriyorum. Bulduğum makamdan dolayı bunu söylüyorum. Yani benim yerime başka biri de o makamda olsaydı ya da o makam olmasaydı o yapbozda bütün resmi algıladınız ama eksiklik hissederdiniz. Ben katılımımı bu şekilde değerlendiriyorum.” yanıtıyla kendi varlığının örgütte “yapısal-işlevsel” bir fark yarattığını ifade etmiştir. Şöyle ki yapıda bir işlev gerçekleştirdiğini, kendi uzmanlığı doğrultusunda sisteme kattıklarının varlığının sistemi sürdürdüğünü ancak kendisinin yokluğunda sistemdeki eksikliğin göreceli olarak fark yaratacağını yapboz benzetmesiyle betimlemiştir.

Görüşülenlerden **G11. (CHP, Yaş:26, C:K)**: “Organizasyonda çok aktifimdir. Uluslararası örgütlenmelerden sorumluyum. CHP gençlik örgütünü ilk defa Avrupalı Genç Sosyalistlere üye yapan kişiyim. Bir buçuk yıldır süreçleri yönetiyorum. Çok fazla yabancı gruplar ağırlıyoruz. Beraber protestolar yapıyoruz bildiriler yayınlıyoruz. Her ülkede gençlik temsilciliklerimiz var orta doğuda örgütlenmeye çalışıyoruz. Ben oldukça emek harcıyorum.” yanıtıyla örgüt içinde gerçekleştirdiği siyasal katılım faaliyetlerinde ne denli aktif olduğunu ortaya koymuş, özellikle örgütlenme çalışmalarında aktif olduğunu belirterek, uluslararası pek çok organizasyonla kendi örgütü arasında kurduğu ilişkilerden bahsetmiştir. Bu açıdan görüşülenin “multi-organizasyonel” bir biçimde aktif faaliyet gösterdiği söylenebilir.

Bu soruya verilen yanıtlardan işlevsel aktifliği işaret eden “yerine göre aktif veya pasif” kategorisinde yer alan görüşler şunlardır:

G7. (AKP, Yaş: 24, C:E): “Şu anki konum itibariyle aktif durumdayız o anlamda kişisel anlamda girişimcilik diye adlandırırsanız siyasi anlamda da gerektiği gibi aktif olmam gerektiği yerde aktif, pasif olmam gerektiğinde pasif oluyorum. Siyasette bazı şeyler denge meselesi. Denge kurmak gerekiyor. Hep ben aktif olayım

değil, istişare neticesinde bazı şeyler yapıyoruz 12 başkan yardımcısıyız. Hepimizin görevleri var alanlarımızda aktifiz. Alanımız dışında başkanımızın uygun gördüğü yerlerde aktif ve pasif olabiliyoruz.”

G15. (CHP, Yaş:26, C:E): *“Ne demek? Ne yaptığınıza bağlı bana sokağa çık bayrak as dersiniz ben onu beceremem yapabileceğim bir şey değil. Ne yapmak istediysem hep yaptım. Yapıyorum.”*

Görüşülenler, örgütte siyasal katılımlarının aktifliği konusunda örgütteki görev ve sorumluluklarını temel alarak açıklamalar yapmışlardır. **G7**, konum açısından gereken yerde aktif, gereken yerde pasif olunması gerektiğini, belli bir dengenin gözetilmesinin zorunlu olduğunu ve siyasal katılım faaliyetindeki yoğunluğunun alanı dışında farklılaşabileceğini ve bu noktada gençlik kolları başkanının inisiyatifinin söz konusu olduğunu söylemiştir. **G15** ise aktifliğin, örgüt içerisindeki iş bölümüne bağlı olarak değerlendirilmesi gerektiğini söylerken, yapabileceği ve yapamayacağı şeyler üzerinden bir performans değerlendirmesi yapmıştır.

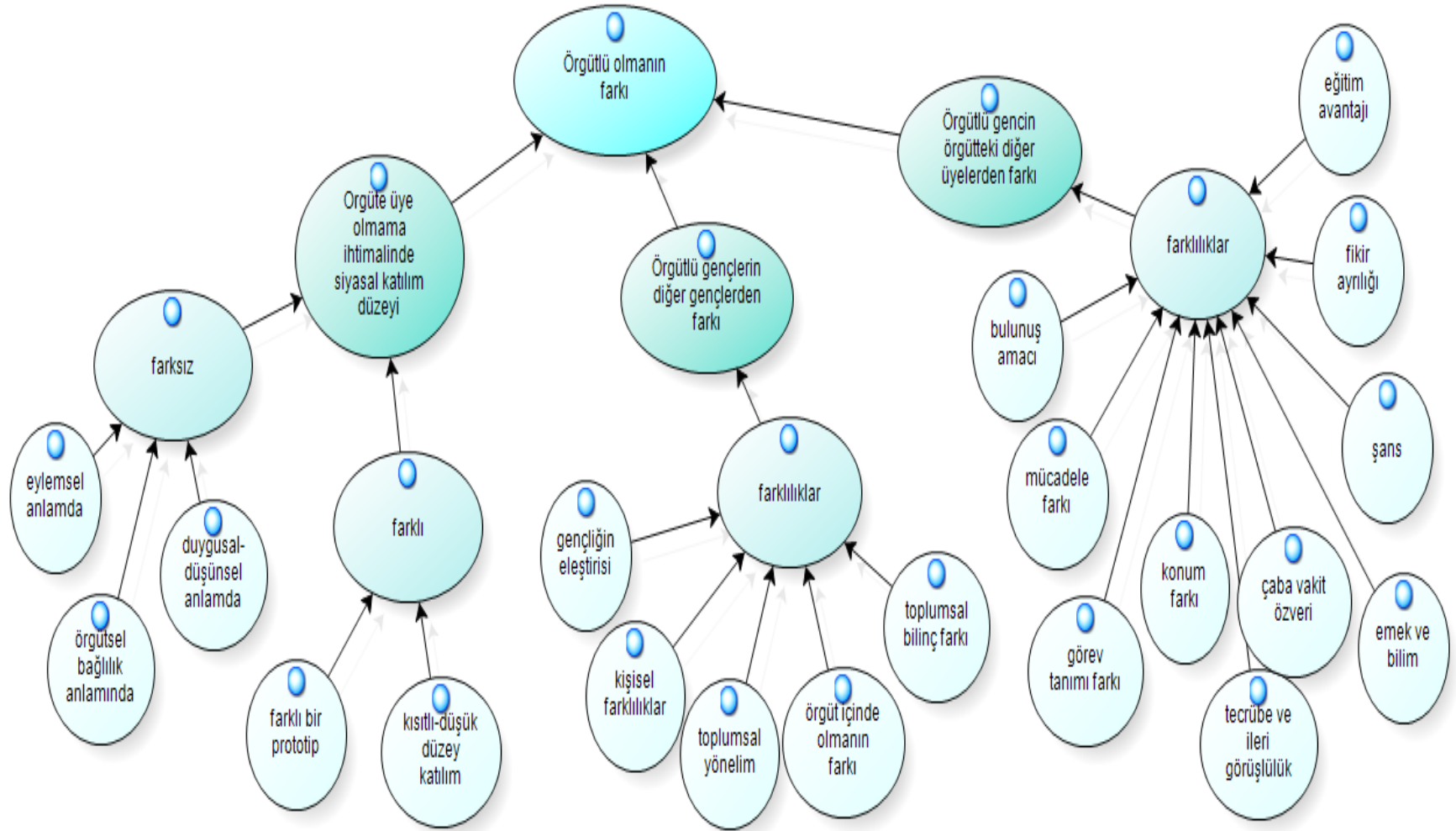
Ağırlıklı olarak genel merkezde görev alan bu görüşülenler cephesinden aktiflik aslında bir seçenek değil bir zorunluluktur. Çünkü birçoğu önemli görevlerde bulunan bu gençlerin isteksizlik ve pasiflik içeren siyasal davranışları onların görev konusunda pasifize edilmelerine yol açabilir. Çünkü birçok kurum gibi siyasal örgütlenmelerde de yapıdaki işlevi istendiği ölçüde yerine getirecek elemanlar desteklenmektedir üstelik doğası itibarıyla siyasi örgütlenmelerde üyelerden daha fazla performans ve özveri beklenir. Ancak bu soruya alınan yanıtlarda görülmüştür ki görüşülenler aktif olmaktan yana bir zorunluluk değil tam aksine gönüllülük içinde düşüncelere sahiptirler. Örgütteki siyasal etkenlikleri konusunda kendini yetersiz buldukları görüşlerde bile rehavete kapılmamak adına daha fazla etkin olunması gerektiğine dair mütevazı öz eleştirilerde bulunmaktadır.

Bağlı bulunulan örgüte ilişkin algıların tespitine yönelik soruların yanıtlarının yorumlandığı bu bölümde sonuç olarak görüşülenlerin üyesi oldukları örgütlerle ilgili amaçları, beklentileri ve varlıkları konularında birtakım kişisel algılarına ulaşılmıştır. Çeşitli ideolojik, duygusal ve davranışsal tutumlarla gönül verdikleri siyasi ideolojilerinin gençlik organizasyonlarında aktif rol alan bu görüşülenlerin örgütlerine yönelik algılarının kendileri açısından birtakım hedef, amaç ve beklentileri tatmin eder nitelikte olduğunu, bulundukları örgütün misyonuyla kişisel ideallerinin uyuştuğunu ve

bu örgütlerde varlık göstermekten memnuniyet duydukları sonucu çıkarılabilir. Zaten örgütlü siyasal katılımın bir gönüllülük esasına dayandığı da göz önünde bulundurularak bu gençlerin örgütte bulunuş amaçlarının örgütü bir araç olarak görmekten ziyade örgütte çeşitli amaçları ve idealleri gerçekleştirmek üzere şekillendiği söylenebilir.

3.7. Örgütlü Olmanın Farkı

Çalışmanın bu bölümünde gençlerin bir örgüt çatısı altında faaliyet göstermelerinin kendileri açısından ne gibi farklılıklara yol açtığını öğrenmek maksadıyla yöneltilen sorulara verilen yanıtlar değerlendirilecektir. Örgütlü oluşun farkını ortaya koymak adına görüşülenlere “örgütlü bir genç olarak diğer(sokaktaki) gençlerden farkınız nedir? Örgütteki diğer gençlerden farkınız nedir? ve örgütlü olmasaydınız siyasal katılımınızın düzeyi farklı olur muydu?” soruları yöneltilmiştir.

Şekil 9: Örgütlü olmanın farkını gösteren model

a) Örgütlü Bir Genç Olarak Diğer Gençlerle Aradaki Fark

Bu çalışmanın kilit noktalarından biri çalışmada yer alan gençlerin örgütlü oluşlarıdır. Türk gençliğinin siyasete bakış açısını soğuk, uzak ve apolitik olarak gören bazı yaklaşımlarını aksine gençleri gönüllü siyasal katılıma yöneltten ve bir örgüt çatısı altında birçok sorumluluk almalarına yol açan farkların neler olduğu çalışmanın problem durumu açısından temel sorulardan bir tanesini oluşturmuştur. Bu farkı analiz edebilmek için görüşülenlere “örgütlü bir genç olarak diğer (sokaktaki) gençlerden farkınız nedir?” sorusu yöneltilmiştir. Örgütlenmiş bir genç olarak kendilerini nerede hangi konumda algıladıkları ve varsa tespit edecekleri farklılıklar, örgütlülüğün siyasal katılım açısından önemini ortaya koyacaktır.

Şüphesiz sokaktaki ya da diğer sıfatlarıyla nitelendirilen gençlerden kasıt, çalışmanın öznesi olan örgütlü gençlerden siyasal ilgi ve örgütlülük temellerinde farklılık gösteren genç kesimdir. Bu soruya verilen yanıtlar değerlendirildiğinde genel anlamda örgütlü gençlerin kendilerini diğer gençlere göre *farklı* bulduğu pek çok nokta ortaya çıkmıştır. “*Benim bir farkım yok*” diyen görüşülenler olmakla beraber aynı iddiada bulunup bir noktada farklı olduğunu kabul eden görüşülenler de olmuştur. Yanıtlar kategorize edildiğinde aradaki farklar, “*toplumsal bilinç farkı, örgüt içinde olmanın farkı ve kişisel farklılıklar*” şeklinde sınıflamalar şeklinde ortaya çıkmıştır. Bununla birlikte görüşülenler tarafından “*gençliğin eleştirisi*” de yapılmıştır.

Soruya verilen yanıtlar tek tek ele alınacak olursa “*örgütlü bir genç olarak diğer gençlerden farklı olunmadığı*” ve “*farkın olmaması gerektiğini*” ifade edilen yanıtlar aşağıda yer almaktadır:

G13. (CHP, Yaş:22, C: E): “*Sokaktaki gençten farkım aslında, ben şunu söylemeyi sevmiyorum “ben çok okuyorum çok biliyorum o yüzden buradayım”. Hayır.*”

G1. (MHP, Yaş: 23, C: E): “*Sokaktaki gençten aslında bir farkım yok, sokakta başlayan bir duygu bu aslında, çok romantik bir kavram olarak gelebilir bu, bizde bazen “bu yoldan geçti bu pınardan içti” derler. Aslında bizim hareketin her mensubu gözü kara Anadolu çocuğudur. Sokaktaki gencin kendisine en çekici bulacağı ve ifade edeceği ortam belki de buralardır.*”

G2. (MHP, Yaş:22, C:K): *“Dışardaki bir gençten kıymetler, değerler adına çok farklı bir noktada olduğumu düşünmüyorum.”*

G4 (MHP, Yaş: 24, C:E) : *“Sokaktaki gençten aslında farkım olmasını istemem çünkü farkım olursa toplumdan kopmuş olurum. Şöyle düşünmek lazım: onlardan daha üstte ya da daha altta olduğumu düşünmek kesinlikle yanlış Türkiye’de şu nokta çok hatalı. Mesela aydınlarımız üç beş kitap okurlar, aydın olurlar. Birileri de onları medyada ön plana çıkartır. Yüksek bir yere çıkarlar alttaki insanları unuturlar. Onlar yüksekte bir yıldız, biz de dünyaya baktıkları insanlarız. Bu çok yanlış bir algılama şeklidir.”*

G7.(AKP, Yaş: 24, C:E): *“Sokaktaki genç gibi bir tanımlamam öyle bir lüksüm olamaz.”*

Görüşülenler başlangıçta bir açıdan sokaktaki gençle aralarında bir fark olmadığına dair görüş belirtmişlerdir. Onlara göre kendilerini sokaktaki gençten ayıran bir yön bulunmamaktadır. Bilgi birikimi, değerler ve hassasiyetler açısından bir fark bulunmadığını hatta sokakta başlayan bir duygunun kendilerini bu noktaya taşıdığını, sokaktaki genç gibi bir kavramın kendilerini toplumdan soyutlayacağını ve böyle bir ayırım yapamayacaklarını belirtmişlerdir ancak yanıtın devamında farklarından bahsetmeden geçememişlerdir. Bu konuda araştırmacının gözlemi ve bunun üzerine tavrı şu yönde olmuştur: Sokaktaki gençten farkım yok diyen görüşülenlerin bu yanıtı verirken tevazu gösterdikleri gözlemlenerek, sorunun cevabı konusunda daha ısrarcı olunmuştur. Bunun üzerine önce *“farkım yok”* diyen örgütlü gençlerin, kendilerini diğer gençlerden ayıran farklı yönler olduğunu belirttikleri söylenebilir.

Yukarıda yer verilen görüşler bir süreklilik arz etmektedir. Yani fikirleri belirtilen görüşülenler, yanıtlarının devamında diğer gençlerden birtakım farkları bulunduğunu da eklemişlerdir.

Bu yanıtların en temel çerçevede toplumsal bilinç farkını ifade ettikleri söylenebilir. Görüşülenlerin önce kabul etmeyip daha sonra açıkladıkları bu farklılıklar yukarıdaki yanıtların sırasıyla birlikte *“cesaret, hassasiyetler, toplumsal yönelim, müdahale dürtüsü ”* gibi vurgularla ortaya konmuştur:

G13. (CHP, Yaş:22, C: E): *“Ben rahatsızım ve bunun değişmesini istiyorum. Benim farkım ne dersiniz ben sadece değiştirmek için elimi taşın altına koyuyorum.”*

G1. (MHP, Yaş: 23, C: E): *“Duygu dünyası farkı. Sıradan bir insanın bu meselelere uzak bir insanın kendi dünyevi meşguliyetleri içerisinde duygu dünyası da bu noktada oluşur. Bizimkisi biraz daha ülkesine ve milletine katkı sağlamak üzere kurulan bir psikolojide gelişiyor.”*

G2. (MHP, Yaş:22, C:K): *“Örgütlü katılımla, bir teşkilata dâhil olmakla olmamak arasındaki fark gözü karalık-gözü peklik olarak adlandırılabilir. Belki çok fazla gelecek kaygısı içine düşmeden kendine dair birtakım beklentileri geri plana atmak durumu da söz konusu olabilir. Fikirlerimize sempati besleyen ama işin içine bu kadar net bir şekilde dâhil olmak istemeyen isminin mecralarda anılmasını istemeyen arkadaşlarımız da var belki bizimki biraz ailenin etkisiyle biraz cesaret ya da gözü karalığın etkisiyle, arkadaş çevresinin etkisiyle olmuştur. Bir sevgi çok mühim insanlara karşı duyulan gönül bağı ikincisi birbirimizi arkadaş olarak görmek çıkış noktamız ülkücü ülkücünün kardeşidir. Bu bağı kabul edince birbirinize çok zaman faydanız dokunuyor manevi fayda. Birbirimize destek olabilir, faaliyetleri desteklemek, dayanışma şeklinde söyleyebiliriz. Cesaret kırıldığı yerde motivasyon gibi... Siyasi fikirleri olup bunu bir teşkilatta beyan etmekten çekinen gençten bizi ayıran noktalar bunlar olsa gerek...”*

G4 (MHP, Yaş: 24, C:E) : *“Eğilimler farklı olabilir, aile yapısından, yetiştirilme tarzından kaynaklanabilir. Biraz toplumda yaşadığınız hayat sizi buna yönlendirebilir. Ahlâki eğitim, inanç yapısı, büyüklerin kattıkları, okuma eğiliminiz varsa buradan kazandıklarınız, bir bütünsellik içinde düşünüldüğü zaman sizi diğer insanlardan biraz daha farklı kılmaya, sorumluluk almaya itiyor. İnsanın doğasında vardır zaten bir bozukluk varsa sizi de ilgilendiriyorsa ona müdahale etmek istersiniz. Bu ailevi bir sorun olabilir bir genç ona el atmak ister, bir genç de aileyi vatan gibi görür onun sorununa el atmak ister. Bizimki biraz daha böyle oluyor. Bütün çerçevede düşünmek lazım.”*

G7. (AKP, Yaş: 24, C:E): *“Farkımızı bizim anlatmamız çok doğru olmaz dışarıdan birinin aktarması doğru olur. Bizim farkımız nedir? Biz ülke meselelerinde aktif rol almayı tercih ettik. Gündemi sürekli takip ediyoruz. Özelde de mesela otobüse binince bir adamın bir sıkıntısı varsa yardımcı olacağımız bir şey var mı diye soruyoruz. Her olaya karşı biz böyleyiz sadece siyasi değil.”*

Görüşülenlerin bu soruya verdikleri yanıtlar, kendileri ve diğer gençlerle aralarında temelde toplumsal bilinçten kaynaklanan bir sorumluluk duygusu farkı ortaya koyduklarını göstermektedir. Çeşitli bireysel özellikler ve toplumsal yönelimlerle sosyal sorunlarla ilgili kaygı duymak, bunun için cesaretli bir biçimde atılımda bulunmak görüşülenlerin kendilerinde sokaktaki diğer gençlere göre tespit etmiş oldukları farklılıklardır.

Görüşülenlerin kendi dışlarındaki gençlere göre kendilerini fark konusunda konumlandıkları bu soruya doğrudan farklılıklar özelinde verilen diğer yanıtlara bakıldığında temelde sosyolojik anlamda yine toplumsal bilinci işaret eden öğeler göze çarpmaktadır. Örneğin görüşülenlerden **G11. (CHP, Yaş:26, C:K)**, *“Sokaktaki gençten farkım, herhalde örgütlü olmak, siyasal bilincimi gayet rahat deşifre etmek, bu kendi yaşıtım olan gençler adına mücadele etmek. Siyaset dediğiniz şey sabahtan beri burada gençliği konuşuyoruz ülkeyi konuşuyoruz dünyayı konuşuyoruz gösterdiğimiz çaba bunlar için dolayısıyla bugün sinemaya gideyim alışverişe çıkayım gibi değil sadece. Orada varoştaki çocuk ne olacak atanamayan öğretmen ne olacak, sendikada THY'deki hostesler ne olacak, böyle kara kara düşünüyorum. Uçağa bindiğimde bakıyorum cinsiyetçiliğin o kadar yoğun yapıldığı bir alan hosteslik o kadınların maruz kaldıkları durumlar benim bile onuruma dokunuyor. Aktivist gibi diyelim toplum adına daha fazla kişi adına mücadele etmek diyelim.”* cevabıyla öncelikle diğer gençlerle kendisi arasında bir “örgütlülük” sınırı çizmiştir. Gerçekleştirmiş olduğu siyasal faaliyetleri biçim olarak bir örgüt çatısında ifa ettiğini belirtmekle birlikte bu durumun ve diğer gençlerle arasındaki farkın kendi akran grubu için mücadele etmek olduğunu belirtmiştir. Kendisinde gördüğü fark, sadece bireysel değil kolektif nitelikli bir harekettir. Hem siyasal katılım amacı olan mücadeleyi yani sorunların çözümüne yönelik çabalarını sadece kendi dünyasını ilgilendiren meseleler üzerine değil başta gençler olmak üzere toplumda sorun yaşadığını düşündüğü her kesim için gerçekleştirmekte, hem de bunu tek başına değil bir örgüt çatısı altında örgütten güç alarak yapmaktadır. Meselenin eylemsel boyutu dışında toplumsal bilince yönelik vurgu, görüşülenin mücadele alanı için toplum adına, daha fazla kişi adına sorun çözme çabası ile birlikte, onu bu sorunları düşünmeye iten dürtüleridir. Diğer görüşülenlerle de benzer şekilde **G11** toplumun çeşitli kesimlerinden insanların yaşadığı sıkıntılar için *kaygı* duymaktadır ve kendisini toplumsal sorunlar için kaygı duymayan ve mücadele etmeyen insanlardan “benim farkım bu” diyerek ayırmaktadır. Bu yoruma benzeyen

fakat farklı bir üslupla kendini ayıran bir başka görüşülen **G8. (AKP, Yaş:22, C:E)**, kendisini diğer gençlerden ayıran en önemli faktörün “*şuur ve dava*” bilinci olduğunu, Türkiye Cumhuriyeti Devleti’ni bir mahkemeye benzeterek şu sözlerle ifade etmiştir: “*Şuur, dava. Türkiye Cumhuriyeti Devleti ve Misak-ı Milli benim için bir mahkemedir ben bu mahkemede bir sanığım asla bir tanık değilim. Hayatında kitap okumamış, bir kitapevine girmemiş insanlar benim için bir tanıktır. Gelip geçicidir. Ben sanığım ceza alırsam da ben alacağım tahliye olursam da ben olacağım. Her şey bende. Benim olmadığım yerde hiç kimsenin olmayacağı şuurunda kaptırmış bir insanım. Yani şurada birisi kimse yokken bile kimse var mı yok mu diye sağa sola bakmak yanlış sen varsan herkes oradadır 3000 yıllık tarihin oradadır annen ağabeyin oradadır. Sen yoksan kimse olmaz.*”

Görüşülenin diğer gençlerden farkını ortaya koymak için yapmış olduğu hukukî benzetmeler, burada toplumsal bilinç kavramını Ziya Gökalp’in maşerî vicdan kavramına çevirmektedir. Maşerî vicdan yani kamu vicdanı toplumsal bilinç yerine kullanılsa da Gökalp’in kuramında vicdan, bir konunun dini, ahlaki, siyasi, hukuki, lisani, bedii, iktisadi, mantıki olarak değerlendirilmesi, kıymetler demektir. Vicdan, bu kıymetleri ruhumuzda yaşamamız demektir (Tokluoğlu, 2013: 123). Kamu vicdanının varlığı bireylerin toplum için toplum adına düşünmesi odaklıdır. Görüşülen, kurduğu farazi mahkemede kendisini bir sanık olarak nitelendirerek doğrusuyla yanlışıyla kendisini adil bir biçimde yargılamaya tabi tutma amacı gütmüştür. Tanık olarak nitelendirdiği “diğerlerine” pasif bir konum addederek aslında yine diğer görüşülenler gibi toplumsal sorunlar için kaygı duymayan, bunun yanı sıra araştırmayan, bilgi birikiminden yoksun, kendini yargılamayan sorgulamayan insanlardan farklı olduğunu ifade etmek istemiştir.

Görüşülenlerin bir kısmı örgütlü bir genç olarak diğer gençlerden siyasal katılım boyutunda ayrıldıkları noktaları ifade ederken örgütteki faaliyet alanlarının özel hayatlarını kısıtladığını ifade etmiş ama siyasi bir teşkilata bağlı olmanın kendilerine birtakım avantajlar ve kolaylıklar getirdiğine değinmişlerdir. “*Gündelik hayat akışı, bulunulan konumda etkili olma ve somutlaştırma*” ekseninde verilen bu cevaplar aşağıda yer almaktadır:

G13. (CHP, Yaş:22, C: E): “*Özel yaşantımdan kız arkadaşımdan ödün vermek zorunda kalıyorum. Özveride bulunuyorum. Herkesten benim yaptığımı bekleyemem*

ama şunu herkesten beklerim en azından düşünmelerini 3-4 kurumda değil de bir yerde bir konuda bir şeyler yapmalarını beklemek çok da şey olmasa gerek mevcut durumda.... Çok fazla bildiğimden ya da mistik bir gücüm olduğundan değil yalnızca bunun için kendimden ödün veriyorum.”

G1. (MHP, Yaş: 23, C: E): *“Sokaktaki gençten anlamam gereken eğer burada normal sıradan bir insan, siyasetle ülke meseleleriyle alakası olmayan bir insandan fark ise bir kere gündelik yaşantımı kendi arzu ettiğim şekilde organize etmiyorum. Bunu çok bencilce buluyorum gündelik yaşantımı mensup olduğum davaya hizmet ettiğim ideale göre organize etmekle mükellefim dolayısıyla sıradan insandan gündelik yaşantı farkım var.”*

G6. (AKP, Yaş:22, C:E): *“Sokaktaki gençten farkım aslında şöyle şu anda bulunduğum konum itibariyle ulaşabileceğim insan sayısının artması yoksa bunun dışında temel olarak pek fark yok. Kendi eğitim seviyemdeki kişiyle karşılaştırıyorum. Ortalama bir tip belirlemek imkânsız. Eğitim seviyesine göre tipler vardır. Bulunduğu konuma göre vardır. Üniversite açısından söylüyorum üniversitedeki çevremle kendimi kıyasladığımda kendi taleplerimi kendi şeylerimi sorun çözücü konumunda olmak fark ettiriyor. Onların bir talep istediklerinde sorun gördüklerinde o sorunun çözümü noktasında fark ortaya çıkıyor. Mesela çok basit bir örnek; harç meselesi harçların kaldırılması noktasında hükümet şöyle oldu böyle oldu diye bir söylemde bulunur ya da kaldırılmadan önce kaldırması gerekiyor vs... Ben işin içinde olduğumda aldığım talepler noktasında raporlaştırılması düzenlenmesi noktasında gerekli mercilere iletilmesi noktasında teşkilat içinde yer aldığım için daha etkili olurum. Fikir anlamında oturduğumuz zaman insanlar çoğu zaman işin iç yüzünü fark etmiyor. Onu fikri yönden düşüncesi gördüğü yüzüyledir. Ben işin içinde olduğumdan bir karar verildiği zaman onun neye etki edeceğini düşünerek yapıldığını bildiğim için arka planı bildiğim için kendi somut olay üzerinden söylüyorum fikir değerlendirmesi daha rahat oluyor. Onun dışında ideolojik anlamda düşünürsek daha teorik bir seviyede düşünürsek onun farkı çok olacağını zannetmiyorum çünkü burada şu an örgütlü bir şekilde ilerlemeye çalışıyoruz. Amacımız daha çok pratik hayatta ilerlemek, pratik hayatın içinde yer alıyoruz mesela burada var olan fikirler üzerinden daha ilerletilmesi, daha iyi kullanılması daha iyi sonuçlar doğurması için çalışıyoruz. Yeni bir fikir oluşturulması noktasında çok büyük adımlar olmuyor. Kişi dışarıda okuduğu kitaplarla fıkırsel*

dünyasını geliştirmesi daha rahat olur. Burada gene kendisi kişisel olarak fikrinsel şeyini değiştirir geliştirir ama partinin fikrinsel yapısını değiştirmesi daha zordur.”

G13. (CHP, Yaş:22, C: E): *“Somutlaştırıyorum. Bir siyasi parti çatısı altında bunu yapıyorum. Üniversitede mücadele ediyorum. Topluluk kurdum onun adı altında siyasi çalışmalar yapıyorum. Bunun dışında bir dernek siyaset üstü bir kurumda bunu gerçekleştirmeye çalışıyorum.”*

Görüşülenlerin sokaktaki gençten farklı olarak yüklenmiş oldukları örgütsel sorumluluklar özel hayatları konusunda taviz vermeye ve yaşamlarını örgütsel faaliyet öncelikli olarak planlamaya sevk etmiştir. Ancak örgütteki varlıkları kendi siyasal katılımları çerçevesinde onlara hem kolaylıklar sağlamak hem de siyasal katılım davranışlarını somutlaştırma konusunda bir avantaj olarak bir fark yaratmaktadır. Şüphesiz örgütlü oluş, aynı örgütten üyelerle beraber hareket etme ve bağlı bulunulan kurumun çeşitli olanaklarından faydalanma, siyasal katılım davranışının etkenliğini arttıran sebepler olarak karşımıza çıkmaktadır. Bir örgüt çatısı altında faaliyet göstermek görüşülenler açısından gerçekleştirdikleri siyasal katılım faaliyetlerini soyuttan somuta, teoriden pratiğe, düşünceden eyleme dökebilmek açısından en önemli farkı yaratmaktadır. Bundan önce değinilen farklar görüşülenlerin dünyaya, hayata ve topluma bakış açısıyla ilgili birtakım düşünce ve tutumlarını yansıtmaları sonucu ortaya çıkmıştır. Fakat tüm görüşülenlerin ortak noktası olan örgütlülük, “diğer” olarak nitelendirilen herhangi bir genç ele alındığında görüşülen ile birebir aynı düşünceleri ve hassasiyetleri taşıdığı varsayılsa dahi örgütlülük çizgisiyle görüşülenler diğer gençlerden ayrılmaktadırlar. Örgütlülük bağlamındaki farklılaşmanın en temel gerekçesi görüşülenlerin hayat biçimlerini siyasal katılım faaliyetlerine göre şekillendirerek, kendilerinden tavizler vererek daha önce belirtilen düşünce ve kaygılarını giderebilmek için toplumsal sorunlara çözüm bulabilmek adına mücadeleci faaliyetler içine girmeleridir.

Görüşülenler örgütlü bir genç olarak sokaktaki gençten bazı “*kişisel*” farklılıklarının da olduğunu beyan etmişlerdir. “*Okuma araştırma merak etme, siyasi terbiye, duyarlılık ve kaygı*” gibi kavramlarla ifade edilebilecek bu kişisel farklılıklar, görüşülenlerin cümleleri ile şu şekilde ortaya çıkmaktadır:

G2. (MHP, Yaş:22, C:K): *“Belki herhangi bir gençten farkım biraz daha fazla kitap karıştırmış olmamdır ya da bir siyasi örgüt içinde konumlanmış olmamdır*

diyebiliriz. Yaratılıştan gelen birtakım özellikleri kendi artımmış gibi sunmayı da çok olumlu görmüyorum sonuçta ben yaradılış gereği belki daha meraklı bir çocuğumdur bir başka gencin bu şekilde bir yapı üzerine yaratılmamış olmasını onun eksikliğiymiş gibi görmeyi uygun bulmuyorum.”

G4 (MHP, Yaş: 24, C:E) : “Belki de bu Allah vergisidir bilemiyorum toplum için bazı şeyleri merak etmem, tarih okumam. Sokaktaki gençten tek farkım biraz daha fazla bakabiliyor, görebiliyor olmak. Bunun dışında ben de onlar gibi bir insanım.”

G15. (CHP, Yaş:26, C:E): “Ben aslında köken olarak yetişme tarzı olarak Murat Karayalçın’ın öğrencisiyim. Bu nedenle bizim belediyeçilik yönümüz ağırdır. Siyasal katılım içinde olan bir genç olarak farkımız şudur: Millet yolda yürürken ağaca kuşa böceğe bakar ben tabela yamuk mu yerde çukur var mı kaldırım doğru yapılmış mı burada trafik niye böyle akıyor gibi şeylere bakarım. Bu çok sağlıklı bir ruh hali değil ama maalesef böyle. Yoksul birini gördüğünüzde siyasal katılımın içinde olmayan biri üzülür. Siyasal katılımın içindeki biri onun bu yoksulluğunu nasıl gidereceğini düşünür.”

G11. (CHP, Yaş:26, C:K): “En başta kaygı duymak, çok daha güzel bir şeylerin var olabileceğine dair inancım. Sosyal adalet daha adil bir yaşam. Herhalde aile eğitim ne bileyim dediğim gibi verilmiş olan ödenmiş olan bedeller, siyasi bilinçte büyümüş olmanın etkisi çok yüksek. Öğretmen aile karşılaştığım kişiler okuduğum okul ODTÜ. Hepsi bir bütün.”

G12. (CHP, Yaş:27, C: K): “Ben ve benim gibi olan arkadaşların en büyük farkı özverili olmamız yani biz kaygı duyuyoruz çünkü bu ülkeden biz gelecek bekliyoruz bizim yaş grubumuz ve bizden alt jenerasyon gelecek bekliyor. Biz bu ülkenin geleceğinden kaygı duyduğumuz için böyle bir çalışma içindeyiz bireysel olarak herkes siyaset yapabilir herkesin bir düşüncesi vardır. Doğru ya da yanlışları tartışamayız ama herkesin dünyaya bir bakış açısı var önemli olan size yanlış gelen şeyleri bir şekilde ifade edip onları değiştirebilmek. Örgütlü siyaset burada devreye giriyor.”

G14. (CHP, Yaş: 28, C:E): “Günümün çoğu siyasetle geçiyor. Hani şu doğru olur mu daha duyarlı olduğumu düşünüyorum fark burada. Bazıları siyaseti ego tatmini için yapabilir ne bileyim iş bulmak için olabiliyor önemli insan olmak insanların hoşuna gidebiliyor bizde o çok yok. Bizim gençlik kollarımızda ciddi anlamda olaya idealist yaklaşan arkadaşlar var. Ben de onlardan biriyim bu konuda hiç mütevazılık

yapamayacağım. Avukatlık yapıyorum beş yıldır. Ekonomik durumumda hiçbir sıkıntı yok. Siyaset olmasa da daha rahat yaşarım. Hiçbir çıkarım yok bu kadar aktif olmadan önce zaten hayatımda mesleğimde ileri adım atmışım ekonomik bir beklentim yok. Bu anlamda rahatım. Kafanız rahat olunca daha da odaklanabiliyorsunuz. Bir yaşlı görünce içim burkulur sıkıntılı biri görünce uyuyamam gece. İyi niyetli siyaset yapan insanlarda bu vardır. Arkadaşlarımda da böyle bir şeyler yapmamız gerektiğini hissediyoruz üzüliyoruz bunu içten dile getiriyoruz. Yıpratıyor, TV’de mesela ülke ile ilgili sıkıntılı bir haber izlediğinde üzüliyorsun bir şey yapma gereği hissediyorsun. Suriye, Güneydoğu’da olanlar, şehit sayısının artması, insan ölümleri bizi kaygılandırıyor. Kaygı nedeniyle de daha çok katılım göstermemiz gerektiğini hissediyoruz. Ülke bu durumdayken rahat oturmamalı insan. Şu an sıkıntı da orada insanlar kendilerini düşünüyor.”

Görüşülenlerin örgütsel kimliklerinden bağımsız olarak kendi kişisel özelliklerinden menkul fark değerlendirmeleri yaptıkları bu yanıtlarda okuma araştırma ve merak duygusu kişisel bir fark olarak belirtilmiştir. Fakat bu durum bir üstünlükten ziyade yaratılıştan ileri gelen ve verilen bir özellik olarak ifade edilmiştir. Ayrıca siyasi açıdan farklı bir biçimde eğitim aldığını belirten bir görüşülen, bu yönüyle düşünce yapısının diğer insanlara göre değişik bir biçimde işleminin bir farklılık olduğunu söylemiştir. Görüşülenlerin büyük bir kısmı ise toplumsal olaylar ve sorunlar karşısında duydukları kaygının ve hissettikleri duyarlılığının siyasi bilinçlerini şekillendirdiğini ve bu noktada örgütsel mücadele içinde olduklarını belirtmişlerdir.

Görüşülenler, bu soruyu yanıtlarken fark ayırt ettikleri kesimin yani gençlerin, kendi akranlarının eleştirisini de yapmadan geçememişlerdir. Gençler, diğer gençleri “birikim eksikliği, ülkeye dair sorumluluk duygusu, apolitizasyon ve örgütlenmeme” cephelerinden eleştirmişlerdir:

G2. (MHP, Yaş:22, C:K): *“Arkadaşlardan yine çevreden gördüğümüz bir şey var; keskin kutuplar çizmeyi şundan sevmiyorlar bir birikim eksikliği söz konusu olabiliyor. Siz karşınızdakiyle bir tartışmaya girerseniz mecburen onun iddialarını çürütmek için söylediklerinizin altını doldurmalısınız. Bu da bir çaba gerektiriyor bunun içinde saatlerinizi vermeniz gerek. Oturup dinlemeniz, araştırmanız, okumanız lazım kendinize ayıracağınız zamandan çalmak demek bu. Arkadaşlarımız bizimle tartışmak istemiyor, afişe olmak istemiyorlar. Yarın iş arayacak neticede adı her yerde*

geçen biri olmak istemiyor. Şahsen yarın iş aradığımda konumum açısından beni nasıl sürprizlerin beklediğini bilmiyorum.”

G3. (MHP, Yaş:25, C:E): *“Keşke bu soruyu bana sormasaydınız çünkü ben bu konuda çok katıyım. Ben şunu söylemek istiyorum. Tabii ki Televole izleyen bir gençle kitap okuyan genç arasında çok ciddi farklar var: O insan şunu hissediyorum ki bu ülke üzerinde bir sorumluluk hissetmiyor. Ben bu ülke üzerinde bir sorumluluk hissediyorum. O yüzden bu ülke sadece sizin mi derler ya evet bu ülkede sadece okuyan sorumluluk hisseden ve geleceğe dair fikirleri olan insanlarındır bu ülke. Kimse kusura bakmasın.”*

G12. (CHP, Yaş:27, C: K): *“Örgütlü siyaset yapmazsanız hiçbir şey olmaz. Hiçbir şey yapamazsınız. Biz neden geldik bir şeyler yanlış gidiyor bunları değiştirebilmek için geldik CHP’de bir şeyler yapmaya çalışıyoruz. (...) İnsanın bir şeyler üretmesi lazım. Genç arkadaşlarımızı bu üretimin dışında kalıyorlar. Ben o yüzden istiyorum ki apolitik olan insanlar mutlaka bir parti için çalışsın bu CHP olmak zorunda değil kendilerine hangisi yakın geliyorsa bugün Recep Tayyip Erdoğan on yıl sonra belki var ama belki yok Kemal Kılıçdaroğlu aynı şekilde. Ama biz varız dolayısıyla bizim geleceğimiz var. Onların çocukları belki yaşıt bizimle belki büyük biz de bir şekilde kendimizi kurtardık noktasındayız bir de alt jenerasyonumuz var bize bir ülke bırakıldı duyarsız olursak alır başını gider. Belki 3. Dünya ülkelerinden farkı olmayan, insan hakları noktasında gerilemiş saçma sapan bir ülke olur çıkarız. Ben herkese bunu söylüyorum. Evde oturarak cafe köşesinde siyaset konuşarak, AKP CHP’yi bir yerde eleştirerek bir şey yapamazsınız. “ben CHP’ye oy veriyorum ama çok eleştiriyorum niye altı ok görünce dayanamıyorum elim başka partiye gitmiyor Atatürk ün partisi” bize böyle eleştiriler çok geliyor biz de diyoruz ki gelin ve düzeltin çözümün bir parçası siz olun niye siz çözemeyesiniz bizim elimizden gelen bu daha iyisini yapıyorsanız gelin. Bu parti kimsenin babasının partisi değil biz bugün varız yarın yokuz daha iyisi varsa ve çalışmaya özveride bulunmaya hazırsa biz zaten seve seve ona yerimizi bırakırız. Hepimizin amacı aynı hepimiz daha iyi daha güzel daha demokratik daha insan bazlı bir ülkede yaşamak istiyoruz.”*

Bu konuda görüşülenlerin vermiş oldukları yanıtlar iki ayrı şekilde incelenebilir. Görüşülenlerin bir kısmı gençlerin ülkeye dair sorumluluk hissetmediklerini düşünmekte, gençlerin apolitik olmayı tercih ederek siyasi bir merak geliştirmediklerinden söz etmektedirler. Diğer gençlerin kendilerini koruma kaygısıyla

ülke meseleleri üzerinde kafa yormayıp mücadele etmediklerini düşünerek bu konuda onları eleştirmektedirler. Öte yandan diğer gençler örgütlenmedikleri için de eleştirilmektedir. Çözümün sağlayıcısı olmak ve sorunları düzeltmek için mücadelede bulunmak konularında gençlerin isteksiz oluşları eleştirilmektedir.

Görüşülenlerin kendilerini diğer gençlere göre nasıl algıladıklarına dair sorulan bu soruya verilen yanıtlara genel olarak bakıldığında, örgütlü gençler, diğer gençlere göre kendilerini daha duyarlı daha bilinçli ve birikimli daha cesur, toplumsal meselelere karşı kaygı ve duyarlılık sahibi olarak görmektedirler. Örgütlü oluşun kendilerine sağlamış olduğu konumsal avantajlarla birlikte sokaktaki bir gence göre özel hayatlarından feragat ederek örgüt hizmeti açısından fedakârlık yaptıklarını ifade etmişlerdir. Görüşülenler gençliği mücadele eksikliği ve isteksizliği konusunda da eleştirmişlerdir.

Bu soruya verilen yanıtlarda görülmüştür ki örgütlü bir genç olmak gençlere faaliyet alanlarında özgürlük tanıyan bir alan sunmuş olsa da temelde birer genç olarak onların kişisel özellikleri ve topluma bakış açıları kendilerini örgütlü olmaya itmiştir. Toplumsal konular karşısında takındıkları tavır ve kendi açılarından kötü giden birtakım durumları düzeltme isteği onların örgütlü olarak faaliyet göstermeleri için harekete geçirici bir güç olmuştur. Bu noktada örgütlü gencin sokaktaki gençten farkı, örgüt içindeki konumlarından ziyade onları örgütlenmeye iten sebepler bağlamında önem kazanmaktadır.

b) Örgütteki Diğer Gençlerle Aradaki Fark

Örgütteki durum ve konuma ilişkin sorulardan biri de “Örgütteki diğer gençlerden farkınız var mı? Varsa nedir?” şeklindedir. Görüşülenlerin bir kısmı teşkilattaki diğer üyelerden *farklı olmadıklarını* belirtirken, diğer bir kısmı ise örgütsel ve kişisel birtakım etkenlerin kendilerini diğer üyelerden daha farklı kıldığını ifade etmişlerdir.

Görüşülenlerin *fark olmadığını* ifade eden görüşleri şu şekildedir:

G12. (CHP, Yaş:27, C:K): “*Aslında bir farkımız yok yani biz onlardan bir tanesiyiz ve gençlik kollarında çıkıp da parti meclisine girmemizde onların katkısı çok fazla işin açıkçası bir farkımız olabilir mi? Kıyasladığımız kişiye bağlı bir farkımız olması belki bunu birilerinden daha çok okuyoruzdur, birilerinden daha şanslıyızdır,*

belki ekonomik anlamda daha iyi durumdayızdır ama genel olarak çok büyük bir farkımız yok çünkü hepimiz CHP'ye inanıyoruz ideolojisine inanıyoruz hepimiz onun için ve ülke için bir şeyler yapıyoruz.”

G14. (CHP, Yaş: 28, C:E): *“Hiçbir farkım yok. CHP gençlik kollarına üye bütün arkadaşlarımız aynıyızdır. Ufak tefek özellikler ön plana çıkarıyordur o nedenle de genel başkanım ama çoğu arkadaşımız %90 ı çoğu bu görevi de yapabilecek kapasitede. Ufak tefek artılar eksiler olabilir ben kendimi farklı görmüyorum zaten. Şöyle bir durum var ben bu görevi kafamda olan bir görev değildi o anda ihtiyaç olduğunu hissettim ve aday oldum bir ay önce karar verdim bu dönemde bir şeyler yapmam gerektiğini hissettim ve seçildim kendimi anlattım.”*

G7. (AKP, Yaş: 24, C:E): *“Farkım olmadığını düşünüyorum. Kişisel olarak şu an kendimi ayırıştıramam hepimiz burada olduğumuza göre belli özelliklerimiz var o yüzden buradayız. Burada olan insanlar sıradan insanlar değil kendimizi övmek için değil 2 milyon üyesi olan AK Gençliğin yönetici kadrosundan bahsediyoruz hepimizin kendimize göre bir özelliği var ekip oluşturulurken de bu özellikler göz önünde bulunduruldu. Ben arkadaşlarıma göre şöyleyim diyebileceğim bir yönüm yok.”*

G1. (MHP, Yaş: 23, C: E): *“Aslında bu da biraz sanki kaçamak yapıyormuş gibi gelecek ama kendimizi bu zamana kadar hep bu ideolojik atmosferle şartlandırdığımızdan mı kaynaklanıyor bilmiyorum ama gerçekten bir fark hissetmiyorum. Daha dün gibi 13-14 yaşında Ülkü Ocaklarına katıldığım da duyduğum şevki, o zamanki ruhu duygu dünyasını taşıyorum.”*

Bu yanıtlarda görüşülenler kendi örgütlerinde faaliyet gösteren gençlerden farklarının olmadığını örgütteki herkesin farklı yönleriyle örgütü tamamladığından söz etmişlerdir ancak dikkat çeken bir nokta vardır ki CHP’li ve AKP’li görüşülenler bu soruda örgüt içi konumlarını ön planda tutarak cevap vermişlerdir. Söz konusu görüşülenler, kendi teşkilatlarında üst kademelerde görev yapan insanlardır ve yanıtlarının alt metninde bu durumu temel aldıkları görülmektedir. Israrla diğer üyelerden bir farkları olmadığını vurgularken konum açısından neden diğer üyelerden farklı olduklarını belirtme ihtiyacı duymuşlardır. Kişisel anlamda büyük bir fark görmemelerine rağmen neden konumsal olarak (parti meclisi üyeliği, genel başkanlık, genel sekreterlik) onlardan farklı olduklarını bir taraftan “ufak tefek farklılıklar ve belli özellikler” diye geçiştirmiş, diğer taraftan “bilgi donanımı, şans, sosyo-ekonomik statü”

gibi olasılıklar ekseninde ifade etmişlerdir.

Örgüte üye diğer gençlerden birtakım farkları olduğunu düşünen görüşülenler de mevcuttur onlar da *örgüt yapısından kaynaklanan farklılıklar, kişisel bakış açısı ve performansa ilişkin farklılıklar temelinde görüşlerini açıklamışlardır:*

G2. (MHP, Yaş:22, C:K): *“Samimi fikrim teşkilattaki bir başka arkadaşımın çok daha ciddi bir genel kültüre ağır bir birikime sahip, İslam’ı ve Türklüğü çok daha iyi yaşayan bir durum olduğunu düşünmüyorum. Ama tabi ki zaman içinde herkesin geldiği bir yer bir makam oluyor. Bugün ben olurum yarın siz öbür gün bir başkası... En azından inanç temelinde çok ciddi bir farkımız olduğunu düşünmüyorum belki yönetimde yer almak için inançtan biraz daha ötesi gerektiği durumlar söz konusu. Belki herkes başkan, başkan yardımcısı olamıyor ama bu hareket her bir bireyi kendi içindeki liderlik vasfının getirdiği birtakım özelliklerle kendi liderini de seçiyor. Bugün benim burada oturuyor olmam bir algı meselesi. Hareketin içindeki bir düşünce yapısının ürünü. Elbette ki kendi çabamızın, gösterdiğimiz azmin de bunun üzerinde etkisi olmuştur ama yarın hareket başka bir tipte başkan ve başkan yardımcısına kendi meclisindeki tartışmalarda karar verdiğinde farklı özelliklere haiz bir genel başkan, başkan yardımcısı gelecektir ve o zaman da yine bir çizgiden sapma ya da kaliteden düşüş olmayacaktır.”*

G6. (AKP, Yaş:22, C:E): *“Buradaki genel merkez anlamında kendi komitemizi oluşturduğumuzda genel başkanımız şuna dikkat etti siyaset bilimi ve kamu yönetimi hukuk okuyan belli kesimler iktisat vs. eğitim alanlarında farklı daha sonra teşkilat çalışmalarına çok iyi katılmış illerde, mesela ben üç yıldır buradayım illerde çok çalışmadım. Alt komisyonlar var burada MKYK altında ve üstünde komisyonlar vardır ben onlarda çalıştım. İllerde çok aktif çalışmış teşkilatı çok iyi tanıyan bir kesim var. Ben daha çok siyaset bilimini daha iyi bilen çözümler sunan bir kişi olarak görüyorum kendimi. Yoksa hepimizin farklı uzmanlık alanları vardır. Teşkilatı çok iyi bilen taleplerini iletme noktasına çok işlevli insanlar vardır. Var olan siyasetin değerlendirilmesi noktasında kendimi şey düşünüyorum.”*

Görüşülenler, kendilerini örgütteki diğer üyelerden ayrı bir noktada değerlendirirken örgütteki statülerinden kaynaklanan bazı farklılıklardan söz etmişlerdir. *Konum ve görev tanımı farkı* olarak detaylandırılabilen bu farklılıkların kaynağında gizil olarak yine birtakım kişisel hasletlerin bulunduğu

söylenebilir. Örgütteki birtakım konumlara getirişlerinde kendi çabaları ve başarıları ile birlikte konumlarının gerektirdiği liderlik ve uzmanlık alanı gibi vasıflara haiz oldukları, görüşülenlerin yanıtlarından çıkarılabilmektedir.

Görüşülenler sözü edilen örgütsel konum temelli farklılıkların yanı sıra kişisel bakış açısına ve performansa göre de diğer üyelere ayrıldıkları bazı noktalardan söz etmişlerdir:

G8. (AKP, Yaş:22, C:E): *“Okumak. Onlardan farkım okumak kültürümüz geleneğimiz her şeyimiz aynı ama maalesef bizim gençlerimiz okumuyor.”*

G3. (MHP, Yaş:25, C:E): *“...Şu var fark olarak gördüğüm bundan da gurur duyduğum bir mesele 8 senedir ciddi bir mücadelenin içindeyim. Rahat bir şekilde faaliyet yapamadım liderlik yaptığım dönemlerde. Hep tehdit altında olduk. Benimle birlikte olan o mücadeleyi lider vasfıyla olmasa da ülkücü vasfıyla veren arkadaşlarımı da ayrı tutuyorum. Bu şekilde bir ayırım olduğunu düşünüyorum çünkü mücadelenin içinden gelmek ve bunu yaşamak inandığın şeyleri sana daha güzel özümsetiyor öğretiyor çünkü insan bilmediği bir şeye inanamaz bilmek için de öğrenmesi gerekir. Bu mücadele bizi ve arkadaşlarımızı inanmaya ve daha fazla öğrenmeye itiyor. Bu anlamda ayırım olarak gördüğüm pratikte bu var. Yaşadığım mücadele. Hiyerarşik yapılanmaların belki biraz çelişkili olacak ama sevgi temeli üzerine kurulması benim yönetim anlayışıma daha çok uyuyor. Benim farkım bu olabilir.”*

G4 (MHP, Yaş: 24, C:E) : *“Bizim Ülkü Ocaklarında bu demin bahsettiğim değerler çerçevesinde her kesimden insan gelebiliyor. Kimisini İslami tarafı kimisinin Türkçü, Atatürk ve cumhuriyet dönemi fikirleri daha ağır basan, kimisi özenme model alma ya da güç sağlamak için gelen oluyor. Kimisi romantik açıdan kimisi bir bilgisi fikri olmadan geliyor. Kendi şahsıma bu romantiklik vs. bir kenara sadece inandığım değerlerin vereceğim mücadelenin gelecekteki umutlarımı gerçekleştireceğim yer olduğu için geliyorum. Belki bu noktada farkım o olabilir. Benim gibi düşünen insanlar da olabilir tam zıddım gibi düşünenler de olabilir. Biz eğitim masası olmamız dolayısıyla bu işin biraz daha fikişsel yönüyle çalıştığımız için nitelik olarak biraz daha ayrılabiliriz. Mesela farklı bir birimde olan arkadaşımıza göre eğitim biriminde olan arkadaşımız daha çok şey bilebiliyor daha farklı konuşabiliyor. Kendini daha iyi ifade edebiliyor ya da sosyal eğitim hayatında daha başarılı olabiliyor. Çünkü işin içini biliyor. Yapması gerekenleri biliyor diyor ki ben bu yapıyı güçlendirmek istiyorsam*

eğitimli olmalı büyük yerlere gelip büyük kadroların sahibi olmam lazım. Bu da diğer birimlerdeki mensuplardan 1-0 öne geçiyor.”

G5. (MHP, Yaş:23, C:E): *“Şanslıyım aslında biraz. Etkimden dolayı söylüyorsunuz değil mi? [a.s:Etkinizin sebebi?] Gözümün önünde çok fazla şey vardı, tecrübe etmeden tecrübelerinden faydalanabileceğim çok fazla kişi oldu. Bu bizim biraz da babamın bir çay ocağı işletmesinden kaynaklanıyor aslında. Oraya giden gelen hareket içinde ve dışında, çocuklar, yaşlılar... Küçükken çok gezerdim yaşlıları büyükleri görüp analiz edip ona göre bir yol haritası çizerek yola çıkmıştım.”*

G10. (AKP, Yaş:22, C:E): *“Şu anki teşkilattan çok farklıyım. Hepsi daha yeniler yeni geldiler. Benim iki yıl olmak üzere. 96-98’li kişiler var aramızda yaş olarak da büyüğüm. Daha yeniler deneyimleri yok. Onlar bir etkinlik yapılacağı zaman kabaca yapıyorlar. Çok basit örnek vereyim konuşmacıya bir su vermek lazım kimsenin aklına gelmiyor onu ayarlamak. O tür ufak şeyleri düşünmüyorlar. Ya da büyütüyorlar su nerede diye. Birilerine bir şey mi oldu diyorsunuz ama aranan bir bardak su oluyor. Çok tez canlılar. Deneyimlerimiz fazla onlardan bence. Bazen çatışmaya bile giriliyor “ben daha iyi biliyorum” diye. “Bu böyle olmalı diyorum” “yok böyle” diyor sonra dedikleri gibi yapınca sorun çıkıyor öyle anlıyorlar. Bazen bizi dinleyip dediklerimizi yapıyorlar. Yuvarlana yuvarlana gidiyoruz.”*

G9. (AKP, Yaş: 22, C:K): *“Farkım olduğunu düşünüyorum. 4 sene önce sorsaydınız hiçbir farkım yok derdim ama tecrübelerim var. Yönetimler değiştikçe kendi il teşkilatında, herkes kendi yönetimini getiriyor. Bu yönetimler tecrübesiz. Bir organizasyonda ne yapılacağını bilemezler. Ben biliyorum bunu da rahatlıkla söylerim. Bir şey yapılacak sonunu görebiliyorsunuz. İleri görüşlülük oluşmuş oluyor. Kazandığım tecrübelerle görüyorum o yüzden bayağı farkım var özellikle tanıtım medya konusunda uzman görüyorum tanıtıyorum kendimi. Çok aktif bir twitter kullanıcısıyım.”*

G11. (CHP, Yaş:26, C:K): *“Örgütte bu konuya çok ciddi ağırlık veren zamanından feragat edip emek gösteren ender genç kadınlardan biri olmam. Bu bir fark. Onun dışında en tabandan başlayarak hem ilmini bilimini çalışmış hem de sokakta örgütlenmesi yapmış biri olmam. Çünkü örgütte herkes siyaset bilimci değil. Herkes üye olabilir kapımız herkese açık. Ama beni diğerlerinden en çok ayıran bu iki şey.”*

G13. (CHP, Yaş:22, C: E): *“Ben belki biraz daha fazla çaba sarf ediyorum vakit ayırıyorum özveride bulunuyorum farkım bu olabilir.”*

Görüşülenlerin teşkilatlarındaki diğer üyelere ayırt ettikleri farklar kişisel anlamda bazı alt kategorilere ayrılmıştır. Söz gelimi okumanın kendisini diğer üyelere farklı kıldığını ifade eden görüşülenin yanı sıra örgüt içerisinde yaşadığı farklı ve zorlu mücadele noktasında kendisini ve kendisi gibi çaba gösteren üyeleri bu mücadeleye girmeyenlerden ayırt eden, sevgi temelli bir hiyerarşik yapılanma fikrinin de diğer üyelere ayırt edici bir unsur olduğunu söyleyen bir görüşülen de mevcuttur. Görüşülenlerin diğer kısmı ise örgütte bulunuş amacı, şans, tecrübe ve ileri görüşlülük, çaba ve özveri gibi kişisel özellik ve düşüncelerden kaynaklanan farklılıklar temelinde kendilerini diğer üyelere daha farklı görmektedirler.

Söz konusu soruyla ilgili olarak bir görüşülenin cevabı siyasi katılım gösteren birinin farklarının ayırt edilmesi noktasında bir prototip niteliğinde olmuştur:

G15. (CHP, Yaş:26, C:E): *“Diğer üyelere farkım yani bir defa yine samimi görüşümü aktarıyorum. Bu çalışmanıza katkı sunsun diye. Biz bu örgütün en elimine olmuş kısmıyız. 200 bin üyeden 5 kişiyiz. Örgüttekilerden farkım ne olabilir? Belki insanlara kendimi daha iyi ifade ediyordum daha iyi beşeri ilişkiler kuruyordum. Belki hitabetim daha iyidir. Belki siyasete daha kıvrak bir zekâyla yapıyordum çünkü siyasette çok bilmek yetmez onu zekânızla işlemek gerekir. Bu tip farklılıklarımız var. Siyasette iyi hatipseniz kazanırsınız, okuyorsanız kazanırsınız, gündemi takip ederseniz kazanırsınız, beşeri ilişkileriniz iyi olursa kazanırsınız. Donanımlı olursanız kazanırsınız. Ama bunlardan birinden biri de olmayabilir. Örneğin donanımlı bir adam değilseniz ama beşeri ilişkileriniz çok iyidir başarılı olursunuz. İyi hatipseniz ama sosyal yönünüz biraz zayıftır yine başarılı olursunuz bilginizle hitabeti birleştiriyorsunuzdur. Birikimlisinizdir mutfakta çalışırsınız biri elinizden tutar sizi milletvekili yapar başarılı olmuş sayılırsınız. Başarılı olmanın kriteri siyasette bir şey olmaktır milletvekili, belediye başkanı gerisi kandırmacadır başarılı olmak falan katkı sunmak öyle bir şey yok o yalan siyasette ne olduğunuza bakarlar. Ben bunların hiçbirini başka bir yerde söylemem ama katkı olsun diye söyledim.”*

Bu yanıtı diğer yanıtlardan ayıran en önemli fark, görüşülen sadece kendisinin, bulunduğu örgütteki gençlere göre ayırt ettiği özelliklerinden bahsetmemiştir. Aynı örgütte faaliyet gösteren dört diğer görüşülen ile birlikte kendisinin üye olduğu gençlik

kollarında deyim yerindeyse bir beyin takımı oluşturduğunu belirterek kendisini bu mevkie taşıyan özelliklerini beşeri ilişkilerinin iyi oluşu, kendisini daha iyi ifade edebilmesi ve hitabet yeteneği, ayrıca siyasi anlamda kıvrak bir zekâ olarak tanımlamıştır. Kendisinin neden diğerlerinden farklı olduğunu anlattıktan sonra, sorulan sorunun derinine inerek, siyasi katılımı bulan bir bireyin siyasette başarılı olabilmesi için kendisinde bulunması gereken bir takım özellikleri karşılaştırmalı olarak yorumlamıştır. Bir taraftan da siyasi arenadaki konumlanmaları eleştirerek günümüzde siyasette başarı kavramının statü sahipliğiyle eş değer görüldüğünü, olması gereken hasletlerin ve donanımın, makam mevki sahipliği söz konusu olduğunda siyasi arenada işlevsiz kalabileceğine değinmiştir. Bir başka deyişle birilerinin himayesinde belli pozisyonlara getirilmenin bir başarı ölçütü olduğunu, farklı özelliklerin, donanımlı olmanın ya da siyasete katkı sunmanın aslında bu sistemde bir önemi olmadığını söyleyerek siyaset dünyasının karanlık yüzüne dair birtakım yorumlamalar yapmıştır.

Sonuç olarak görüşülenler, örgütteki diğer üyelerden birtakım örgütsel ve kişisel etkenler sebebiyle farklı olduklarını düşünmektedirler. Bulundukları konumlara getiriliş amaçları ve kendilerinden menkul bazı kişisel fikir ve performans ayrılıkları görüşülenlere bu noktada diğerlerinden farklı oldukları fikrini edindirmektedir.

c) Örgütlü Olmama İhtimalinde Siyasal Katılım Düzeyi

Bu çalışmanın pek çok yerinde örgütlü olmanın, bir kurum çatısı altında faaliyet göstermenin siyasal katılımı etkileyen bir boyut olduğu vurgulanmıştır. Örgütlülüğün siyasal katılıma etkisi konusunda görüşülenlere sorulan sorulardan en önemlisi “Örgütlü olmasaydınız siyasal katılımınız ne düzeyde olurdu?” şeklinde ortaya çıkmıştır. Görüşülenlerin bu soruya verdiği yanıtların bazıları çeşitli etkenler bağlamında siyasal katılım düzeylerinde belli farklar olabileceğini ifade ederken, diğer bir kısım yanıtlarda ise belli noktalarda bir fark olmayacağına dair açıklamalar yapılmıştır.

Öncelikli olarak örgütlü olmanın siyasal katılım açısından bir fark yaratmadığını ifade eden cevaplara yer verilecektir. Görüşülenlerin bir kısmı “*Duygusal-düşünsel anlamda, eylemsel anlamda ve örgüte bağlılık anlamında*” örgütlü olup olmamanın siyasal katılım düzeylerini değiştirmeyeceğini ifade etmektedirler:

G1. (MHP, Yaş: 23, C: E): “*Şimdi çok enteresan bir sloganımız vardır yıllardan beri “her nefer bir lider her lider bir nefer” deriz ülkücü harekette neferlik kavramı aslında tam da sizin bahsettiğiniz bir kavram aktif bir makam taşımayıp sadece*

bu hareketin bir mensubu gönül veren oy veren. Bizim için çok şeyin değişeceğini düşünmüyorum bazen neferlik daha külfetlidir neferlikten sadece gönül vermek oy vermek çünkü biz ülkücü bir gencin bulunduğu her ortamda milletini hem duygusal anlamda hem de doğruyu güzeli anlatabilme anlamında organize edebilecek kapasitede olmasını isteriz. Bu organize etmek tepkisel ya da gergin bir örgütlenme değil çok güzel bir dille anlatmak gerekirse insana doğruyu güzeli göstermek. Sadece mahallesinde bir esnaf olup siyasi faaliyetlere yoğun katılacak vakti olmasa bile o esnafın komşuların apartmanını mahallesini arkadaşlarını Türk-İslam ülküsüyle Türk Milliyetçiliğiyle tanıştırmasını arzu ediyoruz ve bu davaya gönül veren insanlarda da otomatik olarak böyle bir arzu geliyor. Çünkü Türk milliyetçiliği Türk milletinin bütününe kapsayan hizmet etme ideali taşıyan bir ülkü. Bu ülkünün mimarlarının da gösterdiği yol haritası bu. Şu an aslında biraz çarpık gidiyoruz bunun sebebi MHP'yi siyaset arenasında göstermemek gerektiğinden kaynaklanıyor. Çok bir fark olduğunu düşünmüyorum en azından duygu dünyası anlamında yok.”

G2. (MHP, Yaş:22, C:K): *“Aslında bizim ülkücü teşkilatlarla bir araya gelmemiz hususunda ya da teşkilat içinde kilit kademelere yerleşmiş olmamız açısından bakarsak bu bizim aslında kendi bakış açımızın ya da kendi kazanımlarımızın etkisiyle oldu neticede. Bugün ben Ülkü Ocaklarında Genel Başkan Yardımcısı olmasaydım yine kendi fikirlerimi yazan okuyan... Sonuçta bu okumak Ülkü Ocaklarına bir yorum getirmek için yaptığım bir şey değil. Sevdiğim keyif aldığım için yaptığım bir aktivite. Ya da twitterdan yazan facebooktan yazan ne bileyim mitinge katılan sonuçta biz bu mitinglere katıldığımızda her zaman Ülkü Ocakları mensubu doğrudan bir mensubu yani karar kademelerinde yer alan mensupları değildik sadece bir gönül bağımız vardı ama yine takip ediyorduk oradan buradan ocaktan haber bekliyorduk acaba bizi çağıracaklar mı diye. Yine okuyorduk yine yazıyorduk dolayısıyla bugün benim görevim bitse yine okuyacağım yine yazacağım ama bunu bu kadar sistematik bir biçimde değil ama zevk aldığım şekilde daha uzun aralıklarla ama yine yapacağım neticede.”*

G13. (CHP, Yaş:22, C: E): *“İnsan doğası gereği politik bir varlıktır, üç kişi bir araya gelirse bir adaya düşerse bu adayı nasıl yapsak da ortak bir şekilde yaşasak en verimli şekilde faydalansak, nasıl kendimizi en iyi şekilde ifade etsek, bunların yolunu arar. İnsanın doğası gereği tabi ki ben de uğraşırdım bir yerde mücadele ederdim ama bu nasıl olurdu bilmek zor.”*

G14. (CHP, Yaş: 28, C:E): *“Ben meslek olarak şeylere hep dikkat ederim ilginç kararlar çıkar öyle bir dava açıp kazanmışlığım yok ama bir tüketici derneğinde bile avukatlık yapardım. Kendi başıma bir örgüt gibi de çalışıyorum çoğu iş bedava yardımcı oluyorum o şekilde de haksızlıklara karşı durarak katılım gösterebilirim.”*

G6. (AKP, Yaş:22, C:E): *“Şu anda olmasaydı ben buraya gelmeden önce çeşitli derneklerde zaten aktif olarak vardım. Sosyal katılım anlamında kendi açımdan boş duracağımı düşünmüyorum. Mutlaka bir şey yaparım.”*

G7. (AKP, Yaş: 24, C:E): *“İçimizde tepkisiz kalma gibi bir şey yok. Genetik mi bilmiyorum şahsen siyasetin içinde olmadığımı da lisedeyken üniversitedeyken de olaylara karşı bir tepkisizlik yoktu. Bir şekilde bir tepki veriyorduk. Okulda olsun hoşumuza gitmeyen bir şeyler olduğunda yöneticilerin bize karşı tutumlarını beğenmediğimizde arkadaşlarla bir araya gelip böyle bir organizasyon içine girebiliyorduk buna siyaset mi denir ya da kendini savunma mı denir politika mı denir bilmiyorum ama tepkisiz değildik. Herhalde biraz siyasi bir şey vardı genlerimizde.”*

G9. (AKP, Yaş: 22, C:K): *“Kendi adıma konuşayım ben zaten aktif bir insanım. Bir örgüte bağlı olmasaydım, bir teşkilatın altında olmasaydım da yine aynı şekilde çalışırdım. Kendimi ifade etmek adına çalışırdım. Çünkü kendimizi ifade edeceğimiz ortamlar az. Kendimizi nerede ifade edeceğiz? Bir siyasi partinin altında ya da bir dernekte veya ben bir siyasi partinin içinde olmasaydım kesin bir derneğin içinde olurum. Yine örgütlü bir katılım içinde olurum. Örgütlü olduğunuz zaman daha düzenli oluyor. Üç gün orada beş gün orada olmaz. Belli bir düzen olması lazım. Şu an zaten bir dernek kurma aşamasındayız. Dernekleşme yolunda ilerliyoruz. Dernek daha rahat oluyor çünkü.”*

Görüşülenlerin bu yanıtlarından fikir olarak yani duygu ve düşünceler açısından örgütlülüğün bağlayıcı bir fark yaratmadığını, bazı görüşülenler kendi ideolojileri cephesinden gönül verdikleri siyasi oluşumun zaten öncelikli olarak örgütten bağımsız bir adanmışlık gerektirdiğini, bunun dışında kişisel merak ve özelliklerinin kendilerini hâlihazırda siyasal katılıma yönelttiğini anlamak mümkündür. Ayrıca görüşülenler, gerçekleştirdikleri siyasal katılım faaliyetlerini hem düşünsel manada hem de siyasi mücadele noktasında farklı oluşumlarda, derneklerde ve sosyal sorumluluğa ilişkin alanlarda da sürdüreceklerini belirtmişlerdir. Siyasal aktiflik ve etkenlik duygusunun, sosyal ve siyasal sorunlara tepki dürtüsünün zaten içlerinde olmasından dolayı siyasal

katılım faaliyetlerini bir örgüt çatısı altında olmadan da sürdüreceklerini ifade etmişlerdir.

Bu soru görüşülenler tarafından tek bir cepheden yanıtlanmamıştır. Görüşmeler esnasında soruda yer alan örgüt kavramı görüşülenler tarafından iki ayrı şekilde yorumlanmıştır. Şöyle ki, bağlı bulundukları örgütün varlığını sabit tutan bir bakış açısıyla da yanıtlar verilmiştir, bağlı bulundukları örgütün var olmaması kapsamında da yanıtlamalar olmuştur. Şöyle ki örgüt varlığını devam ettirirken örgütlü olup olmamak düşüncesiyle birlikte, “eğer bu örgüt hiç var olmasaydı hiç kurulmasaydı” gibi düşüncelerle de soru yanıtlanmıştır. “Örgütün varlığı ve örgüte bağlılık” ekseninde yapılan açıklamalar yine “siyasal katılımım farklı olurdu veya farklı olmazdı” bağlamında şu şekilde yanıtlanmıştır:

G13. (CHP, Yaş:22, C: E): *“Bu örgütte olmasaydım bir başka siyasi partiye üye olur muydum bilmiyorum. Şu var CHP hep vardı ve bundan sonra da olacaktır. Olmazsa ne olur o zaman düşünürüz nasıl siyaset yapılır nasıl siyasi partiye katılım yapılır.”*

G14. (CHP, Yaş: 28, C:E): *“Müdahale zaten ediyorum ama CHP dışında çok fazla da başka derneklerde STK’da hareket etmezdim.”*

G3. (MHP, Yaş:25, C:E): *“Siyasi katılımım çok net olmazdı. Çok net biçimde MHP’ye oy veriyorum diyemezdim. Ama karakter olarak düşündüğümde insanın doğasında bu var kendime yakın hissettiğim bir ideoloji ya da siyasi akıma yakın durabilirdim. Aileden gelme vatan sevgisiyle büyüdüğüm için buna yönelirdim. Ülkü Ocaklarında olmasaydım yaşanan bazı şeylerin hata olduğunu düşünebilirdim ya da hataları anlayamayabilirdim, MHP’yi doğru analiz edemeyebilirdim ve MHP’den uzaklaşabilirdim. Ülkü Ocaklarında olmam benim MHP’li olup MHP’yi analiz etmemi ve MHP’nin siyaset felsefesine ihtiyaç olduğunu düşündürüyor. Burası bizim eğitim kurumumuz bir medrese gibi örneklendirebiliriz. Ülkü ocakları şahsıma ciddi bir karakter ve olgunluk kazandırdı bana insanca yaşamayı öğretti. Hayatımın her alanında bunu hissediyorum. Ortada bir tohum düşünün. Toprağa ekiyorsunuz domates tohumundan biber çıkmaz. Ama tabi toprağın da verimi önemli. Bu kadar ciddi karakterim oturmuş olmazdı. Bu kadar kafamda bazı soru işaretleri kalmış olabilirdi. Karakterim bu yöne ama Ülkü Ocaklarının da karakterimi bu yönde beslediğine inanıyorum.”*

G4 (MHP, Yaş: 24, C:E) : *“Bunu hiç düşünmedim açıkçası. Siyasal katılım isteğim vardı ve bu isteği Ülkü Ocakları karşıladı. Ülkü Ocakları gibi bir yer olmasaydı yeni bir ülkü ocakları kurardım. Aynı fikirler çerçevesinde bir örgütlenmeye giderdim. Toplumlara seslenmediğiniz zaman kısır bir döngü içerisinde hareket edersiniz. Ne kendiniz gelişir, büyürsünüz ne de topluma bir yararınız olur.”*

G6. (AKP, Yaş:22, C:E): *“Bulunduğum sosyal çevre itibariyle siyasi düşüncem de değişecektir. Bende zaten böyle bir potansiyel var. Siyasi fikrin değişmesi aileden gelen bir şey.”*

Görüşülenlerin örgüt ekseninde verdiği bu yanıtlara bakıldığında, görüşülenlerin bir kısmı siyasal katılım faaliyetlerinde her hangi bir değişim olmayacağını fakat bağlı bulundukları örgütten başka herhangi bir örgütte varlık göstermeyeceklerini söylemişlerdir. Bu noktada bu cevabı verenlerin örgütsel açıdan yüksek düzeyde bağlılık gösterdikleri söylenebilir. Bir diğer görüşülen bağlı bulunduğu örgütte varlık göstermemesi halinde net bir siyasal katılım davranışı olmayacağını, kendi fikirleri ekseninde bir başka oluşuma yöneleceğini belirterek, bulunduğu kurumun siyasal katılıma ilişkin düşünce ve davranışlarını şekillendirdiğini, kendisini bu yönde eğittiğini düşünmektedir. Siyasal katılıma dair beklentilerini bağlı bulunduğu örgütün karşıladığını söyleyen bir diğer görüşülen ise örgütünün hiç var olmaması fikrinden hareketle aynı sistemde yeni bir örgüt kuracağını ifade etmektedir. Bu bakımdan siyasal katılıma ilişkin algısıyla mensubu olduğu örgütün işleyişinin birebir uyuştugu sonucu çıkarılabilir. Bu kısımda yanıtına yer verilen son görüşülen **G6**, içinde bulunduğu sosyal çevrenin bir özelliği olarak bağlı bulunduğu örgüt dışında bir ihtimal söz konusu olduğunda siyasi ideolojisinin değişeceğini, bunun zaten aileden gelen bir durum olduğunu ifade etmiştir.

Bulundukları örgütün bir üyesi olmasalardı siyasi katılımlarının farklı olacağını ifade eden bazı görüşülenler, *“kısıtlı-düşük düzeyde”* bir katılım göstereceklerini ifade etmişlerdir. Ayrıca bu konuyu hiç düşünmediklerini söyleyen görüşülenler de mevcuttur. Öyle ki bu olasılığı düşünmek dahi istememişlerdir:

G10. (AKP, Yaş:22, C:E): *“Kısıtlı olurdu.”*

G11. (CHP, Yaş:26, C:K): *“Siyasi katılıma ilişkin davranışlarım, bir siyasi partiye üye olmak oy kullanmak çevremde tanıdığım üç beş kişiyi bilinçlendirmeye çalışmak olurdu. Daha düşük düzeyde olurdu. Burası bana çalışma alanı sağlıyor.”*

G15. (CHP, Yaş:26, C:E): *“Bence siyasal katılımın içinde olan biri için çok zor bir soru yani siyasal katılımım ne olurdu? Ben siyasal katılımın dışında bir hayatı tanımadığım için ne yapılır bilmiyorum.”*

G5. (MHP, Yaş:23, C:E): *“Hiç düşünmedim.”*

Bu yanıtları veren görüşülenler cephesinden örgütlü olmanın siyasal katılım davranışlarının şekillenmesinde son derece önemli bir yere sahip olduğu söylenebilir. Öyle ki örgütlülük yönü ortadan kalktığı zaman en iyi ihtimalle siyasal katılımın mücadele alanında çok fazla bir eylemsellik göstermeyecekleri, kısıtlı bir düzeyde siyasi ilgi içinde bulunacakları sonucu ortaya çıkmıştır. Hatta siyasal katılımı tamamen örgütlü faaliyet kapsamı içinde değerlendirerek bunun dışında bir hayatın nasıl olacağına dair bir fikir dahi öne sürmeyen görüşler ifade edilmiştir.

İki görüşülen ise böyle bir olasılıkta dönüşecekleri karakterleri “kavgacı” ve “endişeli-model tip” gibi tanımlamalarla nitelemişlerdir:

G8. (AKP, Yaş:22, C:E): *“Ciddi bir kavgacı olurdum. Şu an kavgacıyım ama o dönem çok farklı olurdu. Siyasi olarak terbiye edilmemiş bir kavga olurdu. Deniz Gezmiş’inki gibi. Daha özgür daha kendi çizgisinde. Şu an teşkilatın sorumluluğu var. İlerde de başka sorumluluklar olacak. Sorumluluğu ne kadar erken yaşta taşırsan o kadar başarılı olursun.”*

G12. (CHP, Yaş:27, C: K): *“Türkiye’nin en büyük kitlesi gibi olurdum muhtemelen diye düşünüyorum. Cafe köşelerinde siyaset yapan. Üç-beş kişiyle siyaset konuşan, şu şöyle yanlış bu böyle yanlış diye eleştirmeye çalışan “endişeli model tip”lerden biri olurdum herhalde. Bazen mesela şunla da karşılaştığımız da oluyor: “Ya ben o seçimde Bodrum’da olacağım o yüzden oy kullanamıyorum”. Belki bu noktada bile olabilirdim.”*

Her ne kadar birbirinden çok farklı düşünceler ifade etseler de bu iki görüşülenin ortak özelliği birer prototip çizmiş olmalarıdır. Siyasal katılım faaliyetlerini bağlı bulunduğu örgütün sorumluluğu altında gerçekleştiren **G8**, örgüt sorumluluğundan soyutlanma varsayımında özgür, kendi çizgisinde ve siyasi açıdan terbiye edilmemiş bir kavga ile siyasal katılımı bulacağını belirtmiştir. Bürokratik ve resmî yükümlülüklerin kendisini bu noktada frenlediğini söylemek mümkündür. Ayrıca ideolojik açıdan Deniz Gezmiş örneği dikkat çekici bir noktadır. **G12**’in ise bir anlamda

günümüz gençliğini eleştirerek çizdiği prototip, yüzeysel siyasi fikirler üreten, siyasi açıdan endişeli görünen fakat eylemsellik noktasında aynı hassasiyeti göstermeyen bir genç modelini oluşturmaktadır. Soru bağlamında değerlendirildiğinde örgütlü oluşun, bir örgütte görev sorumluluğu taşımanın daha net ve işlevsel bir siyasal katılım davranışı ortaya koyduğu şeklinde yorumlanabilir.

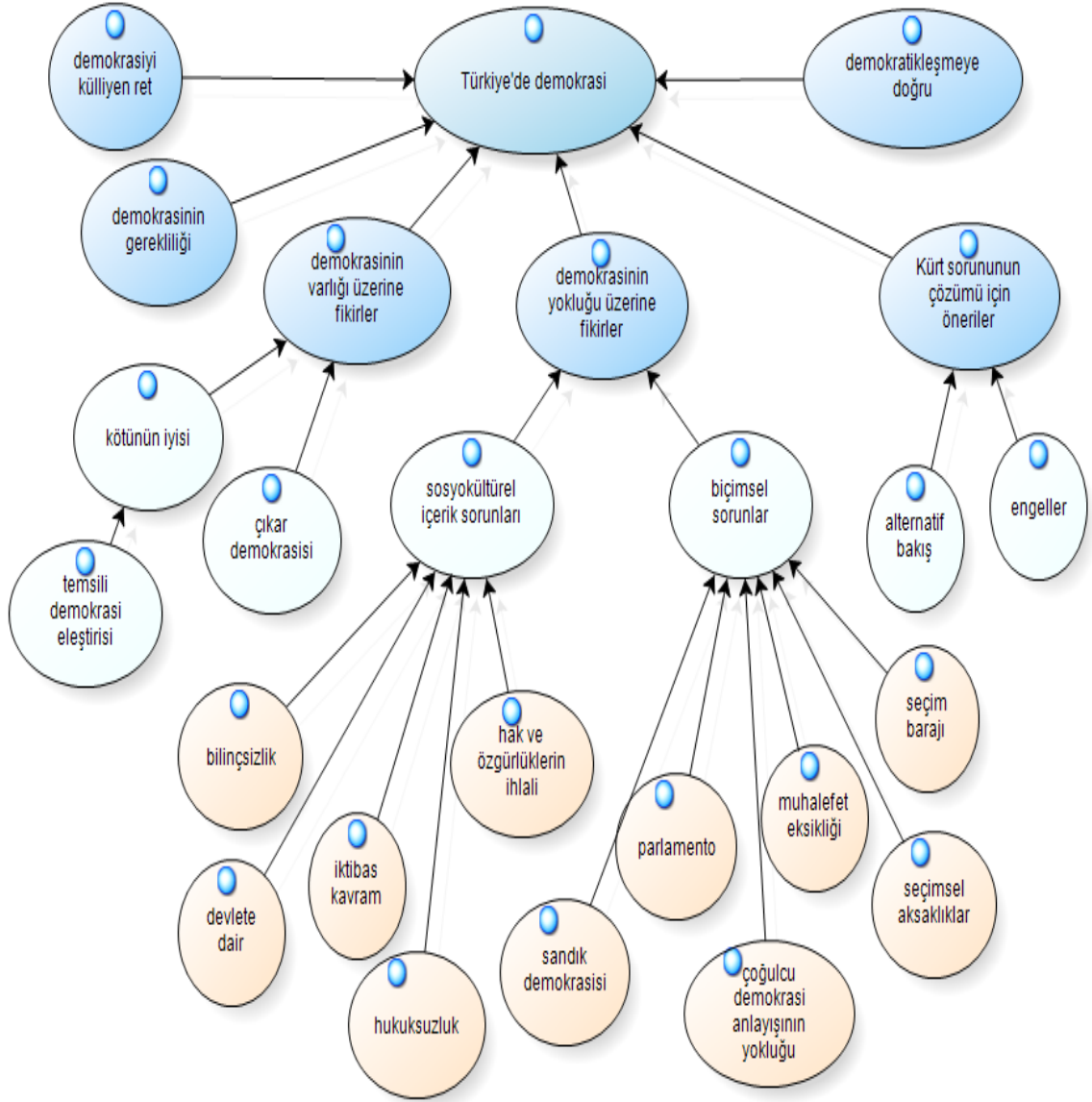
Bu soruya verilen yanıtlara genel olarak bakıldığında, çalışma grubunu oluşturan gençlerin örgüt çatısı altında faaliyet göstermelerinin siyasal katılım algıları açısından son derece önemli hatta olmazsa olmaz bir yön olduğu ortaya çıkmıştır. Görüşülenlerin verdikleri yanıtlarda kendilerini örgütlülük kavramından soyutlamaları fikri bir varsayım olarak düşünülse dahi düşük de olsa siyasal katılım davranışları gösterecekleri, kendilerini siyasal katılıma yönlendiren kişisel kabul ve amaçlarında bir değişiklik olmayacağı fikri belirgin olarak kendisini göstermiştir.

3.8. Türkiye’de Sosyal ve Siyasal Olay ve Olgular Hakkındaki Algılar

Bu çalışmanın odak noktasını oluşturan siyasal katılım kavramı, birçok boyutta ele alınabilecek bir kavramdır. Geleneksel anlamda örgütlenmiş gençlerin siyasal katılımlarını analiz ederken, yaşadıkları ülke hakkındaki fikirlere ve siyasetin siyasal katılımı etkileyen bir takım kavramlarına yer vermemek bu çalışmayı bütünlüklü bir analizden uzak tutacaktır. Bu amaçla gençlere “sizce demokratik bir ülke miyiz? 80 sonrası dönemde apolitize olduk mu? Türkiye’deki siyasal örgütlenmeleri başarılı buluyor musunuz? Neden? Nasıl olmalılar?” gibi sorular yöneltilmiştir. Bununla birlikte gençlerin siyasal ve sosyal hayatta kendilerini nasıl bir konumda gördüklerini öğrenmek maksadıyla toplumun ve devletin kendilerine nasıl baktığı sorulmuştur.

3.8.1. Türkiye’de Demokrasinin Varlığı ve İşlevi

Gençlerin siyasal katılımları hakkındaki fikirlerini daha derin analiz edebilme amacıyla gençlere yöneltilen kavramlara ve ülkenin siyasal yapısıyla ilgili soruların başında “sizce demokratik bir ülke miyiz?” yer almaktadır. Bu soruya verilen yanıtlar oldukça çok yönlü olarak ortaya çıkmıştır. Görüşülenler tarafından demokratik bir ülke olup olmadığımız sorgulanırken bir taraftan da demokrasinin gerekliliği tartışılmıştır. Demokrasiye ilişkin yorumlamalar, ülke gerçekleri bağlamında eleştirel ve ironik bir dille yorumlanmıştır. Genel olarak sınıflandırmak gerekirse, *demokrasinin varlığı ve yokluğu* hatta *külliye reddi* üzerine verilen cevapların yanı sıra *demokratikleşme sürecinden* ve *Kürt sorunu* olarak değerlendirilen süreçten söz edilmiştir.

Şekil 10: Türkiye’de demokrasinin varlığı ve işlevine yönelik algılar modeli

Demokrasinin ülkedeki varlığı üzerine verilen cevaplara demokrasinin var olduğunu belirten görüşlere bakıldığında, *temsili demokrasi* eleştirilmiş, ayrıca ülkemizdeki demokrasi “*çıkar demokrasisi*” olarak betimlenmiştir:

G4 (MHP, Yaş: 24, C:E) : “*Siyasal eliti sadece biz seçiyoruz. Temsili oluyor yani biz sadece gözetleyebiliyoruz ama müdahale edemiyoruz. Çok saçma geliyor bu bana: bir parti lideri kendi milletvekillerini kendi seçiyor bana sormuyor ki, o aday gösteriyor ben seçiyorum. Listeleri kendisi belirliyor. Partiler içinde de demokrasi yok. Adayları kendileri belirliyor. Her şey kendi gözetiminde, denetiminde oluyor. Biz bunları seçiyoruz. Türkiye’nin yönetimini bunlara veriyoruz. Demokrasinin çoğunda*

belki böyledir bazı istisnalar dışında. Şimdi ne değişmiş oluyor? Osmanlı padişahını ve onu kabullenen halkı düşünelim. Padişahın atadığı vezirleri düşünelim. Değişen bir şey yok ki. O zaman bunlar benim vezirim dediğinde halk kabul ediyordu. Şimdiki sadece onaylıyor. Biz ne kadar demokrasiyiz diye düşünmek lazım. Ya da demokrasi gerçekten çözüm mü diye düşünmek lazım.”

G5. (MHP, Yaş:23, C:E): *“Ülkemizde ne yazık ki lider delegeyi seçiyor, delege lideri seçiyor, lider milletvekili seçiyor milletvekili genel başkanı seçiyor başbakanı seçiyor. Özellikle AKP hükümetinde daha çok bu. Belli kişilerin aldığı karar neticesinde oluyor ya da olmuyor. Ben bunu Ankara’dan gözlemleyerek söylüyorum size. Başkan vekilleri bakıyor bu işlere. Yoksa demokrasi işliyor işte kime sorarsanız var. Herkes oyunu kullanıyor. Herkes sosyal medyada konuşuyor. Vesayet el değiştiriyor aslında Türkiye’de.”*

G14. (CHP, Yaş: 28, C:E): *“Kötü bir demokrasimiz var. Neden çünkü bu kadar öğrencinin gazetecinin tutuklu olduğu bir ülkede en klasik bilinen haliyle basılmamış kitabın topladığı bir ülkede iyi bir demokrasiden bahsetmek söz konusu değil demokrasi hiç yok demek de bana göre doğru değil biz bunu iktidar sahipleri şahsi menfaatleri için kullanıyorlar diyebiliriz.”*

Öncelikli olarak ülkemizde yürürlükte olan temsili demokrasinin bazı yönlerden çıkar demokrasisi şeklinde suiistimal edildiğine dair yorumlar yapılmıştır. Her ne kadar siyasi iktidarın belirlenmesi için anayasaya uygun biçimde demokratik seçimler yoluyla yönetici kesimin halk tarafından seçilmesi söz konusu olsa da özellikle siyasi parti liderlerinin ya da söz sahiplerinin adayların belirlenmesi hususunda ciddi anlamda inisiyatif sahibi oldukları tespiti yapılarak, yapılan seçimin özgür iradeyle verilen bir karar olmaktan çıkarak, otoriteler tarafından yapılan atamalar niteliğinde bir yönlendirmeye mahkum edildiği sonucu çıkarılmıştır. Ülkemizde seçim dönemlerinde belirli şartlar dâhilinde her vatandaşın seçimlerde aday olma hakkı vardır ve adayların belirlenme sürecinin nasıl olması gerektiği siyasi partiler kanununda yer almaktadır. (bkz. SPK md. 37) Özellikle seçimlerde milletvekili adaylarının belirlenmesi konusunda yapılan bu eleştirilere ek olarak hak ve özgürlük ihlallerine vurgu yapılmış, ülkemizde demokrasi olmadığını ifade etmekten ziyade “menfaatler uğruna araçsallaştırılan kötü bir demokrasi” şeklinde bir tanım yapılmıştır.

“Sizce demokratik bir ülke miyiz?” sorusuna verilen olumsuz yanıtlar en net biçimde *“hayır demokratik bir ülke değiliz”* şeklinde yanıtlanırken bu soruya ilişkin diğer yorumlar kendi içinde oldukça çeşitli bir sınıflama ortaya çıkarmıştır. Bir grup görüşülen demokrasinin *biçimsel* olarak var olduğunu ama *uygulamada* yaşanmadığını, *“sözde var özde yok”* şeklinde değerlendirirken, *seçim sistemine ilişkin biçimsel sorunlar* ve *sosyo-kültürel içerik sorunları* şeklinde gruplandırabileceğimiz iki ayrı başlık altında çeşitli görüşlere yer verilmiştir:

G12. (CHP, Yaş:27, C:K): *“Ben artık bu ülkede demokrasi olduğuna çok inanmıyorum açıkçası. Demokratik bir ülke olduğumuza inanmıyorum.”*

G13. (CHP, Yaş:22, C: E): *“Hayır değiliz. Demokratik bir ülke değiliz çünkü ben kendimi yeterince ifade edemeyeceğimi düşünüyorum bu ülkede.”*

G6. (AKP, Yaş:22, C:E): *“Demokratik bir ülke değiliz.”*

G10. (AKP, Yaş:22, C:E): *“Demokratik bir ülke miyiz? Sistemsel olarak demokratik bir ülkeyiz ama halk olarak buna katılıyor muyuz bence değil.”*

G14. (CHP, Yaş: 28, C:E): *“İleri demokrasi var (!) Tabi anayasamıza göre öyleyiz ama uygulamada değiliz net söyleyebilirim bunu.”*

G1. (MHP, Yaş: 23, C: E): *“Demokratik sözde öyle, lafta demokratik bir ülkeyiz ama yeterince demokrasiyi içselleştirmiş bir ülke değiliz.”*

G2. (MHP, Yaş:22, C:K): *“Resmi tanımlar açısından bakarsak laik demokratik sosyal bir hukuk devletiyiz.”*

Demokrasiye olumsuz bakış açılarını yansıtan bu yorumlarda ilk göze çarpan, demokratik bir ülke olmadığımıza dair kesin bir yargının varlığıdır. Anayasal olarak demokratik bir sistemin kabulünün biçimsel düzeyde kaldığı, anayasal çerçevenin toplum ve birey yaşamına aksetmediği, halkın yönetime katılımı ve kendini ifade etme özgürlüğü açılarından ve uygulamada mevcut durumun sistem kabulüyle uyuşmadığı aynı zamanda yaşayış tarzı ve toplumsal yapı itibarıyla demokrasinin özümsemediği gibi eleştirilerle demokratik bir ülke olmadığımız kanısına varılmıştır.

Demokrasi kavramını ülkede varlığı ve işlerliği açısından ele alan bu görüşlerle birlikte, kavram olarak demokrasi ve gerekliliği konusunda demokrasiyi *“külliyen*

reddeden, kötünün iyisi olarak gören ve demokrasinin gerekli olup olmadığını tartışan” görüşler şu şekilde belirtilmiştir:

G8. (AKP, Yaş:22, C:E): *“Demokrasi kötülerin arasında iyiyi seçme sanatıdır. Platon ve Aristo bu şekilde açıklar. Siyaset biliminin temelinde iddia ediyorum hiçbir şekilde demokrasi olamaz. Ne parti içi demokrasiden bahsedebilirsiniz Türkiye’de (...) özellikle siyasi partiler kanunu gibi bir kanuna sahipseniz demokrasiden bahsetmeniz komik. Türk toplumunun karakteristik özelliğine bakın demokratik olduğunu iddia etmeniz komik. Kocanıza karar veremiyorsunuz.”*

G4 (MHP, Yaş: 24, C:E) : *“Demokratik ülke değiliz. Olsak ne değişir o açıdan düşünmeli. Demokrasiyi zaten çok kabul eden bir insan değilim. Kötünün iyisi olarak görüyorum. Ya da demokrasi gerçekten çözüm mü diye düşünmek lazım.”*

G9. (AKP, Yaş: 22, C:K): *“Demokratik olduğumuzu düşünmüyorum. Demokratik olmak gerekiyor mu onu da bilmiyorum açıkçası. Bizim toplumumuza uygun olduğunu düşünmüyorum. Halkın çoğunluk oy vermesi çoğunluğu seçmesi bu ne kadar doğru?”*

Görüşülenlerin bu yanıtları temelde demokrasi kavramının varlığına yönelik eleştiriler şeklinde ortaya çıkmıştır. Görüşülenler hem demokratik bir ülke olmadığımızı hem de demokrasinin toplum yapımıza uymadığını ifade etmişler ve bir adım daha ileri giderek demokrasinin bir çözüm olup olmadığı konusunda tereddütleri olduğunu söylemişlerdir.

Görüşülenlerin bir kısmı tarafından demokrasinin yokluğu, eksikliği ya da işleyişte aksaklıklar yaşanmasının sebebi olarak seçim sistemi ve Türkiye’nin siyasal yapısına bağlı birtakım biçimsel aksaklıklardan söz edilmiştir. *“Muhalefet eksikliği, seçim barajı, seçimsel aksaklıklar, parlamento, sandık demokrasisi, çoğulcu demokrasi anlayışının yokluğu”* gibi sebeplerden dolayı Türkiye’de demokrasinin sorunlu bir kavram olduğu, demokratik olmanın gerekliliklerinin yerine getirilmediği öne sürülmüştür:

G2. (MHP, Yaş:22, C:K): *“Mecliste temsil düzeyi ve %10 barajı meselesi her ne kadar siyasi şartlar gereği barajı savunur durumda olsak da devletin genel olarak baktığımızda barajın demokratik bir uygulama olduğunu düşünmüyorum. Bu durum barajın altında kalan fikirlere sahip olan insanların mecliste temsil edilmemesi demek*

aynı zamanda %40 oy alan bir siyasi partiye meclise giremeyecek kadar oy alamayan birtakım siyasi görüşlere sahip insanların oylarının dağıtılması dolayısıyla çok daha fazla bir oy oranıyla meclise iştirak ediyor olmaları demek bu da mecliste birtakım tartışmaya kapı aralamayan doğrudan kanunların meclisten geçmesi şeklinde sonuçları oluyor.”

G2. (MHP, Yaş:22, C:K): *“Kanun hükmündeki kararnamelerle meclisin By-Pass edildiği ya da meclisteki sayısal sandalye çoğunluğu dolayısıyla kararların ivedilikle, tartışma zemini olmadan geçirildiğini görüyoruz.”*

G10. (AKP, Yaş:22, C:E): *“Kadınların ya da yaşlıların istediği gibi oy kullanma hakkı ayrı ona müdahale ediliyor. Onun dışında bilinçli oy kullandığını sanıp kullanmayan kişi sayısı çok fazla. Seçim yapılıyor bir milyona yakın geçersiz oy çıkıyor çok fazla her şeyi değiştirebilecek bir rakam. O kadar hatalı oy çıkması demokratikliği yansıtmıyor. Halk olarak demokratik haklarımızı fazla kullanamıyoruz bence. Bilinçli değiliz sistemimiz de biraz karışık. Bir kabine giriyoruz üç zarf veriliyor. Biz genç olarak aklımızda tutuyoruz ama yaşlılar aklında tutamayabilir.”*

G11. (CHP, Yaş:26, C:K): *“Oy verme davranışı bile bizde çok farklı bir faaliyet. Siyasal katılım manasında onu yapmıyoruz çünkü kendi siyasi partisine etki edemiyor ben adamı seçtim o yönetsin diyor öyle yapsın böyle yapsın da demiyor. O bilir diyor ne yapacağını, hôt zôt diyor ona “one minute” diyor bir şekilde yürütüyor. Adamın 7 tane İsviçre’ de banka hesabı var karısının hastaneleri var ama ne oluyor bir tane vatandaş koymuş duvarına simitçiden simit alırken bir fotoğrafını koymuş.”*

G6. (AKP, Yaş:22, C:E): *“Demokrasi siyasi katılımın çok fazla olduğu, istiyorsa rahat katılabildiği bir ortam en geniş kapsamıyla düşününce siyasal katılımın çok yüksek sandık başında çok büyük oranlarda oluyor ama o sandığa giden çok fazla insanın tüm sorunlarının çözümü noktasında çok ileride olduğumuzu söyleyemem.”*

G14. (CHP, Yaş: 28, C:E): *“... Demokratik bir ülke olsaydık çoğulcu demokrasi anlayışını daha çok özümseyen bir iktidar olurdu. Nedir azınlığın da haklarını korumanız gerekir ama çok komik iktidarın söylemi var “azınlık çoğunluğa hükmedemez” diye çok komik azınlık zaten çoğunluğa hükmedemez ki bu zaten doğaya aykırı. Buradakilerin buradan faydalanması gerekir isteklerine arzularına cevap bulması gerekir bu nedenle demokrasi yok.”*

G9. (AKP, Yaş: 22, C:K): *“Türkiye’de güçlü bir muhalefet yok. Tayyip Erdoğan’ın en büyük avantajı da o zaten. Lider. Neden AKP deyince Recep Tayyip Erdoğan diyorlar. AKP çok önemli değil onlar için. “Kim aday gösterilsin?” diyorduk insanlar “kim olursa olsun benim oyum Tayyip’e” diyorlar bu bence yanlış. Muhalefet ne kadar güçlü olursa iktidar da o kadar güçlü olur. Ülkeye hizmet öyle gelişir. Rekabet besler. Siyasilere bakarsak MHP düşünse de biz yapmalıyız. Muhalefet daha iyi düşünürse biz de daha iyi yaparız. Demokrasi de o yüzden gerekli midir diye düşünüyorum.”*

G3. (MHP, Yaş:25, C:E): *“Bu ülkede mesela en basiti seçim çalışmaları eşit ilerlemiyor. Yani eşit imkânlarla sahip değil.”*

Görüşülenlerin seçim sistemine ilişkin birtakım biçimsel aksaklıklar sebebiyle demokrasinin olması gerektiği gibi işleyemediğini iddia eden bu görüşlerde öncelikle Siyasi Partiler Kanunu’ndaki birtakım düzenlemelere ilişkin eleştirilerden söz edilebilir. Bu anlamda seçimlerde %10 olan baraj uygulaması ve parlamenter düzenlemede çoğunluğu sağlayan kesimin yasama gücünü elinde bulundurmasına yönelik düzenlemelerin demokrasinin işleyişinde aksaklıklar meydana getirdiği ifade edilmiştir. Bununla birlikte en temel siyasal katılım davranışı olan oy verme faaliyetinin ülkemizde bilinçli olarak gerçekleşmediği, hem bu davranışın uygulanması konusundaki aksaklıklar cephesinden hem de oy vermenin çoğunlukla mobilize özellikle bir siyasal katılım faaliyeti olarak yaşanmasından ötürü demokrasinin işlevsiz kaldığına ilişkin eleştirilerde bulunulmuştur. Ayrıca siyasal katılmanın beraberinde demokratikleşmeyi besleyen bir özellikte olmadığı, sandık başında gerçekleşen siyasal katılımın demokratikleşme açısından ülkeye bir ivme kazandırmadığı vurgulanmıştır. Bir başka önemli nokta ise çoğulcu değil çoğunlukçu bir demokrasi anlayışına sahip bir ülke olduğumuz tespitinde ortaya çıkmıştır. Bu durumu bir görüşülen iktidar cephesinden eleştirirken bir diğeri muhalefet cephesinden eleştirmiştir. Şöyle ki görüşülenlerden **G14** iktidarın çoğulcu demokrasi anlayışını desteklemediğini, çoğunlukçu bir bakış açısıyla azınlığın haklarını görmezden geldiğini ifade ederken iktidar partisinin gençlik kolu üyesi **G9** ise demokrasinin işleyişindeki en temel aksaklıklardan birinin muhalefet eksikliği olduğunu vurgulamıştır. Lider bağlılığının halkı mobilize katılıma itmesinin yanlışlığını ifade ederken çoğulcu demokrasi anlayışına göre muhalefetin daha etkili

olması gerektiğini savunmuştur. Ayrıca seçim çalışmalarında fırsat eşitliği olmadığına dair görüşler de mevcuttur.

Demokrasinin Türkiye’de işlerliği konusunda belirtilen biçimsel aksaklıkların yanı sıra *sosyo-kültürel aksaklıklar* şeklinde tanımlayacağımız bazı sorunlardan bahsedilmiştir. Gerek ülkede mevcut *toplumsal bilinç ve kabuller*, gerek *siyasi teamülün ortaya çıkardığı bazı sorunlar*, demokrasiye ilişkin *hak, hukuk, özgürlük, eşitlik* gibi bazı temel kavramların toplum hayatında oynadığı roller gibi sosyal hayata ilişkin birtakım gerçeklikler ele alınarak demokrasi bağlamında yorumlanmıştır.

Demokrasi kavramının içeriği, bazı görüşülenler tarafından hem Türk toplumunun özellikleri hem de bağlı bulundukları örgüt özelinde değerlendirmeye tabi tutulmuştur:

G1. (MHP, Yaş: 23, C: E): “Demokrasiyi tam anlayan bir ülke de değiliz çünkü demokrasi kavramını yeterince kendi dokumuzdan almadık. Mesela Türk tarihine baktığımız zaman Türk kurultaylarını gözlemlediğimiz zaman hatunun oy kullanma hakkına baktığımız zaman, o gelenekteki demokrasi aslında tam Türk’ün yapısına fıtratına uygun fakat şu an devamlı tartıştığımız demokrasi kavramının Batı algısındaki demokrasi kavramıyla çok ilgisi olduğundan dolayı demokrasi kendimize çok yabancı gelebiliyor. Hâlbuki öyle değil demokrasi Türk ün fıtratına çok uygun hatta liderimizin “demokrasi ve milliyetçilik ikiz kardeştir” diye söylemleri var yani Türk insanını tanıyan ve doğru okuyabilen bir zihniyete demokrasi çok yatkındır çünkü Türk yaratılışı itibariyle de böyle olabilir sonradan da kazanabilir. Bunun bilimsel sosyolojik izahı muhakkak vardır ama Türk’ün kabına sığamaz bir yapısı vardır. Türk baskı altına çok giremez esaret altına giremez bu yüzden sembolü bozkurt derler kendi işini kendi yapar vakar sahibidir Türk’ün bu hali kendisine bir istibdat politikası uygulanmasına engel teşkil eder. Türk’e demokrasi çok uygundur kendini ifade eder kendi ayakları üstünde durur koyunlaştırılacak bir yapı içinde bulunamaz.”

G2. (MHP, Yaş:22, C:K): “Demokratik kültür açısından Türk toplumunu değerlendirecek olursak demokrasi aslında sevdiğimiz kendimize yakın gördüğümüz bir yönetim şekli, neticede kendi fikirlerinizin kıymetli olması anlamına gelir.”

G5. (MHP, Yaş:23, C:E): “Türk’ün genlerinde zaten demokrasi var. Türk kurultayları var. Hatun kişilerin fikirlerinin dikkate alındığı zamanlar var. Kağan sefere çıktığı zaman-Osmanlı’da bunlar pek yoktu- hatun kişi kurultaya başkanlık ediyordu ve

bu kurultayda alınan kararlar da söz konusu. Mesela Kürşat ihtilalinden önceki süreç demokrasinin neticesi. Savaşa girip girmeme konusunda Kağan'a rağmen alınan bir karar var. O savaş kaybediliyor. Daha sonra bir esirlik dönemi başlıyor. Sonra diriliş vs."

G11. (CHP, Yaş:26, C:K): *"Biz çok iyi biliyoruz ki bu ülkede eğitim devrimi oldu "bir gün beni eleştirebilirsiniz ama bilin beni eleştirin" diye. Bunların hepsi göze alındı. Demokraside kazanmak da var kaybetmek de. Cumhuriyet Halk Partisi sadece bu ülkenin kurucu partisi olmakla kalmadı ülkeyi çok partili sisteme geçiren parti oldu. Kendi eliyle gücü başkasına teslim etti. Ya da CHP yaptığı devrimlerle böyle "sonsuz dek biz yönetelim" zihniyetinde olmadı. Dolayısıyla senaryolar üzerinden gidebiliriz ama eğitim devrimi yaptılar bugün alfabe sayesinde çok ciddi manada dil öğrendiler. Köy enstitüleri aracılığıyla bilim öğrendiler toprağı işlemeyi sanayinin ne olduğunu öğrendiler."*

G1. (MHP, Yaş: 23, C: E): *"Ülkü ocakları da aslında Türk'ün ruhunu diri tutmak Türk'ü okuyup Türk'ü anlatmak Türk'ü sevmek gibi bazı misyonlara sahip olduğu için Türkiye'de, Ülkü Ocaklarından daha demokratik bir yapı tanımlıyorum."*

G2. (MHP, Yaş:22, C:K): *"Aklıma bir örnek geliyor: faşist olmakla nitelendirilen bir düşüncenin sahibi olan Türkeş'in kendi evliliğini bile parti divanında tartıştığı bir demokrasi kültürünün bir parçası aslında Milliyetçi Hareket... Ben bu konuda kendimizi daha şanslı görüyorum bizde bir münazara ortamı var tartışalım, fikirlerimizi paylaşalım, yeri geldiğinde liderin evliliğinin bile parti üzerinde ne gibi etkileri olacak diye tartışalım konuşalım bağlamındaki demokrasi kültüründe daha yoğun yaşadığını düşünüyorum."*

Görüşülenlerin bu yanıtları hem toplumsal kabullerimizde hem de yanıtları veren görüşülenlerin bağlı bulundukları örgütlerin ideolojik kodlarında demokrasinin varlığı ve önemi konusunda değerlendirmelerden oluşmaktadır. Bu noktada hem toplumsal genetiğimizde hem de Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş gayesinin temellerinde yer alan demokrasi kavramının toplumsal önemi üzerinde durulmaktadır. Sosyolojik yapımıza uygunluğu açısından demokrasinin doğru biçimde işlerlik kazandığı takdirde bir yönetim sistemi olarak aslında yönetime en uygun seçenek olduğu iddia edilmiştir.

Türk toplumunun demokrasiye ilişkin bazı kabullerini siyasi bilinç eksikliği temelinde irdeleyen bir görüşülenin fikirleri şu şekildedir:

G11. (CHP, Yaş:26, C:K): *“Vatandaşın siyasal bilinci yok. Bu noktalarda insanları suçlamıyorum, insanlar iyi niyetle yaklaşıyorlar, duygularıyla yaklaşıyorlar. Bizim toplumumuz bir kere oryantalizme yatkın hatta içinde Doğu Batı arasında sıkışıp kalmış her iki şeyi de içeriyor. O yüzden olaylara o açıdan bakmak lazım. Duygularımız ön plana çıkıyor çok rasyonel düşünen bir toplum değiliz. Atatürk’e yaklaşımımız da birçok noktada böyle. Duygusallık ön planda olduğu için insanları suçlamıyorum. Bunun doğrusu yanlış yoktur ama demokratik toplum olmadığımız için demokrasi işleyemez. Temel haklarının bilincinde değil çünkü. Şunu unutmamalıyız ki burası demokratik değil Orta Doğu demokratik değil ama insanlar artık ölüyorlar öldürülüyorlar bir şekilde zorla kafalarını vura vura öğrenecekler başka yolu yok. Bir yerde tak edecek yani.”*

Bu görüşte siyasi bilinç eksikliğinin demokrasiyi anlamlandırma konusunda yarattığı boşluğun ve toplumsal meselelere realist değil duygusal bir bakışın varlığının demokrasinin işleyişini engellediği ve bu durumun kötü sonuçlara yol açabileceğinden söz edilmiştir. Günümüz dünyasında kendi yönetimi hakkında söz sahibi olmayan ülkelerin durumuna kıyasla demokrasinin işlemediği bir yönetim biçiminde ülkelerin felakete sürüklenmesinin kaçınılmaz olduğu, haklarının bilincinde olmayan ve onları savunmayan bir toplumun kendisini tehlikeye atacağı ifade edilmiştir.

Demokratik bir ülke olup olmadığımızla ilgili olarak ifade edilen görüşlerden bazıları *“hukuk-hukuksuzluk”* ve *“hak ve özgürlükler”* bağlamında vurgulanmıştır. Bu iki grup içerisinde görüşler *“yargı kararları, tutuklu öğrenciler ve gazeteciler, düşünce ve ifade özgürlüğü, bilgiye ulaşma hakkı, insan hakları gaspı, basın özgürlüğü, kişisel alan özgürlüğü ve yaşam hakkı”* temellerinde açıklanmaya çalışılmıştır:

G11. (CHP, Yaş:26, C:K): *“Bugün Sivas katliamının bütün avukatları yükselmiş durumda. Okulda basit hukuk temel hukuk insan hakkı nedir bunu konuşurduk dersleri olurdu ama şu günkü müfredatlar konusunda eğitim sistemindeki değişikliklerden sonra çok farklı yönde olduğunu biliyorum.”*

G12. (CHP, Yaş:27, C:K): *“Demokratik bir ülke olsak yargı kararları bu kadar hukuk kuralları çiğnenerek verilmez. Başbakan çıkıyor konuşma yapıyor ben talimat verdim hâkim savcıya şöyle olacak diyor bir hafta geçiyor geçmiyor o karar çıkıyor. Bugün yargı bağımsızlığını tamamen yitirmiş durumda. Bir avukat olarak yargıya inancım sıfır, hiçbir şekilde inanmıyorum. Sivas davasını izliyordum birkaç*

arkadaşla milletvekillerimiz de oradaydı o gün o hâkimin zaman aşımı demesi benim bu mesleğe olan inancımın bitmesine son noktayı koydu. Böyle insanlık suçlarında zaman aşımı olmaz bunu bize hocalarımız öğretti. Biz hukuk fakültesi mezunuysak o yargıçlar değil ya da onlar mezunsa biz değiliz.”

G14. (CHP, Yaş: 28, C:E): *“Güncelden gideyim demokratik bir ülke olsaydık bu davalarla karşılaşmazdık.”*

G13. (CHP, Yaş:22, C: E): *“Söyleyecek çok şey var basın özgürlüğü yok. Tutuklu binlerce üniversite öğrencisi, 8000 tane BDP üyesi tutuklu, şu an 153 gazeteci tutuklu. Gazeteciler gazeteciliklerinden dolayı tutuklu olmayabilirler. Fakat bir ülkede bu kadar gazeteci tutukluysa orada bazı şeyler sorgulanmalı. “*

G3. (MHP, Yaş:25, C:E): *“Bununla beraber şöyle demokratik bir ülke değiliz hâlâ fikir beyan ettiği için toplumdan devlet tarafından dışlanan tehlikeli görülen cezaevine konulan insanlar var. Yargısız infaz. Bunların çok da demokratik bir tarafı yok.”*

G11. (CHP, Yaş:26, C:K): *“Bu ülkede insanların bağımsız doğru bilgiye ulaşma hakları gasp edilmiş durumda, bu hakları tamamen tecavüze uğramış durumda. Bireysel bir devrim gerekiyor ben buradaki bütün vatandaşların objektif olarak dışarıdan baktığımda devlet tarafından insanların haklarının gasp edildiğini görüyorum. Bu sadece bugüne has bir şey değil. Onu da söyleyeyim. Bu hükümete has bir şey değil.”*

G12. (CHP, Yaş:27, C:K): *“Gazeteci arkadaşlarımız var haber yapıyorlar işlerine gelmeyen haber baskıdan geri çıkıyor. Başbakan basın mensuplarını topluyor tabiri caizse kulaklarını çekiyor. O gazetenin ya da TV’nin yayın sistemi tamamen değişiyor. Artık insanlar istedikleri haberi yapamıyor basının da özgürlüğü kalmadı. İnsanların sokakta yürüme özgürlüğü kalmadı. Bugün üç kişi yan yana yürüyüp konuşsanız hemen sizi örgüt üyeliğine sokuyorlar. İnsanlar bir araya gelemiyor. Sürekli telefon dinlenme korkusu var demokrasi namına tek bir hamle yok bu ülkede artık. Hiçbir şey özgürce yaşanmıyor.”*

G13. (CHP, Yaş:22, C: E): *“Çok basit bir soru sorabiliriz demokratik miyiz değil miyiz, ben bugün telefonlarımın dinlendiğini düşünüyor muyum bu kadar aktif biri olarak, bu kadar yurt dışı bağlantısı olan biri olarak, evet düşünüyorum. Ben bu ülkenin*

geleceği için “tehlikeyim” bazı insanlar için. Telefonlarımın dinlendiğini düşünüyorum, internet ağımın izlendiğini düşünüyorum. Bu bile sadece ne kadar antidemokratik bir ülke olduğumuzu gösterir. En temel haklar ulaşım özgürlüğü iletişim hakkı yaşam hakkı, kendini ifade etme özgürlüğü, Türkiye’nin doğusunda güneydoğusundaki arkadaşlarımıza göre bunları söylememem lazım çünkü çok daha şanslıyım onlara göre onların her an bir mayına denk gelme ihtimalleri var her an serseri bir kurşuna denk gelip ölme ihtimalleri var. Onların yaşam hakkı tehlike altında. Yaşam hakkının tehlike altında olduğu bir ülke kesinlikle demokratik değildir.”

Görüşülenlerin hukuksuzluk ve hak ihlalleri bağlamında beyan etmiş oldukları bu fikirler, demokrasinin en temel işlevi olan bireyin hak ve özgürlüklerinin korunması konusunda yaşanan sorunları ortaya koymuştur. Hukuki süreçlerdeki aksaklıklar ve yanlışlıklar, insanların hak ve özgürlüklerinin yasalara rağmen ihlal edilmesi bu ülkede bir korku kültürünün gelişmesine yol açmıştır. Bireysel ve toplumsal özgürlüklerin kısıtlandığı ve ihlaller karşısında bireyin aciz kaldığı bir düzen içinde demokrasinin varlığından söz etmek anlamsız kalmaktadır. Yaşanan anti-demokratik süreçler karşısında en temel hakları tehlike altında olan insanlar, artık fikirlerini beyan etme açısından çekinceli davranmaktadırlar. Görüşülenlerin bir kısmı bu durum için mevcut siyasi iktidarı suçlarken bir kısmı da aslında bunun geçmişten gelen bir çarpıklık olduğunu düşünmektedirler.

Demokratiklik konusunda yapılan yorumların bir diğer cephesi de devlet kavramı boyutundadır. “*Şeffaflık ve hesap verebilme, derin devlet, 12 Eylül sonrası dönüşüm*” gibi başlıklar altında yapılan bu yorumlarla birlikte “*liderlik sultanı*” konusuna da değinilmiş ve siyasi iktidar açısından başbakan eleştirisi de yapılmıştır:

G11. (CHP, Yaş:26, C:K): “*Şeffaf devlet yok Türkiye demokratik bir ülke değil. Demokrasinin var olabilmesi için bu iki şeye çok ihtiyaç var. Birçok şey birçok element güçler ayrılığı şeffaf devlet yapısı hesap verebilirlik. Almanya’da adam birazcık daha düşük faizle kredi çekti devlet başkanı, istifa etmek zorunda kaldı kriz oldu ülkede yani. Bizde şeffaf bir devlet yok. Derin bir devlet var. Devlet sırrı diye bir kavram var. Kapalı kapılar arkasında projeler var başka şeyler var. Hem her şeyi bir komplo teorisi olarak görmeye başladık hem de Amerika’daki sistem- ben bir dönem orada okudum. Orada nedir siyaset halktan bağımsız bir şeydir. Siyaset nedir halk için her gün benzin fiyatlarına etki eden 50 sent 1 sent siyaset odur onlar için. Bir yakınlarını 11 Eylül’de*

kaybetmek siyasetin bir parçasıdır ama onlar için siyaset ayrıca bir mekanizmadır, siyasetin halka neredeyse son derece hesap verebilirliği hiç olmayan Washington'daki kapılar arkasında yürüyen gizli rüşvetlerle yürüyen baronlarla yürütülen bir şeydir ama sokaktaki halkın siyasetle hiç alakası yoktur. Bizim hayatımızda da böyle olmaya başladı. Önceki hükümetlere baktığımızda bu toplumun hiçbir zaman, medya patronları olmuş medyada tekelleşmeler olmuş ordunun direkt 12 Eylülde medyaya müdahale ettiğini görüyorsunuz. İsmail Cem TRT'nin başındayken yabancı filmler operalar baleler varken, geliyorsunuz dini programlar başlıyor 12 Eylülden sonra ordu eliyle böyle programlar izlettiriliyor. Şimdi de öyle, bugünkü hükümet her şey bugünkü hükümet değil bu bir 12 Eylül sonrası dönüşümün bir parçası bunlar.”

G2. (MHP, Yaş:22, C:K): “Siyasi kültüre yansıyan bir demokrasi anlayışı olmadığını ya da partilerin siyasi teşekküllerinin yönetim sürecinde lider kültürünün çok fazla ön plana çıktığını ve uzun vadede o siyasi hareket içinde bir tartışma zemininin kapandığını liderin fikirlerin hareketin fikirleri haline geldiğini gözlemliyorum.”

G5. (MHP, Yaş:23, C:E): “Değiliz. Bu ülkede liderlik sultanı var. Bunu MHP için konuşmuyorum.”

G9. (AKP, Yaş: 22, C:K): “Bizde fikirlere körü körüne bağlanıyorlar. Tayyip Erdoğan'ın bir yanlışı oluyor mesela. O yanlışı herkes biliyor. Ama bakıyorsunuz insanlar diyorlar ki Tayyip Erdoğan yapmışsa bir bildiği vardır. İlahlaştırmaktır bu. Bir ferdiz bizim de beynimiz var düşünüyoruz. Kim olursa olsun körü körüne bağlanmak yanlışı bu bir tek bizde yok ülkücülerde de var mesela. Sorgulamamak yanlışı.”

G3. (MHP, Yaş:25, C:E): “Devletin zaten demokratik hiçbir tarafı yok. Başbakanın o Kasımpaşalı ağzı, ama bir yandan da bunu yaparken bunu yapanlar demokrasi varisi kesiliyor bu çok ciddi bir çelişki. Düşünebiliyor musunuz bir ülkenin adalet kurumuna bir başbakan müdahale edebiliyorsa bu ülkede demokrasi yoktur. Bu kadar net.”

G12. (CHP, Yaş:27, C:K): “Biz hep şunu söylüyoruz bugün birilerine uygulanmayan hukuk yarın onlara uygulanmayacak işin kötüsü bu bir şekilde insanlar artık “bu oldu” deyip sineye çekmiyor. Belki bizim gibi düşünenler azınlıkta ama insanlarda bu durum kin duygusunu besliyor. Başbakan diyor ya kindar nesil dindar nesil aslında kendisi yapmaya başladı. Kindar bir toplum yaratmaya başladı. Bu çok

rahatsız edici. Bugün birilerine uygulanmayan hukuk yarın onlara da uygulanmayabilir.”

Görüşülenlerin demokratik bir ülke olup olmadığımızı dair hem devlete hem de devleti yönetme işlevi gerçekleştiren hükümete yönelik eleştirileri iki ayrı boyutta ele alınmalıdır. 12 Eylül sonrası sürecin dönüştürdüğü bir algıyla devletin şeffaflığı ve hesap verebilirliği konusunda birtakım sıkıntılar olduğu, ülkede olup bitenlerin arka planındaki gizemler sebebiyle birçok komplo teorisi üretildiği devletle halkın birbirinden koptuğu bu noktada demokrasiden bahsetmenin olanaksız olduğu ifade edilmiştir. Diğer taraftan özellikle muhalefet partilerinin gençlik kollarında faaliyet gösteren gençlerin hükümete yönelik eleştirileri özellikle lider cephesinden ortaya çıkmıştır. Demokrasinin işleyişindeki aksaklıkların, başbakanın özellikle yargıya müdahale ile ilgili icraatları kaynaklı olduğu öte yandan liderlik kültürünün ön plana çıktığı ve halkın bir kesiminin bazı konuları bu noktada sorgulama dışı bıraktığı şeklinde eleştirilerde bulunulmuştur. Burada dikkat çeken bir detay, liderlik sultanı bağlamında körü körüne itaat hatta ilahlaştırmanın yanlış olduğu fikrini beyan eden görüşülenlerden birinin, AKP gençlik kolları üyesi olmasıdır. Bu yönden söz konusu ifade bir özeleştiri olarak görülebilir.

Demokrasinin ülkemizdeki varlığı konusunda belirtilen bu görüşlere rağmen görüşülenlerden **G7. (AKP, Yaş: 24, C:E)**’nin *“Demokratik bir ülke olma yönünde ilerliyoruz. Tam anlamıyla değildik ama AK Parti iktidarından sonra ülkemizin biraz daha demokratikleşmeye başladığını düşünüyorum. Başörtüsü yasağı, katsayı haksızlığı anayasa mahkemesinde bireysel başvuruların kabul edilmesi gibi düzenlemelerle demokratikleşmeye başladığımızı düşünüyorum.”* cevabı, bu konu hakkında iyimser ve olumlu bir yorum olarak nitelendirilebilir.

Demokratikleştirmizi ifade eden ama son zamanların moda kavramıyla “yetmez ama evet” diyen bir başka olumlu görüş ise meseleyi Kürt sorunu odaklı olarak *“bürokrasi ağını kırma, yerel yönetimler ve merkeziyetçi yapı eleştirisi”* bağlamında şu şekilde değerlendirmiştir:

G6. (AKP, Yaş:22, C:E): *“Parti olarak en fazla bürokrasi ağının kırılmasını savunuyoruz. Doğu’ya giden görevlilerin %80-90 ı yetkin olmayan insandır ya yeni mezundur mecburi gider ya da sorunlu olduğu için sürülür. Yıllarca böyle devam etmiş birçok var olan yaranın deşilmesi noktasında yetkin olmayan insanların çok büyük*

etkisi olduğunu düşünüyorum. Siz ne kadar hükümet olarak “ben Kürt kardeşimin yanındayım” deseniz bile oradaki insana, kendisi Recep Tayyip Erdoğan’ın bunu söylediğine bakmaz polis ona yanlış davransa o polisi sorumlu tutar. Günlük hayatına bakar böyle olunca değişimi çok hızlı sağlayamıyoruz. Devleti de olabildiğince işin içine sokmamak, devletin korumacı bir yapısı vardır daha doğrusu bürokrasinin. Belediye de bir devlet kurumudur. Bürokrasinin çok fazla işin içine girmemesi gerekiyor. Memur zihniyeti değil daha çok ileriye bakacak insanların oralarda olması gerekiyor. Böyle olmayınca demokrasi anlayışı çok hızlı gelişmiyor. Değiştirmeye çalıştığımız en büyük şey bürokrasi. Memur zihniyeti. Oradaki insanlar halka hizmet için oradadırlar. Halktan bir insan gelip kaymakama hesap soramaz. Onlarca yıldır bu böyleydi. Artık ufak ufak değişimler oluyor. Aşılmaz bir duvar oluyor bürokrasi. Bir milletvekilinin yanına gelip hesap sorabilir. Milletvekili daha ulaşılabilir. Siyasi kimlikli bir insan kamu görevlisinden daha rahat ulaşılabilir. Atamayla gelmemiş, kendi isteğiyle çalışan siyasi anlamda söylemiyorum mesela STK, örneğin suyun iletilmesi noktasında şu STK’nın etkin bir rol almasını istiyorum gibi bir talep daha kolay sonuç bulur. Bir müdürün yanışı söylendiğinde o bunu ciddiye almaz ama STK’daki insan da onlardan olduğu için daha kolay olur.”

G6. (AKP, Yaş:22, C:E): “Demokrasi anlamında parti politikası olarak yerel yapının daha fazla söz sahibi olmasında noktasında çalışmalarımız oluyor. Kendi adıma yerel politikalarda yerel insanların kendi sorunlarını yerel çözmesinin daha uygun olduğunu düşünüyorum. Hukuk merkezi olur hukuku ayıramazsınız daha sonra eğitim sisteminin tamamını ayıramazsınız ama seçmeli derslerle ayırabilirsiniz. O bölgeye yönelik dersler açabilirsiniz. Birçok noktada yerele daha fazla söz hakkı verebilirsiniz. (...) Çok merkeziyetçi bir yapımız olduğu için, yerel yönetimlere söz hakkı verilmediği için ve bürokrasinin yapısından dolayı çok demokratik bir sistem olduğumuzu düşünmüyorum teknik anlamda ama halklar noktasında baktığımızda demokrasi sadece ortak kitlelerin ortak fikirlerinin bir araya gelmesi azınlıktaki insanların fikirlerini korkusuzca söyleyebileceği bir ortam olması da önemli. Devletin yüz yıldır daha çok Türkçülük politikası üzerinden devam ediyordu. “Türk öğün çalış güven” söylemiyle gidiyordu. Böyle olunca hiç demokratik değildik. Kürt de vardır Laz da vardır deyip onun kabulü noktasında onlara hak tanınıp onların haklarının verilmesi noktasında yavaş yavaş adımlar atıyoruz ama yeterli değil.”

Bu yanıtta odak noktası olarak kabul edilebilecek Kürt meselesine alternatif bir bakış açısı olarak yine aynı gençlik kollarına üye bir görüşülenin şu yanıtı örnek olarak verilebilir:

G8. (AKP, Yaş:22, C:E): *“Ben Kürt sorunu ifadesini kabul etmiyorum. Kürt sorunu yoktur Kürtler sorun olacak bir millet değildir. Demokratik açılımda muhteşem hatalar yapıldı. Hataların en büyüğü şımartmak oldu. Yıllarca İstiklâl Mahkemelerine bir karavan gibi şehir şehir dolaştırdıklarını CHP’ye karşı bir ithaf olarak kullanan biz ne acıdır ki hâkim ve savcayı ayaklarına götürdük tarih bizi bu konuda affetmeyecek. Nasıl İstiklâl Mahkemelerinde Ali Çetinkaya’yı nam-ı diğer Kel Ali’yi tarih affetmiyorsa bizi de affetmeyecek. Ama yapılması gereken bazı şeyler vardı TRT Şeş gibiydi. Yapıldı. Asimile etmek için onlara dilini senin öğretmen lazım. Kürt diye bir şeyin var olmadığını ben kendi vicdanıma ispatladım. Ana vatanlarının Mezopotamya olduğunu iddia ediyorlar değil mi biz de göçebe olduğumuzu kabul ediyoruz. Biz 1071de Malazgirt’e dayandığında onlar Mezopotamya’da olduklarını iddia ediyorlardı. Niye bir Kürt mimarisi yok? Köklerini Selahattin Eyyubi’ye dayandırıyorlardı Eyyubi Mezopotamya’da yaşamamış. Bu iki soruya cevap veremiyorlar.”*

Birbirinden oldukça farklı biçimde ifade edilen bu görüşlerde aynı gençlik organizasyonunda faaliyet gösteren gençlerden biri, Kürt sorunu için başlatılan çözüm sürecini organizasyonunun bağlı olduğu partinin bir başarısı olarak görmektedir. Merkezîyetçi yapının bu demokratik süreçte aksamalara sebep olacağını bu sebeple yerel yönetimlere daha fazla söz hakkı hatta belki özerklik verilmesini ve bürokrasinin pasifize edilmesini savunmaktadır. Diğer görüşülen ise demokratik açılım konusunda partisnin affedilmez hatalar yaptığını ifade etmiş, konuyu bir adım ileri götürerek Kürt ırkının olmadığı konusunda kişisel iddia ve ispatlarda bulunmuştur.

Sonuç olarak ülkemizde demokrasinin varlığının irdelendiği bu soruda bir takım cılız olumlu görüşler dışında çalışma grubunu oluşturan gençler, çeşitli konjonktürel ve toplumsal sebeplerle demokratik bir ülke olmadığımızı, demokrasinin işleyişi konusunda ciddi aksaklıklar yaşandığını ifade etmişlerdir.

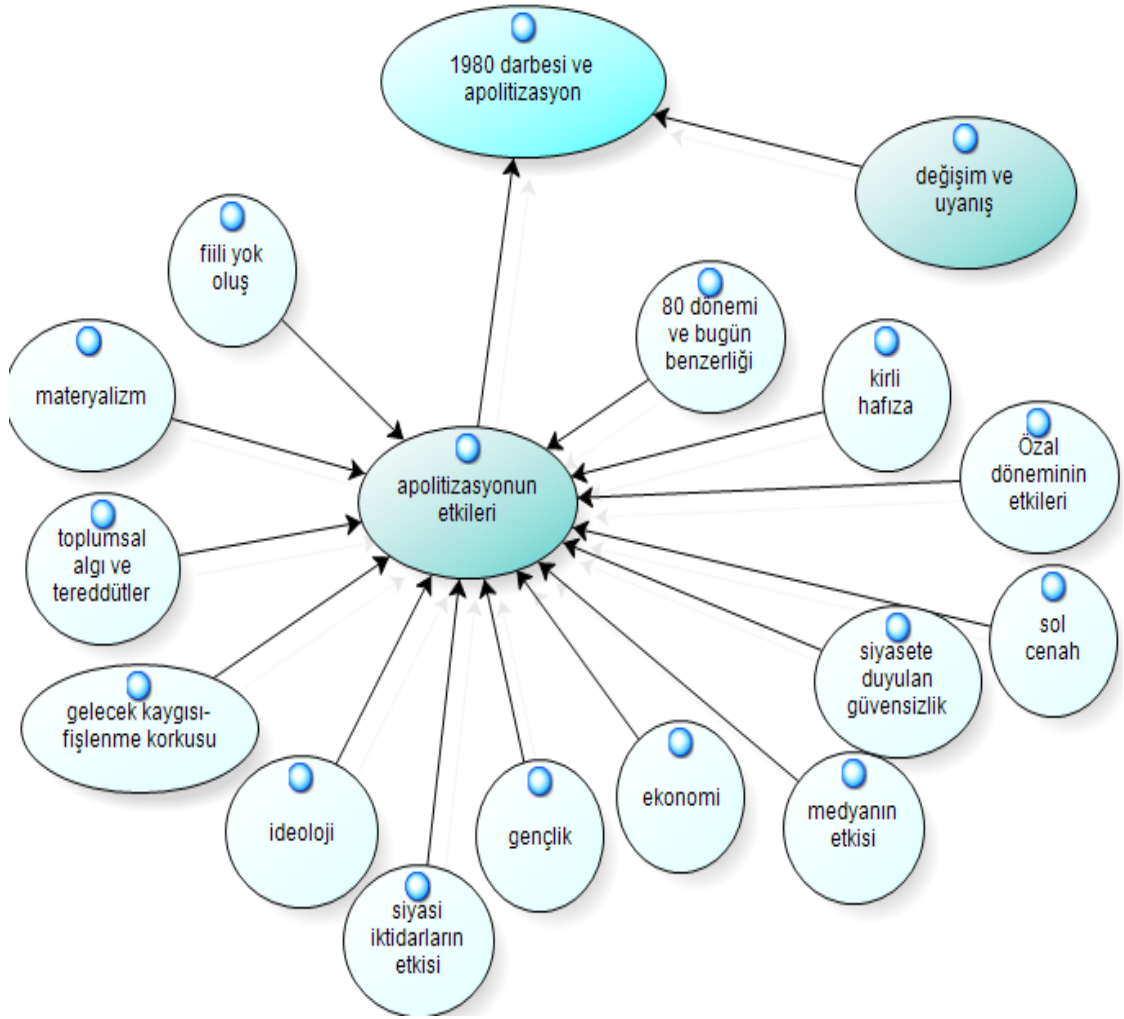
3.8.2. 1980 Darbesi ve Apolitizasyon

Türkiye Cumhuriyeti kurulduğu tarihten itibaren son derece hareketli bir siyasal yaşam geçirmiştir. Özellikle siyasal darbeler ve değişen anayasalar politik mecrada çeşitli siyasal sosyal ekonomik ve kültürel sonuçlar doğurarak, toplumsal yapıda ciddi

anlamda değişimlere yol açmıştır. Türk siyasi tarihine damgasını vuran olayların en başında 12 Eylül süreci olarak adlandırılan 80 darbesi gelmektedir.

Türk siyasal yapısını bu denli etkileyen bir olgu hakkında geleneksel siyasal katılımında bulunan gençlerin fikirleri bu çalışma açısından önem arz ettiğinden dolayı kendilerine ‘80 dönemi ve siyasal katılım bağlamında “sizce ‘80 dönemi sonrası apolitize olduk mu?” sorusu sorulmuştur. Alınan yanıtlar bir bütün olarak değerlendirildiğine kavrama ilişkin bir ayrım ortaya çıkmıştır. Bilindiğı üzere apolitizasyon en basit tanımıyla “politikadan uzaklaşma” anlamındadır. Fakat görüşülenlerin cevapları bir noktada “bir kurumun, sınıfın, grubun siyasi özelliğini kaldırmak, siyasetle ilişkisini kesmek anlamına gelen depolitizasyon” kavramını ortaya çıkarmıştır. Apolitizasyon ile depolitizasyon arasındaki ayrım, ilkinin daha bireysel bir tercih ediş şeklinde ortaya çıkmasına rağmen ikincisinin birtakım yönlendirmeler sonucu insanları siyasetten uzaklaştırma şeklinde vuku bulmasıdır. Etken ve edilgen olarak da ayırabileceğimiz bu kavramlarda apolitik olmak bireysel bir seçenek iken depolitize oluş dışarıdan bir müdahaleyle gerçekleşmektedir.

Söz konusu soruya ilişkin verilen yanıtlar her iki kavramı da içinde bulundurmaktadır ve kategorize edildiklerinde “*evet*” odaklı yanıtlar çoğunluktadır ve görüşülenler tarafından “*apolitizasyonun etkileri*” farklı yönlerden irdelenmiştir. Görüşülenlerin bir kısmı ise artık bir “*değişim ve uyanış*” yaşandığını, apolitizasyonun günümüz gençleri için geçerliliğini yitirmeye başladığını ifade etmişlerdir.

Şekil 11: 1980 darbesi ve apolitizasyona ilişkin algılar modeli

“80 sonrası apolitize/depolitize olduk” diyen görüşülenler, bu değişimi anlatırken genel anlamda 80 darbesinin toplum üzerinde bıraktığı etkileri bir sebep-sonuç ilişkisi içerisinde ifade etmişlerdir.

Öncelikle bu konu “gençlik” açısından değerlendirilmiş, gençlerin büyük bir kısmının apolitize olduğu yönünde açıklamalarla birlikte gençlerin siyasal katılımında bulunma konusundaki korkuları ve isteksizlikleri ele alınmıştır. Gençliğin depolitize edildiğine dair açıklamalar da mevcuttur:

“Bireysel sorumluluk” vurgusuyla birlikte gençlerin apolitizasyonu şöyle ifade edilmiştir:

G1. (MHP, Yaş: 23, C: E): “Apolitize olduk fakat suçu onların üstüne atıp kendi sorumluluğumuzu üstümüzden atmak doğru olmaz. Türk gençliğinin bazı konulardaki yaklaşımının vurdumduymazlığının tenkit edilecek düzeyde olduğunu düşünüyorum.”

G2. (MHP, Yaş:22, C:K): *“Burada bir tek şeyden bahsetmek istiyorum İslami kriterlere göre biz ergenliğe girince kendinden mesul bireyler haline geliyoruz hukuki açıdan da ele alırsak 18 yaşına geldiğimizde her birey kendi sorumluluğunu elde ediyor dolayısıyla bir gencin sadece aileden okuldan devletten bizi politikadan siyasetten dinden uzaklaştırıyorsunuz demesi yanlış bence çünkü o sorumluluk gencin kendisinde de var. Okumak zorunda, araştırmak zorunda, kitap karıştırmak zorunda ki belli bir bilinci elde etsin sadece devleti ya da şunu bunu suçlamanın bir manası yok demek ki gencin kendisi de siyasetle bağını koparmak istiyor ki başka vesilelerle bu zeminden uzaklaşıyor.”*

G3. (MHP, Yaş:25, C:E): *“Bizim yaş dönemimiz apolitize oldu. Tam olarak aileden değil şunlarla karşılaştığımız zaman aile dersek çelişkiye düşeriz ülkücü ailelerin tamamen apolitize olmuş çocukları var. Apolitik ailelerin tamamen politize olmuş çocukları var. Söz konusu insanın kendini yetiştirme kabiliyeti çünkü insan toplumdan aileden yetiştiği çevreden bir şeyler alır bunları kendi inandığım ve öğrendiği modele uyguluyorum kendime bunun üzerinden bir sorumluluk biçiyorum. Okuduğum kitaplardan vs.”*

G7. (AKP, Yaş: 24, C:E): *“Geçmişe baktığımızda sağ sol olayları çok mu iyiydi ülke açısından çok mu yararlıydı değil tabi. Onların da zaten bir organizasyon olduğu yavaş yavaş çıkmaya başladı. Medyada takip ediyorsunuz bazı şeyleri aynı silahlarla sağcılar ve solcular vurulmuş. Bunun arkasında da bir organizasyon olduğunun göstergesidir bu deliller. Böyle mi olması gerekir gerekmez ama en azından şahsi düşüncem gençlerin tepkisiz olmamaları gerekir.”*

Gençlerin genel anlamda *siyasal katılım*da bulunmalarını etkileyen bir sebep olarak apolitizasyon/depolitizasyon, bazı görüşülenler tarafından şu şekilde ifade edilmiştir:

G4 (MHP, Yaş: 24, C:E) : *“Bu toplum için çok üzücü bir durum. Belli bir inancı, belli bir yapıya hangi örgüt olursa olsun sahip olmayan bir genç dünyayı boş yaşıyor. Hayatı ve geleceği görmüyor. Onun için gençlik “üniversitede ne kadar çok faaliyete katılabilirim, ne kadar çevrem olur ve sonunda memur olabilir miyim?” Şu andaki gençlerimizin, yüz gençten bir tanesinin bile ben Türkiye’yi yöneteceğim, Türkiye’nin kaderini tayin edeceğim diye düşündüğünü düşünmüyorum.”*

G6. (AKP, Yaş:22, C:E): “Evet olduk. Kendi ailemden dinlediğim için söylüyorum insanların katılım noktasında gençlik çok aktif olmuyor. Genç halen daha ne kadar mesela üniversiteden bir arkadaş gelecek gençlik kollarına çalışacak çalışmalarını görecektir hiçbir resmi olay olmayacak sadece tanışacak ona gelirken bile çok şey oluyor bana kimse bir şey söyleyecek mi farklı davranacak mı korku ortamı oluşuyor. Hâlâ bu çok gözlemlenen bir şey bu korku o zamanlardan kalan bir şey. O zamanları görmediğimiz için çok değerlendirme şansım yok insanları kendi fikirlerini özgürce gençlik anlamında söylüyorum. Sosyal ortamını özgürce belirtmesi zor. Şu siyasi partiye güveniyorum şu etkinlikte bulundum. Şurada bir konferans vardı ona katıldım deme noktasında çekingenlik çok oluyor belki bunu bizim kendi tabanımız olarak muhafazakâr gençlik olarak da söylersek 28 Şubat sürecinden kaynaklanan bir şey de olabilir. Gençlik çok fazla aktif siyaset içinde yer almak istemiyor maalesef. Katılan insanların da kalite olarak çok yüksek olduğunu düşünmüyorum. 80 öncesinde insanlar kendi algılarında daha çok okuyan kendi fikirlerini oluşturup onlar üzerinden savaştan bir gençlik görüyorum ama şu anda genel merkez anlamında söylemiyorum. İller ilçeler biraz daha şey ben geleyim AK Parti için söylüyorum çok da güç gördüğü için belki de iktidarda olduğumuz için muazzam bir fikir dünyası oturtup gelmiyor geleyim güçlü parti belki iş olanağı çıkar fikriyle geliyor. Belki bu iktidar olmaktan kaynaklanıyor diğer gençlik kollarındaki durumu bilmiyorum. Yetkin gençlik yok hem katılım çok iyi değil hem de katılan insanların profili çok iyi değil.”

G13. (CHP, Yaş:22, C: E): “Kesinlikle apolitizasyon var. Gençler gerçekten artık dediğim gibi siyasal katılım yalnızca bir siyasi partiye üye olmak değil fakat gençlerin artık öyle bir zihniyet gerçekleştirmiş ki gençler üzerinde, “siyaset üretmeyin siz durun” mesela anayasanın 58. Maddesi var şu an, hala darbe döneminden kalma bir maddedir. Gençlerin nasıl bir gençlik istediğini anayasa söylüyor, fakat gençlik öyle bir olgudur ki gençliği yönlendiremezsiniz kalıplara koyamazsınız şekillendiremezsiniz ruhuna aykırıdır anayasa bana diyor ki “sabah erken kalkan bir gençlik istiyorum şu ilkelere bağlı olan gençlik istiyorum” hayır ben nasıl bir gençlik olacağıma kendim karar veririm benim jenerasyonum karar verecek. O yüzden biz anayasanın bu maddesine de karşıyız böyle bir madde istemiyoruz.”

Günümüz gençlerinin 80 sonrası apolitizasyon sebebiyle nasıl bir konumda olduklarını ifade eden bu görüşlere göre günümüz gençleri bir yünden 80 döneminde

yaşanan olayların etkisiyle aileleri tarafından apolitize yetiştirilmişlerdir fakat görüşülenlere göre bu durum siyasi katılım göstermeleri ve bireysel sorumluluk almaları konusunda bir engel teşkil etmemelidir. Her ne kadar o dönemin toplumsal bilinçaltında yarattığı korkular sebebiyle gençler siyasi faaliyetlerden uzak durma eğiliminde olsalar da bir taraftan bireysel kaygılara kapılıp kendi hayatlarını kurtarmak üzere apolitize bir duruş gerçekleştirmeleri yine kendi inisiyatiflerinde olan bir durumdur gibi yargılarla 80 sonrası dönemin günümüz gençliği üzerindeki etkileri görüşülenler tarafından ortaya konmuştur. Öte yandan depolitizasyonu ifade eden bir görüş de mevcuttur. **G13**'ün cevabı darbe döneminden kalan 58. maddeye atfen gençliğin nasıl olması gerektiğine ilişkin sınırlar ve kalıplar oluşturulduğu yönündedir. 1982 Anayasası'nın 58. maddesi şöyle belirtilmiştir (1982):

“Devlet, İstiklal ve Cumhuriyetimizin emanet edildiği gençlerin müspet ilmin ışığında, Atatürk ilke ve inkılâpları doğrultusunda ve devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü ortadan kaldırmayı amaç edinen görüşlere karşı yetiştirme ve gelişmelerini sağlayıcı tedbirleri alır. Devlet, gençlerin alkol düşkünlüğünden, uyuşturucu maddelerden, suçluluk, kumar ve benzeri kötü alışkanlıklardan ve cehaletten korumak için gerekli tedbirleri alır.”

Bu maddenin gençlere olumsuz bir yaklaşım içerdiği ve anayasanın gençleri tehlikede olan, korunmaya muhtaç ve her an kötüye kaymaya eğilimi olan bir kesim gibi gördüğü başka çalışmalarda da vurgulanan bir görüştür (Değirmencioğlu, 2009: 19). Görüldüğü üzere devlet, gençliği olumsuz etkenlerden korumak ve kollamak üzere tedbirler alma görevi üstlenmektedir. Söz konusu maddede gençlikten neredeyse bir “sözde” özne olarak bahsedilmektedir.

Bu konuda siyasi ideolojiler ekseninde yaşanan birtakım travmalardan ve ideolojik ve fiili yok oluşlardan bahsedilmiştir:

G1. (MHP, Yaş: 23, C: E): “Şimdi 80 ihtilalinin çok büyük bir etkisi olduğuna inanıyorum antidemokratik uygulamalar... Bunun içine sağ ve sol dâhil oluyor ama ülkücü camia açısından çok büyük bir travmaya yol açtı bu dönem. Düşünün devletin bekâsı milletin refahı huzuru birliği bütünlüğü diyorsunuz devlete tehdit zarar geliyor diyorsunuz bir mücadele içine giriyorsunuz devletin güçleri ihtilal yapıyor sizi içeri tıkıyor müthiş işkenceler... Acayip bir şey. Bu durum mesela pek çok ağabeyimiz idam ediliyor.”

G8. (AKP, Yaş:22, C:E): “İdeolojik bir insan kaldı mı? Bugün MHP’ye kafatasçı diyorlar kafatasçılığın ne olduğunu biliyor mu bilmiyor. Bugün bir en basiti Mehmet Akif Ersoy’un Safahat’ini okumadan İstiklal Marşı’nı hangi ruhla yazdığını anlayamazsın o kıtalarla bana nasıl siyaset yapıyorsun? Önce Safahat’i oku.”

G14. (CHP, Yaş: 28, C:E): “80 darbesi sol cenahı yok etti. Amaç da oydu onu çok güzel yerine getirdiler. Türkiye’nin bu duruma gelmesinin en büyük sebebi bu darbedir. Ondan sonra apolitikleşen korkan ürken o zaman solcu olanlar sağcı olmuş liberal olmuş sermaye şirketlerinin başına geçmiş bunlarla karşılaştık bu bir oyundu ve yerine getirdiler. Ondan sonra artan Kürt sorunu terör daha çok arttı ve bunun yanında da apolitikleşen bir gençlik oldu.”

G12. (CHP, Yaş:27, C:K): “12 Eylül’ün bu ülkede bir jenerasyonu bitirdiğini düşünüyorum. Fiili olarak bir jenerasyonu bitirdiler hem fiili olarak yok ettiler hem de yaşanan olaylarla yok ettiler çünkü birçoğumuzun 12 Eylül dönemini yaşayan aileleri çocuklarının bir siyasi partiye ya da ucundan kıyısından azıcık siyasete bulaşmış bir derneğe vakfa üye olmasını istemiyor. Fiilen bitirdiklerini bir yana bırakıyoruz bir de görüntü altında da birilerini yok ettiler. Bir kuşak yok bu ülkede. Eğer bu ülke gerçekten iyi siyasetçiler iyi profesörler iyi doktorlar iyi hâkim-savcılar, iyi bürokratlar üretmiyorsa bunların hepsinde 12 Eylül döneminin etkisi olduğuna inanıyorum.”

80 döneminde ülkede yaşanan çatışmalar doğrultusunda hem sağ hem de sol ideolojilere sahip birçok genç kelimenin tam manasıyla katledilmiştir. Hem taraflar arasındaki çatışma hem de devlet müdahalesi sonucu verilen kayıplar, o dönemde çok ciddi bir çoğunluğun fiziksel anlamda yok olmasına sebebiyet vermekle birlikte yaşanan travmalar ideolojiler üzerinde de değişimlere sebep olmuştur. Görüşülenlerin yanıtlarından da anlaşılabacağı üzere insan varlığının ve ideolojilerin üzerinden silindir gibi geçen bu dönemin sonrasında en belirgin sosyal realite apolitizasyon olarak ortaya çıkmıştır.

Görüşülenler 80 dönemindeki olayların bugünkü toplumsal ve siyasal hayata yansımalarını yorumlarken birçok yanıtta “korku ve güven sorunu” yaşandığını vurgulamışlardır. Ayrıca bu durumun “fişlenme korkusu ve gelecek kaygısı” gibi sonuçlar doğurduğunu ifade etmişlerdir. Toplumsal algıda ve özellikle, 80 döneminde siyasal katılım açısından aktif olsun veya olmasın ailelerde siyasal katılıma karşı büyük

bir korku ve tereddüt olduğunu belirtirlerken siyasete ilişkin kurumlara duyulan güvensizliğin 80 sonrası dönemin bıraktığı bir iz olarak nitelendirildiği görülmüştür:

G14. (CHP, Yaş: 28, C:E): *“Siyasete ve siyasetçiye olan güvensizlik de bunda etkili “ne siyaseti ne işin var sen git avukatlığını yap doktorluğunu yap siyasetle uğraşma” ellerinden gelse gazete de okutmayacaklar. Böyle bir durum var. Üniversitede siyaset konuşulmayacaksa nerede konuşulacak?”*

G1. (MHP, Yaş: 23, C: E): *“Bu durum müthiş bir güven duygusu zedelenmesine yol açıyor bu dönem onu yaşayan insanlar açısından değil onların aileleri arkadaşları çevreleri onlardan sonraki nesiller ciddi olarak etkiliyor.”*

G11. (CHP, Yaş:26, C:K): *“Ben ODTÜ’ye ilk başladığım zaman annem “Ne olur siyaset yapma orada” dedi ki annem içerde kısa bir süre bulunmuş gözaltına alınmış bu dönemi yaşamış biri. Ailemin birçoğu solcu hepsi bir hapis nezarethane görmüş insanlar. Siyasal katılım çok üst düzeyde. Ama buna rağmen ODTÜ gibi bir okula giderken bana verilen nasihat “ne olur siyasete bulaşma.”*

G13. (CHP, Yaş:22, C: E): *“80 sonrası bizim ailelerimiz de aynı şekilde onların da üzerinden geçti 80 darbesi.”*

G14. (CHP, Yaş: 28, C:E): *“Aileler “aman oğlum yapma sen karışma aman o işlere girme” kötü niyetle yapmıyorlar bunu kaygıyla yapıyorlar ama hep gençleri geriye çekti.”*

G15. (CHP, Yaş:26, C:E): *“O kadar genel geçer bir şey ki şimdi onun aksine bir şey söylemek çok derin bir tartışma yaratır. Evet olduk. (Üsteleyince) yani apolitize olduk ama ben bunu bir suçlama anlamında söylemiyorum. Yani işte insanların yanı başlarında arkadaşları ölmüş, ailelerinden biri işkence görmüş, kaybolmuş faili meçhul olmuş fişlenmişler. 1402’lik olmuşlar. Okullarından sürülmüşler. Bu olayların sonunda da birilerinin çocuğuna “ya ben ettim sen etme ben çok çektim sen çekme benim hayatım benim düzenim bozuldu senin hayatın düzenin bozulmasın” demelerini çok normal karşılıyorum. Bunu bir suçlama olarak yapmıyorum.”*

G1. (MHP, Yaş: 23, C: E): *“Anadolu’daki her aile çocuğunu siyasetten uzak tutmaya çalışıyor cevap olarak da “falancanın oğlu vardı - filanca olmuştu” der. Herkesi toplumun her kesimine etki edecek birtakım uygulamalar olduğu için bu durum ailelere öncelikle –aile desteği çok önemli- tereddüt ve tedirginliğe sokmuş çocuklarını*

uzak tutmak isteyen bir şekilde yetiştirmiş. Apolitize olma durumuna ailelerin çocukları çekmesinin ciddi etkisi var.”

G4 (MHP, Yaş: 24, C:E) : *“80 dönemindeki algılar çok çok önemli. Siz çocuğunuzu gurbete gönderiyorsunuz okumasını istiyorsunuz. Anadolu’da yaşayan bir aileyi alalım. Böyle düşünüyor. Sizin ailenizin geleceği o çocuğun elinde. Onu gönderiyorsunuz ve sadece ondan geriye kalan hatıralar oluyor. Şehit olmuş oluyor, kaybolmuş olabiliyor ya da hapse giriyor, idam ediliyor. Bu büyük bir yıkımdır. Sadece o aile için değil. Bir de bu algılama eğer siyasal çatışmanın yarattığı bir sonuç olarak algılanıyorsa siyasal bir karmaşanın güçlü bir oyunun kurbanları olarak algılanıyorsa bu gençler tabi toplumumuzda 30 sene de geçse aileler çocuklarını okula gönderirken siyasi bir çatışmanın kurbanı olmasın, kullanılmasınlar diye böyle yapılardan gruplardan uzak durmalarını tavsiye ediyorlar. Bunda yoğun bir baskı uyguluyorlar. Kendi açımdan konuşayım. Ben Ege Üniversitesi’ne gittiğim zaman Ege Üniversitesi karışık bir yapıya sahipti çok fazla farklı görüş ve bu görüşler arasında çatışma vardı. Ailem oraya gönderirken “aman oğlum uzak dur yapma kavga edersin okulun bitmez, okuldan atılırsın en üst nokta olarak ölürsün başına kötü şeyler gelir ilerde bir yere gelemersin” dedi ama benim ailemde 80 döneminde şehit olan kimse yok.”*

G6. (AKP, Yaş:22, C:E): *“En basitinden 80 dönemini görmüş bir anne baba çocuğunun bir siyasi partiye girdiğini gördüğünde “oğlum sağa sola bulaşma” der. Anadolu’daki insanlar çocuklarını okullara gönderirken aman bulaşma diye gönderiyorlar hala, onun için bir üniversiteler birimi toplantısında bir arkadaşımızı çağırıp aktif rol al gelecekte söz sahibi ol dediğimizde o çekiniyor açıkçası. Genel profil olarak şu anda isteseler bile var olan çekincelerden dolayı rol almıyorlar.”*

G7. (AKP, Yaş: 24, C:E): *“80 olaylarından sonra ailelerin çocukları üzerindeki tutumları apolitikleşmeyi getirdi.”*

G14. (CHP, Yaş: 28, C:E): *“Korktu insanlar kendini kurtarma derdine düştü. Düşüncelerini ifade edemez hale geldi. 80’den sonra ilk yıllarda hapse atmalar vs oldu ama korku geçtikten sonra geçim kaygısı oldu insanlar kendi geçimlerini sağlamak için uğraştı ve düşüncelerini ortaya koymaktan hep çekindi bu nedenle apolitik bir gençliğe gittik.”*

G10. (AKP, Yaş:22, C:E): “Muhakkak olduk. Zaten bu bahsettiğimiz fişlenme korkusu görüşünü açıklayamama olsun hepsi 80 sonrasında kaynaklanan şeyler. Gençler o dönemi görmedi ama gören büyüklerimiz bizi o şekilde yetiştirdi. Bunun kırıldığını düşünüyorum. Bu şekilde ilerlemiyor. Artık insanlar daha rahat kendilerini ifade ediyorlar. Bir mahalle ya da arkadaş ortamında olsun rahatça herkes söylüyor. Söylemeyenler oyunu kimse bilmesin şeklinde söylemiyor. Fişlenme korkusu bitmedi ama azalmaya başladı.”

G5. (MHP, Yaş:23, C:E): “Türk gençliği daha iyiye gidebilir ama şey lazım ikna edilmesi lazım. Niye apolitize oluyor gençlik onu da düşünmek lazım. Apolitize olmayan gençliği ne hale getirdiler bu ülkede? Veya ne kadar politik kalabiliyor? 23 yaşında ben ne kadar politik kalabilirim? Yarın geçim derdi söz konusu olacak bir aile kuracağım ne kadar politik kalabilirim?”

G9. (AKP, Yaş: 22, C:K): “Evet. Belki de gençliğin sesinin çıkmamasının sebebi o. Çünkü amcam 80 sonrası okuyamamış dedem göndermemiş. Hukuku bırakmış. Aslında açıklayamama sebepleri çok mantıklı. Üniversitede fikrinizi açıklayamıyorsunuz hoca takabiliyor. T. C. kimlik numarası ile partide aktif olup olmamaya bakanları biliyoruz. Aileler zorlukla gönderiyorlar. İnsanlar sorumluluk hissediyor bu okulu bitirmem lazım. Üniversitede sonra çalışma hayatında özel sektörde kendini geri çekmen lazım. Korkuyor insanlar. Çok normal. İnsanların hayatı hiç uğruna gitti. Okuyamadılar. Çok farklı hayatlar yaşayabilecekken başka hayatlar yaşadılar. 80 döneminin bize getirdikleri. Artık insanlar daha bilinçli aşmaya başladı tam aşılamadı ama bir ilerleme var. Şu anda toplantılara gidip geliyorum. Sınıf arkadaşlarıma dediğimde “ya ne yapacaksın devleti sen mi kurtaracaksın gel otur ders çalış” diyorlar. Sadece gelecek kaygısı var başka bir şey yok.”

Görüşülenlerin yanıtlarına bakıldığında siyasi varlık gösterebilir ya da göstermesin o dönemi yaşayan, o ağır toplumsal travmaya maruz kalan insanların siyasete olan güven duyguları zedelenmiştir. Kişisel hak ve özgürlükler konusunda bu denli aciz olduğunun fark edilmesi ise beraberinde ciddi bir korku getirmiştir. O dönem hiçbir faaliyete katılmadığı halde yargısız infazlar sonucu fişlenen hapse atılan hatta işkence edilen insanlar olmuştur. Binlerce gencin hayatı kararmıştır. Bu sebeple insanların kendilerinden önce çocuklarını koruyup kollamaları isteği baskın gelmiştir. Çocuklarını siyasi her türlü faaliyetten uzak tutma ve siyasetten soyutlama davranışı beraberinde

apolitizasyonu getirmiştir. O dönem yaşananlar düşünülünce bu tür bir hassasiyetin bencil bir yaşamdan ülke üzerinde sorumluluk hissetmemekten değil korku ve güven sorunundan kaynaklandığını söylemek yanlış olmayacaktır. Nihayetinde apolitizasyon bireyler inisiyatifinde gerçekleşen bir durum olsa da yaşananların insanlar üzerinde depolitik etkilerde bulunduğu bir bakıma siyasetten soyutlanmaya mecbur kaldıkları söylenebilir.

Görüşülenler tarafından 80 döneminin bugünkü toplumsal hayata yansımalarına ilişkin, “*materyalizm, medya ve etkileri, siyasi iktidarlar eliyle depolitizasyon ve ekonomi*” gibi alt kategoriler ekseninde yanıtlar verilmiştir:

G1. (MHP, Yaş: 23, C: E): “*Bu durum bazı ailelerde yanlış anlaşılmış çocuklarını bazı hassasiyetlerden de uzak tutmak şeklinde ortaya çıkmış çocuklarını nötrleştirmişler. Bunun üstüne bir de eğitim sistemindeki aksaklıklar birleşince şuna sebep olmuş duygu eğitiminin zayıflığına bu hassasiyetlerin gelişmemesine liseye ortaokula başlıyor güzel bir lise kazanmak için uğraşıyor materyalizm diyebiliriz buna. (...) Medyanın çok ciddi etkisi olduğuna inanıyorum gençliği oyalayıcı aslolan gerçek olandan uzaklaştırıp tali unsurlar açıcı çok husus gelişti. Kültür emperyalizmi Türkiye ve Türk gençliği üzerinde oynanan oyunları çok payı var. Gençliğin motivasyonunu kıran gençliğin ülke ve millet sevgisinden değerlerine hizmet etmekten uzak kendi bireysel iştahlarını heveslerini arayan bunlar üzerine bir hayat kuran bir yapıya ulaşmasını isteyen çok sayıda yayın diziler filmler eğlence dünyasındaki aşırılıklar ölçsüzlükler kötü alışkanlıklar çok etkili oluyor. Psikolojik travmalar çok etkili oluyor. Bir Türk gencini intihar seviyesine ulaştıracak ne sebep olabilir. Müslüman bir ülkedeyiz inançlı bir toplumumuz var çok badireler atlatan insanlar nice hayat hikâyeleri var böyle bir toplumda neden intihar olsun bunların hepsini bir bütün olarak okuduğumuzda apolitikleşmiş olabiliriz.”*

G2. (MHP, Yaş:22, C:K): “*Genel olarak bu herhalde darbe sonrası evlerde TV’lerin yaygınlaşması daha sonra internetin hayatımızı girmesi şimdi de akıllı telefonlar vs. gibi süreçlerle dünyanın geri kalanıyla özellikle gelişmiş kısımla çok fazla entegre olmamızın bir apolitizasyon sürecine ittiğini söylemek mümkün. Çünkü biz çok farklı değerlere, ön kabullere temellere sahip insanlardık Türk insanı olarak ama değerleri farklı insanlarla bir araya gelmek gibi bir zemine gelince ve bu da bir özgüven eksikliğiyle birleşince zaten politik duruşlardan uzaklaşmış oluyorsunuz.”*

G7. (AKP, Yaş: 24, C:E): “Medya yoluyla ülkemizdeki hızlı değişim, magazinselleşme başladı. Gençlikte magazinsel duygular “top” noktada oldu. Adam bir olay anlatırken dizi karakterinden yola çıkıyor. Rol model alıyor kendine. Mesela Kuzey Güney dizisindeki telefon tutuşu yaygınlaştı. Kurtlar vadisinde Parliament sigara uzun palto yaygınlaştı. Medya yoluyla insanlar bazı değerlerden uzaklaştırıldı. Dini olarak da çok sıkıntıları oldu. Şahsi olarak konuşuyorum kesinlikle kurumsal değil; gençler çok dinsizleştirildi. Medyanın çok büyük etkisi var. Dizilerin mesela son zamanlardaki diziler gençlerde biraz dinden uzaklaşmaya neden oldu. Toplumun yapısıyla bağdaşmayan aile yapımızla Türk ailesi ve Osmanlıdan gelen aile yapısıyla bağdaşmayan şeyler gösterildi. İnsanlara kanıksatılmaya çalışıldı.”

G2. (MHP, Yaş:22, C:K): “Tabi hükümetlerin de gençliğin politize olmasını sanki gençliği tehlikeli hale gelmesiymiş, toplumun bir şeyleri değiştirmek için daha farklı adımlar atması olarak yorumluyor olması dolayısıyla da eğitim sistemi olsun, televizyonlardan internet üzerinden yapılan eğitici öğretici programlar olsun bunların da gençliği politik düzlemde uzaklaştırdığını söylemek abes olmaz.”

G8. (AKP, Yaş:22, C:E): “80 sonrası futbol fiesta ve fuhuşu topluma soktular. Toplum artık uyuşturucu şeklinde bunu egalize olarak edinmiştir. Özellikle Özal döneminden sonra futbola ayrılan paya bakın turizmde fiestaya ayrılan paya bakın fiestanın doğurduğu fuhuş, Türkiye’nin geleceğini uyutmuştur. Komaya sokmuştur. Bu üçü birbiriyle kardeşir.”

G11. (CHP, Yaş:26, C:K): “80 sonrası ekonomideki yani ekonomi yöntemlerindeki değişimle ne oldu işte birçok şey özelleştirildi devlet kanallarına müdahale görüyoruz geçen 12 Eylül sonrası TRT’nin nasıl yayınları değiştirdiğini izledik. 12 Eylül sonrası ekonomideki araçların değişmesiyle birlikte TV kanallarında ciddi bir değişim görüyoruz. Bütün kültürel alanlarımızda bir değişim görüyoruz her şeyimize yansdı. Evdeki yaşam biçimimize yansdı.

G11. (CHP, Yaş:26, C:K): “80 sonrası ne oldu, inanılmaz bir bellek bir kirli hafıza ve bu bellek bir sonraki jenerasyona taşındı.”

Görüşülenlerin 80 sonrası dönemden bu güne neler yaşandığına ilişkin verdikleri bu yanıtlarda, darbe sonrasında ülkenin toplumsal yapısının sosyolojik olarak oldukça ciddi bir değişime uğradığı şeklinde bir sonuca ulaşılmıştır. Öncelikle zihniyet anlamında apolitizasyon ve materyalizm gibi kavramlar ekseninde bir bakış açısına

sahip olunduğu ardından devlet eliyle gerçekleştirilen kültürel ve ekonomik politikaların, insanları siyasi anlamda düşünmekten fikir üretmekten toplumsal sorumluluk duygusundan ne denli uzaklaştırdığı ifade edilmiştir. Tüm bu depolitizasyon faaliyetlerinin insanları ve özellikle gençleri politik düzlemde uzaklaştırma çabasına hizmet ettiği iddia edilmiştir.

Aşağıda yer alan örnek olayda görüşülen 80 dönemi ile bugün arasında kurduğu bağlantıyı detaylı bir biçimde ifade etmektedir:

Örnek Olay 2: G12. (CHP, Yaş:27, C:K): *“Bugün yaşadıklarımız aslında 12 Eylül etkisiyle yaşanan ve birebir aynısı olan şeyler o zaman da aynı şeyleri yaşamış ailelerimiz şu an biz de aynı şeyi yaşıyoruz. Ufak bir hikâye anlatayım size 2 hafta önce Bandırma’ya gittik biz Tahir Canan’ı ziyaret etmeye, 12 Eylül’den beri cezaevinde yatan kişi, 12 Eylül’ün sanıyorum tek tutuklusunu. Bandırma cezaevinde TİP’li öğrencileri öldüren Ümit Ünalıoğlu ile aynı cezaevinde kalıyorlar o kadar öğrenci öldüren kişi salıveriliyor. Ortada hiçbir şey yok Tahir Canan’ın salıverilmesi gerekiyorken şu an cezaevinde tutuluyor. Adamları oturup konuştuğunuzda 12 Eylül’ü o kadar iyi anlıyorsunuz ki adamın ülkeye dair bildiği şey 12 Eylül dönemi, başka bir şey bilmiyor, internet, bilgisayar cep telefonu bilmiyor. 32 yıl dile kolay. Dolayısıyla ben onun bana anlattığı şeylerle onların yaşadığı dönemle bugün yaşadıklarımızı inanın o anlatınca bire bir örtüştürdüm. 79’da içeri alınmış yaşadıklarını anlattı, şu an yaşadıklarımızdan farkı yok. Büyük şehirlerde demokrasi yok diyoruz Doğu’ya Güney Doğu’ya gittiğinizde onların hiçbir özgürlüğü yok bizim yine bir nebze var. Terör belası var iktidarın baskıları var coğrafi koşullar var. Şu an bizim yaşadıklarımız 80 dönemiyle şu anın hiçbir farkı yok. Bugün yaşananlar o günün uzantıları. Balyoz dediler teşebbüs dediler bu tarz suçların cezalandırılmasına karşı değilim. Eğer ortada gerçek bir suç varsa. Hiçbir delil yokken tanıklar dinlenmemişken insanlara bu şekilde yansıtılmamalı.”*

80 sonrası apolitizasyonun “kısmen” gerçekleştiğini veya artık eskisi kadar varlık göstermediğini ifade eden görüşler de mevcuttur. Gençlik açısından bakıldığında eskiye oranla daha az apolitize ve değişen uyanan bir gençlik ortaya çıktığı belirtilmiştir:

G2. (MHP, Yaş:22, C:K): *“Toplumsal bir kesiminin apolitize olmadığı aşikâr. Şu an burada oturup konuşmamız bunu gösteren en önemli etkenlerden biri.”*

G5. (MHP, Yaş:23, C:E): *“Gençler biraz apolitizeydi. Ama şu an ben öyle görmüyorum.”*

G3. (MHP, Yaş:25, C:E): *“O dönemki jenerasyon oldu. Ben neden olmadım? Ailem çok fazla apolitize olmadı düşünen insanların bu ülkeyle ilgili insanların kötü de olsa fikirleri olduğunu gördüm annem babam ilkokul mezunu ama bir şekilde bu ülke üzerinde sorumluluk hissediyorlar aileden aldığım terbiye ahlak beni buna itti. Aslında çok da meraklı olduğum bir konuydu. O dönem önümüzde çok ciddi bir Türkçe profili vardı onun şahsına bağlılık ailemde özellikle çok ön plandaydı. Türkçe’in öldüğü günü hatırlıyorum daha on yaşındaydım iki gün bizim evde yemek yapılmadı kimse konuşmadı, gülmedi on yaşındaki bir çocuğun psikolojisini düşünün. Sanki o cenaze bizim evden çıktı. Böyle olduğunda sürekli aile içinde mahallede semt ocakları vardı gidiyorduk oradaki insanların bana kendilerini sevdirmesi vs derken bu düzene geldik.”*

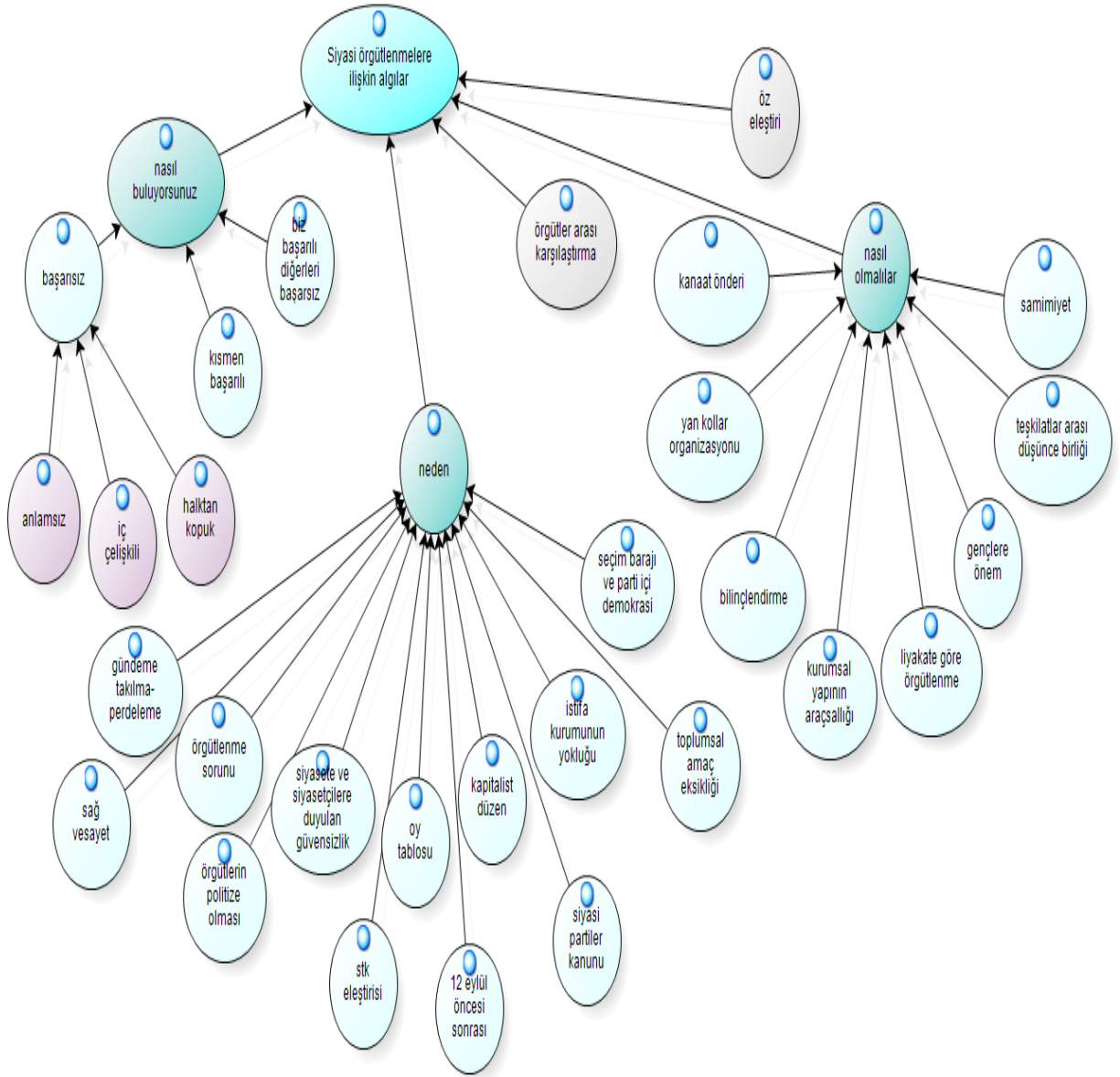
G11. (CHP, Yaş:26, C:K): *“Ben bazı şeylerin yıkılmaya başladığını düşünüyorum. Gençlerin çünkü “ne oluyor bir dakika biz buradayız” dediğini “siz bu işi beceremiyorsunuz” dediği noktasına geldiğini düşünüyorum aslında bugün. 12 Eylül sonrası gençlerin bir apolitize olma dönemi var ama bunu onların suçu olarak görmüyorum. Bugün tekrar bir uyanış var, bugünkü uyanışın sebebi yaşanan sıkıntılar yani artık sorunlar sizi örgütlenmeye itiyor.”*

Görüşülenlerin bu yanıtlarına bakarak 80 sonrası dönemde bazı insanların apolitize olmaya direndiğini söylemek mümkündür. Ayrıca her ne kadar travmatik nitelik taşısa da olayların üzerinden geçen zaman ve küresel dünyadaki yeni gerçekler artık Türk toplumunun özellikle de söz konusu duygu durumundan sıyrılarak daha politize hareket etmelerine yol açmaktadır.

Sonuç olarak, görüşülenler 80 döneminin toplum üzerinde derin yaralar açtığını ifade ederek, o dönem sonrasında apolitize olduğunu kabul etmişlerdir. Ancak yaşanan korku kaygı ve güvensizliklerle birlikte kaçınılmaz olan apolitizasyonun günümüze ilişkin uzantılarının bitmesi gerektiğini, artık gençlerin bu noktada sorumluluk almalarını hatta bir noktada toplumsal açıdan bir değişim ve uyanış yaşandığını belirtmişlerdir.

3.8.3. Türkiye’deki Siyasal Örgütlenmelere İlişkin Algılar

Bir ülkede siyasete ilişkin tüm yapı ve kurumların işleyişinin bağlı olduğu bir takım etkenler ve aktörler söz konusudur. Siyasete ilişkin pratikler çeşitli örgütler vasıtasıyla yürütülürler. Siyasal örgütlenmeler kapsamında değerlendirilecek bu organizasyonlar çeşitli siyasi partilerden, sivil toplum örgütlerinden, derneklerden, vakıflardan ve benzeri birtakım kurumlardan oluşmaktadır. Bu teşkilatların siyasal karar alma mekanizmaları üzerindeki etkileri ve kapsam alanları değişmekle birlikte siyasi amaçlı olarak kurulan ve yürütülen bu örgütler siyasal bir yapıda siyasal katılımın en başat aktörleri olarak siyaset sahnesinde varlık göstermektedirler. Siyasal katılım bağlamında siyasal örgütlenmelerin işleyişi ve varlığı, başarılı olup olmadıkları bu çalışma açısından değerlendirilmesi gereken bir merak konusudur. Bu amaçla görüşülenlere “Siyasal örgütlenmeleri başarılı buluyor musunuz? Neden? Nasıl olmalılar?” şeklinde kapsamlı bir soru sorulmuştur. Bu soru görüşülenlere öncelikle siyasal örgütlenmeleri nasıl (başarılı-başarısız) buluyorsunuz? Diye yöneltilmiş, verilen cevabın ardından “neden, peki nasıl olmalılar?” diyerek soru devam ettirilmiştir. Verilen yanıtlar, öncelikle bu üç soru grubu altında sınıflandırılmıştır. “*Nasıl buluyorsunuz?*” sorusuna verilen cevaplar “*başarısız, kısmen başarılı ve biz başarılıyız diğerleri başarısız*” olarak üçe ayrılabilir. Siyasi örgütlenmeleri başarısız bulan görüşülenler, örgütlenmeleri aynı zamanda “*anlamsız, halktan kopuk ve iç çelişkili*” olarak değerlendirmişlerdir. Siyasal örgütlenmelerin neden başarılı/başarısız bulunduğu ve nasıl olmaları gerektiğine ilişkin yanıtların alt kategorileri de aşağıdaki modelde yer almaktadır:

Şekil 12: Türkiye’de siyasi örgütlenmelere ilişkin algılar modeli

Siyasi örgütlenmeleri başarılı bulup bulmadıkları sorulduğunda örgütlenmeleri başarısız bulan görüşülenlerin yanıtları şu şekildedir:

G1. (MHP, Yaş: 23, C: E): “Hayır. Başarılı bulmuyorum başarılı bulmadığım gibi çoğunu da anlamsız buluyorum açık konuşmak gerekirse.”

G3. (MHP, Yaş:25, C:E): “Hayır. Bulmuyorum çünkü aslında siyasi örgütlerin birçoğunun kendiyle çeliştiğini düşünüyorum.”

G10. (AKP, Yaş:22, C:E): “AK Parti olarak örgütlenmede başarılıyız. Bir üniversitenin sınıfına kadar temsilci atıyoruz. Fakülteyi bölümü geçti sınıfa kadar inebiliyoruz.”

G14. (CHP, Yaş: 28, C:E): *“Çok başarılı örgütlenmeler yok. Tarihten gelen bir şeyde CHP bence en iyi örgütlenmedir onun dışında çok iyi örgütlenmeler yok. İlk etapta akla gelir ya benim gelmiyor.”*

G7. (AKP, Yaş: 24, C:E): *“Diğer partilerin durumu malum, siyasi örgütlerde AK Parti’yi başarılı buluyorum. Ama vatandaşımız zaten her şeyin farkında sadece benim başarılı bulmam önemli değil vatandaşın tepkisinden bunu anlayabilirsiniz. Netice ortada oy oranlarına baktığınızda Türkiye’de siyasi örgütlerin ne derece başarılı olduğunu oy tablosu gösterir neredeyse %50 oyla iktidardayız.”*

G9. (AKP, Yaş: 22, C:K): *“Biz AK parti olarak bence gerçekten iyi bir örgütlenme var bunu iyi yaptığımızı düşünüyorum. Bu da gençlik olarak bakarsak gençlere verilen önemden geldiğini düşünüyorum. O yüzden iyi.”*

Bu yanıtlarda siyasi örgütlenmelerin başarısız oldukları düşünülmeyle birlikte görüşülenlerin bir kısmı yalnızca kendi organizasyonlarını, özellikle örgütlenme ve halkın teveccühü hususlarında başarılı bulduklarını ifade etmişlerdir.

Bu soruya verilen yanıtların çok büyük bir çoğunluğu siyasal örgütlenmelerin başarısız olduğuna ilişkin eleştirel yorumlar taşımaktadır. Az da olsa başarılı bulan görüşülenler de mevcuttur. Görüşülenlerin siyasal örgütlenmeleri başarısız bulduklarına ilişkin algılarının sebepleri aşağıdaki yanıtlarında yer almaktadır:

G4 (MHP, Yaş: 24, C:E) : *“Bir amacımız yok toplum olarak. Toplumlar ne zaman ki ortak hedef etrafında kilitlenirse o zaman güçlenir. Düşünsenize herkesin bir iş için çalıştığı bir ortak amaç için omuz omuza dövuştüğü- bunun için en güzel örnek Kurtuluş Savaşı’nda görebiliriz. Toplumun her kesimi bir araya geldi yediden yetmişe kadını erkeği, Galatasaray Lisesi’nde mesela lise çağındaki çocuklar Çanakkale’ de savaştı hepsi şehit oldu bir kişi gidemedi onun da bedensel özrü vardı. Çünkü ortak bir amaç vardı bütün araçlar değerlendirildi. Bugün ortak bir amacımız yok bireysel amaçlar çok, kendi idealini değil kendi iktidarını güçlendirmek ya da Türkiye’nin çıkışı için bir yol aramak değil, tamamen kendi hayatı noktasında çıkış aramak. Biz çocuğumuz çok para yesin istiyoruz ama torunlarımızı düşünmüyoruz. Bu çok büyük bir vebaldir. Bunu yapmadığınız müddetçe ortak bir amaçla hedefe kilitlenmediğimiz müddetçe toplumun her kesimini kullanmak gibi bir fikir üstümüze doğmayacak biz sadece geçici çözümler ve geçici amaçlar için hareket edeceğiz bunlar da genel değil kişisel/bireysel amaçlar olarak kısıtlanacak. Bu yüzden toplumsal örgütlerin şu anki*

yapısı birkaç tanesi belki içinde ayrılabilir ama genel yapısı iktidar gücünü elde etmek. “İktidarı ele alayım da Türkiye’yi büyütüyüm daha iyi yönetim” mantığı olduğunu düşünmüyorum. Şu an Türkiye’de ne değişti? Benim açımdan hiçbir şey değişmedi. Cumhuriyet döneminden sonra Atatürk’ün hayatta olduğu süreç çıkarsa ondan sonraki süreçte bir CHP görüşünün vesayeti vardı. Şimdi ne değişti? Sağ vesayet var. Burada Türkiye bir adım ileriye gitmedi ki. Dün Menderes asıldı. Bugün Balyoz sonuçlandı adamlar müebbet yediler. Hiçbir şey değişmedi. Burada sadece iktidar el değiştirdi.”

G5. (MHP, Yaş:23, C:E): “%10’luk baraj bu işi biraz sıkıntıya sokuyor. Parti içi demokrasi bu işi sıkıntıya sokuyor gibime geliyor. Siyasi örgütlenmelerin başarı grafiğini çizerken bunlar aslında etkili oluyor. Mesela Anavatan’ın bir Özal döneminde milletvekili adayı seçme yöntemi var. Mahallelere sandık kuruyorlar. Mahalleli üye seçiyor partiye. Böyle bir uygulama yok. Üye seçiyor aday seçiyor. O sandıklar neticesinde aday listeleri çıkıyor. Seçimden kim başarılı çıkabilir? Bunu gerçekleştiren Özal’dı zaten uzun yıllar iktidarda kaldı. Ülkenin genel politikası var. Türkiye güçsüz bir ülke değil 3. Dünya ülkesi değil. Bu politika içinde hangi siyasi partinin hangi fikrin ne kadar güçlü güçsüz olduğu önemli değil. Uzun yıllar iktidarda kalabilirlerse işte AKP hükümeti gibi, onun dışında ülkenin genel bir politikası var hangi siyasi iktidar gelirse gelsin değişen sadece bakan olur.”

G8. (AKP, Yaş:22, C:E): “Değil. Çünkü siyasi örgütlenmelerin başına dört beş tane balyoz inmiş. Darbeler geçirilmiş çok ciddi tutuklamalar ciddi bürokratik oligarşilerle ezilmiş bir sosyal bilinç var. Hala anne çocuğuna diyor ki “ aman oğlum bulaşma” soruyorum size bir öğrenci üniversitede siyaset yapmayacaksa nerede yapacak? Üniversitede dayak yemeyecekse kavga etmeyecekse âşık olmayacaksa nerede olacak?”

G11. (CHP, Yaş:26, C:K): “Kesinlikle geçmişteki gibi başarılı bulmuyorum 12 Eylül öncesi gibi çünkü bakıyorsunuz okuduğum geçmişten büyüklerimden gördüğüm nokta atışı her mahalle yaşamında var olan en alt hücreye kadar örgütlenmiş mahallede birinin sorunu olur herkes oraya koşar. İşçilerle ilgili bir haksızlık olur sendikalar oraya yönelir. Hem sivil toplum yaşamının hem siyasal hareketlerin çok daha örgütlü olduğu dönemler vardı bu dönem öyle değil iletişim çağı çok hızlı gelişmesine rağmen maddi olanaklar çok ciddi partilerin çok yüksek olmasına rağmen belediyeler yerel örgütler olmasına rağmen yine de ben geçmişteki kadar başarılı bulmuyorum.”

G12. (CHP, Yaş:27, C:K): “Bulmuyorum. Bunun tek sorumlusu siyasi partiler kanunu. Öyle bir kanun var ki örgütlenmeyi bir tehdit olarak algılıyor ve bunun önüne geçiyor. Mesela bizim istediğimiz, gençlik ve kadın kollarının dikey örgütlenme modelinde olmasıdır. Hâlbuki siyasi partiler kanunu bunu yan örgütlenme yan kol olarak değerlendiriyor. Tabi bu hiyerarşik anlamda çalışma anlamında çok ciddi sıkıntılar yaratıyor bu tüm partiler için geçerli. Bu kanun Türkiye’deki siyasi örgütlenmelerin önündeki en büyük engeldir ve yeni yasa yeni bir kanunla buna ilişkin yeni bir çözüm önerimiz olacak. Bu konuda çalışıyoruz. Yaşadığımız darbeler öğrenci olayları ve STK örgütlenmenin önüne set çekmiş durumda.”

G13. (CHP, Yaş:22, C: E): “Türkiye’de maalesef çok başarılı bulamıyorum. Çünkü maalesef gündeme takılı kalmış durumdayız. Yani eğer gündem kürtajsa tüm iş dünyası tüm STK’lar tüm siyasi partiler başbakanın kürtaj konusundaki görüşlerini eleştirmekle kendilerini mükellef görüyorlar. Maalesef bu bir perdeleme bırakın yani Türkiye’nin çok temel problemleri var. Genç işsizliği, basın özgürlüğü, bu problemlere çözüm önerileri aramıyoruz başbakanın kürtaj konusundaki görüşlerini eleştiriyoruz. Maalesef Türkiye’de tüm örgütler STK’lar politize olmuş durumda yani eğer bir hukuk kurumu hukuk derneği güncel şekilde yaşadığımız üzere başkanı bir siyasi partiden beklentisi varsa o yönde beyanatlarda bulunuyor. Bugün olduğu gibi daha sonra gidip o siyasi partiye üyelik başvurusunda bulunuyor. Bizim ülkemizde bir istifa kurumu yok. Dünyanın hangi ülkesinde en gelişmemiş ülkesinde bile şu Afyon’daki patlama iç işleri bakanını görevden alırdı. Daha önceki Uludere olayı iç işleri bakanını görevden alırdı. Şehitler iç işleri bakanını görevden alırdı. Hükümet düşmeliydi. Sivil toplum kuruluşları bu konuda görevlerini yeterince yerine getiremiyorlar. Politize olmuş durumdalar birincisi, ikincisi korkuyorlar. Politize olmayanlar korktuklarından dolayı, politize olanlar da bir beklentileri olduğundan dolayı. Bunu bu arada iktidar açısından söylemiyorum.”

G14. (CHP, Yaş: 28, C:E): “İnsanlar umutsuzlaştırılıyor uğraşmak istemiyorlar. Siyasete güven de çok az aslında, güvensizlik var siyasete ve siyasetçiye toplum güvenmiyor. Geçmişteki siyasetçilerin tarzlarından ama yine böyle çok taraflı olacak da bakıyorum mesela hep CHP liderleri dürüst liderler hiçbirinin bir şeyi yok. Meşhur bir laf vardır yiyor ama çalışıyor mesela Gökçek’e çok derler onu. İnsanlardaki bu algının iki sebebi var biri milliyetçilik diğeri din. Gökçek’in yaptıklarını bir CHP’li

yapsaydı çoktan indirilirdi. AKP'nin yaptığını CHP yapsaydı çoktan bitmiştik iddia ediyorum oy oranımız %5'ti. Tamamen din ve milliyetçilik duygusu. Bir başbakan okulların açıldığı gün kin kusuyor İmam Hatiplerle ilgili. Bunlar çok ilginç konular toplum tamamen dine dayalı onun dışında milliyetçilik unsuru da var. AKP şu anda milliyetçi siyaset gütmesinin sebebi baktı bu olaylar artacak sonuç elde edemiyor Kürt sorununa özgürlükçü bir yaklaşım gösterirsem Kürtler bana oy vermiyor diğer tarafı da kaybetmeyeyim diyor.”

G15. (CHP, Yaş: 26, C:E): *“Siyasi örgütlenmeleri başarılı bulmuyorum başında da söylemişim ya bir defa sendikaları baz alalım sendikalaşma oranının bu kadar düştüğü bir ülke başarılı olamaz işçi hareketi örgütlenmiyor emek örgütlenmiyor DİSK'e bakın üye sayısı beş milyondan beş yüz bine inmiş. Bizim artık dernekten anladığımız şey köy derneği yani bir ilin derneği Kırşehirililer Kaman'ın falanca derneği Kaman'daki bilmem ne köyünün, sadece böyle hemşeriler bir araya gelsin diye örgütleniyoruz. Vakıflar çoğu zaman yaptığımız işteki parayı aklamak için ya da o parayı kullanabilmek için kuruluyor. Paravan kuruluşlar. Siyasal partiler zaten hali ortada yani bir adam var karizmatik bir adam onun peşine takılan gidiyor. Onun için Türkiye' deki siyasal örgütlenmeleri çok sağlıklı bulmuyorum.”*

Görüşülenlerin verdikleri bu yanıtlara istinaden Türkiye'deki siyasal örgütlenmelerin neden başarısız olduğu konusundaki görüşlerine bakıldığında görüşülenlerin;

- toplumsal amaç eksikliği,
- sağ vesayet,
- seçim barajı ve parti içi demokrasi,
- 12 Eylül'ün öncesi-sonrası,
- siyasi partiler kanunu,
- gündeme takılma-perdeleme,
- örgütlerin politize olması,
- istifa kurumunun yokluğu
- siyasete ve siyasetçilere duyulan güvensizlik,
- örgütlenme sorunu gibi nedenlerle Türkiye'deki siyasal örgütlenmeleri başarısız buldukları söylenebilir.

Görüşülenlerin büyük bir çoğunluğu siyasal örgütlenmeleri başarısız bulduklarını ifade edince onlara bu örgütlerin nasıl olması gerektiği konusunda fikirleri sorulmuştur. Siyasal örgütlenmelerin başarılı olabilmeleri için gerekli olan pek çok noktaya değinen görüşülenler, bu soruya şöyle yanıtlar vermişlerdir:

G13. (CHP, Yaş:22, C: E): *“Siyasi örgütlenmeler bence bir ideoloji etrafındalar tabi ki ama ne istediğini bilerek olmalı. Örneğin CHP gençlik kolları ne istiyor? MHP’nin AKP’nin gençlik kolları, ben bunu gençlik açısından alıyorum. Ne istiyorlar nasıl bir Türkiye hayal ediyorlar. Biz bunu daha çok bu şekilde yapıyoruz. Nasıl bir Türkiye hayal ediyorsunuz? Mesela önümüzdeki günlerde bir il başkanları toplantısı yapılacak oradaki konumuz bu olacak, nasıl bir gelecek yaratacağız? Çünkü geleceği biz yaratacağız. Gelecek bir şekilde olacak ve biz onun içinde yer alacağız değil. Hayır. Geleceği biz yaratacağız ve biz nasıl bir gelecek hayal ediyoruz bunun üzerine kurulu bir gençlik örgütü olmalı ve elbette bir ideolojisi olmalı örneğin CHP gençlik kollarının ideolojisi sosyal demokrat bir ideoloji olmalı. Bu ideolojinin etrafında gençleri toplayıp daha iyi bir Türkiye ve dünya için mücadele edilmeli bence.”*

G2. (MHP, Yaş:22, C:K): *“Gençlik kolları açısından olaya yaklaşırsak; yine temsil problemi söz konusu gençlik kolları temsilinde gençliğinin son yıllarını yaşayan 30-35 yaşındaki insanlar mı olmalı, yoksa daha genç insanlar mı olmalı? Gençlik kolları ile parti kadroları arasındaki geçişkenliğin sağlanması, hem gençliğin siyasete teşvik edilmesi bağlamında olumlu bir adım hem de zaten gençliğinden itibaren siyasi bir kültürün içinde yetişmiş bireylerin daha sonra çeşitli kademelerinde yer alarak var olan bir tecrübenin üzerine bir şeyler inşa etmesi konusunda olumlu olacaktır. Gençlik kollarından yetişen elemanları ara eleman değil partinin farklı kademelerinde yer alabilmesi gençlik kollarının değerini ve yerini vurgulayan bir nokta olacak kanaatindeyim. Kadın kolları açısından kadınlara yönelik politikalara ahım şahım bir başarıya imza atmak yerine daha ziyade günü kurtarmak örneğin bir tecavüz vakası olursa çıkıp onu kınamak ama çok ön plana çıkmıyorsa uzun vadede tecavüze karşı toplumu bilinçlendirmeye yönelik herhangi bir faaliyet olmadığını görüyoruz. Bu da kadın meselesinin ciddiye alınmadığını gösteriyor bence. Genel merkezlerdeki kadın bakış açısına değinirsek, sonuçta bu kadınlara yönelik politika geliştirmek için teşekkül etmiş örgütler bunlar toplumun diğer problemleriyle alakalı fikirler zaten diğer*

kademeler tarafından sıklıkla değerlendiriliyor mesela bir anayasa süreci olabilir yapısal olarak süreç zaten partinin diğer organları tarafından değerlendiriliyor bu konuda kadın kollarına düşen iş, kadının anayasadaki yeri anayasal düzlemdeki kadın kimliği olabilir mesela. Kendi çalışmalarını kadın düzlemine çekmeleri ve kadınlara ulaşabilecek noktada olmaları önemli. Türk siyasetinde böyle toplumla bütünleşik iletişim halinde bir yapının aslında çok da yaygın olmadığı söylenebilir. Toplum içinden siyasi bir örgüt çıkıyor gibi görüşe de zamanla farklılaşan toplumdan uzaklaşan kendi devletçi anlayışı içinde devletin uzun vadeli çıkarları için toplumun çıkarlarını göz ardı eden bir siyasi bakış açısı olduğunu görmek mümkün ama bu demek değildir ki bütün siyasi örgütlenmeler ya da STK'lar olaya bu pencereden yaklaşıyor elbette ki milletin uzun vadeli çıkarları için farklı politikalar üreten milletle her daim iç içe olan örgütler de var tabi bir tepe yapılanması açısından bu şekilde yaklaşılabilir ama il ve ilçe örgütlerinin bu sistemle kayda değer bir başarı elde edebilmeleri mümkün değil bu açıdan bazı örgütlenmelerin en azından halkla bir araya gelme açısından daha başarılı olduğunu söylemek mümkün. Bir siyasi örgütlenmenin içinde bulunacak insanlarda akademik kimlik fetişi yaratmanın manası olmadığını düşünüyorum. Siyasi bir örgütte söz sahibi bir noktaya gelecek bir zatın elbette ki akademik kimliği onun artısı olabilir ama Ahmet Davutoğlu örneğinde gördüğümüz gibi siyasi örgütlenmenin çekirdek noktasına sırf hoca olduğu için oturtulması, siyasi örgütlenmenin topluma dönük yüzüne hâkim olmaması gibi bir durumla birlikte gelebildiği için sorun yaratıyor. Siyasi örgütlenmenin içinde liyakat şartı önemli, yönetim kademesinde yer alabilmek için.”

G3. (MHP, Yaş:25, C:E): *“Şunu görmüyorum tek bir duruş olan bir siyasi ya da ideolojik örgütlenme görmüyorum. Bence ideolojik örgütlenmelerde tek bir duruş sergilenmeli. Buna AKP MHP CHP Ülkü Ocaklarını da örnek verebiliriz. Yöresel farklılıklar oluyor bir belediye başkanı liderden farklı konuşabiliyor. Tabanda baktığımızda mesela özel üniversitelerde ciddi siyasi ayrılıklar söz konusu ama hiçbir zaman oradakiler fedakârlık yapma seviyesinde yaşayacakları sıkıntılar yok ama Ankara İstanbul gibi devlet üniversitelerinde maddi gelirin düşük olduğu yerlerde çok farklı bir durum oluşuyor insanlar fedakârlık yapmak zorunda kalıyor bunlar bana göre hem bizim hem diğerlerinin ideolojik örgütlenmelerdeki eksiklikleri... Şu çok önemli Ankara'daki ile Trabzon'daki eğer çok ciddi ihtiyaçlar yöresel ihtiyaçlar yoksa aynı dili konuşmalı, aynı fikre sahip olmalı, bugün bir vatandaş ülkü ocaklarına geldiğinde Ankara ülkü ocaklarında benle ettiği sohbette özellikle ideolojik anlamda Malatya'da*

da aynı cevapları alabilmeli. Şu anlamda düşünce birliği, bunun dışında fitrat olarak her insanın kişiliği farklı. Bahsettiğim farklı hiyerarşik sistemi birçok kişi benimsemeyebilir ama onun dışında düşünce birliği yakalayamadıkları için başarısızlar biz de zaman zaman bu aksaklıkları görüyoruz. Kanaat önderlerinin eksikliğini yaşıyoruz ve kanaat önderi yetiştirilmeli. Bizim yapmamız gereken bu. Lider dışında bahsediyorum. Ayrıca o ideolojiyi besleyen kanaat önderliği yapan ama siyasi bir kimliği olmayan insanlar yetiştirmek zorundayız. Biraz daha toplumla iç içe olmalıyız. Örneğin sokaktaki bir tinerciyle oturup bir saat sohbet edebilmeliyim. Aynı şekilde il başkanım da edebilmeli. Herhangi bir insanla ya da. Tinerci örneğini dışlanan kesim olduğu için verdim.”

G6. (AKP, Yaş:22, C:E): “Sadece kongreden kongreye seçimden seçime geniş kitleleri harekete geçirmektense onun öncesinde de geniş bir siyasal katılım sağlanması gerektiğini düşünüyorum. Bir siyasi parti, siyasi örgüt kendi teşkilatı –AK Parti olarak buna daha yakınız belki- kendi kurumsal yapısını daha çok aracı konumunda tutması gerektiğini düşünüyorum. Alınan fikirlerin iletilmesi noktasında, mesela bir parti kendi propagandasını fikirlerini halka iletir. Ve şöyle düşünür ben ortak fikri iletiyorum der.”

G8. (AKP, Yaş:22, C:E): “Çok net olarak söylüyorum samimiyet olmalı bir iktisadi amaç ve gayelerden sıyrılmış bir 68 kuşağını kendisini örnek olarak biçmiş, ideoloji olarak demiyorum teşkilatlanma açısından diyorum bir gençlik teşkilatı olmalı. Onun da olmamasının en önemli sebebi kapitalist düzen.”

G14. (CHP, Yaş: 28, C:E): “Siyasi örgütlenmeler hareketli olmalı sadece bu siyasi partiler üzerinden yapılmamalı sivil toplum üzerinden de yapılması gerekir. Zaman boşa harcanmadığı sürece örgütlenme önemlidir daha çok tartışma daha çok fikirlerin bir araya gelmesi daha özgür örgütlenmeler olmalı. Örgütlenmenin önü kapatılıyor. Bir dernek kurmak çok kolay değil çok sıkıntılı. İnsanlar umutsuzlaştırılıyor uğraşmak istemiyorlar.

G11. (CHP, Yaş:26, C:K): “Bence nasıl olmalı örgüt dediğimiz şey toplumun en küçük biriminde olmalı. 80 milyon nüfusu olan bir ülkenin sadece 2 milyonu bir siyasi partiye üye olmamalı en basit manada söylüyorum. Bu bile bir kistas benim için ya da ülke nüfusunun %50’si gençse 40 milyonun 20 milyonu oy kullanabiliyorsa bunun bir buçuk iki milyonu bir siyasi partiye üye olmamalı çünkü üye demek de aktif demek anlamına gelmiyor. O sadece bir aşaması gitmiş üye olmuş görüşüm bu demiş ama

katkı sunmuyor bu böyle olsun demiyor bizde daha fazla bu süreçler işliyor. Toplumun en küçük biriminde olacak artı farklı alanlarda olacak mesela öğrenciler arasında, toplumu segmentlere bölecek o segmentler arasında örgütlü olacak siyasal örgütlenme mesela Alman Sosyal Demokrat Partisi işçi kolları ayrı kadın kolları emekli öğrenci kolları ayrı. Gençlik kolları YUSOS' un dışında öğrenci hareketi var çünkü hepsinin kendi içinde sorunları ya da gerçekleştirmeye çalıştığı şeyler var bana göre bu çok disiplinli bir örgütlenme modeli. Bunların çalışmalarını yapıyoruz bize nasıl uyarlayabiliriz diye hep kafa yoruyoruz. Örgütlenme, örgütlenme özgürlüğü olan ülkelerde olur.”

G9. (AKP, Yaş: 22, C:K): *“Başarısız olanlar bence öncelikle gençlere önem verdiklerini göstermeliler. Fikirlerinize değer veriliyor bizde. Onu bir hissettirmek lazım. Öyle olduktan sonra başarısız olunacağına inanmıyorum. Siz bana değer verdiğinizizi gösterseniz ben size daha çok değer veririm. Yapımızda bu var. O yüzden de öyle oldukça başarının da geleceğini düşünüyorum. Fikirlere önem verdiklerini göstermek lazım. Ama gel ben sana önem veriyorum demek yetmiyor. Somut göstermek lazım. Somut destek olunca insan daha çok üretir.”*

G10. (AKP, Yaş:22, C:E): *“Gençlik için konuştuğum zaman üniversitenin bütün birimlerine ulaşılabilmesi veya lise olsun mahalle olduğu zaman tüm evlere ulaşabilecek derecede bir örgütlenmeye sahip olmalı. Herhangi bir insan değil bilgilendirme ve bilinçlendirmelisin. Ülkü Ocakları gibi sürekli eğitimler vererek sürekli bilinçlendirme yapılarak yapılmalı bence.”*

G15. (CHP, Yaş: 26, C:E): *“Bir defa her şeyi amacına uygun yapılmalı yani bilinçlendirme olduktan sonra bilinçli insanlar yaptıktan sonra düzgün olur eğer bir işçi kendi hakkını savunmuyorsa ve sendikalı olmuyorsa o onun bilinçsizliğinden kaynaklanır. Sendikalaşmanın bir işçiye ne gibi bir zararı olabilir? Olamaz. Bir ilçede bir siyasal parti örgütünün insanlarla muhtarlarla esnaflarla kadın kollarının kadınla iletişim kurmasının hiçbir zararı olmaz faydası olur ama bu bilinç düzeyi ile ilgili bir şey kimse bunu tercih etmiyor. Hemşeri örgütlenmesi çok kolaydır. On tane Kırşehirliyi bir araya toplarsınız oldu sana hemşeri örgütlenmesi. Ama zordur yani takla atan güvercinler derneği kurmak zordur çünkü takla atan güvercin bulmak gerekir. Onun için bilinç en önemli unsur bence.”*

G4 (MHP, Yaş: 24, C:E) : *“Bence öncelikle insanlar Türkiye’de ne için yaşadığını bilmek zorunda. Türkiye’de biz sadece karnımızı doyurmak için mi yaşayacağız yoksa torunlarımızın geleceği için mi yaşayacağız? Ya da inandığımız değerleri korumak için mi yaşayacağız? Bugün akşam eve ekmek götürebilirim diye mi düşüneceğim yoksa yarın torunum Amerikan emperyalizmi altında ezilmesin diye mi yaşayacağım?”*

Görüşülenlerin bu yanıtlarına göre Türkiye’deki siyasi örgütlenmeler başarılı olabilmek için;

- Amaç ve ideolojilerinin tespitinde net olmalıdırlar.
- Yan kollar kendi faaliyet alanları içinde işlevsel biçimde organize edilmelidirler.
- Toplumdan kopmadan toplumsal bütünleşme içinde faaliyet göstermelidirler.
- Akademik kimlik fetişi yaratılmadan unvana göre değil liyakate göre örgütlenmelidirler.
- Örgütlenmelerin kademeleri arasında düşünce birliği gözetmelidirler.
- İdeolojiyi besleyen kanaat önderleri yetiştirilmelidir.
- Siyasal katılım faaliyetlerine sadece seçim döneminde ağırlık verilmemelidir.
- Örgütlenme kurumsal yapısını araçsal konumda tutmalıdır.
- 68 kuşağı ruhu taşıyan bir teşkilatlanma düzeneği olmalıdır.
- Sivil toplum üzerinden daha dinamik örgütlenilmelidir.
- Daha katmanlı bir biçimde örgütlenmelidirler.
- Gençlere önem verilmelidir.
- İnsanlara niçin örgütlendikleri net bir biçimde verilmelidir.

Böyle bir soru ister istemez görüşülenlerin kendi örgütleri ve muadil diğer örgütler hakkında yorum yapmalarını kaçınılmaz kılmıştır. Daha önce yer verildiği gibi

yalnızca kendi örgütlerini başarılı bulan görüşülenler olduğu gibi diğer örgütleri eleştiren, bununla beraber özeleştirici yapan görüşülenler de olmuştur:

G10. (AKP, Yaş:22, C:E): *“CHP’nin teşkilatını bilmiyorum. Ülkü ocaklarında iyi bir eğitim ağabeyi gibi bir başkan seçiyorlar gayet iyi eğitiliyorlar. Haftada bir on beş günde bir ocakta Ülkücü Andı yapıyorlar pencereler açık. Orada çok ciddi fitilliyor, ateşliyor. AKP ve CHP’de öyle bir şey yok. MHP’nin taktikleri güzel de içerik olarak eğitimleri iyi değil.”*

G11. (CHP, Yaş:26, C:K): *“AKP keşke örgütlü diyebilsek ama kulüp gibi gençliğin bir hayali ideali vardır ümmet de bir hayaldir bunu gerçekleştirmek için çalışmalar yapar ama bir kulüp gibi “hadi şurada bir brunch yapalım burada futbol oynayalım gidelim bir büyükelçiliği ziyaret edelim” olmaz yani.”*

G8. (AKP, Yaş:22, C:E): *“Çok net söylüyorum bence Türkiye’de diplomalı işsiz yoktur okumuş cahil vardır. Türkiye’de böyle bir ordu kazandık. Biz bu ülkeye çok hizmet ettik ama çok da yanlışlarımız oldu. Bunu her yerde söylerim.”*

G9. (AKP, Yaş: 22, C:K): *“Eksikliğim de var mesela CHP’nin Gençlik Kollarını hiç incelemedim. Özeleştirici yapmam gereken bir şey.”*

Görüşülenler bu yanıtlarında diğer örgütleri eğitim ve örgütlenme konularında olumlu veya olumsuz biçimde eleştirirken, kendilerine yönelik eleştirileri de bilgisizlik ve yapılan icraatlar ekseninde ifade edilmiştir.

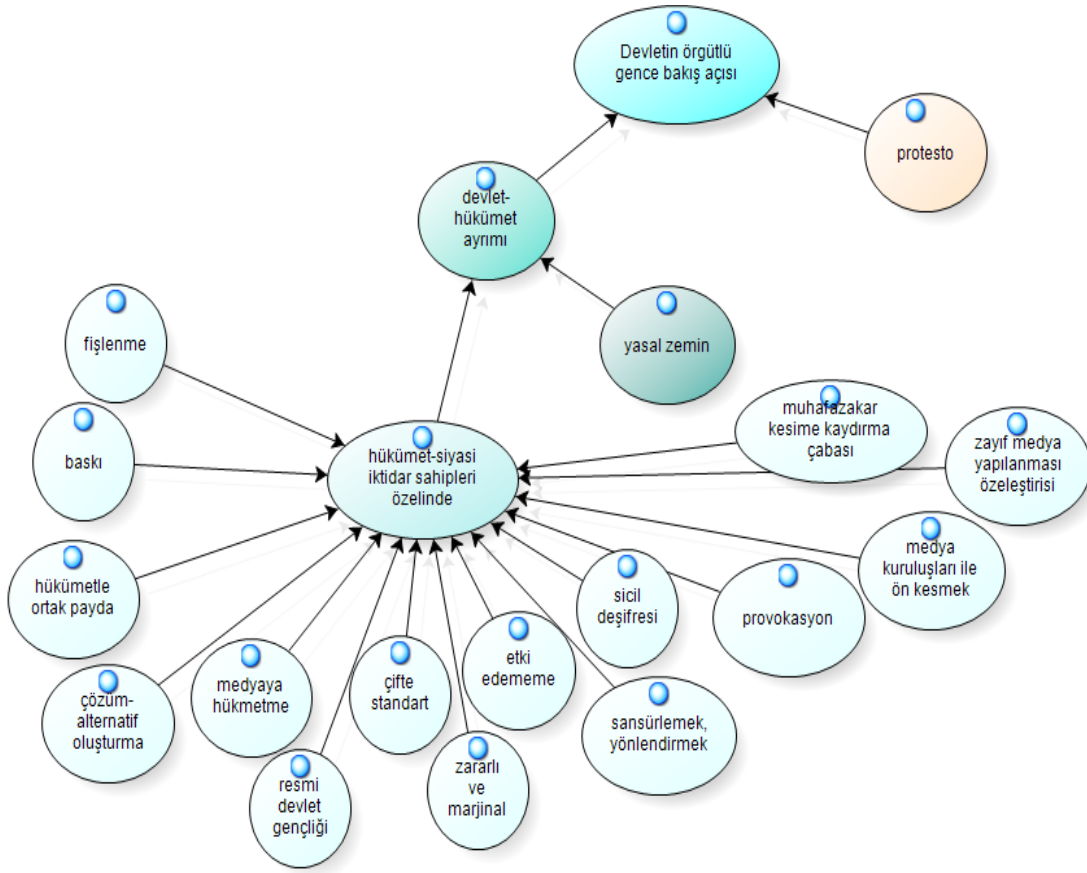
Görüşülenlerin Türkiye’deki siyasi örgütlenmeleri nasıl bulduklarına dair verdikleri yanıtlara genel olarak bakıldığında görüşülenlerin pek çoğunun siyasi örgütleri başarılı bulmadığını, ideolojik ve konjonktürel etkenlerden ileri gelen bu başarısızlığın, doğru ve anlaşılır ideolojik temelle birlikte çeşitli alanlarda örgütlenme konusunda yapılabilecek birtakım değişikliklerle giderilebileceğini ve siyasi örgütlenmelerin olmaları gerektiği konuma ve başarı düzeyine erişebileceklerini iddia etmektedirler.

3.8.4. Devletin ve Toplumun Gençlere Bakış Açısı

3.8.4.1. Devletin Örgütlü Gençlere Bakış Açısı

Görüşülenler cephesinden gerçekleştirdikleri siyasal katılım kavramının anlaşılabilmesi adına onların varlığının, çaba ve faaliyetlerinin ülkenin siyasal

zemininde nasıl karşılandığı, nasıl bir anlam ifade ettiği kısacası onlara nasıl bakıldığı da önemli bir unsurdur. Sonuçta siyasal anlamda konumlarının ve faaliyetlerinin siyasi süreçlerde ve mekanizmalarda nasıl yankı bulduğu, ne tür bir karşılık aldıkları onların faaliyetleri açısından gerçekçi ve somut bir bakış kazandırır ve daha geniş kapsamlı bir bakış açısıyla kendilerini bireysellikleri ve örgüt içi varlıkları dışında bir alanda nasıl ifade ettiklerinin anlaşılmasına yardımcı olur. Bu sebeple görüşülenlere devlete ilişkin tüm kamusal mekanizmaları ifade etmek amacıyla “devlet ve organları size nasıl bakıyor?” sorusu sorulmuştur:

Şekil 13: Devletin örgütlü gence bakış açısı hakkındaki algılar modeli

Geniş bir kapsamda sorulan bu soruda görüşülenler, devleti “*devleti yöneten hükümet*” şeklinde bir birime indirgeyerek tanımlamayı tercih etmişlerdir. Devletten kasıt tüm kamu kurum ve kuruluşları olmakla birlikte devleti yönetme hakkını elde eden yani siyasi iktidar mekanizması olan hükümet ifadesi de görüşülenler tarafından tayin edilen bir değişken olarak ortaya çıkmıştır.

G13. (CHP, Yaş:22, C: E): “Devlet hükümet birbirinden keskin ayrılan bir şey değildir hükümet devleti yöneten bir organdır aslında.”

G3. (MHP, Yaş:25, C:E): *“Bugün bütün kurumları ellerine geçirdikleri için devlet- hükümet ayrımı kalmadı.”*

G2. (MHP, Yaş:22, C:K): *“Devletten ziyade devletin yürütme organı olan hükümetin bakış açısı şeklinde değerlendirmek mümkün devleti daha çok hukuki bir teşekkül şeklinde, fikri olmayan belki kuruluş temelleri açısından bir ideolojisi var ama güncel siyaset açısından fikri olmayan bir organizasyon olarak değerlendirmek mümkün.”*

Bu alıntılar ışığında “hükümet-siyasi iktidar sahipleri özelinde, örgütlü siyasal katılım gösteren gençlere bakış” şeklinde ortaya çıkan bu yanıtlara bakıldığında muhalefet partilerinin yan kollarını temsil eden gençlerin durumdan oldukça rahatsız oldukları gözlenmiştir. İktidar partisinin gençlik kollarında faaliyet gösteren gençler açısından bu soru işlevsiz kalmıştır.

Gençlere ve gençlerin faaliyet gösterdikleri organizasyonlara ilişkin olumsuz olarak nitelendirilebilecek bakış açısı görüşülenler tarafından aşağıdaki yanıtlarda açıklanmaya çalışılmıştır:

G1. (MHP, Yaş: 23, C: E): *“Siyasi iktidarla zaman zaman problemler olur kendi medya kuruluşları vardır onlara yaptığı telkinlerle sizin faaliyetlerinizi görmezden gelir kendi siyasi bağlantıları ve medya gücüyle kendi kamuoyuyla sizin önünüzü kesmek ister.”*

G2. (MHP, Yaş:22, C:K): *“Bu hükümetin ya da daha öncekilerin MHP’nin sosyal meselelere siyasi ekonomik meselelere bakış açısının basını sansürlemek yönlendirmek yoluyla engellediğini düşünüyorum. Aslında bu zorla medya devlerini çağırıp “MHP’nin hiçbir faaliyetine yer vermeyeceksiniz bu konuda umarım anlaştık” gibi tehditvari bir dil kullanılmıyor olabilir. Medyadaki ülkücü yapılanmanın zayıflığını da bir sebep olarak algılayabiliriz. Karşıt görüşlü insanların zamanında ülkücü harekete karşı mücadelede bulunmuş olan insanların medya içindeki yapılanmasının da etkisi vardır muhakkak. Burada bir elekten geçirme ya da en ufak bir tersliği ön plana çıkarma pompalama provoke etme durumunu görüyoruz. Bu durum bizi tabi ki rahatsız ediyor ama biz de elimizden geldiğince kendi alternatifimizi oluşturmaya çalışıyoruz. Gazete, TV, sinema olabilir medyanın çeşitli kollarında insanlarla daha kolay irtibat kurulacak noktalarda biz de kendi varlığımızı geliştirmek durumundayız. Bir alternatif oluşturmak zorundayız. İfade özgürlüğümüz bir nevi kısıtlanır durumda bu soyut bir*

örnek herhangi bir milliyetçiden bahsediyorum siyasi tartışma programında bütün kutuplarda insanlar olduğu iddia edilirken orada bir AKP'li oluyor, bir radikal İslamcı oluyor, bir radikal solcu oluyor bir ortanın solu CHP kökenli insan oluyor, liberaller oluyor vs. ama bir ülkücü olmuyor. Sanki yok sayılıyor görmezden geliniyor gibi. Yerel seçimlerde Mansur Yavaş adayken Genç Bakış'a Karayalçın konuk olmuştu. Mansur Yavaş çok ön planda ve gündemde bir isim. Ama ankette onun ismi sansürlenmişti ankete dâhil edilmemişti. Karayalçın ve Gökçek üzerinden bir anket gerçekleştirilmişti. Anket bizim üniversitede yapıldığı için tepki gösterdik sonra anket modifiye edildi üç kişi olarak düzeltildi. AKP'nin yerinde olsam CHP'den ziyade MHP'yi perdelemeyi tercih ederdim."

G3. (MHP, Yaş:25, C:E): *"Devlet bize zararlı bir topluluk olarak bakıyor. Devlet bizi büyük oranda bugünkü zihniyette PKK gibi marjinal bir kurum olarak görmek istiyor. Öyle görüyor. Hükümetten bahsediyorum. Biz öyle değiliz ama onlar bizi öyle görmek istiyor öyle olmadığımızı da biliyorlar ama o hale sokmaya çalışıyorlar. Bizim bugün PKK ya da farklı bir örgütle kavga eden marjinal bir grup olmamız ülkücülerin geri kalanını veya burayla bağlantılı olmayan ama milli duyguları olan insanları muhafazakâr kesime kaydırmak kolaylaşacaktır. Marjinal bir grup olarak lanse edilirse terör örgütü gibi oluruz. Daha önce operasyonlar yapıldı. Şunu yaşadım: Üniversite kantini içinde kantin sadece o an ülkücüler ve ülkücülerin sosyal çevreleri varken onların arasında polis barikadı kurulduğunu yaşadım. Biraz romantik olacak ama kız arkadaşım ile aramda bir polis barikadı olduğunu yaşadım. Bunu sebebi şu: "Siz orada durun bunlar sakıncalı çocuklar biz bunları burada tutuyoruz." Biz bunu şununla kırdık, insanlara sevgimizi verdik..."*

G12. (CHP, Yaş:27, C:K): *"Bir vatandaş olarak cevap vereyim, Ankara'da yaşıyorum Keçiören Belediyesi AKP'de. Keçiören'de hiç işim olmasa da vergi yatırmak için gidiyorum. Vatandaş olarak gittiğimde gayet oy potansiyeli olarak gördükleri için güler yüzlü karşılama, CHP kimliğiyle gittiğimde bir asık surat dışlanma işi geciktirme, yapmama yani artık onlar bizleri kılığımdan kıyafetimizden saçımızdan konuşmalarımızdan ayırt edebiliyorlar. Bunu gördükleri anda en rahat vatandaşın bire bir hizmet alacağı belediyede bile kötü muamele görüyoruz. (...) Onun haricinde kurumlar büyüdükçe sıkıntılar daha da büyüyor mesela CHP'li arkadaşlarımız istifa dahi etmiş olsa devlet kurumlarında yazılı kazansa dahi mutlaka mülakatta eliyorlar."*

G4 (MHP, Yaş: 24, C:E) : “Normalde kamu kurumlarının siyaset içinde bulunması anormal bir durumdur ama Türkiye’de her şey normal olduğu için bu da normal. Biz kamu kuruluşları için tehlike arz ediyoruz. Ben kendi yaşadığımı anlatayım: İzmir’de okurken KPSS’ye girdim-lise- puanım 87 idi İzmir’de bir yeni hapisane açılıyor okurken memurluk yaparım-gardiyanlık diye düşündüm. 500 kişilik kontenjan vardı başvurduğum 2000 kişi başvurmuştu. Başvuru sırasında 37. idim. Girdim diye düşünmüştüm. Mülakata girdim 3 tane savcı vardı normalde 3 soru soruluyor. Bana da soruldu üçünü de bildim. Daha sonra 4, 5. ve 6. Sorular soruldu. Hatta son soru yerel saatlerin ayarlandığı kurum mu enstitü mü öyle hiç daha önce duymadığım bir şeydi. Bir gardiyanın bilmesi gerekmeyen bir soruydu. O soruyu bilemeyince çıktım. O an zaten eleneceğimi anladım. O yüzden kamu kuruluşlarının bize çok iyi baktığını söyleyemeyeceğim. Ben bunu emniyette de yaşadım. Belki bu ülkücüdür diye öğrenip ona göre eleyip elemediklerini bilemem ama onlar gibi olmadığım, onlar gibi düşünmediğim için elendiğime eminim. Zaten ben ülkücüyüm diye elediklerini düşünürsem paranoyaklık olur. Emniyetin yapısı malum ülkücüyseniz işiniz çok zor. Türkiye’de yönetim sadece gücü elde etmek ve korumak üzerine kurulu. Korumak için de ne yaparsınız? Sizin gibi düşünmeyenleri elersiniz. Ayırıştırırsınız. Ötekileştirirsiniz.”

G11. (CHP, Yaş:26, C:K): “Bize karşı üniversitelerde olsun kendini deşifre eden arkadaşlarımıza karşı çok ciddi sistematik baskılar var.”

G12. (CHP, Yaş:27, C:K): “Normal şartlarda en çok bilen insan benim hukukçuyum siyasi bir partiden istifa ettiğinizde 6 ay içinde sicilinizin silinmesi gerekiyor. 6 ay sonra hiçbir kurum sizin hangi partiye hangi derneğe daha önce üye olduğunuzu görmemesi lazım ama her şey onların elinde ve dolayısıyla görüyorlar ve afişe ediyorlar. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı sitesine girdiğinize benim TC kimlik numaram elinizdeyse girdiğinizde hangi siyasi partiye üye olduğumu siz bile görebilirsiniz. Afişe ediyorlar fişliyorlar. 1 Mayıs mesela bu hepimizin bildiği şey Sivas katliamı için yürüyüşler olur Eğitim-Sen’in yürüyüşleri olur. Biz ne zaman bir çalışmaya katılsak bir yürüyüşe ya da eylem yapsak, polis kamerası bizimle şu mesafeden gelip suratlarımız çeker bu bile çok rahatsız edici ve eğer biraz da devletle işiniz varsa zaten memleketinizden köyünüzden yaşadığınız koşullardan sizin hangi partiye oy verdiğiniz biliyorlar bir şekilde fişliyorlar. Biz kurultaydan sonra gazeteler

yazdı parti meclisinin genç üyelerinin isimleri. Biraz siyasetle ilgilenen birine denk geldiyseniz işiniz bitti demektir. Mümkün değil yapılamıyor. İnanın bu en bağımsız olması gereken kurum olan yargıda bile gerçekleşiyor. Hâkimler bile bu konuda artık taraflı.”

G13. (CHP, Yaş:22, C: E): “Devlet nasıl bakıyor? Bence devletten çok hükümet nasıl bakıyor? Hükümet gerçekten bir gençlik yaratma peşinde şu an. “Ben bir model koyuyorum ortaya bu modele sığan gençlik evet gençtir ben bu gençliği istiyorum.” Bir resmi devlet gençliği oluşturulmak isteniyor şu an. Buna ister dindar gençlik deyin bir kindar gençlik deyin bir kindar gençlik yaratılmak isteniyor Türkiye’de ve bu algının bu sınırların dışına çıkan gençlik de ya o çemberin içine girecek ya da yok olup gidecek, yok olup gitmeli gözüyle bakıyor. Bir grup genç arkadaşımız bir yerde eğer basın açıklaması yapacaksa o gençleri “korumak” için yüzlerce çevik kuvvet ve TOMAlar geliyorsa burada ben devletin gerçekten bazı noktalarda bir gençlik algısı yaratmaya ve gerisini yok etmeye çalıştığını görüyorum. Bir elek var o eleğin üstünde kalanlara ne ala altında kalanlar yok olup gitmek zorundalar.”

G2. (MHP, Yaş:22, C:K): “Ülkücü olarak bizim AKP için en büyük tehlike-fiziki tehlikeden bahsetmiyorum- paylaşılan ortak bir potansiyel var Müslüman Türk kimliği üzerine inşa edilmiş iki farklı siyasi gelenek var aslında tek bir siyasi gelenek var ülkücülükte. Diğer açıdan bakınca daha popülist daha günü kurtarmaya yönelik siyaseti aynı temel üzerinde bir başka parti de de yapıldığını görüyoruz. MHP zaten bu köklerden gelen ve toplumla çok uzun süredir bir bağ geliştirmiş bir hareket bugün bu hareketin basında internette çok fazla yer bulması bu oy potansiyelini AKP’den MHP’ye yönlendirecek bir durum olur.”

Görüşülenler kendilerine yönelik olumsuz bakış açısının varlığını öncelikle medya kuruluşları açısından yaşadıkları baskılarla açıklamaya çalışmışlardır “medya kuruluşları ile ön kesmek, sansürlemek, yönlendirmek, provokasyon, gibi eylemlerle siyasi arenadaki varlıklarının engellenmeye çalışıldığını ifade etmişlerdir. Ayrıca devletin kendilerini zararlı ve marjinal bir topluluk gibi görme isteğinde olduğunu ve toplum cephesinden de böyle gösterilmek istendiğini belirtmişlerdir.

Bir diğer olumsuz bakış açısını yansıtan öge olarak kurumlarda olumsuz anlamda çifte standarta maruz kaldıklarını özellikle iş konusunda adam kayırmacılığın

kurbanı olduklarını ifade etmişlerdir. Siyasi anlamda baskı gördüklerini, örgütsel kimliklerinin deşifre edilerek fişlenmeye maruz kaldıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca hükümetin resmî bir devlet gençliği yaratmaya çabaladığını, tanımlarının dışında kalan gençliğin dışlandığını iddia etmişlerdir.

Bu soruya ilişkin nötr olarak nitelendirilebilecek bir görüşe göre “yasal zemin” bakış açısını etkileyen bir unsur olarak ortaya çıkmaktadır:

G1. (MHP, Yaş: 23, C: E): *“Yani bunu ben çok bilemem devlet görevlilerinin de fikirleri değişebilir. Dirençle karşılaşmıyoruz bunun sebebi de yasal zeminde olduğunuz zaman sonuçta devlet bir yasası olan belli kanunları olan bir müessese. Mesela en son yaptığımız Abdi İpekçi parkında iki ayrı faaliyet yaptık gerekli izin prosedürleri onaylamalar vs. her şey kanuna göre olunca bir de demokrasiye inanan bir yapı olduğumuz için sorun olmadı. Mesela marjinal gruplarda direnç oluyor fakat legallik, kanuni olmak yasal zeminde mücadele etmek bizim için önemli bir hassasiyet. Devletle ilişkilerimiz kanuni olduğu için bunda bir memnuniyet de memnuniyetsizlik de yok aslında. Kolluk kuvvetleri yargı müessesesi değil de hükümet açısından bakarsak devlet bürokrasisiyle herhangi bir problem olmaz çünkü belli kanunlar vardır bunlara uygun faaliyet gösterirsiniz buna bir engel çıkıyorsa hiçbir sebep yokken karşınızda durursa savcılığa şikâyet edersiniz dolayısıyla problem yaşamazsınız.”*

Görüşülen bu yanıtıyla siyasal katılım faaliyetlerinin yasal çerçeveler içinde gerçekleşmesi dâhilinde bir problem yaşanmayacağını ifade etmektedir. Anayasal düzlemde belirlenmiş kurallar çerçevesinde gerçekleştirilecek olan siyasal katılım faaliyetlerine olumsuz bir etkiye bulunulmayacağını, böyle bir durum olsa bile gerekenin yine yasal çerçevede yapılacağını belirtmektedir.

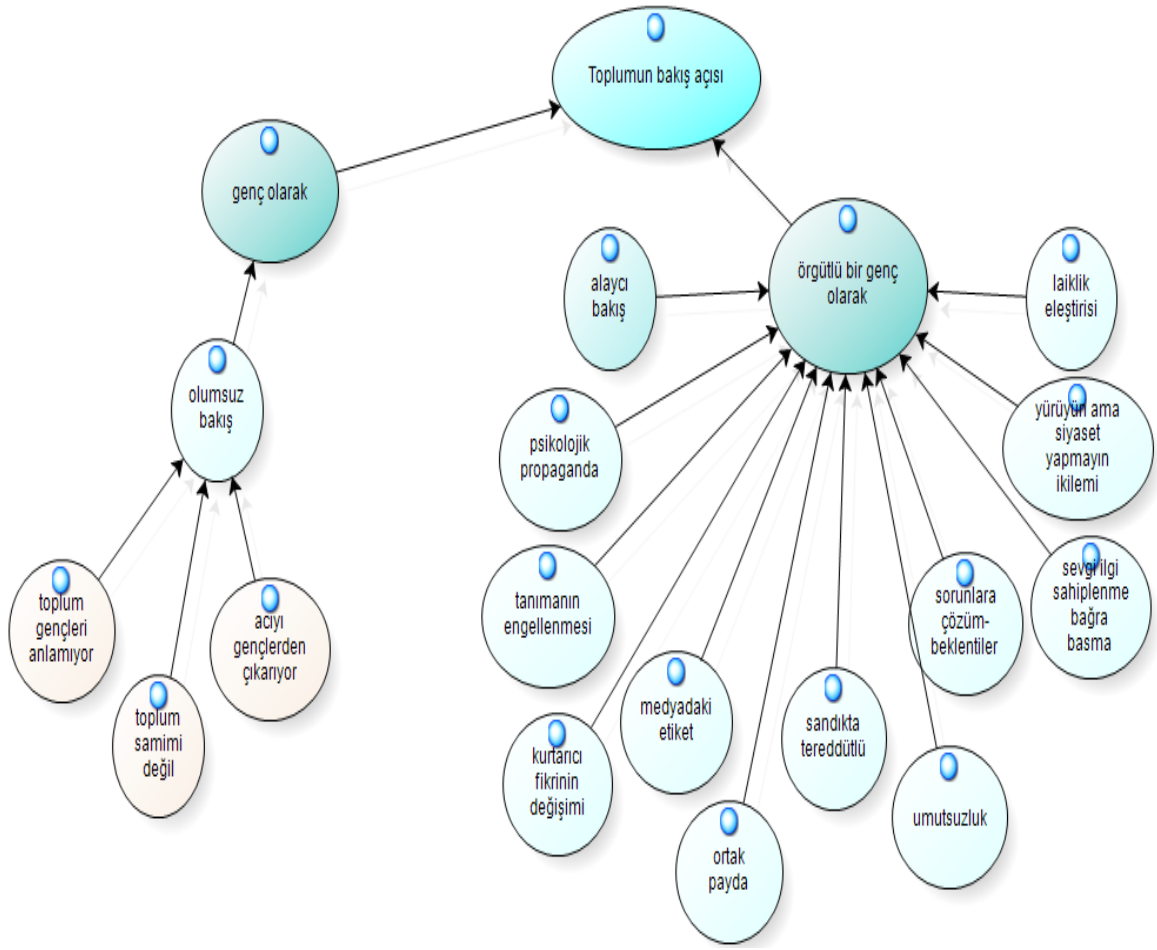
Devletin kendilerine bakışını olumsuz manada değerlendiren iki görüşülenden biri **G14. (CHP, Yaş: 28, C:E):** *“Bakmıyor. Devlet zaten CHP olduğu için şaka yapmıyorum bakmıyor. İlgi göstermiyor. Başka ne denebilir ki devletin bize bir yaklaşımı yok nötr yani. Engellemeye gücü yetmiyor. Mesela başka bir bizim yaptığımız eylemler başka bir dernek adına yapılırsa engeller. Çok da güzel engeller ama çok güçlü bir kale CHP o kadar kolay değil o iş.”* Derken, diğer görüşülen protest bir tavırla bu konuda devleti kendi cephesinden pasifize ettiğini şu cümlelerle ifade etmiştir: **G15. (CHP, Yaş: 26, C:E):** *“Devleti biz yönetene kadar devletle bakışmama kararı aldım onun için fatura yatırmaya bile gitmiyorum.”*

İktidar partisini temsil eden görüşülenler açısından işlevsiz kalan bu soruya alınan yanıtlar, genel anlamda örgütsel kimlik üzerinden yorumlanmıştır. Bastırılma, saf dışı edilme gayretleri çerçevesinde açıklanan olumsuz geri bildirimler Türkiye’de demokrasi kültürünün içselleştirilememesinin bir tezahürü olarak ortaya çıkmaktadır. Gençlerin algılayışına göre siyasi iktidar tarafından pasifize edilme çabaları hem bağlı bulundukları siyasi partinin ideolojik zeminine bir tehdit, hem de gençliğe yönelik “korumacı” bir kimlikle engelleme ve şekillendirme isteği olarak yorumlanmıştır. Bireysel düzlemde yaşanan olumsuzluklar ise siyaset kurumunun olumsuz etkenlerinden adam kayırmacılık ve klientelizm ekseninde açıklanmış, maruz kalınan çifte standartın yöneldiği kimlik yer yer “Türkiye’nin her kesimi gibi gençler özelinde de” tanımlanmış olmakla birlikte yer yer toplumsal hayatın gündelik pratiklerinde sahip olunan örgütsel kimliğin deşifresi sonucu da bu durumun yaşanabildiği anlatılmıştır.

Bu noktada siyasi bir örgüte aidiyetle birlikte, istenilen gençlik profilinin dışında bir genç olmanın sosyal ve siyasal hayatta gençlerin önünde engeller oluşturduğuna dair algıların varlığından söz edilebilir.

3.8.4.2. Toplumun bakış açısı (1. Genç olarak 2. Örgütlü bir genç olarak)

Gençlerin siyasal katılımlarının siyasal kurumlar zeminde yorumlanması bu çalışma açısından son derece önem arz etse de siyaset, içinde pek çok toplumsal öğeyi barındıran geniş kapsamlı bir kavramdır. Bu sebeple siyasetin toplum üzerinden yapılandığı gerçeğine dayanarak gençlerin bir parçası oldukları toplumun onlara olan bakış açısı da siyasal katılımlarının analizi noktasında yine önemli bir yer tutmaktadır. Gençlere “toplum size nasıl bakıyor?” diye sorulmuştur ve bu soru “*genç olarak*” ve “*örgütlü bir genç olarak*” şeklinde iki ayrı açıdan detaylandırılmıştır:

Şekil 14: Toplumun gençlere bakış açısı hakkındaki algılar modeli

Bir genç olarak toplumun kendilerine nasıl baktığı konusunda cevap veren görüşülenler toplumun gençlere yönelik “ölumsuz” bir bakışı olduğunu ifade etmişlerdir:

G1. (MHP, Yaş: 23, C: E): “Türk gençliğinin öneminin Türk toplumu tarafından yeterince anlaşılmadığını düşünüyorum. Gençleri çok önemseyen önünü açmak isteyen gençlere çok değer veren bir toplum olmamız gerekirken gençleri çok anlamayan duygu düşünce ve hallerini anlamayan bir toplumuz, bunun sebebi nesil farkı olabilir maddi problemler çeşitli travmalar gibi sebepler olabilir.”

G15. (CHP, Yaş: 26, C:E): “Gençlere hamaset dolu nutuklar atarak bakıyorlar. Oysaki samimi değiller yani gençlik konusuna üniversiteden çalışan işçilere kadar sigortasız merdiven altında asgari ücretin yarı parasına çalışan işçilere kadar toplum gençlere karşı samimi değil... Ezilen kesimler ezildiği zamanki duygularını acılarını gençlikten çıkartmaya çalışıyorlar. Bu belki bizler için bireysel olmayabilir ama genel olarak böyle. O da çok olumlu değil.”

G2. (MHP, Yaş:22, C:K): *“Hükümet bu gücünü korumaya devam ediyorsa bu kadar zaman gençlik politikaları bu minvalde devam ediyorsa Türk milleti de gençlere aman aman bir özen göstermiyor. Yani çocuğu kıymetli olabilir ama gençliğin geneline iyi eğitim alsınlar iyi insan olarak yetişsinler eğitimleri hayata bakış açıları buna göre şekillensin gibi genele yönelik bir algı yok biz bugün bu tip siyasi hamleler görebiliyoruz.”*

Görüşülenler bu yanıtlarında toplumun gençlere karşı *“anlayışsız, samimiyezsiz ve hınçlı”* bir bakış açısına sahip olduğunu belirtmişlerdir. Nesil farkı, ekonomik sebepler, travmalar, ezilmişlik duygusu ve bencillik gibi sebeplerle ifade edilen bu görüşlerde Türk toplumunun gençlere gereken önemi vermediği belirtilmiştir.

Türkiye’de gençlik, demografik bir avantajdan ibaret olarak görülmekte, gençliğin Görüşülenlerin *örgütlü birer genç* olarak toplum nezdindeki algılanışı konusundaki bu soruya verilen yanıtlar örgütsel bağlamda çeşitlilik göstermekle birlikte olumlu ve olumsuz öğeler içermektedir.

G10. (AKP, Yaş:22, C:E): *“Olumsuz bir şey pek almıyoruz. Hatta “en azından AK Parti’desin sevdiğimiz bir partidesin” diyen var. “İyisin aktıfsın inşallah milletvekili olursun” diyen de var.”*

G11. (CHP, Yaş:26, C:K): *“Sokaktaki insan genç olduğum için mutlu oluyor. Gençler siyasette ne güzel bir de kadınlar biraz daha güven duygusu uyandırıyor genç ve kadın bir araya gelince.”*

G14. (CHP, Yaş: 28, C:E): *“Şöyle söyleyeyim ben milletvekili adaylığı da yaptım. Olumsuz hiçbir şeyle karşılaşmıyorsunuz birincisi onu söyleyeyim. Daha çok Sincan’da çalıştım mesela ben çarşafli bir bayanla da gidip rahatça konuşabiliyordum bir tarikatın kermesine de girdim oy verecekleri için girmedim biz buradayız demek için girdim. Siz ne olursanız olun CHP burada yanınızda sizin de partiniz. Oy vermeleri mümkün değil Sincan’da hiç oy çıkmayan yerlerden oy aldık. Gittiğim için gençliğimin de etkisiyle aldığımızı düşünüyorum belki bir başka aday oraya gitseydi başarılı olmayabilirdi. Genç olduğumuz için oluyoruz. Kahveye gidip ben adayım diyorsun inanmıyor. Hoş oluyor sempatik oluyor. Gençliğin siyasette çok büyük bir avantajı var.”*

G15. (CHP, Yaş: 26, C:E): “Siyasal gençlere bakış açısı çok olumlu. Ben bir genç olarak falanca ilçenin kahvesine gittiğimizde “ben geldim ben CHP’nin Parti Meclisi üyesiyim” dediğimde 50 adam etrafımda toplanıp dinleyebiliyor. Çünkü siyaset kurumu çok itibar kaybetmiş bu kurumun itibar kazanması yönünde insanların bilinçaltında bir istek var. Bunu bizim yapabileceğimizi düşünüyorlar onun için toplumla ilişkilerimiz iyi.”

G1. (MHP, Yaş: 23, C: E): “Burada Ülkü Ocaklarına toplumun bakışı benim için önemli. Ülkü Ocaklarını toplumumuz çok seviyor çok önemsiyor. Ankara açısından örnek vereyim sokak faaliyeti yaptığımız zaman muazzam bir ilgi var. İmza çalışması, mektup çalışması, fotoğraf sergisi, kermes olabilir bu saha faaliyetleri içinde çok dikkat çekici bir ilgiyle karşılaşıyoruz. Hatta “çok şükür siz de buradaymışsınız” gibi. Ankara’nın yapısından kaynaklanıyor, solcuların rahatsız edici durumları oluyor. Ülkü Ocaklarının asli meseleleri hep Türk milletini sevmek sahiplenmek onlara hizmet etmek şuuru olduğu için bunu faaliyetlerimizde de gösteriyoruz bir teyzemiz geçiyor elini öpüyoruz oturtuyoruz annemiz gibi, küçük bir çocuğa kardeşimiz gibi davranıyoruz yaşlılarımıza da bu yaklaşımlardan ötürü genel ve yoğun bir sempati alanımız var.”

G3. (MHP, Yaş:25, C:E): “Devletin bize yüklediği imaj toplum tarafından kabul edilmedi ama genel konuşursak mahallenin delikanlısını mahalledeki herkes sever ama kimse kızını vermek istemez gibi bir durum oluştu. Zaman zaman bunu yaşıyoruz ama özellikle son on yıldır Ülkü Ocakları aldığı misyonu o vizyondan çıkarma hamlesiyle yani doğru hamlelerle biz insanlara kendimizi sevdirdik artık bu anlamda üzerimizde yapılan ne kadar kara propaganda olursa olsun, ne kadar bizi marjinal, sürekli zarar veren bir grup olarak göstermek isteyen bir devlet varsa da insanlar bizi birebir tanıyınca buna inanmıyorlar ve ben birebir ilişkinin önemine çok inanıyorum.”

G5. (MHP, Yaş:23, C:E): “Mahallenin kabadayısı fikri geçmişte kaldı. Oturup konuştuğumuzda öyle insanlar olmadığımızı anlıyorlar. Garip bir şey şehit cenazesinde “ülküçüler nerede?” diyorlar. Cevap geliştirdik “ülküçüler seçim pusulasında on üçüncü sırada” diyoruz.”

G2. (MHP, Yaş:22, C:K): “Daha önce bir büyüğümüz anlattı Ziya Gökalp’in yaptığı bir ayırmadan bahsetti. Ziya Gökalp’de kamuoyuyla kamu ruhunun birbirinden farklı kavramlar olduğunu söyledi. Kamuoyu dediğimiz önce meselelere yönelik toplumun verdiği reaksiyon. Bu daha çok toplumun bugünkü meselelere kısa vadede

yakın geçmişi göz önüne alarak fikir belirtmesi örneğin referandumda oy vermek. Ama bir de kamu ruhu meselesi var. Kamu ruhu daha toplumun diliyle diniyle örfü âdetiyle birleşmiş toplumun köklerine varoluşuna yönelik bir halden bahsediyoruz bu günlük siyasi tartışmalara yansımayan bir algı ama sonuç olarak toplumun değerlerine sembollerine sevgisi bozkurt üç hilal at gibi... Belki toplumun geneli ata bilmiyor ama geçmişten gelen sevgiyi muhafaza ettiğini söylemek mümkün bu noktada toplum ülkü ocaklarına nasıl bakıyor derken bu ikisinin ayrımı üzerinden gidiyorum ben. Ülkücüler olarak özelde ülkü ocakları olarak bizim toplumun ruhuna hitap ettiğini söylemek abes olmaz hem semboller üzerinden ilerleyen siyasi bir hareket var. Bunu bir şans olarak söylemek mümkün ancak zaman zaman da bir lanet olarak dönüyor üzerimize. Toplumun bizi ister istemez seviyor nerde birini görsek otursak sohbet her zaman milletin iyiliğini isteyen ve bunun için elinden geldiğince fedakârca çalışan gençler olarak algılanıyoruz. Bir faaliyete katıldığımızda, insanların ülkü ocaklı gençlerin bağrına bastığını görüyoruz. Bu yetmişli yıllarda da böyle evine saldırıda bulunan bir aileye ülkü ocakları yardım ettiğinde elini göğsüne basarak “evladım Allah sizin eksikliğinizi vermesin” dedikleri olmuştur. Zaten çok farklı marjinal bir kimlik değil bu çok fazla aileden milletin kendisinden gelen bir kimlik Müslüman-Türk algılaması çok basit yaşaması da, zaten bu mirasla barıştığınızda yaşamaya çok müsait. Bu her zaman oy oranımıza yansımıyor ben bunu bu farkı sevgi bağıyla oy verme durumu arasındaki ilişkiyi tam olarak bu ayrıma bağlıyorum toplumun ruhuna biz hitap ediyoruz acaba toplumun ruhu sosyal bir travma ile bölündü mü ben toplumun ruhunu kaybettiğini düşünmek istemiyorum ben bir Türk milliyetçisiyim bu ruhu seviyorum milletin bu ruhu kaybettiğini düşünmek istemiyorum bu bizim derinlerde bir yerimizde var. Alev Alatl bu noktayı daha soyutlaştırarak gelecekte bir distopya ve peşinden bir ütopya kurarak anlatır bu farkı onun rüyasında Türk milleti bir kâbustan bir rüyaya uyanıyordu kendi özüne dönerek ne kadar sancılı süreçlerden geçse de eninde sonunda özüne dönüyordu ben de o ruhun uyanacağına iman etmiş durumdayım.”

G10. (AKP, Yaş:22, C:E): *“İşleri için yapar mısın diyenler de var. İş bul diyeni geçtik tayin isteyen bile var.”*

G13. (CHP, Yaş:22, C: E): *“Şunu kesin bir dille söyleyebilirim umut biziz. Geleceği biz yönlendireceğiz bizden beklentiler var bunun farkındayım bu hep böyledir. Korkuların altında ezilenler halk her zaman birilerini umut olarak görürler. Mesela*

bunlar da örgütlü gençler siyasi gençler şeklinde bir algı olduğu düşünülse de filmlerde de böyledir onlara bir sevgi bir hayranlık vardır ben de halkımızda bunu görüyorum. Bir broşür dağıtırken duygulananları mı dersiniz “yürüyün gençler” diyeni mi dersiniz. Bir yerde yürürken “-kimsiniz -CHP gençliği -nereye gidiyorsunuz -şunu protesto etmeye -o zaman ben de geliyorum” diyenleri o ruhu yakalayanları da gördük. Böyle bir şey var umut biziz. Bizden beklentiler var.”

G6. (AKP, Yaş:22, C:E): *“Bize gelen gördüğümüz şekliyle söylüyorum. Genel politika anlamında baktığınızda dışardan AK Parti belki çok geniş olacak ama doğru olmayabilir belki ama AK Parti’yi geniş tabanlı soruna çözüm yolunda bir parti olarak görüldüğünü düşünüyorum. CHP’ye gittiğinde sorunun çözümüne yönelik bir şey vereceğini düşünmüyorum. Genel kitlenin fikri açısından söylüyorum. Bunun bir etkeni iktidar sahipliği olabilir. Şu anda en etkin parti AK parti.”*

G7. (AKP, Yaş: 24, C:E): *“Genelleme yapmak istemem ama toplum bize nasıl bakıyor diye ama insanlar bizden bir şey bekliyorlar insanlar soruyor mesela çek kanunu ne olacak, sıkıntısı var. Mesela kadına şiddet vs. her konuyla ilgili soru sorabiliyor bizim de bunlara karşı hazırlıklı olmamız gerekiyor öyleyiz de çok yakından takip ediyoruz. Bakanlar milletvekilleri ana kademe ile diyalog halindeyiz. Bilmemiz gereken bir şey olduğunda bir bakan ağabeyimizle görüşebiliyoruz ya da yardımcıları ile. O konu hakkında bilgi sahibi olabiliyoruz. Bizim farkımız bu, biraz da dışardaki arkadaşlara göre ayrıcalıklıyız. İktidar partisi olmanın ciddi avantajları da var dezavantajları da insanlar sizin her şeyi çözebileceğinizi düşünüyorlar. Sihirli değneğiniz var sanıyorlar ama bazı şeyler belli kademelerden geçerek oluyor. Bugün başörtüsü yasağı belli kademelerle kaldırılıyor. İnsanların bunu biraz bilmesi lazım biz AK Parti deyince değnekle dokunuyoruz o iş çözülüyor sanıyorlar elimizden geldiğince yardımcı olmaya çalışıyoruz olaylara bakış açımız tepkisiz kalmamamız bilinçli olmamız diye söyleyebilirim.”*

G6. (AKP, Yaş:22, C:E): *“Bizim tabanımız çok geniş. Liberal insanlara da hitap ederiz, sosyalistlerin de kendi içinde baktığında haklı görebileceği değerler taşıyız, açıkçası bir Kemalist bile ortak bir şeyler bulabilir. Geniş tabanından dolayı halkın daha çok ortak payda olarak gördüğünü düşünüyorum.”*

Görüşülenler kendilerine yönelik olumlu bakış açısını “Sevgi, ilgi, sahiplenme ve bağra basma, sorunlara çözüm-beklentiler, ortak payda” gibi unsurlarla ifade

etmişlerdir. Toplum tarafından tanındıkça sevildiklerini ifade eden görüşülenler olmuştur. Ancak genel anlamda gençlerin benzer sebeplerle toplum tarafından ilgi sevgi ve takdir gördükleri söylenebilir.

Bu soruyu yanıtlayan gençlerin bir kısmı, toplumun kendilerine yönelik bakış açısında bazı olumsuzlukların da mevcut olduğunu belirtmişlerdir:

G4 (MHP, Yaş: 24, C:E) : *“Toplum, keşke benim anlattıklarım çerçevesinden bana bakabilse... Toplum benim anlattığım noktalardan hiçbirini bir ülkücünün konuşabileceğini bile düşündüğünü düşünmüyorum. Ülkücüler bunları konuşmaz. Onların gözünde biz buyuz. Bundan emin gibiler. Ne yazık ki biz kendimizin değil de... Sizi siz değil de başkaları anlatırsa sizin istediğiniz gibi değil de kendi istediği gibi anlatır. Bu bölgede güçlü bir Türkiye’yi kimse istemez. Türkiye’nin güçlenmesinin en önemli noktası ülkücü gençliğin iktidarda söz sahibi olması. Bunun herkes farkında bu ülkede CHP iktidar olursa CHP kontrol edilir. AKP iktidar olursa-zaten şu an kontrol ediliyor- ama ülkücü hareket eğer iktidar olursa her şey çok farklı olur siz hiçbir zaman Amerika’nın gücünden çekinmeyeceksiniz çünkü kendi milletinize güveniniz olacak. İsrail Rusya Japonya keza. Ülkeyi geliştirmek için sosyal ve ekonomik atılımlarda bulunacaksınız. Böyle bir yapının Türkiye’de güçlenmesini bence hiçbir güç istemez. Hem içerden hem dışardan. Bu yüzden sizin üzerinizde büyük bir psikolojik savaş var. Normalde ben eminim ki ismim geçtiği zaman “ülkücyse boş ver” denildiği çok fazla olur. Bu psikolojik propagandanın sonucudur. Medyada Ankara Ülkü Ocaklarına yapılan operasyonda nasıl tarif edilmiştik biz? Eli sopalı işte mafya çek-senet... Bir sürü dosya oluşturuldu Kanal D’de bile böyle yayınlandı. Daha sonra bu arkadaşlar suçsuz bulundu beraat etti bundan hiç kimse bahsetmedi. Burada amaç ülkücülerin suçlu bulmak değildi, ya da adaleti yerine getirmek değildi. Ülkücülerini suçlu göstermek, kötü göstermekti. Yani bu kaset olayları da buna çıkar. Özellikle Anadolu için, Anadolu’daki insanımız sizce Türkiye’yi kendi gözüyle mi görüyor yoksa TV’de gösterildiği gibi mi görüyor? Bir de bizim şöyle bir eksikliğimiz var. Yıllardır bir medya kuruluşuna sahip olamadık. Yani bütün kitlelere hitap edecek bir medyamız olmadı. Bunun için kendimizi yansıtamıyoruz. Sadece TV değil gazete olarak da. Ortadoğu gazetesinin tirajı 5000 çok düşük. Sizin önünüzde çok büyük bir psikolojik oyun var. Burada kişisel eleştiriler de yapabiliriz. Parti bazında ocak bazında şahıs bazında olabilir.”*

G8. (AKP, Yaş:22, C:E): *“Toplum bize bir dönem kurtarıcısı olarak bakıyordu. Bu dönem biraz değişti diye düşünüyorum. Şöyle açalım; kapitalist Müslümanlardan inanılmaz rahatsız toplum. Sermayenin tek odağa dağılmasından rahatsız, istihdamda torpilin adının referans olmasından rahatsız. Recep Tayyip Erdoğan’ın politikalarında dik başlı olmasından rahatsız “neden milliyetçi reaksiyonlar göstermiyor?” diyenler rahatsız. Liberal kanat “hala neden açılımlar devam etmiyor” diyerek rahatsız. Profesyonel Müslüman diye adlandırdığım kesim hala başörtüsünün bürokrasiye girmemesinden rahatsız. Önemli olan şudur; toplumu tatmin etmeniz mutlu etmeniz mümkün değil. Ama bu eleştirileri dinlemek lazım özellikle sermayenin hala tek bir noktada tek bir muslukta akması ve insanların istihdamda sıkıntı yaşaması devlet kademelerinde iş bulamaması büyük bir problem, devlet babamızın malı değil.”*

G10. (AKP, Yaş:22, C:E): *“Herkeste bir “milletvekili mi olacaksın?” havası var muhakkak. O hepimize yönelik bir şey “milletvekili mi olacaksın neden bu kadar koşturuyorsun?”*

G9. (AKP, Yaş: 22, C:K): *“Toplum ilk başlarda alaycı bakıyordu. “Gidiyorsun da ne olacak?” İlla bir belediye başkanlığı milletvekillik ya da belediyede bakanlıkta bir pozisyon değil bana göre. Ben kendimi ifade etmeyi öğrendim mi ya da artık belli bir görüşüm oturdu mu bana göre bu. Ne beklediğiniz önemli. Sizin siyasi partiden ne beklediğiniz ve karşılanması önemli. Ama halk öyle değil. “Nesin?” diyorlar mesela.”*

G11. (CHP, Yaş:26, C:K): *“Boşa kürek çekiyorsunuz gibi yaklaşımlar var. Umutsuzlar ya da “daha fazla çalışın” tepkisi var “ama orada olmaz” filan. “Sen bu tarafa çalış o tarafa çalış” sürekli bir davet sürekli bir her kademesinde AKP’nin, “boşa kürek çekiyorsun bir şey olmayacak sen gel” gereksiz iş yapıyormuşuz gibi bir algı olabiliyor.”*

G12. (CHP, Yaş:27, C:K): *“Oy verme anlamında şöyle bir tereddüdü var çok uzun yıllardı iktidar olamamış bir parti ve iktidar olduğu dönemlerde insanların aklında kalan tüp kuyrukları yağ kuyrukları kalmış dolayısıyla herkes bize şunu söylüyor “ya yine aynısı olursa ekonomiyi yönetemezseniz?” Türkiye’nin gerçeklerine baktığınızda onu anlatmanız imkânsız gibi bir şey dolayısıyla insanlara biz bunu anlatacağız biz CHP’yiz ve biz bu ülkeyi yönetebiliriz. İnsanların bize mesafeli kalmasının tek sebebi bizim bu ülkeye yönetemeyeceğimizi düşünmeleri başka hiçbir şey değil. Biz kendimizi doğru ifade edebilirsek AKP’nin alternatifi olabiliriz. Biz buna hazırız ama biz bunu*

gösteremiyoruz anlatamıyoruz bunu yapmamız gerekiyor. Aslında biz bunların hepsini söylüyoruz yani bizim çok daha iyi ekonomistlerimiz var, zaten Kemal Derviş'in politikaları bitti ekonomi çökmeye başladı. İnsanlar bunun farkında değil çünkü bir insanın karnı açken ona "ülke elden gidiyor, ülke toprakları satılıyor, laiklik elden gidiyor bak senin hakların çiğneniyor, özgürlüğün sıfırlandı" yani bunları anlatamıyorsunuz. Bugün bir yazı okudum. İnternet kullanımında 26. sıradaymışız yasaklar bazında, zaten 40 ülke üzerinden değerlendirilmiş. Yani o kadar çok yasak var ki bizde interneti bile istediğimiz gibi kullanamıyoruz. Biz bunları insanlara anlatamıyoruz çünkü AKP öyle bir toplum yarattı ki artık. "Çalışmadan hazır konayım ben tüm gün kahvede oturayım ama ayın başında makarnam bulgurum gelsin cebime de üç kuruş param gelsin" biz bu insanlara "hayır arkadaş biz seni istihdam edeceğiz" diyoruz ama adam yok diyor çünkü hazır konmaya alışmış. Biz 2011 seçimlerinde bunun sıkıntısını çok yaşadık gidiyoruz aile sigortamızı istihdam projemizi anlatıyoruz "herkese bir iş" diyoruz ona yanaşmıyor kimse çünkü hazır alışmışlar. Ama şunu kimseye anlatamıyoruz: Siz çalışmadığınız sürece kendi cebinizden yiyorsunuz. Bunu kimseye anlatamadık inşallah bundan sonra anlatırız."

G1. (MHP, Yaş: 23, C: E): *"Yoğun bir sempati alanımız var bu alanın oya dönüşmesi noktasında sıkıntı olabilir sandık başka bir şey ona farklı düşüncelerle gidilebilir medyanın ve maddi imkânların içinde olduğu farklı bir alandır sandık, sempati alanında birinci olduğumuzu iddia edebilirim."*

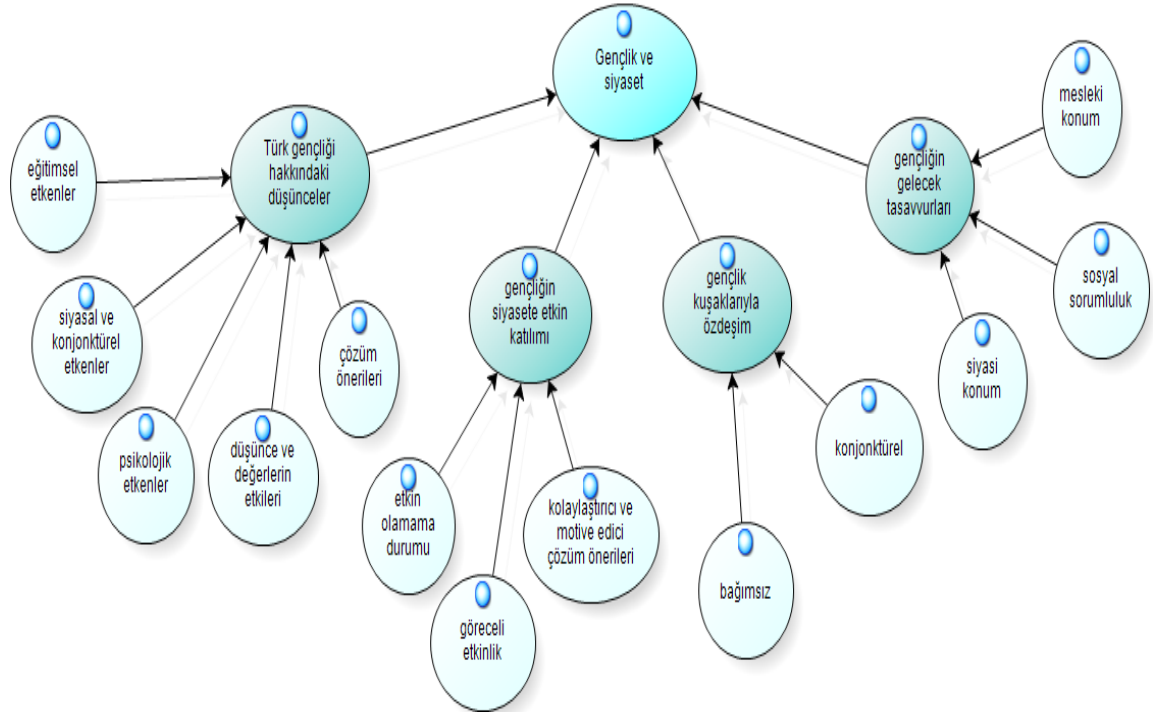
G12. (CHP, Yaş:27, C:K): *"Bize şöyle bir serzenişte de bulunuyorlar: "siz her şeyi laiklik üzerinden yapıyorsunuz" aslında biz her şeyi laiklik üzerinden yapmıyoruz bizim temel çıkış noktamız insan. Belki laiklik de insan için temel hak ve özgürlükler de insan için ekonomi de insan için."*

G13. (CHP, Yaş:22, C: E): *"Umudumuz sizsiniz yürüyün size güveniyoruz ama siyaset yapmayın diye bir ikilem içinde."*

Görüşülenlerin toplumun kendilerine yönelik olumsuz bakış açısını irdeledikleri ve yine örgütsel tarafı ağır basan bu ifadelerde *"toplumun tanınmasının engellenmesi, psikolojik propaganda, medyada etiketlenme, kurtarıcı fikrinin değişmesi, alaycılık, boşa kürek çekildiğinin düşünülmesi, umutsuzluk, sandıkta tereddüt, laiklik eleştirisi, siyasal katılıma ilişkin çekinceler ve anlaşılamamak"* gibi sebepler vurgulanmıştır.

Genel anlamda örgütlü gençler toplumun salt gençliğe bakış açısını olumsuz bulurken, örgütlü bir genç olarak kendilerine yönelik algılarını olumlu ve olumsuz eksenlerde değerlendirmişlerdir. Gençlere yönelik sevgi ilgi ve takdir gibi olumlu tutumların yanı sıra daha çok anlaşılamama ve siyasete yönelik umutsuz algılamaların getirdiği birtakım olumsuz bakış açılarından da söz edilmiştir.

3.9. Gençlik ve Siyaset Hakkındaki Algılar

Şekil 15: Gençlik ve siyaset hakkındaki algılar modeli

3.9.1. Gençlerin Türk Gençliği Hakkındaki Düşünceleri

Türkiye’de çeşitli siyasal partilere bağlı gençlik örgütlerinde faaliyet gösteren gençler, gençlik kavramlaştırmasında siyasal bağlamda farklı bir konum arz etseler de nihayetinde bu ülkede yaşayan, bu ülkenin koşullarından etkilenen bireyler olarak Türk gençliği özelinde ne düşündükleri de bu çalışmanın merak konularından biridir. Gençlere Türk gençliği hakkında ne düşündükleri sorulduğunda alınan yanıtlar genelde *Türk gençliğinin yaşadığı sorunlar* odaklı olarak karşımıza çıkmıştır. Görüşülenlerin kimi zaman kendilerini anlatarak, kimi zaman da kendilerini dışarıda tutarak yaptıkları bu yorumlar belli kategoriler altında sınıflandırılmıştır. Gençlerin birtakım durumlardan ve süreçlerden etkilendiklerini ifade eden görüşülenlerin yanıtları; “psikolojik etkenler, siyasal ve konjonktürel etkenler, eğitimsel etkenler ve düşünceler-değerlerin etkileri”

şeklinde kategorize edilmiştir. Ayrıca Türk gençliğinin sorunlarına birtakım “çözüm önerileri” getirilmiştir.

Görüşülenlerin Türk Gençliğini etkisi altına alan psikolojik etkenler hakkındaki düşünceleri şu şekildedir:

G1. (MHP, Yaş: 23, C: E): *“Bugün Türk gençliğinin yapılan anketlerde çok büyük çoğunluğunun geleceğe karamsar baktığını görüyoruz. Travmalar psikolojik rahatsızlıklar çok üst seviyeye ulaşmış.”*

G6. (AKP, Yaş:22, C:E): *“Agresifiz. Bizim okuldan bir arkadaşla konuşuyoruz, Hindistan’da şu anda. Diyor ki otobüsteyiz mesela otobüs aniden duruyor insanlar yerlere yapışıyorlar sonra gülererek kalkıyorlar. Biz öyle bir durumla karşılaşsak kızarız bağırır çağırırız. Araştırmalarda mutlu çıkan ülkelerden biriyiz. Daha çok bunun genetik sebepleri olabilir. Yüzyıllardan gelen kültürel kimlikler olabilir. Daha çok kimlik meselesinden olduğunu kültürel ve genetik kimlikten kaynaklanan bir durum. Agresifiz öyle olunca bir olaya karşı serinkanlılığımızı çok fazla koruyamıyoruz. Provokasyona çok açık. Bir şey olduğunda sosyal medyadayız. Meydanlarda yüz yüze gelmiyoruz. Bizim parti politikamızda çatışma kesinlikle yoktur. On bin kişinin karşısına on bin kişi çıkarmayız. Mesela sosyal medyada gördüğümüzde diğer kişileri söylüyorum saldırgan insanlar. Belki bilgisayar başı rahatlığıdır ama söylemleri çok saldırgan gerçekleştiriyoruz bu yüzden Türk gençliği olarak ortak paydada buluşmamız zor oluyor. Tecrübe kazandıkça bir araya gelmek daha kolay oluyor. Benzine zam yapıldı hükümet kahrolsun diyen bir insan belki on yıl sonra hükümet bunu tüm Türkiye’nin katma değerine bir şey sağlamak için fark ettiğinde hükümet bunu yapmasa daha iyi olurdu ama elden bir şey gelmez seviyesine iniyor.*

G1. (MHP, Yaş: 23, C: E): *“Bununla birlikte uyuşturucu ve kötü alışkanlıklar on yaşına kadar düşmüş durumda gençlerin kendilerini hem zihnen hem ruhen hem bedenen sağlıklı hissedebildiği bir Türkiye tablosuyla karşılaşmıyoruz kötü alışkanlıklar küçük yaşlara düşmüş.”*

G2. (MHP, Yaş:22, C:K): *“Kendi arkadaş çevremden örnek vermem gerekirse benim çevremdeki üniversite çevremdeki uyuşturucu çok ciddi bir problem, alkol...”*

G3. (MHP, Yaş:25, C:E): *“Bunu bir araştırmaya dayanarak değil sokak tecrübeme dayanarak söylüyorum: Ankara ve Bursa’nın her sokağını bilen biri olarak*

söylüyorum Türkiye de uyuşturucu kullanımı sokak gençliği arasında yüzde yetmişin üzerinde bence. Sözde muhafazakârlaşıyoruz ama işin tuhaf tarafı bu iddiadakiler bile bu şekilde. İddia ederim her türlü araştırma karşına koysunlar inanmam iki büyük şehrin çok ciddi anlamda sokak sokak biliyorum. Bursa'ya “altı evliya üstü eşkıya” derler. Bursa da uyuşturucu ve alkolden ziyade esrar söz konusu, 13-14 yaşından beri kullanan bir kesim var. Çok ciddi anlamda kendini yetiştirdiği halde madde kullanan insanlar var avukat, mühendis... Aslında burada toplum kaybetmeye çalışıyor yani örneğin bir üniversite öğrencisi ya da bir avukat, bu bağımlılığa yakalandığında toplumdan dışlanmıyor. Esrar uyuşturucu sayılmıyor. Mahallede 17-18 yaşında bir genç. Aslında 20 yıl öncesine bakarsak o zaman da alkol bir şekilde kullanılıyordu. Gençlik heyecanı söz konusu o kadar boşlukta bırakıyoruz ki insanları. O maddeyi kullandığı zaman sanki biz onu bu boşlukta bırakmamışız gibi aşağılıyoruz onları. Toplumdan dışlıyoruz. Buna çok karşıyım. Sokakta yürürken insanlar sokak çocuklarına tinercilere ciddi maddi bağımlılığı olan insanlara eğitimsiz olan insanlarda bu düştüğü durumun çok ciddi ailevi sosyal ve psikolojik sebepleri oluyor. Örneğin Ankara Yenidoğan mahallesinde doğan bir çocuk nasıl yaşayabilir ne suçu var? Bugün Yenidoğan veya Çinçin mahalleleri çok ciddi tamamı bu anlamda merkezi diyebiliriz. Orada doğan bir çocuk ne yapabilir. Bu çocuğu dışlamamalıyız. Önce toplum olarak dışlıyoruz öteliyoruz. Çocuk ötekileşiyor ve biz ondan rahatsız olduğumuzu ifade ediyoruz. İnsan olarak görmüyorlar o rahatsız olduğumuz varlığı yaratan biziz. Sen onu 17-18 yaşına kadar öfkeliendiriyorsun o da senden intikamını alıyor. İşin çok ilginç bir tarafı da Türkiye’de özellikle milli duyguların ağır olduğu şehirlerde aşağıladığımız bu insanların hepsi şehit verildiğinde bayrağını alıp sokağa çıkıyor.”

Görüşülenlerin bu konudaki yanıtları, “karamsarlık, travmalar ve psikolojik rahatsızlıklar, agresiflik, mutsuzluk ve uyuşturucu ve kötü alışkanlıkların etkileri” gibi sebeplerle detaylandırılmıştır. Ruhsal ve zihinsel süreçleri etkileyen psikolojik sıkıntıların yanı sıra uyuşturucu ve diğer kötü alışkanlıkların hızla artması ciddi bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır.

Siyasal ve konjonktürel yapıdan kaynaklanan birtakım sorunların gençliği nasıl etkilediği konusunda verilen birtakım yanıtlar şu şekilde sıralanmaktadır:

G13. (CHP, Yaş:22, C: E): “Gençlik çoğunlukta fakat maalesef gençler şundan dolayı aslında gençlerin önünde bir yol yok alternatif yok alternatifsizlikten dolayı

gençlerde gelecek kaygısı var işsiz kalma kaygısı var aslında siyasi katılım azlığının sebebi de bu ya işsiz kalırsam ya bana bir şey olursa. Çünkü bir güvencesi yok bu yüzden tüm gençliğin böyle bir algısı var. Gençlikte bir umutsuzluk bir gelecek kaygısı var yani genç arkadaşlarıma baktığımda bu ekonomik durumun bir önemi yok bu arada ekonomik durumu çok yüksek çok alçak arkadaşlarım da var hepsinin ortak kaygısı gelecek. Babasının milyonları var son model araba telefon fakat gelecek kaygısı var bir okul bitirmeliyim bir gelecek kurmalıyım çünkü Türkiye’de ne olacağı belli değil. 10 yıl sonra ben de ne olacağımı bilmiyorum.”

G15. (CHP, Yaş: 26, C:E): *“Gelecek kaygısı çok önemli ben 2003 yılında üniversiteye girmişim on senedir hâlâ mezun olmaya çalışıyorum. On senedir bu işlere uğraşmanın bedeli budur yani. On senede üniversiteden mezun olursunuz. “Hele bir üniversiteyi bitireyim bir işe gireyim. Siyasal partiye üye olmayayım belki hâkim savcı olurum belki atama beklerim” derken... Ama işte toptan batıyoruz kimsenin haberi yok.”*

G1. (MHP, Yaş: 23, C: E): *“Üniversiteye gelen gençlerin üniversite sonrası mesleki akıbetlerini bilemedikleri bir boşluk var.”*

G6. (AKP, Yaş:22, C:E): *“Yıllardır çok planlı gitmiyoruz. Kendi açımdan bir eleştiri olarak söylersem devlet politikaları açısından yüz yıldır elli yıldır biz çok programlı gitmiyoruz. Bir kontenjan artırımını yaptığımızda on yıl sonra şuna ihtiyaç olacak diye yapmıyoruz. O zaman üniversiteli işsiz sayısı çok artıyor. 300 bin tane öğretmen mezun oluyor ama bir senede alınabilecek sayı hiçbir zaman o kadar olmaz. Yanlış politikadan kaynaklanan bir durum. İşsizlik anlamında söylüyorum. Son zamanlarda mesleki eğitime önem verilmesi parti politikalarında erken yaşta mesleki eğitime yönlendirme sabit bir şeyden geçen bir eğitim değil gencin çocuğun kendi fikirlerini istifade edeceği daha serbest bir eğitime geçtikçe bunun aşılacağını düşünüyorum. Sadece mühendis ihtiyacı yok bu ülkede ama onunla birlikte 20 tane kalifiye eleman gerekiyor siz mühendisle bunu dolduramazsınız. İlde mesela bir yer için işçi aranıyor bakıyorsunuz referans olunacak gayet net şu şu özellikler var o kalifiye elemanın bulunması zorlaşıyor. Bir tornacı çok rahat bulamazsınız eğitimi çok zordur. Türkiye otomobil sanayiine girmeye çalışıyor bunu tamamen Türkiye üzerinden yapmaya çalışıyoruz bu yıllar önce yapılamazdı çünkü ara eleman yoktu. Montaj hattında uzmanlaşmış kalifiye eleman yoktu yavaş yavaş mesleki eğitim de gelişecektir.*

Üniversiteli işsiz sorunumuz var ama genel anlamda çok muazzam bir işsizlik sorunu yok. Aslında bu genel bir şeydir mezun olduktan sonra hemen iş bulunamaz ekonomide üç farklı işsizlik vardır. Kısa süreli, umutsuz, uzun süreli...”

G2. (MHP, Yaş:22, C:K): *“Çok fazla komplo teorisi gibi yansıtmak istemiyorum şu batağa saplandık bu batağa girdik gibi yorumlamak istemiyorum ama sonuçta Türk gençliğinin toplumun kendisinin olduğu gibi birtakım katmanları var farklı sosyo-ekonomik düzeylerden gelen gençlerin hayata farklı bakış açıları hayattan farklı beklentileri var. Dolayısıyla bu farklı beklentiler ve yaşayış tarzları gençleri farklı problemlerin içine itiyor. Sosyo ekonomik açıdan yüksek sınıflara mensup arkadaşlardan bahsettim orta ve orta alt düzeydeki arkadaşları gözlemleme şansımız oluyor bu yüksek seviyede birtakım problemler cereyan ederken başka sınıflarda başka sorunlar var hayat galesi meselesi var iyi bir yere kapağı atmak oradan yürüyüp gitmek şeklinde bir algı durumu söz konusu yine ahlaki birtakım problemleri sık sık gözlemliyoruz ancak herkesin kendi ekonomik durumuna göre kabul edilemez eğlence biçimine yöneldiği gibi bir sonuç ortaya çıkıyor ciddi anlamda ihtiyaç sahibi olduğunu bildiğiniz bir arkadaşın daha ucuz yöntemleri değerlendirerek bu hayatın içine dâhil olduğunu görüyoruz bir de ne olursa olsun değerlerini muhafaza etmeye çalışan arkadaşlarımız da var kendimizi de bu gruba dâhil edebiliriz ekonomik gelir düzeyi ne olursa olsun kendi doğruları değişmezleri olan arkadaşlarımızın bunu mümkün olabildiğince yaşatmaya çalışırken kendi içinde daha kapalı bir yapı haline geldiğini görmek de mümkün başka insanlardan etkilenme çıkış noktası olduğunu söylemek de mümkün.”*

G14. (CHP, Yaş: 28, C:E): *“Apolitik. Aslında gençliğin apolitikleşmesinden ziyade şunu vurgulamak lazım 80 darbesi sol cenahı yok etti. Amaç da oydu onu çok güzel yerine getirdiler. Türkiye’nin bu duruma gelmesinin en büyük sebebi bu darbedir. Ondan sonra apolitikleşen korkan ürken... O zaman solcu olanlar sağcı olmuş liberal olmuş sermaye şirketlerinin başına geçmiş bunlarla karşılaştık bu bir oyundu ve yerine getirdiler. Ondan sonra artan Kürt sorunu terör daha çok arttı ve bunun yanında da apolitikleşen bir gençlik oldu. Korktu insanlar kendini kurtarma derdine düştü. Düşüncelerini ifade edemez hale geldi.”*

G4 (MHP, Yaş: 24, C:E): *“İnsanlar inandıkları bazı şeyler için canlarını feda ettiler. Ama bu 80 darbesiyle böyle olmadığı yansıtıldı. Yani siz derin güçlerin oyununa*

geldiniz, kardeş kardeşi vurdu ve öldünüz. Bu yüzden siyaset bir çocuğun sobaya yaklaştığında “oğlum yapma cıs!” dendiği gibi bir şey oldu. Şu anda bizde algı, “oğlum sobaya yaklaşma” mantığı. Şimdi sobaya yaklaşmayı bilmeyen bir genç yanmayı da bilmez.”

G5. (MHP, Yaş:23, C:E): *“Gençler biraz apolitizeydi. Ama şu an ben öyle görmüyorum. Niye apolitize oluyor gençlik onu da düşünmek lazım. Apolitize olmayan gençliği ne hale getirdiler bu ülkede? Veya ne kadar politik kalabiliyor? 23 yaşında ben ne kadar politik kalabilirim? Yarın geçim derdi söz konusu olacak bir aile kuracağım ne kadar politik kalabilirim?”*

G7. (AKP, Yaş: 24, C:E): *“Artık gençler apolitikleşmeye başladı. İlgisiz, siyasetle ilgisiz politikayla ilgisiz ülke meselelerinden kopmuş, bağımsız. Geçenlerde medyada çıktı gençlere soruyorlar Yaşar Büyükanıt’a oy verir misiniz diye. Haberi yok, genelkurmay başkanı olduğunu bilmiyor seçiliyor sanıyor. Bu tip gençler türedi ülkemizde. Ben açıkçası bu gidişatı iye görmüyorum. Çünkü genç bilinçsiz olmamalı.”*

G9. (AKP, Yaş: 22, C:K): *“Gençlik böyle olmamalı. Biz varız demeliler. Belki de çoğu şeyi yaptırıp amamızın sebebi bu. Bazen örgütte de bizi bastırmaya çalışıyorlar ama sesimiz gür çıkarsa bastıramazlar. Ne istediğimizi bilmeleri lazım ki bana ne vereceklerini bilsinler.”*

G11. (CHP, Yaş:26, C:K): *“Örgütlenme konusunda eksikleri var. Mesela bizim 150 bin üyemiz var, partinin 1,5 milyon üyesi var, daha fazla kişi gelebilir aslında bize en çok oyu gençler veriyor. Bize en fazla genç nüfusun 30 yaş altı nüfusun %50’sini oluşturuyor. Ve son seçimlerde bir anket yaptırarak gençlerin oy kullananlar arasında %50 nin CHP’ye oy verdiğini görüyoruz. Bu CHP’nin aldığı genel oyun çok üzerinde. Bu şunu gösteriyor, AKP’ye verilen oydan daha fazla CHP olarak gençler CHP’ye oy vermişler, gençler ilgi duyuyor merak duyuyor oy da veriyor ama örgütün içinde rakama baktığımızda CHP gençlik kollarının 150 bin üyesi var, AKP gençlik kollarının 1,5 milyon üyesi var demek ki bu örgütlülüğe yansımıyor. Bunun da sadece apolitize olmakla alakası yok, bununla alakası var maalesef 12 Eylül gençlere en büyük zararı apolitizasyon dışında örgütlenme üzerine verdi, insanlar örgütlenmekten korkuyor. Bir yerde bir şey ifade etmekten mesela birine bir şey yazıyor sinirden bir küfür yazıyor o hemen ona ceza olarak geri dönüyor. Bu ifade özgürlüğüyle alakalı ama hemen bir terör örgütüyle bağdaştırılıyor. Etiketleme oluyor.”*

G2. (MHP, Yaş:22, C:K): *“Muhafazakârlık açılımı yapıyor olabiliriz. Farklı bir açıdan yaklaşıyor olabiliriz. Hayat ve fikri birbirinden ayırırsanız fikirsel anlamda muhafazakârlaşmanız yaşamsal anlamda size bir şey katmıyor. Örneğin Elif Şafak kitaplarıyla Mevlana Celaleddin Rumi’yi temel alarak çok meşhur oldu. Sufizmi yansıtan tasavvufu ele alan birtakım kitaplar yazdı bunlarla ciddi dereceyle meşhur oldu bunun üzerinden ciddi derecede parsa topladı. Bunun bir yansıması var tabi ki Elif Şafak’ın yazdığı Sufizm acaba nasıl yansıyor bize? Arkadaşlarımda gördüğüm kadarıyla muhafazakâr düşünce sistemini ele alan bu kitaplar, az kıyafeti olan Sufidir az arkadaşı olan az konuşan Sufidir sanki İslam’ın şeriatından soyutlanmış sosyal yaşam biçimi ilişki kurma biçimi algısı yaratıyor. Muhafazakârlığı AKP şöyle yapıyor İmam Hatip okulları açıyor helal olsun ama çocuklarını okula göndermeye gelince geri durduklarını görüyoruz. Kimsenin çoğunluğun en azından o muhafazakâr fikirleri hayata uygulamak gibi bir derdi yok siyasi ya da maddi bir kazanç beklentisiyle söylemde ve giyim kuşamda yansıması olabiliyor ama demek ki hayata yansıması olmuyor.”*

G13. (CHP, Yaş:22, C: E): *“Ben Türkiye gençliği hakkında maalesef gençlerde şöyle bir şey görüyorum. Buna sosyolojide gerontokrasi deniliyor. Bir yaşlı hegemonyası var ve bu hegemonya gençlere şunu söylüyor şöyle bir genç olacaksınız büyükler gibi olacaksınız siz büyüyünce şu olacaksınız.”*

G3. (MHP, Yaş:25, C:E): *“Artık her şey kolaylaşmaya başladı ve aslında emperyal kapital düzenin bizden istediği şey de bu.”*

Toplumsal yapının işleyişine bakıldığında siyasal ve sosyal gerçeklerin iç içe geçmesinin kaçınılmaz olduğu görülmektedir. Bu noktada sadece genç değil herhangi bir bireyin gündelik yaşantısının, sürdürdüğü yaşam mücadelesinin sadece psikolojik sebeplere duygulara ve düşüncelere bağlı olmadığı, yaşadığı ülkenin yapısındaki gerçekliklere göre anlam kazandığı rahatlıkla söylenebilir. Gençlik döneminin sosyal statü açısından farklı bir biçimde ele alınmasını gerektiren bazı sebepler vardır. Toplum hayatındaki konumu açısından siyasal ve sosyal gerçekliklerde tam anlamıyla kendi hayatının aktörü olamayan gençlerin bu konuda yaşadığı zorluklar görüşülenler tarafından *“gelecek kaygısı, sosyo-ekonomik farklılıklar, apolitizasyon, pasiflik, örgütlenme eksikliği-korkusu, siyasi faaliyetlerin zemini, muhafazakârlık, gerontokrasi,*

siyasal ile sosyal arasındaki dengesizlik, emperyal-kapital düzen” gibi kavramlarla ifade edilmiştir.

Görüşülenlerin bir kısmı eğitime ilişkin birtakım aksaklıklar ve sorunların da gençleri etki altında bıraktığına dair ifadelerde bulunmuşlardır:

G12. (CHP, Yaş:27, C:K): *“Okuldaki eğitim çevremizin ailemizin bize verdiği eğitim hepsi buna dâhil. Bir insanın ailesi ona her gün “siyaset çok kötü sakın katılma, aman sokaktaki eylem gördüğünde kaç kapağı devlete at” diye yaklaşırsa çocuk da o mantıkla yetişir. Mesela babam 35 yıl hâkim olarak bu ülkeye hizmet etti. Devlet terbiyesi noktasında büyümüş bir insanım. Yıllarca lojmanlarda oturduk. Etrafım hep hukukçuydu. Ben ailede ilk siyasetle uğraşan insanım. Bunun sebebi yine benim ailemden aldığım temel eğitimdi. Ülke sorunlarına duyarlı olmak ailem tarafından öğretildi.”*

G1. (MHP, Yaş: 23, C: E): *“Bununla birlikte aile içi eğitimi de bir sebep olarak gösterebiliriz.”*

G3. (MHP, Yaş:25, C:E): *“Bunlar aslında büyük oranda okuyan üniversite gençliğini etkileyen problemler. Bir de ülkede liseden sonra çeşitli sebeplerle okuyamamış çalışan insanlar var. Bazıları çok ciddi anlamda tanıdığım ve bugün Türkiye’de belki kanaat önderliği yapacak seviyede ilkokul mezunu insanlar var inanamazsınız. Örneğin 7 yıldır ciddi bir tasavvuf araştırması yapıyor Maturilik hakkında bir kitap hazırladı. İlkokul mezunu bir insan. Bugün öyle bir haldeyiz ki üniversitelere bakınca belki bugün Türkiye’nin en iyi Tarih bölümlerinden birini okuyorum ve bana çok bir şey kattığını düşünmüyorum. O çocukların aslında lise bittikten sonra ciddi bir sosyal boşlukta kalıyorlar. Üniversite hakkında öyle efsaneler dönüyor ki çok farklı bir dünyaya gireceğimizi sanıyoruz. Üniversite okumayanları bir şekilde hayata kanalize etmemiz lazım.”*

G4 (MHP, Yaş: 24, C:E) : *“Toplumda şu sorun var Erdal Demirkıran’ı tanır mısınız bilmem, önemli bir kişidir, dünyanın en zeki adamıym diye ortada dolandır. Bunun şöyle bir durumu var kişisel gelişimle ilgisi var. “6 yaşındaki kızıma dünyayı kurtaralım dedim hadi babacığım kurtaralım dedi. Sonra üniversiteye giden bir gence dedim ki oğlum hadi gel dünyayı kurtaralım. Gencin verdiği karşılık nasıl kurtaracağız? Kendi akranıma sordum, bırak o iş olmaz dedi. Sonra anneme sordum oğlum bırak bu işleri kendine bir devlet işi bul dedi.” Bizim toplumdaki yapı bu. 5 yaşındaki bir çocuk*

50 yaşına geldiğinde o eğitim sistemi o ruhsal toplumsal baskılar eğitimler şunlar bunlar diyelim, bu hale getiriyor, köreltiyor zaten.”

G12. (CHP, Yaş:27, C:K): *“Neden bizim ülkemizde Oxford, Harvard Cambridge kalitesinde eğitim veren üniversiteler olmasın? Var ama az yani düşünün ben üniversitede okuyorum 4. sınıfta ceza usul dersimiz vardır ki usul dersleri çok önemlidir. O dersi iyi öğreneceksiniz ki bugün Ergenekon ya da Balyoz davalarında görev alan hâkimlerin yaptığı hataları yapmayacaksınız. Bir üniversite, Doğu’daki illerden birinde bizim hocamız telefonla ders anlatıyor ve bu insan hâkim savcı avukat olacak düşünün. Siz bu öğrenciye o imkânı vermezseniz buradan nasıl bir verim bekliyorsunuz?”*

Görüşülenler Türk Gençliği üzerinde eğitim sisteminde yaşanan aksaklıkların sebep olduğu etkileri “aile içi eğitim, Türk eğitim sistemi ve sosyal eşitsizlikler” cephelerinden yorumlamışlardır. Öncelikle aile kurumunda başlayan eğitimin çarpıklıkları daha sonra resmi eğitim kurumlarında daha da kötüleşerek devam etmektedir. Türkiye’de eğitim konusunda öteden beri sistemsel aksaklıklar ve sosyal eşitsizlikler yaşanmaktadır, Türk gençliği ise bu durumun bir kurbanı olarak gelecek kaygısı içine düşmektedir.

Bu soruya verilen yanıtlarda Türk gençliğini etkileyen başka bir etki alanı olarak “düşünceler ve değerlerin etkilerine” yönelik birtakım görüşlere ulaşılmıştır:

G1. (MHP, Yaş: 23, C: E): *“Türk milletinin tarihi süreçlerini okumak lazım bütün bunlara baktığımızda siz dünya üzerinde bir sorumluluk sahibi bir milletsiniz. Sadece kendi yaşantınızla ilgilenmeyen tarihin birçok sürecinde bütün insanlığın hem kendi milletinizin hem mensup olduğunuz dine inanan insanların bunun da ötesinde bütün insanların mutluluğu için çaba sarf etmiş fedakârlık yapmış bir milletsiniz böyle bir millet tarihindeki en büyük devleti kuruyor (Osmanlı) ve işgal dönemi yaşıyor bu süreçte milli mücadele kahramanı Atatürk’ün ve çok sayıda fedakâr vatansever askerimizin şehidimizin gazimizin hepsinin topyekûn bir millet mücadelesidir. Yeni bir devlet kuruyorsunuz bu yeni devletin içinde hem cumhuriyetin kazanımlarını kabul eden hem de tarihin getirmiş olduğu, imparatorluğun emanetini de kabul eden her ikisini de özümseyen geleceğe bu inançla bu kararlılıkla yürümek isteyen bir yapısınız. Bütün bu bahsettiğim okumaları yaptıktan sonra karşımıza şu çıkıyor 21. Yüzyıldayız. Orta Doğu’daki Türk dünyasındaki dünyadaki gelişmeler... Hâlâ zulmün olduğu bir çağ,*

teknolojinin bu kadar gelişmesi iletişimin güçlü olmasında rağmen habercilik ve medya zirvede olmasına rağmen bugün dünyada kan ve gözyaşı var çok şiddetli. Doğu Türkistan'da Filistin'de devam eden zulüm var sadece sıcak zulüm değil Avrupa'da yurt dışında yaşayan Türklerin siyasi istibdat politikalarına maruz kaldığını görüyoruz bunun da adına zulüm diyebiliriz. Böyle bir çağda dünyanın tam da Türkiye Cumhuriyeti'ne ihtiyaç duyduğu bir dönemde Türk milletinin enerji havzası olan Türk gençliğine bakalım. Bütün bu zincirlemeden sonra Türk gençliğine geldiğimiz zaman Türk gençliğinin omuzlarındaki yükü daha rahat anlayabiliyoruz aslında çok muazzam bir yük. Necip Fazıl, Sakarya Türküsü'nde "bin bir başlı kartalı nasıl taşır kanarya?" der aslında kanaryadan kasıt Türk gençliği değil ama o ifadeyi yansıtabiliriz gerçekten bin bir başlı bir kartal var sırtımızda. Kabına sığmaması gereken bilimde teknikte sanatta edebiyatta mimaride teknolojide sanayide her alanda ataklar yapmamız her alanda hamleler yapmamız ve önce bölgemizde daha sonra dünyada lider ülke konumuna erişip bütün insanlığı bu dramdan kurtarmamız gereken bütün insanlığı mutluluğa erdirmemiz gereken bir sorumluluk taşıyoruz Türk gençliği olarak. Fakat bütün bu sorumluluklar dairesinde ideal Türk gençliğine kafamızın bir köşesinde tuttuğumuz zaman haldeki Türk gençliğine baktığımız zaman arada muhakkak fark oluyor bu farkı kaldırıcı ve bu farkı bir vahamet olarak görmeyip eğitici yetiştirici bilinçlendirici çalışmalar yapmamız lazım. Türk gençliği benim için hangi kategoride hangi siyasi yapılanma içinde olursa olsun Türk bayrağına saygısı olan Türk milletine saygısı ve sevgisi olan kısacası bölücü olmayan yapıcı olan milletini seven bayrağını seven ülkesiyle bütünleşmiş ülkesine katkı sağlamak isteyen aslında çok ezici bir çoğunluktan bahsediyorum. Bu çoğunluk içerisinde değerlendirelim. Hangi siyasi yapılanma STK içinde olursa olsun taşınması gereken hassasiyet benim bahsettiğim hassasiyet aslında neden çünkü ben bir ithal düşünce söylemiyorum burada doğal bir düşünce söylüyorum. Bu coğrafyada yaşıyorsunuz bu milletin evladısınız kendi milletinizin tarihine kültürüne bakın mensup olduğunuz dinin size yüklediği mükellefiyetlere bakın bunların hepsine baktığınızda benim söylediğim aslında bir icat değil bir ideoloji olabilir muhakkak ama bir keşif değil. Fransa'dan ithal etmedim gökten zembille indirmedim bu milletin zaten var olan kodlarından bahsediyorum işte bu kodları güncel yorumlayıp bu kodlarla birlikte güncel bir hamle yapabilecek bir kapasiteye ulaştırmalıyız bütün Türk gençliği olarak bu bizim müşterek hassasiyetimiz olmalı. (...) Gençlerde ideoloji eksiği var milli ülkü dediğimiz bir kavram var milli ülkü

nedir bütün milletin ortak ülküsüdür ve millet olmanın gereğidir millet dediğimiz zaman dil birliği tarih birliği kültür birliği... Buna bir de ülkü birliği eklememiz lazım. Milletin milli bağları duyguları milli dayanışmayı yakınlaşmayı diri tutabilmek için o milletin ortak ülküsü oluşması gerekiyor Türk milletinin ortak ülküsü var aslında bahsettiğimiz bütün değerler idealler Türk milletinin tarihten bu yana taşıdığı ülkülerdir bu ideallere çok yakınlaşmıştır çoğu zaman gerçekleştirmiştir şu an da gerçekleştireceğine inanmamız gerek. Bu hassasiyetler bizim müşterek hassasiyetlerimiz bunları sadece ülkücülerin hassasiyeti olarak yorumlamamak lazım Türk milleti mensupları bu hassasiyeti taşımalı.”

G4 (MHP, Yaş: 24, C:E) : *“Biz idealizmi koruyamıyoruz. Çünkü Türk devletinin bir idealizmi yok. Toplum tarafından aşılana bir idealizmi yok. Türkiye’nin geleceğe dair bir hedefi olduğunu düşünmüyorum. Devlet sisteminin buna göre işlediğini düşünmüyorum. Bu kadroyu Türk milleti tayin etmiyor. Nasıl yönetilmeniz gerektiğini Türk milleti değil dışarıdaki güçler- bu ABD olur, Suriye bile olabilir, İran olabilir, Rusya bile olabilir. Türkiye’de güçlü bir devletin kurulmasını ABD olsam ben de istemem. Biz Kayı boyundan gelen Osmanlı hanedanının bütün diğer hükümetlerle düşünürsek, bir daha dünyanın başına böyle bir bela gelmesin diye bütün büyük devletler bunun karşısında durabilir.”*

G8. (AKP, Yaş:22, C:E): *“Biz ataerkiliz. Ataerkilliği değiştirmeye çalışırsan, bir baba modernite çabası içinde çocuğuna inanılmaz özgürlükler verirse sonuç bu olur. Bugün bir kitapçıdan kitap alıp okumak yerine adam bir müzik kültürünü felsefe kabul edip kaldırımı oturmaya bir amaç belliyor punkçı mıdır emo mudur öyle bir nesil yetişti ya! Bu neslin oy verdiği iktidardan ne beklersiniz? Düzeltmek zorundayız düzeltmek için şahsım adına akademi kurmaya çalışıyoruz.”*

G10. (AKP, Yaş:22, C:E): *“Bilinçli değiliz çok tez canlıyız bir şey duyunca araştırmadan “o öyleymiş vuralım kıralım tepki gösterelim” tarzındayız. Bir araştırma ruhumuz yok. Tembelliğimizden bence. Kim oturup internetten bakacak kim bir kütüphaneye gidecek?”*

G3. (MHP, Yaş:25, C:E): *“Okuduğumuz ve son dönemlerde yayınlanan kitapların %70 oranında boş yayınlar olduğunu düşünüyorum. Bu ülkede geçmiş yıllara gidersek hem solun hem sağın birçok ideolojik örgütün çok ciddi anlamda kanaat önderleri vardı. Bugün baktığımızda bu ülkede kanaat önderi yok ki. Siyasi bir ayrım*

yapmıyorum. Kanaat önderi olmadığı için eleştiri gelişmiyor, bir şeyler ortaya çıkmıyor. Okumaya çalışan gençlik örneğin Yüzüklerin Efendisi'ni okuduğunda aslında çok okuyan kültürlü insan profiline girdiğini zannediyor. Aslında bu popüler kültürün verdiği şey de bu. Son yıllarda yayınlanan kitapların birçoğu adeta bu popüler kültüre hizmet eden o anlamda tek bir fabrikadan çıkmış kitaplar. Yine edebiyat anlamında baksak şiir de aynı kapıya çıkıyor artık insanlar şiir okumayı değil dinlemeyi sevmeye başladılar.”

G6. (AKP, Yaş:22, C:E): “Türk gençliği deneme yanılma yöntemiyle ilerliyor tecrübe gelene kadar da tepkilerimiz çok sert oluyor ani dönüşler yapıyoruz. Bir gün parti şeyinin dışına çıktığım için söylüyorum bugün mesela on tane yirmi tane genç “ben bu adamı seviyorum öl dese ölürüm” derse ufacık bir yanlışıda “bu adam kahrolsun” diyebilir ama ilerledikçe yaşı onun arkasındaki sebepleri araştırıp daha oturaklı oluyor.”

G10. (AKP, Yaş:22, C:E): “Türk gençliği bence siyasi görüşü ne olursa olsun herhangi bir görüşü tam oturmamış. Sağcısı olsun solcusu olsun. Belli bir görüşe sahip olabilir ama hâkim değil. Herkesi vuracak bir nokta buluyorsunuz. Yeterince kitap okumamak olabilir ama herkes yeterli bilgiye sahip değil en başta ben geliyorum zaten kitap okumaya zamanım yok. Ben de AKP konusunda yeterli bilgiye sahip değilim. Kitap okumaktan ziyade aktif siyaset yapanlarla etkileşime girerek yapıyorum ama Türk gencinin bunu çok yaptığını düşünmüyorum.”

G2. (MHP, Yaş:22, C:K): “Toplumun ailenin devletin ortaklaşa çabasının kişinin kendisinde bu tip hasletlerin uyanmamış olmasının bir bileşkesi olarak görmek mümkün. Değer zemininden uzaklaşmış bu biraz yüksek maddi gelirin etkisiyle de oluyor bir kişinin hayatında herhangi bir eksiklik olmayınca başka arayışlara “şurada bana ne önerebilirler buradan ne bekleyebilirim?” diye arayışlara yönelmiyorlar. Kendilerini o ekonomik düzeyin getirdiği sorunlarla baş başa buluyorlar uyuşturucu alkol ahlaka mugayir tavırlar gibi bazı sonuçları oluyor.

G5. (MHP, Yaş:23, C:E): “Ciddi bir rakam olarak şey de var, düşünmeyen serkeş yaşayan ciddi bir topluluk da var aslında. Siyasetle hiç ilgisi alakası olmayan bir genç kesim var. Ülkenin gaillesini görmeyen bir gençlik de söz konusu. Bunlar ülkenin gaillesinden ziyade kendi gaillelerini bile düşünmüyorlar. Günlük zevkler, anlık yaşantılar. Nasıl söyleyeyim anlık yaşanan duygular vs.”

G8. (AKP, Yaş:22, C:E): *“Durum çok vahim farkında mısınız bilmiyorum. Siyasal düşüncelerden çok magazinsel düşüncelere dalmış bir gençlik var.”*

G7. (AKP, Yaş: 24, C:E): *“Medya yoluyla insanlar bazı değerlerden uzaklaştırıldı. Medya yoluyla ülkemizdeki hızlı değişim, magazinselleşme başladı. Gençlikte magazinsel duygular top noktada oldu. Adam bir olay anlatırken dizi karakterinden yola çıkıyor. Rol model alıyor kendine. Mesela Kuzey Güney dizisindeki telefon tutuşu yaygınlaştı. Kurtlar Vadisinde Parliament sigara uzun palto yaygınlaştı. Dini olarak da çok sıkıntıları oldu. Şahsi olarak konuşuyorum kesinlikle kurumsal değil; gençler çok dinsizleştirildi. Medyanın çok büyük etkisi var. Dizilerin mesela son zamanlardaki diziler gençlerde biraz dinden uzaklaşmaya neden oldu. Toplumun yapısıyla bağdaşmayan aile yapımızla Türk ailesi ve Osmanlıdan gelen aile yapısıyla bağdaşmayan şeyler gösterildi. İnsanlara kanıksatılmaya çalışıldı. İnsanlarımız bu vesileyle dini şeylerden de soğumaya başladı, fark ederseniz toplumdaki olaylar da artmaya başladı affedersiniz tecavüz vakaları hırsızlıklar gasplar çoğalmaya başladı. Bunun nedeni nedir baktığınızda inancına hâkim olan ya da dini noktalarda hassas olan bir insan azgınlık yapmaz hırsızlık yapmaz namussuzluk yapmaz hak yemez. İnsanlar dindar insanlardan korkmaya başladılar. Herkes Müslüman olmayabilir herkesin dini kendine ama sapkın insanlar daha tehlikelidir. Özellikle Türkiye’de bazı kesimlerin dini hassasiyetleri olan insanlara bakış açısı sanki terörist sıkıntılı zarar verici gibi görüyorlar ama bilmiyorlar ki dini hassasiyetleri iyi olan birinin topluma bir zararı olmadığını bilmesi gerekir. Aşırıya gitmeyi Allah yasaklar. Allah azgınlığı fenalığı haddi aşmayı yasaklar der camideki hoca. Dindar insanlardan korkulmaması gerektiğini topluma anlatmamız lazım. Mesela başörtüsüyle üniversiteye girememe gibi saçma bir şey olabilir mi? Ders dinlemenin ders anlatmanın başörtüsüyle ne alakası var? Burada başörtülü arkadaşımız da var açık da var kısa etek giyen de var biz hiç sıkıntı çekmiyoruz. Otobüste sokakta mini etekli askılı elbiseli bayanlar kapalı bayanlar görüyoruz hiçbirleriyle bir sıkıntımız yok onlara tepki göstermiyoruz. Bazı kesimler neden böyle bir tepki içine giriyorlar anlamakta zorluk çekiyorum. Bazı insanlar bazı şeylerin arkasına sığınarak hamleler yapıyorlar o hamleleri sığındıkları değerlerle bağdaştırmak mümkün değil.”*

G11. (CHP, Yaş:26, C:K): *“Türk gençliği kısa cümleler daha yüzeysel şeyler üzerinden siyaseti algılıyor bu da küreselleşmeyle hızlı iletişim çağının yoğunluğuyla*

gelen bir alışkanlık. Bir kelime bir sembol çok şey ifade edebiliyor. Derinlik yok gençlikte, ama ilgi ve merak var. Bu hızlı iletişim araçlarının neoliberal ekonominin verdiği şey.”

G12. (CHP, Yaş:27, C:K): *“Biz toplumda olduğu gibi gençlerde de bir tembellik bir umursamazlık vurdumduymazlık inanılmaz yerleşmiş bir duygu.”*

G15. (CHP, Yaş: 26, C:E): *“Türk gençliği Kürt gençliği ne düşünüyorum? Biraz daha farkında olmaları gerektiğini düşünüyorum. Biraz daha üniversitelerdeki binalardan çıkıp kampüslere çıkmaları gerektiğini düşünüyorum. Bilinçlenmelerini duyarlılık göstermeleri gerektiğini düşünüyorum. Duyarsızlık var.”*

G7. (AKP, Yaş: 24, C:E): *“Gördüğüm kadarıyla Türkiye’deki gençlik son zamanlarda medyanın da etkisiyle biraz bazı şeylerden kopmaya başlıyor. Eski değerlere bağlı gençlik şu an yavaş yavaş yok gibi, azalıyor gibi. Üniversite gençliğine baktığımızda gece yarılara kadar PES oynama film izleme gırgır muhabbet sabaha kadar uyumamak, okula geç gitmek bir meziyet. Böyle bir döngü içinde hayatı gece uzun saatlere kadar oturmak her gün aynı içmek eğlenmek farklı şeyler. Nasıl tatmin ediyorlarsa o şekilde bir gidişat var.”*

G12. (CHP, Yaş:27, C:K): *“Birazcık daha duygusal bakıyorum açıkçası. Aslında biz çok akıllı insanlarız bize bir şey yapın denildiğinde biz bunu fazlasıyla yapabilecek durumdayız. Amerika’da yetişen insanlardan daha başarılı olabilecek belki çok daha iyi bilimsel çalışmalar yapabilecek durumdayız. Ama ben bu noktada yeteri kadar insanlara şans verilmediğini düşünüyorum.”*

Görüşülenlerden alınan bu yanıtlara bakıldığında düşünceler ve duygular ekseninde *“Sorumluluklar ve hassasiyetler, ideoloji eksikliği, kültürel sorunlar, araştırma ruhunun olmayışı, okuma alışkanlığı, deneme-yanılma, iğreti görüşler, ahlaki bozukluklar sapkınlıklar, günlük zevkler anlık yaşantılar, medyanın etkisi, magazineler duygular, dinsizleşme ve suç, kısa cümleler yüzeysellik, tembellik umursamazlık vurdumduymazlık duyarsızlık ve şanssızlık”* gibi çok yönlü etkenlerin Türk gencinin değer dünyasını ve düşünce yapısını olumsuz yönlerden etkilediği ifade edilmiştir.

Gençliğin sözü edilen tüm bu sorunları ve etkileşim alanları konusunda bazı görüşülenler tarafından birtakım çözüm önerileri de dile getirilmiştir:

G1. (MHP, Yaş: 23, C: E): *“Bu çabayı ateşleme noktasında yine tarihe bakmak lazım. Gençleri nasıl tarihe baktıracağız işte eğitim sistemi çok önemli. Eğitim sadece maddi boyutlarda pozitif boyutlarda olmaması gerektiğini mutlaka duygu eğitimi dediğimiz kavramın çok profesyonel şekilde pratiğe geçirilmesi gerekiyor. Duygu eğitimi içinde mutlaka iman duygusu olmalı, tarih sevgisi olmalı kültürel değerlere bağlılık olmalı sevgi dediğimiz kavramın yoğun hissedilebildiği ucuzlaşmadığı eğitimler olmalı tüm kavramlarımızı ucuzlaştırdık. Sevgi ucuz bir kavram haline dönüşüyor mücadele basit bir kavram haline dönüşüyor keza kahramanlık... Kavramlar çok önemli kavramları doğru kullanamazsak içini doğru dolduramazsak bu pratikte karşımıza çok çeşitli zaafılarla gelecektir.”*

G11. (CHP, Yaş:26, C:K): *“Derinlik yok gençlikte, ama ilgi ve merak var. Bu önemli bir şey o olduğu zaman gerisi de gelir.”*

G12. (CHP, Yaş:27, C:K): *“Ama şunu da biliyorum imkânlar veriliyor evet ama biz aklımızı enerjimizi zihnimizi iyi kullansak çok faydalı olabiliriz.”*

Gençlerin sözü edilen olumsuz faktörlerin etkilerinden kurtulabilmeleri ve düze çıkabilmeleri için görüşülenler tarafından geliştirilen çözüm önerilerine bakıldığında *“duygu eğitimi, ilgi ve merak, akıl ve enerji”* konularında yapılacak olan doğru yönlendirmelerin Türk gencinin problemlerine çözüm sağlayabileceği düşünülmüştür.

Gençlerin bir parçası oldukları Türk gençliğine yönelik algılarının tespit edilme amacı güdüldüğü bu soruda alınan yanıtlar temelde sorunlar üzerine şekillenmiştir. Yani görüşülenler tarafından Türk gençliğini etkileyen pek çok olumsuz durum sayılmıştır. Aslında alınan yanıtların bu denli sorun odaklı olması üzücü bir biçimde Türk gençliğine yönelik algının umutsuzluğunu ortaya koymaktadır. Yalnızca sorunlardan ve olumsuz etkilenmelerden ibaret olan bu bakış açısında Türk gençliğini sözü edilen olumsuz etkenlerden korumak ve sorunlarını giderebilmek amacıyla yapılacak birtakım doğru yönlendirme faaliyetleri bir başka deyişle çözüm önerileri, görüşülenler tarafından geliştirilmiştir.

3.9.2. Gençliğin Siyasete Etkin Katılımı

Çalışma grubunda yer alan görüşülenlerin Türk gençliğinin durumu hakkındaki fikir ve yorumlarının ardından onların gençliğin siyasetteki yeri ve etkinliğine ilişkin algılarını tespit edebilmek amacıyla “Gençlik siyasette etkin bir biçimde yer alabiliyor

mu?” sorusu yöneltilmiştir. Bu soruya verilen yanıtlara bakıldığında görüşülenlerin büyük bir çoğunluğu bu soruya “hayır” diyerek birtakım sebeplerle bu etkisizliği açıklamaya çalışmışlardır. Bir kısım görüşülen ise siyasal etkenliğin gençlik cephesinden “*değişken*” olabileceğini savunmuşlardır. Gençliğin siyasette etkin bir biçimde yer alabilmesi için birtakım “*kolaylaştırıcı, motive edici çözüm önerileri*” sunulmuştur.

Görüşülenlere göre gençleri siyasal hayattan uzak tutan “*sosyal-siyasal-reel sebepler*” vardır. Bu sebepleri içeren yanıtlar aşağıda yer almaktadır:

G1. (MHP, Yaş: 23, C: E): “*Gençlik siyasetin içinde yeterli katılım sağlayabiliyor mu bunu şu an çok göremiyorum okuyamıyorum ama inanmıyorum bunun çok etkili olduğunu düşünmüyorum. Ciddi bir eğitim kademesi var üniversiteyle bitmiyor iş, sonrasında gelecek kariyer düşünülüyor oraya yöneliniyor. Genç üniversiteye gidecek yüksek lisans doktora sonrasında başka şeyler... Bu hayatın içine siyasetin girmesi mümkün oluyor mu çok zor. Siyaset üretenlerin bu noktada da yeterli çabaları yok bunu da söyleyebiliriz. Zaten az evvel bahsettiğim sebepler de önemli siyasetin üslubu da çok kirlendi ülkemizde, genel başkanımız da bu konudan çok bahseder. Siyasette nezaket çok önemlidir siyasette politika üretimine dayanan bir anlayış olmalıdır rekabet ona dayanmalıdır ama şimdi siyasette rekabete baktığımızda zaman zaman çocukça laf yarışları kalabalıkları yapılıyor. “Sen öyleysen ben böyleyim” küfürleşmelere varan iki kutuplu bir siyaset dünyası oluşturularak AKP CHP ikisinin birbiriyle sert ve çirkin üslubuyla giden bir siyaset dengesi var Türkiye’de. Bunun içinde bir de az önce bahsettiğim hassasiyetleri üslubunda koruyan MHP var. Ben de buna mensup olduğum için kendi kurumumun üstün olduğuna inanıyorum onu methetmek durumundayım.”*

G2. (MHP, Yaş:22, C:K): “*Netice olarak gençlik siyasal katılımıyla alakalı Türkiye de siyaset teamülleri gereği gençlerin bünye içine katılmasına çok müsait değil. Bu ispatlanabilir mi ama yapıya baktığımızda bu sonucu görüyoruz. Bugün en genç siyasetçilerden biri Tayyip Erdoğan bile ‘58 doğumlu sanırım. Çok genç arkadaşlarımızın da söz hakkı bulmaları üstlerinin etkisiyle hiyerarşinin etkisiyle zor oluyor kimi arada öğütülüp gidiyor.”*

G4 (MHP, Yaş: 24, C:E) : “*Bence almıyor, düşünsenize siz bu ülkede oy kullanmaktan başka diğer kapılara kapılısınız. Kimse sizi 20 yaşında 25 yaşında- bir*

kere milletvekili olabilmek için 25 yaşında olmanız lazım sonra da milletvekili olabilmek için belirli avantajlar olması lazım. Maddi yeterlilik vs vs.. Milletvekili seçimlerinde bizde nedir bir parti lideri olarak düşünelim kendimizi ben bir milletvekili aday göstereceğim. Bir kere maddi özgürlüğünü göz önünde bulunduracağım. Partiye ne kadar destek çıkabilir? Seçim propagandalarında kendini tanıtılabilmek için yeterli maddi güce sahip mi? Önce bunu düşünürüm. Daha doğrusu Türkiye gerçeklerinde bunu düşünürüz. Daha sonra ne düşünürüm? Bu adamın toplum içinde ifade ettiği anlam nedir? Bizde gençlere toplum içinde üniversiteyi bitirene kadar çocuk-bebek gözüyle bakılır. Ailesi de dâhil. Bu yüzden bu çocuğun kimse bir şeyler değiştireceğini düşündürmez. Bizim çocuklarımız okusun. Başka bir şeye karışmasın. Okusun da bazı gençlere baktığımızda çok erken yaşta çok fazla ekseriyete sahip olabiliyorlar, bakış açıları vizyonları çok geniş olabiliyor. Ama biz bunun önünü tıkiyoruz. 40-45 yaşında ancak siyasi arenaya atılabilen bir toplumdan bahsediyoruz. Dediğim gibi genel olarak kişi o toplum içinde ifade ettiği anlama göre milletvekili seçiliyor. Ben Erdoğan'ın, Kılıçdaroğlu'nun ya da Bahçeli'nin milletvekili seçerken, Türkiye'yi şu noktada şu kadroda çok iyi temsil edecek bu adam, Türkiye'yi geliştirecek, çok iyi atılımlar yapacak, reformlar yapacak diye düşündüğüne inanmıyorum. Hiçbir liderin bunu düşündüğüne inanmıyorum. Düşünülen tek şey, "ne kadar oy alır ne kadar para harcar?" Bu noktada gelişen bir Türkiye varken gençlerin söz sahibi olması ne kadar mantıklı olur? Bunlar hepsi sosyolojik nedenlere gidiyor. Bizim siyasal noktada yani iktidarı elde etmekte anladığımız şeye doğru gidiyor. Biz Türkiye'yi yönetmek için iktidara talip olan bir millet değiliz. Biz Türkiye'nin nimetlerini yemek için iktidara talip olan örgütlerin peşinden gidiyoruz. Şimdi Türkiye'yi kurtarmak, büyütmek, daha ileri atmak için o örgütler ortaya çıkmış olsa yediden yetmişe herkesi kullanırsınız. Türkiye'nin gençlere önem verme noktasında çok mantıksız düşündüğünü iddia ediyorum. Bunu neden söylüyorum? Yine bu noktada tarihe bakmak lazım. 20 yaşında İstanbul'u fethetmiş bir sultan örneği var. Şimdi bu algı üzerinden düşündüğümüz zaman Türk gençleri demek ki Türk milleti yapısı itibariyle-ki bu örnek sadece Fatihle kısıtlı değil- bazı şeyleri genç yaşta değiştirebilme yeteneğine sahipken şu an Türkiye'de söz sahibi olamıyor. Bu yasal olarak 25 yaş kısıtlı onun dışında da güç yapısını daha çok yetişkin noktasında cereyan ettiği için."

G11. (CHP, Yaş:26, C:K): "Potansiyellerini kullanamıyorlar. İnanılmaz bir potansiyeller, sayıca fazlalar büyüklerinden güçlüler enerjikler, eğitim seviyeleri

hepsinin diyemem ama sorunları onlar yaşıyor. Bugün işsizlik diye bir sorun varsa gençler bundan en büyük payı alıyor. Çok iyi eğitim sahibi oluyorlar yine de iş bulamıyorlar. Ya da bu her türlü Türkiye'deki bütün sorunlardan gençler sıkıntı yaşıyor. ÖSYM'de sıkıntılar oluyor onların geleceği tehlikede oluyor birilerinin kayırıldığına birilerine peşkeş çekildiğini gözlemliyorlar ama bu konuda bir şey yapamadıklarını görüyorlar. En çok onlar etkilendikleri için gençlerde çok önemli bir potansiyel var çünkü sorunu yaşadığınız zaman örgütleniyorsunuz. Başınıza bir şey geldiği zaman örgütleniyorsunuz.”

G4 (MHP, Yaş: 24, C:E) : *“Adam yerine koymak için devletin bir ideali olması lazım. Sizin bir idealiniz varsa elinizdeki tüm imkânları kullanırsınız. Hedefe giderken elinizde bir sürü araç var idealiniz de var siz bu araçların hepsinden yararlanmak istersiniz. Bu nedir? Tarih okuyan bir profesörün tarihi bilgisinden yararlanmak istersiniz. Ya da bir tıpçının bilimiyle ilgili olan çalışmalarından yararlanabilirsiniz. Avukat, işçi, köylü, ziraatçi... Gençlerin de dinamizminden yararlanmanız gerekir çünkü gençler üretkendir. Ama biz bunu kullanmıyoruz. Gençlerin bizim için ifade ettiği tek şey “ya onlar çok konuşur gereksiz konuşur çok fazla hayale kapılır. Ama Türkiye öyle yönetilmez”. Bu algıyı yıkmadığınız müddetçe-yasalar çerçevesinde değiştirseniz de bir şey fark etmez.”*

G11. (CHP, Yaş:26, C:K): *“Siyasette etkinliğini kullanamıyor, çok büyük bir güç farkında değil bunu örgütlülüğe dökemiyor çünkü gençlerin apolitize değil daha fazla bilinçlendiğini bilinçlenmeye çalıştığını uyandığını düşünüyorum ama örgütlenme ile paralel gitmediği için bu şeye yansımıyor. Bu anlayış bunun önüne set çekiyor. Çünkü örgütlü olduğunuz zaman gücünüzü görüyorsunuz yani bizim yapabileceğimiz şeyler var değiştirebileceğimiz şeyler var diyorsunuz. Örgütlü olduğunuz zaman bazı şeyler o kadar kolay yapılamıyor. Geçen gün Hopa davasındaydım öğrenciler örgütlü bir şekilde avukatlar STK'lar dimdik orada duruyorlar izliyorlar. Yani orada mahkeme başkanı istediği gibi rahat bir şekilde hareket edemiyor. Onlar orada olmasa örgütlü olmasalar orada kim bilir daha ne hukuksuzluklar dönecek. Zaten hukuksuz bir şekilde işliyor. Yani ben gençlerin önündeki siyaset yapmasının önündeki en büyük engeli gençlerin örgütlenme özgürlüğüne vurulan darbe olarak görüyorum.”*

G6. (AKP, Yaş:22, C:E): *“Bütün Türk gençliği açısından benim o kadar büyük bir gözlemim olmadı açıkçası. Hani siyasete aktif olarak katılabilecek noktalar şu an*

siyasi partiler bana göre. Kendi kararlarını kendi verdiği siyasi kararlar noktasında kendi sosyal çevresinin ona cephe alabileceği korkusuyla çok yer almıyorlar. En basitinden 80 dönemini görmüş bir anne baba çocuğunun bir siyasi partiye girdiğini gördüğünde oğlum sağa sola bulaşma der. Anadolu'daki insanlar çocuklarını okullara gönderirken aman bulaşma diye gönderiyorlar hala, onun için bir üniversiteler birimi toplantısında bir arkadaşımızı çağırıp aktif rol al gelecekte söz sahibi ol dediğimizde o çekiniyor açıkçası.”

G13. (CHP, Yaş:22, C: E): *“Siyasette etkin bir biçimde yer alabiliyor bunu kendi partim adına söyleyebilirim. Genel olarak bunun tabi sosyolojik sebepleri var ailevi sebepleri var aileler gençlere siyasette yer almasını engelliyor toplumsal ekonomik sebepler var maalesef ülkemizde siyaset yapmak için ekonomik seviyenizin yüksek olması gerekiyor. Milletvekili adaylarının ücretinin o kadar fazla olmaması gerekiyor o zaman ekonomik özgürlüğü olmayan gençler ben milletvekili olmak istiyorum diye bir siyasi partiye başvuramıyorlar.”*

Görüşülenlerin gençlerin siyasal katılım konusunda etkinlik gösteremediklerini ve bu durumun sosyal siyasal ve reel sebepleri olduğunu anlatan bu yanıtlarında bahsedilen sebepler “eğitim ve gelecek kaygısı, siyasî üslubun yozlaşması, siyasi teamüller ve hiyerarşi, gençlere söz hakkı verilmemesi, gençlerin potansiyelini görememek, örgütlenme eksikliği, ailevi sebepler ve ekonomik sebepler” olarak detaylandırılmıştır.

Bu konuda siyasette gençlerin etkin bir biçimde yer alıp almamasını birtakım değişkenlere göre açıklayan görüşülenler, öncelikle soruyu siyasette yer almama mı yoksa alamama mı şeklinde yorumlayarak “*çaba eksikliği, isteksizlik ve bilgisizlik*” gibi sebeplerle gençleri de sorgulayan bir tutum içine girmişlerdir. Bir kısım görüşülenler ise çeşitli “*fark*”lar ve “*eleştiriler*” ile “*örgüt bazında*” siyasal etkenliğin değişebileceğini vurgulamışlardır:

G10. (AKP, Yaş:22, C:E): *“Aldıkları noktalar da var alamadıkları noktalar da. Kendi çok ileri gitmek de istemediği şeyler de var uğraşmayayım diye ama dışarının da gitme dur dediği noktalar da oluyor. İkisi birleştiğinde gençlik pasif kalabiliyor.”*

G15. (CHP, Yaş: 26, C:E): *“Yer alamıyor. Nerede yer alacak? Yani almak istese biraz zorlarsa alabilir ama hem almak istemiyor ama almak isteyenlerin aldığını biz gördük mesela. Biz zorladık ve aldık CHP'nin en üst organında yer alabildik.*

İstenirse alınır demek ki bir parça almak da istemiyor zaten siyasetin bir gerçeği vardır siyasette kimse kimseye yer vermez. Siyaset musalla taşına kadar gider. Adamı oradan almayın elden ayaktan takatten düşsün sedyeyle makamına gelmek ister. Bu doğrudur demiyorum ama böyle bir ruhu vardır. Onun için siyasette kimse kimseye yer bırakmaz vermez birinin gidip alması gerekir.”

G5. (MHP, Yaş:23, C:E): *“Bence milletvekilleri bile siyasette etkin biçimde yer alamıyor ki. Gençlerin etkin olmak istedikleri siyasi alan farklı. Ne kadar katılıp katılmayacağını idrak edemiyor. Sınırlarını bilmiyor. Küçük bir çocuğa ne olacaksın diye sorunca başbakan diyor. Bir genç kendisini bilecek nereye kadar ne kadar katılabilir bilgisi tecrübesi eğitimiyle nereye kadar katılabilirler. Bunun sınırını çizecek ortam müsait aslında istediği yere kadar katılabilir. Bilmediği için katılamıyor. Daha gerçekçi adımlar atsalar idealleri gerçekleşir. Kendini tanıması lazım.”*

G6. (AKP, Yaş:22, C:E): *“Genel profil olarak şu anda isteseler bile var olan çekincelerden dolayı rol almıyorlar. Hiçbir insan oturup kendi hayatını etkileyebilecek bir karar karşısında susmak istemez. En kötü ihtimalle harçlar kaldırılıyor mesela bu harcın kaldırılması karşısında vereceği tepkide bile tepkisini mutlaka koyuyor ama bunun siyasal katılımı iletilmesi noktasında yeterince, şu ana kadar bir gençlik topluluğunun partiye gelip “bakın parti olarak şöyle bir hatanız oldu” diye bir katılım gösterdiğini görmedik.”*

G12. (CHP, Yaş:27, C:K): *“Örgüt içerisinde bizim partimiz içinde evet. Ama ülke genelinde hayır. Bu ülkede 22 buçuk milyon genç seçmen var. Bir kısmının izin verilmiyor diyebiliriz ama çok büyük bir kısmı da yer almıyor. Düşünün ülke genelinde 22 milyon oy alan bir partiyiz bizim aldığımız kadar bir seçmen kitlesi var ama 22 buçuk milyon seçmenin kitle olarak oyunu çekebilseydi bu bir partiyi ihya edecek bir şey. Ve bu insanların birçoğu siyasete katılmıyor uzak yakın alakaları yok.”*

G1. (MHP, Yaş: 23, C: E): *“Bugün Türkiye’de 600 tane Ülkü Ocağı var düzenli bir dergi yayın hayatı var, yurt dışında yapılanması var. Almanya’da 500 Ülkü Ocağı var. Neden Ülkü Ocakları? AKP gençlik kollarına CHP gençlik kollarına bakalım çeşitli STK’lara bakalım Ülkü Ocakları kadar yoğun teşkilatlanma yok birinci kurumumuz teşkilatlanmada bunun sebebi de siyasetteki nezaket ve letafet olarak görüyorum gençleri çeken bir yapı var.”*

G2. (MHP, Yaş:22, C:K): *“Bu herhalde siyasi cenaha göre değişen bir şey genel olarak bizim ülkücülerin aldığı eleştirilerden biri MHP’nin gençlik kolları olmayışı. Bu eleştiri sanki MHP’nin gençlere siyasi katılım şansı tanımadığı diğer partilerin gençlerin önünü aştığı şeklinde oluyor. Ülkü ocakları MHP’nin inorganik bir kolu ülkü ocakları ve MHP birbirini besleyen iki siyasi yapılanmadır. Bu bize şöyle bir avantaj sağlıyor partilerin gençlik kollarına nazaran daha bağımsız hareket edebiliyoruz üzerimizde uyum sağlamamız gereken çok fazla kişi yok kendi hiyerarşimiz var bunun dışında gönül bağlarımız ve daha keskin bağlarımız var. Ama uymamız gereken onların doğrularıyla birleşmemiz gereken çok fazla üstümüz yok bu bize daha rahat bir ortamda fikir geliştirme ortamı sağlıyor bizim genel merkezimiz parti merkezinden ayrı uzak bir mesafede dolayısıyla kendi içimizde fikir tartışması proje üretimi yapıyoruz duruşumuzu belirliyoruz siyasi partiyle çakışıyor olası bizi daha çok heyecanlandıran şevk veren bir durum. Daha avantajlı buluyorum şahsen partinin gençlik kolları da olsaydı körelmemizle ya da başarısızlıkla sonuçlanmazdı.”*

G6. (AKP, Yaş:22, C:E): *“AK Parti’nin durumu çok farklı. İçinde yer alıyor ama ne kadar? Önceki soru daha çok içinde yer alıp daha farklı şeyler yapıyor mu tarzındaydı. Katılım noktasında biz rahatız açıkçası mesela 3 hafta önce- Hafta sonu büyük kongre olacak MKYK’ya girecek listede başbakanımız bizi de çağırdı kimleri görmek istersiniz diye ana kademe gençlik ve kadın kolları 160 kişi civarı. Fikrimiz soruldu. Daha sonra il başkanları toplantısında da aynı şeyler oldu. Bu noktada başbakanımız özellikle gençlerin siyasette yer almasını çok istiyor. Kendisinin de dediği gibi oy vermek aslında en zor olandır. Seçilmek daha kolaydır. Oy vererek ülkenin geleceğini belirliyorsun. Seçilen kişi ise işi çok zor değil seçilebilir. Seçilmenin daha kolay olduğu bir ortamda neden hala bu yaşı 25te tutuyoruz bunu 18e indirmek gerek diye bir söylem oldu. Buraya geldiğimizde gençlik kollarındaki bir insanın örnek veriyorum. CHP’nin yapısını bilmediğim için söylüyorum oradaki bir gencin üst kademeye iletişiminin çok sağlıklı olduğunu düşünmüyorum. Bizim o durumumuz çok kolay oluyor bir sorunumuz olduğunda rahatlıkla kapılarını çalabiliyoruz. Sorun çözümü noktasında herkes elinden geleni yapıyor.”*

G14. (CHP, Yaş: 28, C:E): *“Türkiye genelinde alamıyor alsa da sürekli eleştiriyorum ama AKP’nin genç milletvekillerine bakıyorum kürsüde konuşan ön plana çıkan gördünüz mü? Sıkıntı burada bu demek ki katılma yok siyasete girmiş durum bu şekilde. Biz daha etkiliyiz farklıyız bizde oluyor ama genelde yok.”*

G2. (MHP, Yaş:22, C:K): *“Diğer partilerin gençlik kollarına baktığımızda özellikle AKP’den çok arkadaşım var onlarda bizdeki ideolojik temelin bulunmadığı özellikle AKP özelinde konuşmak gerekirse aşikâr dolayısıyla bir çıkar birliği ortak beklenti durumu söz konusu. Sol fraksiyonlara sempati Turgut Özal’ın yükselen güç olarak belirmiş olması Tansu Çillerler Mesut Yılmazlar onların siyasi partileri milli görüşü ülkücülüğü çok marjinal fikirlermiş gibi bir Turgut Özal herkesi temsil ediyormuş gibi bir algı var insanlarda zaten AKP’yi o siyasi dalganın bir devamı olarak görüyorum belki bunu eski zamanlarda Adnan Menderes örneğinde de görmek mümkün onu besleyen başka kaynaklar da vardı seçilmiş olması gibi her neyse bu ortak payda birtakım ticari maddi beklentiler onun haricinde toplumun aşırı uçlarından uzak durma illüzyonu herhalde orda o cenahta hizmetini verme devam etmeye çalışan arkadaşları çeken en önemli faktör olarak düşünüyorum. Şimdi AKP’de bulunursunuz 10 sene sonra AKP gücünü kaybettiğinde yeni kurulacak bir partide bulunursunuz. Şu an AKP’de üst konumda siyaset yapan siyasetçiler de bunu doğrular nitelikte. Hatta bakanlık düzeyinde bir sürü isim var.”*

G3. (MHP, Yaş:25, C:E): *“Hayır ama şu an üzümlere söylüyorum AKP bunu yapıyor. Çok genç yaşta milletvekilleri bakanlar, gençleri bir şekilde siyaset yapma imkânı daha fazla sağlıyor ama genel olarak bakarsak diğer partiler biraz bu anlamda zayıf. Gençlere siyaset imkânı vermiyor.”*

Görüşülenler tarafından geliştirilen, gençlerin siyasal hayatta etkin bir rol oynayabilmesini kolaylaştıracak ve onları motive edecek çözüm önerileri ise şu şekildedir:

G13. (CHP, Yaş:22, C: E): *“Örneğin bence 30 yaş altı gençlerden adaylık ücreti alınmamalı bu bir teşvik olabilir. Böylelikle aslında hiçbir yeni gençler veya üniversite gençleri de gidip ben de bu ülkenin yönetiminde söz sahibi olmak istiyorum diyebilir.”*

G1. (MHP, Yaş: 23, C: E): *“Toplumun, gençlerin özellikle siyasete katılımı kolaylaştırıcı şeyler geliştirmek lazım. Bunu nasıl kolaylaştırırsınız siyasette öyle mekanizmalar üretirsiniz ki onun da bu meşguliyetlerini kabul ederek bunların dışında küçük alanlar üreterek siyaset yapmak isteyen insanlara kapılar açabilirsiniz ama bugün siyaset yapmak istiyorsanız bunları bir kenara bırakacaksınız.”*

3.9.3. Gençlerin Türkiye’deki Gençlik Kuşakları ile Özdeşim Kurma Durumu

Çalışmada şimdiye dek yer verilen sorular ve yanıtlar genel anlamda siyasal katılım hakkında görüşülenlerin neler düşündüğünü tespit edebilmek amacıyla sorulmuş, bu minvalde siyasete ilişkin çeşitli kavramlar ve ülkenin siyasal yapısı ve siyasal kurumları bu amaca hizmet etmeleri açısından ele alınmış ve yorumlanmıştır. Görüşülenlere bu çalışma kapsamında sorulan son iki soru genel yorumlamalar dışında görüşülenlerin iç dünyasına hitap eder nitelikte olmuştur. Bu sorulardan ilki gençlik kuşaklarıyla ilgilidir. Gençlere kendilerini yakın gördükleri bir gençlik kuşağı olup olmadığı sorulmuştur. Bir görüşülenden alınan olumsuz yanıt dışında tüm görüşülenler bu soruya cevap vermişlerdir. Görüşülenlerin bir kısmı kendilerini yakın buldukları, örnek aldıkları veya hayran oldukları bir gençlik kuşağından bahsederken yani “konjonktürel” anlamda gençlik kuşaklarından örnek verirken, bir diğer kısmı “bağımsız” nitelikte bir kuşak tanımlaması yapmışlardır. Konjonktürel manada gençlik kuşaklarına dair yanıtlara bakıldığında görüşülenlerin fikirleri “ *Genel Türk tarihi, milli mücadele dönemi (1915-1925 / ittifak ve terakki), 80 öncesi dönem (sağ-sol), istibdat dönemi ve 90’lı yıllar*” gibi dönemleri içermekle birlikte kendine yakın kuşak değil fakat ideoloji olarak “*ülkücülük*” cevabı veren bir görüşülen de mevcuttur:

G1. (MHP, Yaş: 23, C: E): “*Aslında çok eskilere gideceğim ben kendimi bu konuda soyutlayamıyorum duygu dünyamdan bazen Kürşat’ın yanında ihtilale giden Çin seddini aşmaya çalışan bir kuşak, bazen Fatih’in İstanbul’u fethettiği kuşak, bazen Mustafa Kemal’in yanında Milli Mücadele’de saf tutmuş bir gençlik kuşağı. Yani millet için mücadele verilen ve o mücadeleyle anılan her nesle kendimi çok yakın hissediyorum.*”

G3. (MHP, Yaş:25, C:E): “*Örneğin Türkiye Cumhuriyeti’nin ilk kurulduğu yıllarda kurulmadan önceki yıllarda Milli Mücadele döneminde bir genç olsaydım, o dönem milli mücadelede ciddi hizmet eden genç kadroda yer alırdım diye düşünüyorum.*”

G15. (CHP, Yaş: 26, C:E): “*Geri dönsem nerede olmak isterdim? 1915 ile 1925 arasındaki on yılda yaşamak isterdim.*”

G2. (MHP, Yaş:22, C:K): “*İttihat Terakki çok dikkatimi çeker kendimi onların o bugün çok doğru olup olmadığı tartışılır olan ama milletin bekası için altına imza*

attıkları faaliyetlere girişmedeki o azimleri, gayretleri beni çok derinden etkiliyor. Özellikle Enver Paşa çok kıymetli bir yere koyduğum bir isim. Aslında sıçrama yapıyor bizim zaman algımız sabit bir noktaya kilitlenmiş değiliz daha çok farklı zamanlardan beslenmeye çalışıyoruz elimizden geldiğince.

G6. (AKP, Yaş:22, C:E): “Kendimi yakın gördüğüm gençlik kuşağı babamın kuşağı. 70-80 dönemi 80 öncesi dönem.

G2. (MHP, Yaş:22, C:K): “Cumhuriyet dönemi içinde en yakın bulduğum hem babamların hem arkadaşlarının bugün ağabey amca dediğimiz isimlerin içinde yer almış olmaları dolayısıyla 80 öncesi dönem. O jenerasyonla sürekli iç içeyiz. Onların kendilerini adamışlıkları ve inanmışlığını ben kendime çok yakın hissediyorum çünkü o zamanla alakalı bugün anlatsak ajitasyon olarak algılanacak o kadar çok hikâye var ki. Bizi ülkücü olmaya sevk eden etkileyen o kadar çok hikâye var ki ben onlara kendimi çok fazla yakın hissediyorum ama zaman zaman o anki duruma okuduklarımıza göre farklı duygular hissediyorum.”

G12. (CHP, Yaş:27, C:K): “Örnek aldığımız gençler var. Deniz Gezmişlerle aynı dönemlerde yaşamak isterdim açıkçası. Ama ait hissetmekle birlikte örnek aldığımız gençler var çok kıymetli insanlar var ama onları da geliştirerek yeni modeller yaratmaya çalışıyoruz. Eğer bu dönemde yaşamasaydım kesinlikle Deniz Gezmiş’le aynı yıllarda yaşayıp aynı okulda okumak isterdim.”

G15. (CHP, Yaş: 29, C:E): “Aslında 80 öncesi kuşağa kendimi yakın görüyorum ama nasıl? 1965 ile 1980 arasındaki gençlik. Tabi o gençlik yapılarının ideolojik olarak konumlanışları hepsinin kendi içinde farklı fakat yakın görüyorum demeyeyim de gıptayla bakıyorum. Yani Mahir Çayan, Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan, Hüseyin İnan veya diğerleri... Taylanlar Özgürler hepsinin ideolojik konumlanmaları farklı fakat çok cesurlar, yürekli bilinciler örneğin Hüseyin İnan’ın idam edileceğini bilmesine rağmen hala o dönemdeki tarım reformuna ilişkin belgeleri okuyup arkadaşlarıyla tartışması, “biz ölüp gideceğiz ama siz bunları bilmelisiniz” demesi benim için çok etkili bir şeydir. Bilinç düzeyinden bahsediyorsunuz bilinç budur. Bir adam ölecek ama hala belge okuyor ve bunları arkadaşlarına anlatıyor. Bu tarz yüreklilikler çok gıptayla baktığım şeylerdir.”

G5. (MHP, Yaş:23, C:E): “İstibdat dönemi gençlerine yakın buluyorum kendimi. Sıkıntı var. İstibdat yönetimi söz konusu. Monarşik yapı var. Bir hürriyetçilik

milliyetçilik akımı başlamış. Ben bu arada Türk milliyetçiliği Fransız ihtilali ile başladı fikrine de karşıyım. Bir siyasi katılım var. Onunla ilgili bir mücadele var. Benim mücadelem de o. Doğru bulduğum fikri siyasi katılımı tatbik ettirebilmek. Türkiye’de de bir monarşik yapı var şu an.”

G9. (AKP, Yaş: 22, C:K): “Milli mücadele desem çok farklı bir şey 80 desem çok çok farklı 68 tamamen kendine özgü bir kuşak çok uzak bana. Babama bile uzak. Öyle bir kuşak yok. İlla bir şey dersem 90lılar derim. Kendi kuşağımı yaşıyorum.”

G8. (AKP, Yaş:22, C:E): “Hâlâ ülkücüleri kendime yakın görüyorum desteklerim. Ben hâlâ ülkücüyümdür. Ülkücülük araba mı ya eskisi yenisi olsun? Ülkücünün eskisi yenisi olmaz ülkücü olup MHP’ye oy veren olur ülkücü olup başka partiye oy veren olur.”

Bu soruya karşılık olarak alınan “bağımsız” yanıtları, “düşünce okulu, imkân farkı, ütopya kuşak ve muhafazakâr demokrat” anahtar kelimeleriyle sınıflandırmak mümkündür:

G11. (CHP, Yaş:26, C:K): “Emin olun gençlik kollarında siyaset yapıyorum ama bağımsızlığımıza çok düşkünüm. Kendime partilerin dışında görüyorum. Ben insanların bağımsız olmasından yanayım bunu örgütlülükle sağlayabileceğime inandığım için buradayım. Ben insanların inançlı olmasına karşı değilim benim de inançlarım var. Sufizme ilgi duyuyorum daha spritüel şeylere ilgi duyuyorum ama mesela cemaat kavramının bağlayıcı şeyler olduğunu düşünüyorum insanın daha bağımsız düşünebildiği aslında düşünebilen bireyler olduğunu hayal ediyorum çünkü düşünebilen bireylerden korkmuyorum ben çünkü özgür düşüncedeki insan başkasına bir şey empoze etmez “sen böyle giyin bunu şöyle yap seni hapse sokayım burnun sürtülsün” diye bakmaz özgür birey kendi özgürlüğünün yanında başkasının da özgürlüğünü savunur o yüzden ben bu soruya başka kuşaklar var 68 filan ama ben biraz bağımsız düşünmeyi seven biriyim bütün bu kuşakları örnek almama rağmen Atatürk, Deniz Gezmiş Martin Luther King özellikle Mahatma Gandhi model almaya çalıştığım insanlar hepsinin dönemleri farklı ben farklı bir düşünce okulunu yakalamaya çalışıyorum.”

G13. (CHP, Yaş:22, C: E): “Aslında kendime yakın gördüğüm bir gençlik kuşağı yok. Klasik cevap 68 kuşağıdır. Fakat çok farklı. 68 kuşağına saygı duyuyorum onların mücadelesinin devamı olarak bizi gösterebilirim aslında. 68 kuşağının Iphone’u

yoktu. Ben şu an bu cep telefonuyla Çin'deki bir arkadaşımın görüntülü olarak konuşabiliyorum. Amerika'daki arkadaşımı saniyesine arayıp oradaki siyasi konjonktür hakkında bilgi edinebiliyorum. Dakika dakika haberler bana geliyor. Danimarka'da ne olmuş İran'da ne olmuş son gelişmeler nelerdir bunu anında öğrenebiliyorum. Dolayısıyla bu bizim farklı bir jenerasyon olduğumuz algısını yaratıyor bunu görüp buna göre yeni bir politika belirlemeliyiz yeni bir jenerasyon belirlemeliyiz. Ben buradan tek bir tuşla fikrimi tüm dünyaya söyleyebiliyorum. Twitter hesabıma girdiğimde milyonlarca insan bir konuda ne düşündüğümü biliyorlar. Bu da bizi çok farklı kılıyor.”

G14. (CHP, Yaş: 28, C:E): “Tabi ki. Biz Denizlerin kitaplarını okuduk büyüdük ama açık söylemek gerekirse ben onlar gibi değilim ben öyleyim diyen de yalan söyler. O zamana tabi ki hayranlığımız var. “Keşke ben 70’lerde yaşasaydım” derim. Bu cümleyi hep kurarım ama maalesef benim suçum değil bu. Bakın LCD TV cebimde İ-phone bunlardan geriye kalmazsınız o nedenle Denizler gibi olamazsınız Deniz olsaydı bunu kullanmazdı. Bu dönemde kullanırdı ama o dönem eşitlikten dolayı lüks alışkanlığı yoktu. Herkeste şimdi var yarışmak zorundasınız.”

G4 (MHP, Yaş: 24, C:E) : “İçinde beraber hareket ettiğim arkadaşlarım en yakın hissettiğim kuşak. Beraber görev yaptığım aynı davayı paylaştığım kuşak. Ama bunun dışında bir yeniçeri değiliz ama padişahı asan yeniçerilere ne çok yakın ne çok uzağız. İçimizde sıkıntılar var umutsuz olduğumuz durumlar var. Toplumun bütün gençliğinin genelinden umudum yok ama bölgesel olarak diplerde köşelerde yarın için söz sahibi olarak Türkiye’yi değiştirecek insanlar olduğuna inanıyorum bunlara da kendimi çok yakın hissediyorum. Duygu olarak fikir olarak gelecekte bir şeyler değiştirme adına önemli adımlar atacak gençler olacağına inanıyorum. Ülkücüler olarak biz tarihsel bütünlüğe inanıyoruz. Alparslan, Attila, Hz. Ebubekir Hz. Ali o kadar çok ki... Ben bunlardan biri gibi hissetmiyorum ben bunların hepsinin birleştiği bir gençlikten bahsediyorum. Şu anki kuşak onun birleşimi değil ama böyle bir kuşak olursa onu kendime yakın hissederim. Böyle bir kuşak da Türkiye’nin hatta dünyanın gelecek yüzyıllarda yön vericisi olur. Bu insanların olduğu kanısına nerden varıyorum benim gibi düşünen tarihi bütünsel açıdan ele alan değerlerine sahip çıkan atalarını âlimleri bilim adamlarını sahiplenene onlara öykünen araştıran insanlar olduğunu hissediyorum. Onların ortak paydada buluşacağı günü hasretle çekiyorum. Benim

kendime yakın hissettiğim kuşak geçmişteki bir kuşak değil geçmişin birikimiyle bugünü dolduran ve geleceğe bu noktada yön veren bir kuşak olacaktır. Hepsinin birleştiği bir kuşak istiyorum ve bunun özlemini çekiyorum. Bugün var olan nesil başkalaşma ve ayrışma üzerine kurulmuş bundan hayır geleceği yok. Ama önemli olan bütün gençliğin ortak hedefte odaklanmasındansa gerçekten inanmış odaklanmış belirli bir kadronun inanması birleşmesi ve hareket etmesi gelecek adına yeterli olacaktır.”

G7. (AKP, Yaş: 24, C:E): *“Gençlik kuşağı derken? Gençlik kuşağı demeyelim de muhafazakâr demokrat olarak nitelendiriyoruz kendimizi. Ben kendimi tanımlayacak olursam muhafazakâr demokrasiyi savunan aynı zamana dini hassasiyetleri olan, Osmanlı nasıl diyeyim yapısını da benimsemiyorum biraz ama o zamanı da bilmek lazım. İçine kendimi sokabileceğim bir kuşak yok.”*

3.9.4. Gençlerin Kendilerine Dair Gelecek Tasavvurları

Çeşitli partilerin gençlik kollarında ve kuruluşlarında siyasal katılım gösteren gençlerin, kendi siyasal katılımlarını çeşitli yönleriyle değerlendirdikleri bu çalışmada, gençlerin geleceğe dair kendilerini nerede konumlandıkları geleceğe ilişkin planları ve tasavvurları şu an gösterdikleri siyasal katılımın gelecekte ne boyutta olacağı, onların öz değerlendirmeleri ve düşünce yapılarını anlamak açısından bu çalışmaya katkı sunacağı düşünülmüştür. Bu sebeple gençlere “gelecekte kendinizi nerede görüyorsunuz?” şeklinde bir soru yöneltilmiştir. Gençler ileride kendilerini konumlandıkları noktayı üç ayrı çerçevede ifade etmişlerdir. “*Meslekî konum, siyasal konum ve sosyal sorumluluk*” olarak sınıflandırılacak bu üç kategoriden, meslek hedefleri şu şekilde ortaya çıkmıştır:

G1. (MHP, Yaş: 23, C: E): *“Hâkimlik-savcılık düşünüyorum.”*

G2. (MHP, Yaş:22, C:K): *“Ben Endüstri mühendisliğinde okuyorum. Kısaca tanımını yaparsam patronu nasıl daha zengin kılarım, kendim patron olunca nasıl zengin olurum? anlayışının ete kemiğe bürünmüş hali. Bu sistemin tamamen bir parçası Endüstri mühendisliği, zaten bu sistem olmadan var olabilecek bir meslek değil. Bir süre sonra işçiyi bir girdi kalemi olarak görmeye başlıyorsunuz yani iş yerine giren çay miktarı, kola miktarı ve işçi miktarı... Farklı bir harcama kapısı bu ve siz bunu azaltmak zorundasınız. Mesleğimi elimden geldiğince iyi yapmaya çalışıyorum ama manevi bir tatmin duyduğumu söylemem doğru olmaz. Şu an için kendimi Endüstri mühendisliği içinde bir yere konumlandıramıyorum. Bende hep keşke Hukuk okusaydım*

pişmanlığı da var. Dolayısıyla baktığımda bir Endüstri mühendisi olarak bir özel şirkette işe girersem kimin faydasına çalışacağım belli. Elbette ki şartlar mecbur bırakırsa bu seçeneğe yöneleceğim ama şu an önümde KPSS'ye girdim seneye tekrar gibi seçenekler de var belki devlet kademesinde bir uzman olarak çalışabilme durumum söz konusu olabilir. En azından devletle yine çalışırım. Birinin lehine çalışacaksam devlet lehine çalışayım.”

G3. (MHP, Yaş:25, C:E): *“Bir de alternatif hayalim var mesela bir üniversitede profesör olarak kendi istediğim hizmeti verebilirim.”*

G6. (AKP, Yaş:22, C:E): *“Bir toplantıdan çıktık başbakanlıkta müsteşar olmuş bir adam bakan olmuş akademik kariyerini devam ettirmiş ona sorduğum soru şöyleydi “ben gelecekte hangi organizasyon içinde bulunursam gelecek için insanlık için daha yararlı olurum nerede yer alayım?” diye sorunca bana “akademik devam et yoksa bürokrasi seni köreltiyor” dedi. Bunu duymadan önce Dışişleri Bakanlığı’nda Türkiye’yi temsil etme noktasında düşünüyordum kendimi. Hem temsil hem de kendi görüşlerimin tüm insanlığı etkileyebilecek bir alan olduğunu düşünüyordum. Şimdi akademik de olabilir yani.”*

“Siyasi konum” açısından gençlerin hedeflerini “teorik” ve “pratik” olarak ikiye ayırmak mümkündür. “Dava inancı, toplumsal mücadelenin hazzı, inanç ve söz sahipliği” temelindeki teorik ideallere karşılık, “cumhurbaşkanı, meclis başkanı, başbakan, bakan, gençlik kolları başkanı, belediye başkanı” gibi siyasal statülerin yanında “örgütsel görev” gibi yine siyasal konumu ifade eden daha pratik ve sonuca ilişkin hedefler de gençlerin gelecek planları içinde yer bulmaktadır:

G1. (MHP, Yaş: 23, C: E): *“En çok istediğim bir kere öncelikle dava inancını bir ömür bir hayat boyu kalbimde taşımak. Bunun dışında bulunduğum okuduğum okuldan kaynaklı hangi meslekte bulunursam bulunayım bulunduğum her kademedede bu davaya hizmet etmenin hazzını yaşamak istiyorum onun dışında tevekkül ediyoruz Allah kerimdir diyoruz. Cumhurbaşkanlığı çok fonksiyonel bir görev değil. Pek cazip gelmiyor bana toplumsal mücadelenin hazzını hiçbir şey vermiyor. Öyle bir hale geliyorsunuz ki ailenizin yanında sıkılıyorsunuz bir işiniz var evrak teslim edeceksiniz duramıyorsunuz orada mutlaka o toplumsal mücadelenin içinde olacaksınız sıcak bir şey yaşayacaksınız düşünce dünyası yaşayacaksınız emek vereceksiniz karşılığını alacaksınız toplumsal mücadelenin hazzını alan biri için masa başı iş çok zor.*

Toplumsal mücadelenin içinden çıkmak istemiyorum. Siyaseten bir makam sahibi olmasam da inandığım değerlerin mücadelesini vereceğim ortamı kaybetmek istemiyorum. Türkiye’de bunu başardık Türk dünyasına Türk İslam dünyasına sonra da bütün dünyaya sıçrayalım. Öyle ideallerle yoğurduk ki kendimizi o ideallere ulaşmadan geri çıkamıyoruz. Görevim bitsin şuradaki iki gün evde duramam duvarlar beni boğar TV seyredemem sıkılırım. Sahaya çıkmam lazım halkın içine vatandaşın içine... Böyle bir duygu yoğunluğu oluşmuş, bu devam etsin isterim.”

G3. (MHP, Yaş:25, C:E): “Ülke üzerinde bir şekilde söz sahibi olan bir yerde olmak istiyorum adına MHP’nin kadrolarında herhangi bir görev denilebilir. Milletvekilliği ya da daha ilerisi denebilir. Bunlar çok uzak hedefler ama bu anlamda ben bu kadar yaşadığım hayatın üzerine hem MHP hem Ülkü Ocakları hem de Türkiye üzerinde faal olarak çalışmaya devam eden ve bu konuma yönlendirerek hizmet eden bir konumda olmak isterim adı çok önemli değil.”

G4 (MHP, Yaş: 24, C:E) : “Uluslararası ilişkiler okuyorum. Bana “ne olacaksın?” diye sorduklarında cumhurbaşkanı derim kimse inanmaz. Bunun gerçeklik payı var mı? Bence var.”

G15. (CHP, Yaş: 26, C:E): “Meclis başkanı olmak isterim ben. Ben bunu TV’lere de söyledim röportajlarda. Bir defa başbakanlık benim yapacağım iş değil beceremem onu. Parti genel başkanlığı da yapamam öyle bir psikolojik ruhum yok özgür ruhluym tatile gitmem lazım akşam yemeğe gitmek isterim. Neden meclis başkanı? Şu dönemde tabi 20 sene sonra ne olur bilemem bir defa yasama yürütme yargı arasındaki denge çok bozulmuş durumda. Yürütme yasamanın haklarını gasp etmiş durumda ve yargıyı etkiler durumda. Bu düzeni tekrar kurabilmek için bu 3Y dengesini tekrar kurabilmek için ben meclis başkanının çok etkin bir görevde olabileceğini düşünüyorum ama olmuyor o da Erdoğan’ın güdümünde. TBMM’nin saygınlığını tekrar kazanması açısından siyaset kurumunun saygınlığını tekrar kazanması açısından parlamentonun bir üst kurum olarak hem yargıya hem yürütmeye arkadaşlık edebilmesi açısından orayı çok önemsiyorum. Siyasetçiler severler böyle önemli adamlar olmayı. Meclis başkanı da cumhurbaşkanından sonra protokolde ikinci sıradadır.”

G14. (CHP, Yaş: 28, C:E): “Başbakan olmayı isterim. Neden olmasın? Tayyip Erdoğan oluyorsa ben de olurum.”

G12. (CHP, Yaş:27, C:K): “Ben bunu çok rahat söyleyebilirim. İlk parti meclisine seçildiğimizde en genç üyeler olarak röportajımızı çok yaptılar. Ben hep şunu söyledim “adaletin olmadığı bu ülkede adalet bakanı olmak istiyorum.” Bu partinin seçim dönemine girildiğinde İç İşleri, Adalet birkaç bakan istifa ediyor ya o dönemde Aysel Hanım var ülkenin ilk kadın Adalet Bakanı. 42 günlük bakanlığını saymazsak ilk kadın Adalet Bakanı olmak istiyorum iddialyım da bu konuda.”

G13. (CHP, Yaş:22, C: E): “Kendimi bu ülkede söz sahibi bir genç olarak görüyorum. Konum olarak CHP’nin iktidarına inanıyorum ve bu iktidarda benim hayalim Kültür Bakanı olmak. Türkiye’nin çok büyük bir kültürel alt yapısı olduğunu düşünüyorum tarihimize sahip çıkılmadığını düşünüyorum. Yaşadığım iki şehir Bursa ve Urfa birer prototip olabilir. Bizans ve Mezopotamya geçmişleri var. Urfa’da müzemsî bir şey var eski paralar bir taburenin üzerinde yerlere dökülüyor kumların içinde kalıyor çok kıymetli nesneler ve yok oluyorlar. Bursa’da Hristiyanlık açısından çok önemli bir kilise duvarını istinat duvarı yaptılar. Bunun mücadelesini verdim ama başarılı olamadım. Trilye Bursa’nın bir köyü üç papaz anlamında, dünyanın en önemli Hristiyan merkezlerinden biri ve yok oluyor. Mardin-Süryani merkezi yok oluyor. Bu da darbenin bir sonucu etnik yapılar yok olmaya maruz bırakılıyor. Aşındırılıyor. Devlet Kürt’ü yaratılmaya çalışılıyor. Bunları yaşatmak için Kültür Bakanı olmak istiyorum.”

G9. (AKP, Yaş: 22, C:K): “Kendimi bir bakan olarak görüyorum. Zaten dediğim gibi kader kısmet ama ben zaten siyaseti seviyorum. Artık bir yaşam tarzı benim için. Her alanda siyaset yapabilirsiniz. Başbakanlığı yapamam uğraşamam. Özellikle Fatma Şahin’i örnek alıyorum çok severim kendime benzetiyorum neden olmasın?”

G10. (AKP, Yaş:22, C:E): “En fazla bir gençlik kolları başkanlığı olabilir ama milletvekilliğinde hiç gözüm yok.”

G5. (MHP, Yaş:23, C:E): “Reel bir hayal soracak olursanız faydalı olmak namına en azından bir Belediye Başkanlığı. Cumhurbaşkanı olsan dahi bir şey değişmez ki. Çünkü benim temennim Türk milliyetçiliği fikrinin genele yayılması. Bu noktada her şey benim için araçtır.”

G8. (AKP, Yaş:22, C:E): “Siyaset nasip işidir başbakanlık nasip işidir. Ekibimiz iktidarda olacak ona inanıyorum. Her zaman fikri ideolojik teşkilat ruhum vardır oralarda değerlendirebiliriz. Kendi ekibimden birisi başbakan olduğu takdirde İç

İşleri Bakanı olurum. Genel başkan olduğunda teşkilatlandırmadan sorumlu yardımcı olurum. Belediye Başkanı olduğunda muhtemelen yardımcısı olurum fen işlerinden sorumlu. Genel başkanlık başbakanlık nasip işidir. Toplum ona karar verir. Siyasi karizma kimde gelişirse o olur.”

“Dernek, akademi, sivil toplum kuruluşları” gibi örgütler altında yapılacak sosyal sorumluluk projeleri ile gelecek hakkında idealleri olan görüşülenlerin yanıtları şu şekildedir:

G2. (MHP, Yaş:22, C:K): *“ Bir de kafamda çok istediğim bir şey var tabi onun için maddi imkânların genişlemesi lazım bir dernek arzum var. Derneği şu an da kurabilirim ama işler hale gelmesi için maddiyat gerekiyor. Kimsesiz çocuklar değil ama kimi kimsesi olduğu halde çok zor durumda olan çocuklar var. İlla ailesinden şiddet görmesi gerekmiyor mesela özürlü bir anne babanın evladı olan bir çocuk, iki kardeşler ikisi de normal. Bu çocukların yardıma ihtiyacı var. Ya ailesini terk edecek ya da aile içinde bilişsel kabiliyetleri körelecek. Bu çocukların da elinden tutma sorumluluğumuz olduğunu düşünüyorum. İmkânım olursa onlar için bir şeyler yapmak isterim ama bunun için ekonomik kaynak elde etmem gerekir.”*

G11. (CHP, Yaş:26, C:K): *“Aslında birçok cevap verebilirim ama verdiğim cevaplara da bağlı kalmak istemiyorum. Şu an şu saniye muhtemelen ilerde genç kadınları siyasete ısındırmak için akademiler STK’lar kuran biri olacağım. Ama genç kadınları. Çekirdekten o kadınları yerleştiren bir STK’nın başında görüyorum kendimi. Böyle bir projem var. Orta Doğu’da bir projem var onun başında görüyorum kendimi. Daha çok uluslararası mecralarda görüyorum. Avrupalı genç sosyalistlerin başında görüyorum. Emin olun sınır dışı sınırlar üstü bir şeyde görüyorum öyle hayal ediyorum. Kadın devrimine inanıyorum ben. Afrika’da bir proje var. Afrika’daki kadınlara genç yaşta tecavüz, AIDS’li doğan çocuklar ama kalkınma modeli yok tarım yok devrim gerekiyor. Proje şöyle her kıza bir inek veriyorlar o ineği yetiştiriyor hem geçimini sağlıyor eğitimi sağlıyor sağlıklı çocuklar yetiştiriyor evleniyor filan. Ben Türkiye’de genç kızlar eğitildiğinde genç kızların siyasi katılım bilinci edindiğinde siyasi alanda daha fazla yer aldıklarında daha fazla kadına etki edebileceklerini düşünüyorum dış ve iç politikada daha barışçıl şeyler üretebileceklerini düşünüyorum. Organizasyon yetenekleriyle birlikte barış huzur daha az çatışma düşünsenize bu kabinede birçok kadın olduğunu düşünün dünyadaki birçok kabinenin silah harcamaları bu kadar fazla*

olmayacaktır. O yüzden genç kızların genç yaştan itibaren siyasal katılım göstermeleri gerektiğine inanıyorum.”

Görüşülenlerin gelecekte neler yapmak hangi konumlara gelmek istediklerini anlatan bu yanıtların yanı sıra bazı görüşülenler bu konuda siyasetten daha bağımsız yanıtlar vermiştir. Görüşülenlerden biri “sıradan bir insan” olmak istediğini şu sözlerle belirtirken:

G5. (MHP, Yaş:23, C:E): *“Samimi olarak söylüyorum. Ben silahların patlamadığı bir dünyada sıradan bir insan olmak istiyorum. En azından huzur. Ciddi ve hızlı bir şekilde gelişmiş bir adalet sisteminin güçlü bir şekilde muhafaza edilmesinde sıradan bir insan. Hayatımı idame ettirecek bir geçim kaynağı bunun ötesinde. Ama silahlar patlamaya devam ederse böyle kalmam.”*

Bir başka görüşülen ise “kaderci” bir bakış açısı benimsemiştir:

G7. (AKP, Yaş: 24, C:E): *“Bilmiyorum. Allah ne gösterirse. Ben kadere inanan bir insanım. Kadere inancım var zaten imanın şartlarından biri de budur. Kadere iman ettik, bakalım Allah bize ne gösterecek? Orası Allah’ın takdiri. İnşallah hayırlısı neyse o olur.”*

Çalışmaya katılan bir görüşülenimiz daha önceki yanıtlarında da vurguladığı üzere kendisine “siyaset dışı” bir gelecek öngördüğünü şöyle ifade etmiştir:

G10. (AKP, Yaş:22, C:E): *“Siyasette hiçbir yerde olmak istemiyorum. Pek isteğim yok. Ben burada bir şeyler yapıyorum. Deşarj oluyorum. Mutlu oluyorum.”*

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Türkiye’de gençlerin sivil ve siyasi hayata katılımlarının az, eksik veya yetersiz oluşuna dair birtakım fikirler doğrultusunda çeşitli araştırmalar yapılmıştır. Toplum nezdinde ve anayasal düzlemde gençlere atfedilen konumun ve önyargıların mevcudiyeti ile birlikte Türkiye’de siyasi alanda yaşanan bazı dönemlerin etkileri bağlamında gençliğin toplumsal ve siyasi hayata katılımının önünde bazı zihniyet ve biçim engellerinin varlığı kabul edilmiştir. Türkiye’de yaşanan 12 Eylül askeri darbesinin bir sonucu olarak 1980 sonrası dönemde yaşanan toplumsal ve siyasi değişimlerin gençlerin örgütlenmelerinin önündeki engellerin bir dönüm noktası olduğu, araştırmacılar tarafından üzerinde uzlaşılan bir konu olmuştur. Gerek siyasi konjonktürde tedbir amaçlı olarak nitelendirilen kurumsal ve anayasal kısıtlılıklar, gerek toplumsal düzlemde toplumun siyasete ve siyasi katılıma bakış açısının olumsuz bir eğilim göstermesi gençlerin iradi veya irade dışı bir biçimde siyasi katılımdan uzak durmaları biçiminde bir sonuç ortaya çıkarmıştır.

Yapılan bazı çalışmalar gençlerin özellikle konvansiyonel bir biçimde siyasi örgütlenmelerden uzak durduğunu tespit etmektedir. Örneğin ARI Hareketi tarafından 1999, 2003 ve 2008 senelerinde gerçekleştirilen “Türk Gençliği ve Siyasal Katılım” adlı periyodik olarak yinelenen araştırmaların sonucunda, Türkiye’de siyasi partilerin gençlik örgütlerine üye olan gençlerin oranı 1999’da %10.0, 2003’te %8.3, 2008 yılında da %9.0 olarak tespit edilmiştir (Erdoğan, 2009:78). Ayrıca, Türkiye Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Vakfı (TÜSES)’nin Ağustos-Kasım 2008 tarihleri arasında gerçekleştirdiği başka bir araştırmaya göre de, Türkiye’de gençlerin sadece %9’u aktif ya da pasif olarak bir siyasi örgütlenme ile irtibat halindedir. Gençlerin %91.17’siye herhangi bir siyasi parti veya gençlik örgütüne üye olmamakla birlikte siyasi örgütler tarafından düzenlenen hiçbir faaliyete katılmamaktadır (Boyras, 2009: 59). Söz konusu araştırma sonuçlarında tespit edilen bu durumun sebeplerini tespit etmek üzere yapılan başka çalışmalar da vardır. Örnek gösterilecek olursa Lüküslü (2009), siyasetten uzak durmayı tercih eden gençlerin bu eğiliminin sebepleri olarak siyasetin kirli ve genç olmayan bir alan olarak görüldüğünü, gençlerin ülkede olup bitenlere anlam veremediğini ve belki de bu sebeplerle ülkede bir şeyleri değiştireceklerine dair inançları olmadığını tespit etmiştir. Ayrıca gençler, siyasi örgütlenmelerin bireyselliği öldürdüğü kanısındadırlar (Lüküslü, 2009: 147-157).

O dönemden günümüze gençlerin siyasi alana katılımları önündeki yapısal engeller kademeli olarak ortadan kalkmıştır. Örneğin siyasi gençlik örgütlenmeleri üzerindeki yasak, 1997 yılında anayasal bir hamleyle değişikliğe uğramıştır ancak gençlerin siyasetten uzak tutulması fikrinin toplumsal hafızalardan silinmesi, daha yavaş bir ilerlemede gerçekleşmeye başlamıştır. Her ne kadar bugün mikro kısıtlılıklara rağmen gençliğin siyasi bir biçimde örgütlenmesinin önünün açık olduğu, küresel gelişim ve değişimlerin etkileri ile öncelikle gençlerde bir uyanışla birlikte toplumsal ihtiyaçların bir yönelimi ile siyasi katılımın farklı biçimlerinde gençlerin etkin olduğu gözlemlenmektedir. Ancak yapılan çalışmalar göstermektedir ki uzun yıllar baskılanan bu olgunun, gelişimsel sürecinin yavaş ve tutuk seyri, yine de gençliğin katılımının teşvik edilmesi gereken bir durum olduğu intibahını uyandırmaktadır.

Ancak çizilen bu tablo bir yerlerde apolitize olmamış ya da apolitik bir duruş tercih etmemiş gençlerin varlığını akla getirmektedir. Tüm bu olumsuz algılamalara ve bürokratik kısıklara rağmen siyasi örgütlenmelerde varlık göstermeye gönüllü bir kesimin var oluşu ve bunun sebepleri bu araştırmanın yürütücüsü ile birlikte diğer araştırmacıların da merak konusu olmuştur.

Her ne kadar bu çalışmayla kıyaslandığında araştırma sorunsalının detayları, veri toplama teknikleri ve çalışma grubunu oluşturan gençlerin örgütsel görev şeması alanında farklılıklar bulunsa da güdülen merakla birlikte diğer araştırmalarla bulgusal benzerlikler tespit edilmiştir. Çalışma grubunu oluşturan gençlerin siyasal katılıma olan ilgilerinin meraklarının yoğun düzeyde olduğu ve güçlü siyasal etkenlik duygularıyla birlikte fiili mücadeleye dâhil olmaları, konvansiyonel siyasal katılımı tercih etmeleriyle zaten öncelikli olarak görünür durumdadır. Bu anlamda gençlerin siyasal katılıma ilişkin algıları öncelikle kendi gerçekliklerinden hareketle ele alındığında gençlerin siyasal katılıma atfettiği değerlerin en önemli ayırt edici özelliği siyasi katılımı sadece oy vermekten ibaret kısıtlı bir faaliyet biçimi olarak kabul etmemeleridir. Kendi cephelerinden yapmış oldukları siyasal katılım tanımları sınıflandırıldığında, mevcut literatürü destekler nitelikte ve katılım tanımlarına aşina bir profil çizen tanımlarının yanı sıra, doğrudan kavramı ifade etmeyen ama kendi iç gerçekliği içinde kavramın farklı yönlerine vurgu yapan akıl yürütmelerinden de söz edilebilir. Ancak siyasal katılımın kavramsal analizine ilişkin fikirlerine topluca bir biçimde bakıldığında siyasi katılımın dar çerçeveden sadece seçime ilişkin süreçler bütünü olarak

değerlendirmekten kaçınmaları ve bu perspektifi eleştirmeleri temelde tespit edilen noktadır. Bununla beraber bu durumun paradoksal bir yönü vardır. Geleneğe uygun ve alışlageldik niteliklerle tanımlanan konvansiyonel siyasal katılım, literatürde başta oy vermek üzere seçime dair süreçleri ifade etmektedir. Geleneksel biçimde örgütlenen bu gençlerin örgütlenme biçimi ile siyasal katılıma yönelik algılarının örtüşmediğini söyleyebiliriz ancak bu duruma şöyle bir yorum getirilebilir: Türkiye’de gençlerin siyasal açıdan partilerde örgütlenmesinin başta etiketlenme olmak üzere bazı dezavantajları bulunsa da siyasi partilerin gençlik kolları gençlere geniş bir faaliyet alanı sunmaktadır. Bu bağlamda çalışma grubunu oluşturan gençlerin de aslında Türkiye’de siyasal katılıma dâhil olma konusunda örgütlerin bu avantajından yararlanan bireyler olarak daha geniş bir zeminde siyaset yapma imkânı buldukları bir alanda daha geniş bir bakışla siyasal katılımı değerlendirdikleri düşünülmektedir. Bazı bakış açılarına göre siyasi parti kademelerinin yan kollarının “sandık siyaseti” için bir araç olduğuna dair varsayım, bu çalışmadaki kavramsal analizlerde sezilen bir durum değildir.

Gençlerin ne tür siyasal katılım faaliyetlerinde bulundukları bu çalışmanın cevap aradığı sorulardan biridir. Gençlerin faaliyet şemasına bakıldığında çoğunlukla örgütsel örüntüler çerçevesinde bir mücadele tespit edilmiştir. Bu durum olağan bir sonuç olarak karşımıza çıkmaktadır. Çünkü kolektif bir siyasal katılım mücadelesi konusunda tercihte bulunmuş gençlerin gerçekleştirdikleri tüm siyasal katılım etkinliklerini örgütsel kimlikleri üzerinden ifa etmeleri seçtikleri katılım türünün ruhuna uygun bir davranış biçimidir. Gençler örgütsel faaliyetlerini hem kendilerini resmi bir otorite biçiminde konumlandırarak örgütün görev ve sorumluluk alanına dair bir bilgi bildirimi şeklinde ifade etmişler, hem de örgütsel kimliklerinin kendilerine sağladığı faydalarla birlikte bireysel tercihler şeklinde çeşitlenen ve görece bireysel farklılıklar arz eden siyasal faaliyetlerinden söz etmişlerdir. Örgüt yapısı içinde birbirinden keskin sınırlarla ayrılan iki farklı alan tespit edilmiştir. Bunlardan ilki konvansiyonel siyasal katılımın öncelikli amaçlarından olan seçim faaliyetine dönük bir ayrıştırma değildir. Seçim dönemi ve seçim dönemi dışında örgütün işleyiş şemasına göre farklı etkinlikler içinde bulundukları ortaya çıkmıştır. Seçim dönemlerinde siyasi propaganda faaliyetlerinin, seçim kampanyalarının destekçisi hatta yer yer öncü yürütücüsü biçiminde etkinlik gösterdikleri, seçim dönemi dışında da görev sorumluluğu dâhilinde örgüte dönük katkılarla birlikte gündeme dair eylemler ve örgütlenme çalışmaları yürüttükleri tespit

edilmiştir. Bireysel içerikli faaliyetleri ise örgütün dışında birtakım kuruluşlarda gösterdikleri siyasal katılımlarla birlikte, kendi yaşam öykülerinden ve siyasal geçmişlerinden kaynaklanan farklılıklar özelinde çeşitlenen bir faaliyet alanına işaret etmiştir. Gençlerin siyasi katılım faaliyetleri, siyasal katılımın düzeyleri ve yoğunluğu cephesinden ele alınacak olursa, görüşülenlerin siyasal katılımın türlerine göre aktif, açık, bağımsız, sürekli, sisteme hem veren hem sistemden alan, hem açıklayıcı hem araçsal, hem sözlü hem sözsüz ve sosyal siyasal katılım faaliyetlerinde bulundukları söylenebilir.

Görüşülenlerin gerçekleştirdikleri siyasal katılım faaliyetleri Dahl'ın "ilgi, önemseme, bilgi ve eylem" adımlarının tümünü içermektedir. Siyasal etkinlikler kapsamında ilk basamak olan siyasal ilgi, görüşülenlerimizde tartışılmaz varlık gösteren kavramların başında gelmektedir. Biçimsel olarak görüşülenlerin siyasi katılım faaliyetleri örgütlülüğün ön şartı olarak gönüllülük göstermektedir.

Siyasal katılım davranışının yoğunluğu ve düzeyi arasında sıkı bir ilişki bulunmaktadır. Siyasal katılım düzeyi arttıkça siyasal katılım faaliyetinin de yoğunluğunun arttığını söylemek yanlış olmaz. Görüşülenlerimizin gerçekleştirmiş olduğu siyasal katılım faaliyetleri gözlemci, aracı ve siyasal mücadeleye dönük yoğunluk biçimleriyle izleme, katılma, vaziyet alma, eyleme geçme ve parti üyeliği gibi üst düzey siyasal katılım seviyeleri göz önünde bulundurulduğunda düzey ve yoğunluk bakımından en üst kademedede değerlendirilebilir.

Politikacılarla bağlantı kurma konusunda ise gençlik organizasyonlarında yer alan bu gençlerin sürekli politikacılarla iç içe olduğu, hem organizasyonel olarak gerek parti içi görevlendirmelerde (pm üyeliği, myk ve mkyk üyeliği) gerekse parti içi eğitimler dâhil her türlü siyasal faaliyet biçimlerinde bağlı bulundukları siyasal partilerde çeşitli görevlerde hizmet eden politikacılarla iç içe bir ilişki biçiminde oldukları söylenebilir. Ayrıca görüşülenler açısından siyasal katılımı etkileyen psikolojik faktörlerin başında gelen siyasal etkinlik duygusu ve vatandaşlık görevi duygusu, onların tüm siyasal katılım faaliyetlerinde başat rol oynayan tutumlar olarak gözlenmektedir.

Türkiye'de gençlerin siyasal katılımlarının önündeki engellerin siyasal sisteme bağlı olarak yapısal içeriği ve toplumsal düzlemde gençlerin siyasetten uzak durmalarına yönelik bakış açısı çalışma grubuna katılan gençlerin siyasal katılım

hakkını diledikleri ölçüde kullanıp kullanmadıklarını sorusunu gündeme getirmiştir. Gençlerin siyasal katılım haklarının kullanılabilirliği hakkında olumlu ve olumsuz olarak farklılaşan görüşleri vardır. Bu görüşler örgüt düzeyinde, bireysel düzeyde ve ülke düzeyinde farklı anlamlandırmalar ortaya koymuştur. Gençler bu konuda örgütlerini pek az eleştirmiş, genel anlamda kısıtlanmadıklarını ileri sürmüş, hatta parti tabanlarının gençliğe verdikleri önem çerçevesinde kendilerini şanslı ve ayrıcalıklı bulduklarını ima eden yorumlar yapmışlardır. Örgütlerini bu konuda sınırlayıcı bulan görüşülenler de mevcuttur. Bireysel temeldeki olumlu bakış açıları görece değişken bir tablo çizmiştir. Bunların yanı sıra siyasal katılım hakkının kullanılabilirliği açısından en yoğun eleştiriler ülke düzeyindeki engeller cephesinden yapılmıştır. '80 döneminin etkilerinin yoğun olarak hissedildiği gözlemlenmiş, özellikle üniversitelerde siyasal katılıma yönelik bakışın olumsuzluğundan söz edilmiştir. Üniversitelerde örgütlenme özgürlüğüne yönelik bu sindirme politikaları gençliğin siyasete katılımının önünde yer alan en büyük engellerdendir. Genel anlamda çalışma grubunu oluşturan gençlerin de bu engel konusundaki farkındalıkları, anlatılarından algılanan tatminsizlik duygusundan anlaşılmaktadır. Ayrıca halinden memnun olan gençler için verilenle yetinmek gibi bir seçenek olup olmadığı tartışmalı bir ihtimal şeklinde belirlemektedir. Bu konuda orijinal addedilebilecek bir görüş ise bu süreçte engelleri ortadan kaldırma konusunda gençlik dışı öğelerin müdahalesini beklemenin bir yanılgı olduğunu gösterir nitelikteki, siyasi katılım hakkının bireysel olarak alınması gerektiği fikridir. Uyarılmış bir katılımın anlam teşkil etmeyeceği ve istenmeyen bağımlılıklara yol açabileceği fikriyle “siyasal katılım hakkını verenin türküsünü söylememek” adına gençler, katılım hakları önündeki engelleri kaldırmaya istekli olmalıdırlar.

Siyasal iktidar mekanizmalarını etkilemek üzere yapılan eylemler olarak da tarif edilen siyasal katılım, yalnızca siyasal alanda değil sosyal alanda da hak talebi noktasında bir müdahale biçimi olarak ortaya çıkmaktadır. Bu bağlamda örgütlü gençlerin devlet mekanizmalarını etkileme girişimleri olup olmadığını netleştiren algılar, onları sadece birer örgütlü genç olarak değil sosyal konularda da siyasi bilince sahip vatandaşlar olup olmadıklarını tespit etmek açısından bir perspektif sunmaktadır. Algılar değerlendirildiğinde örgütle birlikte ve örgütlü olarak gerçekleştirilen birtakım siyasi etkileme faaliyetlerinin doğrudan ya da dolaylı olarak başarıya ulaştığına dair bir genel kaniya varılmıştır. Bireysel etkileme girişimlerinin sonuca ulaşan siyasal katılım etkinliklerine bakıldığında görüşülen gençlerin konvansiyonel olmayan siyasal katılım

yolları ile birlikte enformasyon ağının bir getirisi olarak e-katılım biçimlerine de yöneldikleri tespit edilmiştir. Dikkat çeken bir başka bulgu da siyasi nüfuz sayesinde başarılı addedilen bir etkileme girişiminin olumlu sonuçlanmasına dairdir. Siyasi iltimas sayesinde olumlu bir sonuç elde edilen bu durumun ne derece bireysel bir başarı ve hak olduğu tartışılır. Gençlerin başarısız etkileme girişimleri de mevcuttur. Sonuç alınamayan ya da sonucu belirsiz olan hak talepleri ile birlikte, düzeltilmesi gereken sorunların çözümüne yönelik adımlar beklerken, söz konusu sorunun mevcut durumdan daha kötüye gittiğini anlatan ters tepki örnekleri ilginç bir bulgu olarak ortaya çıkmıştır. Genel anlamda gençlerin hak talebi açısından girişimlerde bulunduklarını söylemek ve bunu sonuç odaklı değil sorun odaklı gerçekleştirdiklerini söylemek mümkündür.

Siyasal kültürün siyasi sosyalizasyonla sonraki kuşaklara aktarılması, siyasi katılım davranışını etkileyen bir boyut olarak önemli bir konuma sahiptir. Siyasal kültür kodlarının sosyalizasyon süreci ile aktarıldığı ilk kurum, ailedir. Bu anlamda gençlerin ailelerinin siyasi katılımlarına olan etkisi tespit edilmek istenmiştir. Bulguların sonuçları, ailelerin gençlerin siyasi katılımında temel bir motivasyon olmadığını göstermiştir. Her ne kadar ailelerin gençlerin katılımına desteği ve kendi geçmişlerindeki siyasi etkenlikleri motive edici sebepler olsa da genel anlamda gençlerin aile yönlendirmesi ile bu yola doğrudan adım attıklarını gösteren bir bulguya rastlanmamıştır. İstisnai etkilenişler kabul edilmekle birlikte bilinç düzeyinde bir kültürlenme sürecinden doğal olarak söz edilmiştir. Ailelerin gençlerin siyasi katılımlarına dönük bazı endişe ve çekinceleri olduğunu da söylemek mümkündür. Bu tereddütlü bakış açısının temelinde yine '80 döneminin izleri karşımıza çıkmaktadır. O dönemde siyasi süreçlere yoğun biçimde müdahil olan ailelerin yanı sıra söz konusu dönemde daha pasif addedilen ailelerin varlığı ortaya çıkmakla birlikte, '80 döneminin etkisiyle çocuğunun siyasi katılım etkinliklerinden endişe duyan aileler açısından dönemdeki aktif-pasif katılım herhangi bir fark yaratmamaktadır. Bu durum dönemin ne kadar bütüncül bir biçimde toplumsal hafızaya yer ettiğine bir örnektir. Bununla birlikte "gelecek kaygısı" da ailelerin çekinceli bakışına bir sebep olarak ortaya çıkmıştır. Ülkenin geleceğe dair çizdiği tablonun öngörülemezliği, ailelerde çocuklarının bir an önce hayatlarını kurtarmak için okullarına devam etmeleri, iş gücü sahibi olmaları isteğini uyandırmaktadır.

Bu çalışmanın önem derecesi yüksek bir bölümü, gençlerin örgütlülük temelinde kendilerine ilişkin algılarının tespit edilmeye çalışıldığı kısımdır. Gençlerin neden siyasi örgütlenmeler içinde yer aldıklarını öğrenmek, onları motive eden sebeplerin ne olduğunu bilebilmek, örgüte katılım amaçları doğrultusunda öncelemiş oldukları beklentilerin nasıl sonuçlara vardığını ve kişisel anlamda bir doyum sağlayıp sağlamadığını anlamaya çalışmak, gençliğin konvansiyonel manada örgütlülüğü açısından bir bakış açısı sunmuştur. Bu tespitleri pekiştirebilmek adına örgütlülüğün farkı örgüt içi ve dışı akran grubu ile kıyaslanmak istenmiştir. Elde edilen bulgular, gençlerin örgütlenme sürecindeki siyasal motivasyonlarının siyasal tutumları çağrıştıran amaçlarla temellendiğini göstermektedir. Siyasal katılımın psikolojik etkenlerinin gençleri örgütlenmeye sevk ettiğini ifade etmek yanlış olmayacaktır. Bu bağlamda gençlerin örgütlenme geçmişleri siyasal tutumlar, saikler ve psikolojik etkenler olan siyasal etkenlik duygusu ve yurttaşlık duygusu motivleri ile şekillenmiştir. Çalışmada odak noktası kabul edilmeyen ideolojik zeminler, kaçınılmaz olarak bu bölümde karşımıza çıkmıştır. Gençlerin siyasal tutumlarla tercih etmiş oldukları örgütlü katılımın temelinde yatan bilişsel faktörler, gençlerin bağlı bulundukları partinin ideolojik zeminine yönelik algılamaları beraberinde getirmiştir. Bununla birlikte gençlerin örgüte yönelik beklentilerinin karşılığında kişisel bir doyum sağladıkları söylenebilir, örgüte katıldıktan sonra ciddi bir hayal kırıklığı yaşanmamıştır. Gençlerin örgütlülüğün farkı üzerindeki algılamaları öncelikle diğer gençlerle yapılan karşılaştırmalar ekseninde açıklanacak olursa, bireysel birtakım hasletleri kabul ederek, genel anlamda çalışma grubunu oluşturan gençler, “toplumsal bilinç” düzeyinden yola çıkarak, sorumluluk duygusu, kaygı duygusu ve cesaret gibi sebeplerle kendilerini diğer gençlerden farklı bir noktaya konumlandırmışlardır. Örgütteki diğer gençlerle aralarındaki fark bireysel özelliklerle birlikte yer yer bu özelliklerden kaynaklanan görev yetkisi gibi özelliklerle şekillenmiştir. Gençlik kendisini örgüt içinde çeşitli yönlerden aktif bulmaktadır hatta aktiflik konusunda kendisini yetersiz gören gençler de mevcuttur. Bu noktada siyasal etkenlik duygusunun da onları güdüleyen bir kavram olarak ortaya çıktığını görmekteyiz. Ayrıca örgütlü olmama ihtimaline karşın siyasal katılım düzeyinin ne olacağı merak edilmiştir. Düzeyde bir farklılık olacak mıdır? Örgüt üyeliği ne kadar bağlayıcıdır? Gençler, siyasi örgütlerine bağlılıklarını yer yer ifade etmiş olsalar da siyasal katılımın içten gelen bir duygu olduğunu, içsel bir motivasyonla gerçekleştirilen bu edimin örgütten bağımsız olunma ihtimalinde de işlerliğini sürdüreceğini ifade

etmişlerdir. Bağlı bulunan siyasal örgütlenmenin yokluğu ihtimaline karşın devam edilecek siyasal mücadele ile birlikte, sivil alana yönelme ve sosyal sorumluluk projelerinde yer alma gibi ihtimallerden de söz edilmiştir. Bu bilgilerden de anlaşılaçağı üzere gençler hangi katılım biçimi olursa olsun siyasi katılımın içsel bir güdülenme sonucu ortaya çıktığını vurgulayacak açıklamalarda bulunmuşlardır.

Araştırma bulgularının analiz edilme amacıyla kategorize edildiğı bölümlerinden bir de örgütlü gençliğin sosyal ve siyasal olaylar ve olgular hakkındaki yorumlarıdır. Geleneksel anlamda örgütlenmiş gençlerin siyasal katılımlarını analiz ederken, yaşadıkları ülke hakkındaki fikirlere ve siyasetin siyasal katılımı etkileyen bir takım kavramlarına yer vermemek bu çalışmayı bütünlüklü bir analizden uzak tutacağı fikrinden yola çıkılarak öncelikle bu çalışmanın ana kavramlarına temel teşkil eden demokrasi ve apolitizasyon üzerine yoğunlaşmıştır. Ayrıca gençlerin siyasi örgütlenmeleri çeşitli boyutlarıyla analiz etmeleri istenmiş, kendilerinin de bir parçası olduğu mekanizmayı nasıl değerlendirdikleri öğrenmeye çalışılmıştır.

Gençlerin Türkiye’de demokrasinin varlığı ve işlevselliğı konusunda oldukça umutsuz ancak bir o kadar da gerçekçi fikirleri vardır. Gençler tarafından demokratik bir ülke olup olmadığımız sorgulanmış, öte yandan demokrasinin gerekliliğı tartışılmıştır. Gençler ülkedeki uygulamaları genel çerçevede demokratik bulmamaktadırlar temsili demokrasinin eleştirisi ile birlikte ülkemizdeki demokrasi iktidar sahiplerinin şahsi menfaatlerinin ön planda tutulduğu bir çıkar demokrasisi olarak tanımlanmıştır. Her ne kadar siyasi iktidarın belirlenmesi için anayasaya uygun biçimde demokratik seçimler yoluyla yönetici kesimin halk tarafından seçilmesi söz konusu olsa da özellikle siyasi parti liderlerinin ya da söz sahiplerinin adayların belirlenmesi hususunda ciddi anlamda inisiyatif sahibi oldukları tespiti yapılarak, yapılan seçimin özgür iradeyle verilen bir karar olmaktan çıkarak, otoriteler tarafından yapılan atamalar niteliğinde bir yönlendirmeye mahkum edildiğı sonucu çıkarılmıştır. Gençler Türkiye’yi demokratik bir ülke olarak görmemektedirler. Biçimsel birtakım ölçütlerin pratikte işler durumda olmadığını ifade etmektedirler. Ülkede demokrasinin işlerliğı noktasındaki aksaklıklara sebep olarak seçim sisteminden kaynaklanan konjonktürel etkenlerle birlikte toplumsal yapıdan kaynaklanan sosyo-kültürel etkenlerin de bu duruma yol açtığını söylemektedirler.

Bu araştırmada '80 sonrası dönemin, gençliğin siyasi katılımı ile ilişkisi çeşitli bölümlerde vurgulanmıştır. Çalışma grubunu oluşturan gençlerin '80 darbesinin siyasi katılım ve örgütlenme üzerindeki etkisi hakkındaki algıları gençliğin bu konudaki farkındalıklarının tespiti bakımından önemli bulunmuştur. Gençler '80 döneminde yaşananların toplumu apolitize ettiğine dair yaygın kanıya katılan bir tutum sergilemektedirler. Bu dönüşümü anlatırken genel anlamda 80 darbesinin toplum üzerinde bıraktığı etkileri bir sebep-sonuç ilişkisi içerisinde ifade etmişlerdir. Öncelikle bu konu “gençlik” açısından değerlendirilmiş, gençlerin büyük bir kısmının apolitize olduğu yönünde açıklamalarla birlikte gençlerin siyasi katılımı bulunma konusundaki korkuları ve isteksizlikleri ele alınmıştır. 80 dönemindeki olayların bugünkü toplumsal ve siyasi hayata yansımaları yorumlarken birçok yanıtta “korku ve güven sorunu” yaşandığını vurgulamışlardır. Ayrıca bu durumun “fişlenme korkusu ve gelecek kaygısı” gibi sonuçlar doğurduğunu ifade etmişlerdir. Siyasete ve siyasetçiye duyulan güvensizliğin Türk toplumuna o dönemlerden miras kaldığını söylemektedirler. Ayrıca darbe sonrasında ülkenin toplumsal yapısının sosyolojik olarak oldukça ciddi bir değişime uğradığı şeklinde bir sonuca ulaşılmıştır. Öncelikle zihniyet anlamında apolitizasyon ve materyalizm gibi kavramlar ekseninde bir bakış açısına sahip olunduğu ardından devlet eliyle gerçekleştirilen kültürel ve ekonomik politikaların, insanları siyasi anlamda düşünmekten fikir üretmekten toplumsal sorumluluk duygusundan ne denli uzaklaştırdığı ifade edilmiştir. Tüm bu depolitizasyon faaliyetlerinin insanları ve özellikle gençleri politik düzlemde uzaklaştırma çabasına hizmet ettiği iddia edilmiştir. 80 sonrası apolitizasyonun “kısmen” gerçekleştiğini veya artık eskisi kadar varlık göstermediğini ifade eden görüşler de mevcuttur. Gençlik açısından bakıldığında eskiye oranla daha az apolitize ve değişen uyanan bir gençlik ortaya çıktığı belirtilmiştir.

Gençler Türkiye’deki siyasi örgütlenmeleri genel anlamda başarılı bulmamaktadırlar. Bağlı bulundukları örgütün yapısını ve işleyişini başarılı bulup diğer tüm örgütlenmeleri başarısız bulan gençler de vardır. Bu değerlendirmeyi örgütsel memnuniyet ve özdeşim ihtimali çerçevesinde yapma ihtimalleri ile birlikte gençlerin siyasi örgütlenmeleri başarısız bulma sebepleri yine 12 Eylül dönemine yapılan atıflarla birlikte konjonktürel birtakım sebeplerle ilişkilendirilmiştir. Gençler seçim sisteminden kaynaklanan aksaklıkların siyasi örgütlenmelerin faaliyet alanını daralttığını, siyasete ve siyasetçiye duyulan güvensizlikle birlikte, örgütlenme hakkının

istenilen düzeyde kullanılmadığını belirtmişlerdir. Siyasi örgütlenmelerin nasıl başarıya ulaşacağı konusunda yorumlarda bulunan gençler şu ortak sonuçlara varmışlardır:

- Amaç ve ideolojilerinin tespitinde net olmalıdırlar.
- Yan kollar kendi faaliyet alanları içinde işlevsel biçimde organize edilmelidirler.
- Toplumdan kopmadan toplumsal bütünleşme içinde faaliyet göstermelidirler.
- Akademik kimlik fetişi yaratılmadan unvana göre değil liyakate göre örgütlenmelidirler.
- Örgütlenmelerin kademeleri arasında düşünce birliği olmalıdır.
- İdeolojiyi besleyen kanaat önderleri yetiştirilmelidir.
- Siyasal katılım faaliyetlerine sadece seçim döneminde ağırlık verilmemelidir.
- Örgütlenme kurumsal yapısını araçsal konumda tutmalıdır.
- 68 kuşağı ruhu taşıyan bir teşkilatlanma düzeneği olmalıdır.
- Sivil toplum üzerinden daha dinamik örgütlenilmelidir.
- Daha katmanlı bir biçimde örgütlenmelidirler.
- Gençlere önem verilmelidir.
- İnsanlara ne için örgütlendikleri net bir biçimde verilmelidir.

Bu çalışmada örgütlü gençlerin siyasal katılımlarına yönelik algıları tespit edilirken onların kendilerini konumlandıkları pozisyon ile birlikte devletin ve toplumun onları algılayış biçimleri konusundaki fikirleri elde edilmiş, devlet ve toplum kesimlerinde hem birer genç olarak hem de siyasete geleneksel biçimde katılan gençler olarak nasıl değerlendirildikleri öğrenilmiştir.

Öncelikle devlet nezdinde kendilerine yönelik bakış açısını irdelerken “devleti yöneten hükümet” şeklinde bir birime indirgeyerek yanıtlamayı tercih etmişlerdir. Bu noktada iktidar partisinde katılım gösteren gençler açısından bu soru işlevsiz kalmıştır. İktidar partisini temsil eden görüşülenler açısından işlevsiz kalan bu soruya alınan yanıtlar, genel anlamda örgütsel kimlik üzerinden yorumlanmıştır. Türkiye’de demokrasi kültürünün içselleştirilememesinden kaynaklı olarak bir bastırılma ve

sindirilme politikasından söz edilmiştir. Gençlerin algılayışına göre siyasi iktidar tarafından pasifize edilme çabaları hem bağlı bulundukları siyasi partiye yönelik bir tehdit olarak görülmekle birlikte, gençliğe yönelik “korumacı” bir kimlikle engelleme ve şekillendirme isteği olarak yorumlanmıştır. Bireysel açıdan ise siyaset kurumunun olumsuz etkenlerinden adam kayırmacılık ve klientelizm ekseninde olumsuzluklardan söz edilmiş, maruz kalınan çifte standart kimi zaman tüzel kimlikten sıyrılmış genç profilinde, kimi zaman da örgütlü olma etiketiyle gençleri etkilemiştir. Bu noktada siyasi bir örgüte aidiyetle birlikte, istenilen gençlik profilinin dışında bir genç olmanın sosyal ve siyasal hayatta gençlerin önünde engeller oluşturduğuna dair algıların varlığından söz edilebilir.

Toplumun gençlere bakış açısı hakkında olumsuz değerlendirmeler elde edilmiştir. “anlayışsız, samimiysiz ve hınçlı” bir bakış açısının gençlere yönelik bakışta ayırt edici olduğunu düşünen örgütlü gençler, bu durumun sebeplerini nesil farkı, ekonomik durum, travmalar, ezilmişlik duygusu ve bencillik gibi olgulara dayandırarak Türk toplumunun gençlere gereken önemi vermediğini belirtilmişlerdir. Toplumun örgütsel kimlik dâhilinde gençlere bakışında oransal olarak daha az düzeyde olumsuz bakış açısı algılamasına rağmen gençlerin toplumda örgüte duyulan sempati fikrini gençlik duygusuyla harmanlayarak olumlu yanıtlar verdikleri düşünülmektedir. Genel anlamda sevgi, ilgi, beklenti ve ortak paydalar ile ifade edilen sebeplerle toplumun siyasal gençlere bakışının olumlu olduğunu ifade eden görüşlerle birlikte, iletişimsizlik ve umutsuzluk temelli birtakım gerekçelerle örgütlü gençlere yönelik olumsuz tutumlardan da söz edilmiştir.

Gençlik tarafından gençliğin anlatımı olarak da yorumlanabilecek biçimde örgütlü gençlerin Türk gençliğine dair birtakım sosyolojik analizlere yer verecek görüşleri değerlendirildiğinde gençlerin bu soruya verdikleri yanıtları “gençlik problemleri” ekseninde organize etmeleri dikkat çekicidir. Türk gençliği hakkında ne düşünüyorsunuz? sorusuna bir kısım görüşülen gençlik sorunlarını sayarak, bir kısım ise Türk gençliğini eleştirerek cevap vermeyi tercih etmişlerdir. Türk genci deyince ilk akla gelenin olumsuzluklar olması üzücü bir durumdur ve bir sosyal gerçekliğe işaret etmektedir.

Gençler Türk genci hakkında görüşlerini ifade ederken kimi zaman kendilerini de konuya dâhil etmişler, kimi zaman kendilerini gençlik kesiminden ayrı tutmuşlardır.

Gençlik problemleri psikolojik, siyasal ve konjonktürel etkenlerle birlikte eğitimsel etkenler çerçevesinde açıklanmış, aynı zamanda düşünceler ve değer yargıları ekseninde bazı yorumlamalar yapılmıştır.

Karamsarlık, travmalar ve psikolojik rahatsızlıklar, agresiflik, mutsuzluk ve uyuşturucu ve kötü alışkanlıkların etkileri gibi sebeplerle detaylandırılan psikolojik problemlerin yanı sıra uyuşturucu ve diğer kötü alışkanlıkların hızla artması ciddi bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır.

Toplum hayatındaki konumu açısından siyasal ve sosyal gerçekliklerde tam anlamıyla kendi hayatının aktörü olamayan gençlerin bu konuda yaşadığı zorluklar görüşülenler tarafından gelecek kaygısı, sosyo-ekonomik farklılıklar, apolitizasyon, pasiflik, örgütlenme eksikliği-korkusu, siyasi faaliyetlerin zemini, muhafazakârlık, gerontokrasi gibi kavramlarla ifade edilmiştir. Bu sonuçlarda da görülmektedir ki, ülkenin mevcut konjonktürel yapısı hâlâ '80 dönemi sonrasındaki hafızadan etkilenmekte, gelecek kaygısının ve örgütlenme korkusunun apolitize ettiği gençlerin yanı sıra ülkede yaşlı egemen bir yönetim anlayışının varlığına da dikkat çekilmiştir.

Görüşülenler Türk Gençliği üzerinde eğitim sisteminde yaşanan aksaklıkların sebep olduğu etkileri “aile içi eğitim, Türk eğitim sistemi ve sosyal eşitsizlikler” cephelerinden yorumlamışlardır. Öncelikle aile kurumunda başlayan eğitimin çarpıklıkları daha sonra resmi eğitim kurumlarında daha da kötüleşerek devam etmektedir. Türkiye’de eğitim konusunda öteden beri sistemsel aksaklıklar ve sosyal eşitsizlikler yaşanmaktadır, Türk gençliği ise bu durumun bir kurbanı olarak gelecek kaygısı içine düşmektedir.

Gençler tarafından gençlik problemleri olarak nitelenen bu faktörler akla demir üçgen analojisini getirmektedir. Gençliğin siyasal katılımı önündeki engelleri ifade eden aile yapısı, eğitim sistemi ve mevcut sistem unsurları, gençliğin problem alanında yine karşımıza çıkmaktadır.

Gençlerin değer yargıları ve düşünceleri üzerinden yapılan eleştirilerde gençliğin sorumluluk üstlenmeyen tavrından, ideolojik boşluklarından, ahlaki ve kültürel özelliklerinden bahsedilerek gençliğin vurdumduymazlığı, okuma araştırma güdülerinin yoksunluğu yüzeysel yaşam tarzı gibi özelliklerinden duyulan rahatsızlıklar dile getirilmiştir.

Gençlerin sözü edilen olumsuz faktörlerin etkilerinden kurtulabilmeleri ve düze çıkabilmeleri için görüşülenler tarafından geliştirilen çözüm önerilerine bakıldığında “duygu eğitimi, ilgi ve merak, akıl ve enerji” konularında yapılacak olan doğru yönlendirmelerin Türk gencinin problemlerine çözüm sağlayabileceği düşünülmüştür.

Katılımcı gençler, aynı sosyolojik düzlem içinde yer aldıkları Türk gençliğini etkileyen pek çok olumsuz durum sayılmıştır. Aslında alınan yanıtların bu denli sorun odaklı olması üzücü bir biçimde Türk gençliğine yönelik algının umutsuzluğunu ortaya koymaktadır.

Gençlerin siyasete katılımı konusunda örgütlü gençliğin sahip olduğu düşünceler sosyal siyasal ve reel sebeplerle gençlerin siyasal katılım konusunda etkinlik gösteremediklerini ortaya koymaktadır. Gençlik açısından eğitim ve gelecek kaygısı hayatının merkezinde yer almaktadır. Gençliğin siyasal katılımının önünde ailevi ve ekonomik sebeplerin de var olduğu gençler tarafından ifade edilmiştir. Bir taraftan siyasî üslubun yozlaşması, siyasi teamüller ve hiyerarşi, örgütlenme eksikliği gibi siyasal alanın kirlenmesine işaret eden göstergelerle birlikte gençlere söz hakkı verilmemesi ve gençlerin potansiyelini görememek gibi sosyolojik gerekçeler hem gençliğin siyasete katılımı önünde bir engel oluşturmakta hem de gençliğin siyasi zeminden uzak durmasına yol açmaktadır.

Örgütlü gençlik de gençlerin siyasete katılmasının önündeki engelleri görmekte, her ne kadar kendisi o yolu tercih etmese de gençlerin katılmama isteklerini makul bir bakışla değerlendirebilmektedir. Örgütlü gençlerin gençliği siyasal katılım amacıyla örgütlenmesinin önündeki engelleri kaldırma anlamında çözüm önerileri geliştirdiklerini görmekteyiz. Gençlere yönelik bir teşvik anlamında aday katılım ücretinin 30 yaş altı gençlere uygulanmama fikri, seçimlere katılımı artırma yönünde bir adım olarak düşünülmüştür. Öte yandan örgütlü bir genç, siyasi katılımın örgütsel boyutu içinde yer almanın yarattığı meşguliyet alanı sebebiyle siyasette birtakım kolaylaştırıcı mekanizmalar geliştirilmesi fikrini öne sürmüştür.

Gençlerin geçmişe dair gençlik imgelerinden yola çıkıp gelecekte kendilerini nasıl bir konumda görmeyi arzu ettiklerini bilmek, gençlikle kurulan duygudaşlık içinde onların düşünce dünyasını daha iyi algılamayı olanaklı kılmıştır. Gençliğin kendisine yakın hissettiği bir kuşak olup olmadığı sorulduğunda kimi gençler Türk siyasi tarihinin belli dönemlerinde varlık gösteren siyasi semboller olarak nitelendirebileceğimiz

idolleri benimsemekte, tabi ki bu durum düşünce dünyasının dayandığı ideolojik altyapı ile ilişkili olarak belirlemektedir. Bir grup genç ise kendilerini düşünce biçimleri ile nitelemeyi doğru bulmuşlardır.

Örgütlü siyasal katılım gösteren gençlerin gelecekte kendisine biçtiği rolün siyasal bir pozisyon olduğuna dair yaygın bir kanı vardır. Hatta denilen odur ki gençler, birtakım siyasal pozisyonlar elde edebilme maksadıyla geleneksel siyasal katılım içine girerler. Bu araştırmanın çalışma grubunda yer alan gençlerin geleceğe yönelik planlarında da siyasal pozisyonların yer bulduğunu görmekteyiz ancak, gençler bu tasavvurlarını paylaşıırken onların siyasal katılımı bir araç biçiminde görmekten uzak oldukları değerlendirilmiştir. Siyasal pozisyonların yanı sıra gençlerin akademik ve mesleki hedefleri, bununla birlikte sosyal sorumluluk kapsamında gerçekleştirmeyi hayal ettikleri projeleri vardır. Fakat geleceğe dair idealleri ne olursa olsun gençlerin – bir tanesi hariç- siyasal katılım fikrinden uzak durmayacakları, bunun bir mevki isteği değil içten gelen bir dürtü olduğu gençlerin anlatılarından ortaya çıkmıştır.

KAYNAKLAR

- Akbal, İ. (1998). Siyasal Katılımın Bir Boyutu Olarak Siyasal Etkenlik Duygusu. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Konya.
- Akgül, H. (2007), “Siyasal Kavramlara İlişkin Algılamalardan Kesitler” Gençlik Değerleri Araştırması 2004 (der. Kazgan. G), 2. Baskı, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- Akturan ve Esen (2008). “Fenomenoloji”. Baş ve Akturan 83-89.
- Akturan ve Hatemoğlu (2008). “Alt Teori”. Baş ve Akturan 63-78.
- Almond, G. A., Verba, S. (1989). The Civic Culture (1963). *Newbury Park*, Calif. et al.: Sage.
- ARI Düşünce ve Toplumsal Gelişim Derneği. (2001). Türk Gençliği ve Katılım: Katıl ve Geleceğini Yarat, İstanbul: ARI Düşünce ve Toplumsal Gelişim Derneği Yayınları.
- Artan, İnci Erdem vd. (2005). Üniversite Gençliği Değerler Araştırması, TESEV Yayınları, İstanbul.
- Atabek, E. (2004). Kuşatılmış Gençlik. 18. Baskı. İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.
- Ateş, T. (1995). *Demokrasi: kavram, tarihi süreç, ilkeler*. Ümit Yayıncılık.
- Avcı N. (2007), Toplumsal Değerler ve Gençlik: Bir Değerler Sosyolojisi Denemesi, Siyasal Kitabevi, Ankara.
- Ayata, A.G. (1993). Geleneksel ve Modern Dayanışma. *Gecekondularda Aileler Arası Geleneksel Dayanışmanın Çağdaş Organizasyonlara Dönüşümü*. Ankara: Başbakanlık Kadın ve Sosyal Hizmetler Müsteşarlığı Yayını. ss. 251-341.
- Baş, T. ve Akturan, U. (2008). Nitel Araştırma Yöntemleri: NVivo 7.0 ile Nitel Veri Analizi. Ankara: Seçkin Yayınları.

- Bayhan, V. (1997), Üniversite Gençliğinde Anomi ve Yabancılaşma, T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- Bayhan, V. (2002), Genç Kimliği Üniversite Gençliğinin Sosyolojik Profili (İnönü Üniversitesi Uygulaması), İnönü Üniversitesi Yayınları, Malatya.
- Baykal, D. (1970). *Siyasal katılma: bir davranış incelemesi* (No. 302). Sevinç Matbaası, Ankara.
- Baykan ve Lüküslü. (2009). “Gençlere Göre Çevre: Küresel Ama Sınırsız Bir Sorun”. Boyraz, C. 220-230.
- Bektaş, A. (1996). Kamuoyu, İletişim ve Demokrasi. İstanbul: Bağlam Yayınları
- Boyraz ve Özen. (2009). “Gençlik ve Siyaset: Uluslararası İlişkileri Anlamlandırmak”. Boyraz, C. 201-219.
- Boyraz, C. (2009). Gençler Tartışıyor-Siyasete Katılım Sorunlar ve Çözüm Önerileri, İstanbul: TÜSES Yayınları.
- Boyraz, C. (2009-b). “*Siyasi Partilerin Gençlik Teşkilatlarında Siyaset ve Demokratik Katılım*”. Boyraz, C.114-144.
- Bozan, A. (2013). Politikleşme Ve Siyasal Katılımı Etkileyen Faktörler Adalet Ve Kalkınma Partisi Gençlik Kolları Örneği, Alternatif Politika, Cilt 5, Sayı 2, 153-173, Eylül 2013.
- Catt, H. (1999). *Democracy in practice*. Psychology Press.
- Caymaz, B. (2008). Siyasi Partilerin Gençlik Kolları. *Türkiye’de Gençlik Çalışması ve Politikaları, İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları*, 299-330.
- Cevizoğlu, H. (2008), Kod Adı: 68- 68’lilerin Dünü Bugünü, Genişletilmiş 2. Baskı, Ceviz Kabuğu Yayınları, Ankara.
- Cüceloğlu, D. (1999). *İnsan ve davranışı: Psikolojinin temel kavramları*. Remzi Kitabevi.
- Çam, E. (2002). Siyaset Bilimine Giriş. *Sekizinci Basım, Der Yayınları, İstanbul*.

- Çetin, B.N. (2004) Eğitimli İşsizler Olgusuna Sosyolojik Bir Yaklaşım: Elazığ Örneği, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Elazığ.
- Daver, B. (1993). Siyaset Bilimine Giriş. AÜ SBF Yayınları, Ankara.
- Değirmencioğlu, S. (2009). Gençlik Çalışmalarında İyi Örnekler, ARI Toplumsal Katılım ve Gelişim Vakfı Yayınları, İstanbul.
- Doğan, İ. (1991), “Gençlik ve Gençlik Sorunları”, Türk Aile Ansiklopedisi, Cilt II, T.C. Başbakanlık Aile Araştırmaları Yay. No: 72. Ankara.
- Dursun T. (2008), Gençliğin Demokrasi Düşünceleri, IQ Kültür Sanat Yayıncılık, İstanbul.
- Duverger, M. (1998). Siyaset sosyolojisi: siyasal bilimin öğeleri. İstanbul: Varlık Yayınları.
- Erdoğan, E. (2006). Sosyal sermaye, güven ve Türk gençliği. *Kaynak: http://www.urbanhobbit.net/PDF/Sosyal%20Sermaye_emre%20erdogan.Pdf*.
- Erdoğan, E. (2009), “Olasılıksızlığın Kuramını Aramak: Türk Gençliği ve Siyasal Partilere Katılım”, Gençler Tartışıyor: Siyasete Katılım, Sorunlar ve Çözüm Önerileri, İstanbul: Türkiye Sosyal Ekonomik Siyasal Araştırmalar Vakfı.
- Forum İstanbul Gençlik Platformu (2007). Gençler 2023 Türkiye’sini Düşünüyor Mu?
- Forum İstanbul Gençlik Platformu, (2008), Üniversite Gençliğinin Politikaya Yaklaşımı Araştırması.
- Gökçe, B., (1984), Orta Öğretim Gençliğinin Beklenti ve Sorunları, M.E.B Yay., İstanbul.
- Göle, N. (2009). 80 Sonrası Politik Kültür”. *Türkiye’de Politik Değişim ve Modernleşme*, 609-623.

http://metropoll.com.tr/upload/content/files/1744universite_demokrasialgisi.pdf

<http://www.tr.undp.org/content/turkey/tr/home/library/national-hdrs/2008-nhdr.html>

http://www.zaman.com.tr/politika_bdp-milletvekilleri-hdpye-katildi_2213756.html

Huntington, S. P. (1968). Political order in developing societies. *Yale University*.

Huntington, S. P., Dominguez, J. I., Greenstein, F., & Polsby, N. (1975). Handbook of political science. *Handbook of Political Science*, 3.

Ilgar, M. Z., Ilgar, S. C. (2013). Nitel Bir Araştırma Deseni Olarak Gömülü Teori. http://webmail.izu.edu.tr/M_Zeki_ilgar_ve_Semra_Cosgun_ilgar.pdf

İnanır, S. (2005). Bildiğimiz gençliğin sonu. *Birikim Dergisi*, (196).

Kabacalı, A., (2007), Türkiye’de Gençlik Hareketleri, 3. Baskı, Gürer Yayınları, İstanbul.

Kağıtçıbaşı, Ç., (1973), Gençlerin Tutumları: Kültürler Arası Bir Karşılaştırma, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara.

Kalaycıoğlu, E. (1979) “Siyasal Katılmanın Koşullarına Genel Bir Bakış”, *İstanbul Üni. İktisat Fakültesi Mecmuası*, Sayı:37.

Kalaycıoğlu, E. (1983). *Karşılaştırmalı siyasal katılma: Siyasal eylemin kökenleri üzerine bir inceleme*. İstanbul Üniversitesi, Siyasal Bilimler Fakültesi.

Kalaycıoğlu, E. (1995). Türkiye’de siyasal kültür ve demokrasi. Ed. Özbudun, E. Kalaycıoğlu, E. & Köker, L. *Türkiye’de Demokratik Siyasal Kültür*. Ankara: TDV, 43-69.

Kapani, M. (1978). *Politika bilimine giriş*. Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi.

Karaçor, S. (2009). Yeni iletişim teknolojileri, siyasal katılım, demokrasi. *Yönetim ve Ekonomi: Celal Bayar Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 16(2), 121-131.

Karasar, N., v.d., (1999), Anadolu Üniversitesi Öğrencilerinin Sosyo-Kültürel ve Sosyo-Ekonomik Özellikleri ile Beklenti ve Sorunları, Anadolu Üniversitesi Yayınları, No: 1097, Eskişehir.

Kazgan, G., v.d., (2007), İstanbul Gençliği Gençlik Değerleri Araştırması 2004, 2. Baskı, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.

- Kazgan, Gülten, (2006), İstanbul Gençliği. Gençlik Değerleri Araştırması, Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul
- Kılıç, K. (2009). Kentsel gençlik araştırması anketi bağlamında: gençlerin siyasal eğilimlerini etkileyen faktörler Gençler Tartışıyor-Siyasete Katılım Sorunlar ve Çözüm Önerileri, TÜSES Yayınları, İstanbul.
- Kışlalı, A.T (1998). Siyasal Sistemler-Siyasal Çatışma ve Uzlaşma. Ankara: İmge Kitabevi.
- Kışlalı, A.T. (1994), Kemalizm Laiklik ve Demokrasi, 3. Baskı, İmge Kitabevi, Ankara.
- Kirmanlıoğlu, A. (2007), “Eğitimli İstanbul Gençliğinin Siyasal ve AB Üzerine Düşünceleri” Eğitimin Değeri ve Gençlik Eğitimli İstanbul Gençliğinin Değerler Dünyası, (der: Zeylan, U.S., v.d.,) İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- Köknel, Ö. (2001), Kimliğini Arayan Gençliğimiz, Altın Kitaplar Yayınevi, İstanbul.
- Kurtaran Y. (2008), “*Gençler Hakkında, Gençlik İçin, Gençlerle*”, Türkiye’de Gençlik Çalışması ve Politikaları (der. Yentürk v.d.), İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- Kuş, E. (2003). Nicel-nitel araştırma teknikleri. *Ankara: Anı Yayıncılık.*
- Lerner, D. (1958). The passing of traditional society: Modernizing the Middle East.
- Lüküslü, D. (2008). Günümüz Türkiye Gençliği: Ne Kayıp Bir Kuşak Ne de Ülkenin Aydınlık Geleceği. *Derleyen: Nurhan Yentürk, Yörük Kurtaran, Gülesin Nemutlu, Türkiye’de Gençlik Çalışması ve Politikaları, İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 287-297.*
- Lüküslü, D. (2009). “Gençlerin Siyaset Algıları ve Deneyimleri: Yeni Bir Siyaset ve Örgütlenme Modeli Üzerine Düşünmek”. Boyraz, C. 166-187.
- Lüküslü, D. (2009-a). *Türkiye’de” Gençlik Miti”: 1980 sonrası Türkiye Gençliği*, İletişim Yayınları, İstanbul.

- Lüküslü, D., (2009), Türkiye’de Gençlik Miti 1980 Sonrası Türkiye Gençliği, İletişim Yayınları, İstanbul.
- Mil, B. (2007). Nitel Araştırma Tekniği Olarak Görüşme. *Nitel Araştırma: Neden Nasıl Niçin* (Ed: Atila Yüksel, Burak Mil, Yasin Bilim), Detay Yayıncılık, Ankara.
- Neyzi, L. (2009), “Nesne ya da Özne? Türkiye’de ‘Gençliğin’ Paradoksu”, Ben Kimim? Türkiye’de Sözlü Tarih, Kimlik ve Öznellik, 3. Baskı, İletişim Yayınları, İstanbul.
- Oktar, S. (2001) “Demir Üçgen: Türkiye’de Gençliğin Katılımını Anlamak”, Türk Gençliği ve Katılım: Katıl ve Geleceğini Yarat, İstanbul: ARI Düşünce ve Toplumsal Gelişim Derneği Yayınları.
- Onat, O. (2011). “Genç Yetişkinlerin Ahlaki Kimliklerinin İncelenmesine Yönelik Nitel Bir Araştırma”. Yayınlanmış Doktora Tezi. Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü. İstanbul.
- Onur, B. (2000), Gelişim Psikolojisi, 5. Baskı, İmge Kitabevi, Ankara.
- Ozankaya, Ö. (1995). Temel toplumbilim terimleri sözlüğü. Cem yayınevi.
- Özbay, H., Öztürk, E., (1995), Gençlik, İletişim Yayınları, Ankara.
- Özbudun, E. (1975). Türkiye’de sosyal değişme ve siyasal katılma (No. 363). Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Ankara.
- Özcan, Ö., (2006), Mustafa Kemal Atatürk Aydınlanması ve Türk Gençliği, İnkılâp Kitabevi, İstanbul.
- Öztekin, A. (2007). Siyaset bilimine giriş. Siyasal Kitabevi: Ankara.
- Özyurt, S. Doğan, M.S. (2002), Gençlik Problemleri Açısından Üniversite Gençliği, Değişim Yayınları, Adapazarı.
- Powell, G. B. (1990). Çağdaş Demokrasiler. Ankara: S Yayınları.
- Saillard-Kuş, E. (2010). Ruhsal Hastalara Yönelik Damgalamaya İlişkin Psikiyatrist Görüşleri ve Öneriler. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 21(1), 14-24.

- Saran, N. (1975). Üniversite Gençliği Öğrencilerin Sosyo-Ekonomik Yapısı ile Öğrenci Hareketlerinin Teorik ve Deneysel Seviyede Açıklanması. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları. No: 2032.
- Sarı,H. (2008). Gençlerin Siyasî Tercih Oluşturmalarında Parti Gençlik Kollarının Etkisi: 2005-2007 AKP ve CHP Gençlik Kolları Çalışmaları. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.
- Sartori, G. (1996). Demokrasi Teorisine Geri Dönüş, çev. T. Karamustafaoğlu–M. Turhan, Ankara: Yetkin Yayınları.
- Sencar, Ö. (2013), Üniversite Gençliği Araştırması
- Taşkın, Y.(2009). “Siyasi Partilerin Gençlik Kolları: Politikleşme Öyküleri ve İdeolojik Yönelimler Üzerinden Bir Değerlendirme”. Boyraz, C. 84-113.
- Tatar, T. (1997). Siyaset Sosyolojisi. *Turan Yayıncılık, İstanbul*.
- Tatar, T. (2003). Malatya'da Siyasi Katılım: Karşılaştırmalı Bir Analiz, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi Cilt: 13, Sayı:1,Sayfa: 331-350.
- Tezcan, M. (2000), “Sosyo-Kültürel Değişim Sürecinde Türkiye’deki Gençlik”, Türkiye ve Avrupa’da Gençlik, Türk Demokrasi Vakfı Yayınları (Konrad Adenauer Vakfı Yay.), Ankara.
- Tokluoğlu, C. (2013). Ziya Gökalp ve Türkçülük. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 68(3), 113-139.
- Toplum Gönüllüleri Vakfı (2009), Üniversite Gençliğinin İhtiyaçları Araştırması, http://tog.org.tr/abs/articlefiles/1610-TOG_GenclikArastirmasi.pdf20.01.2010.
- Tunaya, T. Z. (1982). Siyasal kurumlar ve anayasa hukuku (5.basım). İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi.
- Turan, İ. (1986). Siyasal Sistem ve Siyasal Davranış. 3.Basım, İstanbul: Der Yayınları.
- Turan, İ. (1996). Siyasal Sistem Ve Siyasal Davranış. Dördüncü baskı, İstanbul: Der Yayınları.

Türk Gençliği 98: Suskun kitle büyüteç altında. Konrad Adenauer Vakfı, 1999.

Türkkahraman, M. (2000). Siyasal sosyalleşme ve siyasal sembolizm. 4. Basım. Birey Yayıncılık.

Uluç, A. V. (2007). “Güneydoğu Anadolu Bölgesinin Toplumsal ve Siyasal Yapısı; Mardin Örneğinde Siyasal Katılım”. Yayınlanmamış Doktora Tezi. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Siyaset ve Sosyal Anabilim Dalı. İstanbul.

Uyan-Semerci, P. (2009). “Gençlerle Beraber Siyasal Alanın Sınırlarını Düşünmek: Günlük Yaşam, Aileler ve ‘Özgürce’ Karar Almak”. Boyraz, C. 145-165.

Uysal, B. (1984). Siyasal katılma ve katılma davranışına ailenin etkisi. *TODAİE Yayınları, Ankara.*

Ülker, R. (2008), Atatürk’ün Gizlenen Bursa Nutku, Nokta Kitap, İstanbul.

Ünver, Ö. Tolan, B. Bulut, I. Dağdaş, C. (1986), 12-24 Yaş Gençlerin Sosyo-Ekonomik Sorunları, Gazi Üniversitesi Basın Yayın Yüksekokulu Matbaası, Ankara.

Wedel, H. (2001). Siyaset ve Cinsiyet: İstanbul Gecekondularında Kadınların Siyasal Katılımı. Metis Yayınları.

Weiner, M. (1971). Political participation: Crisis of the political process. *Crises and Sequences in political development*, 159-204.

www.metropoll.com.tr.

Wyn, J., White, R., (1996), Rethinking Youth, London: Sage, (ISBN 761955 224 http://www.google.com/books?id=sJn1uqeCtFYC&printsec=frontcover&hl=tr&source=gbs_slider_thumb#v=onepage&q=&f=false).

Yavuzer, Haluk (2005), Gençleri Anlamak, 2. Baskı, Remzi Kitabevi, İstanbul.

Yazıcı, E., (2003). Türk Üniversite Gençliği Araştırması: Üniversite Gençliğinin Sosyo-Kültürel Profili. Gazi Üniversitesi. Ankara.

- Yentürk, N., Kurtaran, Y., & Nemutlu, G. (2008). Türkiye'de gençlik çalışması ve politikaları İstanbul Bilgi Üniversitesi.
- Yılmaz, V. (2009). “Siyasi Örgütlenmelerde Genç Olmak: Kurtarmaya Giderken Yakalandıklarımız”. Boyraz, C. 188-200.
- Yörükoğlu, A., (1993), Gençlik Çağı Ruh Sağlığı ve Ruhsal Sorunlar, 8. Baskı, Özgür Yayınları, İstanbul.
- Yurdsever-Ateş, N. (2007), “İstanbul Gençliğinin Siyasal Değerleri” Gençlik Değerleri Araştırması 2004 (der. Kazgan. G), 2. Baskı, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- Yücekök, A. N. (1987). Siyasetin toplumsal tabanı: siyaset sosyolojisi. Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi.
- Zeylan, U.S., v.d., (2007), Eğitimin Değeri ve Gençlik Eğitimli İstanbul Gençliğinin Değerler Dünyası, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.

EKLER

EK-1: GÖRÜŞME FORMU

KİŞİSEL BİLGİLER

Kod:

İsim:

Yaş:

Cinsiyet:

Eğitim:

Yerleşim Yeri:

Sosyo-ekonomik Düzey:

Üyelik Durumu ve Konumu:

SORULAR VE CEVAPLAR

1. Siyasal katılım kavramı sizin için ne ifade ediyor?

1.1- Gerçekleştirdiğiniz siyasal katılımlar nelerdir?

1.2- Siyasî katılım hakkınızı istediğiniz gibi kullanabiliyor musunuz?

1.3- Örgütlü siyasi katılım gösteren bir genç olarak sokaktaki gençten farkınız nedir?

1.4- Ailenizde siyasete bakış açısı nasıl? Siyasî katılım ne düzeyde?

1.5- Bu örgüte üye olmasaydınız siyasal katılıma ilişkin davranışlarınız ne düzeyde olurdu?

2. Neden buradasınız? Amacınız nedir?

2.1- Bu örgütte aradığınızı buldunuz mu? Peki ne arıyordunuz?

2.2- Kendinizi organizasyonda aktif buluyor musunuz? Neden?

2.3- Teşkilattaki diğer üyelerden farkınız nedir?

3. Demokratik bir ülke miyiz?

3.1- Türkiye'deki siyasi örgütlenmeleri başarılı buluyor musunuz? Neden? Nasıl olmalılar?

- 3.2- Bugüne kadar devletin herhangi bir uygulamasına etki etme şansınız oldu mu? (örgüt olarak, bireysel olarak)
- 3.3- Devlet, (hükümet, polis) size nasıl bakıyor? Durumdan memnun musunuz?
- 3.4- Toplum size nasıl bakıyor? (1-genç olarak, 2-siyasi katılımında bulunan bir genç olarak)
4. Genel anlamda Türk gençliği hakkında ne düşünüyorsunuz?
- 4.1- Sizce 80 sonrası apolitize olduk mu?
- 4.2- Gençlik siyasette etkin bir biçimde yer alabiliyor mu? Neden?
- 4.3- Kendinizi hangi gençlik kuşağına yakın buluyorsunuz? Neden?
- 4.4- Kendinizi gelecekte nerede görüyorsunuz?

EK-2: Tez Orijinallik Raporu

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
DOKTORA TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU

ÖĞRENCİ BİLGİLERİ	
Adı-Soyadı	Onur Yerlikaya Şaşmaz
Öğrenci Numarası	082210228
Enstitü Anabilim Dalı	Sosyoloji
Programı	Genel Sosyoloji ve Metodoloji
Danışmanın Unvanı, Adı-Soyadı	Yrd. Doç. Dr. Yelda SEVİM
Tez Başlığı (Türkçe)	Türkiye’de Siyasî Partilerin Gençlik Kollarında ve Bağlı Yan Kuruluşlarında Faaliyet Gösteren Gençlerin Siyasî Katılımlarına İlişkin Algıları

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ’NE

Yukarıda başlığı belirtilen tez çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 250 sayfalık kısmına ilişkin, 14/05/2015 tarihinde tez danışmanım tarafından Turnitin adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı % 3 ‘tür.

Uygulanan filtrelemeler:

- 1- Kabul/Onay ve Bildirim sayfaları hariç,
- 2- Kaynakça hariç
- 3- Alıntılar hariç/dâhil
- 4- 5 kelimeden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Yukarıda bilgileri verilen öğrencinin doktora tezi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulu tarafından belirlenen azami benzerlik oranlarını aşmadığını ve tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim. Gereğini saygılarımla arz ederim.

Yrd. Doç. Dr. Yelda SEVİM
Danışman

Prof. Dr. Ömer AYTAÇ
Anabilim Dalı Başkanı

F.Ü.LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ÖĞRETİM YÖNETMELİĞİ

Madde 41- Lisansüstü tezleri ile birlikte teslim edilmesi gereken belgeler şunlardır:

- a) Lisansüstü tezler, savunma öncesinde **intihal** programı raporu ve ilgili makale şartını sağladığına dair belgeleri ile birlikte enstitüye teslim edilir.
- b) İntihal raporu ile ilgili olarak etik kurallar dâhilindeki benzerlik oranları ilgili Enstitü Yönetim Kurulu tarafından belirlenir. (Enstitü Yönetim Kurulu tarafından tezin, intihal kapsamı dışında değerlendirilmesi için TURNITIN’den alınan raporda “benzerlik oranı”nın, “alıntılar hariç” en fazla %10, “alıntılar dâhil” % 30’u geçmemesi şeklinde kabul edilmiştir).

ÖZGEÇMİŞ

Onur YERLİKAYA ŞAŞMAZ, 18.07.1983 yılında Elazığ'da dünyaya geldi. İlköğrenimini Namık Kemal İlkokulu'nda tamamlarken, ortaokul ve liseyi Elazığ Anadolu Lisesi'nde okudu. 2001 yılında kazandığı Fırat Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümünden 2004-2005 eğitim öğretim yılında mezun oldu. Aynı yıl, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İlköğretim Bölümü Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Anabilim Dalında yüksek lisans öğrenimine başladı. 2007-2008 eğitim öğretim yılında “Öğretmen Adaylarının Bedensel Cezaya Bakış Açıları (Fırat Üniversitesi Örneği)” isimli yüksek lisans teziyle bilim uzmanı unvanı aldı. 2008-2009 eğitim öğretim yılında Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Anabilim Dalı doktora programında doktora öğrenimine başladı.

2007 yılında Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Anabilim Dalında araştırma görevlisi olarak çalışmaya başladı; bu görevini aynı bölümün Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalında sürdürmektedir.